

Nur'un Birinci Talebesi

HULUSİ YAHYAGİL

İHSAN ATASOY

 NESİL

Hulusi Yahyagil

Nur'un Birinci Talebesi

İhsan Atasoy

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan

Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu

Editör: Ömer Faruk Paksu

İç Tasarım: Nurullah Bilekli

Kapak Tasarımı: Yasin Özcan

ISBN: 978-975-269-800-0

Sanayi Cad. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna

34196 Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 551 32 25

Faks: (0212) 551 26 59

www.nesilyayinlari.com

nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Medya Direktörü: Mahmut Güleç

Dijital Edisyon Editörü: Uğur Turan

Dijital Yayın Tarihi: Aralık 2011

Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.

www.nesildigital.com

İhsan Atasoy

1949 yılında Trabzon/Of'ta doğdu. 1969-1970 döneminde İstanbul İmam Hatip Lisesinden, 1973-74 döneminde İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünden mezun oldu. 1978 yılından itibaren Yeni Asya gazetesinde çalışmaya başladı. Uzun süre köşe yazarlığı yaptı. Yeni Nesil gazetesi Yazı İşleri Müdürlüğünden emekli oldu. Yazar Gülay Atasoy'la evli olup üç çocuk babasıdır.

YAYINLANAN KİTAPLARI

- Kur'an-ı Kerim Meali (Heyet)
- Peygamberler Tarihi
- İslam'a Bir Adım Daha
- Doğru İslamiyet
- Resulullah'ın Aile Hayatı
- Gençlik ve Arkadaşlık
- Kur'an'dan Esintiler
- Allah Resulü ile 24 saat
- Ben Susuyorum Tarih Konuşsun: Bekir Berk
- Hayatını Davasına Adayan Adam: Bekir Berk
- Nur'un Büyük Kumandanı: Zübeyir Gündüzalp
- Kulluğu İçinde Bir Sultan: Tahiri Mutlu
- İhlas ve Sadakat Abidesi: Bayram Yüksel (ve Ali Uçar)
- Bediüzzaman'ın Dersinde Yetişen Bir Kahraman: Ceylan Çalışkan ve Çalışkanlar Hanedanı
- Üstadın Manevi Evladı, Fena Fi'n-Nur: Mustafa Sungur
- Bediüzzaman'ın Sır Kâtibi: Mehmed Feyzi Efendi
- Kızılmeydan'dan Kibleye İki Ünlü Rus'un Dönüşü

Albay İbrahim Hulusi Yahyagil (1896-1986)

“Elhak o kardeşimiz birinciliğini daima muhafaza ediyor. Ben onu daima kalem elinde Risale-i Nur’un işi başında biliyorum. Hem bütün muhaberelerimde birinci safta muhataptır.”

Bedüzzaman Said Nursî

*“Beni ve bizleri ipe çekseler dahi, bu nurlu yoldan asla
dönmeyeceğiz. İsterseniz bu sözleri bir yere yazın, getirin
altını imza edeyim.”*

Hulusi Yahyagil

“Nur’un Birinci Talebesi”

HULUSİ AĞABEY’İ İLK DEFA 1969 yılında İstanbul İmam-Hatip Okulu son sınıfta okurken gördüm. “Nur’un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp” isimli çalışmamızın önsözünde, Zübeyir Ağabey’le aralarında geçen o muhteşem hürmet ve muhabbet dolu sahneyi yazdım. O derste hazır bulunan ağabeyler kendisine farklı bir hürmet ve muhabbet besliyorlardı. Her halinden Üstad’ın birinci talebesi ve “havastan biri” olduğu anlaşılıyordu.

Evet, Albay İbrahim Hulusi Yahyagil, Harp Okulu mezunu, Çanakkale ve Kurtuluş Savaşları gazisi, dinî ve manevî ilimlere aşina ve Üstad’ın ifadesiyle “yüksek bir mertebe olan imamlık şerefiyle şereflenen” bir zattır.

1928’de Eğirdir Dağ Komando Okulu’na tayin edildiğinde, Üstad’ın Barla’da olduğu haberini alır almaz, ziyaretine gitmek için fırsat kollamaya başlar. Maneviyata olan iştiyakı, kısa zamanda Yüzbaşı Hulusi’yi Bediüzzaman’la buluşturur. Hulusi Bey, bu ilk görüşmede Üstad’ın çok farklı bir şahsiyet olduğunu anlamakta güçlük çekmez.

Üstad’ın 1926’da Burdur, ardından kısa bir süre Isparta, daha sonra da Barla’ya sürgün edilmesi, ücra bir köyde unutulup gitmesi içindir. Fakat yazdığı Kur’anî hakikatler, kalpten kalbe bir sır gibi yayılıp, Hulusi Bey gibi onları takdir eden yüksek istidatlar ortaya çıktıkça, yepyeni bir dirilişin müjdeleri de belirmeye başlar.

Misallerin Askerlikten Verilmesinin Sırrı

Üstad, Eğirdir’e yazdığı bir mektubunda, *Sözler*’i yazarken, misalleri çoğunlukla askerlikten vermesinin sırrını açıklarken Hulusi Bey’e işaret eder:

“İşte seni gurursuz bildiğim için bu sırrı sana açıklıyorum. Şöyle ki: Ben *Sözler*’i yazarken ihtiyarsız olarak ekser temsilatı, şunat-ı askeriye nevinde zuhur ediyordu. Ben hayret ediyordum. Neden böyle yazıyorum, sebebini bulamıyordum. Sonra hatırıma geldi ki, belki istikbalde şu

Sözler'i hakkıyla anlayacak, kabul edip hırz-ı can edecek en mühim talebeleri askeriyyeden yetişecek. Onun için böyle yazmaya mecbur oluyorum, düşünüp o kahraman askerleri bekliyordum. İşte mağrur olma, şükret! Sen o askerlerden bahtiyar birisin ki, evvel yetiştin.”

Yine o günlerde Üstad'a erbab-ı ilimden muhatap olan ve “Hulusi-i Sani” unvanını alan Sabri Efendi, Hulusi Bey'i tarif ettiği bir mektubunda, “Nurlar Külliyyatı'nın ekserisinde tam bir muharrirlik vazifesini deruhte eden Hulusi Beyefendi'mi, teşbih ve tabiri caizse, saatçilerde bulunan yıldızvari sekiz-on ağızlı saat anahtarlarına benzetiyorum” der.

Abdurrahman'ın Yerine

Ankara'da Üstad'dan ayrıldıktan sonra tekrar hizmete dönmek istediğini yazan yeğeni Abdurrahman'ın beklenmedik vefat haberi, Üstad'ı derinden sarsar ve Barla'nın dağ ve derelerine düşürüp çok ağlatır. Fakat rahmet-i ilahiye onun hüznünlü gönlünü Hulusi Bey gibi üstün bir kabiliyeti karşısına çıkarmakla tedavi eder. Üstad bunu şöyle dile getirir:

“Hulusi Bey, benim yegâne manevî evladım ve medar-ı tesellim ve hakikî vârisim ve bir deha-yı nuranî sahibi olacağı muhtemel olan biraderzadem Abdurrahman'ın vefatından sonra, Hulusi aynen yerine geçip o merhumdan beklediğim hizmeti, onun gibi ifaya başlamasıyla ve ben onu görmeden epey zaman evvel *Sözler*'i yazarken, onun aynı vazifesiyle muvazzaf bir şahs-ı manevî bana muhatap olmuşçasına, ekseriyet-i mutlakayla temsilatım onun vazifesine ve mesleğine göre olmuştur.

Demek oluyor ki, bu şahsı, Cenab-ı Hak bana hizmet-i Kur'an ve imanda bir talebe, bir muin tayin etmiş. Ben de bilmeyerek onunla onu görmeden evvel konuşuyordum, ders veriyordum.”

Cenab-ı Hak, biri alır, bini verir. Hulusi Bey, âdeta bin talebe bedeline Üstad'a verilmiş zeki bir muhatap, ciddi bir arkadaşı, “hizmet-i Kur'an ve imanda bir muin” ve “birinci talebe”dir.

Hulusi Bey, derin zekâ ve ferasetiyle ve maneviyata aşina kalbiyle, Üstad'ın mahiyet ve misyonunu çabuk kavrar.

Nurlara bütün benliğiyle sarılıp hizmetin tarihinde önemli bir rol üstlenir. Özellikle “ilmin anahtarı” olan sorularıyla *Mektubat* başta olmak üzere, pek çok hakikatin vücut bulmasına vesile olur.

Evet, Hulusi Bey, Nurları kendi malı gibi kabul edip neşrini hayatının birinci gayesi bilen ve son nefesine kadar bu yolda sebat ve sadakatle maruf, ihlasıyla mümtaz bir Nur talebesidir.

Hiç Takibe Uğramaz ve Hapse Girmez

Nurlarla en küçük alakası bulunanların dahi takip edilip hapse konulduğu o karanlık günlerde, Hulusi Bey gibi faal ve birinci talebenin hiçbir takibe uğramaması ve hiç hapse girmemesi, şayan-ı hayrettir. Çünkü Üstad, onun hapse girmeden daima bulunduğu makamda hizmet etmesini arzular. Hulusi Bey, Afyon Hapsi’ne girmemesinin sebebini açıklarken de Üstad’ın bu manevî tasarruf ve himayesine dikkat çeker:

“Afyon Hapsi’nde ağabeyler arasında bir takım huzursuzluklar olunca Üstad önce, ‘Hulusi de gelsin!’ demiş. O sırada etrafımda bana karşı dikkatlerin ve takiplerin yoğunlaştığını hissettim. Sonra Üstad, ‘Hulusi kalsın, gelmesin!’ deyince durumun normale döndüğünü, dikkatlerin üzerimden kalktığını fark ettim. Ben, Üstad’ın himmetiyle bu hizmet uğrunda hiçbir zaman hapse girmedim ve takibata uğramadım.”

Hulusi Bey, Eğirdir’de iki yıl sekiz ay görev yaptığı süre zarfında Üstad’la altı defa görüşür. Daha sonra iki defa daha olmak üzere, toplam görüşmesi sekiz kezdir. Buna rağmen birbirinden hiç ayrılmamış gibi aralarında kopmaz bir bağ vardır. Üstad, yazılan bütün risaleleri Hulusi Bey’e göndererek intibalarını alır. Eğirdir’deyken karşılıklı yazdıkları mektupların büyük bir kısmı *Barla Lahikası*’nda yer alır. Lahikada yer almayan mektuplar da vardır.

Evet, Hulusi Bey nerede olursa olsun, arada hangi mesafe bulunursa bulunsun, akşamları Üstad, Hulusi Bey’in dersinde; sabah namazlarından sonra da Hulusi Bey, Üstad’ın dersinde hazır bulunur. Bu yakın alaka, mesafeleri kaldıran bir sır olur. Âdeta iki ayrı bedende bir ruh gibi, yüzlerce kilometre ötede

Hulusi Bey'in başına bir sıkıntı gelse, Üstad bunu hisseder ve ona himmet eder.

“Birinciliği Daima Muhafaza Ediyor”

Yirmi yıl sonra Emirdağ'da görüşüklerinde, ayrılırken kendilerini yirmi gün önce görmüş gibi hissetmeleri, bu sırrı açıklaması bakımından manidardır:

“Benim tarafımdan da ona (Hulusi) yazınız ki, şakirtlerin erkânında birinciliği daima muhafaza ediyor. O benden hiç ayrılmamış gibi bir vaziyettedir.”

Başka bir mektubunda ise şöyle der:

“Hiç merak etme! Seninle muhabere manen devam eder. Bütün mektuplarımda, ‘Aziz, sıddık kardeşlerim’ dediğim zaman, muhlis Hulusi saff-ı evvel muhatapların içindedir.”

Hulusi Bey, Kars, Sarıkamış, Elazığ, Urfa, Diyarbakır, Malatya, Tunceli, İstanbul-Pendik gibi çeşitli yerlere tayin edilerek, yaptığı Nur dersleriyle, Kuzey'den gelen dinsizlik cereyanına karşı manevî bir set teşkil eder ve mü'minlerin imanına kuvvet veren gizli bir kutup vazifesi görür.

Bir mektubunda şöyle der:

“Ben, *Risale-i Nur*'la verilen derslere, Kur'an'dan istinbat buyurarak gösterdiği hakikatlere karşı Allah'ın tevfiğiyle can ü dilden ‘Beli!’ dedim, tasdik ettim. Ve bana böylece hakikat dersini veren bu zata ömrümde ilk defa olarak ‘Üstad’ dedim. Hata etmedim, isabet ettim.”

Sohbetlerinde büyük bir hayranlıkla, “Efendim, hayatımızda ona Üstad dedik. Elbette Üstad odur. Üstad buna derler, hoca buna derler!” cümlelerinin sık sık dilinden döküldüğü görülür.

Nur Dairesine Siyaseti Hiç Sokmaz

Hulusi Bey'in önemli bir vasfı da, Nur dairesine siyaseti sokmama konusunda ve Üstad'dan intikal eden meslek ve meşrebi muhafaza etmekte gösterdiği azamî gayrettir. Cemaat arasına ve Nur'un derslerine siyasî tarafgirliğin girmemesi ve

Nurlar üzerine siyaset gölgesinin düşmemesi hususunda çok büyük dikkat sarf etmiştir.

Hülasa, Albay İbrahim Hulusi Yahyagil, ismiyle müsemma bir muhlis ve ihlasın canlı bir numunesidir. Onun hayatı, Üstad ve *Risale-i Nur*'a sadakatle geçmiş berrak bir aynadır. Nur derslerini son nefesine kadar aralıksız devam ettirmiştir. Bu çalışmada yer alan hayattar hatıraların, gelecek nesillere ideal bir Nur talebesi portresi çizeceğine inanıyorum.

Allah ondan ve onun gibi Nur ağabeylerden ebeden razı olsun ve bizleri de onlara layık kardeş ve şefaatlere mazhar talebe eylesin. Âmin!

Bir İnyet

Çalışmalarım esnasında sık sık rastladığım inayetlerden birini şükre vesile olması dileğiyle buraya kaydediyorum.

Hulusi Ağabey'i yazmaya karar verdiğim günlerde, onunla yakınlığı bulunan zatlari not defterime kaydettim. Çalışma esnasında yeri geldikçe onları arayarak veya ziyaretlerine giderek bilgilerine başvuruyordum. Bunlar arasında, Elazığ'da memurken Nurları Hulusi Ağabey vasıtasıyla tanıyan, daha sonra da onun muhibbi, yakını ve aile dostu olan Selahaddin Eryavuz da vardı.

Selahaddin Bey'in emekli olduktan sonra Bursa'ya yerleştiğini öğrenmiştim. Kendisiyle bir-iki kez telefonla konuşmuştuk. Hulusi Ağabey'le ilgili önemli bilgileri olduğunu öğrendiğim bu zatı, münasip bir zamanda ziyaret etmeyi düşünüyordum.

Elimde, çalışma için topladığım belge ve bilgiler bitmek üzereyken, bir sabah bir rüyayla uyandım. Rüyada mühim bir yerde, büyük bir kalabalığa konuşma yapacaktım. Dinleyiciler arasında önemli kişiler ve büyük ağabeyler de vardı. Fakat iyi hazırlanamadığım ve zaman da daraldığı için sıkılıyor, kendi kendime hayıflanıyordum.

Derken kalabalık arasından bir zat çıkıp koluma girdi ve bana bir şeyler anlatmaya başladı. O zat, özellikle savaşlardan bahsederken zihnimde bir şimşek çaktı, "Tamam, benim ufku açıldı. Bu anlatılanlarla rahatlıkla bu konferansı

veririm” dedim. Tam uyanırken biri tarafından kulağıma, “Eryavuz” kelimesi seslendi.

Uyanmıştım ama Eryavuz kelimesi hâlâ kulağımda çınılıyordu. Önemli bir şeye işaret ettiğini düşünerek bu kelimeyi tekrar etmeye başladım. O anda bunun Selahaddin Bey’in soyadı olduğunu anlayamamıştım. Büroma gidip çalışmak için masamın üzerindeki not defterimi açtığımda, gözlerime inanamadım. Çünkü bu kelime, Hulusi Ağabey’le yakınlığı bulunanlar listesinde üçüncü sırada yer alan Selahaddin Bey’in soyadıydı! Heyecanlandım. Bunda bir işaret vardı. Hiç vakit kaybetmeden telefonu çevirdim.

“Alo, Selahaddin Eryavuz Bey’le mi görüşüyorum?”

“Evet, buyurun benim!”

Sesini duyunca tekrar heyecanlandım. Hâlâ etkisinde olduğum rüyayı kendisine naklettim. O da duygulandı ve memnuniyetini dile getirdi. Bu arada beni hayrete düşüren başka bir şey daha oldu.

“Ağabey rüyada gördüğüm zat zayıfça biriydi. Acaba siz nasılsınız?” dediğimde, tebessüm eden bir ses tonuyla, “Kardeşim, ben şu anda altmış kiloya düşmüş zayıf biriyim!” dedi. Fesübhanallah, tevafuklar zinciri devam ediyordu. En kısa zamanda ziyaretine geleceğimi söyleyerek telefonu kapattım.

Hemen bu gibi seyahatlerde severek bana ulaşım hizmeti veren Talip Bey kardeşimi aradım. Ses kaydı için hazırlıklarımı tamamladım. Bir aksilik olmasın diye de kontrol ettim. Vakit geçirmeden ertesi gün Bursa’nın yolunu tuttuk.

Adresi epey aradıktan sonra Kükürtlü semtindeki eve girdiğimizde rüyadaki gibi zayıf ve yaşlı biriyle karşılaşmam hayretimi artırdı. Buraya kadar her şey güzel gidiyordu. Hoşbeşten sonra bir an önce asıl konuya geçmek ve kendisini konuşturmak için sabırsızlanıyordum.

Neyse, kayıt cihazının düğmesine dokunup Hulusi Ağabey hakkındaki sorularımı peş peşe sıralamaya başladım. Fakat o da ne? Selahaddin Bey, sorularımın çoğunu ya hatırlamıyor ya da zayıf çıkan sesiyle kelimeleri iyi anlaşılıyordu!

Bir ara, “Acaba yanlış yere mi geldim?” diye ümidim kırılır gibi oldu. Aynı şey o esnada bizi dinleyen Talip Bey’in de hatırandan geçmiş. Biraz sonra ses kayıt cihazının işe yaramayacağını anlayıp kapattım ve “Ağabey, mademki Hulusi Ağabey’le çok yakın dostluğunuz var, acaba yanınızda onunla ilgili belge, bilgi ve resim türünden şeyler var mı?” dedim.

Aradığım Her Şey Bu Dosyadaydı

Yaşlı zat, âdeta bu soruyu bekler gibi oturduğu yerden kalktı, yavaş adımlarla salondan çıkıp diğer odaya geçti. Çok geçmeden elinde mavi kaplı kocaman bir dosyayla çıkageldi. “Buyur kardeşim!” deyip dosyayı bana uzattı. Büyük bir merakla dosyayı karıştırmaya başladım.

Aman Allah’ım! Hulusi Ağabey’le ilgili aradığım her şey bu dosyada bir bir gözüme çarpıyordu. Sayfaları çevirdikçe heyecanım artıyordu. Zira bu dosyada Hulusi Ağabey’in bizzat kendisi tarafından anlatılan hatıralar, mektuplar, *Risale-i Nur* ve Üstad’la ilgili çeşitli yazıları yer alıyordu.

İlginçtir, rüyadaki gibi, Hulusi Ağabey’in en çok merak ettiğim askerlik ve savaş dönemi hatıraları dosyada ilk gözüme çarpan bölümler oldu. Gün, ay ve yılına varıncaya kadar savaş cephelerindeki hatıralarını anlatıyordu. Kendimi bir hazineye konmuş gibi hissettim.

Fakat heyecanımı yenmeliydim. Ne de olsa bu gibi konularda tecrübeliydim. Çünkü geçmişte, bendeki heyecanı fark eden muhataplarımın belgelerin üzerine kapanıp elimi boş çevirdikleri olmuştu. Böyle bir kazaya kurban gitmemek için temkinli davranmalıyım. Aradığım çok şey vardı bu dosyada ve içim içime sığmıyordu. Fakat sakın bir ses tonuyla, müstağni bir edayla ama doğrusu biraz da çekinerek konuşmaya başladım:

“Ağabey, bu dosyada Hulusi Ağabey çalışması için işime yarayacak bazı bilgiler var. Müsaade etseniz de bir fotokopisini alsak?” dedim.

Asıl beni hayrete düşüren şey bundan sonra oldu. Zira fotokopiye müsaade eder mi diye endişe ettiğim Selahaddin

Bey, “Kardeşim, sen benim Hulusi Ağabey’imin hayatını yazmak için zahmet edip buralara kadar gelmişsin, fotokopiye müsaade etmek ne demek, al dosyayı götür, işin bittikten sonra gönderirsin!” demesin mi? Beklemediğim bu cevap karşısında sevinçten uçacak gibi oldum. “Allah senden razı olsun!” deyip dosyayı çantama yerleştirdim.

İşte bu çalışmada yer alan bilgi ve belgelerin önemli bir kısmı, Selahaddin Bey’in derlediği bu dosyadan istifade edilerek hazırlanmıştır. Dosyada rastladığım Hulusi Ağabey’e ait bir not ise, yıllar sonra onun bir kerametini ortaya koyuyordu. Zira Hulusi Ağabey, bir ara bazı sebeplerle Selahaddin Bey’e gönderdiği yazılarını imha etmesini istiyor. Fakat Selahaddin Bey’in eli, bir türlü bu yazıları imha etmeye gitmiyor. Daha sonra Hulusi Bey, her nedense yazdığı ikinci bir mektupla, “Keşke o yazıları imha etmeseydin, ileride belki bir gün birileri ondan faydalanır!” diyordu.

Evet, bu kıymetli yazıları derleyip bir dosya haline getiren, yıllar sonra elimize geçmesine ve bu çalışmanın vücut bulmasına önemli katkı sağlayan Selahaddin Eryavuz Bey’e teşekkürü bir borç biliyor, bizi, “şuurumuz ve ihtiyarımızdan hariç bir kısım inayata ve teshilata mazhar kılan” Rabb-i Kerim’imize hamd ü senalar ediyorum.

“Hâzâ min fazlı Rabbî!”

Kaybolan Dosya

Bir rüyayla başlayan dosyanın hikâyesi bu kadarla bitmiyor. Zira Bursa’dan döndükten sonra 2009’un Ramazan ayı girdi. Dosyadaki bilgi ve belgelerden yararlanarak çalışmayı hızla sürdürüyordum. Ramazan’ın ortalarına geldiğimde Selahaddin Bey’i arayıp hal hatır sorayım dedim. Aradığımda, gayet nazikâne bir üslupla:

“Aziz kardeşim, dosyayı size verdiğim için bu Ramazan kendimi öksüz kalmış gibi hissettim. Çünkü her akşam o dosyadan bir bölüm okuyarak Hulusi Ağabey’imle beraber oluyor, ondan feyiz alıyordum!” dedi.

“Ağabey, merak etmeyin, dosyayı hemen size gönderirim. Zaten fotokopiden çalışmak benim için daha kolay olur”

dedim. Fotokopisini alıp dosyayı Selahaddin Bey'e göndermek üzere Nesil Yayınları'nın sevk servisindeki yetkiliye teslim ettim.

Aradan bir hafta geçtikten sonra dosyanın ulaşım ulaşıp ulaşmadığını öğrenmek üzere Selahaddin Bey'i aradım. Fakat dosyanın kendisine ulaşmadığını söylemesi beni şaşırttı. "Nasıl olur, dosya bir hafta önce kargoya verilmiş! Çoktan ulaşmış olması gerekirdi. Hemen araştırıp sonucu size bildireceğim" deyip telefonu kapattım.

Ardından yayınevindeki görevliyi arayıp haberdar ettim. O da şaşırdı. "Hocam, dosyayı itinayla paketleyip önemine binaen bizzat kendi ellerimle kargoya teslim ettim. Birkaç gün daha bekleyelim, gitmezse araştıralım" dedi. Birkaç gün sonra Bursa'yı tekrar aradığımda maalesef dosyanın yine yerine ulaşmadığını öğrendim.

Günler hızla akıp gidiyordu. 2009 Ramazan'ının sonuna gelmiştik. Selahaddin Bey'den bir mektup aldım. Mektupta nazikâne üzüntüsünü beyan ediyordu. Doğrusu ben ondan daha çok üzülmüştüm. Çünkü elde olmayarak bana olan güvenini sarsmıştı. Bu defa dosyanın bulunması için kargo faturalarının tek tek kontrol edilmesini istedim.

Aradan bir hafta daha geçti. Yine dosyadan haber yoktu. Artık Selahaddin Bey'i arayamıyordum. Kendisi de arayamıyor, ağır bir söz söyleyip beni kırmaktan çekiniyormuş. İkinci kez mektup yazmayı tercih etmiş. Fakat bu mektup birincisinden daha da inciticiydi. Çünkü mektupta dosyaya el koyduğumu ima ediyordu. Kahroldum. Tekrar Nesil'deki arkadaşı aradım.

"Kardeşim, ne yapıp edip bu dosyayı bulun. Beni bu töhmetten kurtarın!" dedim.

"Ağabey, her gün kargoya bir sürü paket veriyoruz. Hiçbirinin başına böyle bir şey gelmedi. Ne yapacağımızı biz de şaşırdık. Artık bizzat kargo merkezlerine gidip tek tek aramaktan başka çaremiz kalmadı" dedi.

Aradan bir ay geçmişti. Bir-iki gün içinde yerine varması gereken dosyadan yine haber yoktu. Size güvenmiş yaşlı birinin itimadını sarsmak, gerçekten çok ağır bir şeydi. Hemen

her gün şirketteki arkadaşı arıyor ve dosyanın akıbetini soruyordum. O da araştırmalarına devam ettiğini söyleyerek üzüntüsünü belirtiyordu.

Bu arada merhum İbrahim Canan Hoca, Hulusi Ağabey’le ilgili hatıraları olduğunu söylediği okul arkadaşı eğitimci Fuat Yılmaz Bey’i aramamı tavsiye etmişti. Kendisiyle Ramazan ayı içinde Ankara’da görüşmüş, hatıralarını kaydetmiştim.

İbrahim Canan Hoca’nın Telefonu

Merhum İbrahim Canan Hoca vefatından iki gün önce bana telefon etti. Kendisi benden sonra Fuat Bey’le görüştüğünü ve Fuat Bey’in bana anlatacak ilave hatıraları olduğunu, kendisini aramamı istedi. Canan Hoca’nın telefonda telaşlı bir hali vardı. “Hemen ara, hemen ara!” diye üst üste ısrar etmiş olmasının manasını anlayamamış ve hatta yadırgamıştım.

İçimden, şimdi akşam, adamcağızı rahatsız etmeyeyim, daha sonra ararım dedim. Ertesi gün araya başka işler girdi. Bir gün sonra da İbrahim Canan Hoca vefat etti. Cenaze telaşı vesaire derken aradan bir hafta daha geçti. Ama aklımda hep onun ısrarla Fuat Bey’i aramamı istemesi kaldı. Fuat Bey’i aradığımda Merhum Canan Hoca’nın ısrarındaki sırda dosyanın sırrı birlikte çözülyordu. Şöyle ki:

Fuat Bey’i arayıp Hulusi Ağabey’le ilgili ilave hatıralarını kaydedecektim ki, hatıralara geçmeden Fuat Bey, “Sana teşekkür ederim kardeşim” dedi. “Hayrola neden dolayı?” dediğimde, “O gönderdiğin dosyadan dolayı!” demesin mi?

“Ne! Yoksa Selahaddin Bey’in dosyası yanlışlıkla size mi geldi?” dedim.

“Valla yanlışlık mı bilmem. Ama bana Hulusi Ağabey’le ilgili mavi kaplı bir dosya geldi ve ben onu günlerdir zevkle okuyorum.”

“Eyvah, dosyayı Selahaddin Bey yerine yanlışlıkla size göndermişiz. Adamcağız üzüntüden kahroldu. Ne olur hocam, bir an önce onu kendisine gönderelim.”

“Bitmesine az kaldı, biraz daha müsaade etseniz!”

“Hayır hayır, hemen göndermeliyiz. Çünkü adamcağız, bir aydan beri gözü yollarda o dosyayı bekliyor” deyince Fuat Bey, hemen benden Selahaddin Bey’in telefon ve adresini alıp dosyayı göndermiş.

Selahaddin Bey’i arayıp müjdeyi vereyim dedim. Telefona eşi çıktı. Fuat Bey, benden önce arayıp müjdeyi vermiş. Böylece büyük bir yükün altından kurtulmuştum.

Evet, not defterimde Fuat Bey’le Selahaddin Bey’in yan yana yazılmış adres ve telefonlarını birbirine karıştırmam yüzünden ne büyük sıkıntılara düşmüştük!

Gelelim dosya ortaya çıktıktan sonra farkına vardığım iki mühim noktaya... Birisi: İbrahim Canan Hoca’nın âdeta hiss-i kablelvukuyla dosyanın Fuat Bey’de olduğunu hissedencesine ısrarla, “Hemen ara, hemen ara!” demesiydi. Sanki hemen ara ki dosya bulunsun demek istiyordu.

Fakat ben ihmal ettim ve sıkıntının bir hafta daha uzamasına sebep oldum. Aklımıza yatmasa da büyük zatların tavsiyelerine hemen uymak gerektiğini bir kere daha idrak etmiş oldum.

İkinci harikuladelik ise, Selahaddin Bey’in Fuat Bey’e telefonda anlattığıydı. Meğer Selahaddin Bey, o gece hacet namazı kılıp dua etmiş ve Hulusi Ağabey’den himmet dilemiş. Bir aydır kayıp olan dosya bunun üzerine o gecenin sabahında bulunmuş.

Ne diyelim, her şey bir ilm-i muhitin taht-ı tedbirinde cereyan ediyor. Ve bizler bilmeyerek istihdam ediyoruz. Rabb’imize sonsuz şükürler...

Ve Teşekkür...

İki kez Elazığ’a giderek günler boyu kalıp kendisiyle görüştüğüm, bilgi ve belgelerine başvurduğum, yaptığı kıymetli tashih ve değerlendirmelerle bu çalışmaya büyük zenginlik kazandıran, özellikle Hulusi Ağabey’in şahsiyetini yansıtmadaki katkılarından ve ayrıca bize gösterdikleri yakın misafirperverliklerinden dolayı Hulusi Ağabey’in manevî vârisi ve evlad-ı manevîsi Muhammed Orakçıoğlu Bey’e şükranlarımı arz etmeyi bir borç bilirim.

Ayrıca eserin yayına hazırlanmasında büyük emeği olan değerli editör kardeşim Ömer Faruk Paksu'ya da teşekkürlerimi sunuyorum. Rabb'im onu Nur yolundan ayırmasın ve hizmet-i imaniye ve Kur'aniye'de muvaffak etsin.

İhsan ATASOY

Üsküdar, Mayıs 2010

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI

Hulusi Yahyagil'in aile fotoğrafı: Sol başta amcası Mustafa Yahyazade, amcasının önünde Hulusi Bey, ayakta ortada kayınbiraderi Kazım Efendi, , sağda babası Mehmed Hüsrev Efendi, babasının kucağında ileride Hulusi Bey'in zevcesi olacak olan amcası Mustafa Efendi'nin kızı Halise Hanım, en sağda ayakta duran ise ağabeyi Ali Yahyazade

Doğumu ve Savaş Yılları

İBRAHİM HULUSİ YAHYAGİL, 1896 yılında Ramazan'ın birinci günü teravih namazından sonra Elazığ'ın Kesrik köyünde (şimdi Kızılay Mahallesi) dünyaya gelir.

Hulusi Yahyagil'in dedesi, İbrahim Yahyazade asil bir soydandır. Hayırsever biri olan İbrahim Efendi, 1800'lü yıllarda Harput'la Mısır arasında ticaretle meşgul olur. Bir keresinde Mısır'dan dönüşte halk bir torba dolusu altın getirdiğini duyar ve dağıtacağını düşünerek, "Yahya'nın torunu Mısır'ı getirmiş!" diye sevinir.

İbrahim Yahyazade Efendi hayırseverliği yanında çok takva bir zattır. Kalp gözü açık olan İbrahim Efendi, bir kere ağır bir hastalık geçirir ve baygın düşer. Bir süre öyle kaldıktan sonra aniden doğrularak, "Görmüyor musunuz, ceddim Hz. Ali geldi!" diye yanındakilere seslendiği söylenir.

İbrahim Yahyazade Efendi, 1891 yılında hacca gider ve Medine'de vefat eder. Naaşı Cennetü'l-Bâkî'ye defnedilir.

Hulusi Bey'in pederi Mehmed Hüsrev Yahyazade, İbrahim Efendi'nin iki oğlundan biridir ve Elazığ'ın eşrafından, orduya dışarıdan katılan alaylı bir zabittir. Kardeşi Mustafa Yahyazade ise Elazığ'ın tüccarlarından. Bir de Sıdıka Hanım isminde kız kardeşleri vardır.

Mehmed Hüsrev Efendi'nin, bölgenin ulema ve meşayihinden meşhur Elazıglı Beyzade Ali Rıza Efendi'ye^[1] büyük saygı ve bağlılığı vardır. Ali Rıza Efendi'nin ezan yasaklandığı dönemde bile kapının önündeki binek taşına çıkarak beş vakit ezanı Arapça aslından okuduğu söylenir.

Mehmed Hüsrev Efendi, önceleri tüccarlık yapan kardeşi Mustafa Efendi'yle birlikte Erzincan'da bulunur. İki kardeş, Birinci Dünya Savaşı sırasında çoğu eşyalarını Erzincan'da bırakarak ailece baba ocağı olan Elazığ'a dönmek zorunda kalır.

Mehmed Hüsrev Efendi, Elazığ'daki evlerinin büyük salonunda her akşam gelen dostlarıyla dinî sohbetler yapar.

Hulusi Bey'in amcası Mustafa Efendi 1931'de Elazığ'da vefat eder. Pederi ise, İkinci Dünya Savaşı sırasında İstanbul-Pendik'te 1943 yılında vefat eder ve Pendik Mezarlığı'na defnedilir.

Hulusi Bey'in annesi Nazife Hanım ise, Elazığ'a bağlı Perçenç, yeni ismiyle Akçakiraz köyünden salihat-ı nisvandan bir hanımefendidir. Nazife Hanım 1941'de Elazığ'da vefat eder.

Mehmed Hüsrev Efendi'nin kız kardeşi Sıdika Hanım ise İstanbul Topkapı'da medfundur. Sonraki yıllarda Pendik Mezarlığı imar nedeniyle kaldırılınca Mehmed Efendi'nin kabri de, torunu Necmeddin tarafından Topkapı Mezarlığı'na Sıdika Hanım'ın yanına nakledilir.

Hulusi Bey'in ağabeyi Ali Yahyazade, Birinci Dünya Savaşı'na katılır. Kafkas Cephesi'nde kaybolur. Hulusi Bey'in bütün arama çabalarına rağmen bulunamaz.

Evlad-ı Resul

Hulusi Bey, nesliyle ilgili olarak Selahaddin Eryavuz'a, Üstad'ın kendisine, "Kardeşim, sen de ben de sadattanız" dediğini söyler. Selahaddin Eryavuz, ayrıca Hulusi Ağabey'e sorduğunu ve bir müddet sustuktan sonra, "Evet, biz Peygamber'in neslindeniz!" dediğini nakleder.

Eryavuz, yazdığı bir mektupla kendisinden dua talebinde bulunurken şöyle der:

"Âcizane müjdelediğiniz o yüksek, mübarek, şerefli Peygamberimizin (a.s.m.) soyuna, mübarek nesebine, kutlu irsiyetinizi çok büyük bir memnuniyetle hıfzımda tutmaktayım. Sevinç ve 'mübarek olsun' tebriklerimi tekrar arz etmek isterim. Bu yüksek, şerefli ve kudsî irsiyetiniz dolayısıyla, sevgili ağabeyim, efendimden –mademki kardeşim diyorsunuz– himmet, şefaath ve Nurlara daha çok aşinalık ve tefekkür berraklığı için dualarınızı istirham eder ve beklerim. Layık olmadığım halde iltimas ve şefaathlerinize ukbada muntazırım. Çok sevgili, sevdiğim ağabeyim efendim. Derin hürmet, selamlarımızı sunar, hürmetle ellerinizden öperim."

Hulusi Bey, vefatından az önce manevî evladı Muhammed Orakçioğlu'na, "Bende sır kalmasın, benimle kabre girmesin. Ben evlad-ı Resul'üm" der.

Evliliği ve Çocukları

Hulusi Bey'in gençliği savaş meydanlarında geçer. Ancak Çanakkale Savaşı'ndan sonra amcası Mustafa Bey'in kızı Halise Hanım'la 1917 yılında evlenir. Bu izdivaçtan üç erkek ve iki kız çocuğu dünyaya gelir. Bunlar yaş sırasına göre, Naci, Necati, Necmeddin, Naciye ve Nermin'dir.

Ortanca oğlu Necati, astsubayken Üstad'ı Eskişehir'de ziyaret eden tek oğludur. Naci yüzbaşılıktan ayrılarak Elazığ Devlet Su İşleri'nde memur olarak çalışır. Küçük oğlu Necmeddin ise Elazığ'da saatilikle meşgul olur.

Manevî evladı Muhammed Orakçioğlu'nun ifadesine göre, "Necmeddin, aile içinde babasına en yakın, en muti ve her an hizmetine amade olanıdır. Hulusi Ağabey onun için, 'hizmetin kapıcısı' derdi. Hulusi Bey ne zaman, 'Necmeddin!' dese, 'Buyur bey baba!' diye emrine hazır olurdu."

Hulusi Bey'in eşi Halise Hanım 1968, oğlu Necati ise 1974 yılında aileden evvel ahirete göenlerdir. Naciye isimli kızı ise bir yıl yaşamadan vefat eder. şu anda kızı Nermin Hanım dışında hepsi Harput sırtlarındaki makberlerinden ebediyet sabahını beklemektedirler.

Nermin Hanım ise, halen Elazığ'da 80 kúsur yaşında hayattadır. Hulusi Bey'in torunları Kamile Alpaslan, Mehmed, Hasan ve Mustafa Yahyagil ise dedelerinin yolundan gitmeye çalışmaktadırlar.

Tahsili

Hulusi Bey, ilk tahsilini Elaziz arşı Camii imamı Sarı Hafız'dan alır. Sonra Elaziz Askerî Rüştiyesi'ne kaydolur. İdadi tahsilinin iki senesini Erzincan'da, geri kalan bir senesini İstanbul Çengelköy İdadisi'nde tamamlar. Askerî lisedeyken üç günde bir Kur'an'ı hatmeder. Ardından Harbiye Mektebi'ne kaydolur. Mektebe giderken bir kuruş istihkakı vardır. İstanbul'da okurken ayrıca babasının verdiği beş mecrediyeyle

idare eder. Hatta bu parayı hem harçlık hem de dönüşte yol parası yapar.

Askerlik Hayatı

Harbiye'deyken Birinci Dünya Savaşı patlak verir. Hulusi Bey, o dönem emsalleri gibi tahsilini yarıda bırakıp vatanın kurtuluşu için cepheye koşar. Kısa bir süre askerî hazırlık eğitimi gördükten sonra 21 Ekim 1914'te on sekiz yaşında bir teğmen adayı olarak ordudaki yerini alır.

İlk birliği olan 3. Kolordu, o zaman Tekirdağ'da bulunmaktadır. Hulusi Bey 3. Kolordu 9. Fırka 25. Piyade Alayıyla Çanakkale'ye sevk edilir.

Çanakkale'de

Hulusi Bey, 25. Alayın çeşitli bölüklerinde görev yaptıktan sonra, 14 Temmuz 1915'te asteğmen olur. 26 Temmuz 1915'te adına "melhame-i kübra" dedikleri Osmanlı'nın ölüm-kalım savaşı olan Çanakkale Savaşı'na katılır.

Askerî okulda tahsil görürken

Hulusi Bey, Anafartalar Conk Bayırı Muharebesi'nde 25. Alayın 10. Bölüğüyle savaşın en yoğun çarpışmalarında

bulunur. İstanbul'dan getirilen topların cepheye taşınması için düşmanın göremeyeceği ormanlık ve patika yollar seçilir. Atlarla çekilen ağır toplardan biri bataklığa saplanır. Atlar ne kadar hamle yapsalar da bir türlü topu saplandığı yerden kurtaramazlar.

Derken Hulusi Bey devreye girer. Birliğinde bulunan “Destan” isimli atı getirip diğerlerinin yanına bağlar. Ve bir insanla konuşur gibi atın boynuna sarılır, “Destan, haydi yavrum, bu din işi, iman işi, vatan işi, göreyim seni!” der. Atlar son bir kez dehlenir, kırbaçlanır. Büyük bir hamleyle top saplandığı yerden kurtulur. Ama Destan, yaptığı hamle sonunda cansız yere serilir. Zira takatinin üstünde gösterdiği gücün sonunda hayvancağız çatlayarak ölmüştür!

Hulusi Bey Çanakkale Savaşı sırasında yaralanır. Bu sahne de çok ibretlidir. Conk Bayırı'nda siperdeyken yaralanışını şöyle anlatır:

“Birçok çıkarmalar yapıldı. O zaman harbe giderken pilav yemeye gider gibi hevesle gitmiştik. 30 Mart 1915'te Seddülbahir'e gelmiştik. Çanakkale'nin, Anafartalar'ın, Conk Bayırı'nın dinç fırkasıydık. Süngülü tüfekle ‘Allah Allah!’ diye gidiyorduk. Anafartalar Muharebesi'nde Cenab-ı Hakk'ın lütfuyla gazi olduk.

Son taarruzda bütün subaylar ve erler abdestli olacaktı. Şayet su bulunmazsa teyemmüm edilecekti. 8 Ağustos 1915'te yüzümden, kolumdan, göğsümden yaralandım. Yaralandığım gece Kadir Gecesi'ydi. Karadan, denizden top mermileri patlıyordu. Bir top mermisi önümde patladı.

İki el ateş ettim. Yanımdaki asteğmen, ‘Silahla bir kaçını temizleyeyim’ dedi. Siperdeyken, düşman cephesinden gelen kurşun sol yanağıma isabet etti. Yüzüme elimi attım, baktım kanıyor. Bir kurşun da köprücük kemiğimi ikiye bölerek kalbime doğru bir buçuk santimetre kadar ilerlemiş. Sol koluma da kurşun isabet etmişti. Artık şuurum tam işlemiyordu, Üstümde yepyeni bir paltom vardı. Kandan, üzerinde elle tutulacak bir yer kalmamıştı.”

Hulusi Bey (ortada) asker arkadaşlarıyla birlikte

Hulusi Bey, cephede bir ara aşırı kan kaybından şuurunu kaybeder. Doktorlar, genelde ağır yaralılarla meşgul olup zaman kaybetmek yerine, kısa tedaviyle cepheye sürebileceklerle uğraşmayı tercih eder. Bu da ölüm-kalım savaşının bir gereği olsa gerek. Bu yüzden Hulusi Bey, “Bununla uğraşmaya değmez, hayata döndürülmesi zor!” diye ölümler ve ağır yaralılar arasına atılır.

Bir Sesle Uyanır

Hulusi Bey prensip olarak şahsiyetiyle alakalı harikulade halleri anlatmak istemez. Ancak bunlar, çeşitli zamanlarda parça parça dilinden dökülür. Onlar birleştirildiğinde o halleri bir parça öğrenme imkânına sahip oluyoruz. Bir gün, kendisine hizmet eden Haluk Tangülü’ne Çanakkale’de ölümler arasından nasıl kurtulduğunu şöyle anlatır:

“Çanakkale’de bizi ölümlerin arasına bıraktılar. Baygın halde yatıyordum. Birden kulağıma gaipten bir ses geldi. Bu gaybî ses, ‘*İmâmuhâ, kitâbuhâ, yazâruhâ!*’^[2] diye çınılıyordu. Beni bu ses uyandırdı. Üzerimden pardösümü çıkardılar, her yerinden kan süzülüyordu!”

Hulusi Bey, kendine gelir gelmez, karşısında duran Fransız doktora Fransızca olarak, “Allah’ın izniyle ben ölmeyeceğim!” diye bağırır. Bunun üzerine ölümler arasından alınıp önce Biga’da, daha sonra İstanbul’da tedavi altına alınmak üzere gönderilir.

“Çanakkale Şüheda Mezarlığıdır”

Hulusi Bey, Çanakkale'yle ilgili başka bir hatırasını da şöyle anlatır:

“Çanakkale Muharebesi'nde yaralılar, şehitler hep alnından vuruluyordu. Çünkü biz mazgallardan gözetlemek için başımızı çıkardığımızda düşman bizi aynayla takip ediyor, hemen ateş ediyordu. Bunu öğrenince biz de başımızdaki kalpağı küreğin sapına takıp göstererek hedef yanılmaya başladık.

Çanakkale şüheda mezarlığıdır. Orada, en iyi yetişmiş askerlerimizi kaybettik. Şehitler arasında elinde borusu, küreğiyle şehit düşenler vardı. Çanakkale'de yaralandığımda önce Biga'ya, sonra İstanbul'a götürdüler. Harbiye Mektebi hastane olmuştu.”

Hulusi Bey'in tedavisi yaklaşık beş ay sürer. Ocak 1916'da tekrar cephedeki birliğine döndüğünde üç gün sonra zafer ilan edilir. Düşmanlar büyük bir hezimet içinde Çanakkale'yi terk ederler.

“Et ve Kemikten Bir Set Oluşturmuştuk”

Yine bir sohbet sırasında söz Çanakkale'den açılınca Hulusi Bey şunları söyler:

“Çanakkale bir salhane-i kebirdir. O hiçbir şeye benzemez. Bölük, tabur savaşa girdiği gün eriyordu. Öyle bir salhaneydi orası. Mezbuhaneye muharebe ediyorduk. Asrın her türlü ihtiyaçları temin edilmiş ordularına karşı, âdeta iman kuvvetiyle et ve kemikten bir set oluşturmuştuk.

12-13-14 Nisan ikindi vaktine kadar, Seddülbahir'de düşmanın o amansız saldırısına karşı, ah bir tek atacak topumuz olsa diyorduk. Ama yoktu, hasret kalmıştık. İşte böyle perişaniyet ve mahrumiyet karşısında bu millet en güzide evladını Çanakkale Muharebesi'nde kaybetmiştir.

Çanakkale, hem zaferdir, hem mağlubiyettir. Mağlubiyetin sebebi de Çanakkale'deki zaferdir. Çünkü bu millet en değerli unsurunu orada kaybetmiştir. Eridik, mahvolduk. Düşünebiliyor musunuz, 25. Alay 3000 mevcuduyla savaşa girdi, bir günde ölü ve yaralı sayısı alayın nüfusu kadar, 3000 kişi! Tarih kitaplarında bunları okuyamazsınız!”

Gökte Bir Nur

Savaşın sonlarına doğru, askerler arasında gökte bir nur görüldüğü haberi yayılır. Şahsına ait harikulade halleri anlatmayan Hulusi Bey'e de bu husus sorulur.

“Evet, ben o nuru gece rüyamda gördüm. Ertesi gün gördüğümü arkadaşlara anlattığımda ‘Biz de gördük’ dediler. O nurda, *‘İnnâ fetahnâ leke fethan mübînâ’* yazılıydı” der.

Savaş sonrası Hulusi Bey, bağlı bulunduğu birlikle beraber Çanakkale'den ayrılıp Kırklareli bölgesine intikal eder. Tarih 14 Ocak 1916.

Cephede ilginç bir hatırası da şöyledir:

“Çanakkale Savaşı esnasında bir rahatsızlığım sebebiyle doktora gidip muayene olmuşum. Doktor bir Rum'du. Gelen Müslüman askerlere ‘kolera’ teşhisi koyup, tel örgüler arasına kapattırıyordu. Ben bunu fark edince bir fırsatını bulup kaçtım.”

Hulusi Bey (sağ başta) savaş yıllarında

Bu hatırayı naklettikten sonra, “Kolera teşhisinden ben hâlâ öleceğim!” diye latife yapar.

Hulusi Bey, Çanakkale Savaşı'nı asıl planlayanın, 4. Ordu Komutanı Mareşal Osman Paşa olduğunu ve bu zatın aslen Tatar olup çok müttaki bir zat olduğunu ifade eder.

Kafkas Cephesi'nde

Nisan ayına kadar Kırklareli'nde kaldıktan sonra, birlikleri Kafkas Cephesi'ne intikal emri alır. Hulusi Bey, Kafkas Cephesi'ne sevk edilmesini şöyle anlatır:

“Tekirdağ üzerinden vapurla İstanbul Haydarpaşa’ya geldik. Kuşdili Çayırı’nda ordugâh kurduk. Odunla işleyen tren-i mahsusla (özel trenle) yola çıktık. Konya Ereğlisi, Niğde, Kayseri ve Sivas üzerinden Karadeniz’e geldik.

1916 Mayıs sonunda Lazistan’da taarruz savaşlarına iştirak ettik ve Rusları sahile kadar kovaladık. Ruslar bizi Bayburt’ta kuşattılar.

Ne de olsa tecrübeliydik, Çanakkale’nin, Anafartalar’ın, Conk Bayırı’nın dinç fırkasıydık. Süngülü tüfekte ‘Allah Allah!’ diye hücum ettik. Cebrî yürüyüşle doğuya doğru ilerledik. Sonra tepe tepe savunarak Erzincan’ın batısına kadar çekildik. Erzincan’ın üstünden Çardak Boğazı’ndan geçtik.”

1916 Eylül’ünde Kafkas Teşkilatı kurulur. Hulusi Bey, 9. Kafkas Alayı 26. Tabur 5. Kafkas Hücum Taburu 9. Makineli Tüfek Bölüğünde görev yapar.

Bu birlikle 1917’de ileri harekâtla Ermeni ve Bolşeviklerle yapılan savaşlara katılır. Gence ve Bakü’nun zaptı için yapılan savaşlara ve Karabağ’ın temizlenmesi harekâtında bulunur.

Gariptir ki, yıllar sonra talebesi olacağı Üstad Bediüzzaman da o bölgelerde milis kumandanı olarak savaşıp Ruslara esir düşmüştür.

Hulusi Bey, Kafkas Cephelerinde de birkaç kez ölüm tehlikesi atlattır. Allah’ın inayetiyle hepsinden kurtulur. “Harb-i Umumi’yi gören ihtiyardır” hükmünce, genç yaşta ihtiyarlığın bütün ağırlığını ruhunda hisseder.

Cephelerden Hatıraları

Hulusi Bey, 1915’ten Kurtuluş Savaşı’nın sonuna kadar, hayatının baharı denilecek yıllarını yurdun dört cephesinde hep savaşla geçirir. Bu yüzden yeri geldikçe sohbetlerinde askerlik hatıralarına atıfta bulunur. Kafkas Cephesi’nden naklettiği hatıralardan bazıları şunlardır:

“Kafkas Cephesi’nde hesap memuru dört aylık maaşımızı hesapladı. Teğmen maaşım 595 kuruştı. Aslı 700 kuruştı. Yüzde 12’si emeklilik için kesiliyordu. Savaşta 5-6 ay o maaşı da alamadım. Yemeğimiz bulgur çorbası. Çorbanın içinde

bulgur tanelerini bulmak mesele! Ekmek yok! Ekmek yerine ya bir avuç fındık veyahut mısır... Dört aylık maaşımız, yemek bedelini çıkardıktan sonra 12,5 kuruştı.”

“Bakü harekâtına odunla işleyen trenle gidiyorduk. Tren o kadar yavaş ilerliyordu ki, şiddetli ihtiyacı olan trenden atlar, ihtiyacını gördükten sonra koşup yine trene yetişirdi.”

“1916 senesinde Kafkas Cephesi’nde bir yerde bir değirmen vardı. Bir manga asker (sekiz kişi) her hafta gidip değirmeni bekliyordu. Bir manga nöbeti bitirip döndüğünde baktım ki, hepsinin yüzleri şişmiş, gözleri görünmeyecek hale gelmişti!

Sordum: ‘Bu ne hal?’ Dediler: ‘Yiyecek bir şey bulamadık. Değirmenin yanında ölmüş bir katır vardı, onun etinden yedik!’

‘Kim size katır etinden yemenizi söyledi?’

‘Hoca!’ dediler. Baktım aralarında birinin hocalığı varmış, meğer o söylemiş.”

“Biz Rusları esir ettiğimiz zaman şöyle diyorlardı: ‘Biz sizinle savaşırken top tüfekten korkmuyoruz. Fakat sizin arkanızda bulunan yeşil kuşlardan korkuyoruz!’”

Komutla Yemek

“Yine 1918’de Azerbaycan’dayız. Ben makineli tüfek amiriyim. Bulduğum yerde kulağıma çavuşların, ‘Bir, iki’ diye sayan komut arkasından topluca karavanaya dalıp çıkan kaşık sesleri geliyordu. Bu nedir diye merak ettim. Baktım, iki makineli tüfek çavuşu askerlere emirle yemek yediriyorlar. Bir dediklerinde kaşıklar kaba giriyor, iki deyince hep beraber ağızlara götürülüyordu.

Neden böyle yaptıklarını sordum. Dediler ki: ‘Komutanım, yavaş yiyenler bir kaşık alana kadar hızlı yiyenler birkaç kaşık alıyorlar. Yavaş yiyenler bundan şikâyetçi oldular. Biz da adaletsizlik olmasın diye böyle bir formül bulduk!’”

Hulusi Bey bir gün derste kime katil denileceğini anlatırken Kafkas Cephesi’nden misal verir:

“Mesela, Kafkas, Azerbaycan muharebesinde, makineli tüfek başında 600 kişiyi hasır gibi biçtim. Şimdi ben katil miyim? Eğer katil olmak lazım gelse, 600 kişi değil bir kişi öldürsem yine aynıdır. Demek nefsin için, namusun için, dinin için, vatanın için muharebede bir kişiyi değil, bin kişiyi de vursan, katil sayılmazsın.”

“Ruslara son taarruzumuzda, ‘Herkes abdestli savaşıacak, su bulunmazsa teyemmüm edilecek!’ diye emir verildi. O savaşta maddî durumumuz sıfırdı. Bizi kurtaracak yalnız Allah’ın inayeti idi. Çünkü bütün ordu namaz kılıyor ve güzel sesli hafızlar bir araya gelip şühedanın ruhlarına hatimler okuyor, dualar ediyorlardı. Ondandır ki Allah bize yardım etti.”

Hulusi Bey (soldan ikinci) bir cephede silah arkadaşlarıyla

“1917’de Rusya’da Bolşeviklik çıkması üzerine aramızda zimnî bir mütareke hüküm sürdü. Ruslar çekilmeye başladı. Ermeniler de silahlarını bırakarak çekiliyorlardı. Kelkit, Şiran, Erzurum İlıcası, Tortum’dan Sarıkamış’a geçtik. O sırada Kazım Karabekir Sarıkamış’taydı. Kars’a yürüdük. 1918’de Kars’ı ele geçirdik.”

Mütareke üzerine bu cephelerde mağlubiyet yüzü görmeden Batum’a, sonra da Trabzon’a gelirler. Trabzon’da 25. Taburun makineli bölükleriyle Niksar, Erbaa, Tokat ve Sivas’a giderler. Hulusi Bey, burada izin alarak uzun zaman ayrı kaldığı aile efradını görmek üzere Elazığ’a geçer.

Ebabil Kuşları

Hulusi Bey, Birinci Dünya Savaşı sırasında yaşadığı bir hatırayı da şöyle anlatır:

“Cihan Savaşı sırasında 38. Alayın yaşlı bir müftüsü vardı. Onun ismi de Hulusi’ydi. Ara sıra askerlerin arasına gelir ve onlara nasihatlerde bulunurdu. Genelde Fil Suresi’ndeki kıssayı anlatırdı. Önce ‘*Elem tera keyfe*’yi sonuna kadar okur, mealini verir, sonra kıssayı anlatırdı:

‘Yemen’den kalkıp gelen Ebrehe kumandasındaki koca fillerden oluşan ordu, Kâbe’yi yıkmak üzere Mekke önlerine dayanır. Halk dağlara çekilir. Mekke şerifi Efendimizin cediti Abdülmuttalib’dir. Ebrehe’nin askerleri Abdülmuttalib’in bazı develerine el koyarlar.

Abdülmuttalib, Ebrehe’nin yanına varır. Ebrehe onun Mekke şerifi olduğunu bildiğinden, ‘Şimdi bu soylu zat, benden Kâbe’yi yıkmamayı rica eder ve bu konuda bir anlaşma teklif ederse, Kâbe’yi yıkmadan dönmek zorunda kalırsam bunca masrafa değmeyecek!’ diye düşünür.

Ebrehe, Abdülmuttalib’e sorar: ‘Benden ne istiyorsun?’

‘Askerlerin benim develerime el koymuşlar, develerimi istiyorum.’

‘Ben de endişe ettim ki, Kâbe’yi yıkma diyeceksin. Senin gibi asil bir insan develerini kurtarmaya gelir mi?’

‘Ben develerin sahibiyim, Kâbe’nin sahibi Kâbe’yi korur’ der ve develerini alıp gider.

Bundan sonra Cenab-ı Hak ehabil kuşlarını üzerlerine gönderir. Her biri ayaklarıyla getirdiği taşı üzerlerine atar. Her taş kime isabet edecekse yalnız ona isabet eder. Taş tepesinden tırnağına kadar bir mermi gibi girip çıkar. Sonunda yenilmiş saman çöpüne döner, helak olurlar.

Ordudan sadece bir asker kalır. Yemen’e varacağı sırada halk:

‘Hayr’ola ne oldu?’ derler. O da durumu anlatır. Derken tepesinde topal bir ehabil kuşu belirir. Onun da ayaklarında atılacak bir taş vardır. Adam onu görür görmez, kendisine atılacak son bir taşı taşıdığından habersiz:

‘İşte aha bunun gibi kuşlardı!’ der demez, topal kuş son taşı üzerine bırakır, o da helak olur gider.”

Alman Diktatörü Hitler, Londra’yı bin tayyareyle bombaladığı zaman, Üstad bu Ashab-ı Fil kıssasının cifir hesabıyla bu asra da işaret ettiğini anlatarak, “O asırda fillerle saldıranlar, bu asırda filolarla saldırıyor” der.

İstiklal Savaşı’nda

Vatan işgal altında olduğu müddetçe, Hulusi Bey gibilere rahat yüzü yoktur. Bütün bu cephelerden sonra artık son vatan parçası Anadolu’nun her yanı düşman işgali altına girer. Topyekun millet, “Ya istiklal, ya ölüm!” sloganıyla savaşa katılır. Hulusi Bey, 15. Alay 3. Tabur 10. Bölüğüyle beraber İstiklal Harbi’nin Antep, Urfa ve Sakarya savaşlarına iştirak eder. Bu sırada rütbesi mülazım-ı evvel, yani teğmenliğe yükseltilir.

Acı Kahve Tiryakiliği

Hulusi Bey, Urfa’nın düşman işgalinden kurtuluşunda da hazır olur. 1919-20 yılları arasında Urfa’da milis kuvvetlerini eğitmekle görevlendirilir. Etraftan toplanan sivil halk bir hafta on gün, geceli gündüzlü eğitime tabi tutulduktan sonra cepheye sürülür. Bu sıkı eğitim sırasında Hulusi Bey gibi görevliler, çoğu zaman geceleri uykusuz kalırlar. Uykularını kaçırmak için, “mırra” denilen acı kahve içerler. Acı kahve tiryakiliği Hulusi Bey’e buradan hatıra olarak kalır.

Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'nda cephede cepheye koşan Hulusi Bey'in bir askerlik hatırası

“Allah’ın İnayetiyle Vatan Kurtuldu”

Silah, teçhizat, mühimmat gibi savaş malzemelerinden yoksun fakir bir halkın düzensiz hareketi olan Kurtuluş Savaşı’yla ilgili bir sohbet sırasında şunları anlatır:

“Düşünün, İstanbul işgal altında. Yunanlılar Konya, Akşehir yakınlarına kadar gelmişler. Afyon iki defa kurtarıldı. Hakeza Eskişehir de öyle. Hatta bir ara Ankara tepelerine kadar gelmişler. Hükümet, Kayseri’ye nakledilmek zorunda kalmış. Bu vaziyette bir millet, topu yok, tüfeği yok, teçhizatı yok; hiç şüphe yok ki, Allah’ın inayetiyle kurtulmuştur.

Fransızlara karşı Urfa ve civarından asker topluyorduk. Asker dediğin bir don bir gömlekle cepheye koşan fakir Anadolu çocuklarıydı. Bir de abası vardı, hepsi o kadar.

Bizim sıhhî teşkilatımız olmadığı için cephede kaybettiklerimizden daha çoğunu, sârî hastalıklar yüzünden kaybediyorduk. Düşünün ki bir ağır yaralıyı dört adam taşıyacak. Beş ağır yaralı olsa yirmi beş kişi devre dışı kalıyor. Fakat bütün bu zor şartlara rağmen bu millet, esarete

girmemek için kadını-erkeğiyle, canını dişine takarak çok şayan-ı takdir bir mücadele ortaya koymuştur.

Fakat bu millette o zaman namaz kılmak umumiydi. Muharebe sonunda mevlithanlar mevlitler okur, okunan hatimlerin duaları yapılırdı. Ayrıca cephe gerisindeki halk da Salât-ı Münciyeler okurdu. Bu millet irili-ufaklı, kadını-erkeğiyle Allah'a dayandı, Allah'ın havl ve kuvvetiyle memleket selamete erdi. İstiklal Savaşı kazanıldı. Ondan sonra da her türlü ahlaksızlık aldı yürüdü. Neyse!”

Tınaz Tepe

İstiklal Savaşı'nın sonuna doğru Afyon'da Tınaz Tepe, Yunanlıların eline geçer. O zaman İngilizler de Yunan'a yardım etmektedir. Yunanlılar, “Bu tepeyi Türkler ancak altı ayda alabilirler” der. Hulusi Bey o zaman, 15. Fırka'da görevlidir.

Hulusi Bey, askerî birliğin başında Tınaz Tepe'ye doğru o günkü zor şartlarda kadanalar, atlar, silah ve teçhizatlarla yol alırken askerler kendisine, “Daha ne zamana kadar varacağız?” diye sorarlar. Hulusi Bey, mesafeyi bilmediği halde ağzından, “Yarın ikindiye varırız!” sözü çıkar. Gerçekten ertesi gün ikindi vaktinde tepeye varırlar. Cenab-ı Hak onu mahcup etmez.

“Allahu Ekber, Bir Mirac-ı Basamakiyedir”

Taarruzdan önce İkinci Ordu Komutanı Sakallı Nureddin Paşa'dan bütün birliklere şu talimat gelir:

“Yarın şu saatte bütün erat ve subaylar abdestli olarak taarruza iştirak etmek üzere hazır olacak! Su bulunmazsa teyemmüm yapılacak!”

İslam ordusu, subaylar, erler, hepsi abdestli olarak “Allahu ekber!” nidalarıyla hücumla geçer ve Tınaz Tepe'yi iki saat gibi kısa bir zamanda ele geçirir. Düşmanın elinde modern silahlar olduğu, askerimizin elinde doğru dürüst silah bulunmadığı halde bu zafer Yunanlıları şaşkına çevirir. Hulusi Bey, o tepenin, “Allahu ekber” diyerek Allah'ın inayetiyle fethedildiğini ifade eder ve şöyle der:

“Allahu ekber, bir mirac-ı basamakıyedir. Cenab-ı Hak, yolunda bulunanı mahrum bırakmaz, hedefine ulaştırır! Evet, İslam ordusu hiçbir zaman silahça üstün olmadı. Maddeten zayıf olduğu, ölü Türkiye dedikleri halde harika cengâverlikler göstermiştir. Çok şehit vermiş, ama sonu bâkî kalmıştır.”

Hulusi Bey, İstiklal Savaşı sırasında 15. Fırka 6. Alay 4. ve 8. Bölük komutanlıklarında bulunur. Ağustos 1922’de 45. Alay 8. Bölüğe katılır.

21 Ağustos 1922’de yüzbaşı olur. 21 Kasım 1923’te Elazığ’daki 15. Alay 4. Bölüğe, daha sonra 8. Bölüğe tayin edilir.

Kur’an ve Duaya Sarılır

Hulusi Bey, bütün bu hengâmelerde Kur’an ve duaya sarılarak ayakta durmaya çalışır. Hatta subay arkadaşları arasında bu yönüyle de temayüz eder. Bir hatırasında şunları söyler:

“(Hicri) 1340 yılında Bitlisli Emin Efendi, Dursun Efendi ve Pertekli Efendi’yle Cizre’ye gidiyorduk. Dursun Efendi benden hoşlanmıyordu. Bir gün komutana çıkıp, ‘Hulusi Bey, bizim yanımızda Kur’an okuyor, *Delail* okuyor. Biz onun yanında ayağımızı uzatamıyoruz’ diye şikâyet etmiş. Başka birliğe verilmemi istemiş. Komutan beni çağırıp, ‘Sen babandan da mı sofusun?’ diye takılmıştı.”

İzmir’in Kurtuluşunda

Kurtuluş Savaşı’nda Batı’ya intikal eden Hulusi Bey, İzmir’in kurtuluşunda da bir bölüğe kumanda eder. O günlere ait ilginç bir hatırası şöyledir:

“İstiklal Harbi’nden sonra İzmir Gaziemir’de kalıyorduk. Kışlada bir duvar gazetesi çıkaralım dedik. Bir şair, bir de karikatürist arkadaşımız vardı. Gazeteyi elde çizerek çıkaracaktık.

Bir gün emektar bir katırın boynuna bir yazı asmıştık. Bu yazıda, ‘Ben de bir zamanlar emsalim gibi gençtim. Şimdi ihtiyarladım, hastayım. Veterinere gittim, yerinde yoktu. Doktora gittim, yoktu. İsa Çavuş, sen benim derdime deva ol!’

diye yazarak hayvanı İsa Çavuş'un bulunduğu koğuşun önüne götürüp bağladık. Yayınımız etkili oldu, ertesi gün yazıyı okuyan doktor ve baytar hemen vazifelerinin başına koştular. Geceleri gazeteyi hazırlıyor, sabahleyin iki nüsha halinde duvara asıyorduk.

Askerlik münasebetiyle bazen dört bin metre kadar yüksekliklere tırmandığımız olurdu. Enteresandır, sinekler oraya kadar bizimle beraber gelirlerdi. Soğuk, rüzgâr sebebiyle bir atın kuyruğunun altına girer, gizlenir, yine bizimle oralara çıkarlardı. Çok hayret ederdim. Sonra anladım ki, onlar da vazifesini yapıyordu. Onların vazifesi insana aczini, fakrını bildirmektir.”

22 Gün Sonra Zafer!

Hulusi Bey, hafız olmamakla birlikte küçük yaştan beri hemen hemen her gün Kur'an'dan bir cüz okuyarak sürekli hatim yapar, Kur'an'la haşır neşir olur. Bunun neticesinde Cenab-ı Hak kendisine Kur'an'ın bazı sırlarını açar. Sakarya Savaşı esnasındaki hatırası buna işaret eder.

Kendisinden dinleyelim:

“Sakarya Muharebesi'nin en hararetli devrinde –ben hafız değilim– âlem-i manada, rüyada, ‘*Cünûden lem terevhâ*’ ayeti bana gösterildi. Uyanınca ayetten istihraç ettim. ‘Bu muharebe 22 gün sürecek’ diye zabıt arkadaşlarıma müjde verdim. Hakikaten 22 gün sonra bütün silahlar sustu. Seyyid Gazi'ye doğru yürümeye başladık.

O zamanlar Salât-ı Münciye'ye bütün memleketlerde devam edildi. Bütün milletin vird-i zebanı oldu. Muharebe bitince akşamları o gün şehit olanların ruhuna Kur'an, mevlid okunurdu. Her kıta muntazam beş vakit namaz kılardı. O zaman ordumuz İslam ordusuydu. İslamiyet bayrağı dalgalanıyordu.”

Komutan Namaza Başlar

Hulusi Bey'in ihlası çevresindekileri etkiler:

“Bir gün tümen komutanı, 4-5 kişiyle birlikte bulunurken namaz vakti geçmek üzereydi. Namaz geçecek diye endişe ediyordum. Derken ayrıldım ve emir subayına, ‘Kumandan sorarsa namaza gittiğimi söylersin!’ dedim. Benden sonra kumandan, ‘Hulusi nerede?’ diye sormuş. Emir subayı, ‘Namaza gitti’ demiş.

O zamana kadar kumandan namaz kılmıyormuş. Ben namazdan gelince herkes ne diyecek diye beklerken, ‘Namaz kıldığına çok memnun oldum’ dedi ve ondan sonra kendisi de namaza başladı. Kendisi kılınca tabii bütün tümen namaza başladı.”

Hulusi Bey, o zor günlerde dua ve Allah’ın yardımıyla kurtulduklarını dile getirerek şükreder:

“Askerlik zamanımda başıma çok musibetler geldi. Öyle bunaldığım anlar oldu ki, herkes bana, ‘Sen aciz kaldın, yaptığın bütün tezkereler boşa gitti’ dediler. Ben de ciddi ihlasla, ‘*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh*’ dedim. Bu zikrin harika neticesini müşahade ettim ve sonuç aldım. İşim de düzeldi. Allah’a dayanılırsa O’nun karşısında hiçbir şey duramaz, erir. Bunu hayatımda tecrübe ettim ve hep felah buldum.”

Hulusi Bey, askerlik hayatında da örnek bir şahsiyetti.

“Hep Beraber Ölürüz!”

Hulusi Bey, korkunç badirelerden geçmesine rağmen, hiçbir zaman ümidini kaybetmez. Sonunda Osmanlı bakiyesi bu toprakların mutlaka selamete çıkacağına inanır.

Bir gün bir dostu, Birinci Cihan Savaşı'ndan sonra memleketin düşmanlar tarafından tamamen teslim alınıp aralarında pay edileceğini haber verir. Ona karşı çok sert ve ciddi bir tavır takınarak, âdeta manevî bir cereyana tutulmuşçasına haykırır:

“Hayır, hep beraber ölürüz, fakat bu asla gerçekleşmez!”

Tahsilini Tamamlar

Kurtuluş Savaşı bitip ülke normale dönünce, 1925-1927 yılları arasında Hulusi Bey, yarım kalan tahsilini tamamlamak üzere tekrar Harbiye'ye kaydolar. Ocak 1927'de yüzbaşı rütbesiyle ordudaki yerini alır. Görev alır almaz da Cumhuriyet'in ilk yıllarında Doğu'da meydana gelen birtakım karışıklıklar sebebiyle Midyat'ta eşkıya takibine gönderilir.

Bundan sonra Manisa'daki 17. Fırka 44. Alay 1. Tabura tayin olur. Üç aylığını peşin vererek Manisa'da bir ev kiralar. Ancak bir ay sonra tayini Eğirdir Dağ Komando Okulu'na çıkar. (1928)

Artık Asrın İmamı Büyük Üstad'la buluşmaya giden yol, önüne açılmış olur. Bir gün bu gelişmeyi anlatırken etrafındakilere şöyle der: “Kader-i ilahî bizi yuvarladı, yuvarladı cadde-i kübra-yı Kur'anîyeye saldı. Bunlar benim isteğimle mi oldu? Murad-ı ilahî böyle. Ben Üstad'ı şahsen de ismen de tanıımıyordum. Kader-i ilahî götürdü!”

* * *

Üstad'la Buluşma

HULUSİ AĞABEY'İ BİR MÜDDET Eğirdir'de bırakıp, Üstad'ın Barla'ya sürgün edilişi üzerinde bir nebze duralım.

Osmanlı İmparatorluğu misyonunu bitirip büyük bir transatlantik gibi tarihin derin sularına gömülmeye başlayınca, her vatan evladı gibi Bediüzzaman Said Nursî de talebeleriyle birlikte vatani kurtarmak için medrese ve kitapları bırakır, silaha sarılıp cepheye koşar. Milis Albayı olarak Doğu'da büyük başarılar elde eder. Sonunda Ruslara esir düşüp Sibiryaya gönderilir.

İki buçuk yıllık esaretten sonra İstanbul'a dönen Bediüzzaman'ın hayatı, bundan böyle hep sürgün, hapis ve gözaltı üçgeninde geçer. Üstad, esaretten kurtuluşuna sevinemez. Zira döndüğünde İslam'ın hilafet merkezi, harim-i ismeti İngilizlerin işgali altındadır! Bu durum her vatanperver gibi hamiyetine dokunur ve hemen kaleme sarılarak işgali protesto eden bir beyanname yayınlar.^[3] Bir yandan halka moral, diğer yandan işgal kuvvetlerine gözdağı vermeye çalışır. Bunun üzerine işgal kumandanı, Bediüzzaman'ın vücudunu ortadan kaldırmaya karar verir. Bediüzzaman her gece ayrı yerlerde kalarak izini kaybettirir.

Ankara'ya Davet

O sırada bu faaliyetleri haber alan Millî Mücadele Hükümeti kendisini Ankara'ya davet eder. Bediüzzaman, "Ben tehlikeli yerde bulunmayı severim!" deyip önce bu daveti reddetse de daha sonra ısrarlarını kırmayarak Ankara'ya gider. Ankara'da ülkeyi temsil eden ve Millî Mücadele'yi kazanan kadroda manevî değerlere karşı bir lakaytlık görür. On maddelik bir beyannameyle yeni idarenin sağlam temeller üzerine kurulması gerektiğini hatırlatır. Hilafetin Meclis'in manevî bünyesinde korunmasını, yöneticilerin milletle bütünleşecek dinî esaslara ve namaza bağlı kalmalarını, aksi takdirde devletle millet arasında açılacak uçurumun inşikaklara sebebiyet vereceğini ve emeklerin zayi olacağını ifade eder.

Bediüzzaman'ın Meclis'te ileri sürdüğü bu fikirler, o günkü yöneticilerin hoşuna gitmez, hatta bu yüzden aralarında tartışma çıkar. Bunun üzerine Bediüzzaman, aldığı manevî bir işaretle siyasî mücadeleyi bırakıp her türlü ısrarlara rağmen Ankara'yı terk eder ve Van'a gider. Van'da ruhunun niyazını dinlemek için Erek Dağı'na çekilir. Orada bazı eski talebeleriyle birlikte bir nevi inziva hayatı yaşamaya başlar.

Bu arada Ankara Hükümeti, Bediüzzaman'ın gösterdiği hedefin tam zıddına hareket ederek, bütün gücüyle geçmişle bağlarını koparmaya, dini toplum hayatından söküp atmaya girişir. Bu durum, özellikle dinine bağlı Doğu halkını rahatsız eder. Nihayet Şeyh Said Hadisesi vuku bulur. Şeyh Said, Bediüzzaman'ın nüfuzunu bildiğinden kendisine destek vermesini ister. Fakat Bediüzzaman, bu hareketin sonuçsuz kalacağını, pek çok masumun hayatına mal olacağını ifade ederek harekete iştirak etmez.

Sürgün

Ankara Hükümeti, Şeyh Said Olayı'yla ilgisi olmamasına rağmen Doğu'da bulunan Bediüzzaman gibi nüfuzlu pek çok şahsiyeti Batı'ya sürgün eder. Bunu haber alan Van'ın eşrafı, kendisini kaçırmak için yollara dökülür. Fakat Bediüzzaman, "Size teşekkür ederim, ben bu gidişten memnunum. Ben Mekke'de de olsam buraya gelmem lazımdı" der.

Bediüzzaman'ı ümitvar eden sır, bu Anadolu toprağında, her ne kadar akıl ve kalpleri İslamiyet'ten tecerrüt etse bile, fitratı ve vicdanı İslamiyet'le bağlı bahadırların bulunduğuudur. O, bu gizli kahramanların ve yatmış aslanların kalbinde sönmeye yüz tutan iman meşalesinin yeniden parlatılacağına inanır. İşte bu inançtır ki onu uzun ve çileli bir yola sevk eder. Sabırla kozasını ören ipek böceği gibi, Anadolu'nun bağrına yerleşir. Bir yazar bakın bu hususu nasıl dile getirir:

"Bediüzzaman çok kıskanç olduğu hürriyetinden bazen yüzde yüz, bazen yarı yarıya mahrum kalarak geçen hayatını, bir Hz. Eyyüb sabrıyla bir koza gibi örerek içine kapanmış ve günün birinde bu kozanın içinden Said Nursî olarak çıkmıştı. Fakat kısa ömürlü bir kelebek olarak havalanmamıştı. Fikir

yapısı sağlam, ilhamı tam bir ulu insan olmuş, heybetle boy vermişti. Şöhreti her tarafı sarmıştı.”^[4]

Önce Burdur, Sonra Barla

Bediüzzaman önce Burdur’a sürülür. Burdur’da kendisi gibi Doğu’dan sürgün edilen Şeyh Abdülaziz ve Şeyh Abdülvahab gibi zatlarla beraber Hacı Abdullah Camii’nde kalır. Bediüzzaman burada da boş durmaz, ara sıra Kasaboğlu Camii’ne de giderek halka vaaz ve nasihatte bulunur. Burdur’da kaldığı sekiz ay müddetle, iman ve itikada dair halkın sorularına cevaplar verir. Kendisine karşı muhabbet ve alaka artmaya başlayınca, Isparta merkezine nakledilir.

Valilik, kalması için Isparta’daki Hüsnü Efendi Medresesi’ni gösterir. Burada ancak yirmi beş gün kadar kalabilir. Çünkü burada da halkın büyük teveccühüne mazhar olur. Bediüzzaman’a teveccüh arttıkça idare bundan rahatsız olur. Bu defa kendisini kuş uçmaz, kervan geçmez bir yere, Isparta’nın Barla nahiyesine sürerler.

Bediüzzaman, Barla’ya kara yolu müsait olmadığı için, Eğirdir Gölü üzerinden motorla götürülür. Aslında kaderde her şey tayin ve tespit edilmiştir. Beşer zulmetse de kader adalet eder. Zorlu Barla sürgününde kendisini mahrumiyetler yanında, ilahî inayetler de beklemektedir. Nitekim Eğirdir Gölü üzerinde motorla yol alırken, Barla’da kendisine hizmet edeceklerin manevî siması gösterilir.

Bunlar arasında özellikle silahlı kuvvetlerden gelen güçlü bir isim vardır ki, Üstad’ın garip gönlünü şad edecektir. Evet, bu zat, küçük yaştan beri Kur’an’a, imana büyük alaka duyan ve Türk ordusunda bütün cephelerde savaşmış, asil ve cesur bir komutan olan Yüzbaşı Hulusi Bey’den başkası değildir. Ziyaretlerinden birinde Üstad bunu bizzat Hulusi Bey’e anlatır:

“Ben Isparta’dan mecburi ikamet için Barla’ya sevk edilirken daha motordayken, seni gördüm ve bana gösterildiniz!”

Barla Sürgününün İlk Günleri

Gerçekten Barla sürgününün ilk günleri bu işi tasarlayanların düşündüğü gibi çok çetin geçer. Çünkü oraya gönderilmeden önce Bediüzzaman'ın iftihar vesilesi olan hizmetleri suç sayılırcasına, “Doğu’da devlete isyan etmiş, pek çok insanın kanını dökmüş biri buraya geliyor. Kimse ona sahip çıkmasın!” diye aleyhte propaganda yapılır. Barla halkı, daha gelmeden Bediüzzaman aleyhinde doldurulur.

Bu yüzden ilk günler, herkesin yabanî bakışlarla süzdüğü Bediüzzaman, tek başına Barla dağ ve derelerine gider. Fakat bir gün şiddetli bir yağmur yağar, yollar çamur olur. Bediüzzaman ayağından kayıp çıkan lastik ayakkabısını eline alarak Barla sokaklarından geçerken yağmurdan dam altlarına çekilen halk, Bediüzzaman’a garip garip bakar.

O gün bu hazin tablo, içlerinden birinin kalbini yumuşatır. Sıddık Süleyman isimli zat, söylenenlere aldırmandan Bediüzzaman'ın peşinden gider. “Kim ne derse desin, ben bu yalnız adama yardım edeceğim” der. Kaldığı evin kapısına vardıklarında Bediüzzaman, ardından gelenin niyetini okurcasına, “Kardeşim gel, sen bana Allah için yardım et!” der. Böylece zorlu Barla günlerinde inayet-i ilahiye imdada yetişir. Bunu Şamlı Hafızlar, Muhacir Hafız Ahmedler, Mustafa Çavuşlar, Abbas Mehmedler takip eder.

Zorluklarından Ardından Güzellikler

Bediüzzaman, zorlukların ardından güzelliklerin geleceğine inanır. Bu imanla meşakatlere göğüs gerer. Üstelik Barla, doğup büyüdüğü köyüne o kadar benzemektedir ki, insanlar ona sırt çevirse de sanki bu dağlar, bu bağlar, parlak yıldızlar ve ağaçlar kendisine, “Köyüne hoş geldin!” der gibidir.

Evet, Barla 1400 küsur yıl önce Cahiliye çağında Nur Dağı’nda doğan ilahî güneşin, helaket asrında yeniden parlayacağı kutlu bir mekândır. Ehl-i imanın imdadına gönderilen ve karanlık kalpleri aydınlatacak olan Kur’an nurlarının lemean edeceği bahtiyar bir Anadolu toprağıdır.

Doğumlar sancılı olur. Bediüzzaman bir yandan bu ıstırapları en şiddetli şekilde yaşarken, bir yandan da Kur’an nurunun ortaya çıkmasıyla teselli bulur, âdeta gönlü gül gülistan olur.

Artık kılıcın ve silahın değil, kalemle kelamın devri girmiştir. Yepyeni bir “tebyin ve tebeyyün” hareketinin ve bir dirilişin devri başlamıştır. Evet, beklenen o tecelliyle Nurlar Üstad’ın kalbine damla damla akmaya ve dilinden katre katre dökülmeye başlar.

Barla’da İlk Telif

Devrin Süfyanî din yıkıcıları “Nesillere iman esaslarını nasıl inkâr ettirebiliriz” diye planlar yaparken, önce Kur’an’ın etrafındaki surları yıkıp her seviyede ilmî ve dinî tedrisat yapan medreseler, tekkeler kapatılır. Özellikle haşri inkârla işe başlanır. Onlara göre en kolay şey, öldükten sonra dirilmeyi inkâr etmektir. Tam bu sırada, bir bahar sabahı Eğirdir Gölü kenarında Büyük Üstad’ın gönlünden diline akan Nurlar, Onuncu Söz adı altında, *Haşir Risalesi* namıyla zuhur eder. Elbette bu bir tesadüf değildir.

“Hem bu bahar haşrine benzeyen, dünyanın her devrinde, her asrında, hatta gece gündüzün tebdilinde, hatta cevvi havada bulutların icat ve ifnasında haşre numune ve misal ve emare olacak ne kadar nakışlar yaptığını gözünle görüyorsun. Hatta eğer hayalen bin sene evvel kendini farz etsen, sonra zamanın iki cenahı olan maziyle müstakbeli birbirine karşılaştırsan; asırlar, günler adedince misal-i haşir ve kıyametin numunelerini göreceksin.

Sonra, bu kadar numune ve misalleri müşahede ettiğin halde, haşri-cismanîyi akıldan uzak görüp istib’ad etmekle inkâr etsen, ne kadar divanelik olduğunu sen de anlarsın. Bak! Ferman-ı Âzam, bahsettiğimiz hakikate dair ne diyor: ‘Allah’ın rahmet eserlerine bak! Nasıl, yeryüzünü ölümünün ardından baharda tekrar diriltiyor. Hiç şüphe yok ki, ölüleri de aynen böyle diriltecektir. Çünkü O’nun kudreti her şeye yeter.’”

Ve peş peşe ilham edilen hakikatler... Kur’an’dan geleceği ehl-i keşifçe bilinen Nurlar, karanlığın ardından bir güneş gibi doğmaya başlar.

Başlar başlamasına ama bu hakikatlerin tercümanı olan Bediüzzaman’ı bir endişe kaplar. Acaba ortaya çıkan bu

yüksek hakikatlerin kıymetini takdir edecekler çıkar mı? Bu Nurlar ayaklar altında kalmaktan kurtulup, gerçek sahiplerini bulur, emin ellere ulaşır mı?

Eğirdir Sivrisi'nin Altında

Allah nurunu tamamlayacağını vaat ettiğine göre, elbette o nuru sahiplenecek emin ve kuvvetli elleri de gönderecektir. İşte tam bu sırada, Barla'nın karşısına düşen Eğirdir'in yalçın kayalıkları altında, Nurların hakiki sahibi olacak ve onları takdir edecek bir kalp çarpmaya başlar.

O da Üstad'ın Barla'ya sürgün edilmesinden bir yıl sonra, 17 Ocak 1928'de yüzbaşı rütbesiyle oraya tayin edilen, hayatının baharını din için, vatan için cephelerden cephelere koşarak geçiren Hulusi Bey'in kendisidir.

Küçük yaştan beri içinde var olan hak ve hakikati bulma aşkı, onu daima araştırmaya sevk eder. Nihayet Eğirdir'de komşusu Şeyh Mustafa vasıtasıyla, "Derdinin dermanı Barla'da!" müjdesini alır. Bu müjdeyi alır almaz, Hulusi Bey'in gözü Barla ufuklarına dikilir. Oraya gitmek için âdeta can atar.

Nihayet bir gün birkaç dostuyla birlikte atlara atlayıp yola koyulurlar. Hulusi Bey'in gönlünde tarif edilmez hisler coşmaktadır. Makamları atlayarak çok yüksek rütbeli bir kumandanın huzuruna çıkar gibi heyecanlıdır. Fakat bu maddî değil, asrın "Maneviyat Sultanı" olan bir kumandandır. Mesafeler kısaldıkça heyecanı daha da artar. Aradığı zatı orada bulacağına dair içinde kuvvetli bir ümit vardır.

Tanışmadan Önce

Hulusi Bey, Üstad'la tanışmadan beş sene önce Üstad'a son dersini veren Nakşî Şeyhi Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin^[5] halifelerinden Cizreli Zeynel Abidin Hazretleri'ne intisap eder. Zeynel Abidin Hazretleri de meşhur Cizreli Seyda lakabıyla anılan, Üstad'ın selamını ayakta karşılayan ve bazen cezbe haliyle bir gün secdede kaldığı söylenen Nakşî tarikatının büyüklerinden bir zattır.

Aynı zata bağlı olan Erzurum'un Pasinler kazasındaki Alvarlı Muhammed Lutfi Efendi'yle de tanışır. Geçmişte Hakka vasıl olma yolu ekser tarikatla olması sebebiyle ondan da feyiz almaya çalışır. Bunu kendisi bir mektupta şöyle dile getirir:

“Taharri-i hakikatle ömür geçirirken, mukadderat bu asi biçareyi beş sene evvel Şah-ı Nakşibend Hazretleri'nden Muhammed Küfrevî Hazretleri'ne doğru açılan tarik-i Nakşibendî'ye idhal eylemişti.”

1865'te dünyaya gelen ve 1955'te doksan yaşında vefat eden Alvarlı Efe diye anılan Muhammed Lutfi Hazretleri'yle mektuplaşır. Aynı zamanda çok iyi bir şair olan Alvarlı Hazretleri Hulusi Bey'e hep şairane hitaplarda bulunur:

“Enver-i dü dîdem, birader-i ber güzîdem.

Halde haldaşım, yolda yoldaşım, dinde kardaşım.”

Hulusi Bey, 17 Ocak 1928'de Manisa'dan Eğirdir'deki Komando Birliği'ne tayin edilince Üstad'la buluşmanın şartları hazırlanmış olur. Zaten kendisi de bu tayin için, “Üstad'a ve *Risale-i Nur* talebeliğine tayinim” diye söz eder.

Üstad'la Buluşma

Üstad'la ilk buluşma, 1929 yılı baharında yüzbaşı rütbesindeyken gerçekleşir. Hulusi Bey, bu ziyaretini şöyle anlatır:

“Eğirdir'deyken, Şeyh Mustafa kendi el yazısı olan Üstad'ın bir risalesini bana vermişti. Okumamı söyledi. Fakat öyle bir yazı ki, yazıdan başka herşeye benziyordu. O risaleden fazla istifade edemedim.

Nihayet 14 Nisan 1929'da Dağ Talimgâhı'ndan üç tane at tedarik ederek ben, Meczup Şeyh Mustafa, bir asker, bir demirci ustası ve iki zat daha (Müderri Mustafa, Vecelle Hüseyin) ile Barla'ya doğru yola düştük. Yolda nöbetleşerek atlara binildi. Tabiri caizse âdeta Hz. Ömer'in kölesiyle birlikte Kudüs şehrine yolculuk yaptığı şekilde gittik. Nihayet Barla'ya vardık.

Barla'nın Karacaahmed Sultan mevkiine gelmiştik. Orada taze bir abdest aldık. Barla'ya doğru gidiyorduk. Fakat ben çok heyecanlıydım. 'Ya bu zat, iç yüzümüzü okur da günahlarımızı görür, bizi kabul etmezse!' diye düşünüyordum. Ama yok, o zat çok âlicenaplık gösterdi. Kusur ve hatalarımıza göre muamele yapmadı. Elhamdülillah bizi kabul etti, içeri aldı. İçeriye, odasına girdik, ziyaret ettik.

Henüz ayaktaydık, oturmamıştık. Herhangi birşey de söylememiştim. Benim kolumdan tuttu, 'Kardeşim ben şeyh değilim, imamım. İmam-ı Rabbanî, İmam-ı Gazalî gibi ben de bir imamım!' dedi. Daha baştan benim kalbimdekine cevap verdi. Oturmamızı emretti, oturduk. Konuşmaya, sohbe başladı. Mukadder suallerimizi cevaplandırarak birçok meselemize temas etti, halletti. Kendi şive tarzıyla konuşuyordu.

İşte bu ilk sohbe benim gönlüm, artık hakikat ateşiyle tutuşmaya başladı. Meseleyi kavradım. O zatın nasıl bir vazifeyle muvazzaf olduğunu anladım. Bütün kalbimle ona teslim oldum. İmanî ve Kur'anî olan hizmet yoluna ben de girdim. İşte *Risale-i Nur*'un parlaması da elhamdülillah o tarihte başladı.”

Zahirden Hakikate Geçiş

Üstad ve *Risale-i Nur*'da var olan kırk dakikada zahirden hakikate geçme hususiyeti, birinci talebede böylece tezahür eder. Nitekim Üstad'ın yazdığı mektupta, "Senin gibi hakikate yetişmiş ve hakikatteki hakiki teselli ve esaslı sevinci bulmuş zatlara" diye ifadesi de bu gerçeğe işaret eder.

"Bu görüşmede Hz. Üstad sohbet ederken hep Şeyh Mustafa'yı^[6] muhatap alıyordu. Şeyh Mustafa ise Hz. Üstad'ın hitap ve tevcihlerine dayanamıyor, kalkıp kalkıp oturuyordu. Bazen çocukça hareketler yapıyordu. Üstad'ı ziyaretine fazla ara verdiğinden Üstad'ın kendisine çıkışması ve sitem etmesine karşı kendini savunma makamında, 'Efendim, size Hulusi Bey'i getirdim' diyordu. Üstad bana, 'Kardeşim, ben buraya geldiğimde kaydettiğim ilk talebe budur' diyordu.

Sohbet hayli uzun sürmüştü. Üstad çok coşmuştu. Bütün müşküllerimizi halletti. Umum mukadder suallerimize kâfi ve şafi cevaplar verdi. Veda edip ayrıldık. Artık *Risale-i Nur*'un dairesine, iman hizmeti içine girmiş oldum. Gece gündüz, durmadan risale yazıp çoğaltmaya başladım.”

Hulusi Bey, ilk görüşmeden sonra Üstad'ın, “Uzaklığın alameti olan mektuplaşmak âdetim değil, fakat sen yaz!” demesini bir emir telakki eder ve yazmayı bir vazife edinmesine sebep olur.

Üstad'ı Ziyaret Hayatında İnkılap Yapar

Bu ziyaret, Hulusi Bey'in hayatında büyük bir inkılap yapar. Öyle bir halet-i ruhiye içinde kalır ki, yazdığı mektuplardaki şevki, Üstad cevabî mektuplarında şöyle dile getirir:

“Neşr-i envar-ı Kur'aniyedeki muvaffakiyetin ve gayretin ve şevkin bir ikram-ı ilahîdir, bir keramet-i Kur'aniyedir, bir inayet-i Rabbaniyedir. Sizi tebrik ediyorum.”

Hulusi Bey, intibalarını dile getirirken şöyle der:

“Ufak hizmetleri bile büyük görüyordu. Bunlar bizi teşvik etmek içindi. Hâlbuki istidadımız nakıs olduğu halde çok teveccüh ediyordu. Bir gün, ‘Efendim benim bir ilmim, bir meziyetim yok. Ne için bana bu kadar kıymet veriyorsunuz?’ dediğimde, ‘Öyle deme kardeşim, *dad-ı Hak râ kabiliyet şart nist* (Allah vergisinin söz konusu olduğu yerde bir kabiliyet ve meziyetin olması gerekmez) demişti.”

Hulusi Bey, Üstad'ın huzurundan her ayrılışında tarif edilmez bir huzur ve mutluluk atmosferi içinde Eğirdir'e kadar dört saatlik yolu nasıl gittiğini bilemez. Eğirdir'e varınca tekrar uhrevî âlemden dünyevî bir âleme döndüğünü hisseder.

Hulusi Bey, Üstad Bediüzzaman'ı tanıdığı yıllarda

Bediüzzaman'ın Neşesi Artar

Barla'da sürekli gözaltında ve avam-ı mü'minin arasında tecrit edilen Üstad, Hulusi Bey gibi hem rütbeli bir asker, hem dinî meselelere aşına zeki bir talebenin ortaya çıkması karşısında, büyük bir memnuniyet duyar. Barlalılar, Hulusi Bey'den sonra Üstad'ın neşesinin arttığını söylerler.

O gün, herkesin Üstad'a muarız olduğu bir zamanda hem de rütbeli birinin çekinmeden Üstad'a ve davasına sahip çıkması, Üstad için elbette çok sevindirici bir gelişmedir. Tıpkı Asr-ı Saadet'te Müslümanlar zayıf ve az iken, Hz. Ömer gibi, güçlü bir simanın Müslümanlara iltihak etmesi gibi...

Meyveler Bollaşır

Üstad Barla'ya teşrif etmeden önce Barla'nın maddî ve manevî hali perişandır. Namaz kılan yok, müezzin yok, imamın arkasında cemaat ya bir kişi ya da o da yok. İmam çoğu kez yalnız başına namaz kılmak zorunda kalır.

Diğer taraftan Barla'nın bağ ve bahçeleri çok olmasına rağmen mahsulü iyice azalır. Halk fakr u hal içindedir.

Üstad'ın gelmesinden sonra, bir yandan camiler şenlenir, halk yediden yetmişe namaz kılmaya başlar. Öte yandan bu manevî feyiz ve bereket, mahsullere de yansır. Öyle ki ağaçlar bir sene verip diğer sene mahsul vermezken, her sene, hem de bolca vermeye başlar. Bu gerçeğin şahidi olan Barlalılar Üstad'a bağlandıkça bağlanırlar.

“Sat Demedi!”

Barla'nın saf ve temiz insanları Bediüzzaman'ı tanıdıkça ona karşı olan hürmet ve muhabbetleri de artar. Üstad'ı ilk zaman evinde misafir eden Muhacir Hafız Ahmed Efendi, bir gün dükkânının önündeki tezgâha okul çocukları için getirdiği şapkaları dizip satmaya başlar. O sırada Üstad camiye gitmek üzere oradan geçmektedir. Şapkaları görünce:

“Hafız bunlar ne?” diye sorar. Muhacir Hafız Ahmed:

“Efendim bunlar, çocuklar için kep” deyiverir. Üstad:

“At bunları!” der ve başka bir şey demeden yoluna devam eder.

Muhacir Hafız Ahmed bir dakika bile tereddüt etmeden o fakir haliyle tezgâhın ucundan tuttuğu gibi şapkaları dereden aşağıya doğru yuvarlayıverir. Bunu görenler:

“Yahu ne yapıyorsun, bunları bari bize satsana!” deyince, sahabe-misal teslimiyetin sahibi o insan şu manidar cevabı verir:

“Bana sat demedi, at dedi!”

Muhacir Hafız Ahmed, Üstad'a olan bu sadakatının bereketini hep görür. Evi hiç misafirsiz kalmadığı halde hiç yokluk çekmez. “Kazancım günde otuz kuruşken, üç yüz kuruşluk masrafım olurdu. Nasıl yettiğine akıl erdiremezdim!” der.

Alvarlı Memnun Olur

Hulusi Bey'in Üstad'ı tanıyıp ona bağlanmasını duyan Alvarlı Muhammed Lütfi Efendi, bundan çok memnun olur. Üstad'a

Hulusi Bey vasıtasıyla selam gönderir, Üstad da ona mukabelede bulunur. O zat bu selama şöyle cevap verir:

“Bi-inayetillahi Teâlâ meyan-ı ümmet-i Muhammed’de şem’a-i hidayet nurunu fûruzan eden, ol zat-ı âlikadrin huzur-u saadetine nam-ı kemteranemi tahrir ile tezekkürde bulunduğunuza ve hüsn-ü himmetlerini celb ve selamlarını tebliğiniz, kıymet-i dünya ve mafîha olan eşyadan değerlidir. Ol zat-ı âlikadrin himmetlerinin istirhamında bir bende-i aciz ve müznib-i kemterim. Ol babda himmetlerine havale.

Es-selam, ey sema-i nur-u hidayet es-selam,

Es-selam, ey matla-i saadet es-selam.”

Yine yazdığı mektubunda isminin Bediüzzaman’ın huzurunda anılmasını dünya ve içindekilere değer bulur. Bakın memnuniyetini nasıl dile getirir:

“Destgîrin dareynde Hz. Allah ola,

Pişverin nur-u Hüda, feyz-i Resulullah ola.

Hâzâ min fazlı Rabbî.

Bediüzzaman namıyla teşehhur eden zat-ı âlikadrin, himmet-i merhametlerini, hakk-ı acizanemde celbetmeniz, dünya ve mafîha değer.

Yadigâr-ı Fahr-i Âlem’dir o zat, bu ümmete,

Nail ettin du didem, sen bizi bu himmete,

Kaddesallahu sırrahû ve ahsenehû birrehû

Bu meydan-ı hidayette nice bir şi’r-i er var.

O zat-ı alikadr-veş bize bugün siper var.

Cenab-ı Zülkerem, o zat-ı muhteremin ömr-ü zîsaadetlerini, bu ümmet-i Muhammed’e sayeban olması için lütf u keremiyle uzun ömürle muammer buyursun ve sizler gibi bir yâr-ı sadıkın sıdk-ı sadakatini müzdad ederek, o zatın feyzinden istifade etmeye müyesser buyursun, âmin.

Yar-ı vefadarım, muhabbet-i iktisarım, Hulusi Bey!

Ba’de’s-selam ve’d-dua.

Cümle ihvan-i imanîyle beraber cana seni dilşad ede Hz. Hak nur-u basar.

Bu tarafta olan ihvan-ı din, sizin selamınızı müteşekkirene aldıkları gibi, o zat-ı âlikadrin de göndermiş olduğu merhamet-i selamlarını can beraber-i kabul etmişlerdir.

Muhammed Lütfi”

Muhammed Lütfi Hazretleri bu kadarla kalmaz. Hulusi Bey’le ilgili tahassüslerini kaleme dökmeye devam eder:

“Hamdü lillah nur-u tevhit yar-ı garındır senin.

Nur-u tevhit, nur-u didem, dilde yârındır senin.

Rahmanü’r-Rahim ez ezel be ebed ihsan-ı Hak.

Mahz-ı fazlından Hüda’ya bâkî varındır senin.

Bir Kerim’dir, bir Rahim’dir, bir Hâkim’dir Zülcelâl,

Kerem-i fazl-ı ilahî yâr-ı garındır senin.

Nice hamd etmek gerektir Lütfiya bu nimete,

Gubar-ı kadem-i canan müşk-ü barındır senin.”

Başka bir şiirinde Hulusi Bey’e, tuttuğu eteği bırakmamasını tavsiye eder:

“Gülbin-i tevhitte gonca-i hemrah Hulusi Efendi kardaş,

Nur-u tevhitte dilde dildara,

Bir haknüma zata olmuşsun yoldaş.

Tuttuğun dameni elden bırakma,

İlm-i ledünnane olmuşsun sırdaş.

Kerem-i Kerim’e bu mazhariyet,

Bir kadir-i valaya olduğun haldaş.

Hamd eyle Mevla’ya ru berzemin,

Ol naehle esrarı eyleme sen faş.”

Üstad, Doğu’ya tayininden sonra Hulusi Bey’e yazdığı bir mektupta, ilmiyede son dersini kendisinden aldığı Muhammed

Küfrevî Hazretleri'nin halifesi olan Alvarlı Muhammed Lütfi Efendi'ye de selam ve hürmetlerini bildirir:

“Silsile-i ilmiyede bana en son ve mübarek dersi veren ve haddimden çok ziyade şefkatini gösteren Hz. Şeyh Muhammed Küfrevî'nin (k.s.) hulefasından Alvarlı Hoca Muhammed Efendi'ye ve ihvanlarına çok selam ve arz-ı hürmet ederim. Ve o havalide Nurlarla alakadar senin dostlarına çok selam ve Nur hizmetlerinde muvaffakiyetlerine dua ederim.”

Muhammed Lütfi Efendi gerçekten Üstad'ı çok iyi anlamıştır. Üstad, bu mektupların da *Barla Lahikası*'na dâhil edilmesini ister.

Küfrevî'nin Kasidesi

Üstad'ı ilk ziyaret ettiği sırada Hulusi Bey'in yanında Muhammed Küfrevî Hazretleri'ne ait Arapça bir kaside bulunur. Gelmişken tercüme ettireyim diye Üstad'a verir. Devamını şöyle anlatır:

“Üstad'ın iplikle bağlı bir gözlüğü vardı. Onu gözlerine takarak şöyle bir baktı. ‘Sen nereden bunu buldun kardeşim, bu Muhammed Küfrevî'nin kasidesidir’ dedikten sonra bir yere gelince, ‘Bunda vefatına işaret ediyor’ dedi. Tercüme etmesini istirham ettim. ‘Kardeşim, şimdi benim nazarım başka taraftadır’ dedi. Ben de, ‘Öyleyse bunu size hediye ediyorum’ dedim. ‘Ale'r-re'si ve'l-ayn’ (baş göz üstüne) diyerek kabul etme lütfunda bulundu.”

İntisap

Hulusi Bey, ilk zamanlar Üstad'ın meslek ve meşrebinden, tecdit hareketinden habersiz olduğu için kendisini bir şeyh tasavvur ederek ziyarete gider. Hatta içinden, “Zikir ve evrad için bir şey tavsiye eder mi?” diye düşünür.

Kapıdan içeri girer girmez, Üstad Hulusi Bey'in elinden tutup, “Kardeşim ben şeyh değilim, imamım. İmam-ı Rabbanî, İmam-ı Gazalî gibi bir imamım!” demesi onda âdeta şok etkisi yapar.

Üstad sohbetin devamında, vaktiyle Bitlis'te üç-dört şeyh bulunduğunu ve bunların kendisine intisap etmesini istediğini, fakat Üstad, bunların kendisine kâfi gelmediğini anlatır. O sırada Küfrevî Hazretleri'nin müritlerinin kendisi hakkında dedikodu yaptıklarını, bunu duyup da Küfrevî Hazretleri'nin yanına gittiğini, Hz. Pir'in huzuruna girince onun kibleye dönük oturduğunu, kendisinin de sessizce arkasına geçip diz çöktüğünü anlatır.

Şeyh, dönüp bakmadan, "Said sen misin?" diye kendisine seslenir. O da, "Evet benim" deyince, "Sende bir melalet hissediyorum" der. Üstad, "Efendim bana beddua etmediğinizi anladım!" diye karşılık verir. Şeyh, Küçük Said'i yanına çağırır ve "Sana bir ders vereyim" deyip, talebenin icazet alırken verilen son dersi verir.

Üstad, bunları anlattıktan sonra, Hulusi Bey'e, "Ben de şimdi sana icazet veriyorum" diye aynı dersi verir. Bu, aynı zamanda onu manevî ilimlerle teçhiz ettiğini ifade eder. Ayrılırken Üstad, "Kardeşim, uzaklığın alameti olan mektuplaşmak âdetim değil, fakat sen yaz!" tavsiyesinde bulunur. Bu tavsiyenin bir tavzif olduğu daha sonra anlaşılır. Zira *Mektubat* onun sorduğu bu sorularla ortaya çıkar.

"Görüşemedin!"

Hulusi Bey, ziyaretlerinden birinde Üstad'la olan bir hatırasını şöyle anlatır:

"Barla'da Üstad'ımı ziyaretlerimden birindeydi. Karşısında dizüstü oturmuştum. Üstad, 'Kardeşim, rahat otur!' dedi. Ben yine hürmeten dizüstü oturmaya devam ettim. 'Kardeşim, rahat otur, ben şeyh değilim, imamım!' dedi. Sonra, 'Kardeşim, eğer eski zamanda olsaydık, şimdi şu Barla'da insan kalabalığından iğne atsan yere düşmezdi. Sen de aşağı yoldan buraya kadar sürünerek gelirdin. Yine de bizi göremeden dönüp giderdin. Bunu da lütuf olarak kabul ederdin!' dedi."

Hulusi Bey, bu açıklamadan sonra Üstad'ın makamını kavrar ve kendisine tarikat dersi vermeyeceğini anlar. Fakat yine de, "Acaba okumak için bazı şeyler tavsiye eder mi?" diye

düşünür. Üstad yine bir kişiye değil, birden fazla zatlara intisap etmek isteyen küllî şahsiyetinden söz ederek, mesleğinin cadde-i kübra olduğuna işaret eder.

Hayatımda İlk Defa Birine “Üstad” Dedim

Hulusi Bey, bu görüşmelerin üzerinde bıraktığı tesiri anlatırken şöyle der:

“O anda öyle bir hal içine giriyordum ki, tarif edemem. Üstad’la çok az görüştüğümüz halde o kadar lezzet aldım ki, tarife sığmaz. İlk intibalarımı ömrüm oldukça anlatsam yine de bitiremem. Beni öyle bir çekti çevirdi ki, başka hiçbir şeye meylimiz kalmadı. Neyi vardıysa bana söyledi. O Allah vergisidir. Bazısı senelerce gider, bazısı kısa zaman içinde görüşür, fevkalade alır. Cenab-ı Hak bize nasip etti. Hayatımda ilk defa birine, ‘Üstad’ dedim, hata etmedim, isabet ettim.”

Hulusi Bey, artık bundan böyle *Risale-i Nur*’u hayatının eksenine oturtur, birinci gayesi yapar. Nerede olursa olsun, iman hakikatlerini etrafındaki muhtaçlara duyurmak için çırpınır. Askerdeyken çeşitli yerlere tayin edilmesinin sebebini açıklarken aynı gerçeği dile getirir:

“Kanaatim geldi ki, ordudayken zahiren tayin, aslında hizmet-i Kur’aniye için kader-i ilahînin sevkiyle o mevkide iman meselelerini anlatmaya vesile oluyorduk.” Üstad’ın, “Sen maddî rütbenden çok, manevî rütben itibariyle gezdiriliyorsun” demesi de manidar olsa gerektir.

Birinci Söz’de Bahsedilen Asker...

Necmeddin Şahiner, Hulusi Bey’i ziyaretlerinden birinde, “Birinci Söz’ün başında zikredilen asker siz misiniz?” diye sorduğunda, “Üstad bu dersi, ben kendilerini ziyaret etmeden evvel yazmış. Burada bahsedilen asker ben değilim. O asker, manevî bir şahıstır. Daha sonraları askeriyeden kendilerine talebe olacak kimseleri manen hissederek öyle yazmış” der.

Barla Lahikası’nda bu konuyla ilgili mektubunda Üstad, ifadesinin içinde Hulusi Bey’in de bulunduğunu dile getirir:

“Ben *Sözler*’i yazarken ihtiyarsız olarak ekser temsilatı, şununat-ı askeriye nevinden zuhur ediyordu. Ben hayret ediyordum. Neden böyle yazıyorum, sebebini bilmiyordum. Sonra hatırıma geldi ki, belki istikbalde şu *Sözler*’i hakkıyla anlayacak, kabul edip hırz-ı can edecek, en mühim talebeleri askeriyeden yetişecek. Onun için böyle yazmaya mecbur oluyorum düşünüp, o kahraman askerleri bekliyordum. İşte mağrur olma, şükret. Sen o askerlerden bahtiyar birisin ki, evvel yetiştin.”

“Üstad Nesi Var, Nesi Yoksa Bana Aktardı”

Hulusi Bey, Barla’da Üstad’ı ziyaret ettiği zamanlardaki intibalarını veya risaleleri okuduğunda aldığı feyzi çeşitli vesilelerle dile getirir. Özellikle ilk ziyaretinde Üstad’ın meslek ve meşrebiyle alakalı olarak, “Kardeşim, bu zaman inziva zamanı değil, cemaat zamanıdır!” sözünü her zaman hatırlamak gerektiğini ifade eder.

Yine bir gün Sungur ve Bayram Ağabeylerin hazır bulunduğu bir sırada Hulusi Ağabey’in onlara hitaben söylediği şu ifade de manidar olsa gerektir: “Bu kardeşlerimiz çok bahtiyardır. Çünkü Üstad’ımızla çok beraber bulundular. Biz, vazifemiz itibariyle pek az bulunabildik. Fakat az zamanda Üstad nesi var, nesi yoksa bana aktardı.”

“Beli Kardeşim, Beli!”

Hulusi Bey’in bu ziyaretlerdeki bazı hatıraları şöyledir:

“Üstad Hazretleri’nin mesleğini kavradıktan sonra huzurunda rahat konuşabiliyordum. Bir gün ahval-i âlemin menfi vaziyetini nazara alarak, ‘Bana öyle geliyor ki, bu karanlıklar zail olacak!’ demiştim. Üstad, ‘Beli kardeşim, beli!’ diye beni tasdik etmişti.

Yine bir defasında, ‘Namazın ehemmiyetini bu güne kadar böyle anlamamıştım. Meğer namazın ehemmiyeti ne kadar çokmuş!’ dediğimde yine, ‘Beli kardeşim beli, ziyadedir’ diye karşılık vermişti.

Bir defasında Barla’ya giderken yanıma Elazığ’ın bir köyünden temiz ve efendi bir askeri götürmüştüm. Üstad,

onunla biraz Kürtçe konuştuktan sonra memnuniyetini, ‘Taburunu getirmiş kadar memnun oldum’ diye ifade etmişti.”

Yağmur Kerameti

Barla’ya bir gelişlerinde görüşme bitip de ayrılacakları zaman, Hulusi Bey, İlama’ya uğrayıp orada Üstad’ın aleyhinde olan Hakkı Tıgılı’nın oğlu öğretmen Tefik Tıgılı’ya bazı hakikatleri anlatmak istediğini söyler. Üstad da, camiye odun yapmak için bazı dostlarıyla dağa gideceğini söyleyip beraber çıkarlar. Bir müddet sonra yolları ayrılır vedalaşırlar. Fakat Hulusi Bey’in zihninde hep Üstad vardır. Yol boyunca hep onu düşünür. Üstad gibi büyük bir âlimin camiye odun toplamak için yollara düşmesi rikkatine dokunur.

Böylece bir müddet yol aldıktan sonra içinden, “Şimdi aniden Üstad karşıma çıkar mı?” diye geçirir. Gerçekten bir de bakar ki Üstad karşısında at üzerinde, odun kafilesi de arkasında onu takip etmektedir. Hürmetsizlik olmasın, Üstad kendisini görüp atından inmesin diye hemen atından iner, atını bağlar, kendisi de Üstad iyice yaklaşına kadar bir süre gerisinde bekler.

Üstad yaklaşınca birden çıkıp ellerine kapanır. Üstad’la buluşmanın mutluluğunu bir kere daha yaşar. Üstad’ın elinde yediği kuru bir ekmek parçası vardır. Bunu hemen Hulusi Bey’e uzatır. Bir müddet görüştüktan sonra sıra ayrılmaya gelir.

Havada yağmur yoktur ama bulutlar belirmeye başlamıştır. Ayrılacakları zaman Üstad:

“Senin şemsiyen yok mu kardaşım?” der. Hulusi Bey:

“Üstad’ım asker olduğumuzdan şemsiye taşımıyoruz, fakat yağmurluğum var” der. Üstad:

“Peki kardeşim, yolun açık olsun, haydi Allah’a ısmarladık” deyip yoluna devam eder.

Hulusi Bey, tarifsiz bir sevinç ve şevkle atına atlar ve Eğirdir’e doğru yollanır. Bir müddet yol aldıktan sonra hava hafiften kararmaya ve yağmur atıştırmaya başlar. Az sonra yağmur sağanağa dönüşür.

Hulusi Bey, o kadar kendinden geçmiştir ki, yağmura hiç aldırılmaz. Fakat neden sonra yağmurun kendisini ıslatmadığını fark eder. Sanki üzerine gelen damlaları rüzgâr ondan uzaklaştırmaktadır.

Hulusi Bey, emir eri ve atıyla

Bir ara, “Acaba benim gittiğim tarafa mı yağmur düşmüyor?” diye tereddüt geçirir, atını sağa sola doğru sürer. Ama yine damlaların kendisine değmediğini görür. Bunun Üstad’ın bir keramet ve himmeti olduğunu anlar. Yağmur altında dört saat yol aldığı halde üzerine tek damla düşmeden Eğirdir’e varır.

Hulusi Bey bu hatırayı sır olarak saklar ve kimseye söylemek istemez. Fakat Üstad’ın vefatından sonra, “Bir kere Sungur’a anlatmıştım, o da bunu yaydı” diyerek sırrının faş olduğunu ifade eder.

Gece Olunca

Barla’da bir ziyaretlerinde gece Üstad’ın yanında kalır. Üstad’ın sabaha kadar uyumadan ibadetle, zikir ve tesbihle meşgul olduğunu görür. Üstad’ın pek az uyuduğunu, hatta uyur gibi görüldüğünü söyler.

Yine bir ziyareti esnasında ikindiden yatsıya kadar Üstad'ın yanında kaldıktan sonra geceyi nasıl geçirdiğini şöyle anlatır:

“Üstad gece olunca bana bir yorgan verip çınar ağacındaki kulübesine çıkmamı söyledi. Ve ‘Orada yat ki Hafız Mustafa'nın rüyası tamam olsun’ dedi. Fakat rüyanın mahiyetini sormadım. Sonra ‘Kehle (bit) yoktur, fakat pireye karışmam!’ diye latife etti.

Ben çınar ağacındaki yuvaya çıktım. Baktım Üstad, ağaçtan yapılmış karyolasına uzandı. Bir müddet sonra kalktı, abdest alıp bitişikteki camiye geçti. Ben de ardından abdest alıp camiye girdim, arkasında oturdum. Bir müddet sonra başını çevirip, ‘Ben biliyorum ki arkamda kuvvetli bir iman sahibi var!’ diye iltifat etti.”

Hulusi Bey Üstad'la bulunduğu zamanlardaki bir müşahedesini anlatırken:

“Üstad Hazretleri evrad okuyup zikir yaparken kendisi sarsılır, oturduğu oda da beraber sarsılırdı!” der.

İlahî Bir Musiki Gibi

Hulusi Bey, yine bir Barla ziyareti esnasında Üstad'ın camiinde cemaatle beraber yatsı namazı kıldıklarını anlatır. Namazdan sonra ihlaslı cemaat arasında bulunan çocuklarla birlikte koro halinde salat ü selam okuduklarını anlatırken şöyle der:

“Birlikte okuduğumuz salat ü selam Farsça, ‘*Ez dem-i subh-i ezel ta be kıyam-ı Arasat, ber ser ü pay-ı dilara-yı Muhammed salavat*’ diye bilinen meşhur salavattı. O esnada, öyle yüksek manevî bir feyiz aldım ki bunu hiç unutamam. Tam bir ilahî musiki korosuydu.”

Ben İstesem Gelir

Hulusi Bey bir gün Barla'dayken, Üstad bir talebesinden gelen mektubu açıp okur. Mektupta, “Üstad'ım, senin ziyaretine çok gelmek istediğim halde bir türlü gelemiyorum” diye yazılıdır.

Üstad bunu Hulusi Bey'e okuduktan sonra, “Zavallı!” der ve ilave eder: “Ben gelmesini istemiyorum ki gelsin!”

Mektuplarla İletişim

Hulusi Bey ziyarete gidemediği zamanlar, yazdığı mektuplarla irtibatını devam ettirir. Mektup, her zaman bir iletişim aracı olduğu gibi, bir eğitim ve irşat vasıtasıdır da... Özellikle, Üstad'ın gözetim altında bulunduğu dönemlerde, mektuplar büyük iş görür.

Hulusi Bey ve Eğirdir'de bulunan diğer zevatla Üstad, çoğu zaman mektuplarla görüşür. Bu mektuplarda, bazı soruların cevapları yer aldığı gibi, hizmetin prensiplerine dair önemli ipuçları da bulunur. Üstad tarafından Eğirdir'de Hulusi Bey'e yazılan bu mektuplardan biri şöyledir:

“Sevgili kardeşim,^[7]

Seni teşvik için değil, çünkü teşvike muhtaç değilsin. Hem medar-ı fahr olmak için değil; çünkü fahr ise ucb ve riyaya medardır. Belki sana medar-ı şükür olmak için diyorum ki:

Sen ve Hakkı Efendi^[8] benim için yüz ciddi talebe hükmüne geçtiniz. Hatta diyebilirim ki, kader-i ilahî beni bu yerlere göndermesi, sizleri şu vazife-i kudsiyede uyandırmak içinmiş. Şimdi şu zamanda iman-ı tahkikînin dersini vermek pek büyük bir fazilettir ve kudsî bir vazifedir.

İman-ı tahkikîyi taşıyan bir mü'min, çok mü'minlere bir nokta-i istinat olur ki, şuursuz olarak avam-ı mü'minîn ve iman-ı tahkikî sahibinin kuvvet-i imanına istinat ederek kuvve-i maneviyeleri kırılmaz; dalaletlere karşı dayanırlar.

İşte şöyle bir derste bulunduğunuz için Cenab-ı Hakk'a şükretmelisiniz. Ben de Cenab-ı Hakk'a yüz binler şükür ediyorum ki, o kuvvetli omuzlarınız yüküm altına girdiği için zayıf omuzum ağırlıktan kurtulup ruhum rahat etti. İstirahat bulan ruhum size takdirkârane ve minnettârane bakıyor. Ve mesuliyetten kurtulan kalbim de muvaffakiyetinize dua ediyor. Ve icra-yı vazife için çok düşünmekten kurtulan aklım da sizi tebrik ediyor. Ben şu vazife-i kudsiyede bilmeyerek istihdam olunurdum; siz bilerek hizmet ediyorsunuz, bahtiyarsınız. İnşallah, niyet-i haliseniz, benim müşevveş niyetimi dahi tashih edecektir. Şimdi başka birkaç noktayı size beyan ediyorum.

Evvelen: Yazdığım bazı şeylere dair fikrinizi soruyordum. Maksudım, ‘Gördüğüm hakikat acaba hakikat midir?’ diye sormuyorum. Belki, ‘Hakikate açılan yol, acaba umuma yol olabilir mi?’ diye soruyorum. Çünkü umumun telakkisini sizin kadar bilmiyorum.

Saniyen: Misafir müftüye^[9] ve Şeyh Mustafa’ya, size gönderilen mektubun birer suretini verdiği için iyi ettiniz. Hatta bana da bir suret gönderiniz. Hem biraderzadem olan o müftünün oğluna deyiniz ki, benim tarafımdan ahiret kardeşim ve Kur’an hizmetinde arkadaşım ve meşreben celalli olan pederine yazsın: Selam, duamla beraber ondan istiyorum ki, beraber götürdüğü envar-ı Kur’aniyenin suhulet-i intişarları için irşat ve nasihatinde ‘*Fekûlâ lehû kavlen leyyinâ*’ (‘Ona yumuşak söz söyleyin.’ Tâhâ Suresi, 44) ayetindeki lütf-u irşadı kendine rehber etsin.

Rabian: Sorduğun suallere dair yanımda kitap bulunmadığı için, Hanefî ulemasının kavillerini ve ehadisın rivayetlerini şimdilik bilmiyorum. Fakat bence, böyle efdaliyet meselesinde, kabul-ü âmmeyi ihsas eden âdet-i cemaat medar-ı tercihtir. Âdet-i İslamiye nasıl gelmiş, o daha efdaldır.

Birinci sualiniz: Eğer Kur’an okunurken, namazın, tesbihatın tetimmesi ise, kibleye karşı duranlar, vaziyetlerini bozmamak evlâdır. Yalnız müezzinin önündeki adam arkasını çevirsin yahut çekilsin. Eğer Kur’an müstakil olarak okunursa, okuyana karşı teveccüh etmek evlâdır. Hem cihât-ı sitte ile mukayyed olmayan ruh kulağıyla dinleyen adam kibleye karşı teveccüh etse; ve cismanî kulağıyla dinleyen adam, okuyana karşı teveccüh etse, evlâdır.

İkinci sualiniz: Cemaatin iştiyakına ve okuyanın niyetine göre efdaliyet tahavvül eder.^[10]HAŞİYE

Üçüncü sualiniz: Üç İhlas, bir Fatıha, muhtasar bir hatim hükmünde olduğundan ona vakit tahdit edilmez. Her vakitte gayet müstahsendir.

Dördüncü sualiniz: *Allâhümme ente’s-selâmü ve min ke’s-selâm, tebârekte yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm* (Allah’ım selam Sen’sin; selamet de ancak Sen’dendir. Mübareksin, ey Celal ve İkrâm Sahibi!) kelamını değil yalnız müezzin, her bir musallî

her bir namazın selamından sonra söylemesi Şafîce sünnettir. Hanefîce dahi, müezzin için her namazda sünnet olması gerektir.

Umum ihvanlara selam ve bayramlarınızı tebrik ediyorum.

Ahiret kardeşiniz

Said Nursî”

Hız. Süleyman'ın Veziri ve Hulusi Bey

Barla'da Üstad'ın hususi derslerine de muhatap olan Hulusi Bey, bir ziyaretinde Üstad'ın yanında yalnız Kur'an-ı Kerim, Şeyh Sadi-i Şirazî'nin bir eseri, bir de Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin'in üç ciltlik *Mecmuatü'l-Ahzab*'ı olduğunu görür. *Delail-i Hayrat* için de, “Kardeşim, senin okumana izin veriyorum. Sen de başkaların okumasına izin verebilirsin” der. Üstad, ayrıca Şeyh Sadi'nin kitabından Hulusi Bey için tefeülde bulunur. Tefeülde Süleyman'ın veziri Asaf'tan bahseden kıssa çıkar.^[11]

“Ben, Türk Ordusunun Aleyhinde Bulunmam!”

Hulusi Bey, Barla sohbetlerinden bahsederken bir defasında sözün askerlikten açıldığını ifade ederek Üstad'ın şöyle dediğini nakleder:

“Ben, Türk ordusunun aleyhinde bulunmam! Çünkü bu Türk ordusu Birinci Cihan Harbi'nde, Allah ve vatan yolunda bir milyon şehit vermiştir!”

***Risale-i Nur*'un Hafızı**

Yine bir ders esnasında ilk Nur talebelerinden Hafız Halid'in bahsi geçer. Hulusi Bey, Üstad'ın huzurunda bir aşr-i şerif okur. Bu okuyuş Üstad'ın hoşuna gider. Hafız Halid'i kastederek, “Çok halûk ve sakin bir zattı” dedikten sonra, “Kardeşim, keşke sen de onun gibi hafız olsaydın” der.

Hulusi Bey, o esnada kendini toparlayıp, “Himmat buyurun, ben de hafız olayım” diyemez. Ama bu zamanda Kur'an'ın manevî i'cazının lem'aları olan *Risale-i Nur*'un hafızı olur.

Başından ne kadar hadiseler geçse de Üstad ve *Risale-i Nur*'la ilgili hatıraları hiç unutmaz, bunlar zihninde canlılığını hep muhafaza eder.

Sünnet Dersi

Bir ziyareti esnasında, Üstad'ın ikram ettiği çayı içerken bardağın dibinde biraz bırakır. Üstad, "Kardeşim, sen sünnet bilmez!" diye ikazda bulunur.

Hulusi Bey'in dikkatini çeken bir husus da Üstad'ın temizliğe olan aşırı dikkat ve hassasiyetidir. Üstad'ın üst üste iki çorap giydiğini, namaza duracağı zaman üstteki çorabı çıkarıp diğeriyle namaza durduğunu ifade eder.

Üstad'ın Namazda Okuduğu Kur'an

Hulusi Bey'i etkileyen bir husus da Üstad'ın namazda muhrik (yakıcı) bir sadayla okuduğu Kur'an'dır:

"Barla'da, Üstad Hazretleri cehri okunan namazlarda, bilhassa sabah namazlarında Kur'an-ı Kerim'in 'Elhamdülillah' ile başlayan surelerini okurdu. Kur'an'ı okuyuşu bambaşkaydı. Kur'an'ın hakikatlerini duyarak ve yaşayarak okurdu. Kur'an'ın ilahî sadası bütün ruhunu kaplardı. Onun okuyuşu diğer hafız ve hocalara hiç benzemezdi. Tecvid-i manevîyle yani Kur'an'ın manasına uygun olarak okurdu."

Nezaketi

Üstad'ın nezaket ve tevazuuna hayran kalmamak mümkün değildir. Hulusi Bey, bir gün ebced hesabıyla bir tarih düşürür. Fakat farkında olmadan bir rakamı eksik hesap eder. Üstad, hatasını yüzüne vurmaktan nazikâne bir dille:

"Maşaallah, bu binlerin içinde bir rakamının hiç ehemmiyeti yoktur kardeşim!" der.

Hediye Kitap

Hulusi Bey, Üstad'ı ziyaretlerinden birinde kendisinden hatıra olarak imzalı bir kitap ister. Üstad, Barla'da ilk telif ettiği *Haşir Risalesi*'ni imzalayarak kendisine hediye eder.

Eser, 1928 yılında Barlalı tüccar Bekir Dikmen tarafından İstanbul'da beş yüz adet bastırılır. Bu eser, öldükten sonra dirilmeyi inkârı planlayanların eline geçer.

Üstad, Hulusi Bey'e verdiği kitabın üstüne şu notu düşer:

“Uhrevî kardeşim Hulusi Bey'e hediyemdir, Said.”

Ashab-ı Kehf

Hulusi Bey, Üstad'ı ziyaret etmekle kalmaz, sık sık yazdığı mektuplarla da irtibatını sürdürür. Bu konudaki bir hatırasını şöyle anlatır:

“1916'da Kafkas Cephesi'nde harpteyken Kerküklü Şeyh Rıza Talebanî'nin damadı Fasih Bey de bizde yedek subaydı. Kayınpederinin Kadirî tekkesindeki odasında asılı duran şu Farisî kıtayı ondan almıştım:

“Ya Resulallah çi başed çün seg-i Ashab-ı Kehf

Dâhil-i cennet şevem der zümre-i ashab-ı tu

O reved der cennet, men der cehennem key revast

O seg-i Ashab-ı Kehf, men seg-i ashab-ı tu.”

“Ya Resulallah! Ashab-ı Kehf'in köpeği, senin ashabının arasında cennete girer de, senin ashabının köpeği olan ben, nasıl olur cehenneme girerim? O Ashab-ı Kehf'in köpeği, ben ise senin ashabının köpeğiyim. Onun cennette, benim cehennemde olmam reva mıdır?”

Hulusi Bey, bu kıtayı Üstad'a gönderip. “Beni de Nur şakirtleri içinde Ashab-ı Kehf'in Kıtımır'i gibi kabul buyurun!” der. Bunun üzerine Üstad, gönderdiği cevabî mektubunda, “İnşallah sen bu zamanda Ashab-ı Kehf'in birincilerindensin. Biz mektubundan o ibareyi (Kıtımır'i) kaldırdık. Sen de kaldır” diye yazar.

Daha sonra ziyaretine gittiğinde, “Kardeşim bu kıta Şeyh Rıza'nın değildir. O, heccavdır. Bu beyitler Mevlana

Camî'nindir" der.

Aslında Hulusi Bey de Şeyh Rıza'yı heccav bilmektedir, bu kıta nasıl onun olabilir diye merak etmektedir.

Sonra Üstad, bu kıtayı sahabiler hakkındaki Yirmi Yedinci Söz'ün Zeyli'nin başına koyar. O gün bahis Mevlana Camî'den açılınca, "Mevlana Celaleddin-i Rumî, Molla Ahmed-i Cizrî ve Mevlana Camî, her üçünün de makamı birdir. Bunların üçü de manen bir seviyededir" der.

“Şapkayı Çıkardım”

Selahaddin Eryavuz'un kendisinden dinlediği bir hatırası da şöyledir:

“Bir gün ağabeyimiz resmî subay elbisesiyle ziyaretine gidip Üstad'ı yalnız bulduğunu söyleyerek şu hatırayı anlattı:

Oturduk. Namaz vakti geldi. Buyurdular: ‘Ezan okuyun!’ Ezan okudum. Bekledik, kimse gelmedi. İkimiz cemaat olacaktık. ‘Sünnetleri kılalım’ dedim. Üstad, ‘Bizde sünnet yok!’ dedi. Şafiî mezhebi, Allah bilir yatsı namazıdır. Şapkamın siperini geriye çevirdim, namaza hazırlandım.

Üstad ise namaza hazırlanmıyor ve bir davranışta bulunmuyordu. Şalvarının ceplerini karıştırıyor, bir şeyler arıyordu. Neticede dedi ki: ‘Kardeşim, mendilin yok mu? Başına sar.’ Ben o zaman ayıldım. Daha önce bir takke yaptırmış, cebime koymuştum. Onu hatırladım. Hemen şapkayı çıkarıp takkeyi başıma geçirdim.”

Tartışma Usulü

Eğirdir, Barla'ya nispetle daha kültürlü ve bürokrat insanların bulunduğu bir yerdir. Bu yüzden zaman zaman ilmî ve dinî münakaşalara sahne olur. Üstad, bu tartışmalardan haberdar olur ve kendilerine bir mektup yazar. *Barla Lahikası*'nda yer almayan, fakat tartışma usulleri hakkında önemli prensipleri havi bu mektubu buraya alıyoruz:

“Ehl-i hak, yalnız hak için bahse girişmeli. Hak için bahse girişen izhar-ı fazl etmez. Yalnız hakkı arar. Hak, hangi tarafta olursa olsun, kemal-i şevkle alır. Hatta hak, hasım tarafında

olsa, halis bir hakperest daha ziyade sever. Çünkü istifade eder. Eğer hak, onun sözünde olsa, bir istifadesi olmaz. Gurura girmek ihtimali var. Fakat hasmın elinden çıkarsa, hem istifade eder, hem teslimiyetle hakka inkıyadını gösterir. Bir fazilet dahi kazanır.

Hakikat böyleyken, maatteessüf ehl-i hakta ve ulemada hakperestlik namı altında, nefisperestlik işe çok karışıyor. En mühim ve kudsî bir meseleyi, satranç oyunu gibi, ızhar-ı fazl yolunda ve müzakere-i ilmiyeyi münakaşa derecesine çıkarıp onunla oynuyorlar. Her iki taraf kendini haklı zanneder. Her iki taraf madem münakaşa suretini alıyor, haksızdırlar. Zaten kemiyeten az olan ehl-i dalalet, kesretli olan ehl-i hakkın şu halinden istifade ederek, mağlup edip perişan ediyorlar.

Hem münakaşacı iki kısım, o meselede hakkı göremezler. Çünkü nazar-ı insafla bakılmadığı için tenkit nazarı, hasmının yalnız çürük taraflarını ve taraftarlık cihetiyle kendi nefsinin yalnız iyilik tarafını görür. İyiliklerini onun çürükleriyle muvazene eder. Elbette bu nazar, hakkı göremez, görse de tanımaz.”

* * *

Mektubat'ın Yazılışı

HULUSİ BEY, RİSALELERİ kendi malı kabul edip neşrinde çalıştığı gibi, sorduğu sorularla da *Risale-i Nur*'un telifinde bizzat rol alır. Sorularıyla birçok hakikatin ortaya çıkmasına vesile olur. *Mektubat*, onun soruları neticesinde vücut bulur. Hakikatler kıyamete kadar okunup istifade edildikçe, onun ruhuna sevaplar yağacaktır. Kendisi bu hususu anlatırken şöyle der:

“Üstad’la ilk görüşmemizden sonraki mektuplaşmalarımız *Mektubat*’ın tuluuna (doğmasına) sebep olmuştur. Bazı sualleri başkaları bana sorardı. Ben de Üstad Hazretleri’ne sorardım. Mesela, ‘*Ceddidû imaneküm bi lâ ilâhe illallâh*’ hadisini, rüştiye hocalarından Arapgirli İbrahim Efendi bana sormuştu. Ben de zannediyorum 1932’de Elaziz’den Barla’ya mektup yazarak Üstad’dan sormuştum.

Ayrıca, ‘Dost istersen Allah yeter. Yaran istersen Kur’an yeter’ şeklindeki parça, levha halinde dedem Hacı İbrahim Efendi’nin el yazısıyla duruyordu. Bu yazıyı 1930 baharında Üstad’a gönderdim. Kendisi buna çok memnun olmuş ve Yirmi Üçüncü Mektup’un sonuna koymuştu.”

Gizli Kalmış Hediye

Hulusi Bey, Üstad’a Eğirdir’den bir hediye gönderir. Üstad bu sırada Çam Dağı’na çıkmıştır. Oradan Hulusi Bey’e yazdığı mektupta, özellikle bu zamanda hediye almamasının sebeplerini açıklar. Buna rağmen, bazı dostlarının ısrarıyla Hulusi Bey’in gönderdiği hediyeyi bir defalığına da olsa kabul etmek zorunda kaldığını belirtir.

Üstad, mektubun başında hediye ne olduğunu belirtmez. Mektup salisen diye üçüncü bölümden itibaren başlar. Bu bakımdan hediye mahiyeti uzun süre gizli kalır. Mektubun başına, “O mezkûr ve malum talebesinin hediyesine karşı cevaptan bir parçadır” diye yazar.

Nur araştırmacısı Necmeddin Şahiner, bir ara hediye ne olduğunu merak ederek Hulusi Ağabey’in peşine düşer. Fakat

ne kadar ısrar etse de Hulusi Bey'e bunu söyleyemez. "Mademki Üstad o bahsi yayınlamadı, onu saklı bıraktı, ben de söylemem!" der. Necmeddin Şahiner mektubun yayınlanmamış bölümlerini ele geçirdiğinde, hediyein ne olduğunu ancak o zaman anlar.

Üstad bu mektubun ilk iki maddesinde Eğirdir'e gönderdiği risalelerin tashihleriyle ilgili bazı düzeltmelerde bulunur. Sonunda da hediyeyi açıklar. Bu tarihî ve ilginç mektubun başında ve sonunda yer alan hediyeyle ilgili bölümleri buraya alıyoruz:

"Aziz ahiret kardeşim ve hizmet-i Kur'an'da gayretli arkadaşım ve ders-i esrar-ı imanîde zekâvetli ve ferasetli talebem ve vefatımdan sonra sadakatli vârisim, biraderzadem..."

Şimdilik şu çam ağacı üstünde seni hazır ediyorum. Seninle konuşuyorum.

Evvela: Sana geçen mektupta yazdığım şu fikrayı:

'Der tarik-i acz-i mendi, lazım amed çar-ı çiz

Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şükr-ü mutlak, şevk-i mutlak ey aziz!'

Elbette fehmini merak etmişsiniz. İşte acz ve fakr sırları, çok *Sözler*'de, bhusus Yedinci Söz'de anlarsınız.

Şükr-ü mutlak sırrı ise, Yirmi Dördüncü Söz'ün Beşinci Dalı'nın İkinci Meyve'si güzelce gösterdiği gibi, sair *Sözler* dahi o esas üzerine gidiyorlar.

Şevk-i mutlak ise, Otuz İkinci Söz'ün İkinci Mevkıfının çok yerlerinde o sır izah edilmiştir.

Saniyen: Sen ve Hakkı Efendi, beni çok memnun ve mesrur ettiniz ki, gayet güzel Otuz İkinci Söz'ü sen ve Yirmi Dokuzuncu Söz'ü Hakkı Efendi yazdınız. Cenab-ı Hak sizlere yazdığımız o risalelerin hurufatı adedince, size rahmetiyle hasenat yazsın.

Kardeşlerim, çok güzel yazmışsınız. Yanlışları azdır. Fakat Yirmi Dokuzuncu Söz'de hem evvel, sen bana yazdığın ve bu

defa da Hakkı Efendi'nin yazdığında, bazı aynı yerde noksan var. Demek nüshanız yanlıştır.

Ezcümle, İkinci Esas'ın Onuncu Medar'ında '*Ve mâ Rabbüke bi-zallâmin li'l-abîd*' bahsinde: 'Zalim, facir, gaddar insanlar, gayet refah ve rahatla ömür geçiriyorlar.' Orada şu fıkra noksandır: 'Mazlum, mütedeyyin, hüsn-ü hulk sahibi bazı insanlar, gayet zahmet ve zilletle ömrünü geçiriyorlar.'

Hem Otuz İkinci Söz'ün ahirindeki münacatta, '*Ente'l- Emîn ve ene'l-hâif*' fıkrasından sonra, '*Ente'l-Cevvâd ve ene'l-miskin*' ve '*Ente'l-Mucîb ve ene'd-dâi*' fıkraları noksandır.

Hem o sözün Birinci Mevkıfının ahirindeki Arabî şiirin,

*'Ve tenşidü li'l-Fatırı el-medaihu'l-mübehhereti, ev fetehat bi-kesreti uyûniha'l-mübassarati'*den sonra şu fıkra geliyor: '*Litenzure li's-Sâniî'l-acâibe'l-müneşşereti ev zeyyenet liaydiha a'zâiha'l-muhaddarati.*'

Hem o Söz'ün İkinci Mevkıfının İkinci Maksadının hatimesindeki haşir bahsinin ahirinde şöyle yazılmış: 'Hikmet-i Rabbaniye iktiza etmişse, onları yahut bazılarını dahi yapar.' Doğrusu şudur ki: 'Hikmet-i Rabbaniye iktiza etmişse, haşir ve neşr-i insanî ile beraber, umum onları dahi yapacak veyahut mühim bazılarını yapar.'

Daha bunlar gibi manaya zarar verecek yanlıklar var. Fakat azdır."

Elli Yamalı Şalvar!

Evet, İkinci Mektup'un yazılış gerekçesi, Hulusi Bey'in diktirip Üstad'a gönderdiği bir şalvardır. Bununla ilgili kısım, mektubun sonunda yer alır:

"İşte bu gibi esaslar için insanlardan istiğna ve tevekküle itimat edip ve kanaat ve iktisatla amel ediyorum. İşte kardeşim, senin maddî hediye mukabil, bu sırrımın keşfi sana manevî bir hediye olsun.

Hem demişsin ki: 'Senin şalvarınla mübadele ediyorum. Benim namıma kime isterseniz veriniz.'

Ey kardeşim, kabul ettim. Elli yamalı bendeki senin şalvarını, yine kendime verdim. Çünkü elli yamalı şalvarı beğenecek, kendimden başka bulamadım.

Bugünlerde yanıma Ali Efendi ve Hamzazade Muhammed Efendi geldiler. Dediler: ‘Kaidenizi kırmalı, sıddıkınız Hulusi Bey’in hatırını kırmamalı.’ Ben de kaidemi kırdım, senin hatırını kırmadım.

Sair ihvanlara, hususan Müftü Efendi ve Şeyh Mustafa ve Semerci Hüseyin ve Mevlevi Hüseyin ve Maşacı Hacı Hafız ve Müderris Mustafa ve Mülazım Edhem ve Doktor ve Bekir Sıdkı gibi dostlara selamımı tebliğ et. Ekseri sana ettiğim hitapta, Hakkı Efendi beraberdir. Ve öyle niyet ediyorum. Çünkü ittifakınız ittihat derecesinde olduğundan, ikiniz bence birsiniz. Onun için ayrı bir şey yazmadığımdan gücenmesin. Şimdilik Allah’a ısmarladık. Allah’a emanet olunuz.

22 Temmuz 1930

El-Bâkî, Hüve’l-Bâkî

Kardeşiniz Said Nursî”

“Sizin Yüzünüzden Subay Alamadık!”

Hulusi Bey, *Risale-i Nur*’un ulvî feyziyle doldukça, her geçen gün ayağı yerden kesilmişçesine bir sürur hisseder ve hizmete koşar. Hatta gündüzü eğitim alanlarında yorucu faaliyetlerle geçirmesine rağmen, geceleri geç vakitlere kadar Nurları yazmaktan, okumaktan geri durmaz.

Gece sabahlara kadar ışığının yandığını gören Eğirdirli Nur talebesi Demirci Salih, bir gün kendisine takılarak, “Sizin yüzünüzden biz subay olmadık!” der.

Hulusi Ağabey, sebebini sorduğunda, “Çünkü sabaha kadar ışığınız yanıyordu. Demek ki diyorduk, subay olmak için sabaha kadar ders çalışmak gerek!” diye cevap verir.

“Haşir Risalesi Elime Geçmemiş Olsaydı...”

Hulusi Bey’in Barla ziyaretlerinden birinde şahit olduğu bir hatırası şöyle:

“1930 senesinin ilk ayında Üstad’ın yanına gitmişim. O günlerde Mareşal Fevzi Çakmak’la Fahreddin Paşa (Altay) Eğirdir’e gelmişlerdi. Oradan Barla’ya Üstad’ı ziyarete gidip yerinde bulamayınca selamı havi bir kart bırakmışlar.

İşte bunun üzerine Üstad Hazretleri, ‘Kardeşim, Fevzi Paşa’yla Fahreddin bana selam göndermişler. Ben de onlara Onuncu Söz’ü göndereceğim. Yalnız birisine göndermek istiyorum, hangisine göndereyim?’ dedi. Ben de:

‘Efendim, biz Fevzi Paşa’yı dindar biliyoruz. İsterseniz ona gönderin’ dedim. Hz. Üstad, ‘Yok, yok. Fahri Paşa’ya verin!’ dedi.

Üstad Hazretleri Onuncu Söz’ün üzerine kırmızı kalemle kendisine bir dua yazdı ve ayrıca, ‘Bana bir selam göndermişsiniz, ben de bunu sana gönderiyorum’ diye yazdı. Ben bunu Üstad’dan alarak postaya verdim.

Bu hadisede şöyle bir mana ve işaret gördüm. Fahreddin Paşa Konya’dayken İkinci Ordu Kumandanı’ydı. Bu sırada Kubilay Hadisesi oldu. Hadiseden sonra Fahreddin Paşa, İstiklal Mahkemesi Reisliği’ne getirildi. Hz. Üstad, Onuncu Söz’ü ona göndermekle, ‘Dikkat et! Seni böyle bir vazifeye getirecekler. Ölüm var, haşır var, ahiret var. Adaletten ayrılma!’ demek istiyordu.”

Gerçekten yıllar sonra Genelkurmay’a giden Hulusi Ağabey’i, koridorda karşılayan Fahreddin Paşa odasına davet ederek, “O kitap elime geçmemiş olsaydı, çok ağır kararlar verebilirdim” diye itirafta bulunur.

Çam Dağı

Senirkent tarafından bazıları Üstad’ın Barla’da olduğunu haber alıp ziyaretine giderler. Sohbet esnasında Üstad’a Çam Dağı’ndan bahseder ve özellikle yazın çok güzel olduğunu anlatıp kendisini Çam Dağı’na davet ederler. Üstad yanına Mustafa Çavuş, Abdullah Çavuş ve Abbas Mehmed’i alarak Çam Dağı’na çıkar.

Hulusi Bey’e yazdığı mektubunda, “Bu sene yaylaya, Çam Dağı’na çıkacağım” der. Hulusi Bey de, “Oradaki hissiyatınızdan bizleri de hissedar ediniz” diye yazar. Üstad,

Çam Dağı'nın Tepelice mevkiinde bulunan büyük bir çam ağacının ve Eğirdir Gölü'ne bakan uçurumun başındaki katran ağacının üzerine çıkıp tefekkür etmek için Barlalı dostlarına tahtadan birer köşk yaptırır.

باسمہ سبحانہ وانعمی شیخ الایلیع محمد
السلام علیکم ورحمت اللہ وبرکاتہ ایدہ انما اتی
عزیز صدیق غاصی قاری اسم وایمان خداتہ
شماکار متینی آرقار اسم قطعیا بیل
سہ اکی موقعی نور دائر سزده تام
محافظہ اید بوسرہ وسندہ اللہ
خجما برہج کسایہ میشی بی قاری
عزیز صدیق دیدیم وقت دائم اصق
اورده خلوصی فحاطبہ سندنہ بو آخر
شرائط النبہ کی نور لاجد متلرینہ بید
بارک اللہ و بویبار خستہ قاری
جوق یوکسہ دعائہ بیکلر آدی دیور
اللہ سندہ راضی اولسون سزده تبرید

Üstad'ın Hulusi Ağabey'e yazdığı bir mektup

Bu yıllarda *Sözler*'in telifi biter, *Mektubat*'a başlanır. *Mektubat*'ın ve Nur Risalelerinin ilk muhatabı Hulusi Bey, Eğirdir Sivrisi'ndeki Dağ Talimgâhı'nda yüzbaşı olarak görev yapmaktadır.

Üçüncü Mektup'un Yazılışı

Üçüncü Mektup, 1930 yılında Çam Dağı'ndan Hulusi Bey'e hitaben yazılır. Mektupta, "Mayısın ahiri" diye geçmektedir. Buna göre bu mektubun 1930 Mayıs sonunda Çam Dağı'ndan yazıldığı anlaşılır. Üstad bu mektupta dünyanın dönüşünü hissettiğini, bir bineğe binildiği zaman okunması sünnet olan Zuhuruf Suresi'ndeki ayeti okuyarak anlatır.

Üstad, "O işareten, kendimi feza-yı kâinatta süratle seyahat eden pek büyük bir geminin yüksek bir mevkiinde gördüm" der. Gerçekten Çam Dağı'ndaki katran ağacı mevki büyük bir geminin kaptan köşkünü andırır. Feza denizinin dalgaları arasında yüzen dünya gemisinin bu yüksek mevkiinde Üstad,

ilahî sanatın muhteşem güzelliklerini temaşa eder ve mest olduğunu ifade eder. Bu mektubun ilk dört maddesi de hususi olduğu için *Mektubat*'ta yer almaz.

Üstad, Üçüncü Mektup'un başına, "O malum talebesine gönderilen mektubun bir parçasıdır" diye yazar. Ardından dört maddeyi atlayarak "hamisen"den başlar. Bu bölümün başına, "Bir mektupta, buradaki hissiyatıma hisseder olmak arzusunu yazmıştın. İşte binden birini işit!" diye not düşer.

Demek ki Üstad bu mektupta, Çam Dağı'nda hissettiği ve yaşadığı hakikatlerin sadece binden birini kaleme almış.

Üçüncü Mektup'un Yayınlanmamış Kısmı

Üçüncü Mektup'un yayınlanmamış baştaki dört maddesini buraya alıyoruz:

"Aziz kardeşim ve sevgili arkadaşım,

Şimdi yüz tabakalık fitrî bir sarayın, en yukarı menzilinde bulunuyorum. Sen de manen burada hazır ol. Bir parça sohbet edip konuşacağız. İşte kardeşim!

Evvela: Evvelki mektubumda, bütün *Sözler*'e dair sual etmişim ki, içlerinde cerh edilecek hakikatler var mı? Veyahut avama izharı muzır şeyler bulunuyor mu? Yoksa yalnız Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Maksadı için değildi.

Saniyen: Sana *Nokta Risalesi*'ni gönderiyorum. Aciptir ki, Eski Said'in kuvvet-i ilmiyle, nazar-ı akıyla anladığı hakikatleri, senin kardeşin şuhud-u kalbiyle, nur-u vicdanla gördüğüne tevafuk ediyor. Yalnız bazı cihetlerden noksan kalmıştır ki, Yirmi Dokuzuncu Söz'de tekmil edilmiş. Hususan ahirdeki Remizli Nükte ve o Remizli Nükte'nin sırr-ı beyanında, çok hakikatler Nokta'da yoktur. Yirmi Dokuzuncu Söz'de vardır. Fakat birbirinden çok uzak bu iki Said'in aklı ve kalbi, bu derece ittifakı aciptir.

Salisen: Şeyh Mustafa'ya selamımı tebliğle beraber de ki: 'Yazdığın Kader Sözü beni çok memnun etti. Duayla kardeşlik hakkını eda ettiğin gibi, bunun yazmasıyla talebelik hukukunu dahi kaza ettin. Allah senden razı olsun. Yazdığını

Abdülmeccid'e gönderiyorum. O, yüzlerce adama okutturacak, her birisinden sevap sana gelecek.

Rabian: Kardeşim Abdülmeccid'e bir mektupla bazı *Sözler*'i gönderiyorum. Sen gayet emniyetli bir tarzda postaya ver. Adresi: Ergani-i Osmaniye'de esnaftan Vanlı Şehabeddin Efendi^[12] vasıtasıyla Vanlı Abdülmeccid Efendi'ye. Bu adresi yeni hurufatla mektuba ve emanete yazınız.

Otuz İkinci Söz'ün Üçüncü Mevkıfının ahirindeki işaretin haşiyesinde bir yanlıştır. Doğrusu budur: 'Döndükleri vakit saraylarındaki aileleri çok dikkatle zorla onları tanıyabilirler.' Hâlbuki 'onları' kelimesi yazılmadığı için mana değişiyor."

Mektubun bundan sonraki kısmı, *Mektubat*'ta "hamisen" diye başlayıp devam etmektedir.

Beşinci Mektup'un Yazılışı

Beşinci Mektup da Hulusi Bey'e hitaben yazılmıştır. Bu mektup, bir tarikat ve tasavvuf şahı olan İmam-ı Rabbanî'den yapılan alıntılarla devam eder. Bu mektubun gerek baş kısmından, gerekse sonundan bazı bölümleri tayıy edilmiştir. Mektubun yayınlanmamış kısımları şöyledir:

"Sadık, halis, gayyur ve kahraman kardeşim Hulusi Bey,

Bismihî sübhanehû ve in min şey'in illâ yüsebbihu bihamdihî,

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû,

Ahret kardeşim,

Miraç Sözü'nü güzel bir surette çabuk yazıp bana gönderdiğinizden, beni o kadar memnun ettin. Eğer bilsen, çok memnun olacaksın. Yalnız derim: Rahmanü'r-Rahim'in rahmetinden niyaz ve dua ederim ki, Cenab-ı Hak, yazdığın o Miraç Sözü'ndeki bütün hurufatın adedince ve her bir harfin hesab-ı ebcedle balığ oldukları adet miktarınca, Miraç meyvelerinden ve Şecere-i Tuba yemişlerinden sana yedirsin.

Aziz kardeşim, beni keyiflendirdiniz. Öyleyse, evvelki mektubunda tarikata dair istediğin bahis hususunda, seninle bir parça konuşacağım, bir parça sohbet edeceğiz. Belki

gayretinizi ziyade edip, benim gibi tembel bazılarının fütürünü izale edecek.”

Bundan sonra *Mektubat*'taki şekliyle Beşinci Mektup gelir. Sonunda yer alan paragraflar ise şöyledir:

“Mal benim değil, ben bir dellalım. Kur'an-ı Hakîm'in kudsî mağazasından aldığım elmasları, evvela nefsimde, sonra müşterilere gösteriyorum. Benim bahşişim de, müşteriden bir duadır. Benim perişan vaziyetime bakıp, elimdeki elmasa ehemmiyet vermemek haksızlıktır. Çünkü 'Elmas benimdir, satıyorum' dememişim. Benim gibi müflis bir adam, büyük elmaslara elbette malik değildir. Müşir makamının evamirini perişan bir nefer, ferik gibi büyüklere tebliğ etse, neferin küçüklüğüne, perişanlığına bakıp elindeki evamire karşı lakayt kalmak, ehemmiyet vermemek elbette yanlıştır.

Fakat benim sû-i halim ve yanlış tabiratlarım ve bozuk niyetlerim ve nefsimin riyakârane desiseleriyle o elmas misali hakaiklere kusur gelmiş, noksan olmuş ve onlara perde olmuş ki, onlara layık ehemmiyet vermemeye sebeptir.

Fakat sizler gibi niyeti halis kardeşlerimin ihlas ve duasıyla inşaallah Cenab-ı Hak benim o kusurlarımı affeder, o Nurların intişarına set olmaz.

Fakat maatteessüf benim müşevveş tabiratım ve sû-i niyetim bir derece set çekiyor. İnşaallah kardeşlerimin duasıyla o mani zail olur, o tiryaklar tesirini güzel gösterirler. Şimdi bir parça başka şeylere dair görüşeceğim.

İstanbul'da mübarek bir dostumdan birkaç tane, birer nüsha Arabî risalelerim geldi. İki-üç taneyi size gönderdim. Hoşunuza giderse öbürlerini de sonra gönderirim.

Hem benim kardeşim ve burada en evvel talebem Şeyh Mustafa'ya de ki: 'Senin kardeşin Said diyor ki, biz hem senin duana, hem kalemine muhtaçtık. Madem kalemle hizmet etmiyorsun, ona bedel pek fazla dua etmelisin. Çünkü senin duana çok muhtaçtır.'

Hem de ki: 'Said diyor, o hem şeyhtir, hem hafızdır. Şeyh olduğu için Miraç Sözü ona lazım, hafız olduğu için İ'caz

Sözü ona elzem olduğundan, ben demiştim ki, onları kendine yazsın. Tembellik etti, yazmadı. Zararı yok, ona yazılabilir.’

Eğer dese ki: ‘Onlardan daha âlâ bir şeyle meşgul olmak istiyorum.’ De ki: ‘Bir saat tefekkür, çok ibadete mukabildir, olan hadis-i şerifi hatırına getir. Şu *Sözler*, tefekkür, hem âli tefekkür kısmındandır. Bahusus, bir kalem onları yazsa, her kim ondan istifade etse, kalem sahibinin ondan hissesi çıkar.’

Eğer dese: ‘Ben muhtaç değilim, kalbimde, aklımda yaralar yoktur.’ Sen ona de ki: ‘Sen muhtaç olmazsan, sana muhtaç olanlar muhtaçtırlar. Sana bakan ve seninle bağlanan avam-ı müslimin cinnî ve insî şeytanların oklarına hedeftirler. O *Sözler*’i onlara sur yapmazsan, onların muhafazası, terbiyesi mesuliyeti altında kalırsın.’

Eddâi ve’l-müstedî, ahûkümü’l-uhrevî

Said Nursî”

Nur Risaleleriyle İlgili İntibaları

Üstad, risaleleri kaleme aldıkça peyderpey Eğirdir’e gönderir. Hulusi Bey, gelen bu metinleri Eğirdir’deki dostlarıyla okuduktan sonra başkalarının da istifadesi için çoğaltır.

Risale-i Nur Barla’da yazılır ama o gün için hakiki muhatapları Eğirdir’dedir. Üstad, yazılan risaleleri onlara göndererek bir yandan çoğaltmalarını, bir yandan da eserler hakkında görüş belirtmelerini ister. Hulusi ve Hakkı Bey, intibalarını mektuplarla bildirir.

Genelde birinci muhatap olması hasebiyle intibaları Hulusi Bey kaleme alır. Üstad’ın değer verdiği Hulusi Bey’in bu intibalarından bir demet sunacağız:

“Muhterem Üstad,

Zaten sizin biz biçarelerden beklediğiniz yalnız dua değil mi? Mübarek *Sözler* hakkında şimdiye kadar mektuplarımda mevcut olan ihtisatımı natık, sönük ifadatımı *Risale-i Nur*’a takriz yapmak hususundaki niyet-i Üstadanelerine bir şey demeye hakkım yok. Fakat benim o perişan ifadelerim, güneşin yanına mum yakmak kabilinden olacak ve muhtemelen hakikatteki sönüklüğüne rağmen, o Nurların

komşuluğundan, ayinedarlığından hissemend olarak nispî bir parlaklık arz edebilecektir.

Gönül isterdi ki, o muazzam *Sözler*'e, sönük yazılarımla biraz uzun cevap yazayım. Fakat buna muvaffak olamıyorum. Kabiliyetimin azlığı, istidadımın kısalığı, iktidarımın noksanlığıyla beraber uhdeme verilmiş olan birkaç maddî vazifelerin taht-ı tesirinde dimağım meşgul ve âdeta meşbuğ olduğundan o mübarek cevherlerinize mukabil, adi boncuk bile ibraz edemeyeceğim. Biliyorsunuz ki çok ifadelerimde sizi taklit ettiğimin birinci sebebi, merbutiyet-i halisanem; ikinci sebebi, kudret-i kalemiyemin kifayetsizliğidir. Fakat mübarek Yirmi Dördüncü Söz'de misali geçen fakir gibi, ben de derim: 'Gücüm yetişse, elimden gelse bütün o nurlu *Sözler* ayarında kelimelerden mürekkep cümlelerle size maruzatta bulunmak isterim.' Fakat biliyorsunuz ki yok. Niyetime göre muamele buyurunuz."

* * *

"*Risale-i Nur* mektuplarından bu mektubunuzun^[13] bendeki tesirlerini hulasaten arz edeyim.

Sihhat ve afiyetinizin devamı şükürümü, bu gibi mesailin hallini isteyenlerin vücudu ümidimi, nazarımda ilim sayılacak her şeyi sizden öğrendiğim için bu vesileyle hakikat sahasındaki malumatımı hasbe'l-beşeriye fütur hâsıl oluyorsa şevkimi, hasta bir talebeniz olduğumdan Kur'an'ın eczahanesinden verdiğiniz bu ilaçlarınızla sıhhatimi, matbaha-i Kur'an'dan intihap buyurduğunuz bu gıdalarla bütün hasselerimin kuvvetini, hayatın beş derecesini de talim, mevtin itibarî bir keyfiyet olduğunu tefhim, idam-ı ebedînin mutasavver olamayacağına kalbimi takvim buyurduktan sonra Allah için muhabbetin herhalde bu hayat derecelerinde de devam ederek hayat-ı bâkiyede bâkî meyvesini vereceğini buyurmakla müddet-i hayatımı nihayetsiz artırmaya sebep olmuştur.

Risale-i Nur'la ihda buyurduğunuz dualar, zaten her gün sevgili Üstad'ı düşünmeye kâfi gelmektedir. Kur'an'ın nihayetsiz füyuzatından, tükenmez hazinesinden inayet-i Hak'la edindiğiniz ve tebliğe mezun olduğunuz manaları, cevherleri göstermekle bildirmekle de bu biçare, müştak talebe

ve kardeşinize sonuna kadar ders vermek istediğinizi izhar ediyorsunuz ki, bu suretle de, ebeden ve teşekkürle gözümün önünden hayalimden ayrılmamaklığınız temin edilmiş oluyor. *Elhamdülillâhi hâzâ min fazlı Rabbî.*”

* * *

“Bu kere irsal buyurulan *Mektubat*’ın nur zeyilleri, emsali gibi hoş, güzel ve bedidir. Eserlerin Nur ism-i aziminin tecellisi olduğuna, ihtiyaca ve hal-i âleme göre yazdırıldığına bende asla şüphe kalmamıştır. Bunu küçük bir misalle teyit etmek isterim. Mülhidler çok ileri gidiyorlar. Mesela... İlâ âhir.

İşte bu ahmakların hezeyanına ve her nevi iğfallerine ve zahiren süslü laflarına kanmayarak, iman ve itikatlarında sabit kadem olmaları için erbab-ı imana kuvvet ve zümre-i tuğyana kahır ve şiddetle ders-i ibret vererek pek münasebetli sözler, mevzubahis âsarda ayan beyan görülmektedir.

Ve’s-sabru mißtâhü’l-ferec, innallâhe maa’s-sâbirîn...”

* * *

“Otuz İkinci Söz’ün Üçüncü Mevkıfını da Hakkı Efendi kardeşimizle merak ve dikkatle okuduk. Cidden çok âli mefhumu var. Tavsife bu acizin kudreti olsa, belki bu ikinci nokta için pek ziyade rahatsız etmeye cesaret ederdim. Heyhat ki, diğer hususatta olduğu gibi, bunda da sıfru’l-yed bulunuyorum. Yalnız hulûs ve safiyetle ve kısaca derim: Belki diğer bütün *Sözler*’in daha fevkinde parlayan bir necm-i nurefşandır.

Doktordan Miraç’ı nasıl bulduğunu sordum. Doktor Kemal der: ‘Eserin pek büyük kıymetini takdir etmek için İslam olmaya bile lüzum yok, insan olmak kâfi’ cevabını verdi.”

* * *

باسمہ سبحانہ السلام علیکم ورحمتہ اللہ وبرکاتہ بعدہ عاشر اثناء قائلین یا ہذا حق
 عزیز صدیق خالصی خالصی قارداہ اولاسن باہر کمزری و نور لر لہ
 اشغال کمزری و داناہر تعلیمی نور رسندہ و صدقندہ محافظہ انہ کمزری
 بتون روح و جانہ تیریک ایدین ثانیایح مراقبہ سنک لہ
 قارداہ نام بریدیم زمان خاص خلوصی صوفی اول ~~صوفی~~
 مخاطبہ اینچندہ در ثانیانور لر لہ بارلاق
 و غالبانہ فتوحاتی کینش بردارندہ دوام اید بور
 [سر شورت] سربلہ بپردہ آتشدہ دعا زیادہ
 اینلیور ایکی مالیکہ بیک و بشبور قلملی
 ایکی کاتب اولسبلہ ان شاء اللہ زمین نورنی
 دہ ایشقلندہ برہ جدہ درجہ دہ درسا و برہ حد
 قارداہ بندہ سنک فکرندہ ہم کہ نور خد متی اییون قدر الباق
 سنی کوز بور ان محتاج برکرم سوفا ایدر خصوصاً لاجد علی علمت
 کوز الوجود حقیقت للاحقہ لہ بیک جلد اییون نور شاکر دلینہ
 کوز الوجود نور لر لہ علاقہ دارد آتشدہ سلام الباق بقوال باقی
 قارداہ نام بریدیم زمان خاص خلوصی صوفی اول ~~صوفی~~
 مخاطبہ اینچندہ در ثانیانور لر لہ بارلاق
 و غالبانہ فتوحاتی کینش بردارندہ دوام اید بور
 [سر شورت] سربلہ بپردہ آتشدہ دعا زیادہ
 اینلیور ایکی مالیکہ بیک و بشبور قلملی
 ایکی کاتب اولسبلہ ان شاء اللہ زمین نورنی
 دہ ایشقلندہ برہ جدہ درجہ دہ درسا و برہ حد
 قارداہ بندہ سنک فکرندہ ہم کہ نور خد متی اییون قدر الباق
 سنی کوز بور ان محتاج برکرم سوفا ایدر خصوصاً لاجد علی علمت
 کوز الوجود حقیقت للاحقہ لہ بیک جلد اییون نور شاکر دلینہ
 کوز الوجود نور لر لہ علاقہ دارد آتشدہ سلام الباق بقوال باقی

“Aziz, sıddık, muhlis, halis kardeşim” diye başlayan Üstad’ın Hulusi Ağabey’e yazdığı bir mektup

Yine Otuz İkinci Söz’ün Üçüncü Mevkıfıyla ilgili başka bir intibamını şöyle kaleme alır:

“Evet, müteselli olduğum iki cihet var: Biri, elimizdeki mübarek *Sözler* vasıtasıyla daima sohbet-i manevîde bulunduğumuz. Diğeri: Muhabbetimizin inayet-i Bârî ile hubb-u fillah mertebesinde olduğuna imanımızdır. Binaenaleyh size benim bugün ve yarın en büyük hediyem, verdiğiniz dersi namınıza olarak vekâleten alâ kaderi’l-ımkân mü’minlere tebliğ eylemek ve Allah’ın verdiği hakiki muhabbeti ebeden taşımak ve buna mukabil Erhamü’r-Rahimîn ve Ekremü’l-Ekremîn, Ahsenü’l-Hâlıkîn, Rabb-ı Rahim ve Kerim Hazretleri’nden hakiki muhabbetin, Otuz İkinci Söz’ün Üçüncü Mevkıfında izah buyurulan neticesine mazhar buyurulmaktır.

İman-ı tahkikî yolunda bulduğumuz Hakkı Efendi’yle niyetimiz hakka, sıdka, ihlusa iştirakimiz muhakkaktır.”

* * *

Nurlar sayesinde eriştiği manevî devlet ve saadete karşı minnettarlığının bir numunesi şu satırlarda yer almaktadır:

“Saniyen: Şu zaman-ı isyan ve tuğyan ve küfranda mahz-ı inayet ve lütf-u Hak olan ümmet-i İslamiyeyi hakaik-i imaniyeye sevk ve irşada memur edilen zat-ı hakîmanelerini, bütün Ümmet-i Muhammediyeyi olduğu gibi bu acizi de nurlu sözlerle tarik-i Nur’a irşat buyurduğunuzdan dolayı hürmet ve minnetle daim yâd eder, dünyevî ve uhrevî muradlarınızı hâsıl eylesini Rahim, Kerim olan Allah-ı Zülcelâl Hazretleri’nden abidane niyaz ve istirham eylerim.”

Dokuzuncu Mektup

Dokuzuncu Mektup’un başından yine Hulusi Bey’e hitap olan giriş kısmı da tayyedilir. Mektubun giriş kısmı şöyledir:

“Bismillâhirrahmânirrahîm

Men tüsebbihü’s-semâvâtü’s-seb’ü ve’l-ardu ve men fihinne,

Gayretli kardeş, hamiyetli arkadaş, kahraman asker, çalışkan talebe, âlicenap Müslüman, hakikatli mü’min vasfına layık biraderzadem...

Senin mektubun beni çok mesrur etti. Senin mübarek iki rüyan manidardılar. Tabirleri de içinde görünüyor. Az dikkatle anlaşılır. Belki rüyadan ziyade gördüğün vakıa, bir hakikatin temsilidir. Tabiri pek zahir olduğu için, tafsil etmeyeceğim. Yalnız bir-iki noktayı ihtar ediyorum:

Birisi: İkimize bir beşarettir ki, hizmetimiz makbul oluyor. Livaü’l-Hamd-i Muhammedî (a.s.m.) altında asker kabul edilmişiz. Bize bir bayrak verilmiş, hizbullaha dâhil olmuşuz.

‘Elâ inne hizballâhi hüümü’l-gâlibûn’ sırrına mazhar olmuşuz demektir.

İkinci nokta: Günde iki defa beni göreceksin. Şuna işaretler ki: ‘Günde iki defa seni yanımda hayalen ihzar ediyorum. Sen dahi yirmi dört saatte iki defa *Sözler* vasıtasıyla Üstad’ınızla sohbet ediniz!’ demektir. Veyahut sabahtaki duada ben seni yanıma, akşamdaki derste sen beni yanıma ihzar ederiz. Günde iki defa görüşürüz.

İkinci rüya ise, sana ve Müslümanlara büyük bir beşarettir ve sarıklılara ehemmiyetli bir itaptır. Onuncu saftayken imametini çok manidardır. İnşallah Cenab-ı Hak seni, âli bir mertebe

olan imamlık mertebesine mazhar eder. Sizi yanımda hazır edip, sizinle şimdilik birkaç kelime konuşacağım.

Evvela: Harekâtınıza dair bazı şeyleri yazmak vaat etmiştim. Vakti daha gelmediğinden şimdilik senin müstakim aklını ve selim kalbini tevkil ediyorum.”

Mektubun bundan sonraki kısmı *Mektubat*'ta yer alır.

Yukarıda Üstad'ın Hulusi Ağabey için, “İnşaallah Cenab-ı Hak seni, âli bir mertebe olan imamlık mertebesine mazhar eder” ifadesi dikkat çekicidir. Zira buradaki imamlık, bildiğimiz imamlık olmasa gerektir. Barla'da Üstad'ın kendisine ilk hitap ettiği zaman, “Ben İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi imamım” dediğindeki gibi çok daha yüksek bir makam olması lazım. Evet, Üstad bu ifadesiyle, ileride Hulusi Ağabey'in, “Her asırda bulunan iki imamdan biri” olacağına işaret ettiğini anlıyoruz.

Mektupların Yazılışı

Hulusi Bey, *Mektubat*'ta yer alan hakikatlerin hangi tarih ve olaya binaen kaleme alındığını Necmeddin Şahiner'e anlatırken şöyle der:

“Onuncu Lema'daki ‘Şefkat Tokadı’ hadisesi, 1931'de Elaziz'de cereyan etti.

Üçüncü Mektup, 1930'da telif edildi.

Dokuzuncu Mektup, 1931'de telif edildi.

Yirminci Mektup, 1934'te telif edildi.

Nahiye Müdürü, daha sonra Çemişkezekli Elaziz Mebusu Nüzhet Dede, 1934'te Yirmi Dokuzuncu Mektup'taki ‘Kur'an'ın esrarı bilinmiyor’ meselesini sormuştu. Biz de Üstad'a yazdık.

Yirmi Üçüncü Mektup'un telifi 1933 veya 1934 yılıdır.

İkinci Mektup, 1930 yılı başlarında baharda telif edildi. İkinci Mektup'ta bahsedilen hediye, Eğirdir'den göndermiştim. Hediye ne olduğunu şimdiye kadar hiç kimseye söylemedim ve söylemem. Üstad Hazretleri kabul

buyurdu. O kimseye söylemedi. Gönderdiğim hediye ve mektubun cevabı hemen Eğirdir'e geldi.”

“Fiyatını Verelim”

Hulusi Bey Barla'da Üstad'ı ziyarete gittiği bir keresinde Sıddık Süleyman'ın meczube halası küçük bir kap içinde yoğurt getirir. Üstad kimseden kabul etmediği halde, “Benim misafirim geldiği zaman bana yoğurt getirir. Ben de kabul ederim” diye kabul eder. İki-üç kişilik az bir yemek yedi-sekiz kişiye yeter. Fakat Üstad yemeğe başlamadan önce, herkese besmele çektirir. Herkes yiyip doyduğu halde yemek yine artar. Hulusi Bey, bu hatırayı anlatırken şöyle der:

“Üstad'ımızla Barla'da yedi-sekiz kişi bir sofrada toplandık. Fakat çorba bir çocuğa ancak yetecek kadardı. Üstad'ımız, ‘Kardeşim fiyatını verelim’ dedi. ‘Bismillah’ dedi. Fakat başlamadı, bizim namımıza da ‘Bismillah’ dedi. Sonra anlaşıldı ki bizim için de ‘Bismillah’ diyormuş. O çorba bizlere yetti, arttı bile. Üstad'ımızdan bir taklit olarak biz de besmelenin bereketini gördük.”

Evet, Hulusi Bey bu hatırayı esas alarak, kır gezilerinde pek çok defa az miktardaki yemeğin, fiyatını verdikten sonra çok kişiye yetip arttığını ifade ederek şöyle der:

“Bismillah demekle nimete bereket düşer.”

Kur'an Hurufuyla Korunacak

Hulusi Bey, yeni harfler çıktığında, “Kur'an yeni harflere çevrilirse halimiz nice olacak?” diye endişesini belirtir. Üstad, “Merak etme! 1350 seneden beri Kur'an 350 milyon Müslüman'ın arasında nasıl hurufuyla, nukuşuyla muhafaza edilmişse, elbette yine öyle muhafaza edilecektir!” der.

Risale-i Nur'u Yazdırırken...

Hulusi Bey, bir gün bir derste, Barla ziyaretlerinden birinde Üstad'da şahit olduğu özel bir hali anlatır. Bu hatırayı Hulusi Bey'den dinleyen Halil İbrahim Yelkaya onun lisanından şöyle nakleder:

“Yine bir gün Üstad’ı ziyarete gittim. Normal sohbet ediyorduk. Konuşurken Doğulu şivesiyle konuşurdu. Tasdik ettiği bir şey için, ‘Beli gardaş!’ derdi. Birden Üstad’ın tavrında bir değişiklik oldu, hemen iki dizinin üzerine doğruldu. Yanında kâtip görevi gören bir-iki kişi vardı. Muvazzaf bir komutan edasıyla onlara kâğıt kalem getirip yazmalarını emretti. Üstad’ın sesi soluğu tamamen değişmişti.

Artık fevkalade akıcı bir üslupla seri bir şekilde ve mükemmel bir Türkçe’yle konuşuyor ve konuştuklarını yazdırıyordu. Ben yanı başındaydım. Sanki Üstad’ımın içinde bir dere çağlıyor da, o deredeki çakıl taşları birbirine çarparak hoş bir sada çıkarıyordu. Hatta bir an için kendimi bir derenin kenarında hissettim. Yazdıracakları bitince tekrar normal hale döndü.

Ben merak etmiştim. Üstad’a rahat soru sorardım. İçindeki o sesin ne olduğunu ve nereden ileri geldiğini sordum. Verdiği cevap çok ilginçti:

‘Keçeli, bir mesele-i imaniye yazdırmaya başladığımda, içimde en az iki yüz ayet-i kerime o imanî meselede yer almak için birbiriyle çarpışır!’ dedi.”

Sarsıntının Sirayeti

Otuz İkinci Söz’ün telifi üzerine Üstad’ın Hulusi Bey’e yazdığı mektup, aynı zamanda yeğeni Abdurrahman’ın vefat zamanına rastlar. Üstad, onun vefatından duyduğu üzüntü ve sarsıntıyı da dile getirir. Aralarında bulunan yakın alaka sebebiyle, kendinde olan sarsıntının Eğirdir’deki kardeşlerine sirayet ettiğini belirtir. Hulusi Bey’i Abdurrahman yerine, Hakkı Bey’i de kardeşi Abdülmecid yerine koyar. Üstad, yalnızlığını onlarla giderip teselli bulmaya çalışır. Bu ilginç mektup şöyledir:

“Gayyur, ciddi, halis ve muhlis, ahiret kardeşim,

Evvelen: Size Otuz İkinci Söz’ün İkinci Mevkıfını gönderdim.^[14]HAŞİYE Dikkatle okuyunuz ve güzelce yazınız. Hatalar varsa da tashih ediniz. Acele ve hazin bir kalple yazıldığı için, içinde müşevveşiyet bulunacaktır.

Saniyen: Muvakkat bir fütur, bir tembellik sizde ârız olduğunu yazıyorsunuz. Baharda kanın galeyanından gelen ve gecelerin kısalmasındaki uykusuzluğundan neşet eden ve müstemilerin kalpleri işlere teveccüh etmelerinden tevellüt eden rehavet ve füturdan başka, meyanımızdaki münasebet-i ruhiyenin rabitasıyla, musibetin eseri olarak bendeki sarsıntının size inikâsı ve sirayet etmesi mümkündür.

Merhum Abdurrahman'ın vefatı zamanında, bilmediğim halde, o münasebet-i ruhiye cihetiyle fazla bir sarsıntıyı Ramazan-ı Şerif'te hissettim. Şimdi anladım ki, şuurî ve ihtiyarî olmayan çok inikâsât vardır.

Fakat kardeşim, sen şimdi iki vazifeyi görmekle mükellefsin: Biri, kardeşim Hulusi Bey'in vazifesini; biri de, evlad-ı maneviyem ve biraderzadem ve bir deha-i nuranî sahibi olmak pek muhtemel olan Abdurrahman'ın vazifesi de size ilave edildi. O benim hakiki bir vârisim idi. Yazdıklarımı ve malımı kendi malı telakki ederdi, öyle de sahip oluyordu. Sen de bundan sonra yazı ve sözleri, senin hocanın yazısı diye tutma; kendi malın ve senin sözlerindir bil, öyle sahip ol. Hakkı Efendi'ye söyle ki, o da kardeşim Abdülmecid yerinde kendini anlasın ve onun vazifesiyle mükellef olduğunu bilsin.

Salisen: Otuz Üçüncü Söz'den başka Söz yazılmak ihtiyacı kalmadı. Hem şer'an çok mübarek bu otuz üç adetten, bazı esbaba binaen geçmeyeceğim. Hem de hakaik-i esasiye-i Kur'aniye ve imaniyenin elzem ve lazım olan kısımları hemen ekseriyet-i mutlaka itibarıyla yazılmıştır.

Ümit ediyorum ki, Cenab-ı Hak kabul etse, tevfik verse, yazılanlar dalalet bulutlarını dağıtmaya kâfidirler. Her derdin devası içinde var demeyeceğim; fakat mühlik dertlerin ağleb devası, yazılanlarda vardır. Siz onların mütalaasını, kıymettar bir ibadet olan tefekkür nevinde telakki ediniz. Ve onlardaki ilmi, envar-ı imandan ve marifetullahtan tasavvur ediniz ki usanç vermesin. Hem sizde ve müstemiinde iştiyak olduğu zaman okuyunuz.

Bâkî selam ve dua.

Kardeşiniz Said''

“Otuz Üçüncü’nün Birinci Makamı’na dair sen fikrini yazdın. Beğendiğini gösteriyorsun. Hakkı Efendi’yle Müftü Efendi ve sair ihvanların da nasıl bulduklarını anla, bana yaz. Umum kardeşlerime selam ve dua ediyorum ve onların duasını istiyorum.

Hulusi Bey kardeşim, o senin selefine mektubunu oku ve ona acı ve ona dua et.”

Abdurrahman’dan Kalan Yer

Abdurrahman’ın vefatından sonra Hulusi Bey gördüğü rüyayı Üstad’a yazar. Hadise kendi ifadesiyle şöyledir:

“Bir rüya görmüştüm. O rüyada Barla’da kendilerini ziyarete gittim. Ayağımda potin ve pantolon vardı. Her taraf çamur içindeydi. Ayaklarımın uçlarına basarak süratle Hz. Üstad’ın mescidine gittim. Baktım ki Üstad bir kürsüde vaaz ediyordu. Ben de birinci safa gidip oturdum. Daha sonra bu rüyayı Üstad’ıma yazdım. Cevap olarak bu mektupla birlikte şu ifadeleri kullanmışlardı: ‘Bu birinci saf Abdurrahman’dan sana kalan yerdir.’ Üstad böylece hizmet cihetini kastediyordu.”

“Bazen Az Amel Çok Sayılır”

Üstad’ın çok ihtiyaç duyduğu bir zamanda ve ağır şartlar altında davaya sahip çıkması, Hulusi Bey’e farklı bir değer kazandırır. Üstad bu konuda şu yorumu yapar:

“Kardeşim, bazı dakika olur ki, az amel çok sayılır. Bir neferin müthiş bir zamanda bir saat nöbeti, bir sene hükmünde olduğu gibi, inşaallah Hulusi’nin de Nurlara nöbettarlık saati o nevidendir.”

Sarıklı Genç

Hulusi Bey, Üstad’a sorduğu çeşitli sorularla pek çok hakikatin ortaya çıkmasına vesile olur. Barla’da bir keresinde Üstad’la görüşükten üç gün sonra, 17 Nisan 1929’da bir rüya görür. Fakat Hulusi Bey, o gün bu rüyanın tabirini Üstad’a sormaz. Eğirdir’den tayin edildikten ve rüyanın üzerinden üç

sene geçtikten sonra rüyayı Üstad'a yazar. Üstad, bunun üzerine meseleyi bir risaleye konu yaparak rüya bahsini kaleme alır. Hulusi Bey, bu hususu şöyle anlatır:

“Yine Eğirdir’de bulunduğum zaman, rüyada sarıklı bir genç gördüm. Bu genç beni ilk defa Hz. Üstad’a götüren, meczup lakaplı Mustafa Efendi’ydi. Ona Şeyh veya Hafız Mustafa da derlerdi. Rüyada gördüğüm sarıklı genç o idi. Fakat ne bıyığı ne de sakalı vardı. Hafız Mustafa çocuk meşrebinde biriydi. *Risale-i Nur*’un ilk *Küçük Sözler*’ini 1928’de onda görmüştüm. Daha o zaman henüz Üstad Hazretleri’yle de muarefemiz yoktu. Gayet intizamsız bir yazıyla yazılmış ilk risaleyi onda görmüştüm. Müsvedde halindeydi. Rüyada elinde leblebi tablası vardı. Fakat içinde leblebi gayet azdı. Ben leblebiden almak için elimi attım, o zaman leblebi tabağı doldu taşı. Rüyada onun daha bazı acaip hal ve hareketlerini görmüş ve Üstad’a yazmışım.”^[15]

Hulusi Bey bu nakilden sonra yanındakilere şu açıklamayı yapar:

“Sarıklı genci biz açıklamadık. Sizin gibi gençler çıktılar. Daha da kıymetli gençler çıkacaktır. Allah’ın nuru kıyamete kadar devam edecektir. Kur’an tefsiri olduğu için *Risale-i Nur*’un hakikati kıyamete kadar okunacaktır. Elbette bu gelenler genç olacaktır, ihtiyar olmayacaktır. Bu meseleyi kendisine mal edenler sanki ne oldu? İnhisar altına almak doğru değil. Benim rüyada gördüğüm sanki Mustafa idi. Fakat onun mevcut hali, rüyadaki haline uygun düşmüyordu. Onun çocukça halleri vardı. Fakat bana Üstad Hazretleri’ni gösteren ve tanıtan da o oldu.”

Hayalâtlara Karşı Kapısı Olar Rüyalar...

Üstad’ın mesleği tahkik olduğu için, “Hayalâtlara karşı kapısı açık olan rüyaları tahkikî bir surette mevzubahis etmek, tahkik mesleğine tam uygun gelmediğinden” diye başlar ve Yirmi Sekizinci Mektup’un Birinci Risalesinin Birinci Meselesinde rüyayla ilgili önemli bir bahsi kaleme alır. Bahsin girişinde Hulusi Bey’e hitaben şöyle der:

“Saniyen: Üç sene evvel benimle görüştükten üç gün sonra tabiri çıkmış, tevili tezahür etmiş eski bir rüyanızın, şimdi tabirini istiyorsunuz. Şimdilik o güzel, mübarek, müjdeli rüya mürur-u zamana uğramış. Manasını göstermiş olan o rüyaya karşı böyle desem hakkım yok mu?”

Burada İmam-ı Rabbanî’ye ait olan Farsça beyiti zikreden Üstad mealen, “Ben ne geceyim, ne de geceye taparım. Ben bir hakikat güneşinin hizmetkârıyım. Size de o güneşten haber veriyorum” dedikten sonra şöyle devam eder:

“Evet kardeşim, seninle mahz-ı hakikat dersini müzakereye alışmışız. Hayalâtlara karşı kapısı açık olan rüyaları tahkikî bir surette mevzubahis etmek, tahkik mesleğine tam uygun gelmediğinden, o cüz’î hadise-i nevmiye münasebetiyle mevzin küçük bir kardeşi olan nevme ait ilmî ve düsturî olarak altı nükte-i hakikati, ayat-ı Kur’aniyenin işaret ettiği vecihte beyan edeceğiz.”

Üstad, bu kıymetli talebesinin arzusunu da kırmadan, “Yedincisinde senin rüyana kısa bir tabir verilecek” der.

Rüyanın Tabiri

Bu rüyanın tabiriyle ilgili Üstad’ın yorumu şöyle:

“Yedincisi: Senin müjdeli, mübarek ve güzel rüyanın tabiri, Kur’an için ve bizim için çok güzeldir. Hem zaman tabir etti ve ediyor, tabirimize ihtiyaç bırakmıyor. Hem kısmen tabiri güzel olarak çıkmış. Sen dikkat etsen anlarsın. Yalnız bir-iki noktasına işaret ederiz. Yani bir hakikat beyan ederiz. Senin hakikat-ı rüya nevinden olan vakıalar, o hakikatin temessülâtıdır. Şöyle ki:

O vasi meydanlık, âlem-i İslamiyet’tir. Meydanlığın nihayetindeki mescit, Isparta vilayetidir. Etrafi bulanık, çamurlu su, hal ve zamanın sefahet ve atalet ve bid’alar bataklığıdır. Sen selamete, bulaşmadan, süratle mescide eriştiğin, herkesten evvel envar-ı Kur’aniyeye sahip çıkıp kalbini bozmadan sağlam kaldığına işarettir. Mescitteki küçük cemaat ise, Hakkı, Hulusi, Sabri, Süleyman, Rüştü, Bekir, Mustafa, Ali, Zühtü, Lütfi, Hüsrev, Refet gibi *Sözler*’in hameleleridir.

Ufak kürsü ise, Barla gibi küçük bir köydür. Yüksek ses ise, *Sözler*'deki kuvvet ve sürat-i intişarlarına işarettir. Birinci safta sana tahsis edilen makam ise, Abdurrahman'dan sana münhal kalan yerdir. O cemaat, telsiz aletlerin ahizeleri hükmünde, bütün dünyaya ders işittirmek istemek işareti ve hakikati ise, inşaallah tamamıyla sonra çıkacak. Şimdi efradı birer küçük çekirdek iseler de ileride tevfiğ-i ilahî ile birer şecere-i âliye hükmüne geçerler ve birer telsiz telgrafın merkezi olurlar. Sarıklı, küçük, genç bir zat ise, Hulusi'yle omuz omuza verecek, belki geçecek birisi, naşirler ve talebeler içine girmeye namzettir. Bazılarını zannederim, fakat kat'i hükmedemem. O genç, kuvve-i velayetle meydana atılacak bir zattır. Sair noktaları sen benim bedelime tabir et.

Senin gibi dostlarla uzun konuşmak, hem tatlı, hem makbul olduğundan, şu kısa meselede uzun konuştum, belki de israf ettim. Fakat nevme ait olan ayat-ı Kur'aniyenin bir nevi tefsirine işaret etmek niyetiyle başladığımdan, inşaallah o israf affolur veya israf olmaz.”

Muallim Cûdî'nin Kasidesi

Hulusi Bey Eğirdir'deyken, alay müftülerinden dostu Ürgüplü Hafız Necip Efendi, kendisine Muallim Cûdî'nin bir kasidesini gönderir. 1920 tarihli *Tasvir-i Efkâr* gazetesinde yayınlanmış olan bu kaside, Trabzonlu büyük âlim ve edip Muallim Cûdî'ye aittir. Muallim Cûdî, bu kasideyi, Yahya Kemal'in “Ezansız Semtler” isimli makalesini okuyup hüzünlenmesi üzerine yazar. Kaside baştan başa Kur'an'ın hakkaniyetini ve Peygamberimizi metheder.

Hulusi Bey, o sıralarda yeni tanıştığı Üstad'a bu kasideyi gönderir. Üstad da buna karşı, memnuniyetini dile getiren kısa bir cevap yazar: “Merhum Muallim Cûdî'nin kasidesi mübarektir. Cenab-ı Hak o zatı şefaat-i Kur'an'a mazhar etsin. Görmemiştim, görmesinden memnun oldum. Allah senden razı olsun.”^[16]

Hulusi-i Sani

Barla'yla Eğirdir arasında Bedre köyünde imamlık yapan Sabri Efendi, Hulusi Bey'den sonra yüksek seviyeden Üstad'a muhatap olan bir zattır. Üstad kendisine, "Hulusi-i Sani" diye hitap eder. Sabri Efendi, âlim ve fazıl şahsiyetiyle Üstad ve *Risale-i Nur*'un ehemmiyetini kavramakla kalmaz, hizmette de çok faal hale gelir. Gerek yazılan yeni risaleler, gerekse mektuplar, önce kendisine gelir. Bunları seri ve güzel yazısıyla çoğaltıp Üstad'a ve diğer yerlere ulaştırır. Gelen ve gidenlerin kendisine uğraması sebebiyle tıpkı bir santral vazifesi görür. Bu yüzden Üstad kendisine "Santral Sabri" diye de hitap eder.

Hulusi Bey'le manen çok yakın olmalarına rağmen, hiç görüşemezler. Sadece bir kere uzaktan birbirlerini görürler. Üstad'a yazdığı bir mektupta Hulusi Bey'den "ikinci üstadım" diye bahseden Sabri Efendi'nin kullandığı üslup oldukça hoştur:

"İkinci üstadım olan Muhterem Hulusi Beyefendi'nin her sözleri nurlu ve hakikatli ve hakîmane kaleme alması, hakiki Üstad'a hoş bir talebe bulduklarını her türlüyle ispat etmektedir. Allah birinci ve ikinci üstadlarımdan çok razı olsun. Hulusi Bey'den gelen ve mümaileyhe gönderilecek olan iki kıta mektupları da henüz aldım. Gelen çok hoş, giden daha hoş. Ne kadar hoş desem, o kadar hoş. Efendim, bu fabrikanın hizmetine, ameleliğine doyulur mu? Ne yapayım ki elim kısa, fazla ilerlemeye vüsatım yok.

Yirmi Yedinci Mektup'a derci emir buyurulan Muhterem Hulusi Beyefendi'nin elmas-ayar sözlerini seve seve ve ruhumu şenlendire şenlendire geçirdim.

İkinci üstadımı da ne kadar sena etsem haktır ve layıktır. Şimdi Eğirdir'e gidiyorum. Emirlerinizi ifa edip, avdetimde müşahedatımı yine arz ederim efendim. Bilhassa hak-i pâ-yi fazilânelerine yüzümü sürer, daavat-ı hayriyelerini istirham eylerim efendim."

Sabri Efendi, bayramlarda kendisine tebrik yazmak için Hulusi Bey'in adresini bir kâğıda yazıp yanında saklar. Fakat bir ara adres yazılı kâğıdı kaybeder, ne kadar arasa da bulamaz. Neden sonra kâğıdı, küçük çocuğun patığının içinde bir fare deliğine sıkışmış olarak bulur. İlginçtir, bu esnada ev jandarma tarafından aranmıştır. Kâğıt ele geçse, Hulusi Bey ve

Sabri Efendi için bir soruşturma sebebi olabilir. Böylece Cenab-ı Hak onları hıfz u himaye eder.

On Dokuzuncu Mektup *Mucizat-ı Ahmediye Risalesi*, Hulusi-i Sani Sabri Efendi'nin arzu ve talebi üzerine kaleme alınır.

Hulusi Bey'in ve Sabri Efendi'nin Birincilikleri

Üstad, Hulusi Bey ve Sabri Efendi hakkındaki bir mektubunda da şunları yazar:

“Hulusi Bey ve Sabri Efendi'nin mektuplarında *Risale-i Nur* hakkındaki fıkralarını bir mektup suretinde *Risale-i Nur* eczaları içinde idhal edilmesinin beş sebebi var:

Üçüncü sebep: Bu iki zat, hakiki talebelerimden ve ciddi arkadaşlarımdan ve hizmet-i Kur'an'da arkadaşlarım içinde, talebelik ve kardeşlik ve arkadaşlığın üç hassası var ki, bu iki zat, üçünde de birinciliği kazanmışlar.”

Hulusi-i Sani Sabri Efendi, 1954 yılında evlenmek üzere, gelini almaya gittiği düğün evinden dönerken, devrilen aracın altında kalarak can verir. Trafik kazasında vefat eden ilk Nur talebesidir. Üstad bu sadık talebesinin cenazesine iştirak etmek üzere köyüne gider, cenaze namazını bizzat kendisi kıldırır. Hulusi Bey'e de, “Hulusi-i Sani vefat etti, ona dua etsin!” diye haber gönderir.

Hulusi Ağabey, bir ders sırasında İmam-ı Rabbanî'nin bir menkıbesini anlatarak Sabri Efendi'nin yerinde olmayı arzu eder. Menkıbe şöyledir:

Rivayete göre İmam-ı Rabbanî rüyasında Peygamberimizi (a.s.m.) görür. Efendimiz (a.s.m.) kendisine, “Senin cenaze namazını kıldıracağın herkese ben şefaath edeceğim” buyurur. Hulusi Ağabey bunu naklederek Üstad'ın cenaze namazını kıldıracağı Sabri Efendi yerinde olmayı arzu ederek, “Keşke onun yerinde ben olsaydım” der.

Gavs-ı Azam ve Hulusi

Gavs-ı Azam Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri, gayb-aşına nazarıyla dehşetli fitnesi olan “felaket ve helaket asrı”nda

Büyük Üstad'ı ve etrafında yer alan kahramanları görüp haber verir. Özellikle Hulusi Bey'e imtiyaz sebebi olan ihlasıyla, "muhlisen" diye hitap eder ve Üstad'dan hemen sonra ikinci mertebede onu zikreder. Bu, Hulusi Bey'in Üstad yanında ve hizmetteki mertebesini göstermesi bakımından elbette manidardır.

Üstad, bu hususu kaleme alırken, "Hulusi Bey'e tevafukla işaret eden şu ahirki beyit" deyip şöyle devam eder:

"Ve kün kâdiriyye'l-vakti lillâhi muhlisen taîşü saîden sâdikan bi-muhabbetî. Said Nursî'yi iki-üç vecihle gösterdiği gibi, medar-ı imtiyazı olan ihlası ima ederek hizmette ikinci olmak cihetiyle 'muhlisen' kelimesi Hulusi Bey'e tevafukla işaret ediyor. 'Kâdiriyye'l-vakti' de, 'kadir' kelimesi üç farkla üçüncü arkadaşı ve istihsan ile Hulusi-i Sani olan Sabri'ye tevafukla işaret ediyor. 'Sadıkan' kelimesiyle harika bir sadakatla mümtaz dördüncü arkadaşı olan Süleyman'a dört farkla tevafuk cihetiyle işaret ediyor. 'Sadıkan' kelimesindeki tenvin dâhil edilirse hizmet-i sadıkanede mümtaz olan Bekir Ağa'ya, 'Bekir Bey' unvanıyla beş farkla işaret eder. Madem bu beyt-i ahir, bu heyetin efradına bakar. Bazılarına sarahate yakın işaret var. Ötekilere edna bir ima dahi kanaat verir ki, onlar dahi muraddır.

Elhasıl bu dört zat, bu fakirle beraber hizmette sebkat edip, Hulusi ihlasıyla, Sabri takdiriyle, Süleyman sadakatiyle, Bekir hizmeti, gayretiyle, hizmet-i Kur'aniyede bulundular. Hem mertebelerine ima suretinde bu beyit ihbar ediyor. Elbette denilebilir ki, Hz. Şeyh onları izn-i ilahî ile Said'in etrafında görmüş, haber vermiş. Daha sair arkadaşlara işaretler var. Şimdi izhara mezun olmadığım için bana tam görünmüyor. *Lâ ya'lemü'l-gaybe illallah.*"

* * *

Eğirdir'den Ayrılış

NİHAYET, HULUSİ BEY'İN Eğirdir'deki görev süresi dolar ve sıra Doğu hizmeti için tayine gelir. 6 Ekim 1930 tarihini taşıyan tayiniyle ilgili açıklaması şöyledir:

“Hz. Üstad'ı Eğirdir'de gördüğümde otuz üç yaşındaydım. Eğirdir'deki vazifem bitmişti. Doğu'ya tayin edilecektim. Memleketimi istiyordum. Ama tayinimi Elazığ'a yapmıyorlardı. ‘Eğer harcırah istemezsen yaparız’ dediler. Harcırah istemedim. Atımı ve bazı fazla eşyalarımı satıp yol parası yaptıktan sonra. Üstad'ın yanına gittim.

‘Ne yaptın?’ dedi.

‘Atı ve fazla eşyayı sattım’ dedim. Üstad üç defa:

‘Çoktur, çoktur, çoktur!’ dedi.

Hakikaten yol masrafımdan sonra o para o kadar çoğaldı ki, ondan 300-400 lirasını kayınbiraderime verdim.”

“Emrediyorum, Üzülmeceksin!”

Üstad'ın feyiz ve maneviyat ikliminden uzaklaşma vakti gelince Hulusi Bey, tıpkı Hasan Feyzi gibi, Eğirdir'den Barla'ya doğru bakarak:

“Çekilip nur-u hidayet yine zindan olacak,

Yine firkat, yine hasret, yine hüsrân olacak” diye, hasret ve hicran ateşiyle kalbi yanmaya başlar. Üstad'dan ayrılığı hatırına bile getirmek istemez ama ne çare ki o bir askerdir, emir kuludur. Bu hislerle Üstad'ın yanına gider. Devamını kendisinden dinleyelim:

“Eğirdir'den tayinim çıkmış. Doğu'ya gidecektim. Hz. Üstad'dan ayrılacağım için çok üzgündüm. Ziyaret esnasında Üstad Hazretleri üzüldüğümü anlamıştı. Birden bana bir kumandan gibi hitap ederek:

‘Emrediyorum, merak etmeyeceksin, üzülmeceksin!’ dedi. O anda bütün üzüntüm kalbimden çıkıp gitti.”

Üstad, ayrılacağı zaman, “Kardeşim, ben sana bazı şeyler tavsiye edecektim. Fakat bir hekim bir yere gönderilirken ona bir şey söylenmez” der.

Hulusi Ağabey de bunun için, ‘Nereye gönderilmişsek ve hal neyi iktiza etmişse, mukteza-yı hale mutabık istihdam edilmişiz” der.

Ayrıca, “Kardeşim, ne senin için ne benim için korkma! Fakat *Sözler* için ihtiyat et. Bir gün gelecek bunlar aranacak, bulunamayacak!” der.

Hulusi Bey, “Üstad’ım, Allah bize o günleri göstermesin” diye karşılık verir.

“Günde İki Defa Beni Göreceksin”

Bu esnada Hulusi Bey bir rüya görür. Rüyada bir alaya tayin edilir. Tayin emrini almak için alay kumandanının makamına çıkar. Bakar ki, alay kumandanının koltuğunda Üstad oturmaktadır. Sol tarafında da alay kumandanı...

Alay kumandanı yerinde Üstad’ı görmesi Hulusi Bey’i çok sevindirir ve teselli eder. Üstad o zaman kendisine, “Günde iki defa beni göreceksin!” der. Böylece rüyadan uyanır.

Hulusi Bey, bu rüyayı Üstad’a yazar. Üstad cevaben, “Her sabah sen benim yanımda bulunacaksın, her akşam da ben senin dersinde bulunacağım!” diye cevap verir.

Hulusi Bey, bir dostuna yazdığı cevabî mektubunda bu konuya şöyle temas eder:

“Bir rüya-yı sadıkada manevî makamına girdiğim zaman, ‘Günde iki defa beni göreceksin!’ tarzındaki emirlerini kendisine arz ederek, tabirini ricama karşı, ‘Her sabah, seni yanımda hazır edeceğim, akşamları da ben senin dersinde bulunacağım’ diye tabir buyurmuşlardı.

İşte lillahilhamd vefatlarına kadar bu hal devam etti. Kim Üstad’ın ziyaretine gitse, ‘Hulusi sabahleyin buradaydı’ buyurmuştur.

Derslerimizde de manen hazır olduğuna hiç şüphemiz kalmamıştır. Vefatlarından sonra da derslerde manevî bir

inayet hissetmekteyim. Derslerin bazen çok feyizli oluşu bundandır.”

Bir gün Muhammed Orakçioğlu'nun, “Ağabey, bu kadar Üstad'a bağlıyken, Üstad'dan ayrılığa nasıl tahammül ettiniz?” sorusuna Hulusi Bey'in cevabı, “Kardeşim, biz hiç ayrılmadık ki!” olur.

Elazığ'da İlk Gece

Hulusi Bey tayinden sonra Elazığ 17. Fırka 25. Alay 6. Bölüğe intikal eder. 1930'un şartlarında aile efradıyla yapılan bu yolculuk hayli meşakkatli geçer.

Buna rağmen, Elazığ'a varır varmaz dinlenmeden ilk işi *Risale-i Nur* dersini başlatmak olur. Çünkü onun hayatında birinci öncelik, hep *Risale-i Nur*'a aittir ve hayatının birinci gayesi odur.

Bakın bunu Elazığ'dan Üstad'a yazdığı ilk mektupta nasıl dile getirir:

“Sevgili Üstad'ım,

Evvelce arzettiğim vecihle, ben artık birşey için yaşadığımı zannediyorum. O da, Üstad'ım olan dellal-ı Kur'an'ın vazife-i memure-i maneviyesini ifada kendilerine pek cüz'î bir yardım ve Kur'an hesabına cüz'î bir hizmetkârlıktan ibarettir. Orada bulunduğunuz müddetçe Hz. Kur'an'dan hakikat-i iman ve İslam hesabına vaki olacak istihraç ve tecelliyattan mahrum bırakılmamaklığımyı hassaten istirham ediyorum.

İnşaallah, müstecap olan duanızla Allah-ü Zülcelal, *Risale-i Nur* hizmetinde ümit ve arzu ettiğim neticeye vasıl, merhum ve mağfur Abdurrahman gibi ahir nefeste iman ve tevfik ve saadet-i bâkiyede iki cihan serveri Nebiyy-i Ekrem'imiz Muhammedeni'l-Mustafa (sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem) Efendimize ve siz muhterem Üstad'ımın arkasında ve yakınında komşuluk vermek suretiyle âmâl-i hakikiyeye nail buyurur.

Risale-i Nur gerçi zahiren sizin eserinizdir. Fakat nasıl ki, Kur'an-ı Mübin Allah'ın kelamı iken Seyyid-i Kâinat, Eşref-i Mahlukat Efendimiz nâsa tebliğ'e vasıta olmuştur; siz de bu

asırda yine o Furkan-ı Azim'in nurlarından bugünün karma karışık sarhoş insanlarına emr-i Hak'la hitap ediyorsunuz. Öyleyse, O Hakîm-i Rahim, size bu eseri yaptırtan o nurları ayak altında bıraktırmaz.

Elbette ve elbette fanilerden, belki de hiç ümit edilmediklerinden sahipler, hafızlar, ikinci, üçüncü, hatta onuncu derecede mübelliğler, naşirler halk buyurur itikadındayım.”

Barla'dan Sonra İkinci Dershane-i Nuriye

Hulusi Bey, babadan kalma bu ev için, “Burası Barla'daki ilk dershaneden sonra ikinci dershane-i Nuriyedir” der. Hulusi Bey, mesleğine, makamına ve zamanın şartlarına aldırmandan hizmetini hiç aksatmaz.

Bir gün babası Mehmed Hüsrev Efendi, “Oğlum biraz ihtiyat et!” diyecek olur.

Hemen elini omuzundaki apoletine atarak, “Bunlar için mi söylüyorsun? Hiç önemi yok! Her an fedaya hazırım!” deyip davası uğrunda azamî fedakârlık örneği sergiler.

Hulusi Bey'in, “Burası Barla'daki ilk dershaneden sonra ikinci dershane-i Nuriyedir” dediği babadan kalma evi

Dünya Ona, O da Dünyaya Küser

Anne-baba ocağı Elazığ'a rütbeli ve şerefli bir asker olarak döndüğü vakit, çevresinden büyük alaka ve saygı görür. Hangi badirelerden geçerek bu noktaya geldiğine bakmadan herkes ona imrenir. Hayatında dünya saadetini zevk ettirecek sebepler ilk defa bu kadar çok bir araya gelir. Tabiri caizse Hz. Yusuf'un zindandan çıkıp en saadetli, en şerefli bir şekilde aile efradına kavuşması gibi... Üstad'ın ifadesiyle, "Dünya ona güler."

Ancak bu uzun sürmez. Ehl-i dünya üzerine üst üste vazifeler yükler. Hatta bazen hizmete ayıracak vakti kalmasın diye on altı, on yedi vazife birden verirler! Asker olduğundan, verilen görevleri yapmamak gibi bir durum sözkonusu olamaz.

Buna rağmen Nur hizmetini de aksatmadan yürütmeye çalışır. Bu yüzden geceleri üç saatlik bir uykuyla idare eder. Bu durum Eğirdir'den tayin edildikten sonra emekli olana kadar devam eder. Ayrıca bazı münafıklar, dedikodularla kendisine sıkıntılar veririr, dünyanın lezzetini iyice kaçırlar. Üstad, Onuncu Lem'a'da bu konuya şöyle temas eder:

"Hizmet-i Kur'aniyenin pek mühim bir azası olan Hulusi Bey, Eğirdir'den memlekete gittiği vakit, saadet-i dünyeviyeyi tam zevk ettirecek ve temin edecek esbap bulunduğundan, bir derece sırf uhrevî olan hizmet-i Kur'aniyede fütura yüz göstermeye dair esbap hazırlandı.

Çünkü hem çoktan görmediği peder ve validesine kavuştu, hem vatanını gördü, hem şerefli, rütbeli bir surette gittiği için dünya ona güldü, güzel göründü. Hâlbuki hizmet-i Kur'aniyede bulunana, ya dünya ona küsmeli veya o dünyaya küsmeli. Ta ihlasla, ciddiyetle hizmet-i Kur'aniyede bulunsun.

İşte Hulusi'nin kalbi çendan layetezelzel idi. Fakat bu vaziyet onu fütura sevk ettiğinden, şefkatli tokat yedi. Tam bir-iki sene bazı münafıklar ona musallat oldular. Dünyanın lezzetini de kaçırdılar. Hem dünyayı ondan, hem onu dünyadan küstürdüler. O vakit vazife-i maneviyesindeki ciddiyete tam manasıyla sarıldı."

Hizmete Devam

Hulusi Bey 1930'dan 1934'e kadar Elazığ'da 17. Fırka 3. Tümeninde, 1934'te ise 17. Tümen Erat Askerî Muhakemesi Başkanlığı'nda görev yapar. Elazığ'a tayinden sonra maddî vazifesinin daha ağır olmasına rağmen, babadan kalan tarihî köşklerinin özel salonunda eskiden olduğu gibi yine gelen misafirlerle Nurlardan sohbetler yapmaya devam eder. Bunu Üstad'a yazdığı mektuplarda şöyle dile getirir:

“Niyetim büyük, tevfik Hüda'dan. Yalnız oda cemaatimize Yirmi Beşinci Söz'e kadar okudum. Ve inşaallah devam edeceğim. Emrinize tebean ve duanıza binaen fütür getirmiyorum. Maddî vazifem oradakinden daha ağırdır. Fakat her umurunda Allah'a istinat ettiğim için ümitsizliğe düşmüyorum. Oradan ayrıldıktan sonraki füyuzattan istifade etmeyi can ü yürekten arzu ediyorum. Natamam kalan Otuz İki ve Otuz Üçüncü Sözler'in de itmamına muvaffak olmanızı eltaf-ı ilahiyeden niyaz eylerim.”

* * *

“Ben burada inşaallah emanetçi olduğum *Sözler*'i inayet-i Hak'la ve duanız berekatıyla layıklı kulaklara duyurabileceğimi ümit ediyorum. Üstad'ım, müsterih olunuz. Bu Nurlar ayaklar altında kalamazlar. Onları dellal-ı Kur'an'dan enzar-ı cihana vaz' eden Hâlık (celle celalühü) bizim gibi, kimsenin ümit ve tahayyül etmeyeceği aciz insanlarla bile neşr ve muhafaza ettirir.

‘Bu işi ben sa'yimle kudretimle kazandım' diyen huddam, o gün görecekler ki, o mukaddes hizmet, zahiren ehliyetsiz görünen, hakikaten çok değerli diğerlerine devredilmiş olur kanaatindeyim. Bu sebeple oradaki kardeşlerimizden *Risale-i Nur*'la çok alakadar olmalarını rica etmekteyim.”

* * *

“Geçen hafta muhtelif iki cemaate Yirmi Dördüncü Mektup'un Birinci ve İkinci Zeyillerini okudum. Dinleyenler hayran ve bu fakir de o parlak i'caz-ı Kur'an'dan âdeta gaşyoldum. Bu eserinizi *Risale-i Nur* ve *Mektubatü'n-Nur*'un en münevverleri safında mütalaa ediyorum.

Bugün cumaydı. Komşumuz Fethi Bey'e on bir ve on üç numaralı Sözler'i okudum. Dünyevî işlerden tahlis-i nefisle

iğtinam edebildiğim vakitlerde o mübarek nurlu pencerelere koşuyorum. Ruhî ve manevî gıdamı almaya ve bulabildiğim böyle bir muhatabı da hissedar etmeye çalışıyorum.”

* * *

Yine Üstad’dan gelen yeni bir eser üzerine yazdığı mektubun bir yerinde Elazığ’daki dostlarının istifade ve intibalarını nazara vererek şöyle der:

“Bu kudsî hizmete candan iştirak eden zevatı bilmek bana en büyük müjde oluyor. Müftü Kemal Efendi, evvel mektubu mütalaa etmişti. İki gün evvel ziyaretine gittim, ‘Hiç kimsenin bugüne kadar muktedir olamadığı dekaik ve hakaiki, Kur’an’dan bulup çıkarmışlar’ diyerek takdirlerini beyan, selam ve dualarını tebliğ etmeliğimi söylediler.

Bu dakikaya kadar mübarek mektubu Fethi Bey, Hacı Baha Efendi, pederim ve eniştem ve Hacı Abdurrahman Efendi dinlemeye muvaffak oldular. Hafız Ömer Efendi’ye de, inşaallah ilk fırsatta okumaya çalışacağım. Her mektubunuz bana yeniden hayat verecek kadar müessir oluyor.”^[17]

Risale-i Nur Dışında Geçen Zamanlar...

Hulusi Bey, en kıymettar ve en feyizli anlarını *Risale-i Nur*’la geçen anlar olarak bilir ve *Risale-i Nur* dışında geçen zamanları için, “Keşke hayattan ve ömürden sayılmasalardı!” der.

“*Risale-tü’n-Nur, Mektubatü’n-Nur*’un mütalaaası, tahrir edilmesi, başkalara neşir ve tebliğe alâ kadri’l-istitâa çalışılması gibi emr-i hayr-i azîme havl ve kuvvet-i Samedanî ve inayet ve lütf-u Rabbanîyle muvaffak olduğum zamanlar ki, bu evkatta evvelen ve bizzat bu fakir istifade, istifaza, istiane etmiş oluyor; bu itibarla mezkûr saatleri çok mübarek tanıyor, firakına acıyor, o yaşayışın devamını, tekrarını, kesilmemesini ez-can ü dil arzu ediyorum.

Fakat ne çare ki, iğtinam edebildiğim kısacık vakitlerde zihnimi safileştirip Nurların karşısına, dolayısıyla Kur’an’ın mucizeleri mecmuasına ve aziz, muhterem Üstad’ımın medresesine ve ol Seyyidü’l-Kevneyn Peygamberimiz

Efendimiz (a.s.m.) Hazretleri'nin ravza-i saadetlerine ve nihayet Rabbü'l-Âlemin Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri'nin huzur-u lâmekânîsine çıkıyorum. Bu sebeple cidden 'O Nurlarla iştilal etmediğim zamanlar, keşki enfâs-ı ma'dude-i hayattan olmaya idiler' diyorum.”

Binbaşılığa Terfi

Eğirdir'den ayrılmadan binbaşı olabilmek için Hulusi Bey'in görmesi gereken bir kurs vardır. Haliyle bu, kendisine ilave bir meşguliyet demektir. Bu yüzden Üstad'a mektup yazarak binbaşı olup olmama hususunda istişarede bulunur. Üstad, Hulusi Ağabey'e yazdığı mektubunda her zaman geçerli bir kaideyi zikreder:

“Meratib-i dünya nokta-i nazarımda ehemmiyetsiz olmakla beraber, senin gibi mertebesini hizmet-i imana ve Kur'an'a medar edenler için, minnet altına ve zillete girmemek şartıyla hoş görüyorum.”

Nihayet Hulusi Bey, 1936'da binbaşılığa terfi eder. Ardından 17. Tümen 63. Alay 3. Tabur Komutanlığı'na atanır.

1938 Mayıs'ında ise Sivas 3. Ordu Komando Kursu'nda vazife alır. Bu arada 1. Ordu'nun 2. Safha Manevrası'yla Tunceli harekâtında bulunur. Yine 1937 ve 1940'da Tunceli'de, yer yer eşkıya takiplerinde görevlendirilir.

Dersim Olayı [\[18\]](#)

Dersim, şimdiki Tunceli ilinin bulunduğu bölgenin eski adıdır. Cumhuriyet'ten sonra yerli halkla hükümet arasında anlaşmazlıklar çıkar. Bazı aşiret ağaları mal ve namuslarının tehlikede olduğunu ileri sürerek isyan ederler. 1935'lerde başlayan olaylar, hükümet tarafından kanlı bir şekilde bastırılır. Maalesef tarih tekerrür eder, birilerinin hatasıyla yüzlerce masumun hayatına kıyılır, dehşetli zulümler işlenir.

Hulusi Bey o sırada Sivas'ta Komuta Kursu'nda bulunmaktadır. Oradan kendisini Elazığ'a getirterek Tunceli'deki olayları bastırmaya memur ederler. Hulusi Bey, *Risale-i Nur*'un mesleği ve imanın verdiği şefkat dersiyile

böyle bir görevi almaktan büyük bir ıstırap duyar. Bundan sonrasını kendisinden dinleyelim:

“Hulusi’nin Bir Galesi Var Diye Hissediyorum”

“1938’de bizi Dersim İsyanı’nı bastırmaya memur etmişlerdi. İsyân dedikleri de bazı dağ köylerinin o yıl vergilerini vermemiş olmalarıydı. Bize verilen emir, tek kelimeyle ‘imha’ idi. ‘Canlı bir şey bırakmayın. Genç-ihthiyar, çocuk-kadın demeden imha edin!’ deniyordu.

Ben kıta komutanıydım. En çetin ve zor vazifeyi bize verdiler. ‘Sen piyadesin, seni topla takviye etmek gerekir’ dediler. Amirlerimiz, ‘Bunları imha edin!’ diyordu. Halbuki ben o zamana kadar bütün cephelerde silahlı düşmanla savaşıyordum. Bir asker silahsız masum insanları nasıl öldürebilir? Bu yüzden müthiş bir hüznün ve ıstırap içindeydim. Çok üzüntülüydüm. Çünkü Çanakkale’de Fransız ve İngilizlerle, Kafkaslar’da Ruslarla çarpıştık. Fakat bunlar kim? Çapulcu veya muharip değil ki? Bunlarla yapacağımız muharebede iki taraf için de ölüm tehlikesi var. Bir yara alıp ölürsek ne sayılacağız?

Kimseye hissimi açmaya imkânım yok. Kimseye emniyet edip söyleyemiyorum. Babam, rahmetli sağ, başka büyükler de oradaydılar. Merhum pederimle tam vedalaştım, kapımızın önünden geçen tabura yetişmek için atıma bindim gidiyordum. Müşkül bir vaziyetteydim. Fakat baktım bizim hizmet eri elinde bir zarfla bana doğru koşuyor. Ürgüp Müftüsü kardeşi Abdülmecid Efendi vasıtasıyla, Üstad Kastamonu’dan bir mektup göndermiş. Zarfı açtığımda mavi bir kâğıt üzerinde şunların yazılı olduğunu gördüm:

‘Salisen: Hulusi’nin bir galesi var diye hissediyorum. Merak etmesin. *Risale-i Nur*’un şakirtlerine inayet ve rahmet, nezaret ve himayet ederler. Dünyanın meşakkatleri madem sevap verir, geçerler. O musibetlere karşı sabır içinde şükürle, metanetle mukabele edilmek gerektir. Hem o, hem sizler, bütün dualarımda ve kazançlarımda benimle berabersiniz.’

Bana dünyayı verselerdi o kadar sevinç olamazdı. Bende öyle bir emniyet hâsıl oldu ki mektubu öptüm başıma koydum,

koynumda sakladım. Daha kimseye bir şey söylemeden yola devam ettim. Verilen vazife gayet çetin ve kanlı bir hadise olma ihtimali vardı. Cenab-ı Hak öyle siyanet etti ki, tereyağından kıl çeker gibi elimizi kana bulaştırmadan kurtardı. Evet, işte ben burada kalbimden geçirdiğim bir müşkülümü o bana mektupla cevap veren bir Üstad'dır.”

Hulusi Bey, isyan olan bölgeye doğru atını sürer. Gider dolaşır, bakar ki, halk o bölgeyi terk edip dağlara çekilmiştir. İnanet-i ilahiye Üstad'ın himmetiyle imdadına yetişir. Elini kana bulamadan geri döner.

Bir gün Hulusi Bey, Dersim Hadisesi'nin manevî sebebinin izah ederken çevresindekilere şöyle der:

“Tuncelili askerler Tahtalı Camii'ne yerleştirilmişti. Onlar oradaki sakal-ı şerifi çalıp Tunceli'ye götürmüşler. Kanaatimce Tunceli'de Dersim Harekâtı'nın olmasının manevî sebebi belki budur.”

Kastamonu'dan Mektup

Üstad, 1935'te Eskişehir Hapsi'ne girip bir yıl yattıktan sonra 1936'da Kastamonu'ya sürgün edildiği sırada Hulusi Bey, Doğu'da askerî görevine devam eder. Aralarındaki mektuplaşma ve manevî irtibat hiç kesilmez. Üstad, Kastamonu'dayken Isparta'daki talebelerine yazdığı bir mektupta Hulusi Bey'den söz eder:

“*Risale-i Nur*'un gayet ehemmiyetli bir şakirdi olan Hulusi Bey'in ehemmiyetli bir mektubunu aldım. Elhak o kardeşimiz birinciliğini daima muhafaza ediyor. Ben onu daima kalem elinde *Risale-i Nur*'un işi başında biliyorum. Hem bütün muhaberelerimde birinci safta muhataptır. Onun sualleriyle yazılan *Mektubat* risaleleri ve onun yazdığı samimi mektupları, onun yerinde pek çok insanları *Risale-i Nur* dairesine celbetmiş ve ediyor. O dediği gibi bizden uzak değil, her gün çok defa beraberiz. Muhaberemiz hiç kesilmemiş. Sizlerle konuştuğum vakit Hulusi'yi içinde buluyorum.”

Yarbaylığa Terfi

Hulusi Bey, 1940 Ağustos'unda 25. Dağ Alayı 1. Taburda görevliken yarbaylığa terfi ederek Malatya'nın Hekimhan Askerlik Şube Başkanlığı'na tayin edilir. 1941 Aralık ayında ise tekrar Elaziz Askerlik Şube Başkanlığı'na atanır. İki yıl daha kendi memleketinde vazife gördükten sonra 1943 Şubat'ında Konya Karapınar Askerlik Şubesi'ne tayin edilir. 1943 Ağustos'unda ise 41. Tümen 19. Piyade Alayı 1. Muavinliği'ne tayin edilir. İkinci Cihan Savaşı başladığında tekrar kıtaya sevk ile İstanbul-Pendik'te Alay Komutanı olarak düşmana karşı tahkimat yapar.

Albay Hulusi Bey

1944'te 19. Alay Komutanlık Vekâleti tasdik edilerek ağustos ayında albaylığa terfi eder. 19 Aralık 1945'te albay rütbesiyle Kars Askerlik Şubesi'ne, 1946'da Sarıkamış Askerlik Daire Başkanlığı'na tayin edilir.

Kars'tayken Üstad'ın yeğeni Nihad da askerlik görevini yapmak için Kars'a gelir. Nihad'ın yüzü Üstad'a çok benzediğinden Hulusi Bey, zaman zaman onu yanına çağırarak, fark ettirmeden doya doya yüzüne bakarak Üstad'a olan hasretini gidermeye çalışır.

Alvarlı Efe Hazretleri'nin Tazimi

Hulusi Bey, Kars'taki birliğine giderken enteresan bir olay olur. Tren, Erzurum'un Alvar köyü yakınlarından geçerken tekkesinde müritleriyle oturmakta olan Alvarlı Muhammed Lütfi (Efe) Hazretleri, "Asrın Müceddidi'nin büyük talebesi geçiyor!" deyip birden ayağa kalkar ve trenin geçtiği tarafa dönerek tazimde bulunur.

Kars'ta Fırtınalı Bir Gece

Hulusi Bey, çok çeşitli yerlere tayin edilmesine rağmen eşini yanında götürmez. Sadece İkinci Cihan Savaşı sırasında İstanbul-Pendik'e tayininde, babasının rahatsızlığı sebebiyle götürmüştür. Kars'tayken bir gün kumandan kendisine:

"Hulusi, bu gece hep beraber ailece toplanacağız. Sen de geleceksin!" der. Bu gibi toplantıların mahiyeti bellidir. Hulusi

Bey'in ailesi yanında yoktur. Fakat içkili, eğlenceli bu gibi toplantılar zaten ona göre değildir. Rabb'ine iltica eder.

Derken akşama doğru hava bozar ve şiddetli bir fırtına kopar. Görülmemiş derecede rüzgârlı bir yağmur, ortalığı darma duman eder. Sokağa çıkmaya kimse cesaret bile edemez. Fakat Hulusi Bey, her zaman olduğu gibi, sıkıca giyinir ve o gece yapacakları Nur dersine iştirak etmek üzere evden çıkıp gider.

Ertesi gün kumandan kendisini görünce, “Yahu Hulusi Bey, neydi o akşamki fırtına, kimse evinden dışarı çıkamadı!” der. O da, “Evet ya, neydi o fırtına!” diye karşılık verir.

Ne yağmur, ne kar, ne de başka bir şey Hulusi Bey'i dersten alıkoyamaz. Hatta Sarıkamış'tayken akşamları geçeceği yollarda kurt sürüleri bulunur. Onlara bile aldırmandan tek başına derse gider. İlginçtir, giderken kurtlar etrafında dolaştıkları halde kendisine bir şey yapmazlar.

Bayram Tebriği

Kars'ta bir bayram günü fırka kumandanıyla beraber valinin bayramını tebrike giderler. Vali kendilerine şeker ikram eder. Bu arada içki de sunar. Hulusi Bey içkiyi almaz, vali ısrar eder. Yine almayınca, Belediye Başkanı Tahir Bey dayanamaz. Yüksek sesle ve kelimelerin üzerine basa basa, “Yahu anlamıyor musun, bu adam Müslüman!” demek zorunda kalır.

Evliya Camii

Hulusi Bey, Kars'tayken Ebu'l-Hasan el-Harekanî Hazretleri'nin türbesini de ziyaret eder. Bir gün bir ders esnasında toprağın, bazı büyük evliyanın cesetlerini çürütmediğini anlatırken, o zatın hikâyesine temas eder. Şöyle ki:

“Ebu'l-Hasan el-Harekanî Hazretleri Kars'ta medfundur. Kabri vefatından iki yüz sene sonra keşfedilmiştir. Şu anda hangi padişah zamanında olduğunu hatırlamıyorum ama o bölgede Osmanlı askeri bulunurken bir gün bir onbaşı, rüyasında Ebu'l-Hasan el-Harekanî Hazretleri'ni görür. Kendisine, ‘Ben artık Fatıha'dan mahrum kaldım. Kumandana

söyle, kabrimi falan mezarlığa nakletsin!’ der. Kabrin yerini de, ‘Şu kadar adım kuzeye, oradan şu kadar adım doğuya sayarsınız’ diye tarif eder.

Üst üste üç kere bu rüyayı gören onbaşı gidip bu rüyayı kumandana anlatır. Paşa da ehl-i kalp bir zattır. Onbaşıya kendisinin de aynı rüyayı gördüğünü söyler. Birlikte tarif edilen yere giderler. Adımları saya saya kabrin yerini bulurlar. Orayı kazıp cesedi çıkarır bakarlar ki, cesette en ufak bir bozulma ve çürüme yoktur! Defnettikleri yerin yanı başına bir cami yaptırırlar. Bu camiye Evliya Camii adı verilir. Bundan sonra halk orayı ziyaretgâh yapar, ruhuna bol bol Kur’an ve Fatihalar okurlar.

Doksan Üç Harbi’nde bu caminin kubbesi Ruslar tarafından tahrip edilir. Fakat ince uzun minaresine bir şey olmaz, olduğu gibi yerinde kalır. Bu hadise, enbiyalar gibi, bazı büyük evliyanın cesetlerinin de toprak tarafından çürütülmediğine delildir.”

Bir İftira Üzerine

Hulusi Bey, Sarıkamış’ta görev yaparken de Üstad’la irtibat halindedir. O sırada oğlu Naci, Ankara’da subaydır. Naci Bey, birliğinde bir iftiraya uğrar ve hapse düşer. Hulusi Bey, kendisine bir mektup yazarak teselli eder. Bu mektupta “Kıymetli ve nuranî zevat da duada bulundular” diye Üstad’ın da dua ettiğine işaret eder.

Konuyla ilgili önce Üstad’ın Hulusi Bey’e yazdığı mektuba, daha sonra da Hulusi Bey’in oğluna yazdığı mektuba yer verelim.

Üstad’ın *Barla Lahikası*’nda “Hulusi Bey’e hitaptır” diye yazdığı mektup şöyledir:

“Aziz, sıddık, muhlis kardeşim,

Evvela: Biraderzadem Halil Naci’nin dünyevî musibeti beni de cidden mahzun eyledi. Cenab-ı Hak onu da kurtarsın, size de sabır ve tahammül ihsan eylesin, âmin! Nur’un eskiden beri hiç sarsılmayan muhlis bir kahramanı, elbette dünyanın geçici, kıymetsiz, fani vaziyetleri karşısında telaş etmez, mağlup olmaz inşaallah.

Saniyen: Silsile-i ilmiyede bana en son ve en mübarek dersi veren ve haddimden çok ziyade şefkatini gösteren Hz. Şeyh Muhammed Küfrevî'nin (k.s.) hulefasından Alvarlı Hoca Muhammed Efendi'ye ve ihvanlarına çok selam ve arz-ı hürmet ederim. Ve o havalide Nurlarla alakadar senin dostlarına çok selam ve Nur hizmetlerinde muvaffakiyetlerine dua ederiz.”

“Cebaneti Bırak, Cesur Ol!”

21 Mart 1947 tarihli, Hulusi Bey'in Sarıkamış'tan oğluna yazdığı mektup ise sabır ve metanetle teselli ihtiva eden tavsiyelere yer verir. Şöyle ki:

“Naci!

Yakup Bey'in ve Bedia'nın 14 Mart tarihli mektuplarıyla gönderilen senin yazdığın mektubu aldım. Bundan evvelki mektubundan müteselli olmuşum. Bu defa Bedia'nın senden daha metin yazısı beni çok memnun etti. Allah bizleri terbiyeye memur ettiği, sana gelen musibeti habersiz def etmekle nihayetsiz kerem, rahmet ve inayetini süratle tecelli ettirmiş.

Maddî ve manevî delillerin mahiyeti ve kanun nazarında kıymetini bilemiyorum. Cebaneti bırak, cesur ol! Üzüntüyü terk et, sabûr ol! Bela vereni bil, mütevekkil ol! Duayla, niyazla rahmet-i ilahiyenin kapısını çal! Korkulardan emin ol! Seni Hz. Yusuf'un makamı olan bugünkü hayatın müteessir etmesin. Yusuf aleyhisselamın ruhuna her gün bir Fatiha üç İhlas oku. O mahpusların piri peygamberin huzurunu bulup sakın ol.

Maddî ve manevî dertlere şifa olan şu salavat-ı şerifeye daim ol. Bu salavat-ı şerifeyi okuyamazsan, Yakup Bey sana öğretsin, yeni yazıyla yaz, oku. Maddî esbaba hadlerinden ve haklarından ziyade kıymet vermediğim için esbaba da öyle perde nazarıyla bakıyor, perde arkasında sebepleri kendi izzet ve azametine perde etmiş olan Kerim ve Rahim Allah'a ben de ve senin musibetinde musibete uğrayanların hepsi de duayla niyazla ilticadayız. Kıymetli ve nuranî zevat da duada bulundular. Sen de böyle yap. Maddî esbabı da Allah'a

dayanmak şartıyla kuvvetli tut. Muvaffakiyet Allah'tandır. Gözlerinden öper, Allah'ın Hafız ismine emanet ederim oğlum.

Baban Hulusi”

Hiç Hapse Girmez

O zamanlarda *Risale-i Nur*'la alakası görülen herkesin yolu mutlaka ya hapisten veya karakoldan geçer. Hulusi Bey, bunca fedakârlığına ve hizmet adamı olmasına rağmen, hiç hapse girmez ve bir kere olsun takibata uğramaz. Bunun, Üstad'ın bir himmeti olduğunda şüphe yoktur. Nitekim bir gün Sıddık Süleyman, “Üstad'ım! Ben hapse girmek istiyorum. Hiç hapse girmedim” deyince Üstad ona, “Kardeşim, Hulusi'yle sen vazifenizi tam yaptığınızdan hapse ihtiyaç kalmadı” der.

Hizmetleri Üstad'ı Memnun Eder

Hulusi Bey, *Risale-i Nur*'u tanıttığı zatlar arasında eşraftan, üst düzey bürokrat kişiler olduğu gibi, din çevresinden de mühim âlimler vardır. Kendi babasından kalan köşkün büyük salonunda yaptığı derslerle bu zatları *Risale-i Nur*'a davet eder ve iman hakikatlerinden haberdar eder.

Üstad, onun bu faaliyet ve hizmetlerini duydukça çok mesrur ve memnun olur. Bir mektubun sonunda Hulusi Ağabey'e hitaben yer alan ifadeler bu gerçeğe işaret eder:

“Mahallenizin imamı Hafız Ömer Efendi'ye^[19] selam et ve de ki, ben de onu kabul ettim. Talebelik şartlarını da ona söyle. Pederiniz ve Fethi Bey ve Hoca Abdurrahman, *Sözler*'i ciddi dinlemeleri beni çok mesrur ediyor. Ben onlara dua ediyorum. Onlar da bana dua etsinler. Seyda namındaki zat, pederinizin intisap ettiği zat, ondan evvel gelmiş iştihar etmiş bir zattır.

Başta Sabri, Süleyman, Tevfik, bütün ihvanlar size selam ediyorlar.”

Kaç Kişiye Şehadet?

Elazığlı mübarek bir zat olan Abdülkadir Efendi, Emirdağ'da Üstad'ı ziyarete gider. Hulusi Ağabey, bir ders esnasında

münasebet gelince onun hatırasına yer verir:

“Allah rahmet eylesin uzun boylu sarıklı bir arkadaşımız vardı: Abdülkadir Efendi. Eskişehir’de hastanede vazifeliydi. Emirdağ’a Üstad’ı ziyarete gidiyor. Görüşükten sonra Üstad kendisine, ‘Sen ve Hulusi kaç kişiye şehadet edeceksiniz?’ diyor. ‘Tabii işin içinde siz olduğunuzdan sustum’ diyor. Bunun üzerine Üstad bir elinin beş parmağını göstererek:

‘Beş bin, beş bin!’ diye işaret etmiş. Hulusi Ağabey, bunu naklettikten sonra şu notu döşer:

‘Manasını bilmem, zeki kafalara havale ediyorum!’”

Abdülmeçid Efendi ve Hulusi Bey

Üstad’ın kardeşi Abdülmeçid, 1927-1936 arası Diyarbakır’ın kazası Ergani’de manifaturacılıkla meşgul olur. Fakat ilmî meşgulliyetlerden de geri kalmaz, büyük camilerde halka vaaz verir, hususi dersler yapar. 1936-1940 yılları arasında çocuklarının tahsili ve maişetinin temini için bu defa Malatya’da esnafılık yapar. Bu büyük âlim, ancak 1940 yılında Ürgüp Müftülüğü’ne atanır ve bundan sonra on iki yıl, ilmî şahsiyetine uygun bu görevde hizmet eder.

Üstad, Ergani’deyken kendisine yazdığı mektupta, Hulusi’yle birlikte kendisini uhrevî amellerine hissedar ettiğini belirtir.

“Aziz kardeşim,

Beni merak etmeyiniz. İnyet-i Rabbaniye devam ediyor. Maişet cihetinde kanaat ve iktisat, beni ihtiyaçtan kurtarıyor. Sakın bir şey gönderme! Sen altı-yedi nefse bakıyorsun. Benim yarım nefsim var. Sen beni değil, ben seni düşünmeliyim. Sen ve Hulusi benim her amel-i uhreviyemde hissedarsınız. Ramazan’da kazanç, bire bindir. Siz de bana duanızla yardım ediniz. İşarat-ı Aleviye’yi tam tasdik ettiniz mi? *Haşır Risalesi*’ni çok kuvvetli buldunuz mu?”

Mektupla İrtibat

O zamanlar, sayıları mahdud olan Nur talebeleri arasında Üstad, yazdığı mektuplarla irtibat kurmaya çalışır. Hulusi

Bey’i Abdülmecid’le irtibatlandırmak için mektuplarını Ürgüp müftüsü olan kardeşi Abdülmecid eliyle gönderir. Abdülmecid’e yazılan bir mektup, Hulusi Bey’in gördüğü bir rüyayla alakalıdır. Üstad rüyanın tabirini yanındaki talebelerine yapar, onlar da bunu bir mektupla Abdülmecid’e bildirirler:

“Aziz, muhterem ağabeyimiz Abdülmecid,

Evvela ellerinizden öperiz. Hem sizin hem de Hulusi Bey’in mektuplarını aldık. Üstad’ımız size ve Hulusi Bey’e hususi selam ediyor. Rüyası hakkında, ‘Allah mübarek etsin’ dedi. Ve ilave etti: ‘Rüyada Kur’an, Peygamber suretinde; Kur’an’ın hakiki bir tefsiri olan *Risale-i Nur* da, tercümanı suretinde tecelli ediyor. Halkın yanlış mana vermemesi için bu nevi rüyaları ketmetmek daha evladır.

Rüyada Hulusi’nin hanesinin görünmesi ise, *Risale-i Nur*’un o hanede ders verilmesi ve Hulusi’nin bilhassa mebde-i intişarda çok muazzam hizmet-i Nuriyede bulunmuş olmasına işarettir.’

Tekrar selam eder, ellerinizden öper, dualarınızı bekleriz.

El-Bâkî Hüve’l-Bâkî

Kardeşleriniz, Tahiri, Hüsnü, Zübeyir, Ceylan”

Abdülmecid Efendi’nin Hulusi Bey’e bu mektuba ilave ettiği kısa notu şöyledir:

“Mektubunuzu aynen takdim etmişim. Aldığım cevabı aynen takdim ediyorum. Pek güzel ve doğru bir tabirdir. Cümlenize hürmetler. Abdülmecid.”

Üstad’a Kardeşi Abdülmecid’den Daha Yakın

Hulusi Bey’in Üstad’a öz kardeşi Abdülmecid’den daha yakın olduğu, İkinci Mektup’un başında şöyle ifade edilir:

“Ben demiyorum ki: ‘Kardeşim ve biraderzadem olan Abdülmecid ve Abdurrahman’dan kabul etmediğim gibi senden de kabul etmem.’ Çünkü sen onlardan daha ileri ve ruhuma daha yakın olduğundan...”

Bediüzzaman'ın, "Kardeşim Abdülmecid'den bana daha yakın" dediği Hulusi Yahyagil

Bu yakınlığın en önemli sebebi de cesaret ve fedakârlık bakımından olsa gerektir. Zira ahirzamanda İslam davasına sahip çıkacakların en başta cesur ve kahraman olmaları gerekmektedir. Fakat bu kahramanlık kuru bir kabadayılık değil, cesaret-i hakîmane tarzında olmalıdır. Zira hikmetsiz ve yersiz cesaret, zarar getirir. Bediüzzaman'ın önemli bir özelliği de, davasını cesaret ve hikmetle savunmasıdır. O, her türlü şartta taviz vermeden, hakkın hatırını üstün tutar.

Kurulan yeni idarenin İslam şairini tahribe kalkışması karşısında herkesin sustuğu ve susturulduğu bir zamanda yalnız Bediüzzaman susmaz ve susturulamaz. İslam şairini tahribe girişenlerin asılsızlığını, ilmî delilleriyle ortaya koyar. Yirmi Dokuzuncu Mektup'un Yedinci Kısmı'nı bu maksatla kaleme alır. Burada Üstad, ehl-i bid'anın ileri sürdüğü gerekçeleri bir bir çürütür ve nasıl yanıldıklarını ortaya koyar.

Bu risale Elazığ'da Hulusi Ağabey'e ulaştığında büyük bir sevinçle alıp çevresindekilere okur. Bir nüshasını o zaman Ergani'de bulunan Abdülmecid'e gönderir. Abdülmecid Efendi, o günün şartlarında bu bahsin herkese duyurulmasını tedbire muvafık bulmaz, hatta gizli tutulması gerektiğini ifade eder. Abdülmecid Efendi, Hulusi Bey'e yazdığı mektupta

Üstad'ın bu fikirlerini namahrem bir kıza benzetir. Fakat Hulusi Bey, onun bu fikrine iştirak etmez. Her iki talebenin Üstad'ı anlamadaki derecelerini ortaya koyması bakımından manidardır. Meseleyi Hulusi Bey'in Üstad'a yazdığı mektuptan takip edelim:

“Yirmi Dokuzuncu Mektup'un Yedinci Kısmı'ndan bir suret Abdülmecid Efendi kardeşimize göndermiştim. Cevabında ezcümle diyor ki: ‘Seyda'nın bintü'l-fikri o güzel kıza, Hulusi'yle Abdülmecid'den maada her kim bakarsa caiz değildir. Mahrem olanlar da, bu hususta namahremdir. Bu gibi kızların dışarıya çıkmaları hiçbir menfaati temin etmediğini ve bilakis büyük bir mazarratı intaç edeceği ihtimali kavlini Seyda'ya yazsan iyi olur. Eski Said'in hiddeti yenisinde de vardır. Halbuki Yeni Said, insanoğullarıyla izaa-i vakt etmemeli. Meslek ve meşrebi öyle iktiza ediyor. Her ne ise... Cenab-ı Hak Hafız-ı Hakiki'dir.’

Bendeniz de kısaca şu şekilde cevap vermiştim:

‘Bu mütalaa bizler için doğrudur. Fakat dünyaya arkasını çeviren ve manevî vazife-i memuresini ifa ederken insanlara – Nurlarla alakadar olanları vasıtasıyla– meşgul olan Üstad Hazretleri için, bu fikri muvafık bulmuyorum. Çünkü o zatı bu emr-i azimde istihdam eden, elbette muhafaza buyurur. Bana öyle kat'i kanaat gelmiş ki, eğer bizler Nurlarla alakamızı kesersek Üstad Hazretleri bize arkasını çevirir.’

Aziz kardeşimizin endişesi, zahire bakılırsa haklı ve çok samimidir. Fakat zaten cemaati çok mahdut olan Nurlarla alakadar zevatın, bu hakaikten mahrum edilmelerini ve bu kudsî eserin tamamen hapsedilmelerini layık görmüyor ve esasa mugayir buluyorum. Nâsırımız, hâmimiz, muînimiz, hafızımız Allah'tır.

Bütün desaisi bertaraf ederek muhterem Üstad'ın vazife-i kudsiyesine safi niyet, samimi his ve ciddi şevkle yardım etmekte olan kardeşlerime selam ve muvaffakiyetlerine dua eder, dualarını rica ederim. Kusurumun affını ve hayır duanızdan bu biçare sadıkınızı çıkarmamanızı istirham eylerim.”

Lüzumsuz İhtiyat

Cumhuriyet’i kuranlar, redd-i miras ettikleri için Osmanlı’dan kalan bütün değerlere sırt çevirmekle kalmaz, onları ortadan kaldırmaya kalkışır. Millet bünyesinde meydana gelen boşluğu doldurmak için de ırkçılığı çare görürler. İşte “Ne mutlu Türk’üm diyene!” sloganı buradan doğar.

Üstad, İslamiyet’in reddettiği menfî milliyet ve ırkçılık esaslarını bu zamanda benimsemenin manasızlığını ve millet bünyesinde doğuracağı zararları anlatarak, bu vatanda yaşayanları dininden, tarihinden koparmakla girilen yolun çıkmaz olduğunu ifade eder. Yirmi Altıncı Mektup’un Üçüncü Mebhasını bu konuya tahsis eder.

Yukarıdaki gibi bu konu da Hulusi Ağabey’le Abdülmecid arasında farklı yorumlara sebep olur. Üstad bundan haberdar olunca Hulusi Ağabey’e bir mektup yazar ve bu mektupta mühim bir meslek ve meşrep dersi verir:

“Aziz kardeşim,

Evvela, kardeşimiz Abdülmecid’in Yirmi Altıncı Mektup’un Üçüncü Mebhasını, lüzumsuz bir ihtiyata binaen ziyade görmesini, sen de onun ziyadesini ziyade görmekliğin beni ziyade sevindirdi. *‘Ve keyfe ehâfu ma eşrektüm velâ tehâfûne enneküm eşrektüm billahi’* (Siz Allah’a şirk koştuktan korkmazken, ben nasıl olur da sizin şirk koştüğünüzden korkarım) diyen ve Kur’an’ın takdirine mazhar olan Hz. İbrahim’in (a.s.) ittibâna mükellef olduğumuzu bilmeliyiz.”

*İhlas Risalesi’*nde, “Mesleğimiz Halilîyedir, meşrebimiz hılettir” denilmekle bu mesleğin bir özelliği de yeri geldiğinde İbrahimvâri (a.s.) tevhit dini önündeki engelleri kaldırmak için çekinmeden Kur’an’ın elmas kılıçlarını kullanmak ve gerçekleri savunmaktan geçtiği bilinmelidir.

İşârâtü’l-İ’caz ve Mesnevî-i Nuriye’nin Tercümesi

Abdülmecid Efendi *İşârâtü’l-İ’caz’ı* Ürgüp’te müftülük yaptığı yıllarda tercüme eder (1940-1952). Tercüme ettiği kısımları önce Hulusi Bey’e gönderir. Hulusi Bey de Üstad’a gönderir. Hulusi Bey en son formasını Hacı Çinko vasıtasıyla o zaman 1952 kışında İstanbul’da bulunan Üstad’a gönderir.

Abdülmecid Efendi, *Mesnevî-i Nuriye*'yi ise kızının Konya Kız Öğretmen Okulu'nu kazanması sebebiyle Konya'ya yerleştiği 1954-58 yılları arasında tercüme eder. Üstad'ı Barla'da 1929'da ziyaret eden Hulusi Bey'e *Mesnevî-i Nuriye*'nin Arapça Katre, Habbe ve Şemme kısımlarını veren Üstad, "Bir gün bunların Türkçe'si de sana gönderilir" der.

Abdülmecid Efendi 1952'de müftülük görevinden alınır. Hulusi Bey, Abdülmecid'in bu haksız tasarrufa çok üzüldüğünü söyler. Bunun üzerine Üstad, "Seni tekade ben ayırdım" deyip 25 kuruş kendisine, 25 kuruş da eşi Rabia Hanım'a olmak üzere üç aylık maaşını peşin olarak gönderir.

Hulusi Bey, 1936'da babasının da hayatta olduğu bir zamanda Abdülmecid Efendi'yi Elazığ'da bir gece misafir ettiğini anlatır. Hatta odasına koyduğu *Sözler*'i sabaha kadar okuyup hiç uyumadığını ifade eder. Daha sonra Hekimhan İstasyonu'nda oğlu Fuat'la birlikte bir kere daha görüştüğünü, son olarak Konya'da Halıcı Sabri'nin dükkânında birlikte yemek yediklerini söyler.

"Sofi Hulusi"

Hulusi Bey, Osmanlı devrinde savaş cephelerinde abdest almadan hücuma geçmeyen birliklere şahit olduğu gibi, Cumhuriyet'ten sonra ezan, Kur'an ve bütün dinî tedrisatın yasaklandığı zamanlara da şahit olur. O günleri anlatırken şöyle der:

"Arapça ezanın yasak olduğu en civcivli zamanda, Hekimhan'da ben birini şubenin damı üstüne çıkarıp her gün beş vakit ezan okuturdum. O zaman hiç kimseden korkum yoktu. Bu işler Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle oldu. Hiç kimseden çekinmeden açık konuşurdum. Bölük kumandanıyken, Ramazan'da blğmn çoğu Alevi olduğu halde hepsi hem namazını kılar, hem de oruçlarını tutarlardı. Askerde bana, 'Sofi Hulusi, Hafız Hulusi, Molla Hulusi' derlerdi."

Eskişehir Hapsi

Yıl 1935. Barla'da parlayan Kur'an Nuru, içten içe, kalpten kalbe, gizliden gizliye gönülleri fethetmeye ve yayılmaya

devam ettiğini görünce, gözleri küsuf tutmuş olanlar, bu Nur'dan rahatsız olurlar. Büyük bir isyan teşebbüsü varmış gibi, “Habbeyi kubbe yaparak” içişleri bakanı da işin başında olduğu halde, askerî birlikleri Isparta'ya yığarlar.

Tehlikeli bir düşman birliğine hücum eder gibi, görülmemiş bir operasyonla, Üstad'ın bulunduğu evi kuşatma altına alırlar. Silahsız masum insanları yakalayıp cemselere doldurur ve Eskişehir'e doğru yola çıkarırlar. O sırada Doğu'da bulunan Hulusi Bey, Üstad ve Nur talebelerinin tevkif edildiğini haber alır ve çok üzülür. Bu durumu şöyle dile getirir:

“Eskişehir Hapsi hadisesinde çok müteessir olmuştum. O hadiseyi ikinci bir Şeyh Said Hadisesi gibi göstermek istemişlerdi. O zaman rüyada Hz. Üstad bana, ‘Senden zarar kalktı’ demişti.

Zaten bir müşkülüm olduğunda, aradan bir kaç gün geçmezdi ki, ilk gelen mektup, bu müşkülümü halletmesin. Yanına, ziyaretine gittiğimde, ‘Kardeşim, sen sabahleyin buradaydın!’ derdi. Hâlbuki benim bundan haberim bile olmazdı.

Üstad'la görüşme ve sohbetlerimiz sırasında yüzüne bakamazdım. Bakılmayacak derecede heybetliydi. Son ziyaretimde bütün cesaretimi toplayarak bakabildim.”

Nurlu Hatıralar

Hulusi Bey, nereye tayin edilirse edilsin, etrafındakileri aydınlatmaya devam eder. Gittiği yerde ehl-i ilimle, hocalarla, eşraftan kimseler ve meşayihle yakın alaka kurar. Hulusi Bey, hizmette her vesileyi kullanır. Hizmet esnasında yaşadığı pek çok tevafuklar, inayetler ve ikramları zaman zaman derslerde, çay içilirken anlatır.

Celalli İsimler

Konya'da görevli bulunduğu sırada 1941 yılında Ilgın köyünden İsmail isimli bir zat, Hulusi Bey'e bir mektup yazarak, “Ellerinizden öperim, fakat siz celalli isimlerle meşgul olduğunuzdan, bundan siz de ümmet de zarar görür!” der. Hulusi Bey “İzinli olmadığım şeyi okumam” diyerek bunu

bir mektupla Üstad'a bildirir. Bunun üzerine Üstad, kendisine her namazdan sonra tesbihatta okunan İsm-i Azam duasını gönderir.

Bazı evradın ancak izinle okunması gerektiğinden Üstad Hulusi Ağabey'e *Delail-i Hayrat*'ı okuması için izin verir:

“Ben sana bunu okuman için izin veriyorum. Sen de başkalarına okuması için izin verebilirsin!” der.

“Ucuz Kurtuldun!”

Otuzuncu Söz yazıldıktan sonra mahkeme başkâtibi olan Ispartalı bir zat, onu alıp sarhoş kafayla okumaya başlar. Uykusu gelince de yastığının altına koyup uykuya dalar. Uyku esnasında, “Onu başının altından kaldır!” diye bir ses işitir.

Fakat bunu önemsemeden tekrar uykuya dalar. Bu sefer aynı ses daha sert bir şekilde kulağında çınlar: “Onu başının altından kaldır!” Adam yine aldırmadan uyur. Üçüncüsünde nasıl bir hiddetle söylenmişse, adam yatağından fırladığı gibi kitabı alıp rafa koyar.

Ertesi gün doğruca Üstad'ı ziyarete gider ve tövbekâr olur. O sene Ramazan'da hem namaza başlar, hem de orucunu tutar. Bu rüyayı Üstad'a anlattığında, “Ucuz kurtuldun!” der.

Kabakoz'da Bir Çay Hatırası

Hulusi Bey, bir hatırasını şöyle anlatır:

“Sene 1945. Sahraya çıktık. Alay kumandanıyım. Alay Merkezi de Kabakoz^[20] diye bir köy. Akşamdan sonra bu köyün kahvesine gidiyordum. Yine bir akşam kahvedeyim. Tepsiyle çay geldi. Fakat biz sohbete başladığımız için en azından yarım saat çayı dağıtmadılar, beklediler. Ondan sonra çayları aldık. Yeni konulmuş gibi sımsıcak. Sıcaklığını henüz kaybetmemiş. Bu da Kabakoz'dan size bir hatıra...”

Kaybolan Risale

Üstad'a yazdığı bir mektupta yağmurlu bir gece derse giderken başından geçen Nur'un bir kerametini şöyle anlatır:

“Aziz Üstad’ım! On Dokuzuncu Mektup’u bir mecliste ve bir cuma gecesi okumak niyetiyle üzerime almıştım. Şiddetli yağmurlu bir geceydi. O mecliste okumak üzere elimi cebime koydum, o mübarek eserin yerinde olmadığını hayretle gördüm. Eseri koyduğum cep, yırtık ve delik olmadığı gibi, ben de başka hiçbir yerde durmadığıma göre bu hale hayret etmemek kabil mi? O geceyi uykusuz geçirdim, müteessir oldum. Hz. Gavs’tan bu mübarek eseri istedim. Lillahilhamd ertesi günü, bu eseri dinlemekle namaza başlamış olan bir muallim vasıtasıyla bulundu.

Şakır şakır yağmur altında ve çamur içinde bu mübarek eser bulunsa bile artık okunmayacak derecede olacağını tahmin edersiniz değil mi? Şayan-ı hayret ve ca-yı dikkat ve medar-ı ibrettir ki, en ufak bir leke bile olmamıştır. Hafız-ı Hakiki o mübarek eseri, ona manen ve cidden bağlı olanlar gibi, muhafaza buyurmuş. Hafız, Alîm ve Hakîm isimlerinin zahir bir tecellisi böylece lemean etmiş oldu.”

Vahdetü’l-Vücut

Bir mektupta vahdetü’l-vücut meselesini bazı zatlara ders yapmasıyla ilgili intibainı şöyle dile getirir:

“Vahdetü’l-vücuda dair olan risaleyi mühim zatlara okuduktan sonra, bir sevk-i manevîyle ihtiyarsız bir yere daha gittim. Orada vahdetü’l-vücut meşrep sahibi olan âlim bir zatı hazır buldum. Vahdetü’l-vücut hakkındaki mektubu okudum. Daha doğrusu ihtiyarsız olarak okudum. Müstemi olan o mühim âlim, bidayette cüz’î itiraz parmağını uzatmak istedi. Sonuna kadar dinlemesini ihtar ettim.

Tamamen okuduktan sonra o zat hayretinden *Sözler*’in büyüklüğünü ve ‘Bu zamanda böyle büyük kelamı acaba kim yazabilir?’ diye merakı ve suali üzerine Kur’an’ın feyzine mazhar olan Üstad’ımızı haber verince o zat tamamıyla arz-ı teslimiyet eyledi. İşte ihtiyarım olmayarak bu acip tesadüf ve teslimiyette kader-i ilahînin bu cilvesi davamıza sadık bir burhan ve tesadüf oyuncağı olmadığımızı büyük bir delildir.”

“Said’in Vekili”

Hulusi Bey, *Risale-i Nur*'u başkalarına ders yaparken Üstad'ı temsil eder gibi bir hal takındığını ve tarif edemediği ulvî bir zevk duyduğunu ifade eder:

“Bu fakir kardeşiniz, bu *Sözler*'i okuduğum zaman, Üstad'ımı temsil eder gibi bir hal alıyorum. Tabiratinizle, şivenizle okumak bana o kadar zevkli, lezzetli geliyor ki, tarif edemem. Onun için bir harfe dokunmayı azim bir günah işliyorum telakki ediyorum.”

Hulusi Bey'in *Sözler*'i okurken kazandığı bu yüksek ruhi inkişaf ve Üstad'ı temsil eder bir halet-i ruhiyesini Üstad şöyle açıklar:

“Cemaate *Sözler*'i okumak zamanında sendeki hissiyat-ı ruhiye ve fazla inkişaf ve fedakârane hamiyet-i diniye galeyânının sırrı şudur ki:

Velayet-i kübra olan veraset-i nübüvvetteki makam-ı tebliğın envarı altına girdiğin içindir. O vakit sen, dellal-ı Kur'an Said'in vekili, belki manen aynı hükmüne geçtiğin içindir.”

Hulusi Bey'den Cevap Gelmeyince

Üstad, yazdığı eserlere birinci muhatap olarak Hulusi Bey'den hep bir cevap bekler. Hulusi Bey'in dünyevî mesleği ve meşgalesi ise dikkatini dünyaya çevirdiğinden bazen Nurlara olan alakasına geçici bir perde olur. O zaman Üstad'ın beklentisine cevap veremez. Üstad, onun bu durumunu latif bir üslupla şöyle dile getirir:

“Gurbet mektubuyla kamer ve zemin ve seyyarata dair mektubuma cevap verilmemesinin sebebi şu olmak gerektir ki: Gurbet mektubu, bütün dünyayı unutmak hissiyle yazılmıştır. Sen dünyayı unutmak değil, belki vazife itibarıyla en sathî maddiyatla zihnin meşbû olduğu bir zamanda, herhalde o gurbetteki zevki bulamadın. Ve o mektubun tam derecesini, muvakkaten perde çekilmiş olan parlak zekâvetin kavrayamadı ki, cevap yazamadı.

Öteki mektup, çok yüksek ve çok geniş hakaike işaret ettiği ve hadsiz âlem-i ulviyenin ve nihayetsiz âlem-i maneviyyenin bir nevi haritasına işaret ettiği için, sâfi, meşgalesiz, arzî ve arzlılardan sıyrılıp yukarıya çıkan bir akıl lazımdı. Halbuki,

benim gayretli kardeşim, o vakit zeminin haritasını alacak bir vazifeyle meşgul olduğundandır ki, o ulvî ve pek keskin zekâvetin, o mektuba karşı sükûtu iltizam etmeye mecbur olmuş.”

***Uhuvvet Risalesi*'nin Yazılışı [21]**

Uhuvvet Risalesi'nin yazılış tarihine ve gerekçesine yine Hulusi Ağabey'in notları arasında rastlıyoruz. Diyor ki:

“Herkes birbirini itham ettiği için, Üstad Hazretleri, *Uhuvvet Risalesi*'ni yazdırıyor. Yirmi İkinci Mektup, 1946 senesi Demokrat Parti'nin kurulması dolayısıyla yazılmıştır.”

Hulusi Ağabey'in yakınında bulunan Muhammed Orakçioğlu, “Ben bunu müteaddit defalar Hulusi Ağabey'den işittim” diyerek bu hususu tasdik etti.

“Anlayarak Okumuyorlar”

Derslerde yeri geldikçe eserlerin yazılış gerekçelerine temas eden Hulusi Ağabey, bir gün Yedinci Mektup okunurken şu hatırasını nakleder:

“Yedinci Mektup'un suali geldiğinde oradaydım. Ben ‘Bu mesele Yirmi Beşinci Söz'de var’ dedim. Orada bulunan kardeşler, ‘Yok!’ dediler. Bunun üzerine Üstad, ‘Kardeşim, bunlar anlayarak okumuyorlar!’ dedi ve ilave etti:

‘Ben şimdi seni Eğirdir’de farz edip öyle cevap vereceğim.’

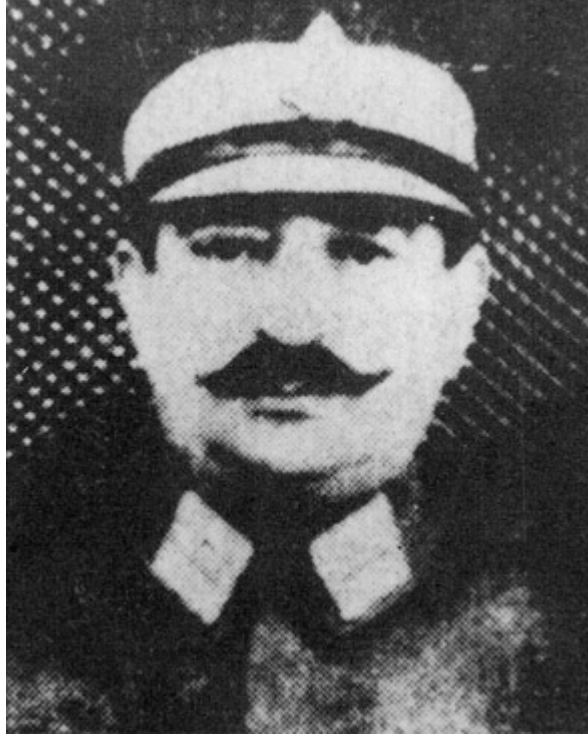
Üstad'ın bana ‘İntibalarını bildir’ demesinin sırrını şimdi anlıyorum ki, Üstad anlayarak okumamı istiyordu.

Yine bir gün, ‘Eğirdir’de akşamla yatsı arasında okuman için bazı şeyler tavsiye edecektim. Fakat duydum ki bir cemaate *Risale-i Nur* okuyorsun, o kâfidir’ dedi.”

Namaz İyidir, Fakat...

Bir derste Yirmi Birinci Söz'ün başında yer alan, “Bir zaman sinnen, cismen, rütbeten büyük bir adam bana dedi: ‘Namaz iyidir. Fakat her gün her gün beşer defa kılmak çoktur. Bitmediğinden usanç veriyor’” bahsi okunurken Hulusi

Ağabey, Üstad'ın bahsettiği zatın Süleyman Sırrı Paşa^[22] olduğunu söyler.

Süleyman Sırrı Paşa

Hastalar Risalesi'yle İlgili Bir Sır

Yirmi beş devadan ibaret olan *Hastalar Risalesi*'nin Altıncı Deva'sının iki kez tekrarı hakkında düşünürken hatırına gelen bir hesaplamayla bu risale üzerine ilginç bir değerlendirme yapar. Bu, sigma sistemiyle yapılan bir hesaplamadır. *Barla Lahikası*'nda (Envar Neşriyat, s. 307) yer alan bu hususu Hulusi Ağabey Üstad'a yazdığı bir mektupla şöyle anlatır:

“Otuz Birinci Mektup'un Yirmi Beşinci Lem'a'sı maddî ve manevî bütün hastalıklara mükemmel devadır. Altıncı Deva'nın iki defa yazılmasını merak ettim. Hatırıma geldi. Birden yirmi beşe kadar devaları topladım, 325 oldu. Tekrar eden altı numaralı devayı da zammedince 331 çıktı. Söylenişte ve yazılışta ekseriyetle hazfedilen bu rakamlardaki kaldırılmış bin sayısını nazar-ı dikkate alırsak 1325 (1907) ve 1331'de (1913) İslam âleminin başına gelmiş olan musibetlere bu lem'ada mahfî işaret bulunduğu hükmeyletim. Basiretli ve nurlu arkadaşların daha mahfî hakaik çıkardıklarını ümit ediyorum.

Eski talebenizden Hafız Hüseyin Efendi'ye bu lem'ayı, babasının vefatından birkaç gün sonra arefe günü Hafız Ömer Efendi'yle evine gitmek suretiyle okumak nasip oldu. Maddî ve manevî hastalıklarına ilaç veren hekim-i hâzık Aziz Üstad'a çok dua etti. Bu mübarek eserin o zat üzerindeki tesirini şöyle telhis edebiliriz: Ehibbâ ve arkadaşlarından hastalığını soranlara 'Çok mükemmel bir ilaç buldum. Doktorlara ilaç parası vermektен elhamdülillah kurtuldum. Günden güne iyi oluyorum' diyormuş.

17 Zilhicce 1353 (1934)

Uhrevî kardeşiniz ve aciz talebeniz Hulusi"

Tayinlerin Hikmeti

Hulusi Bey'in sık sık tayini çıkar. Diyarbakır, Malatya-Hekimhan, Kars, Elazığ, Konya, Sivas, Urfa, İzmir ve İstanbul-Pendik gibi çok çeşitli kıtalarda ve askerî karakollarda görev yapar. Bu tayinler sebebiyle arzuladığı hizmeti yapamamaktan şikâyet eder. Üstad, tayinleriyle ilgili yazdığı bir mektubunda kendisini şöyle teselli eder:

"Binler selam. Siz maddî rütbenizden çok yüksek manevî rütbeniz iktizasıyla ayrı ayrı yerlere gönderiliyorsun. O yerlerin sana ihtiyacı var. Hiç merak etme. Senin *Risaletü'n-Nur* hakkında mektupların, çok talebe yerinde, senin bedeline hizmet-i Nuriyede çalışıyorlar. Birinciliği daima sana kazandırıyorlar.

Kardeşiniz Said Nursî"

Urfa'da Sevgi Akınına Uğrar

Hulusi Bey, üç yıl kadar Kars ve Sarıkamış havalisinde bulunduktan sonra, 30 Eylül 1948'de Urfa'ya tayin olur. Urfa'da on bir ayrı şubenin bağlı bulunduğu birimin başında bulunur. 1948-50 yılları arasında Urfa'da yine her kesimden insanlarla irtibat kurup dersler yapar. Özellikle eşraftan bir grupla devamlı bir araya gelir. Bunlar arasında Hacı Mehmed Ali Eren, Hacı Dede Hayırlar ve Hacı Mustafa Ergün^[23] ön sırada olanlardır.

Hulusi Bey dindar bir subay olması sebebiyle Urfa'da yediden yetmişe herkesin sevgi ve saygısını kazanır. Bir ara hizmet maksadıyla ehl-i tarikin arasına da katılır. Fakat Kur'an'dan gelen füyuzatın büyük ölçüde kesildiği görür.

Urfa'dan ayrılacağı zaman halk sokaklara dökülür. Kendisini yolcu etmeye gelen büyük bir kalabalık, Mevlevihane'nin arkasındaki geniş alanda toplanır. Hulusi Bey onlara kısa bir veda konuşması yapar. Yakın alakalarına teşekkür edip haklarını helal etmelerini ister. Ardından, bu zamana kadar yaptığı derslerin kendisinden olmayıp Üstad Bediüzzaman Said Nursî'nin *Risale-i Nur Külliyatı*'ndan olduğunu açıklar. Halk son olarak kendisiyle tokalaşabilmek için hücum eder.

1919'da Urfa'nın kurtuluşu sırasında da burada görev yapan Hulusi Bey'in bu defa Urfa'dan ayrılışı hüzünlü olur. Çünkü hem askerliğe veda etmekte, hem de peygamberler şehrindeki o güzel hizmet çevresinden ayrılmaktadır.

Üstad'la İstişare Etmeden Verdiği Karar

Evet, Hulusi Bey o zamana kadar orduda rastlamadığı üzücü hadiselerle şahit olur. Asker arasında sadakatin kalkıp yalanın yer alması onu derinden yaralar. Mesleği doğruluk ve sadakat olan askerlikten iyice soğur. Emekli olurken, "Hayatta Üstad'la istişare etmeden karar verdiğim tek şey" der. Çünkü Üstad emekliliğe ayrılmasından yana değildir.

Çoğu savaş meydanlarında geçen, maceralı ve yorucu bir askerlik hayatının sonunda, üstelik albay rütbesinden bir üst rütbeye atanacakken emekliliğini ister. Ona göre her şeye tahammül etmek mümkündür ama askerde sadakatsizliğe ve yalana tahammül etmek mümkün değildir. Bu sebeple 1914'te dâhil olduğu "Peygamber Ocağı"ndan ayrılmak için 7. Kolordu Komutanlığı'na dilekçe verir. Fakat o sırada Urfa Askerlik Şubesi, Denizli Şubesi'ni teşkil etmek üzere görevlendirildiğinden, geçici olarak kadrosuyla birlikte Denizli'ye intikal eder. Ancak 3 Mayıs 1950'de Denizli'den emekliliğe ayrılabilir.

Üstad Onu Hiç Yalnız Bırakmaz

Hulusi Bey, Denizli’de nasıl olsa az kalacağından geldiğini kimseye duyurmak istemez. Fakat bir gün camiden çıkarken Denizli’de kunduracılık yapan Rüştü isimli mübarek bir zat önüne çıkar:

“Selamün aleyküm”

“Ve aleyküm selam, buyurun?”

“Efendim, siz Hulusi Bey değil misiniz?”

“Evet, ama siz beni nereden tanıyorsunuz?”

“Üç gündür bana Üstad, ‘Git, Hulusi’yi bul’ diyor!”

Hulusi Bey şaşırır, başı öne eğilir, duygulanır. Büyük Üstad’ın hiçbir yerde onu yalnız bırakmayacağını bir kere daha anlar. Ve bunun sevinç ve mutluluğunu yaşar.

“Askerlik Hayatımı Tertemiz Kapadım”

Emekliye ayrıldıktan sonra not defterine bir şükranne olarak şu notu düşer:

“36 senelik askerlik hayatımı tertemiz kapadığım için Allah’a yüz bin hamd ve şükürler ederim. Cenab-ı Hak, Müslüman Türk milletine, hükümetine, devletine asla zeval vermesin. Bâkîye-i ömrümü her türlü siyasî entrikalara ve başka memuriyet ve hizmetlere bulaşmadan hükümetim tarafından vatan hizmetine davet edilinceye ve ölünceye kadar sükûnetle, milletin namuslu, mutî bir ferdi olarak, elimden gelirse insanî hidematta bulunarak geçirmek isterim. Allah (c.c.) muvaffak buyursun. Âmin.”

Hulusi Bey'in askerlik hatırası kılıçları ve "istiklal madalyası vesikası"

Emekli Olur Olmaz İlk İşi...

Hulusi Bey emekli olur olmaz ilk işi sakal bırakıp Emirdağ'da bulunan Üstad'ı ziyarete gitmek olur. Bu ziyaretini şöyle anlatır:

“Eğirdir'den ayrıldıktan, yani 6 Ekim 1930'dan yirmi yıl sonra Üstad'ı Emirdağ'da ziyaret ettim. Bu yirmi yıl sonraki ziyarette yanında ancak yirmi dakika kalabildim.”

Üstad bu ziyaret esnasında Hulusi Ağabey'e ayrıca, “Beni zehirlemeye çalışıyorlar. Evvelce bir rovelver taşıyordum, şimdi iki rovelver taşıyorum. Şimdi şu anlarda hayatımı muhafaza etmek çok büyük ve ehemmiyetli bir meseledir!” der. Hulusi Ağabey içeri girdiğinde *Risale-i Nur Külliyyatı*'nın masasının üzerinde olduğunu, en üstte de *Mektubat* bulunduğunu müşahede eder. Üstad bir ara:

“Kardeşim, ben bu risaleleri saklasam, bela ve musibet gelir. Onun için ne olursa olsun, daima *Risale-i Nur*'u yanımda bulunduruyorum” der. Âdeta Üstad, maddî hayatını korumak için nasıl silah gerekliyse, manevî hayatı korumak için de *Risale-i Nur*'un vazgeçilmez olduğunu ifade etmek ister. Üstad:

“Kardeşim, her meselede senden bahsedilir. Bana sorarlar, ‘Bu kimdir?’ Ben derim ki: ‘Benim yalnız adını duyduğum o kadar çok talebem var ki, o da onlardan biridir!’” Üstad böyle dedikten sonra:

“Seni 1948’de Afyon’da hapishaneye yanıma almak istedim. Fakat sonra vazgeçtim” der.

Bu ziyarette emekliliği de söz konusu olur. Üstad, Hulusi Bey’in rütbesiyle askerde kalıp devam etmesinden yanadır. Üstad buna temas ederek kendisine latife yapar:

“Ben bu keçeliye tekaüt olma dedim. O tekaüt oldu!”

Hulusi Ağabey şu açıklamada bulunur:

“Üstad Hazretleri haklı olarak yerime bir dinsizin oturmasından ise benim devam etmemi istiyordu. Fakat ben daha fazla dayanamadım.”

Yirmi Yıl Değil Yirmi Gün Gibi

Bu ziyaret esnasında Üstad, Hulusi Bey’in sakalını sıvazlayıp kendisine dua eder. Yirmi yıl sonra gerçekleşen bu ziyaret yirmi dakika sürer. Huzurundan ayrılıp terminale giderken Üstad arkasından Mustafa Sungur’u gönderir. “Hulusi’ye söyle, kendisinden ayrıldığım yirmi gün gibi olmuş” der.

İlginçtir, Hulusi Ağabey de aynı halet-i ruhiye içindedir. “Aynen benim için de Üstad’dan ayrıldığım sanki yirmi gün gibi olmuştur” der. Böylece gerçek dostlar arasında zahiri ayrılığın bir kıymeti olmadığı bir kere daha ortaya çıkar.

Eşeddü’l-Bela

Hulusi Ağabey’in hemşehrisi ve Afyon’da Üstad’la hapis yatan Elazıglı Fahri Bey, bir gün Emirdağ’a Üstad’ı ziyarete gider. Üstad’ın huzuruna girip de kaldığı odanın fakr u halini görünce dayanamaz, ağlamaya başlar. Üstad ağladığını görünce:

“Kardeşim, *‘Eşeddü’n-nâsi belâen el-enbiyâü sümme’l-evliyâü sümme’l-emselü fe’l-emsel’*^[24] (Belanın en şiddetlisi

peygamberlere, sonra velilere, sonra onlara benzeyenlere gelir) hadisini okuyarak kendisini teselli etmeye çalışır.

Hacca Gider

Hulusi Bey, emekli olduktan sonra hac farizasını yerine getirmek üzere o yıl hacca gider. Bu yolculukta kendisine yakın dostu Sabri Efendi refakat eder.

Hacdan döndükten sonra mü'minlerin istifadesi için son derece pratik ve tatbiki yönelik bir Hac Rehberi hazırlar. Eliyle Kur'an hattı ile birkaç nüsha yazarak hacca giden yakınlarına verir. O zamana kadar hacıların elinde ciddi bir hac rehberi yoktur. Bu rehber, hazırlananlar arasında hem birinci, hem de kullanılabilirliği açısından eşsizdir.

Hac Rehberi Hülasası ve Dualar başlığı altında, cep boyunda on bin adet bastırılan bu rehber, 2005 yılında vefat yıldönümünde sevenleri tarafından, Elazığ'da mevlide gelenlere hediye olarak dağıtılır.

Altı Defa, İmanın Şartı Kadar Görüştük

Hulusi Ağabey'in hatıralarının canlılığını gören bir Nur talebesi, bu durumu Üstad'la sadece altı kez görüşmüş olmakla bağdaştıramaz:

“Üstad'la Barla'da sadece altı defa mı görüştünüz?” der. Hulusi Ağabey:

“Evet, altı defa, imanın şartı kadar!” diye cevap verir.

Esasında *Risale-i Nur*'a ve Üstad'a kırk dakikalık bir muhatabiyet, zahirden hakikate geçmeye yeter sebep olduğu düşünülürse, Üstad'la baş başa geçirilen o ilk zamanların ne kadar önemli olduğu anlaşılır. Nitekim Üstad'la görüştüğten sonra yaşadığı olağanüstü halleri anlatırken Hulusi Ağabey, bu gerçeğe şöyle işaret eder:

“Ben Üstad'la görüştüğten sonra dönerken, geçtiğim yolları bilmez olurdum. Âdeta manevî bir sekir hali geçirirdim. Dört saatlik Barla Eğirdir arasını nasıl gittiğimi bilmezdim. Eğirdir'de binaları ve simaları görünce o zaman dünyaya girdiğimi anlardım!”

“Biz Hiç Ayrılmadık ki!”

Bir defasında kendisine, “Yirmi sene Üstad’ı görmemeye nasıl tahammül ettiniz?” denildiğinde:

“Biz hiç ayrılmadık ki!” cevabını verir ve avucunu açarak:

“Üstad Hazretleri bizi avucunun içi gibi müşahede eder ve müşküllerimize sormadan cevap verirdi” der.

Üstad’ın kendi el yazısıyla yazıp Hulusi Bey’e gönderdiği ve neşredilmemiş bir mektubunda, “Sabahları ben seni yanıma, akşamları sen beni yanıma ihzar eder, günde iki defa görüşürüz!” der. Hulusi Ağabey, bu durumun hayatları boyunca devam ettiğini söyler.

Üstad, *Barla Lahikası*’nda bu gerçeğe şöyle işaret eder:

“Mabeynimizdeki münasebet ve uhuvvet halis ve lillah için olduğundan, zaman ve mekânla mukayyet olmaz. Bir şehir, bir vilayet, bir memleket, belki küre-i arz, belki dünya, belki âlem-i vücut iki hakiki dost için, bir meclis hükmündedir. Böyle dostluk ve kardeşliğin fırakı yok, hep visaldir. Fani, mecazî, dünyevî dostluklar sahipleri düşünsün, bize ne!”

“Hulusi’ye Göndermeyin”

Sikke-i Tasdik-i Gaybî’de yer alan Keramet-i Aleviye bahsi yazıldığı vakit, Üstad, Süleyman Rüştü Çakın’a, “Keramet-i Aleviye’yi şimdilik Hulusi’ye göndermeyin” der.

Aradan bir müddet geçtikten sonra Hulusi Bey, bu bahisten haberi olmadığı halde bir hiss-i kablelvuku kabilinden Keramet-i Aleviye’den bahseder. Bunun üzerine Üstad, “Şuuru taalluk etmeden bizden istiyor, şimdi gönderin!” der.

“Bir Kişiyi Vurursun, Onu Da Öldüremezsın!”

O yıllarda lisede okuyan Hüseyin Üzmez, zaman zaman Hulusi Ağabey’in derslerine devam eder. Bir defasında:

“Böyle oturarak bu iş yürümez, aktif olmak lazım!” diye hizmet tarzına itiraz eder.

Bunun üzerine Hulusi Ağabey, onun tarzının asılsızlığını göstermek için gayet nezih bir şekilde, “Peki kardeşim, sen kaç kişiyi öldürebilirsin?” der. Üzmez:

“Ben bin kişiyi öldürebilirim” der. Hulusi Ağabey, “İyi düşün, kaç kişiyi öldürebilirsin?” diye tekrar sorar. Bu defa, “Yüz kişiyi” diye cevap verir. Hulusi Ağabey, “Sen bir kişiyi vurursun, ama onu da öldüremezsın!” der.

Hulusi Ağabey’in dediği aynen gerçekleşir. Hüseyin Üzmez, gazeteci Ahmed Emin Yalman’a ateş eder, fakat onu da öldüremeyip sadece yaralar.

Bir İtiraz ve Bir Mektup

Risale-i Nur’un neşri devam ederken, özellikle Lahikalar ve *Tarihçe-i Hayat* gibi eserler içinde yer alan bazı Nur talebelerinin takrizleri ve övücü yazıları tenkit konusu yapılır. Özellikle Ahmed Feyzi ve Hasan Feyzi gibi Üstad ve *Risale-i Nur*’a âşık kalem erbabının sitayişkâr beyanlarının, Nurlar içinde yer almasını uygun bulmayanlar olur.

Bu gibi ifadeler Hulusi Ağabey’in de kulağına gider. O da Üstad’a bir mektup yazarak bu durumdan duyduğu üzüntüyü dile getirir. Ayrıca gördüğü bazı rüyaları da anlatır. Üstad son zamanlarında ağır hasta olması sebebiyle bu mektuba bizzat cevap yazamaz. Fakat yanında bulunan hizmetkârlarına emreder.

Bunun üzerine, Zübeyir, Ceylan ve Bayram bera-yı malumat olarak Hulusi Ağabey’e bir mektup gönderirler. İkinci *Emirdağ Lahikası*’nın neşrolmayan kısmında yer alan bu mektupta bu kadar şiddetli düşmanlara karşı Nur talebelerinin kuvve-i manevîsini takviye sadedinde bu gibi yazıların yer almış olmasının medar-ı tenkit olamayacağı belirtilmekte ve mektup şöyle sona ermektedir:

“O havalide ne olursa Üstad’ımız size havale ediyor ve diyor ki: ‘Hulusi nasıl münasip görse, benimki de öyledir’ diye size bu derece itimadı olduğuna katiyetle kaniyiz.”

nüfus hüviyet cüzdanı

Soyadını Değiştirir

Hulusi Bey, eskiden beri Yahyazadeler olarak anılan köklü bir aileye mensuptur. Soyadı kanunu çıkınca, memurların asalet ifade eden kelimeleri değiştirmek istemeleri üzerine, Özbağ soyadını alır. Fakat Hulusi Bey, bundan memnun kalmaz ve ecdadının ismiyle anılmak ister. 1955'te mahkemeye müracaat ederek soyadını Yahyagil olarak tescil ettirir.

“Hulusi Yardım Etsin”

1957 seçimi kritik bir seçimdir. Çünkü Demokratlar üst üste iki devre kazandıktan sonra üçüncü kez seçime gireceklerdir. Bu arada iktidarda olmanın getirdiği yıpranmışlık yanında Halk Partisi'nin amansız muhalefeti söz konusudur.

Üstad'ın talebesi Dr. Tahsin Tola, parti yönetimi tarafından Bingöl'den aday gösterilir. Üstad, “Hulusi elinden geldiği kadar yardım etsin. Tahsin Bey, millet, vatan, *Risale-i Nur*'a elli mebusun hizmetini yapmıştır” diye haber gönderir. Bunun üzerine Hulusi Bey, Üstad'ın emrine uyar ve Bingöl'de eski askeri olan Bingöl müftüsüne ve bir-iki dostuna mektup yazarak gereken desteği verir. Hulusi Bey, Üstad'ın İslamiyet'e ve Kur'an hizmetine yardımcı oldukları için Demokratları desteklediğini söyler.

Fakat Tahsin Tola bu defa seçilemez. İhtilalden sonra Demokrat milletvekillerinin tevkif edilip Yassıda'ya toplanması üzerine, seçilmemiş olmasının hayırlı olduğu anlaşılır.

Son Ziyaret

Hulusi Ağabey'in Üstad'ı en son ziyareti, 27 Kasım 1957'de Eskişehir'de olur. Hulusi Bey, o sırada Eskişehir'de bulunan astsubay oğlunun yanında kalmaktadır. Eskişehirli talebeler Üstad'ın on beş günde bir Eskişehir'e geldiğini bildirip Hulusi Bey'in beklemesini isterler. O günler, takip ve baskıların arttığı günlerdir. Her akşam ayrı bir yerde ders yapılmakta,

tedbir olarak da hep *İşârâtü'l-İ'caz*'dan okunmaktadır. Hulusi Ağabey, “Kardeşim sizde başka kitap yok mu?” der. Bunun üzerine *Mektubat*'ı getirirler.

Seyyid Salih Özcan, Eskişehir'de Üstad'ı ziyaret ettiği sırada Hulusi Ağabey'i de yanında bulduğunu şöyle anlatır:

“Ben Üstad'ı Eskişehir'de ziyarete gitmişim. Abdülvahid Tabakçı'dan kiraladığı ahşap evde olduğunu öğrendim. Gittim, kapıda Zübeyir Ağabey nöbet bekliyor ve izinsiz kimseyi içeri almıyordu. Üstad'ı ziyarete geldiğimi söyledim. ‘Şimdi Üstad, Hulusi Ağabey’le hususi görüşüyor, kimseyi almıyor’ dedi. Ben, ısrar ettim, geldiğimi söylemesini istedim. İçeri girip sorduktan sonra Üstad gelsin demiş. İçeri girdim.

Hoş beşten sonra Üstad, Hulusi Ağabey’e bir ders yapmasını söyledi. Hulusi Ağabey de İkinci İhlas Lem’a’sını açtı, kendi usulüyle uzun bir salavat-ı şerife okudu, ardından hadis okuduktan sonra İhlas’tan ders yapmaya başladı. Üstad’la birlikte sonuna kadar dinledik. Hayatımda o kadar feyizli bir ders dinlediğimi hatırlamıyorum.”

Nurculuk Tabiri

Hulusi Ağabey ayrıca bu ziyaretle ilgili şunları anlatır:

“1957 senesinin Kasım ayının sonunda son defa Üstad Hazretleri’yle görüşmeye gittiğimde yeni yazılı eserler masanın üzerinde duruyordu. Fakat o, eski yazı *Mektubat*’tan ders yaptı.

İkinci Mektup’ta hediyein kabul edilmemesine dair mektubu kendileri okurken, Nurculuk tabiri geçince, orada durdular ve ‘Şimdi bu tabir çok hoşuma gitmiyor. Çünkü insafsız insanlar, ondan başka mana çıkarıyorlar. En iyisi Nurculuk yerine, Nurların, Kur’an’ın şakirtleri, tilmizleri denilmeli’ buyurmuşlardı. Bu hatıranın hatırına hürmeten biz de Nurculuk tabiri yerine, şakirt, tilmiz tabirini kullanıyoruz.”

Bu ziyaret sırasında Üstad, Hulusi Bey’e, “Kardeşim, sen çekirdektin, şimdi ağaç oldun” diye iltifatta bulunur.

On Gün Gibi

Bu görüşmeden sonra Hulusi Bey Üstad'a bir mektup yazar. Üstad hasta olduğu için bu mektuba talebeleri vasıtasıyla cevap yazar. Üstad'la Hulusi Bey arasındaki yakınlığı ifade eden bu mektup manidardır:

“Aziz, sıddık ve faal ağabeyimiz Hulusi Bey,

Mübarek mektubunuzu aldığımız aynı anda, Üstad'ımız hasta olduğu halde, hilaf-ı âdet olarak odamıza gelerek mektubunuzu okudu. Ruhu ferahladı ve dedi ki: ‘Hulusi her sabah benim yanımdadır. Nasıl ki, Emirdağ'da yirmi sene sonra görüştüğümüz vakit, yirmi gün evvel görüşmüş gibi yakınlık hissetmişim. Şimdi de on gün evvel görüşmüşüm gibi geldi. İnşallah eski zamanda kahramanca hizmet yapan Hulusi Bey, aynı hizmetine devam ediyor. Onun bu seyahatini ben yapmışım gibi kabul ediyorum. Ben Eskişehir'e gelmek istiyordum, Hulusi benim bedelime gitmiş. Şimdi iki-üç mühim meselemiz var. Eğer bu olmasaydı, ya Hulusi'yi yanıma çağıracaktım veya ben onun yanına Urfa, Diyarbakır havalisine gidecektim. İnşallah bu ziyareti kaza edeceğiz’ dedi.

Üstad'ımız hem size, hem oradaki kardeşlerimize çok selam ve dualar edip dualarınızı istiyor. Biz de çok selam ve hürmetler eder, dualarınızı bekleriz.

El-Bâkî, Hüve'l-Bâkî

Kardeşleriniz Ceylan, Bayram, Zübeyir”

“Ölsem de Üzülmeceksin!”

Eğirdir'den tayininden sonra Barla'da Üstad'dan ayrılırken Hulusi Bey'e, “Emrediyorum üzülmeceksin!” dediği gibi, son görüşmede de Üstad, “Emrediyorum, üzülmeceksin, hatta ölsem de!” diye bir ifade kullanır. Üstad, bu ifadeyle dünya gözüyle kendisini bir daha göremeyeceğini ima eder. Nitekim öyle de olur. Üstad'ın vefat haberini aldığı anda cenazesine iştirak etmek üzere hemen Urfa'ya hareket eder.

Üstad'ın Vefatında

Üstad'ın cenaze namazını kıldırmayı Hulusi Ağabey'e teklif ederler. Fakat o, Hacı Hamid'in kıldırmasını arzu eder. Hacı Hamid Efendi, Malazgirtli Şafî bir âlimdir. O sırada itikâfta bulunmaktadır. Teklif kendisine ulaşınca itikâftayken namazı kıldırması caiz olur mu diye tereddüt eder. Bunun üzerine Üstad rüyasına girer, “Falan kitabın falan sayfasına bak, orada cevazı var” der.

Gerçekten o kaynağa bakar görür ki, itikâftayken cenaze yıkayıp namazı kıldırmaya fetva vardır. Bu zat cenazenin yıkanişında da bulunur. Ayrıca Urfa Pazar Camii İmamı Hafız Rafi'yle Hafız Ömer Efendi de cenazeyi yıkayanlar arasında yer alır.

Defin işlemi tamamlandıktan sonra Nur talebeleri arasında kısa bir süre şaşkınlık yaşanır. Zira her taraftan akın akın kabri ziyarete gelenler, âdeta kabre hücum ederler. Şifa için kimisi şişe içinde getirdiği suyu, kimisi bir parça şekeri kabre koyup bir müddet beklettikten sonra alıp hastasına götürür, kimisi kabrin toprağını avuçlayıp mübarek diye götürür.

Mustafa Sungur, Abdullah Yeğin, Zübeyir Gündüzalp gibi Üstad'ın yakın talebeleri bu gibi anormallikleri engellemek için kabirde ikişer olarak nöbet tutarlar. Buna rağmen olayların önünü almakta zorlanırlar. Çareyi kabrin etrafını demir parmaklıklarla örmekte bulurlar. Fakat bu defa da uzaktan gelen bir kısım Şafî meşrep insanlar mezara doğru gıyabî cenaze namazı kılmasına engel olamazlar. Meselenin mahiyetini bilmeyen emniyet mensupları bu durumu, “Bakın nasıl tapıyorlar!” diye yorumlarlar.

Üstad'ın Kabrinin Gizliliği

Bütün bunlar, Üstad'ın hayattayken kabrinin gizli olmasını istemesindeki haklılığını ortaya koyar. Buna rağmen Üstad herkesin gözü önünde defnedilmiş olduğundan ilk anda herkes bir şaşkınlık geçirir. Hatta Üstad'ın kabrinin gizli olmasını istemesini ihlas ve tevazuuna yoranlar bile olur.

İşin içinden çıkamayan Nur talebeleri, meseleyi “Nur'un birinci talebesi” Hulusi Bey'e arz ederler. “Ağabey, bu konuda siz ne buyurursunuz?” derler. O hiç tereddüt etmeden,

“Kardeşim, sonunu bekleyin!” der. Aynı soruyu Salih Özcan da kendisine sorar. “Kardeşim, bu zamana kadar Üstad’ın verdiği bütün haberler çıktı. Bekleyin, bundan sonra da çıkacaktır” der.

Elbette bu, Üstad’ın “ehass-ı havassın da hassı” dediği bir zatın, ileriye gören feraset ve kerametinden başka bir şey değildir. Nitekim 27 Mayıs İhtilali’nden bir buçuk ay sonra, bir gece kabir kırılır ve Üstad’ın naaşı, uçakla meçhul bir yere nakledilir. Böylece hem Üstad’ın vefatından önce verdiği haber tahakkuk eder, hem de Hulusi Ağabey’in kerameti zahir olur. Evet, “Beşer zulmeder, kader adalet eder” gerçeği bir kere daha kendini gösterir.

Üstad’ın Urfa’daki ilk kabir taşında, “Faniyim, fani olanı istemem. Acizim, aciz olanı istemem. Ruhumu Rahman’a teslim eyledim, gayr istemem” ibaresi yazılıyken, kabir kırılıp naaşı nakledildikten sonra taşına “Yıkılmış bir mezarım ki, yığılmıştır içinde” diye başlayan, kabrinin yıkılışını haber veren şiir yer alır.

Hulusi Bey Urfa’dan Elazığ’a döndüğünde o zaman Elazığ Su İşleri’nde görevli olan Korkut Özal Bey, kendisini ziyaret ederek taziyede bulunur. Hulusi Bey’in, gelenlere cenaze merasimiyle ilgili bilgiler verirken gözlerinden yaşlar aktığı görülür.

Endişeler Tereddütler...

Acaba Üstad’ın vefatıyla Nur talebeleri bir dağılma sürecine girerler mi? Üstad’ın yerine bu vazifeyi devam ettirecek bir kimse çıkar mı? Hatta bazıları, “Baş gidince ayak payidar olmaz!” diyerek endişelerini açıkça dile getirirler. Mehmed Kayalar “Diyarbakır ve Doğu bölgesi bana ait, siz Batı’ya bakın!” diyerek farklı bir tavır sergiler. Yapılan istişarede Zübeyir ve Ceylan Ağabeyler, Üstad’ın mesleği tarikat olmadığından halife ve vekili de olmayacağını, hizmetin şahs-ı manevîyle ve istişareyle devam edeceğini belirtirler.

Hulusi Bey, bu gibi farklı düşünceleri izale etmek ve cemaat arasında birliği temin etmek maksadıyla bir yazı kaleme alır. O zaman bütün Nur talebelerine dağıtılan yazı şöyledir:

“Sünuhat-ı kalbiye tevakkuf etmiş, kalbi perişan, zihni müşevveş, pek kusurlu kardeşinizin, inşaallah bu sönük kısa yazısı, niyetindeki ihlasına perde olmaz. Müstait ve müteyakkız kalpli fedakâr kardeşlere hizmet için yeni bir şevk vesilesi olur. *Ve minallâhi t-tevfik.*”

Merhum Üstad, bu vazifeyi birinden devralmamıştır. Zulümler ve işkencelerle geçen hayatında Kur’an ve iman hizmetinde Allah tarafından çalıştırılmıştır. Said bir çekirdekti, çürüdü gitti. Fakat ondan nuranî *Risale-i Nur Külliyyatı* bir Şecere-i Tuba gibi, 130 parça *Risale-i Nur* eczaları cennet meyveleri gibi yetişti. O mübarek eserleri kim okumuş veya dinlemiş ve kabul etmişse, onlar da *Risale-i Nur*’un talebeleri, Kur’an’ın tilmizleri ve bu mübarek meyvelerin garazsız ıvazsız naşirleridirler.

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) vefatından sonra başka bir peygamber gelmemiştir ve gelmeyecektir. Fakat şeriatı ve ona inzal buyurulan Kur’an, hurufuyla nukuşuyla ebede kadar hıfz-ı ilahîyle mahfuzdur. İslamiyet de vefat-ı Nebi’den sonra çok şaşaalı bir surette parlamış ve intişar etmiştir. *‘İnnâ nahnü nezzelne’z-zikra ve innâ lehû lehâfîzûn’* fermanı, Kur’an’ın muhafazasını, Cenab-ı Hakk’ın taahhüt buyurduğuna kat’î bir delildir.

Bu asırda merhum Üstad’a hikmeti muktezası, Allah-ü Zülcelal’in o vazifeyi gördürdüğünü insafla, bu hizmeti başından sonuna kadar geçen vekaiyi tetkikten geçirenler, tereddüt etmeden kabul ederler ümidindeyiz. Bizi bu kanaate götüren saik, merhum Üstad’ın *Risale-i Nur*’un neşrine başladıkları zamanlarda, ‘Kur’an’ın bütün surları yıkılmıştır. Kur’an tek başıyla kendini müdafaa ediyor’ tarzındaki beyanlarında bulabiliriz. Çünkü o zamanda, mekteplerden din dersleri kaldırılmış, medreseler ilga edilmiş, tekke ve zaviyeler sedd-ü bend edilmişti. Yani Kur’an’ın üç mühim kalesi yıkılmış demektir. Kur’an’ı inzal eden Zat-ı Vacibü’l-Vücut’un onu muhafaza hususundaki taahhüdü elbette zuhura gelecekti.

İşte tabir ve temsil caizse, Kur’an’ın iç kalesinden, yani İslam’a hizmetinde bin sene bayraktarlık eden Türk milleti içinden çıkan bir din âlimi bu kudsî hizmete memur edilmiş. Âlem-i İslamiyet’e göre iç kale mesabesindeki Türkiye’den

çıkardığı bu din âlimine iç kaledeki Kur'an'la bağlı mü'minlerin zayıf imanlarını takviye ve mütehayyirleri zulmete düşmekten kurtarmak için onların imanlarına müteveccih hücumlarına karşı, Kur'an'ın mahzen-i esrarındaki silahları, zaif ve mariz düşmüşler içinde Kur'an'ın mukaddes ecza deposundaki tiryakları havi *Risale-i Nur*'u çok ağır şartlarda neşir ve tatbik sahasına koydurmuş. O zat da lehü'lhamd, bu kudsî vazifede muvaffak olmuştur. Evet, hücumlar kırılmış ve kalpleri imanî kuvvet, yani iman-ı tahkikî dersleri, herkesin istidadına göre verilmiştir.

İşte o mübarek mücahidin hizmetinin hitamı demek olan, başta Habibullah olan bütün sevdiklerimizin gittikleri âleme göçmesi, vefatıyla tahakkuk etmiştir. Hayatında eserleri şahsına bağlamadığını, hem eserlerinde, hem şifahî musahabelerinde müteaddit defalar emreden muhterem Üstad'ın vefatı, şakirtlerin dağılmalarını değil, belki aralarındaki sû-i tefehhümleri de, '*Ve izâ merrû billağvi merrû kirâmâ*' (Boş sözlerle karşılaştıklarında vakarla oradan geçip giderler) sırrınca izale ederek, ihlas kaidelerini ihlal etmeden, enaniyete düşmeden hizmet etmelerine sebep olacaktır. İman-ı tahkikî dersleri olan *Risale-i Nur* şakirtlerine yakışanı da budur.

İkinci endişeli ve şüpheli suale gelince, Nur'un mesleği tarikat değildir ki, bir şeyhe ve babaya lüzum görülsün, bir postnişine ihtiyaç olsun. *İhlas Risalesi* bu suale kâfi ve mukni cevap verdiğinden sözü o risaleye bırakarak hatıra gelen şöyle bir suale cevap vermeye çalışalım:

S. Mademki merhum Üstad'a Allah'ın bir memuru diyorsunuz. Nur'un mesleği de tarikat kaidelerine tabi olmadığına göre, böyle bir memura artık ihtiyaç yok mu? Varsa kimdir ve ne zaman böyle bir memuru Allah gönderecektir?

C. '*Lâ ya'lemü'l-gaybe illallah*' Gaybı ancak Allah bilir. Biz şuna kaniiz ki, *Risale-i Nur*'un kalplerdeki fütuhâtı inayet-i Hak'la devam edecek. Belki Üstad'ın hayatından ziyade, vefatından sonra *Risale-i Nur*'dan istifade edenler çoğalacak. Bunlar umum mevcuda göre adeden azlık da olsalar, bir gün gelecek ki, eser-i rahmet ve inayet olarak zülcenaheyn bir zat,

emr-i ilahîyle bu imanlıların başına getirilecek ve imansızlığa karşı mücahede ve ila-yı kelimetullah yaptırılacaktır.

Risale-i Nur şakirtlerine düşen vazife, hizmet-i imaniyeye devam edip Allah'ın iradesine ait işlerle boşu boşuna meşgul olmamak ve bütün ehl-i imanla ale'l-husus Nur hizmetindeki talebe kardeşlerle uhuvveti bozmaktan şiddetle kaçınmaktır. Cenab-ı Hak, merhum ve mübarek Üstad'ımızı nihayetsiz rahmetine ve bizleri de delaletleriyle şefaat-i Ahmediyeye (a.s.m.) mazhar buyursun. Hizmetten uzaklaşmaktan, fütura düşmekten, ehl-i ilhad ve dalaletin şerlerinden muhafaza ve hizmet-i Kur'anîyede muvaffak buyursun. Âmin!

El-Bâkî, el-hubbu fillah ve'l-hükmü lillah

Risale-i Nur talebelerinden aciz ve

hayır duanıza muhtaç kardeşiniz”

Kabir Ziyareti

Hulusi Bey, Üstad'ın vefatından sonra ruhuna ithaf etmek üzere bir hatm-i şerif okur. Bu hatm-i şerifi Üstad'a bağışlamak için kabrinin başına gitmeye niyet eder. Fakat gördüğü bir rüya onu gitmekten alıkoyar. Kendinden dinleyelim:

“1960 İhtilali'nden sonra bir hatim duası hazırlamıştım. Niyet etmiştim ki, Üstad'ın kabrinde bağışlayayım. Tam gideceğim sırada rüyada Üstad'ı gördüm ki, Üstad kabrinden çıkmış, üstünde eski bir sako vardı. Fakat neşesizdi. Gittim elini öptüm. Bana ‘Dediğimi unutma!’ dedi.

Üstad bana vefat etmeden bir-iki sene evvel vasiyetnamesini göndermişti. Onu evrak-ı perişanım içinde buldum. O zaman Üstad'ın hizmetinde bulunan Zübeyir ve diğer hizmetçileri, ‘Kabriniz nerede olacak?’ diye sormuşlar. Üstad, ‘Benim kabrim belli olmayacak’ demiş. ‘Bir iki talebem bilse yeter. Dünyada ziyaretçi kabul etmedim. Öldükten sonra da istemiyorum.’ Sonra anladım ki, Üstad mezarına ziyareti istemiyor. Demek ki, buradan da hatim duası yapsam, ona ulaşır. Anladım ki, ‘Dediğimi unutma’ demesinin manası buymuş. Yoksa hayalata müsait olan rüyalarla işimiz yok.”

* * *

Üstad'dan Sonra

HULUSİ BEY, ÜSTAD'IN VEFATINDAN sonra da *Risale-i Nur* ve Üstad'a olan sadakatini başladığı gibi devam ettirir. Nur hizmetini hayatının en mühim gayesi bilir ve ne pahasına olursa olsun dersleri aksatmaz. Hatta sıkı takip ve tehditler altında bile derslere devam eder ve şöyle der:

“İmanî derslere korkusuz devam ediniz. İhtiyatkârlığı da ihmal etmeyiniz. Bu gibi hadiseler, aynı zamanda bizdeki iman-ı tahkikî dersi almak için şevkimiz olup olmadığını imtihandır. Hiçbir hadise bizim iman işlerimize engel olmamalı. Belki şevkimizi artırmalıdır. Böyle olmazsa kaç yapayım derken göz çıkarmış oluruz, manen zarara düşeriz.”

Ders Tarzı

Hulusi Ağabey'in ders tarzında kendine mahsus bir uygulaması vardır. Başta uzunca bir salavat-ı şerife, ardından genelde *Binbir Hadis*, *Riyazü's-Salihîn* veya *Buharî Tecrid-i Sarih Tercümesi*'nden birkaç hadis-i şerif okur. Hadis kitabı yoksa On Dokuzuncu Mektup'tan birkaç hadis okuduktan sonra derse başlar. Bunun sebebini soranlara, Resulullah'ın (a.s.m.) ruhaniyetinden istindat etmek diye açıklar. Bazen ilmihalden kısa bir bahis okuduğu da olur. Dersleri, zaman zaman anlattığı hatıra ve esprilerle süsler.

Çok sevdiği ve derslerde hazır olmasını istediği zatlardan biri Pehlivan Çavuş dedikleri Ahmed Doğan'dır. Bu zat, ehl-i kalp ve teslimiyeti kavi bir zattır. Onun için “Kuvvetli imanı var. Onun cenah-ı himayesine girenler var. Fakat o bizim pehlivanımız olmaya kanaat ediyor” der. Dikkatler dağılmaya başladığı zaman, “Şimdi Pehlivan Çavuş ve Müzika-i Hümayun'dan marşlar dinleyeceğiz!” diyerek gür sesiyle ona marşlar okutur. Bazen, “İmanımızı tazeleyen bir cümle vardı. Hep beraber söyleyelim” deyip, cemaate topluca kelime-i şهادet getirtir, bazen küçük çocuklardan birine “Hasan Efendi!” diye çağırır ve ezberden risale okutur, böylece rehabet havasını kaldırır.

Derslerde daima abdestli olup dizüstü oturur. Önündeki rahlenin üzerinde bulunan risalelerden, çoğu kez başkasına okutarak kısa açıklamalarda bulunur. Derslere başlamadan önce okuduğu babasından intikal eden meşhur salavat-ı şerife şudur:

“Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammedin ayni’l-inâyeti ve kenzi’l-hidâyeti imâmi’l-hazreti emîni’l-memleketi tırâzi’l-huleli nasıri’l-mileli tâci’ş-şerîati sultâni’t-tarikati burhâni’l-hakîkati zeyni’l-kıyâmeti şemsi’ş-şerîati şefî’l-ümmeti âli’l-himmeti kâşifi’l-ğummeti yevme’l-kıyâmeti sirâci’l-âlemîn. Allahu âsımuhû ve Cibrîle (aleyhisselam) hâdimuhû ve’l-burâku merkebuhû ve kabe kavseyni makâmuhû ve’l-ma’bûdu maksûduhû şemsi’d-duhâ bedri’d-dücâ nûri’l-Hüda hayri’l-verâ imâmi’l-müttekîne asfa’l-asfiyâi Muhammedini’l-Mustafa sallallahü teâlâ aleyhi ve selleme kıbleti’l-ârifîne ve kâbete’t-tâifîne ve habîbi Rabbi’l-Âlemîne ve alâ âlihî ve ashâbihî ve itratihî’t-tayyibîne’t-tâhirîne ve sellim teslîmen kesîran yâ Rabbe’l-âlemin. Âmîn!”

Meali:

“Allah’ım, Efendimiz Muhammed’e ve Efendimiz Muhammed’in âline rahmet eyle ki, o bir inayet pınarı, hidayet hazinesi, peygamberlerin imamı, mülkün emini, takva elbiselerinin süslendiricisi, hak din mensuplarına nusret veren, şeriatın tacı, tarikatın sultanı, hakikatin burhanı, kıyametin ziyneti, şeriat güneşi, himmetiyle ümmete şefaet edecek olan, kıyamet günü bütün kederleri kaldıran, âlemlerin kandilidir. Onun koruyucusu Allah’tır. Onun hizmetkârı Cibril aleyhisselamdır. Bineği Burak, makamı Kab-ı Kavseyn’dir. Maksudu Mabududur. O gündüzde kuşluk güneşi, gecede dolunaydır. O hidayet nuru ve mahlûkatın en hayırlısıdır. Müttakilerin imamı, asfiyanın en temiz ve pak olanı Muhammed Mustafa’dır (sallallahü aleyhi vesellem). Ariflerin kıblesi, tavaf edenlerin kâbesi ve Âlemlerin Rabbinin Habibidir. Ya Rabbe’l-Âlemin, onun âline, ashabına, pak ve temiz nesline de çok çok selam eyle. Âmin!”

Ders Usulünü Tenkit

Hulusi Ağabey, ders tarzındaki uygulamalarından dolayı tenkitler alır. Hâlbuki o, son ziyaretinde Üstad'ın huzurunda bile aynı tarzı uygulayıp bu konuda Üstad'dan bir nevi icazet almıştır. Bu tarzı uygun bulmayanlara yazdığı bir mektupla son derece nazik ve iddiasız açıklamalarda bulunur:

“Üstad'ın ders okumak ve okutmak hususundaki usulünü ileri sürerek bizim ders, sohbet ve müzakere usulümüzü, ona uymadığı için kabule yanaşmamak istiyorsunuz ve ‘Üstad derse başladığı zaman salavat-ı şerif ve hadis-i şerif okumuyormuş’ diyorsunuz ve ‘Ben de onu taklit edeceğim’ diyorsunuz. Bu hususta biraz izahatta bulunacağım. Onları insafla tetkik ettikten sonra, dilediğiniz gibi harekette serbestsiniz.

1. Üstad Hazretleri müelliftir. Eserler ilham mahsulüdür. O zat Kadîr ve Hakîm-i Mutlak olan Allah'ın izniyle ve Hakîm ismine mazhar olarak bu hizmete sevk edilmiştir. ‘Bir mesele-i imaniye kalbe gelse, iki yüz ayet birden imdada geliyorlar, yani gönderiliyorlar’ dediğine bizzat şahit olduğum bir zatla, yani sırr-ı icaz-ı Kur'an'ı daima almaya ve vermeye muheyya bir manevî radyo istasyonu halindeki zatla, nasıl kendimizi kıyas edebiliriz.

Halbuki biz biçaralar, menba-ı risaletten daima feyiz almaya ve aramaya muhtaç ve mecburuz. Bundandır ki, tefeyyüze muvaffak olmak için, o merkez-i risaletle musavi bir muvasala çaresini arıyoruz. Salavata ve hadis-i şeriflere bu sebeple müracaat ediyoruz. Ve binlerle hamd ü senalar olsun ki, bu sayede faideleniyor ve faidelendiriyoruz.

Bir araya gelişte mevcudun hepsine okutmak, ancak okumayı dürüst yapanlarla mümkündür. Zaten değişik zatlara okutturuyoruz. Nadiren ilmihalden bazı meseleleri bahsetmek ise ancak faydalıdır. Maalesef gençlerimiz ilmihalden çok zayıftırlar.

2. Üstad Hazretleri kendisine ilham olunan eserleri okuyor veya okutturuyor. Bana bir defa, ‘Kardeşim, ben de senin dersinde bulunmak istiyorum’ dedi. Sonra benim mahcup halimi görünce, ‘Kardeşim, ben demiyorum ki, ben Üstad'ınız

değilim. Fakat Said olarak senin dersinde seni dinlemek istiyorum' diye izah etmiştir ki, bu izahın manası da onun okumasını aynen taklit değildir. Onun nurlu eserlerinden faydalanmak çaresini aramaktır.

Hem Zat-1 Risalete salavat-1 şerife getirmek, tek başına bir tarik-i hakikattir. Hem Peygamberimiz (a.s.m.) 'Benim üzerime çok salavat getiriniz' buyurmuş. Üstad Hazretleri de bundaki hikmeti eserinde beyan etmiştir.

3. Benim derslerde okuduğum salavat-1 şerife, merhum pederimin hayatında senelerce devam ettiği bir salavattır ve hakkında, 'Bir kimse sabah ve akşam bu salavatı okursa, kıyamet gününde ona şefaati olunur' yani, şefaati hak eder, rivayeti vardır. Üstad Hazretleri bu salavat-1 şerifede yalnız bir kelimeyi aslından tebdil buyurmuş. Rivayet hakkında da, 'Görmemiştım ama içindeki parlak kelimeler bu rivayete layık olduğunu gösteriyor' diye cevap vermişlerdi. İşte okunmasının sebebi budur. Herkese bir mecburiyet yükletilmemiştir.

4. Bir rüya-yı sadıkada manevî makamına girdiğim zaman, 'Günde iki defa beni göreceksin!' tarzındaki emirlerini kendisine arz ederek, tabirini ricama karşı, 'Her sabah seni yanımda hazır edeceğim. Akşamları da ben senin dersinde bulunacağım!' diye tabir buyurmuşlardı. İşte lillahilhamd vefatlarına kadar bu hal devam etti. Kim ziyaretlerine gitse, 'Hulusi sabahleyin burada yanımdaydı' buyurmuştur. Derslerimizde manen hazır olduğunda hiç şüphemiz kalmamıştır. Vefatlarından sonra da derslerde manevî bir inayet hissetmekteyim. Derslerin bazen çok feyizli oluşu bundandır.

5. Bu fakirde tahsil hayatında başlayan bir meyelan-ı hayır var. Şöyle ki, bildiğimi bilmeyenlerden esirgememek, onlara şefkatle ve hislerini rencide etmeden yardım etmek hususundadır. Bundan yalnız bir vicdanî zevk duymayı kâfi görüyorum. Kimseden asla ne maddî ne de manevî bir karşılık beklemiyorum. Orduda bulunduğum zamanlarda zabitan ve efrada maddî ve meslekî hususları ilmî ve amelî bir şekilde öğretmek, maneviyatlarını da takviye etmekten asla halî kalmadım. Hizmet-i Kur'aniyeye bidayette yalnız yazmak ve okumakla devam ettim. Sonra kaderin sevkiyle bugün takip

ettiğim usulü tatbika başladım ve mealen, ‘İnsanların hayırlısı, insanlara menfaatli olan kimsedir’ hadisini rehber ittihaz ettim. Hiç kimsenin kanaatine müdahaleye hakkım yoktur.

Okumak, öğrenmek içindir. Öğrenmek başkalarına öğrendiğini yazıyla veya lisanen söyleyerek nakletmek içindir. Bir şey anlamadan okumak, okuyana bir fayda getirmeyeceği gibi, dinleyenlere de faydalı olmayacağını tecrübelerimle anlamış bulunuyorum.

6. Kimseden sevmek, hürmet ve maddî medih etmek beklemiyorum. Daima hüsn-ü zan ummayı ve hayır duaya muhtaç bulunduğumu beyan ediyorum.”

Derslerde İzahlar

Hulusi Ağabey, derslerde yeri geldiğinde izahlarda bulunur. Ancak onun izahları *Risale-i Nur*’un ruhuna tamamen uygun ve çoğu *Risale-i Nur*’u, *Risale-i Nur*’la izah şeklinde olur. İzahların genelde kısa tutulmasından yanadır:

“u izah ediyorum diye keyfemâyeşa konuşmamalı. Çünkü hiçbir izah metnin yerine geçmez. Metni okuduktan sonra izah yapan, ‘Şimdilik manalar bu kadardır’ demeli. Ne kadar asla sadakat gösterirsek, o kadar ilhama mazhar oluruz. Eğer izahlar Nurlarda varsa kabul edilir” der.

Cemaat muhtelif olduğunda *Küçük Sözler*, *Lem’alar*’ın başından ve *Mektubat*’ın küçük mektuplarından okunmasının daha uygun olacağını söyleyen Hulusi Ağabey, “Endişemiz, okuduklarımızı nefsimizde tatbik ediyor muyuz olmalı!” der.

Dersler Aralıksız Devam Eder

Üstad’ın sağlığında başlayan dersler, Üstad’ın vefatından sonra da Hulusi Ağabey’in babadan kalma evinde devam eder. Gerek bu derslerin yapıldığı zaman ve mekânı, gerekse Hulusi Ağabey’in derslerdeki tavrını yansıtan Selahaddin Eryavuz’un hatıraları, bizi zaman tüneline seyahat ettirerek o günlere götürür:

Yaz aylarında bahçede yapılan derslerden biri

“Dersler her gün akşam namazından biraz sonra Hulusi Ağabey’in evinde yapılıyordu. Evleri haremlik selamlık şeklindeydi. Ağabeyimizin imametine yatsı namazlarını dersten sonra kılıp dersten dağılırdık.

Yaz aylarında dersler evin bahçesinde yapılırdı. Bahçe meyve ağaçları, çiçek ve sebze tarhlarıyla kaplı idi. Bir de arı kovanı vardı. Bahçenin üst köşesi ahşap parmaklıklarla çevrilmiş, içerisi kilimlerle döşenmişti. Burada yirmi beş kişi namaz kılabilirdi. O zaman Elazığ’ın ekser evlerinde havuz başı tabir edilen havuzlu bahçeler vardı. Yaz dönemi dershanemiz böyle bir havuz başıydı.

Hulusi Ağabey ince bir minder üzerinde yüzü bize dönük diz üstü oturur, önündeki rahle üzerinde kitaplar bulunurdu. Biz de karşısında aynı şekilde edeple otururduk. Kendisi istirahat halinde dahi hep öyle otururdu. Her zaman büyük bir huzurda olduğunun şuuru içindeydi. Tam bir İslamî ve Osmanlı terbiye ve tertibi her zaman hâkimdi. Hulusi Ağabey’in sağ tarafında Fahri Bey otururdu. (Bu zat, Afyon Hapsi’nde Üstad’la beraber yatmıştır.) Lügat hususunda çok bilgiliydi. Kelimenin köküne kadar inerdi. Bu yüzden ona ‘Kamus Efendi’ lakabını takmıştı. Hâkim Rüştü Bey, emekli Albay Yakup Bey ve diğer zevat sırayla otururlardı. Hulusi Ağabey’den önce de pederleri zamanında bu evde böyle dersler yapılırmış. Elektrik ve ay ışığının yaprak ve dallardan sızan huzmelerinin altında, dallardan sarkan üzüm salkımları, gece sessizliğinde öten cırcır böcekleri ve diğer gece kuşları, bu ulvî zikir ve derslere ayrı bir zevk katardı.

Namazı kıldırırken bej renkli bir cübbesinin cebinden çıkardığı ince sarığı takkesinin üstüne sarardı. Duvarda gömme dolapta kırmızı fes üzerine sarılı sarık dururdu. Ama onu pek kullanmazdı. Kendi tabiriyle uzun boylu Hüseyin Bey güzel sesiyle müezzinlik yapardı. Namazların sonunda başöğretmen Kadir Bey güzel sesiyle aşr-i şerif okurdu. Hüseyin Bey bazen talep üzerine kaside okurdu. Dut mevsiminde yatsıdan sonra tepsiler içinde dut ikram edilirdi. Derslerden sonra hoş sohbet ve latifeler yapılırdı.

Hulusi Ağabey çok temiz, tertipli ve intizamlı idi. Saç ve sakalına itina gösterir, devamlı asker tıraşı olurdu. Kırmızı dudakları bıyığının altından gözükürdü. Beyaz, nurlu bir teni vardı, yüzü nurlu, beşuştu. Methedilmekten ve el öptürmekten hiç hoşlanmazdı. Elini öpmek isteyenlerle aralarında mücadele olurdu. Çoğu kez elini arkasında saklar, el öpme teşebbüsüne karşı çevik bir hareket takınırdı. Başını bir tarafa çevirince gövdesini de döndürürdü.

Askerde istirahat verdiğiğinde kendisi cebinden çıkardığı Kur'an-ı Kerim'i okumuş. Başöğretmen İzzet Bey'den dinlemiştim. İstirahat halinde dahi onu ayak ayaküstüne atıp oturduğunu görmedim. Daima huzurda bir hali vardı. Derslerin sonunda kapıya, bahçedeysek çıkışa yakın dururdu. Biz de onu selamlar çıkardık. İnsana insan olarak değer verirdi.”

Yaz Aylarında Dersler

Yaz mevsimlerinde dersler bağ ve bahçelerde yapılırdı. Bağ ve bahçe sahipleri sıraya girer, Hulusi Ağabey ve Nur cemaatini davet ederlerdi. Şehir haricine vasıtalarla gidilir. Vasıtanın giremeyeceği Harput dağ ve yollarına yaya yürünürdü. Önde Hulusi Ağabey hiç yorgunluk hissetmeden gider, davet mahalline ulaşırdık. Civardan gelenler onu bir tarikat şeyhi ve bir postnişin sanıp el vermesini isterlerdi. Rahmetli bundan çok çekinirdi. Hal ve tavırlarında böyle bir intiba bırakmamaya çalışırdı. Mürşit olarak *Risale-i Nur*'u tavsiye ederdi.

Bu gezilerde sorulu cevaplı sohbetler de olurdu. Bazen Hüseyin Bey'e kısa kaside okuturdu. Dinlendikten sonra *Risale-i Nur*'dan bir bahis okunur ve ardından namaz hazırlığı

başlardı. Hüseyin Bey ezan okur, namaza dururduk. Sonra yemekler yenir ve çay faslı başlardı. Merhum yemeğini küçük lokmalar halinde yedi. Suyunu tatlı bir surette emer gibi üç yudumda içerdi. O sırada kısa bir fasıla verilir, etrafa dağılınırdı. İçimizde sigara içenler, onun yanında içmezlerdi. Hulusi Bey bunları bilir, izin mahiyetinde, ‘Haydi gidin, şeytanın gözüne üfürün!’ derdi.

Kış Aylarında Dersler

Kış döneminde dersler eve bitişik ayrı bir bölüm olan selamlıkta yapılırdı. Girişi ayrı, müstakildi. Bahçeden ahşap merdivenle sahanlığa, oradan dershaneye girilirdi. Dershane genişçe bir giriş ve odalardan müteşekkildi. Girişle haremlik arasında bir kapı vardı. O kapıyı yalnız Yahyagil ailesi kullanırdı. Bu kapı haremlikle selamlığı birbirine bağlardı. Bizler dershanede toplu haldeyken Hulusi Ağabey, o kapıdan girerdi. Kapının gıcirtısından geldiğini anlar, toparlanır ve ayakta beklerdik. Beşuş, nurlu yüzüyle içeri girerdi. Bu karşılama ve protokol hoşuna gitmemekle beraber alışılmıştı. Bizi selamlar, icap edenlere hatırlar, yerine otururdu. Odanın yerleşim planı şöyleydi: Üst başta ağabeyimizin iskemlesi ve üzeri beyaz örtülü masası, arkası kible cihetine dönüktü. Yan duvarlar boyunca koltuklar dizili dururdu. Kapının yanında soba vardı. Cemaat fazla olunca yere ve yandaki giriş kısmına oturulurdu.

Ders bitiminde merdiven başına gelir, bizleri uğurlardı. Bu hal şaşmaz bir kaideydi. Taşradan yeni gelen kardeşlerimizle Hulusi Bey arasında işte bu uğurlama esnasında el öpme mücadelesi başlardı. Elini arkasına saklar, vermezdi. Bu yüzden elini öpebilenlerin sayısı azdır.”

Derslere 27 Mayıs’tan Sonra da Devam

Hulusi Ağabey, Üstad’ın vefatından sonra, 27 Mayıs İhtilali’nin karanlık günlerinde de derslere devam eder. 1960’tan 1968’e kadar muhtelif ev ve sair yerlerde aralıksız olarak ikinci sonrası ve gece dersleri yapar. Yaz aylarında bu dersler pazar günleri bağ ve bahçelerde gün boyu devam eder.

1968'den sonra dersler, Elazığ şehir merkezinde inşa edilen yeni dershanede yapılmaya başlar.

Hulusi Ağabey'in bir özelliği de Nur talebelerinin kendisine yazdığı mektuplardaki sorulara verdiği cevaplardır. Bu cevaplar bazı gayretli Nur talebeleri tarafından derlenip bir araya getirilir. Bu yazılar, Üstad ve *Risale-i Nur*'la ilgili kıymetli bilgiler ihtiva eder ve bir hayli yekün teşkil eder.

Gürsel Çağırır

Cemal Gürsel, Harp Okulu'ndan Hulusi Bey'in sınıf arkadaşıdır. 1960 İhtilali'nden sonra Hulusi Bey, kendisine bir mektup yazarak vatan ve millet adına hayırlı hizmetler yapmaları hususunda ikazlarda bulunarak üzerine düşen vazifeyi yerine getirir.

Bir gün Cemal Gürsel Elazığ'a gelir. Şeker fabrikası tesislerinde misafir kalırken, “Burada benim sınıf arkadaşlarımdan biri olacak, araştırın bana onu bulun!” der. Nihayet Hulusi Ağabey'i bulurlar. Yaveriyle “Buyursun gelsin, görüşelim” diye haber gönderir. Hulusi Ağabey izzet-i diniyeyi muhafaza ve “Ulema ümeranın ayağına gitmez” kaidesine ittiba ederek, “Benim yerim belli, eğer görüşmek arzu ediyorsa, buyursun gelsin!” diye cevap verir.

“Senden Razıyım!”

Hulusi Ağabey, İkinci Cihan Savaşı sebebiyle 1945'li yıllarda bir ara İstanbul-Pendik'te görev yapar. Buradayken Ömer Yılmaz isimli bir askeri kendisine çok büyük bir sevgi ve alaka duyar. Ömer terhis olurken, sevip saydığı kumandanından bir hatıra almayı arzu eder. Hulusi Ağabey bir kâğıda kısa bir not yazıp imzalar ve kendisine verir. Bunu kıymetli bir hatıra olarak yanında saklayan Ömer, daha sonra bu yazıyı kaybeder. Sık sık Hulusi Ağabey'i ziyaret eden Ömer, bir gelişinde o kıymetli hatırayı kaybettiğini, tekrar ona benzer bir yazı yazmasını ister. Hulusi Ağabey onun bu isteğini geri çevirmez ve bir kâğıda şu notu yazıp verir:

“Ömer Yılmaz'a,

Ben senden razıyım. Allah da senden razı olsun.

Eski Albayın Hulusi Yahyagil”

Ömer bu yazıyı muska gibi yapıp devamlı yanında taşır.

Seyahatler

Hulusi Ağabey’in ayrı ayrı yerlere tayin edilmesinin hikmetini izah ederken Üstad, gittiği yerlerin kendisine olan ihtiyacı sebebiyle istihdam edildiğini ifade eder.

Hulusi Bey, bulunduğu yerde hizmet etmeyi daha ziyade arzulamasına rağmen, çeşitli şehirlerden gelen davetleri de kırmaz. Bazen ailevî meseleleri de vesile ederek seyahatlerde bulunur. Davet edilmediği yere gitmek istemez.

Genellikle Malatya, Diyarbakır, Eskişehir, Urfa, Adıyaman, Gaziantep, İstanbul, Bursa, Muş, Ankara gibi şehirlerden davet alır.

1962 yılında Malatya’ya bir günlüğüne gittiği halde Adıyaman’dan gelen kardeşlerin ısrarlı talepleri üzerine iki ayrı yerde çok feyizli ders ve toplantılar olur. Bunu yazdığı bir mektuptan öğreniyoruz.

Aynı yıl eylül ayında çok sevdiği halası Sıdika Hanım’ın hastalığı sebebiyle İstanbul’a gider ve son anına yetişerek onu ahirete yolcu eder. İstanbul’a gelmişken Bursa’da bulunan muhibbi ve aile dostu Selahaddin Eryavuz’un ısrarlı davetlerini kıramayarak Bursa’ya geçer. Orada birkaç gün misafir kalıp feyizli dersler yaptıktan sonra Eskişehir’e oğlunun yanına gider. Selahaddin Bey’e yazdığı kısa teşekkür mektubunda, misafirperverliğinden duyduğu memnuniyeti dile getirir:

“Selahaddin Bey kardeşim,

Dün sizlerden ayrıldıktan sonra, saat 14.40’ta salimen Eskişehir’e geldim. Bu ilk mektupta, size orada kaldığım müddetçe hakkımda gösterdiğiniz tam bir kardeş muamelesine bütün ruh u canımla teşekkür ederim. Orada tanıştığımız ahiret kardeşlerime mahsus selamla işlerinde başarılar temenni eder, cümlelerinizi Allah’ın Hafız ismine emanet eder, hepinizden hayırlı dualar beklerim. (1 Ekim 1962)”

Eskişehir’de oğlunun yanında on gün kadar kalır. Bu esnada yine yazdığı başka bir mektupta Eskişehir’de Salih Özcan, Bekir Berk ve Bayram Yüksel Ağabeylerle de görüştüğünü ifade eder.

Elazığ’a dönünce ahirete yolcu ettiği yakınlarından dolayı hüzünlenir. Bunu yazdığı bir mektubundan anlıyoruz:

“Muhterem ahiret kardeşim,

07.11.1962 tarihli sevimli mektubunuzu aldım. Münderecatından çok memnun oldum. Cevabımı fazla geciktirmemek için bugün şu hakir yazıyı takdim ediyorum.

Ahiret yolculuğu kesilmiyor, sürat peyda ediyor. Küçük bir misal olmak üzere, faal kardeşimiz Kemal Ekmekçi, dayımın oğlu Sobacı Ömer de vefat ettiler. Ölümün kıyametin güz mevsiminde pek çoğalıyor. Küçük memleketimizin nüfusu arttığından her gün şehrimizde altı cenaze oluyor. Bu da yolculuğun sürat peyda edişindeki nurlu irşada ve ‘*el-mevtû hakkun*’ hakikatine ihtimal delalet ve işaret eder. Dünyada ahiretini kazanmaya gönderilen akli başında her imanlıya, ‘Kalk, davran ve hazırlan!’ manasını taşıyan bu hayat-ı faniyeden bol miktardaki terhislerle merhametkârane ikazlar yapıyor. Ne mutlu o mü’minlere ki, dünyayı bir misafirhane ve bir ticaretgâh, kendisini vazifeli bir memur ve muvakkat bir misafir bile... (19 Kasım 1962)”

28.03.1965 tarihli mektubunda da Adıyaman, Antep, Urfa ve Diyarbakır’ı içine alan 12 günlük bir seyahat ettiğini anlatır:

“14 Mart’tan 26 Mart yatsı vaktine kadar Adıyaman, Antep, Urfa, Diyarbakır vilayetlerindeki seyahatlerimden iyi hislerle döndüm. Sizin gönderdiğiniz (reddiye) ve yazıyı da bu meyanda gördüm. Burada teksiren tamimine çalışacağız. Allah, Rahmanü’r-Rahim’dir. Zalimlere fazla imkân vermez. İnşallah nurunu söndürmeyecektir. Yine inancımız kat’idir. Diğer havadislerden de memnun olup Allah’a şükürler eyledik.”

Hulusi Bey'in zevcesi Halise Hanım'ın mezar taşı

“Ona Gıpta Ediyorum!”

Hulusi Bey'in eşi Halise Hanım, süregelen rahatsızlığı sebebiyle 1968 yılında Hakk'ın rahmetine kavuşur. Yakın bir dostuna yazdığı mektupta bu haberi bildirirken bakın nasıl bir üslup kullanır:

“Salisen: Hastalığı devam eden refikam, nihayet 9 Kasım 1968 Cumartesi günü saat 19.35'te sizlere ömür, Hakk'ın rahmetine kavuştu. Rahmet-i ilahîden ümitvarım ki, günahları mağfur olmuş, dünyanın ibtilalarından, dağdağlarından, cennetin intizar salonunda sükûnetle rahata kavuşmuştur.

Size bu haberi vermekle teessürünüze sebep olacağımı biliyorum. Fakat merhumeye eyyam-ı mübarekede rahmet ve mağfiret için duanızı temin etmek gayesiyle bunu bildirmiş oluyorum.”

Eşinin vefatı münasebetiyle bir aile dostuna yazdığı başka bir mektupta ona gıpta ettiğini ifade ederek şöyle der:

“Refikamın suri ayrılığı elbette beni de müteessir etmiştir. Fakat rahmet-i ilahiyeye kavuştuğu cihetle, esasen çok temiz

kalpli ve ruhlu ve herkes tarafından sevilen bir kadıncağız olması sebebiyle ona gıpta etmekten kendimi alamıyorum.”

En Büyük Cami

Elazığ'da o zamana kadar bölgenin, hatta Türkiye'nin yeni yapılan camileri arasında en büyüğü ve ilki sayılan İzzet Paşa Camii'nin temeli 1966'da atılır ve 1968'de tamamlanır. Hulusi Bey, cami derneğiyle yakından ilgilenir, maddî ve manevî himmet eder, dernek yetkilileri arasındaki ihtilafları çözerek cami inşasının bir an önce tamamlanmasını sağlar. Bu, Türkiye'de yapılan ilk büyük camidir. Diğerleri bundan örnek alınarak yapılmıştır.

Elazığ'da Hulusi Ağabey'i yediden yetmişe herkesin, hatta gayrimüslim ve Alevilerin de sevip saydığı, sokaktan geçerken kendisine hürmetle selam verdikleri bilinir. Evet, Allah bir kulunu severse onu önce göktekilere, sonra da yerdekilere sevdirdiği bilinen bir gerçektir.

Manevî Müşahede

Büyük zatların medfun bulunduğu Harput'u gezerken bir maneviyat ikliminin ruhunuzu kapladığını ve uhrevî âlemlerden esintiler geldiğini hissedersiniz. Muhammed Orakçioğlu, Harput'un birbirine yakın iki camiinde Hulusi Ağabey'in manevî müşahedelerinden söz eder.

Bunlardan biri Kurşunlu Camii'nde Hz. Ali'yi (r.a.) görmesidir. Diğeri de Sare Hatun Camii'nde Gavs-ı Azam'la Üstad'ı müşahede etmesidir. Hz. Ali'yi caminin duvarına dikine konulmuş bir tabut içinde görür. Mübarek ağzından şerit halinde Kur'an hattıyla mütemadiyen “*Risale-i Nur, Risale-i Nur*” yazısı çıkmaktadır.

Sara Hatun Camii'nde ise Üstad'la beraber Gavs-ı Azam'ı görür. Gavs-ı Azam'ı gördükten sonra Üstad Hazretleri'ne, “Keramet-i Gavsîye” risalesi, İmam-ı Ali'yi gördükten sonra da, “Keramet-i Alevîye” risalesi yazdırılır. Bu camiler, gidenlerin hemen farkına varacağı feyiz dolu camilerdir.

Üstad'dan Şimdi Ayrılmış Gibi...

Hulusi Bey, 1970'de İstanbul'a gelir. Her yerde olduğu gibi yine geldiğini haber alan üniversite talebeleri Fatih Çarşamba'daki dershanede toplanırlar. Bu kalabalık ve feyizli derste bulunanlardan biri de Sungur Ağabey'dir. Sungur Ağabey o sahneyi şöyle anlatır:

“Hulusi Ağabey İstanbul'a teşrif etmişti. Çarşamba'da Necmeddinlerin kaldığı dershanede bir gün ders yapmışlardı. Talebeler kalabalıktı. Dersi bana okutuyordu. Zübeyir Ağabey talebeler arasında ders dinliyordu. Bir aralık Zübeyir Ağabey'e baktım. Diz üstü oturmuştu. Bakışları bana manidar gelmişti. Birkaç gün sonra Zübeyir Ağabey, bana bir münasebetle, 'Hulusi Ağabey'e baktım, Üstad'dan şimdi ayrılmış gibi, o haletini aynen muhafaza ediyor' demişti.”

Manen Hac

Hulusi Ağabey, ilk defa 1950'de, ikinci olarak da 1972'de hacca gider. Fakat 1968'de hacda bulunduğunu kimse bilmez. Onu sadece yakınında bulunan Erzurum'un Tortum kazasından Hacı Şaban Efendi bilir. Şaban Efendi bu ilginç hatırasını Hulusi Ağabey'in vefatından sonra anlatır:

“1968'de hacca gitmişim. Cennetü'l-Bâkî'yi ziyaret ederken birden karşımda Hulusi Ağabey'i gördüm. Heyecanlandım, hemen eline yapışarak öptüm. 'Efendim, artık şimdi kendinizi saklayamazsınız' deyince tebessüm etti ve 'Gördüğünü kimseye söylemeyeceksin!' diye tembih etti.”

İkinci Hac

1972 yılındaki haccıyla ilgili Muhammed Orakçioğlu şunları anlatır:

“1971'nin Ramazan Bayramı'ydı. Evinde misafirleri karşılıyorduk. O sırada eski yaşlı ağabeylerden biri geldi. Ona, 'Bir arkadaş bulsam bu sene hacca gideceğim' dedi. O zattan ses çıkmadı. Başka yaşlı ağabeyden de ses çıkmayınca ben (o sırada 25 yaşındaydım) 'Arkadaş değil ama kabul ederseniz hizmetçi olarak gelirim' deyince, 'Tamam' dedi. Sabri Efendi'ye de haber verdi. Sabri Efendi 1950'deki haccında da

beraberdi. Ona söyledim, o zaten tetikte bekliyordu. On üç erkek, beş kadından oluşan bir kabile olup yola çıktık.

Ne hikmetse, ‘Bu sefer dua için gideceğiz’ demişti. Elazığ’dan hareketimiz 18 Ocak 1972’ydi. Bu yolculuk çok külfetli oldu. Doğru dürüst vasıta yoktu. Tren kompartımanında kalorifer yanmıyordu. Neyse, Ankara’ya ulaştık. Uçağın kalkacağı gün, çok şiddetli bir sis oldu. Hiçbir uçak kalkmıyordu. Arefeye de üç gün kalmıştı. Hacca yetişememe tehlikesi vardı. Yollar kapandı. Ne Adana, ne İstanbul hiçbir yere uçuş yok! O zaman karayolu da kapalı.

Hulusi Ağabey gece yarısı Elazığ’dan gelen yetmiş kişilik grupla ve diğer yerlerden gelenleri birleştirdi, üç yüz kişi olduk. Havalanında iki rekât namaz kılınmasını söyledi. Kendisi imam olup namazı kıldırdıktan sonra bir dua yaptı, ama ne dua! Devir, Üstad Hazretleri’nin ‘Ekilen tohumların mahsulü ıslah olmazsa 1971’de tokatları dehşetli olacak’ dediği zamandı. Artık son gün, uçmasak hac kaçıyor. Sabah bir baktık, hava öyle bir açtı ki pırıl pırıl, hiçbir sis yok. Önden bir uçak gitti, arkasından bizimki kalktı. Bizden sonra hava aynı şekilde kapanmış, daha hiçbir uçak kalkmamış. Hacca dua etmeye giderken onun duasıyla Cenab-ı Hak yolumuzu açmıştı. Bir nevi bize acimizi, zaafımızı idrak ettirdi.

Hacda Medine’de bir odada yatıyorduk. Hulusi Ağabey’in ne zaman yatıp ne zaman kalktığına muttali olamıyorduk. Harika bir tasarrufla manevî bir kumandan edasıyla, istediği zaman bizi yatırıp kaldırıyordu. Fakat Mekke’de kaldığımız yer eski metruk bir ev, su yok, petrol variline su doldurup kullanıyorduk. Doğru dürüst sünger yatak yok. On üç kişi bir arada kalıyorduk. Son derece namüsait şartlar içindeydik. O sırada Salih Özcan gelip durumu görünce Hulusi Ağabey’i kaldığı lüks otele götürmek istedi. Fakat Hulusi Ağabey, ‘Kardeşim, ben bunlarla beraber geldim, bunlarla kalacağım, ayrılmam!’ dedi. Aslında Hulusi Ağabey’in rahat etmesinden biz de memnun olurduk, ama o bizden ayrılmak istemedi. Böylece haccı tamamladık.”

Hacdan sonra bir dostuna yazdığı mektupta, “Oradayken dilimin döndüğü kadar dergâh-ı rahmete niyazda bulundum. Reddedilmediğine kaniyim!” demesi manidardır.

Yazdığı Hutbelerle Halkı İrşat Eder

Hulusi Ağabey, Doğu'da Urfa, Kars ve Elazığ gibi görevli olduğu illerde bir yandan askerlere ve sivil halka dersler yaparken, diğer yandan oradaki din görevlileri ve müftülerle de temas kurar. Onlara hutbeler yazıp vererek halkın Nur'daki gerçeklerle aydınlatılmasını sağlar. Bu hutbeleri, halkın anlayabileceği üslupta ve günün şartlarına uygun olarak hazırlar. Bu şekilde hazırladığı otuz bir adet hutbesi tespit edilmiştir. Bunların bir kısmı Ahmed Bilal'in *Nur'dan Hutbeler* kitabında, diğeri Ahmed Ersöz'ün "Hulusi Yahyagil" kitabında yer alır.

Her yıl tedavi için Diyarbakır'ın Çermik Kaplıcaları'na gidip kaldığı bir sırada orada imamlık yapan Ali Akgündüz'ün isteği üzerine bir hutbe yazıp verir. Yıl 1968'dir. Yurdun çeşitli yerlerinden tedavi için gelen cemaate hitaben hazırladığı bu hutbe, bu tür hizmetlerine bir örnek olması bakımından manidardır:

“Aziz ve muhterem Müslümanlar!

Çermik'e eser-i rahmet olarak ihsan buyurulan sudan faydalanarak Allah'ın Şafî ismine mazhar olan ve rahmet kapısından, hastalıklarına ve çeşitli illetlerine şifa bekleyen hasta ve elemli din kardeşlerim!

Biliniz ki, Cenab-ı Hak ve Feyyaz-ı Mutlak ve Erhamürrahimîn olan Rabb'imiz, bizlere en büyük nimet olarak hayat ve vücut nimetini vermiştir. Biz bu vücudumuzun hakiki sahibi olamayız. O vücuda lazım olan şeylerin hiçbirini iktidarımızla tedarik edemeyiz.

Benim vücudum, benim gözüm, benim kulağım, benim elim, benim ayağım dediğimiz, hakikatte Hâlık'ımızın malı ve mülküdür. Biz bu azaların ne maliki ne de sahibiyiz. Muhafazasından ve onların muhtaç olduğu şeyleri tedarikten aciziz. Bu kıymetli aza ve cevahir, Rabb'imizin bize emanetidir. Bizler bu emanetleri onun rızasına göre kullanmakla mükellef ve memuruz.

Mademki vücudumuz ve vücudumuzun parçaları olan kalp, beyin, göz, kulak, el ve ayak, Hâlık'ımızın mülküdür ve

biliyoruz ki, mülk olarak ne varsa O'nundur. Her birerlerimiz, Hâlık'ımızın mülkünde meydana gelen arızaları, ağrıları, sızıları gidermek için Çermik Kaplıcası'na gelmiş bulunuyoruz.

İyi bilmeliyiz ki, vücudumuzdaki bu arızaları ve ağrıları, sızıları giderecek, ancak hakiki şifa verici olan Allah'ın güzel esmasından biri olan Şafi isminin hakkımızdaki tecellisidir. Öyle ise Çermik ve kaplıcası, O'nun nihayetsiz rahmet ve keremine iltica için bir vesilemiz olmalıdır.

Kalbimiz, ruhumuz Şafi ismine yönelirken, dilimizle de, 'Ya Şafi!' yani, 'Ey merhameti hadsiz Rabb'imiz! Bizler hastayız. Hem zahiri hastalık ve arızalarımızı ve hem manevî dert ve elemelerimizi tedavi edecek bize Şafi isminle şifa verecek Sen'sin!' demeliyiz.

Çermik'e ve kaplıcasına değil, mekândan münezzehe olan Rabb-ı Rahim'imize, bu yerdeki Şafi ismine mazhar bir sudan şifa umarak geldik. Bizler Rabb-ı Rahim-i Şafi'ye şöyle niyaz etmeliyiz:

'Bizleri ve bütün ehl-i imanın maddî ve manevî bütün hastalıklarını bu mübarek Şafi isminle tedavi buyur! Ve bizleri ve bütün ehl-i imanı her türlü maraz-ı maddî ve manevîden lütfunla siyanet buyur!'"

Öncelik Ders

1975'te henüz Türkiye'de çok katlı dersane yokken, ilk defa beş katlı dersane Hulusi Ağabey'in teşvikiyle Elazığ'da inşa edilir.

Hulusi Ağabey'in hayatında öncelik hep Nur derslerine aittir. Derse gidemeyecek derecede hasta olmadığı müddetçe mutlaka derslere katılır. Gelmeyenleri arar, sorar, soruşturur. Hasta iseler ziyaretlerine gider.

1978'de gözünden katarakt ameliyatı olur. Bundan sonra görmesi zayıflar, kulakları iyi işitmez. Yardımcısız yakınındaki camiye gidip gelmekte zorlanır. Buna rağmen mutlaka derslerde hazır bulunur.

Fıkıh Dersleri

Hulusi Ağabey, son 8-10 sene vakit namazlarını Yeni Camii’de kılar. İmamı Hafız Bedri Efendi, hafız olmakla birlikte fikhî konularda eksikleri vardır. Bu sebeple Hulusi Ağabey, her gün ikindiye yarım saat kala imam ve cemaatten isteyenlere caminin odasında fıkıh dersleri vermeye başlar. Genellikle bu dersler, *Nimetü’l-İslam* ve Ömer Nasuhi Bilmen’in ilmihalinden okunarak takip edilir. Böylece gerek arkasında namaz kıldığı imamın, gerekse cemaatten bazılarının fikhî eksiklerini tamamlamaya çalışır.

Hafız Bedri bir gün derse geç kalır. Hulusi Ağabey o sırada dersi gençlerden birine okutmaya başlamıştır. O gün sıra teyemmüm bahsine gelmiştir. Hafız Bedri biraz enaniyetten, biraz da bu zamanda teyemmüme ne ihtiyaç var diye düşündüğünden o gün derse katılmaz, caminin arkasında bekler.

Aradan bir müddet geçtikten sonra bir gün bir duvarı tamir ederken kerpici yükseğe yerleştireceği sırada ayağı kayıp düşer ve bacağı kırılır. Hastaneye kaldırılan Bedri Hoca’nın ayağı alçıya alınır. Yerinden kalkamadığı için bir müddet namazlarını teyemmümle kılmak zorunda kalır. Hulusi Ağabey’le Muhammed Orakçioğlu hastaneye geçmiş olsun ziyaretine giderler. Hulusi Ağabey, yerinden kalkamayan Hafız Bedri’ye hitaben, “Hoca bak, demek teyemmüme ihtiyaç varmış!” der.

Bedri Hoca daha sonra dostlarına, bu şefkat tokadını hak ettiğini itiraf eder ve teyemmüm dersinin, kendisine pahalıya mal olduğunu söyler.

Üç Devre

Hulusi Bey, *Risale-i Nur*’la meşguliyetini üç devreye ayırır ve bunu şöyle izah eder:

“Birincisi: Üstad Hazretleri’yle ilk teşerrüf etme saadetine nail olduğumdan itibaren, neşredilmiş olan eserleri kendim için istinsah etmek.

İkincisi: Yine muhterem Üstad’ımın emirlerine uyarak *Sözler*’in muhtelif tabaka-i nasa tesirleri ve kabil-i cerh, lazımu’t-tashih, mucib-i itiraz cihetleri olup olmadığı hakkında

kasır aklımla anlayabildiğim kadar ve kısa görüşümle seçebildiğim kadarını arz eylemek ve bütün fırsatlardan istifadeyle din kardeşlerime faideli olmak, onlara da bu Nurları göstermek, dikkat-i nazarlarını celbetmek, kalbî ve batınî yaralarına merhem eylemek emeliyle ihtiyarsız ve manevî bir tesir altında Nur eserlerini aşkla okumak.

Üçüncüsü: Yine aziz ve müşfik Üstad'ımın emirlerine uyararak bildiğiniz veçhile her birisi bir türlü letafet, belagat ve celadette ve çok kolaylıkla akıllara hayret verecek tarzda intişar etmekte olan Nurlu asar hakkındaki ihtisaslarımı arz eylemekle, bizzat veya kardeşlerin namına bazı Kur'anî müşkülât ve tereddütleri makam-ı feyze takdim ederek bu tahrikle hem müşkülün halline, hem de saille birlikte diğer kardeşlerin de istifadelerine âcizane hizmet eylemek. Denizden katre mesabesindeki bu Kur'anî hizmetten dolayı bu biçareye bir kıymet atfetmeyiniz. Çünkü maalesef hiç liyakatım olmadığını ben çok iyi biliyorum. *'La teknatû min rahmetillah'* ümit vermemiş olsa, isyanımın nihayetsizliği karşısında çıldırmak işten bile değil."

Kur'an Hattı ve Latince

Üstad'ın vefatından sonra Nur dairesinde Kur'an hattı veya Latince'yle okumak yazmakla ilgili tartışmalar karşısında düşüncelerini soranlara şöyle cevap verir:

"Her işini bırakıp Kur'an yazısıyla iştigali, iyi görüşlü ve isabetli düşünüşlü, Nurlardan tefeyyüz eden hiçbir Kur'an tilmizi doğru bulmaz. Çünkü vaziyet ona müsait değildir. Yalnız matbaa hurufuyla risalelerin bol bol neşrine çalışıp, Kur'an hattını büsbütün ihmal etmek, o da doğru olmaz. Nasıl ki Kur'an'ı kendi hurufatıyla okumaya kendimizi mecbur biliyorsak, bu Kur'anî hurufatla yazılan eski Nur eserlerini okuyabilmek için de, hatt-ı Kur'an'la iştigali vazifemiz arasında bilmek makul olur düşüncesindeyim."

Oğlunun Vefatı

1974 yılında emekli astsubay oğlu Necati Eskişehir'de hastalanır. Doktorlar, ne Eskişehir'de ne de Ankara

Gülhane’de hastalığına bir teşhis koyamazlar. Daha sonra İstanbul’a gider ve siroz teşhisi konulur. Elazığ’a getirilir, yirmi gün sonra 63 yaşında Hakk’ın rahmetine kavuşur. Hulusi Bey, böylece evlat acısını da tadar. Bir dostuna yazdığı mektubunda oğlunun vefatını şöyle haber verir:

“Bundan evvelki mektubumda Eskişehir’deki oğlum Necati’nin hava değişimi için yanımıza geldiğini yazmıştım. Necati Ağabeyin, 21 Mayıs 1974’te saat 10.30’da Hakk’ın rahmetine kavuştu. Harput’ta annesinin yanına 22 Mayıs’ta defnedildi. Merhuma Allah rahmet etsin. Hayır duanızı rica ederim.”

Hulusi Ağabey, oğlu Necati’nin acısını, yazdığı bir mektupta, en kederli günlerinden biri olarak ifade eder. Bu büyük ve hassas ruhun, bu hadise karşısında nasıl üzülop sonrasında tıpkı Ricalardaki gibi nasıl teselli bulunduğunu yazdığı mektuptan birlikte okuyalım:

“Aziz kardeşim,

Mektubunuzu hayatımın en kederli günlerinden birinde aldım. Bu kederimi izah edip sizi de üzmem. Yalnız, işaretler yaparak hayır duanızı istirham edeceğim.

‘Yâ eyyühellezîne âmenû, inne min ezvâcikum ve evlâdiküm fitnetün’, ‘İnnemâ emvâlüküm ve evlâdüküm adüvvün leküm fahzerûhüm’, ‘Veme’l-hayatü’d-dünya illâ metau’l-ğurûr’ ayet-i kerimeleri derdime tam temas ve kederimi de faş edecek mahiyettedir. İlacı da yine hazine-i Kur’aniyedeki *‘İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi raciûn’ ‘Eşkû bessî ve hüznî ilallah’* fermanlarıdır.

Dua buyurunuz ki, Cenab-ı Hak düştüğümüz sıkıntıdan kurtara! Sizden ricam budur. Âdeta Hâlık’ımın zerre miktar kahr ve celalî tecellisine maruz kaldığımı ve bir zerre kar gibi bir an-ı seyyalede eridiğimi manen hissettim. Her neyse... Yine o Kerim ve Rahim Padişah-ı Bimisal’e iltica ediyorum:

‘İlahî ente Rabbî ve ene’l-abdü

Ve ente’l-Hâlık ve ene’l-mahlûk

Ve ente’l-Mâlik ve ene’l-memlûk”

Hulusi Bey'in kendisinden önce vefat eden oğlu Necati Yahyagil'in mezar taşı

Üveyse'l-Karani'nin münacatıyla yalvarıyorum. Bu dünya imtihan ve iptila dünyasıdır, biliyorum. Fakat imtihan ve iptila çetin olunca, zaaf ve aczin en sonundaki bir insancık, nasıl tahammül edebilir? Şikâyet başlar, sevap kaçır. İmtihandan alınacak numara da o zaman sıfır olur. Biz hem huzur-u izzetine kabul edilecek bir imtihan numarası istiyoruz, hem de imtihanın şikâyet etmeden sabır edecek dereceyi aşmamasını diliyoruz.

'İlahî ve ente'l Mu'tî ve ene's-sâil

Ve ente'l-Mucîb ve ene'd-dâî

Ve ente's-Şâfi ve ene'l-marîz

Veşfi emrâzî' diyoruz.

İşte mevzubahis mektubunuz, böyle dehşetli bir imtihanın ezici bir haletinde geldi. Bir derece merhem oldu. Fakat böyle dehşete düşmüş, ezilmiş bir ruhla titreyen ve lisan-ı haliyle eman diyen bir kalpten, size ve muhitinize nurlu, safalı, zevkli tuluat ve sünühat gelemiyor. Bu perişan yazımızı da böyle kabul edin.

Kalp ve ruh gibi letaif dahi manevî bir bahçedir. Bu bahçede de bizim malikiyetimiz yok. Onlara karşı bir bahçıvan gibi

vazifemiz var. Günahlarımızın, kusurlarımızın, hatalarımızın bakımı, o manevî bahçede maalesef diken yetiştiriyor. Siz de alıştığınız gülleri bu defa bulamazsanız, ücretli bahçivana hiddet etmeyip ona merhametle ve dergâh-ı ilahîden af niyazıyla mukabele buyurunuz, İşte temennim budur.

Bu gibi musibetlerde bariz bir merhamet ve lütuf ciheti var. O da dünyaya alakanın ne kadar manasız olduğunu bildirerek, bu fena ve fani âlemden ve hayattan ebedî ve mesut âleme ve münevver hakiki zevkli hayata iştihak vermesindedir. Böylelikle, *'Asâ en tekrehû şey'en ve hüve hayrun leküm'* fermanının gizli bir manası daha tezahür ediyor. Hülasa, *'Elhamdülillâhi alâ dini'l-İslâm ve kemali'l-iman'* demeliyiz.”

Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Taziye Ziyareti

Muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi, oğlunun vefatı üzerine Hulusi Ağabey'i taziye ziyaretine gittiğini bir sohbetinde anlatırken şöyle der:

“Hulusi Ağabey'in oğlu vefat etmişti. Biz taziye için orada bulunuyorduk. Bize güzel şeyler anlattı. Ve 'Bütün memba-ı varidat benim için bir yönüyle o işin prizması olan Hz. Bediüzzaman'dır. Yani Kur'an, nur ışıkları içinde akar gelir ona. Ve biz de ondan aldık onu. Sünnet akar gelir, biz ondan aldık.' Böyle anlattı. Sonra parmağını gözümün dibine kadar soktu. 'Söyle!' dedi, 'Seninki nereden?'

Bir gün bir yakın dostu, kendi oğlundan şikâyetçi olur. Hulusi Ağabey, “Yazar bozar tahtası gibi olma! Hem kaderimden razıyım deyip hem de şikâyet etme!” diye ikaz eder.

Ankara'ya Gelişleri

Hulusi Ağabey sık sık Ankara'ya gider. Onun Ankara'ya gitmesi büyük ve heyecanlı toplanmalara ve feyizli derslere sebep olur. Cemaat geldiğini haber alınca etrafını sarar ve Üstad'la ilgili hatıralarını dinler.

1975 yılında, yine bir Ankara seyahati esnasında kendisi gibi asker olan Binbaşı Refet Bey'le karşılaşır. Refet Bey'le daha önce mektuplaşmış olmalarına rağmen hiç görüşmemişlerdir.

İlk defa bir araya gelen bu iki seksenlik askerin ve Üstad'ın bu güzide iki talebesinin birbirlerine karşı iltifatları, sarmaş dolaş muhabbetleri ve hasretle kucaklaşmaları, görenleri hayran bırakır, seyredenleri âdeta büyüler.

Hulusi Bey, 1980 İhtilali'nden sonra yine hem akrabalarını hem de Nur talebelerini ziyaret etmek maksadıyla Ankara'ya gider. Bu defa Ankara'da 15 gün kadar kalır. Geldiğini haber alanlar, akın akın ziyarete koşarlar. Bu vesileyle Ankara'da üst üste kalabalık dersler olur. Cemaat kendisine Üstad'la ilgili hatıralarını sorar.

Tandoğan'da yapılan bir derste üç yüz kişi hazır bulunur. Emniyet bundan kuşkulandır ve baskın düzenler. Polisler muhatap olan bir Nur talebesi, “Babamızın ruhuna mevlit okutuyoruz. Hem aramızda emekli albay ve Şark'ın tanınmış büyük bir zatı da misafir bulunmaktadır. Kalabalık bunun içindir” der. Polisler durumu telsizle emniyet müdürüne bildirip baskından vazgeçerler.

Yine 1981'de Ankara'daki bir derste tam üç saat on dakika ders yaptıktan sonra, “İnşallah bu Nur Çankaya'ya da çıkacak!” diye temennide bulunur. İki sene sonra kendisi Çankaya Akış Hastanesi'nde ameliyat olur. Yüzlerce Nur talebesi hastaneye akın eder. Âdeta hastane dersane olur. Ziyarete gelenlerden biri Ankara'daki sohbeti hatırlatarak, “Ağabey bu Nur Çankaya'ya da çıkacak demiştiniz, buna mı işaret etmişsiniz?” deyince, “Dahası var” der.

Aynı seyahat sırasında Dikimevi'nde de kalabalık bir ders olur. Hulusi Ağabey dersten ayrıldıktan sonra polisler baskın yaparlar. Beş-on kişiyi alıp götürürler. Hulusi Ağabey her zaman olduğu gibi yine hıfz-ı ilahîyle kurtulur.

Üstad'sız Barla

Hulusi Ağabey Barla'yı Üstad'la tanır. Üstad'sız Barla'nın onun gözünde pek ehemmiyeti yoktur. Herkesin görüşmekten korktuğu bir zamanda resmî elbisesiyle çekinmeden Barla'da Üstad'ı defalarca ziyaret eden odur. Üstad'sız Barla'yı ziyareti ise tam 46 yıl sonra, 1976'da gerçekleşir.

Kızı Nermin Hanım'la birlikte önce Eskişehir'den Isparta'ya varırlar. Muhammed Orakçioğlu da Isparta'da kendilerine refakat eder. Isparta'da dostu Nazif Őenol Bey'in evinde misafir kalırlar.

Oradan ihtilalden sonra Üstad'ın mezarının kaldırıldığı Isparta Mezarlığı'ndaki makamını ziyaret ederler. Hulusi Ağabey, mezarın başına geldiğinde etrafa dikkatle baktıktan sonra, "Evet bana gösterdiği yer burasıdır!" der. Meğer daha önce Üstad'ın Urfa'dan nakline çok üzüldüğü zaman Üstad'ı rüyasında görür ve Üstad, "Üzülme, sana yerimi göstereceğim" der ve burasını gösterir.

Kendisine çok muhabbeti olan Emekli Astsubay Nazif Őenol'la birlikte

Hulusi Ağabey, kabrin üzerindeki taş ve bitkileri eliyle düzelttikten sonra Kur'an okunur. Ayrılacakları sırada, "Üstad burada yok!" der.

Sonra Sav'da Mustafa Gül'ü ziyarete giderler. Mustafa Gül, Hulusi Ağabey'i görünce sevinçten uçacak gibi olur. "Hulusi Bey, Hulusi Bey!" diye etrafında dönmeye başlar. Mustafa Gül Ağabey, "Seni Üstad'ın kabrine götüreceğim" der ve ilave eder: "Isparta'daki yer meşhur olunca ağabeylerle istişare ettik. Ve oradan Üstad'ın naaşını alıp getirdik."

Daha sonra Nazif Bey'in eşi de olduğu halde otomobiliyle Barla'ya varırlar. Üstad'ın evinin anahtarı Bahri Bey'de olduğundan çınarın altında bir müddet beklerler. Hulusi Bey

zaman tüneli içinden geçerek Barla'da Üstad'la olduğu günlere gider ve hasretle, "Havuz tehi, bülbül hamuş, gülistan harap" diye söylenir. Üstad'ın odasına girmeden geri dönmek zorunda kalırlar. Fakat buna rağmen bir üzüntü hissetmediği görülür. Çünkü Üstad'la daima beraber olan bir ruh için zahirî ayrılıkların ne önemi var!

Hüsrev Ağabey'in Vefatı

1 Ekim 1977 tarihli mektubunda Hüsrev Altınbaşak Ağabey'in vefatını belirterek ona rahmet diler:

"Sevgili kardeşim,

Merhum kardeşimiz Hüsrev Altınbaşak'ın resmini havi mektubunuzu Çermik'teyken geldiği için geç aldım. Allah, merhum kardeşimize rahmet eylesin. Kur'an hizmetindeki meşhur ve meşkûr yazı hizmetinden dolayı Cenab-ı Hak saadet-i ebediyeye nail eylesin. Âmin!"

Hassasiyetleri

Hulusi Ağabey, ilmî müktesebatına rağmen derslerde son derece mütevazı bir tavır takınır. Kendisine iltifat edilmesinden, üstün sıfatlar verilmesinden, imtiyaz tanınmasından hiç hoşlanmaz. Bütün dikkatleri *Risale-i Nur*'a tevcih eder. Her vesileyle kudsî Nur hizmetinin ehemmiyetine ve ihlase vurgu yapar. Kendisini o kadar gizler ki, yabancılar, Hulusi Ağabey'in kim olduğunda tereddüt ederler de genellikle yanındaki ders arkadaşlarından birinin eline kapanırlar.

Hulusi Ağabey, "İnsan ona derler ki, içi dışa döndüğünde içinde utanılacak bir şey olmaya" der. Teveccüh-ü nası istemez. Teveccühlerin kendisine yöneldiğini hissettiği zaman, bir latifeyle o teveccühlerin yönünü değiştirir. Bu hususu açıklarken, "En ciddi meselelerde bile ben latife yapar, dikkatleri latifeye çevirir, aradan çekilirim. Kimsenin gözleri bana çevrilmez. Bazen yüksek perdeden konuşurum. O teveccühün kaldırılması için hemen latife yaparım!" der.

1962'de yazmış olduğu bir makale, haberi olmadan Salih Özcan'ın *Hilal Mecmuası*'nda yayınlanır. Bunu görünce, "Ben

imza koymuyorum. Şahsıma hiçbir kıymet verilmesine razı değilim” der. Sorulara verdiği cevaplar için, dostuna yazdığı bir mektupta, “Cevap veren meçhul kalsın. Yazıları istediğine verip okutabilirsin” der.

İmtiyazdan Hoşlanmaz

Yine başka bir mektupta şahsına verilen imtiyazdan şikâyetçi olur:

“Geçende bir toplantıda hazır bulunanlara dedim ki: ‘Ben görüyorum ki, sizler daima beni aranızda görmek ve hiç meşgul olmadan benim izahlarımla kanaat etmek istiyorsunuz. Ben böyle bir şahsiyet ve imtiyaz arzusunda değilim. Peygamber Efendimiz (a.s.m.) nasıl vazife-i risaletini ifa buyurarak bu âlemden gittikten sonra getirdiği din ve ahkâmı devam etmiş ve kıyamete kadar devam edecekse, muhterem Üstad’ımın vefatıyla mübarek eserleri rağbet kazanmakta devam etmişse, benim gibi aciz bir şahsın her zaman ölmesi mümkündür. Ölümümle bu dersler okuyucusuz kalmayacaktır. Sizler benim ölümümle bu halin aksini düşünüyorsanız, o halde beni şimdiden ölmüş bilip bu eserlerle alakalarınızı artırın’ mealinde bir konuşma yaptım. Fakat maalesef aynı usul ve aynı kanaatin devamına şahidim. Pek az tembih alan var.”

Merci bilinmesinden rahatsız olan Hulusi Bey, yine bir dostuna yazdığı mektuptaki ifadelerle bu gerçeği dile getirir:

“... Filhakika sohbetler oluyor. Ancak beni düşündüren ciddi bir mesele, beni hâşâ lâyemut zannedip kendileri kafalarını işletip ihlaslı ve müzakereli okuyarak faydalanmaya ve anlamadıklarını sormaya ihtiyaç hissetmemeleri... Gerçi sohbetlerden en ziyade ben faydalanıyorum. Ve sevaba sebep oluyorum. Fakat hakikat, vazifenin istediği gayret ve merakı göremiyorum, müteessir oluyorum.”

“Padişahlığa Değişmem”

Dersler sonunda “Allah razı olsun, bizi ihya ettiniz” diyenlere teessürünü dile getirir:

“Aziz kardeşim, Allah hepimizden razı olsun. Bizim ne kuvvetimiz var ki? Meziyet ve fazileti getirip bir ferde bağlamak, ona hakkından ve haddinden fazla itibar etmek doğru değildir. Üstad, ‘Bu zaman ene zamanı değil, cemaat zamanıdır’ diyor. Bu dava içerisine girmiş olanlar ister burada, ister Amerika’daki zenciler içinde olsun, *Risale-i Nur* şakirdidir ve onların hepsi kardeşimizdir.”

“... Ben âlim değilim. *Risale-i Nur*’un hadimiyim. Kur’an’ın hizmetkârıyım. Adi bir abdim. Ben bu vaziyetteki acizliğime razıyım. Sizler de şahit olun ki, bana dünyanın padişahlığını verseler buna değişmem. Cenab-ı Hak bu inanışımızdan, bu kanaatimizden bizi ayırmasın. Âmin!”

İsmiyle müsemma Hulusi Ağabey, derslerde en çok üzerinde durduğu şey ihlastır. Şöyle der:

“Övünmek için söylemiyorum. Şükran-ı nimet olsun diye söylüyorum. Cenab-ı Hak bana ihlas lütfetmiş. Allah’ın rızasından başka hiçbir gaye gütmедim. Hepinizin kötölemeniz de, medh ü senanız da benim için birdir. Böbürlenme olursa ihlas gider, kışır kalır.”

“Yalan Söylüyorsun!”

Mümtaz vasfı ihlas olan Hulusi Ağabey’in derslerde üzerinde en çok durduğu şey ihlastır.

“Nur şakirtlerine birinci derecede lazım olan risale *İhlas*’tır. Onu anlayıp tatbik etmek lazım. *İhlas Risalesi* çok hazineleri açacak anahtar hükmündedir. *Risale-i Nur*’dan feyiz almak ona ihlasla teveccüh etmekle olur. Niyette takdir edilmek varsa ihlasın yokluğuna işarettir” der.

İhlassız amelin kıyamet gününde insanın elini boş bırakacağını ifade ederek derslerde kıssalar nakleder:

“Şehitlikle alakalı olarak hadiste okuyoruz. Cenab-ı Hak şehadet mertebesine erdiğini zanneden birine diyor ki:

‘Benim için ne getirdin?’

‘Ya Rabbi! Sana malum, bir tek canım vardı. Sen’in yolunda feda ettim.’

‘Yalan söylüyorsun.’

Evet kardeşler, ben söylemiyorum, bu kitap söylüyor. Buharî Tercümesi söylüyor.

‘Sen bana kahraman desinler, halkın diline düşeyim, herkes benden bahsetsin!’ diye bu uğurda hareket ettin, neticede o yolda öldün. O niyetin ihlaslı değildi. Onun için yalan söylüyorsun, haydi cehenneme!’

‘Peki, daha ne yaptın?’

‘Hayırlı işler yaptım, çeşme yaptırdım, fakire yardım ettim, yoksulun imdadına koştum.’

‘Senin niyetin halkın seni methetmesiydi!’

İhlasla münasebeti olduğu için, o mübarek sözleri burada yarım yamalak tekrar ediyorum.

‘Sen yalan söylüyorsun. Sen onu, halk seni beğensinler diye yaptın.’

Bütün yaptıklarımızı buna kıyas edelim. Böyle huzur-u kalple ‘İşte sırf Sen’in için, Sen’in rızanı kazanmak için, araya hiçbir şeyi ve kimseyi sokmadan Sen’in için yaptıklarım budur’ diyerek, emniyetle söyleyeceğimiz, eski paçavra gibi yüzümüze vurulmayacak hangi amelimizi gösterebiliriz?

“Şirk Getirmedim!”

Vesile-i rahmet ve ibret olsun diye, benim Rüştüye-i Askeriye hocalarımdan Arapgirli İbrahim Efendi’nin bir sözünü söyleyeceğim. Bayezid-i Bistamî Hazretleri (r.a.) büyük bir zat, vefat ediyor. Ermişlerden biri de onun halini murakabe ediyor. Cenab-ı Hak kendisine hitap ediyor:

‘Ya Bayezid! Bana neyle geldin?’

‘Ya Rab! Sana sadece şirk getirmedim. Ondan başka sana takdim edebileceğim hâlis bir amelim yok!’

‘Sen o fani dünyadayken bir gün hastalanmıştın. Senden gelip sıhhatini sordular. ‘Geçmiş olsun,’ dediler. ‘Acaba nedir bu hastalığın sebebi, neden oldu bu hastalık?’ dediler. Sen

dedin ki: ‘Galiba geçen gün bir süt içtim. Ondan dolayı bu ağrılı hastalık oldu.’ Bu şirk değil midir?

Bu manevî mükâlemeyi dinleyen zat hayrette kalıyor. Cenab-ı Hak kemal-i merhametinden ona şöyle demesini nasip ediyor: ‘Ya Rabbi! Sana hiçbir şey getirmedim. Elim boş, yüzüm kara. Cürmüm ile geldim sana.’

Bunu Bayezid-i Bistamî gibi İslam’ın güzide ve münevver bir şahsı söylüyor. Bu zat, meşhur Ebu’l-Hasan el-Harekanî Hazretleri’nin müşdididir. Ondan iki yüz sene sonra gelmiş, iki yüz sene sonra ondan manen istifade, istifaza etmiş. Böyle bir zat, böyle diyor.

Maksadım şudur: Biz Bayezid-i Bistamî miyiz efendiler? Biz neyiz, biz? Bizim halimiz ne? Cenab-ı Hakk’a hadsiz zerrat-ı kâinat adedince şükürler olsun ki, hiçbir şeyiz. Ama Kur’an’ın aciz, muflis birer tilmiziyiz, elhamdülillah. İşte iftihar edecek şeyimiz budur. Aciz, müflis biçareler olarak Kur’an tilmiziyiz, imanın hadimiyiz. Bu da bizim marifetimiz değildir. Cenab-ı Hakk’ın hakkımızdaki rahmet eseridir.

Nefsimizi bu vaziyette gördükten sonra, artık *Risale-i Nur*’u, bilhassa şu *İhlas Risalesi*’ni güzelce okuyup nefsimizin herhangi bir davasına karşı onu susturacak vaziyette bulunalım. Sen şusun, sen busun, senden daha iyi kim olabilir?

Mesela manen terakki ederek Bayezid-i Bistamî’ye yaklaştın mı? Onun arkadaşlarından arkadaşın var mı? Böyle manen terakki edenler var mı? Bu âlemlerden haberin yok mu? Ama Hacı Sabri diyor ki: ‘Beni görmüyorsun, bak!’

Haydi, Hacı Sabri ben senin yerine diyorum: Olamaz, olamaz, yağma yok. Bizim haddimiz değil. Bizim medar-ı iftiharımız ancak –ben sözümün sahibiyim– medar-ı iftiharımız, medar-ı şükran olan bir cihetimiz varsa, bütün aciz ü kusurumuzla beraber, daire-i iman ve Kur’an’da, Kur’an’ın aciz bir hizmetkârıyız. Naşir-i Kur’an, naşir-i imanınız. Bu da Allah’ın lütfuyla olmuş. Başka bir şeyimiz yok. Orta yerde, ‘Benim’ diyecek, ‘Bunun sahibi benim’ diyebilecek kusurdan başka medar-ı iftihar elimizde bir şey yok.

Üstad’ımızın Yirmi Birinci Söz’de dediği gibi biz de deriz:

‘Madem nefsim emmaredir. Nefsini ıslah etmeyen başkasını ıslah edemez. Öyleyse nefsimden başlarım.’

Biz nasih değiliz. Bizim vazifemiz irşat etmek vazifesi değil. Fakat geçen dersleri müzakere ediyoruz. Müzakere eden dilin haddi değildir ki, müzakere ettiği derse sahip çıksın. Ders, bizim menfaatimiz için vaktinde söylenmiş, bize emanet bırakılmış. Emanet bırakan da gitmiş. Şimdi emanete hıyanet mi edelim? Bu emanettir. Vazifemiz buna hizmettir.”

“Sen İhlas Delisisin!”

Evet, Hulusi Ağabey’in üzerinde en çok durduğu şey, tartışmasız ihlastır ve *İhlas Risalesi*’dir. O, Üstad’ın yazdıkları arasında İhlas’ın esas, diğerlerinin mütemmim hükmünde olduğunu ifade eder. Hatta bir gün etrafındakilere ihlastan bahsederken, “Belki siz dersiniz ki: ‘Sen ihlas delisisin!’ Ne dersiniz deyin. İhlas, *Risale-i Nur* şakirtlerinden ayrı mütalaa edilemez. İnsan elbiselerini çıkarınca ne vaziyete girerse, ihlastan soyununca da aynı vaziyete girer!”

Mehdi’nin Vazifeleri

Sık sık medar-ı bahis olan Mehdi ve üç vazifesine dair sorulan sorulara verdiği cevaplar Üstad ve *Risale-i Nur*’a sadakatının bir ifadesidir:

“Mehdi-i Âl-i Resul’ün üç vazifesinden ilki olan hakaik-ı imaniyenin vuzuh ve ispat vazifesi, *Risale-i Nur* dairesi içinde olacaktır. Bunda da esas, ihlas, sadakat ve tesanüttür. Bu hizmettekilerin birbirlerinde fani olmalarıyla bir şahs-ı manevî hükmünü alıp, bir ferdi bir cemaate rahmet ve inayetle manen hükmedebilir duruma geldikten sonra Mehdi-i Âl-i Resul’ün ikinci vazifesini de bu cemaat yapacaktır. Birinci vazifeyi yapacak duruma daha gelmemişiz. Tefrikalara son verip, birleşmeyi ihlas düsturları içinde ararsak, sonuca varabiliriz. Üstad’ın koyduğu düsturlar yetmiyor mu ki, kendimize göre yol çizelim. Bize düşeni yapıp Allah’ın işine karışmayalım.”

Hulusi Ağabey tahkik ehli olduğundan insanların hakikate bağlanmalarını ister. Şahısların ve makamların üzerinde durulmasına taraftar değildir. Bunun içindir ki kendisine,

“Üstad Mehdi midir?” diyenlere, “Kardeşim, Üstad Mehdi değilse hizmeti bırakacak mıyız?” diye cevap verir.

Hulusi Ağabey Mehdi'nin üçüncü vazifesi hakkında *Risale-i Nur*'u program yapacak, âlem-i İslam'ın ittihadını sağlayacak geniş dairede bir zatın da geleceğinden bahseder.

Meslek ve Meşrebe Sadakati

Hulusi Ağabey, *Risale-i Nur* dairesinde sonradan çıkan ve seçilmişlerden oluşan istişarî toplantıları tasvip etmez. Bu gibi olaylar karşısında sürekli *İhlas Risalesi*'ndeki düsturları nazara vererek onlara sadakati tavsiye eder. Fakat Nur dairesinde gelişen bu gibi olayları tenkitle de meşgul olmaz. Çünkü o takdirde, ihlasın iktizası olan “Kardeşlerinizi tenkit etmeyiniz!” prensibine muhalefet etmiş olur. Bunun için genelde susmayı tercih eder. Fikri sorulduğu zaman kısa ve net ifadeyle lafı uzatmadan cevap verip geçer.

Üstad'dan gördüğü ve bildiği şekliyle hizmetine devam eder. Bu sebeple şu cümleyi çokça tekrar eder: “Ben tek başıma da kalsam, hayatım pahasına da olsa, Üstad'ımdan gördüğüm tarzı ifaya mecbur ve mükellefim!”

Bu tavrıyla tenkit edenlere mukabele etmediği gibi, görüşüne müracaat etmek üzere kendisine yazılmış mektuplara verdiği cevaplarda da tartışmaya meydan vermeyecek kısa ve net cevaplar verir. Bunun en güzel örneğini, Üstad'ın yakınında bulunmuş, hizmetkârlarından ve vârislerinden birinin, kendisine bu gibi istişarelerle ilgili yazdığı mektuba verdiği cevap teşkil eder. Önce o hizmetkârın Hulusi Ağabey'e olan mektubuna, sonra da Hulusi Ağabey'in ona verdiği cevaba bakalım:

“Muhterem ağabeyim, ... ve ... kardeşler, malumunuz *Yeni Asya* cemaatinden ayrıldılar. Elhamdülillah bu büyük bir inkişaf ve intibah. Fakat bu kardeşlerimiz, iki ayda bir mutat toplantılarını, hakem ve istişare heyetlerini devam ettiriyorlar. Bazı ahval için görüşüp konuşuyorlar. Bendeniz bu toplantılara baştan beri hiç katılmadım. İmtiyazlı bir sınıfın toplantısı olarak kabul ettiğim ve Nurların düsturlarında mevcut olmayan tarzda cereyan ettiği için ve daha ruhumun ve

hissiyatımın tercümanı olamadığım bazı haletler için katılmadım. Musırrane ısrarlarına rağmen yine gitmedik.

Şimdi ise bize, ‘Biz Asyacılarıdan ayrıldık. Durumumuz başka’ deyip yine devam ettirdikleri toplantılarına davet ediyorlar. Toplantıya gelenler, yine aynı görüştekiler. Cemaatin başında amirane kararlar alıp icra etmek tarzındaki toplantılara ve yine Anadolu’dan gelen malum aynı kişilerin müzakeresine katılmaya aklım ve ruhum razı olmuyor. İfade edemediğim çok incelikleri ve Nur’un meslek ve meşrebine uygun görmediğim tarzları için katılmak istemiyorum.

Bu mesele hakkında zatınızın malumatı mutlaka vardır. Zat-ı âlinizden hususi olarak istişare mahiyetinde ve yine hiçbir yerde ifşa etmemek kaydıyla, ifade edebildiysem, bu toplantılar hakkında, Allah için merhum Üstad’ımız ve Nur’un kudsî mesleği hatırı için kanaatinizi istirham ediyorum. Benim hizmet için ve hizmet anlayışı içinde katılmamaklığım isabetli mi, değil midir? Bu hususta bana özel olarak kanaat-i katiyenizi ifade ederseniz, yukarıda ifade ettiğim gibi, buna hizmet noktasından çok memnun ve minnettar olacağım, muhterem ağabeyim.”

İstişarî Toplantılara Verdiği Cevap

Hulusi Ağabey’in, bu mektuba verdiği kısa ve net cevap şöyledir:

“Kıymetli istişarî mektubunuzu aldım. Mektubunuzda bahsettiğiniz istişarî toplantılara ve bazı ahvale iştirak etmemede, şimdiye kadar sebat göstermeniz, şayan-ı takdir ve tebriktir. Aynı şekilde devam ettirin. Bu gibi şeylerle meşguliyet esas-ı hizmeti ihmale uğratır. Alışılmadık şeyler mideyi fesada uğratıp, manevî sıhhati bozar. Selamet, derkenarest. Muhibb-i muhlisiniz İ. Hulusi Yahyagil”

Bu tür istişarelere katılan merhum Mahmud Allahverdi’nin kanaatlerini sorduğunda kendisine verdiği cevap da manidardır:

“Ben böyle şeylere lüzum görmüyorum. Biz neyi şûra edeceğiz? Benim tavsiyem budur. Kardeşlerim kendilerini alakadar etmeyen işlerle meşgul olmasınlar. Biz doğrudan

doğruya *Risale-i Nur* mesleğini esas almalıyız. Ve bu mesleğin en mühim esası olan ihlas düsturlarına göre hareket etmeliyiz. Meşveret, bizi meşgul etmekten ileri geçmedi. Bize Üstad'ın bıraktığı ihlas düsturları ve *Risale-i Nur* kâfi değil mi? Kader-i ilahî hükmediyor. Buna tabi olmak daha iyi olmaz mı? Kader-i ilahî bizi bir yola sevk etmiş. Fikrimizi karıştırırsak bozarız. Kendimize ukalalık etmeyelim. Sizi alkışlamadım, sizi tenkit de etmedim.”

İşte Hulusi Ağabey'in duruşunu ve yerini özetleyen ve örnek alınması gereken ihlaslı tavrı:

“Sizi alkışlamadım, sizi tenkit de etmedim!”

“Cemaati Bölüyorlar”

Yine mühim bir Nur talebesinin, “Ağabey istişarelere katılalım mı?” diye sorduğu soruya verdiği cevap düşündürücüdür:

“Kardeşim, iki zeki adam çıkıyor, cemaati bölüyorlar. Her vilayet kendi meşveretini yapsın, yürütsün!”

Teftişe mi Geldin?

Bir gün Mahmud Allahverdi Elazığ'a gelir. Alınan kararlar, Elazığ'ı da içine alan bölgedeki hizmetleri teftişle görevlendirilmiştir. Hulusi Ağabey, camiden çıkarken Mahmud Allahverdi'yi görür görmez, elindeki bastonu iki eliyle tutup esas duruşa geçer gibi yapar ve “Ne o Mahmud Allahverdi, teftişe mi geldin?” der. Allahverdi şaşırır ve mahcup olur.

Havanda Hava Dövmek

Diyarbakırlı Hafız Ali Mülayim'in yolu Elazığ'a düşer. Umumî istişarede alınan kararları heyecanlı bir şekilde anlatır. Hulusi Ağabey, tepki göstermeden dinler. Hafız Ali gittikten sonra konuyla ilgili fikrini soran kardeşlere, bir elini altta diğerini yukarıda tutup havanda su döver gibi yapar ve “Havanda hava dövmek!” deyip beklemeden yürüyüp gider.

Nur'un hakikatlerini hayatına rehber edinen Hulusi Yahyagil

Tarza Sadakat

Hulusi Ağabey, meslek ve meşrepten sapmalara müsamaha etmez. *Risale-i Nur*'dan aldığı feyzi iyi kanalize edemeyen biri, *Risale-i Nur*'un haricinde bir takım şerhler, izahlar yapmaya kalkışır. Farklı bir maceraya girer. Yaptığı izahlardan bir nüsha da Hulusi Ağabey'e gönderir. Hulusi Ağabey o gönderilen dosyaya elini bile sürmez. Orada bulunan "Ruhi Bey'e verin!" der. Böylece onu tasvip etmediğini ifade eder.

Hulusi Ağabey, "Üstad'ın bize ehemmiyet vermesi ne faziletimizden, ne de meziyetimizdendir. Üstad'ın marziyatını ve makasidini iyi anladığımızdandır" der.

Şevk

İhlas kadar hizmette önemli bir husus da şevktir. Hatta şevk, "acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şükr-ü mutlak ve şevk-i mutlak" diye özetlenen hizmetin dört esastan biridir. Otuz İkinci Söz'ün İkinci Mevkıfının Üçüncü Maksadının rumuzları ve Birinci Mevkıfının çok yerlerinde o sır izah edilmiştir.

Dokuzuncu Mektup'un başındaki, “Neşr-i envar-ı Kur'aniyedeki muvaffakiyetin ve gayretin ve şevkin, bir ikram-ı ilahî, belki bir keramet-i Kur'aniye, bir inayet-i Rabbaniyedir. Sizi tebrik ediyorum” denildiğine ve birçok yerlerde şevkin zıddı olan “Sen fütur getirme” tarzında teşvikler bulunduğuna göre şevk, her şakirdin vicdanen, halen ve manen anlayabileceği bir meseledir.

Bu itibarla fazla izaha lüzum yoksa da Dokuzuncu Mektup'un yazılmasına muhatap olan kimsenin o zamanki halinden kısaca bahsetmek, istenilen izah yerine geçecektir, ümidindeyim. Şöyle ki:

“Bundan 37 sene evvel yani 30'lu senelerde Dokuzuncu Mektup'un muhatabı olan talebede şöyle bir hal varmış: Yalnız hizmet-i Kur'aniye için hayatının devam ettiğini, bütün kusurlu haliyle beraber ehl-i imana faydalı olmayı samimi bir şevk ve şefkat içinde hissediyor ve böyle bir tesir altında kendisini ne dünyanın zevk u sefası aldatmaya ve ne de derd-i elemi şevkini kırmaya tesir etmedikleri gibi, ona uhrevî kazancı da unutturur olmuşlar. İzah edilen şu hale deriz ki: Şevk, iman ve Kur'an hizmetine kalben ve fiilen ciddi bir meyil göstermek demektir. Bu hakikatteki şevkin de elbette imanla şiddetle alakası vardır.”

Üstad'ın daha sonra *Barla Lahikası*'nda yer alan bir mektubunda şevk-i mutlak sırrını anlamak için Otuz İkinci Söz'e havale etmesi de manidardır.

Yine İhlas

Bir gün derste birisi *İhlas Risalesi*'ni okur, Hulusi Ağabey de izahta bulunur. Dersten sonra o kardeş, “Ağabey keşke *İhlas Risalesi*'nin şerhini yazsanız” deyince:

“Kardeşim, her okuyuşta ayrı mana tezahür ediyor, hangisini yazalım!” diye cevap verir.

Hulusi Ağabey ihlasa temas ettiği bir yazısında şöyle der:

“... Bizler bu bariz asırda ve fesad-ı ümmet zamanında lillahilhamd mahza lütuf ve ihsan-ı ilahî olarak en makbul bir hizmetle taltif edilmişiz. Bu hizmetin hadimlerine ihlas düsturlarıyla da tefrikalara düşmemek imkânı verilmiş. İhlası

birakanlar zarara uğrarlar ve uğruyorlar ve uğrayacaklardır. O gibilere acıyarak hayır dua etmeliyiz. Bu kudsî hizmette neticeyi düşünmeden tek başımıza da kalsak emir olduğu gibi harekete ikdam eylemek ve meded-i Bâri'yi niyaz eylemek zaruridir. Biz ihlas kuvvetini küçük görenlerden değiliz. Şahsiyet-i maneviye, bu hizmetin ihlaslı ve devamlı şakirtleri zümresindedir. Allah ihlaslı hizmete sebatla devam, tevfik ve tesir buyursun. Âmin!

‘Ey derde derman isteyen, yetmez mi dert, derman sana!’ diyen zat gibi biz de, ‘Ey bu asrın manevî elemi ni nefsine çektiren kardeş! Yetmez mi Kur’an ve iman hizmeti sana!’ diyerek ‘*Lâ taknetû min rahmetillâh*’ ile yazıma son veriyorum.

El-Bâkî, el-hubbu fillah

Aciz ve pürkusur bir abd-i müznib

El-malum, dâiniz”

İhlasa Dikkat!

Hulusi Ağabey, cemaatin ihlasla yoğurulmasını, işin başının da sonunun da bu olduğunu söyler. İhlası kazanıp muhafaza etmenin mühim bir sebebinin tefekkür-i imanî olduğunu ifade ederek, derslerde daha çok imanî ve tefekkürî bahisleri okutur. Çünkü Üstad, *İhlas Risalesi*’nde rabîta-i mevttten sonra ihlasın tefekkür-i imanîyle çok yakın münasebeti olduğunu izah eder:

“İman-ı tahkikînin kuvvetiyle ve marifet-i Sâniî netice veren masnuattaki tefekkür-ü imanîden gelen lemaatle bir nevi huzur kazanıp, Hâlık-ı Rahim’in hazır nazır olduğunu düşünüp, O’ndan başkasının teveccühünü aramayarak huzurunda başkalarına bakmak, medet aramak, o huzurun edebine muhalif olduğunu düşünmekle o riyadan kurtulup ihlası kazanır.”

Dünya Malına Değer Vermez

Hulusi Ağabey, Üstad’ı gibi azamî iktisat ve istiğna düsturlarına riayet ederek yaşar. Dünya mal ve metainâ, şan ve şöhretine beş para vermez.

Bir gün babası, arazilerini kendisine gösterip tanıttirmek ister. Arazilerin özelliklerini, değerlerini yerinde gezip gösterirken babası, Hulusi Bey'in ilgisini çekmediğini fark edince, "Anlaşıldı" deyip geri döner.

Hulusi Bey, babasının vefatından epey zaman sonra oğlu Necmeddin'i çağırır. O arazileri yarıcılık veya ortaklık usulüyle çalıştıranlara satması için, "Ne veriyorlarsa ver, onları sıkıştırma!" der.

Fakat arazilerin satılığa çıkarıldığını işiten başka müşteriler, üç-dört kat fazla vererek yerleri satın almak isterler. Necmeddin bu durumu babasına bildirip ne yapacağını sorar. "Evladım, ben ne diyorsam onu yap!" diyerek yerlerin cüzî bir paraya çalışanlara verilmesini emreder. Vasiyetinde de, "Evimde lüks eşyam yoktur" diyerek Üstad'ın istiğna ve iktisat düsturlarına riayet ettiğini gösterir.

Şark'ın Yıldızı

Hulusi Ağabey'i Elazığ'da yediden yetmişe herkes sevip sayar. Evinin köşesindeki sokağın başından bastonuyla görüldüğünde sokakta top oynayan çocuklar, oyunlarını yarıda kesip o geçene kadar kıpırdamadan saygı duruşunda beklerler. Hulusi Ağabey geçtikten sonra kaldıkları yerden oyunlarına devam ederler.

Hatta çarşıdan geçerken, sadece Müslüman ahali değil, gayrimüslimler ve Rafizîler de ona hürmeten ayağa kalkıp selam dururlar. Bir gün ayağa kalktıkları sırada birisi Rafizîlere yaklaşarak, "Bu Hulusi Bey kimdir ki ona ayağa kalkıyorsunuz?" der. Onlar, "Bu zat bizim Şark'ın yıldızıdır. Ona birşey dedirtmeyiz!" diye cevap verirler.

Ferdiyete Makamı

Üstad, "*Risale-i Nur* şakirtlerinin şahsiyet-i maneviyesi ve has şakirtleri ferit makamına mazhardır" der.

Hulusi Ağabey de ferdiyete mazhar olduğundan onun bir özelliği de kendisine muhalefet eden ve onu üzenlerin tokat yemesidir. Bunun çok misalleri vardır. Biri de kendi oğlu Naci'dir. Muhammed Orakçioğlu'ndan dinleyelim:

“Naci Ağabey pederini biraz kırıyor. Bunu Hulusi Ağabey’den de Naci Ağabey’den de dinledim. Nasıl oluyorsa kırıyor işte. Bunun üzerine ciddi bir rahatsızlığa düşer oluyor. Ankara’da Üniversite Hastanesi’nde kendisini özel bir odaya alıyorlar. Vücudu su topluyor. Ne tedavi uyguluyorlarsa bir türlü iyi olmuyor, vücuttan şırıngayla suyu çekiyorlar. Kayınpederi ve Hacı Yakup Efendi de orada.

Meseleyi Yakup Efendi kavriyor. Hulusi Ağabey’e rica ediyor, ‘Yanlış yaptı, ona dua edin!’ diyor. Bunun üzerine Hulusi Ağabey, kâğıda bir şey yazıp veriyor. ‘Bunu götürün, suya koyun içsin, kalbini de temiz tutsun!’ diyor. O zat onu götürüyor. Naci Ağabey suyu içiyor, arkasından yatıyor. Rüyada bir denizde yüzdüğünü görüyor. Suyun soğukluğuyla uyanıyor ki, vücudundan bütün su boşalmış. İki tenekeye yakın su çıkmış. Yüz kiloluk adam elli beş kiloya düşmüş, herkes şaşırıyor. Hatta doktor onun o halini görünce korkmuş!”

Hulusi Ağabey, bir ders esnasında şöyle der:

“Bir evladım beni üzmüştü, işi rast gitmemeye başladı. Bana manen ihtar edildi ki, ‘Ona acı, onu affet!’ Ben de affettim, işi düzeldi. Evlatlarınıza kahretmeyin, lütufla muamele edin!”

“Ona Muhalefet Eden Tokat Yer”

1968-69’da Elazığ’da üniversitede okuyan genç kardeşlerden bazıları, Hulusi Ağabey’e biraz küçümser tavırla bakarlar. “Eh işte ne olacak, eski bir talebe, biz de onun kadar risaleleri biliyoruz!” derler. Hele bir tanesi var ki, belki kendisini Hulusi Ağabey’den daha ileride görür.

Bir gün Hulusi Ağabey o gence hitaben “Kardeşim, bizim şahsî şahsiyetimizin hiçbir kıymeti yok. Fakat bulunduğumuz hizmet itibariyle ferdiyet makamındayız!” der. Fakat o genç bunun ne demek olduğunu anlamaz. Okulu bitirir, Elazığ’dan ayrılır.

Gittiği yerde çok ciddi bir sıkıntıya düşer. Ağırcezada yargılanır. Bir türlü kurtulamaz. Yakınlarından birisi âlem-i manada hakimın üstünde bir zatın olduğunu görür. Kendisine, “Hulusi Bey’den gidip özür dilemedikçe buradan

kurtulamazsın!” derler. Bunun üzerine o genç hatasını anlar. Elazığ’a gelip Hulusi Ağabey’den özür diler. Döner ve o sıkıntıdan kurtulur.

Yine bir başka Nur talebesi, Hulusi Ağabey’e muhalefet sebebiyle zor duruma düşer. Birisi kendisine, “Sen hata ediyorsun, bu zat ferdiyet makamının mazharıdır. Ona muhalefet eden tokat yer!” diye ikaz eder. O buna pek ihtimal vermez. Hulusi Ağabey’i Emek Palas’ın salonunda bulur. Yakınına oturur ve Hulusi Ağabey’e sorular sormaya başlar:

“Bu ferdiyet makamı velayet mi, kutbiyet mi, nedir?”

“Hepsi içinde!”

“Efendim, bir kimseye o nazarla bakmak nasıldır?”

“Bir adam, ben iyiyim dese, o adamda iyilikten alamet olmadığına delildir.”

“Peki, kalbe bir şey gelse bunda mesuliyet olur mu?”

“Ehl-i irfan meclisinde aradım kıldım talep, / Her hüner makbulse de illa edep, illa edep” dedikten sonra Hulusi Ağabey şöyle devam eder:

“Bak kardeşim. Sana karşı hüsn-ü zan besliyorum. Benim hüsn-ü zannımı kırmaya hakkın yok. Biz ferdiyet makamına mazhariyet davasında değiliz. Fakat biz feyzimizi oradan alıp karşılıyoruz. Onun için bize ilişkinler iflah olmazlar. Ben size hüsn-ü zan besliyorum. Kalbinize bir şey gelirse önem vermeyin!”

Bu açıklamalardan sonra o kardeş, kendisine gelir ve o tavrından vazgeçer.

Siyasete Bakışı

Hulusi Ağabey, “*Risale-i Nur* talebesi, siyasete yaklaştığı nispette talebelikten uzaklaşır” der.

Üstad, “Mesleğimizde mü’minlerin uhuvveti esastır” demesine rağmen, geçmişte Nur talebeleriyle diğer ehl-i iman arasında haddini aşan ve uhuvveti bozan siyasî tartışmalar olur. Hulusi Ağabey, bu tartışmalardan oldukça rahatsız olur. Siyasî tarafgirliğin, iman kardeşliğine zarar vermemesi için

büyük gayret gösterir. İlginçtir ki, onun derslerinde kurtla kuzu yan yana olması gibi, birbirine muhalif partilerin temsilcileri, il başkanları bir arada bulunur, ders dinler ve birlikte istifade ederler. Çünkü o, derslerde siyaseti öne çıkaracak en küçük bir söz ve davranışa izin vermez.

Şimdi bu bölümde bu konuda onun, Üstad'dan ve *Risale-i Nur*'dan aldığı dersle ortaya koyduğu tavır ve görüşlerine yer vereceğiz.

Bir Mektup

Hulusi Ağabey'in siyaset karşısındaki tavrı, aşağıdaki mektupta yer alan ölçüler çerçevesindedir. O, bir mektubunda Nur talebelerini gelip geçici siyasî meseleler için, diğer ehli imana karşı düşman yapan tavırlardan uzak durdurmak için ihlas ve uhuvvete sarılmak gereğine işaret eder.

“Aziz ve muhterem kardeşlerim,

Kıymetli kardeşimiz Said Özdemir'le mülakatımızda, kuvvetle melhuz tehlikeleri önlemek için bazı esasları tespit ettik. Eğer şahsıma ve fikirlerime itimadınız varsa, kabul eder veya itimatsızlığı gösteren red ile maceralara sürüklenmek isterseniz, rey sizin, tavsiye bizimdir. Muvaffakiyet Rabb-i Rahim'imizdendir.

Kur'an'ın tilmizleri ve Nurların hadimleri hakkında ziyade siyasî kanaatlerden doğan elem verici ve bu mübarek zümreyi yekdiğerine düşman yapan şayialar bu yazıya vesile olmuştur.

Aziz kardeşlerim,

Mübarek Üstad'ımız, hepimizin bildiği gibi, en az on beş günde bir defa okumaklığımız lazım gelen Yirmi Birinci Lem'a-i İhlas ile ihlas kuvvetine dayanmaklığımızı tavsiye ve ihlası kazanmak ve muhafaza etmek için düsturlar koymuştur. Siyasî kanaatlerin tahribatından korunmak için de Uhuvvet adlı dersini vermiştir. Bu iki eser, bizleri muhtemel felaket ve manevî mesuliyetten kurtarmaya kâfidir. Birbirimize karşı kusurlarımızı affedip hizmetin zararına sebep olacak düşüncelere yer vermeyelim. Çünkü her vesileyle Kur'an'ın hadimlerine tecavüzden geri kalmıyorlar. Bunların çirkin

emellerinin tahakkukuna imkân vermekle çok büyük vebale ve günaha girmiş oluruz.

Siyasetle işigal, hizmetimize çok zararlıdır. Kimse siyasî kanaatinden dolayı ayıplanamaz. Fakat ihsan-ı ilahî olarak omuzumuza yüklenen hizmet o kadar ehemmiyetlidir ki, siyasetle uğraşmaya vaktimiz yoktur. Siyasî faaliyette bulunacaklar çoktur. Bu işi onlara bırakalım da siyasî kanaatimizi yalnız seçim esnasında sandığa atacağımız rey pusulasına saklayalım ve ifşa etmeyelim yeter.

Netice, ihlas ve uhuvvet dersleri bizleri sarsılmaz hale getirmeye, manevî yaralarımızı tedaviyle nefsanî arzuların vazgeçmeye, şahsiyet ve enaniyetimizi tatmin etmeye ve hakkımızda inayet ve rahmet-i ilahiyenin devamına yetecek esasları havidir. Başka fikir beyanına ihtiyaç yoktur. Allah cümlemizin muini olsun. Kalplerimizi Allah, Peygamber, Kur'an sevgisi ve fena fi'l-ihvanla nurlandırsın. Her türlü şerlerden ve şerlilerin şerlerinden ehl-i imanı korusun. Âmin!"

Müşterek İmzalı Mektup

1978-79 yıllarında cemaat içindeki siyasî tartışmalar yüzünden *Risale-i Nur* hakikatlerine gölge düşmesine sebebiyet veren tarafgir hareketlere karşı, Hulusi Ağabey'le birlikte sekiz ağabey bir mektup kaleme alır.

"Son zamanlarda *Risale-i Nur* şakirtlerinin inandıkları *Risale-i Nur*'un *İhlas* ve *Uhuvvet* gibi eserlerindeki düsturlara bağlılıktan ayırarak bir siyasî cereyan fırtınası esmekte olduğu üzüntüyle görülmektedir. Üstad'ımızın hal-i hayatında neşredilmiş *Nur Risale*lerinde, siyasî efkârdan gelecek tehlikelere işaret buyurdıkları esaslar, madde madde eserlerin adlarıyla beraber hûlasaları aşağıda sıralanmıştır" deyip *Risale-i Nur*'da siyasetle ilgili bölümleri naklettikten sonra mektup şöyle nihayete erer:

"Şu maddelere göre bizlerin siyaset topuzuna, çeşitli propagandalara katılıp bir vesile-i halas ümidiyle sarılmamız, hem Üstad'ımızın öğütlerine muhalif hem de memleketimiz için ve halkımızın efkârına, *Risale-i Nur* ve o eserlere bağlılık

iddia edenlere karşı şüpheyile baktıracak ve telafisi mümkün olmayacak zararlara kapı açmak manasını doğurur.

Muhterem ve mübarek *Risale-i Nur* şakirtleri ve Kur'an'ın tilmizleri, seçilecek yolu tayin ve takdir ederler ümidindeyiz. Şu satırlar onları yalnız kuvvetli gördüğümüz muhtemel tehlikelere karşı ikaz mahiyetindedir. İhlaslı, basiretli, sabırlı hizmet bizlerden, muvaffakiyet, her halükârda eltaf-ı ilahiyedendir. *Ve minallâhi't-tevfik*.

Hulusi, Abdullah, Said, Hüsnü, Aytimur, Mustafa Gül, Mehmed Feyzi, Salih Özcan, Tahiri Mutlu.

Not: Şahısların fikir hürriyetine müdahale niyetimiz yoktur. Bu fikirler ve arzular seçim gününde sandıklara atılacak reylerde yerine getirilmiş olur, kanaatindeyiz.”

Mustafa Gül ve Hulusi Ağabey

İleri Görüşlülüğü

1969 yılında Millî Nizam Partisi'ni kurmaya karar verdikleri zaman, Hacı Tefvik Paksu, Sudi Reşat Saruhan ve Hüsamettin Akmumcu Hulusi Ağabey'i ziyarete gelerek, “Efendim dua edin, hayırlı bir teşebbüsümüz var” derler.

Hulusi Ağabey, “Cenab-ı Hak sizi hayırda muvaffak etsin, diye dua ederim amma, siz kahir ekseriyetle gelseniz, sizi orada koymazlar!” der.

“Oyumuzu Kime Verelim?”

Hulusi Ağabey, zamanı geldiğinde herhangi bir partiye oy vermeyi, siyasetle işğal saymaz. Ancak hizmet erbabının, siyasî dedikodulara dalıp vaktini zayi etmesini, siyasete

değerinden fazla yer vermesini, bu yüzden kıymetli zamanlarını kaybetmesini tasvip etmez. Bu konuda sorulan sorulara, yoruma meydan vermeyecek şekilde kısa ve net cevaplar verir.

Muhammed Orakçioğlu anlatıyor:

“Turgut Özal’ın ilk seçileceği zamandı. Mahmud Allahverdi gelip Hulusi Ağabey’e fikrini sormuştu:

‘Efendim ne tavsiye edersiniz, oyumuzu kime verelim?’

Ben bu soruya herhalde cevap vermez sanmıştım. Ama Hulusi Ağabey, bunu şöyle cevapladı:

‘Ben onu bunu bilmem. Biz ahirzamandayız. Ahirzamanda sünnet-i seniyyeye ittibain çok önemi var. Peygamberimiz buyuruyor ki: ‘Ümmetimin ekserisi neredeyse orada olun!’ Siz ümmetin ekseriyetini nerede görüyorsunuz?’ dedi ve sustu, daha başka da bir şey söylemedi.”

Hulusi Ağabey’in bu sual vesilesiyle bir sünnet prensibini nazara vererek her zaman için geçerli bir kuralı hatırlatması ve tercihi insanların aklına havale etmesi manidar olsa gerektir.

“Elini Vicdanına Koy”

Torunu Mustafa Yahyagil’in ifadesine göre bir gün eski evin salonunda namaz kılındıktan sonra birisi gelerek:

“Efendim kime oy vereceğiz?” der. Hulusi Ağabey de:

“Kardeşim elini vicdanına koy, sağ bir partiye verirsin!” diye kısa bir cevap verir.

Burada görüldüğü gibi, Hulusi Ağabey, mesleğimiz açısından mü’minler arasında siyasî tarafgirlik doğuracak bir propagandaya kapı açmaktansa, kişinin aklına kapı açıp tercihi kendi vicdanına bırakmayı daha sağlıklı bulur.

Parti Başkanlığı

Cemaat arasında siyasetin çok gündemde olduğu zamanlarda Adıyaman’da Dursun Kutlu’yu bir partinin il başkanlığına

getirirler. O sırada Almanya'dan gelen bir grup Hulusi Ağabey'e siyasetle ilgili düşüncelerini sorar.

Hulusi Ağabey'in onlara verdiği cevapları kaydeden Muhammed Orakçioğlu kasetleri Dursun Kutlu'ya da gönderir. Bu düşünceleri dinleyen Kutlu, partideki görevinden istifa eder ve siyasetle alakasını keserek asli hizmetine döner.

“Zannettim Ki *Risale-i Nur*'la İlgili Bir Mesele”

1980 İhtilali sonrasında yine Adıyaman'dan Dursun Kutlu, Bektaş Bey ve Abdülkadir Kayır Elazığ'a gelirler. Dershanede Hulusi Ağabey'e hususi bir mesele sormak istediklerini söylerler. Hulusi Ağabey, durumu kavrar. “Bizim hususi bir meselemiz yok, ne soracaksanız sorun” der.

“Efendim Anayasa referandumuna evet mi diyeceğiz, hayır mı diyeceğiz?” derler.

Aslında gelip geçici ve neticeleri bilinen siyasî meseleler üzerinde bu derece önemle durmaya ihtiyaç olmadığı gibi, lüzum da yoktur. Bu meseleler, bir büyük zattan ders alınacak türden meseleler değildir. Çoğu zaman avama da malum olan, herkesin az bir ferasetle kavrayabileceği hususlardır. Hulusi Ağabey, bu gerçeği vurgulamak için asıl üzerinde durulup istişare edilecek meselenin, *Risale-i Nur*'daki derin hakikatler olması gerektiğini bir misalle açıklar:

“Kardeşlerim, ben ‘rüya’ bahsinin başında ‘Hayaller evliyaların tuzağıdır’ ibaresini elli yıldır çözemediğimden, kendime ceza verip iki gün oruç tuttum. Ondan sonra Cenab-ı Hak lutfetti de, Yirmi Dokuzuncu Mektup'un Üçüncü Telvih'i ilham oldu. Camilerin arkasında zikr-i ilahîyle, cuş u huruşla yapılan zikirlerin, camideki feyzi muhafaza etmek ve avlamak manasında olduğunu anladım. Şimdi ben de zannettim ki, sizin de *Risale-i Nur*'daki bir meseleyle ilgili böyle bir müşkülünüz var, onun için bana sormaya geldiniz. Her neyse!” dedikten sonra sorularıyla ilgili yine genel bir ifade kullanarak, “Kardeşim, fitneye sebebiyet vermeyecek şekilde verip kurtulursunuz” der. Böylece zatında ehemmiyeti olmayan gelip geçici siyasî meseleler üzerinde merakla durmayı ve aralarında medar-ı niza yapmayı Nur talebelerine yakıştırmaz.

“Nur Talebesi Gazete Okur mu?”

Bir gün Hulusi Ağabey’e, “Nur talebesi gazete okur mu?” diye sorarlar. Çok kısa bir cevap verir:

“Vakit bulabiliyor mu?”

Tenkide Gelenlere Sert Bir İkazda Bulunur

1978’li yıllarda siyasî tartışmaların ayyuka çıktığı, zihinleri hayli meşgul ettiği ve Nur talebeleri arasında sû-i zanlara kapı açtığı bir zamanda, Hulusi Ağabey, her zamanki soğukkanlılığını muhafaza ederek, Nur dairesine siyasetin bulaştırılmaması için gayret sarf eder. O gün kendilerini siyasetin akıntısına kaptıranlar, Hulusi Ağabey’in tavrını tenkide kalkışır, onu da siyasî tartışmaların içine çekmeye çalışırlar.

Bu maksatla Hulusi Ağabey’i ikna ve irşat etmek üzere bir grup ziyarete gelirler. Kendilerine göre deliller ileri sürerek siyasetle meşguliyyete fetva çıkarmaya çalışırlar. Muhammed Orakçioğlu, “Hulusi Ağabey’i hiçbir zaman o kadar celalli görmedim!” der. Kendilerine ders vermeye kalkın bu gruba karşı, Hulusi Ağabey, o güne kadar takınmadığı bir tavır takınır. Yaptığı izahları kaale almayan gruba, “Siz beni ne sanıyorsunuz? Getirin *Sikke-i Tasdik-i Gaybî*’yi okuyun!” demek zorunda kalır.

Vefatından sonra Said Özdemir tarafından yayınlanan *Barla Lahikası*’nda Üstad’ın, “Sırr-ı beyan-ı Kur’an’da vârisim” dediği bir zata ders vermeye kalkın, en azından sû-i edeptir. O da haddini aşan bu gruba ilk defa farklı bir üslup kullanır:

“Siyasetçiler İçimize Girmesin”

“Siyasetle uğraşanlar bu camiamıza girmesinler, gidip siyasetle uğraşınlar. Cemaatin içine fikri bozuk birisi gelirse, benden feyiz kapısı kapanıyor ve konuşamıyorum, nefesimi kesiyor. Kerametim yok ki, göstereyim. Bundan dolayı siyasetçiler bizimle uğraşmasınlar ve içimize girmesinler.

Risale-i Nur şakirtleri de siyasetle uğraşmasınlar ve onların içlerine girmesinler. Çünkü topu yalandır. Apaçık

konusuyorum. İsterseler kafamı kessinler, ben yine susmam ve doğruyu konuşurum. Yoksa ahirette mesul olurum.

Bu fesad-ı ümmet zamanında, ya imanı tehlikeden kurtarmak veya imanı elden çıkarmak tehlikesi vardır. Allah bizleri korusun. *Risale-i Nur* şakirdine rahmet-i ilahiye nezaret eder. Öyleyse *Risale-i Nur* şakirdi olmaya çalışalım. Ve o bayrak altından ayrılmayalım. Ne mutlu onlara ki, ‘Ben *Risale-i Nur* şakirdiyim’ der. Zaten bizim gayemiz, yalnız ve yalnız Allah rızasını kazanmamızdır.

Eğer içimizde siyasetçi olan varsa, bıraksın. Bırakamıyorsa, içimize girip bizi meşgul etmesin, defolup başka yerlere gitsin. Bizim cemaatimize gelmesin, yoksa ne yapacağımı ben bilirim. ‘*Eûzü billâhi mine’ş-şeytâni ve’s-siyâse*’ deyip siyasetten el çekmek lazımdır. Sandığa gidip orada ne yapacaksa yapsın ve orada siyasetini sandık başında göstere. Bu kadar bize izin verilmiş, daha ileri gidersek tokat yeriz. Allah korusun. Soran olursa ‘Hangi partiye verdin?’ ‘Attım gitti!’ de.

Siyasetle iştiğal etmek değil, belki düşünmesinin bile zarar vereceğini hesaba katmalı. Bu işi iştahlılara bırakmalı, hizmete devam azmiyle fikirleri temizlemeli ve içimize girmiş siyasî fikirlerin tesirinden kurtulmalı.

Siyasete bulaşan, muhakkak bir yere iltihak edecek. Bu işlerin hiçbirine karışmamak lazım. Çünkü münakaşaya yol açar.

Eğer aklın, vazifenle ilgili olmayan şeylerle uğraşmışsa, aklına de ki: ‘Çekil oradan! Bizim başka şeylerle uğraşacak vaktimiz yok.’ Orada (ahirette) ‘Sen hangi partidendin’ diye mi soracaklar? Hayır, hayır, öyle değil. Allah Teâlâ ahirette sırf rıza-i ilahî için bir araya gelmiş ve hizmet etmişlerin mükâfatını verecek. Bizim siyasetle uğraşacak vaktimiz yoktur.

Ben Üstad’ı görmeye gittiğimde seçimler yaklaşıyordu. Üstad’a, ‘Hangisine vereyim?’ diye sordum. O da bana, ‘Kardeşim, biliyorsun siyasetle uğraşmıyorum. Sen istediğine ver, ben de seninle beraberim’ dedi. Ben ki Üstad’la görüşmüşüm, niye siyasete karışayım.

Ben cemaate desem, ‘Gelin filan partiye oyumuzu verelim.’ O vakit cemaatin itimadı kalmaz. Siyasî fikrimin açık olmasından dolayı beni hiç kimse dinlemez.

Bir gün siyasetle uğraşsam o gün feyizle ders yapamıyorum. Manevî füyuzat salim olamıyor. Cemaat de istifade edemiyor. İyi dediğim maalesef kötü çıktı. Ben hiçbir kimsenin siyasî fikrine karışmam. Hiçbir propaganda da yapmıyorum. Hiçbir partiye de karışmıyorum. Hiçbir kimseye de, ‘Gel falan partiye oy ver!’ demem. Hiçbir partiye de yardım edip çalışmıyorum.”

Üstad Ne Zaman Gelmiyor?

Hulusi Ağabey, Üstad’ın her akşam kendi yanında derslerde bulunacağını vaat ettiği halde bazen derslere gelmediğini söyler:

“Kardeşlerim, Üstad iki halde derste bulunmuyor. Biri kardeşlerin arasında nazlanma ve çekişme olduğu derslerde, diğeri casusların bulunduğu derslerde!”

Büyük Doğu’culuk

Malatya’da bulunan *Büyük Doğu* mensupları Hulusi Bey’i kendilerine destek vermeye davet ederler. Hulusi Bey, siyasî bir faaliyet olan *Büyük Doğu* hareketine karşı takındığı tavrı bir mektupla Üstad’a yazar. Nur talebelerinin siyasî hareketlere karşı münasebetlerindeki ölçüyü göstermesi bakımından mektubun ilgili bölümü manidardır:

“... *Büyük Doğu*’cuların bu fakiri kendi zümrelerine katmak hususundaki tekliflerine, ‘*Büyük Doğu*’culuk siyasî bir teşekkül müdür?’ diye sordum. ‘Evet’ dedikleri için ‘Sizin yalnız imanî ve Kur’anî mesaildeki müşküllerinizi ve izahını arzu ettiğiniz noktaları *Risale-i Nur*’un yardımıyla halle çalışırım. Benim mesleğim, ihtiyar ve şuurum taalluk etmeden *Risale-i Nur* dairesinde istihdamdan ibarettir. İman ve Kur’an meselelerinize hemfikirinizim. Fakat siyasetle iştigal edemem!’ mealinde cevab-ı red verdim.

Yalnız bu zümreden Nurlarla alakadar olanlar var. Onların ele vererek hem eserleri okumalarını ve anlayamadıkları yerleri sormalarını, Kur’anî hattı öğrenmekte de gayret

etmelerini rica ettim. Malatya ve Urfa ve Antep'teki kardeşlere, eserleri edinmekle ve alakalarını artırmaya âcizane yazılarımla teşvik etmekteyim. Şimdilik mesail-i Nuriyem böyledir. Cenab-ı Hakk'a nihayetsiz hamd ve şükürler olsun ki, hesapsız kusurlarımla beraber bu Kur'anî ve imanî hizmette istihdama layık görmüştür. Elbette mübarek ve müşfik Üstad'ımın dualarının bereketiyle zümre-i Nuriyenin aciz bir ferdi olmakta devam ve öylece Liva-i Ahmediye (a.s.m.) tahtında toplananlardan olurum.”

“Başka Şeylerle Uğraşmaya Vaktimiz Yok!”

Sosyal dernek, cemiyet ve vakıf gibi müesseselerle münasebeti nasıl bulduğunu soran bir kardeşe verdiği cevabî mektupta, yine zamanları en kıymetli olan iman hakikatleriyle meşgul etmeyi tavsiye eder:

“Manasında ve lafzında ayrılık ifadesi sezilen derneklere, müspet yolda bulunurlarsa müdahale etmemek, fakat dünyevî meşgalemizden iktisat edildiği istirahat zamanlarımızı, uhrevî hayatı kazanmak, iman ve Kur'an hizmetlerine tahsis etmek zaruretindeyiz. Başka şeylerle uğraşmaya vaktimiz yoktur. İman hadimi, Kur'an hizmetine nafi şeylere müzahir olmalıyız.”

Âlemin Islahı

Kendisine geniş dairelerdeki gelişmelerin nasıl ıslah edileceğiyle ilgili sorulan bir soruya verdiği cevap şöyledir:

“Gayet acip bir meseleyi istişare mahiyetinde bana yazıyorsunuz.

Evvela: Size şunu tavsiye ederim ki, uhdesinden gelinemeyecek şeylerle meşgul olmaya lüzum yoktur. Islah-ı âlem, ancak irade-i ilahiyeye mümkündür. Nitekim Üstad-ı Muhterem (r.a.) ‘Ben de âlemin ıslahını arzu ediyorum, dua ediyorum. Fakat irade edemiyorum’ buyuruyor.

Saniyen: En kolay iş, nefsimizin ıslahıyken, ona bile muvaffak olamıyoruz. Bu derdin çaresi, emir olunduğun gibi istikamet etmek için say etmek, ilahî icraata karışmamak,

tevfik ve mededi yalnız Allah'tan beklemektir, kanaatindeyim.”

Bir Tefekkür Ziyafeti

Hulusi Bey'in asıl önem verdiği eser hiç şüphesiz *İhlas Risalesi*'dir. Üstad'ın tavsiyesini esas alarak “on beş günde bir” mutlaka *İhlas Risalesi*'nden ders yapmayı ihmal etmez. İhlası kazanıp muhafaza etmenin ikinci şartı olan “musnuat-ı ilahiye üzerinde tefekkür ederek huzur kazanma” maddesinin bütün Külliyatı içine aldığını ifade eder.

Yine bir dostuna yazdığı cevabî mektubunda, varlıklar üzerinden engin bir tefekkür seyahatine çıkar. Ardından bu asırda gaflete dalan ve ebedî hayatlarını tehlikeye atan insanların perişan hallerine atıfta bulunur. Sonra, kendi iç âlemine döner, nefsini sorgular. Ama ne sorgulama! Âdetâ nefsini yerden yere vurur. Galiba büyüklerin büyüklüğü, nefisleriyle yaptıkları savaş ölçüsünde ortaya çıkıyor. Böylece afaktan enfüse, muhteşem, zevkli, uzun bir tefekkür ziyafeti ortaya çıkar. İmanın hayata hayat olduğunu ve Hulusi'yi halis kılan sırrı bu satırlarda bulmak mümkündür:

“Aziz ve muhterem kardeşim,

Manzarası güzel ikametgâhınızdan, daire-i rü'yetinize giren ve her biri Hâliklarının esmasının mazharı, medarı ve aynası olduklarını lisan-ı halleriyle beyan eden her mahlûk, her memlûk ve her masnuyla birlikte manevî letaifinizin, tefekkür, tezekkür ve tesebbüh halinin bir ifadesi demek olan latif yazınızı, ben de o daireye girerek, zamanın fevkine çıkarak, yazıldığı yerdeki hal-i kisveye bürünerek zevk etmek istedim.

Başımı ihtiyarsız etrafıma çevirdim. Sükûnetli ve şehirden hariç münzevî dairemizden etraftaki bağlara, ağaçlara, dağlara, taşlara ve semadaki büyük ve muvazzaf memur olan şemse, sahibi tarafından tek tük götürülen develere, uçuşan ve ötüşen kuşlara, burnuma, kulağıma, yüzüme, elime ve ayağıma ara sıra konan sineklere, kâh latif ve hafif, kâh mutedil, kâh sert ve haşin esen rüzgâra, bilhassa bahçedeki birkaç çam ağacının dal ve yapraklarından çıkan seslere, azalarına baktım, görmediklerimi de düşündüm.

‘Tüsebbihü lehü’s-semâvâtü’s-seb’u ve’l-ardu ve men fihinne ve in min şey’in illâ yüsebbihu bihamdihî’ fermanından bir zerreyi anlar gibi oldum. Her bir şeyin lisan-ı halleriyle esma-i hüsnâ adedince Hâlık’ın vahdaniyetine şehadet ettiklerini hissettim ve dedim:

Fesübhanallah! Vahdaniyetin bu kadar hadsiz delilleri varken bu zamanın insanlarına ne olmuş ki, kör ve sağır olup, bu kadar hadsiz şehadete ve tesbihata lakayt kalıyorlar. Veya derd-i maişetle sarhoş olmak yüzünden, hoş ve rahat ve bütün ibadetleri cami’ bir farize olan namaza karşı tembel davranıyorlar. Veya büsbütün dünyaya hasr-ı nazar edip ebedî olarak bu fani âlemde kalacaklarmış gibi, kendilerini lâyemut sanıyorlar. Veya bu fani âlemin arkasındaki ebedî âlemi hiç düşünmeden, hayvandan çok aşağı düşüyorlar. *‘Levlâke levlâk, lemâ halaktü’l-eflâk’* hitabına manen muhatap, mükerrem bir ben-i Âdem, ahsen-i takvimde bir insan-ı kâmil, bir mü’min-i muhakkik olmak gibi âla-yı illiyyine namzetliğinden, esfel-i safiline ihtiyarlarıyla sukût ediyorlar.

Döndüm, nefsim baktım. Gözlerini kapamış, kulaklarını tıkamış, bendeki bu halin geçmesini sabırsızlıkla bekliyor gibi gördüm ve dedim:

Ey nefis! Yaş elliyi geçeli birkaç sene oldu. Aile hasta, akraba içinde en yaşlı erkek sen kaldın. Komşulardan, hemşehrilerden memleketin her yerinden, dünyanın bütün sakinlerinden milyonlarca insanlar bu âlemden gittiler. Bu muhaceret, akıntı kesilmeden devam ediyor. Son süratle giden bir şimendifere benzeyen, üzerinde yaşadığımız şu arz, her çeşit sakinlerini, bir nevi istasyon, iskele veya bekleme yeri olan kabirlerine atarak, iterek ve boşaltarak yoluna devam ediyor. Trenin vagonlarına büyük harflerle şöyle yazılmış:

‘Ebedî âlemin istasyonlarına gider!’

Yolcuların boyunlarına nereye indirilecekleri, ne zaman indirilecekleri yazılı yaftalar takılmış.

Ey basireti kapanmış, dünya işleriyle gözü perdelenmiş, hevayla, tûl-u emelle ubudiyet ve taatte gaflete dalmış olan biçare nefis! Uyan, gözünü aç! Hakikati gör, bak! Başın, neredeyse kabrin duvarına, ağacına ve taşına çarpacak. Bak,

bak! Atılacağıın çukur, gözle görülecek kadar yaklaştı. O zaman uyanmak bir fayda vermez. Seni Cenab-ı Hak hadsiz nimetlerine nail etti. İmanî ve Kur'anî hizmette istihdam ve böylelikle en büyük nimetiyle seni taltif buyurdu. Bu kadar hadsiz nimetlere karşı, Rabb'inin huzuruna neyle gidiyorsun? Feraizi bile ciddiyetle ifaya gayretin yok! Hâlâ medhe düşkünsün. En küçük bir kusuru üzerine almak istemezsin. Her arzun derhal yerine getirilmeli. Her isteğin haram helal düşünülmeden verilmeli, ölümü unutmalı, hoşça gidecek şeylere aç kurt gibi saldırmaya devam etmelisin!

Ey nefis! Lillahilhamd, her fenalığa muvaffak oldun! Yalnız bir şeye muvaffak olamadın. O da ekser nas seni iyi bilirler. Ben aksini iddia ediyorum. Senin iyi olmaya asla niyetin yoktur. Ne kadar suret-i haktan görünürsen görün, sen mekkarsın, gaddarsın. Sana itaat eder gibi hallerim, seninle ittifak eden ahirzaman fitnelerinin şerlerine mukavemet edemediğimden, ihtiyarsız zuhura geliyor. Kalp, ruh ve sair letaifim, sana asla muti değildirler. Rabb'imden daimi niyazım şudur:

‘Ya Rabbi! Ben nefsimi ıslaha muktedir değilim. Sen bana öyle kuvvet ver ki, onu ıslaha muvaffak olayım. Huzuruna nihayetsiz acz ve fakrıyla, fakat halis ve nihayetsiz rahmetine muhtaç müflis bir abd olarak geleyim.’

Ey benim dertlerimi dinleyen aziz kardeşim,

Keşf erbabına göre, Hâlık'ın bir ilan levhası demek olan ve bir nevi yazar-bozar tahtaya benzeyen Levh-i Mahfuz'a, nazarınız yetişseydi, bu biçare kardeşinizin şaki olduğunu siz de görür ve o zaman ‘Heyhat! Ben bunu insan zannedirdim’ derdiniz. Ben maalesef işte böyle bir şaki olduğumu hissediyorum. Dünyada şakiyi tarife kalkarsak, ne deriz? Yol kesen, gasp eden, baş kesen, ev yıkan... İla ahir, değil mi?

İşte sana bir yol kesen... Başta akıl, kalp, sır gibi manevî cihazlarım ah u enin ettikleri halde, onların yolunu nefsim keser. ‘Haydi, bu tarafa!’ diyerek isteğine göre götürüyor.

İşte bir gasıp... O letaifin kazançlarını nefsim hevaya sarf ettiriyor!

İşte bir baş kesen... O letaifi, nefsim âdetâ işlemez ve başları kesilmiş hale getiriyor.

İşte bir ev yıkan... Hane-i vücudumu nefsim, nursuz viraneye çevirerek ebedî saadethanemi yıkmak istiyor.

Nazarım Levh-i Mahfuz'a yetişmekten çok uzak. Fakat lutfu Hak'la bu acınacak halimi hissediyorum. Amma başka bir Rab yok ki, O'na iltica edeyim. O'ndan istimdat edeyim. O'nun bab-ı rahmetini dakkedeyim. İster istemez bu kapıyı, niyazla fızarla çalmaya devam edeceğim.

Eğer hatırınıza gelirse ki: 'Yahu sen neler yazıyorsun? Bu yazılarla verdiğin numara zıt değil mi?'

Kardeşim, evvelen, bilmek başka, yapabilmek başka olduğu gibi, *'Heleke'n-nâsü ille'l-âlimûn ve heleke'l-âlimûne ille'l-âmilûn'* hükmünce, bilmek kâfi değil, yapabilmek lazım. Hatta yapabilmek de kâfi değil, garazsız, ıvazsız, tam halis ubudiyet maksut ve matluptur. Yani, 'Ben bir abdim. Ve vazifem, Seyyid'imın emri ve izni dairesinde işlemektir. Ben, ücretimi peşinen almış bir ameleyim. Vazifem, Malik'imın emirlerini kayıtsız, şartsız yapmaktır. Ben muvazzaf bir memurum. Vazifem, Hâlık'imın mülkünde, vazifelerimi unutmadan, memuriyetimi istikametle ifaya çalışmaktır.

Saniyen: Cenab-ı Hak, hakkı her ağızdan söyletebilir. Her kalemden yazdırabilir. İntak-ı bi'l-hakkın çok misalleri var. Meşhur İbrahim Hakkı Hazretleri de:

'Her söyleyeni dinle,

Ol söyleteni anla,

Hoş eyle kabul canla' demekle, bu hakikate güzel bir işaret yapıyor. Seyyatımızdan mesulüz. Hasenattaki hissemiz pek azdır. Onun için bizden sudur eden iyiliklerde, Rabb'imizin in'am ve ihsanını görüp, O'na şükredeceğiz. Seyyat ve mesaibde, nefsimizin kusurunu anlamaya çalışarak, Rabb'imize istiğfar ve ilticada bulunacağız.

Her şey, vücuda gelmeden evvel ve geldikten sonra yazılıdır. Amenna, fakat hiçbir şeyi vücuda gelmezden evvel kimse bilemez. Geldikten sonra da akıbetini anlayamaz. Ancak kime ne kadar bildirilirse o, o kadarını bilir. Mukaddir kim ise, Alîm

de O'dur. O'nun ezeli ilmini kimsenin bilmesine imkân yoktur. O Alîm ve Hakîm, maddî sebepleri izzet ve azametine perde etmiş. Bir bahçenin yetişmesini suya, havuza, bahçivana bağlamış. Su kendisinin. Havuzu mahlûku yapar. Bahçivan memlûküdür. Bahçivan suyu bahçeye akıtır, havuzu doldurur. Çiçeği, sebzeyi, ağacı eker, diker, zaman zaman sular. Bütün esbab-ı maddiye tamam iken, bazen çiçeği, sebzeyi, ağacı yetiştirir. Bazen bir afet verir, kısmen veya tamamen mahveder. Fakat bahçivanın kusuruyla da o bahçe mahvolabilir. O zaman onu mesul ve mahkûm eder. Çünkü işe, ihtiyarın parmağı karıştı. Bahçivan diyemez ki: 'Sen benim iki gün şu vazifeyi ihmal edeceğimi biliyordun, beni mesul ve mahkûm etmemelisin!'

Neyse, bu bahse daha evvel temas etmiştik. Kader-i ilahiyenin tezahüratına karşı, '*Men âmene bil'-kader, emine mine'l-keder*' düsturu kâfidir. Yani ehl-i hak olan ehl-i sünnet ve'l-cemaatin anlayış ve inanışına göre, 'Kadere iman eden, kederden emin olur.' Gelen musibetlere karşı, 'Merhaba, hoş geldin. Biliyorum, sen kendin gelemezsin. Sen bir vazifeyle gönderilmişsin. Vazifeni yap, git. Senin beni incitmene karşı, O Rahim Rabb'ime iltica ediyorum' der.

'*La havle velâ kuvvete illâ billâh*'tan gaflet ve nefse itimat, nefisini o kadar şımartır ki, '*Ene rabbükümü'l-â'lâ*' diyecek kadar bir firavun olur. Nefsin arzularına tabi ola ola '*Menittehaze ilâhehâ hevâhû*' sırrına mazhar olunur, maazallah. Öyle ise nefsimizi tezkiye ve tebrîe etmeyelim ki, firavuniyete kalkmasın. Hevamıza tabi olmayalım ki, ona abd olacak derekeye düşmekten kurtulalım.

'Ene'l-hak' diyen zat, o sözü sekir halinde söylemiştir. O halde söylediği sözden hakikatte mesul değil. Fakat zahir şeriata göre mesul tutulmuş. Ve mahkûm da olmuştur. 'Pes ene'l-hak nice desin kişi, mansur olmadan' fikrası o sözü söylemek için, o halde bulunmak şart olduğuna da işaret ediyor. Zaten biz böyle 'Ene'l-hak' diyecek bir mansur olmayı da istemiyoruz. Ve o zatın arkasında gitmeye bir ihtiyaç hissetmiyoruz. Sırat-ı müstakimle ifade olunan nuranî yola hidayet ve tevfiği Erhamürrahimîn'den bütün namazlarımızda istiyoruz.

Bizi bu nuranî yol haricinde görünen ışıklar, cezbetmemeli. O dolaşık ve dar yollara heves edip girersek, çok meşakkat çekeriz. Geri dönmek ve tekrar tarik-i müstakim olan cadde-i kübrayı bulmak pek zor olur. Allah şaşırtmasın! Bizleri süleha zümresine ilhak buyursun, âmin!

Beşerin hadiselerden müteessir olması, kanaatimce, acizliği, sabırsızlığı, noksanlığı, eşyaya ve kendisine mana-yı ismiyle, fani nazarıyla bakmasıdır. Kaviyy-i Mutlak'a dayanmak acizliğini, Rahim-i Mutlak'a itimatla sabırsızlığını, Kamil-i Mutlak'a tevekkülle noksanlığını, her şeyin hatta kendisinin bile tek ve mesulsüz bir Rabb'in mahlûku, memlûku, masnu ila ahir olduğunu düşünerek, yani her şeyi bir harf gibi görüp bu harfin kâtibini anlamakla, mana-yı harfiyle mevcut tanıyıp, mana-yı ismiyle fani olduğunu hissetmekle ve bu meselelerin muvaffakiyeti derecesinde teessürden kurtulur. Yani yükü sırtında taşımaz, yere kor ve üzerinde oturur. Bütün bütün teessürden kurtulmak, beşerîlikten çıkmak, muhal bir keyfiyettir. Vesile-i terakki olan imtihan ve iptiladan sıyrılmak demektir.

İşte bundandır ki, imanın kemaline had yoktur. Gayet basit ve taklidî imandan, ta makam-ı rızaya, makam-ı mahbubiyete kadar uçsuz bucaksız mertebeler var. Bizler ise neredeyiz, nelerden dem vuruyoruz? Evet, haklısınız, ben de hoşuma giden şu fikrayı kal ehli olduğumuz hakkındaki sözümüzü teyit maksadıyla zikredeyim:

'Kovan arısının olmazsa balı,
Kuru vızıltıdan ne ola hali
İlahî, gider benden kîl u kâli,
Cemi taklidimi tahkike döndür.'

İşte aziz kardeşim, bana ait olmayıp hak olup Hak'tan gelen şu sözlere bu kere de burada nihayet vereyim. Geçmiş mektuplardan bazı ehemmiyetli nükteleri yazmış ve saklamış olsaydınız, belki başkasına da ileride faydası olurdu.^[25] Çünkü yazıların manidar ve münevver aksamı hazine-i Kur'aniyedendir.

El-Bâkî, el-hubbu fillah

İbrahim Hulusi”

Varlıkların Tesbihini Duymak

Yine bir kardeşinin sorusuna verdiği yazılı cevapta onun Nurlardan aldığı dersini nasıl takdim ettiğini görürüz:

“Sevgili kardeşim ve manevî evladım,

Benden *İşârâtü'l-İ'caz* tefsirindeki bir tabir münasebetiyle bu sırra mazhariyetin nasıl elde edilebileceğini soruyorsunuz. *'Hatemallâhü alâ kulûbihim ve alâ sem'ihim ve alâ ebsârihim...' ilâ âhir.*

Elcevap: *Risale-i Nur*'u ihlasla ve dikkatle mütalaa etmekle bu hakikate herkes halince nail olur. Binaenaleyh, Yirmi Dördüncü Söz'ü dikkatle çok mütalaa et. Zaten kâfirleri tavsif eden o ayet, mü'minler için mucib-i endişe olamaz. Korkmayınız. Sizin gözünüz, kulağınız, aklınız, kalbiniz imanla nurlanmıştır ve nurları günden güne artmaktadır.

Size soruyorum, şiddetle esen bir rüzgârın ağaç dallarından çıkardığı sesler, gafillerin dinledikleri gibi manasız bir gürültü mü? Yoksa 'Hu Hu Hu' mu? Bir vapurun makine dairesinden gelen ürkütücü gümbürtü mü? Yoksa 'Ya Hak, ya Azîm, ya Kadîr' mi? Bahardaki arzın bir nevi dirilişi, suların çağlaması, kuşların cıvıltıları, kuzuların melemeleri çok esma-i ilahiye'nin gözle görülmesi ve kulakla işitilmesi değil midir?

Bu seslerin hepsi Yirmi Dördüncü Söz'deki sarıh bir surette, 'Ya Rahim, ya Rahim, ya Rahim' diyen kediler gibi değildir. Fakat eşyaya kendileri hesabına değil, Hâlık'ları Sâni'leri hesabına bakılınca, bir lokomotiften Allah Allah sesi nasıl duyulmaz. Fakat maddeye dikkat edilirse korkunç bir gürültü manası verilir.

İşte *Risale-i Nur* şakirtleri, her şeyde tecelli eden esma-i ilahiye'yi tanımayı ve her şeyden o şeyin kendisine mahsus diliyle söylediği tesbihatı duymayı öğreniyor.”

Ulema-i Sû

Hulusi Ağabey, bazen kendi batıl malumatlarını âleme hakikat gibi satmaya kalkan ve bu yüzden Nurlara ve Üstad'a itiraz ve

rekabet yolunu seçen kalemlere sert cevaplar verir. O anda üslubu celal tecellileriyle çağlamaya başlar:

“Üç yüz sene sonra gelse bile *Risale-i Nur*, o zamanın Müslümanlarına rehber olacak vaziyettedir. Hatta beklenen, yani Müslümanların beklediği, Muhbir-i Sadık’ın haber verdiği Âl-i Resul’den gelecek Muhammedü’l-Mehdi Hazretleri de teşrif etse, *Risale-i Nur* o mahiyettedir ki, o da ondaki prensipleri kendisine düstur-u hareket ittihaz edecek. Yani, bizim iştigal ettiğimiz mesele, bugünün, yarının işi değil. Hz. Mehdi gibi bir zat da gelse yine ne yapacak? Onu kendisine rehber ve düstur ittihaz edecek. *Risale-i Nur*’u bugünün mütehassısları böyle görüyor ve gösteriyor. Bundaki esaslar öyle mürur-u zamanla değişecek, unutulacak kaideler değil. Çünkü Cenab-ı Hak, ‘*Innâ nahnü nezzelne’z-zikra ve innâ lehû lehafizûn*’ ayet-i kerimesiyle, ‘Şüphesiz Kur’an’ı indiren, inzal eden Biz’iz. Onu ebede kadar da muhafaza edecek Biz’iz’ buyuruyor.

Böyle Kerim bir Zat’ın, böyle Hafız bir Zat’ın taahhüdü altına girmişiz. Cenab-ı Hak, yirminci asırda Kur’an’dan istihraca memur ettiği zatla ‘Bu mariz asra, hasta unsura, alîl uzva’ tam faideli bir reçete olan *Risale-i Nur Külliyatı*’nı bize ihda buyurmuş. Hediyeye karşı böyle mi hürmet edeceğiz? ‘A efendi, a sersem kafalı, a beyinsiz herif!’ Ellerindeki ebedî hazinenin farkına varmayan, bu hakikatler manzumesinden insanları bir şekilde uzaklaştıran, Amme cüzünü bir şekerlemeye satan bu beyinsizlere karşı böyle demek lazım.

Eğer İslamiyet ve iman dairesinden çıkacak bir söz söylemişlerse, hemen tövbe istiğfar edip temizlensinler. Bu Kevser şarabından içsinler. Bilhassa başına kimi getirirse getirsinler. Davamızı ispat etmeye muktedir olmazsak, o zaman ne söylerlerse hakları var. Böyle saçma fikirler ortaya atmasınlar.

Risale-i Nur dairesi dışında nur aramak kâr-ı akıl değil. Bunu hazmedemiyorlar. Şunun bunun düşüncesiyle ortaya attıkları fikirlere, bir cevher bulmuş gibi sarılıyorlar, seviniyorlar. Elli senedir ne yaptılar? İşte mesele buradadır. Biz bu işin üzerinde duracağız. Şimdi eğer dünya bütünü fesada gitse, acaba şimdi hatırımda kaldığı kadarıyla

Muhammediye'den bir beyit söyleyeceğim. Muhammediye sahibi Dürrizade Muhammed Efendi diyor ki:

*'Dünya tamamen kâfir olup, dolsa nâr-ı cehîme
Keder vermez, Hüdaverdi Kerim'e'*

Belki tam ifade edemiyorum. Fakat mana itibariyle söylemek istediği budur: Dünya cehenneme gitse, Cenab-ı Hakk'ın uluhiyetine bir zarar gelir mi? Bir mü'min zümrenin, şunun bunun mesnetsiz sözlerine kanıp da parçalanması, bölünmesi, şuraya buraya dağılması doğru mudur? Ya davanıza hakkıyla sadıksınız, aklınız ermiş, anlamışsınız ki, bu haklıdır. Veya zaifsiniz, zafiyet varsa bunu kuvvetliliğe çevirmenin çaresine buradan başlayacaksınız.

Biz size demedik mi, 'Bunun zamanı değildir' diye? Bunu sadece çocuklar okusun da siz başka şeyle meşgul olun. Zaten onların söylediği, söylemek istediği şeylere biz de o kadar mutaassıp değiliz. Biz de keşiş değiliz. Cenab-ı Peygamber, *'La ruhbanîyyete fi'l-İslam'* buyurmuş. Yani keşiş gibi bir taassup göstermiyoruz. İslamiyet'te taassup var mıdır? Yoktur. O, Hıristiyanlık'ta vardır. Biz hakkı nerede görsek, hikmeti nerede bulsak ona taraftar oluruz.

Evet, Peygamber (a.s.m.) buyuruyor ki: 'Hikmet, mü'minin yitiğidir. Nerede bulsa, herkesten evvel onu almak hakkıdır.' Kimde hak söz görsek, değil Müslüman'da, kâfirde bile görsek, -onun küfrünü değil- söylediği hikmetli sözünü 'Bu Müslümanlığa yaraşır bir sözdür, ben bunu alırım' der ve bu sözü alırım. Çünkü hikmet gördüm içerisinde. O hikmetli sözü alırım. O hikmeti reddetmem. Göstersinler hikmetli bir söz, alırız. Varsa alalım. Fakat maalesef bunlar bizi tatmin edecek bir sözü gösteremezler. Bakınız Üstad'ımız ortaya nasıl bir düstur koymuş:

Madem şimdi ehl-i imanın tabakatını avamdan havassa kadar, maruz kaldıkları evham ve şübehattan kurtarmak çaresini bulduk, o ulemaya daha kolay bir çaresini bulsunlar veyahut bu çareyi iltizam edip ders versinler, taraftar olsunlar. Ulemai's-sû hakkında bir tehdit-i azim var. Bu zamanda ehl-i ilim ziyade dikkat etmeli. Haydi farz etseniz ki, düşmanlarımızın zannı gibi ben, benlik hesabına böyle bir

hizmette bulunuyorum. Acaba dünyevî ve millî bir maksat için, çok zatlar enaniyeti terk edip firavun-meşrep bir adamın kemal-i sadakatle etrafına toplanıp, şiddetli bir tesanütle iş gördükleri halde, acaba bu kardeşiniz, hakikat-i Kur’aniye etrafında kendi enaniyetini setretmekle beraber, o dünyevî komitenin onbaşıları gibi terk-i enaniyetle hakikat-i Kur’aniye etrafında bir tesanüdü sizden istemeye hakkı yok mudur? Sizin en büyük âlimleriniz de ona, ‘Lebbeyk’ dememesinde haksız değil midirler?”

Derslerdeki İzahları

Hulusi Ağabey dersler esnasında araya girerek *Risale-i Nur*’un ruhuna uygun, çoğu da Nurları Nurlarla izah ederek açıklamalarda bulunur. Bu izahlar aynı zamanda onun *Risale-i Nur*’a olan vukufiyetini gösterir. Bir derste Rabb-ı Rahim’imizin kendini rahmetinin meyveleriyle sevdirmek istemesine mukabil, O’na kulluğu ve muhabbeti tahsis etmek gerektiği bahsi okunurken şu ilginç açıklamada bulunur:

“O nasıl bir Rabb-ı Rahim? Kendini neyle sevdirmek istiyor? Eser-i rahmet olarak, rahmetinin güzel meyveleriyle. Şimdi biz bu âleme yeni gelseydik, bize, ‘Odundan güzel meyve oluyor. Odunun üzerinde güzel meyve oluyor’ deselerdi, taaccüp etmez miydik? Odundan meyve olur mu? Odun üzerinde meyve mi olur? Oluyor, evet oluyor... Kabiliyeti odun olmak olan ağaçlarda gayet güzel, tatlı, cazip rengârenk, çeşit çeşit, mevsim be mevsim iştahımızı çeken meyveler olmuyor mu? Bu odunlar mı bu güzel meyveleri yapıyor? Yoksa bir ismi de Rahim olan Rabb-ı Rahim’imiz mi o odunlardan, o odunların ellerinde o güzel, iştihayla yiyecek meyveleri halk ediyor?”

Demek ki bizi besleyen bir Rab var. O’nun rububiyetini kemik gibi kuru ağaçların üzerinde de görebiliriz, görüyoruz. Her biri ilim ve kudret gibi isim ve sıfatların birer eseri olan o rahmet mucizelerini, kör, sağır, aciz ve âmi ağaca havale etmek akıl işi değildir. İman bize diyor ki: ‘Sen akıllısın.’ Akıl, ‘Odunun üzerindeki bu güzel meyveyi ağaç kendi kendine yapar!’ diye sana kabul ettirebilir mi?

Kim seni kandırmak istese, diyeceksin ki: ‘Aklıma yatmıyor, ben buna inanmam. Herhalde biri var ki, bu odunun üzerinde, bana yarayacak, benim iştihamı çekecek, rengi güzel, kokusu güzel, taamı güzel –yani besleyecek vaziyeti de var- bu meyveleri, bu odunların üzerinde halk etmek işi, ancak O’nun marifeti olabilir.’

‘Bu işler O’nun hangi isminin tecellisiyle oluyor’ derlerse ne diyeceğiz? Elbette cevabımız, ‘Rahim isminin tecellisiyle oluyor’ olacak. İşte, eser-i rahmettir. Eserden müessire intikal etmek demek, budur. Gösteriyor eserini. ‘Düşün, idrak terazisiyle tart’ diyor.

Sen nasıl kendi sahibini tanımakla mükellefsin, sevmekle muvazzafsın. O’nu sevdiğini, tanıdığını da, O’nun emirlerine itaat etmekle göstereceksin. Bu itaat ve takvada kimi esas alacaksın? İnsan nevinde O’na itaatte en güzel numune olarak gelmiş, bize tam bir üstadlık, rehberlik ve mürşidlik vazifesini yapmış olan iki cihan serveri Hz. Muhammed’i (a.s.m.). Bu konularda ona bakmak, onun gibi görmek, onun gibi düşünmek, onun yaptığı gibi yapmak, onun dediği gibi demek, onun yanında sahabeler tarafından yapıldığı halde men etmeyip kabul etmiş saydığı şeyleri yaparak, kendimizi o ef’ale benzetmiş oluruz.

Onun üç türlü sünneti vardır: ‘Kavlî, fiilî ve takrirî.’ Bu sünnetleri yerine getirmekle, yerine getiremesek de bunları yerine getirmeye samimi bir şekilde niyet etmekle, bu yolda ciddi bir azm ü gayret ve şevk göstermekle, Rabb’imizi sevdiğimizi ve şu ayetin muktezasıyla hareket ettiğimizi ispat etmemiz lazım geliyor. Çünkü Cenab-ı Hak nasıl ferman buyuruyor. *‘În küntüm tuhibbûnallâhe fettebiûnî yuhbibkûmullah.’* De ki: ‘Eğer Allah’ı sevdiğinizi iddia ediyorsanız bana (yani sünnet-i seniyeme, Allah katından gelen şariat-ı garraya) tabi olun ki, Allah da sizi sevsin.’ Demek, Allah’ı sevme davasında doğruysak, Allah’ın sevdiğine tabi olacağız. Peki, Allah’ın sevdiği kimdir? İşte Hz. Muhammed (a.s.m.)...”

Karınca Ordusu

Yine bir derste Cenab-ı Hakk'ın kâinatta yarattığı ayrı cinsten varlıklar üzerindeki tasarrufu okunurken aynı anda ayrı rızıklarla beslenmeleri, ayrı elbiselerle giydirilmeleri, ayrı silahlarla donatılmalarını izah ederken şu ilginç örnekleri verir:

“Birkaç tanesini düşünsek yeter. Karıncayı görüyor musunuz? Sineği de görüyor musunuz? Bal arısını, serçeleri, kargaları... Böyle belli olanların üzerinde duralım. Bunların hepsinin yediği ayrı, elbiseleri ayrı, yetiştirme usulleri ayrı... Bu arada insanları da görüyoruz, onların da çeşitli ihtiyaçları var. Onlar da aynı seviyede değil, hepsi ayrı ayrı... Şimdi bunların hepsini yaratan O, yaşatan yine O... Yaşamaları için hepsine ne lazımsa, ata ot, köpeğe et gibi ne verecekse, hepsine münasip şeyleri hazırlayıp veren yine O'dur. Ne kadar merhametli olursan ol, gözünün gördüğü şu birkaç tane mahlûkun idaresi sana verilse, evindeki çocuklarıyla beraber – ki bunların hepsinin rızığını yaratıp hazırlayan yine Allah'tır– hangisine ne vereceksin? Unuttuğun olur, şaşırdığın olur.

Cenab-ı Hakk'ın yüz binlerce, çeşit çeşit mahlûku var. Bunların sayısını Kendisinden başka kimse bilmez. Buna rağmen O, hiç kimseye minnet etmiyor, hepsini kendisi besliyor, kendisi yaşıyor, haksızlık etmiyor, unutulmuş olmuyor. ‘Bana vermedin, beni unuttun’ diyen de yok. Hepsine ne ihtiyacı varsa, zamanında ve yeterli miktarda verilmiş.

Şimdi gözümüzün önündeki şu muazzam terbiye, idareye bakalım. ‘Bunu niye yarattın?’ diyeceğimize, ‘Bu hikmetle yaratılanları nasıl besliyor?’ diye hikmetine bakalım.

Karıncaya, yere veya yer altına bir avuç buğday yahut arpa dökülse, yeri delip onu oradan çıkarır. Onları oradan alıp deliklerine götürmeyi kim öğretti ona? Karıncanın bunu yapacak aklı var mı? Orada yiyecek olduğunu nereden anladı, hangi telefonla haber verdiler?

... Bazen derim ben kendi kendime: ‘Tarlalarda ekin daha biçilmemişken tek tük, ordular halinde karınca görünür mü?’ Ne zaman karınca olur? Orası biçildikten sonra karınca da görünmeye başlar. Niye? Hasat sırasında tanelerden dökülenler olmuştur. Hem, bu taneler rızık olarak kendilerine verilir, hem

de o nimetlerin ayakaltında çiğnenip zayi olmasına onlar mani olur. İşte bunlar birer ilahî memur. Aşk ve şevkle ayaklar altında ezilme pahasına vazifelerini yapıyorlar.

Aklımız bu işe erer mi? Ermiyor. Ama Allah, her şeyi bilen bir Allah'tır. Hiçbir şeyde abesiyet yoktur. Her şey hikmetlidir. Yollara onların rızıklarını bir şekilde döktürür. Arkasından karınca ordusunu gönderir. Oradaki ekini karıncaların yuvalarına çektirir.”

Yaratmak!

Hulusi Ağabey, aciz insanlara yaratma sıfatını isnat etmenin ne kadar cahilane bir hata olduğunu ders esnasında anlatırken çarpıcı bir örnek verir:

“Şimdi aciz insanlara halıkıyet atfetmek ne kadar acınacak bir durumdur. ‘Bu adam beni yarattı!’ diyor. Hamakatin bu derecesine ne dersin! Sıkıştığı zaman ibrik elinde, hatta kimisi tahareten bihaber tuvalete zor yetiştiriyor. Hâşâ ve kellâ! Ayıp diye bir şey var. Edep diye bir şey var. Karnında pislik taşıyan bu adam rab olabilir mi? Fesübhanallah!”

Hüve Nüktesi

Hulusi Bey, Hüve Nüktesi'nin okunduğu bir ders esnasında, araya girerek şunları anlatır:

“Bu Hüve Nüktesi'nin neşri, bilhassa imansız kitleyi öyle perişan etmiştir ki, hem Üstad'a, hem eserlere karşı kahredici bir hücumla yeltenmelerine sebep oldu. Çünkü senelerce iman tahrip etme çabaları boşuna gitmiş. Onlar iman yok ettiklerini ve hedeflerine vasıl olduklarını zannederken, böyle bir eserin neşredilmesi, hayallerini alt üst etmiştir.

Çünkü burada hava zerrati içindeki o muhteşem tecelliye sebeplerle izah etmek mümkün değil. Havadaki zerrecilerin üç konumda, hem sesi alması, hem muhafaza etmesi ve hem de en uzak hava zerresine aynı anda ulaştırması, muhteşem bir tevhit tecellisidir. Onları bütün bütün çıldırtan bu oldu. Çünkü bu izah hava zerrati adedince Allah'ı ispat ediyor. Şirk yollarında gösterdikleri emeklerinin boşa gittiğini anlıyorlar.

Kur'an ve iman nurunu sündürmeye muvaffak olamadılar. Hüve Nüktesi çok harikadır.”

Kader Hakkında

Hulusi Ağabey, Nurlardan aldığı ilhamla kader hakkında herkesin kolayca anlayacağı örneklerle bazı açıklamalarda bulunur:

“Kader bizce bilinmeyen, Allah'ın bildiği şeylerdir. Biz, hayrın da şerrin de Allah'ın takdiriyle olduğuna inanmakla mükellefiz. İlm-i ilahînin ihtiyarımıza taalluku demek, ihtiyarımızı nasıl kullanacağımızı da Allah bilir, demektir.

Size biraz daha açık ifade edeceğim. Kader, gözle görmediğimiz bir kâğıdın üzerine, renksiz, ilaçlı bir maddeyle yazılmış yazı gibidir. Bu yazıyı gözle görünecek hale getirmek için başka ilaçlı bir madde sürülür ve bu suretle o gizli yazı meydana çıkarılmış olur. İşte bu kâğıda sürülen ilaçlı madde, cüz'î irade veya cüz-i ihtiyarımızdır. Biz cüz'î irade ve cüz-i ihtiyarımızı kullanırız. Kaderin gizli yazısı meydana çıkar. Eğer cüz-i ihtiyarımızı şerde kullanmışsak mesuliyet bizimdir. Halk eden Allah'tır. ‘Kesb-i şer, şerdir. Halk-ı şer, şer değildir.’

Kadere iman rüknü, kısaca ‘Hayır ve şer Allah'ın dilemesiyle olur’ demek olduğuna, yani hayrın da şerrin de halıkı Allah olduğuna inanmaktır. Nefsin arzusuna uyup şer işleyene mesuliyet vardır. Çünkü cüz'î irade insanın elindedir. Hayra ve şerre girmek, onun cüz'î iradesini kullanması olduğundan, cüz'î iradesini ya o nefsin isteğine göre kullanır veya Allah'ın rızası üzere kullanır.

Bir insan, nefsinin kötü arzusuna uysun, ondan sonra da, ‘Kaderim böyleymiş, benim mesul edilmemekliğim lazım gelir!’ desin. Bu sözün akli başında olanlarca kabulüne imkân yoktur. Cüz'î irade ve ihtiyarın elinden alınmış mıydı? Hayır alınmamıştı. Amma kader-i ilahî değişmez. ‘Ya demek bu kötülüğü işlemekliğim takdir buyurulmuş’ denilirse ona cevaben: ‘Sen kader-i ilahînin, hakkında hayır ve şerden neyi irade buyurduğunu biliyor musun? Levh-i Mahfuz'u gördün mü?’ Elbette ‘Hayır’ diyecektir. Öyleyse haddinden hadsiz

derece tecavüz eden zavallı ahmak! İşte insanlara verilmiş cüz'î irade, kader-i ilahîyi kötülöklere merci bilenlere, ilahî kaderi mesul görmemek için, insanların ellerine ve ihtiyarlarına verilmiş olduğunu düşün, ayıl!' demek lazım gelir.”

Derslerde Anlattığı Hatıralar

Bazen ders esnasında dikkatleri canlı tutmak için dersin konusuyla münasebeti olan bir hatırayla dersi süsler:

“... Bu güç yetmez devasa hayvanların altına girersen bir şey demez. Memesinden tutarsın, sağarsın, sesini çıkarmaz, sana sütünü verir. Emsaline kıyaslarsan biz kuvvetimizle mi bir sığırı, bir boğayı böyle tutup götürebiliyoruz?

Ben yarbayken pek az bir müddet Konya'nın bir ilçesinde askerlik şube reisliği yaptım. Bir gün pencereden bakarken, yürümeye yeni başlamış, ayakta duramayacak derecede bir çocuk gördüm. Evlerinin ön kısmında develerin durduğu bir yer vardı. O çocuk yavaş yavaş yürüyerek gitti, develerin bir tanesinin yularından yapıştı.

Yeni yürümeye başlamış bir çocuk, ne yapacak diye ben de ibretle bakıyorum. Deve kocaman cüssesiyle yavrunun iradesine tabi oldu. Yavaşça yerden kalktı. O çocuk yavaş yavaş yürüyor, deve de onu takip ediyor. Onu geçmeye de hiç mi hiç niyeti yok. ‘Fesübhanallah!’ dedim. ‘Bu iş tabî mi? Koca deveyi bu kadarcık çocuk yularından tuttu çekti.’

Şimdi bu çocuk, ‘Ben yatan bir deveyi kendi gücümle yerinden kaldırdım, çeke çeke evden dışarıya çıkardım’ dese, ne derece inandırıcı olur? Kim yaptırıyor bunu? Allah. Deveye bu boyun eğme melekesini öğreten kim? Onu ona muti kılan kim? Bu, devenin işi değil herhalde. Şu mülkün de, devenin de, yavrunun da sahibidir ki, apaçık bir lisanla, ‘Bakin benim kudretimden, benim musahhariyetimden, benim tasarrufumdan size hikmetler gösteriyorum.

Bu yavrucuk, tek başına ve kendi gücüyle bu kocaman deveyi yerinden kaldırabilir mi? Çekip dışarıya çıkarabilir mi? Sonra o deve o cüssesine rağmen o küçücük mahlûkun arkasından gider mi?’ der.

Demek ki, iktidarımızla yapacağımız bir iş yok. Kendimizi Allah'a karşı bu kadar iktidarsız, zayıf ve aciz görürsek, o zaman Cenab-ı Hak bize merhamet eder, sıkıntılarımızı çeker alır.”

Meslek ve Meşrebe Azami Dikkati

Hulusi Ağabey, derslerin *Risale-i Nur* meslek ve meşrebine uygun yapılmasına azami dikkat gösterir. Dersin umumi havasını bozacak ve dikkatleri meslek ve meşrep dışına çekecek davranışlara fırsat vermez. Derslerde meslek ve meşrebe uymayan zatlara ikaz etmekten de geri durmaz.

Daha sonra uydurma bir tarikatın kurucusu olarak adı çıkacak ve pek çok istismara konu olacak olan birinin, dersler esnasındaki tavırlarına sert ikazlarla karşılık verir ve kendisine hilaf-ı adet, “Şeyh efendi!” diye hitap eder. Hatta bir defasında, “Hizmete karışmayın, gitsin evindeki hanımını yönetsin!” diyerek, ileride o kişinin istismar ve alet edileceğine işaret eder.

Yine bir gün sık sık derslere gelen tarikatmeşrep bir molladan ders esnasında, iç çekme tarzında inilti işitir. Cemaatin dikkatini çeken bu durum karşısında Hulusi Ağabey, bu tarz halleri tasvip etmediğini ifade için ona, “Hoca ne görüyorsun, bize de söyle!” der. Bir cevap alamayınca, Hacı Tevfik Efendi'ye ait çoğu zaman okuduğu şu dördüğü okur:

“Kovan arısının olmazsa balı

Kuru vızıltıdan ne ola hali

Ya Rab, götür bizden bu kıl u kali

Cem'î taklidimizi tahkike çevir.”

Gerçekten daha sonra o zatın da daire içinde farklı bir meşrebe girip, yeni bir çığır açtığı görülür.

Bu zat, Hulusi Bey'in son günü ziyaretine gelir. Hulusi Ağabey yanında bulunan manevî evladı Muhammed Orakçioğlu'nu göstererek, “Molla, artık bende bir şey kalmadı. Bende ne varsa Hacı Muhammed'e verdim. İsterse sana verir!” der.

Musibetlerden Hep Kurtulur

Üstad Hulusi Bey'e, "Kardeşim, ne kadar hadise olursa olsun sen onun dışında kalırsın, sana dokunmaz. Cenab-ı Hak ömrünü bu hayırlı yolda uzun ve devam ettirsin."

Üstad'ın bu dilek ve duası hürmetine gerçekten Hulusi Bey gelen musibetlerden kıl payı kurtulur ve uzun hayatının sonuna kadar fazla bir sıkıntı çekmeden huzur içinde yaşar.

Hastalığına Karşı...

Hulusi Bey'in hastalıklara karşı tavrı, *Hastalar Risalesi*'nde belirtilen hakikatler çerçevesinde şükür ve sabırdır. Dostuna yazdığı mektubun bir bölümünde Üstad'ın, hastalığıyla dahi alakadar oluşuna işareti ilginçtir:

"Benim bu seneki rahatsızlığım şikâyeti değil, şükürü mucip mahza bir lütuf ve iltifat-ı ilahî nurundan idi. Birkaç gün evvel bir dostumdan aldığım mektupta Ağrı'da muhterem bir zata âlem-i manada merhum, 'Hulusi hastadır, ona dua ediniz' buyurmuşlar. Filhakika o hastalığımla alakalı görünürse de hakikatte manevî hastalıklarımın devamına müteessiren merhum Üstad'ın böyle bir emirde bulunmuş olmasını takdir ettim. Hem müteessir, hem müteşekkir oldum."

* * *

Vasiyeti ve Vefatı

HULUSÎ BEY, VEFATINDAN otuz sene önce sünnet-i seniyyeye uyarak uzun ve ayrıntılı bir vasiyet yazar. Bu vasiyetine dikkat edildiğinde onun hayat felsefesi, imanı, sünnete bağlılığı ve hassasiyetlerini anlamak mümkündür. Baştan sona bir ders-i ibret olan bu vasiyet şöyledir:

“Bismillâhirrahmânirrahîm. ‘Küllü nefsin zâikatü’l-mevt. Ve mâ tadrî nefsün bieyyi arzın temût.’

Çok kusurlu ve günahlı olduğumu muterif olmakla beraber Rabb’imin nihayetsiz rahmetine mutekidim. O’nun nihayetsiz rahmetinden *‘Ene inde hüsnü zannî abdî bî’* sırıncı, başta Habibullah (a.s.m.), bütün enbiya (a.s.), sıddıkîn ve şüheda ve salihler hürmetine bu fakir-i pür taksirde af ve mağfiret olunmaklığı ümit ve niyaz ediyorum.

Bu vasiyetimi okuyan ve dinleyen zevat, sizler de biliniz ki, ben lehülhamd ve’l-minne mü’min ve muvahhit ve ehl-i sünnet ve cemaattenim.

Bu hayat-ı faniyeden bir gün bu biçare fani de ebediyet âlemine intikal edecektir. Zamanı, yeri, hikmeti kapalı tutulmuş ecele, mevte mazhar olacaktır. Şu birkaç satırlık vasiyetnamem, diğer imanî meseleler gibi, iman-ı bi’l-ahireye de lehü’l-hamd kuvvetli bir imanın bir işaretidir.

Ölümünden evvel eğer imkân olursa Allah için bu biçareye muhabbet edenler, bilhassa yakınımnda Kur’an okuyup istiğfar ve tevhit edecek zevat çağırılınsın.

Cenazemi salih bir zat yıkasın. Nerede ölürsem oranın Müslüman kabristanına defnim yapılsın. Kabir komşularımın hüsn-ü zan edilen zevattan olmasına dikkat edilsin.

Cenazem için çelenk getirilmesin. Bando bulundurulmasın. 36 sene bilfiil hizmet ettiğim orduca cenazemin teşyiinde mahall-i kumandanlıktan asker istenilmesin, hassaten rica ediyorum.

Ben Hicrî/Arabî sene itibariyle 1 Ramazan 1313’te Elaziz’in Kesrik mahallesinde dünyaya geldiğim için iskat ve devirde

yaş hesabında başlangıç 1313 olarak kabul edilsin.

Cenazem kabirde yere konulunca herkese oturulması tembih edilsin. Kabirle meşgul olanlar sükûnetle çalışsınlar.

Kur'an ve duayı müteakip telkin verecek zata validemin adının Nazife olduğu söylenilsin.

Vefatımda hazır bulunmayan çocuklarıma ölümümünden haber verilsin. Kabrime 'Emekli Albay Hulusi Yahyagil ruhuna el-Fatiha' diye vârislerim bir tek taş diktirsinler.

Evlât ve ahabab ve akarib ve ehibbamdan niyazım, mübarek dualarıyla tilâvet-i Kur'an sevabını ihdayla ve eyyam-ı mübarekede mümkün olursa kabrime gelerek ruhumu tesrir etmeleridir. Ailem benden evvel vefat etti. Allah rahmet eylesin. Ona hakkımı helal etmişim.

Ölümümde feryat ve figan edilmesin. Ölmekle ebediyen yok olunmuyor ki, böyle manasız feryat ve figan edilsin. Ölüm mü'minler için başta Habibullah (a.s.m.) bütün sevdiklerimizin toplandığı âleme intikaldir. Öyleyse ölümle ayrılış muvakkattir. Ebedî ayrılmamak isteyenler iman ve İslamiyet icaplarına bilfiil riayet etsinler, feryat ve figan etmesinler.

Ben bütün evlât, ahabab, akraba ve komşularıma ve din kardeşlerime hukukumu helal ediyorum. Onlar da bana lütfen helal etsinler. Mirasın, metrukâtın taksiminde kanun-u ilahî esastır. Vârislerim bu mühim noktayı unutmasınlar. Evimizin baba yuvası olarak muhafazasını, Necmeddin'e oturduğu dükkânın verilmesini ve taksimde her türlü nizadan sakınılmasını tavsiye ederim.

Eski notlarımdan vasiyete ait yazılarım 1 Teşrinievvel 1955 ve 14 Safer 1375 tarihinde bu suretle hülâsa ettim. İcap ederse, ecel müsaade ederse tebdil, tadil ve tashihlerde bulunurum.

1 Kânunusani 1955 - 14 Cemaziyelula 1375

El-Bâkî Hüve'l-Bâkî

Emekli Albay İbrahim Hulusi Yahyagil (r.h.)”

Son Üç Sene

Hulusi Ağabey'in Çanakkale'de ağır yaralanıp gazi olduğu tarih, 26 Temmuz 1915 Kadir Gecesi'dir. İlginçtir ki, vefatı da 70 sene sonra yine 26 Temmuz 1986 tarihine rastlar. Hulusi Ağabey, aslında 63 yaşındayken Resulullah'a (a.s.m.) ittiba için vefatını arzular. Fakat bu gerçekleşmez. Sonra, "İşimiz vardı bırakıldık" der.

Vefatından üç yıl önce, Muhammed Orakçioğlu'na, "Abdülmecid Efendi 87 yaşında vefat etti. Üstad'ımız da 87 yaşında vefat etti. Ben de bu yıl 87 yaşındayım ha!" deyip eceline dikkat çeker. Ve gerçekten o sene çok ciddi bir rahatsızlık geçirir. Üresi çok yükselir, ölümün eşiğine gelir. Hatta yanındakilere defin yeriyle alakalı vasiyette bile bulunur. Sonradan yine, "Bırakıldık!" der ve üç sene daha yaşar.

Fakat bu hastalık Hulusi Ağabey'i çok sarsar. Öyle günler olur ki, bir katı bile çıkmakta zorlanır. Buna rağmen her gün derse gelmeyi ihmal etmez.

Çoğu kez, Nur talebelerinin yardımıyla sandalyeye konularak merdivenleri çıkabilir. Bünyesi oldukça zayıf düşmesine ve hafızasında yorgunluk alametleri belirmesine rağmen, ders esnasında saatlerce konuşur, asla bir bıkkınlık, yorgunluk ve unutkanlık eseri göstermez.

Hulusi Ağabey, şehit olmayı da çok arzu eder. Zaman zaman "Cenab-ı Hak bize her türlü nimeti verdi, ama bundan mahrum kaldık" diye yakındığı olur. Fakat talebe-i ulum şehit hükmünde olduğundan, Cenab-ı Hakk'ın, hayatının son anına kadar Nur talebeliğine devam eden Hulusi Ağabey'in ruhunu, şehadet rütbesini lütfederek aldığında şüphe yoktur.

Son Vasiyeti

Yıllar önce kaleme aldığı vasiyetinde belirttiği üzere, bunda değişiklikler yapabileceğini ifade eder. Vefatından altı sene önce kaleme aldığı ilaveli 12 maddelik vasiyeti şöyledir:

"Bismillâhirrahmânirrahîm ve bihî nestâîn. 'Küllü nefsin zâikatü'l-mevt. Ve mâ tedrî nefsün bieyyi arzın temût', 'İnneke meyyitün ve innehum meyyitün', 'Ve ma tedrî nefsün bieyyi arzın temût', sadakallahü'l-azîm.

1. Çok kusurlu ve günahlı olduğumu muterif olmakla beraber nihayetsiz rahmet-i ilahiyeden asla ümidimi kesmiş değilim. *'Ene inde zannî abdî bî'* sırrınca, başta Habibullah (a.s.m.) bütün enbiya aleyhimüsselam, sıddıkîn ve şüheda-i salihin hürmetine af ve mağfiret olunacağımı ümit etmekteyim.

2. Ben elhamdülillah mü'min, muvahhit ve ehl-i sünnet ve'l-cemaattenim. Bu fani hayattan ebediyete intikal ederek *'Küllü nefsin zâikatü'l-mevt'* hükmünün hakkımda da muhakkak tahakkuk edeceğine asla şüphem yoktur.

3. Kimseye borcum yoktur. Merhum babamdan bana intikal etmiş, muvakkat mutasarrıfı olduğum bir evim, merhume ailem Halise Hanım'dan kalan dükkândan da dörtte bir hissenin geçici mutasarrıfıyım.

4. Evimde lüks eşyam yoktur. Evin eşyasını ve benim elbiselerimi benden sonra oğlum Necmeddin ve kızım Nermin, diledikleri gibi tasarruf ederler. Dilediklerinde fakir Kur'an öğrencileriyle fakir Müslümanlara verirler.

5. Ben Hicrî sene itibariyle 1313 senesinin Ramazan'ın birinci gecesi yatsı vakti Kesrik'teki evimizde dünyaya gelmiş olduğum, merhume validem Nazife Hanım'ın ifadesiyledir. Nüfusa kaydım 1311'dir. Buna göre şer'î muameleler yapılsın.

6. Ailem Halise Hanım, 9 Kasım 1968 tarihinde, oğlum Necati 21 Mayıs 1974 tarihinde vefat ettiler. Allah rahmet eylesin. Hem bunlara, hem diğer evlatlarıma ve torunlarıma hakkımı helal ediyorum.

7. Emekli albay olduğum için vefatımda ordudan askerî bando istenilmesin.

8. Mezarıma iki taş dikilebilir. Ziyaretçilere tanınmama kolaylık olsun diye.

9. Bütün din kardeşlerime hakkımı helal ediyorum. Onlar da lütfen haklarını bana helal etsinler.

10. Eskiden yazdığım, sık sık değiştirdiğim vasiyetnamemin de hülasası olan bu yazımı 11 Rebiülahir 1400 (27 Şubat 1980) Çarşamba günü yazdım. Ömrüm daha bir müddet uzarsa, inşaallah lüzum olursa ilavede bulunurum.

11. Kefenim hazırdır. Zaruri masraflar için 10 bin lira sarf edilmesini vasiyet ediyorum.

12. Kızım Nermin'i oğlum Necmeddin yanından ayırmasın ve onu daima korusun.

El-Bâkî Hüve'l-Bâkî

27 Şubat 1980

Emekli Piyade Albay el-Hac İbrahim Hulusi bin

Muhammed Hüsrev bin el-Hac İbrahim bin es-Seyyid
Muhammed bin Mustafa bin Hasan bin Yahya

rahimehullahi teâlâ aleyhim ecmain.

İbrahim Hulusi Yahyagil"

Vefatı

Muhammed Orakçioğlu anlatıyor:

“Vefatından on yedi, on sekiz gün önce İstanbul'a iş için gitmem icap ediyordu. Fakat Hulusi Ağabey'den izin almadan gidemezdim. 'Efendim, müsaade ederseniz İstanbul'a gitmek istiyorum' deyince birden durakladı. Henüz bir şey demeden, 'İstemiyorsanız gitmeyeyim' dedim. 'Yok, git git, ama çabuk gel!' dedi. Artık tekrar da bir şey diyemedim. Oğlum Yunus'la beraber İstanbul'a gittik.

Fakat İstanbul'da bana öyle bir hal oldu ki, geziyorum ama hayalet gibiyim. Bitkin bir halim var. Acele ediyorum, işi bitiremiyorum. Bazı yerlerde de, 'Bana müsait bir yer gösterin, ayakta duramıyorum' deyip yatıyorum. Kalbim çok ciddi rahatsız. Manen rahatsızlığı maddî gibi kabul ediyorum. Bir daralma ve sıkılma var. O rahatsızlıkla normalde yedi günde bitirmem gereken işi on günde zor bitirdim.

Dönerken otobüste Yunus, 'Baba ben bir rüya gördüm' dedi. 'Hayırdır' dedim. 'Dedem, yani Hacı Sabri beyaz iki atla geldi. Büyük dedemi yani Hulusi Ağabey'i bindirdi. Beraber gittiler' dedi. 'Eyvah!' dedim. Hacı Sabri seksen gün önce vefat etmişti. Hacı Sabri, Hulusi Ağabey'i çok sever ve ona hep, 'Efendim ben sizin ölümünüze dayanmam. Dua edin, ben sizden önce öleyim!' derdi.”

92 yıllık uzun bir ömrün sahibi Hulusi Bey'in bedeni son zamanlarda iyice ağırlaşır. Artık bir yardımcı olmadan yattığı yerden kalkamaz. Yanı başında her zaman olduğu gibi manevî evladı Muhammed Orakçioğlu vardır:

“İstanbul'dan döner dönmez eve uğramadan yanına gittim, ‘Hoş geldin, üç gün geç kaldın. Ama buradaydın. Evdekilere söyledim. Bana sen rüya görüyorsun dediler. Ben rüya görmedim’ dedi. ‘Evine git!’ dedi. Eve gittim. Ertesi gün sabah geldiğimde, ‘Ne zaman Urfa'ya gideceğiz?’ dedi. ‘Önce Adıyaman'a gideceğiz, sonra Urfa'ya.’ ‘Siz bilirsiniz ama biraz toparlasanız’ dedim. ‘O halde götüreceğim, bir şey olacak, evine ne cevap vereceğim’ diye korkuyorum.

Biraz durdu, ‘Seni kırmayacağım’ dedi. Ne demek istediğini anlayamıyoruz tabii. Derken, ‘Bize Adıyaman kapısı kapandı, sürgüldü. Biz, Erzurum tarafına gideceğiz’ dedi. Orada Erzurum'dan Vahdeddin Hızıroğlu vardı. Ayağa kalktı, sevinç gösterisi yaptı. Hulusi Ağabey belki otuz senedir Erzurum'a gitmemiş. Bütün bunlar vefat günü oldu.

Aslında Hulusi Ağabey karar değiştirmez. Yine intikal etmiyoruz. Hulusi Ağabey'in evinden kabrine doğru hat çeksen Erzurum'a düşer. Sonradan anlıyoruz. ‘Ey derde derman isteyen / Urfa'ya gel dermanı al’ diye bir şiiri var. Demek Urfa'da vefat etmeyi arzu ediyordu. O şiirde ayrıca Üstad'ın vefatını haber veriyor. ‘Efendim burada Üstad'ın vefatını haber vermişsiniz’ dedim, cevap vermedi.

Perşembe günü dersten geldi, rahatsızlandı. Ve cumartesi günü vefat etti. Son günü, ‘Bu gün derse gidemedik’ diye tahassür içinde geçti. Son iki gün içerisinde ben yanından ayrılmadım. Vefatından bir gün önce cumayı cumartesiye bağlayan gece yanında kaldım.

‘Hem yorgunsun, hem üzgünsün, git içeriye de biraz uyu!’ dedi. ‘Üzgün de değilim, yorgun da’ dedim. Fakat arzusu yerine gelsin diye odasında on beş dakika kadar uzandım. Yani demek istiyordu ki: ‘Evladım üzüleceksin ve yorulacaksın, git yat!’ O kadar harika bir şefkat vardı ki. Böyle vefatını görüyor, biliyor, bizi de hazırlıyordu.

Vefatından bir saat önce Dr. İbrahim Bey geldi, muayene etti. Tansiyonuna baktı, ‘Güzel’ dedi. Son sözü de, ‘Doktor, Allah senden razı olsun!’ oldu. Dr. İbrahim Bey’e ilimle alakalı daha başka güzel şeyler söyledi. Doktor dışarı çıktı, ben de uğurladım. Işığı söndürdüm, ki içerisi loş olup rahat etsin diye. Torunu Hasan ayaktaydı. Necmeddin Ağabey de diğer odaya gitti. Hasan da içeriden benim hiç görmediğim aile albümünü getirdi. Bu da enteresandır. 20-25 dakika fotoğraflara baktık.

Necmeddin Ağabey’e, ‘Bugün de kalayım’ dedim. ‘Dün sen kaldın, bugün ben kalayım’ dedi. Fotoğraflara baktıktan sonra, ‘Ben bir daha içeri girip bakacağım, öyle gideceğim’ dedim. Kapıyı açtım, Hulusi Ağabey emaneti teslim etmiş! Bizi çıkarması ve onunla meşgul etmesi de ayrı bir mana. Yani o manevî merasim esnasında gürültü patırtı istemiyordu.”

26 Temmuz 1986 Cumartesi, gece saat 22.00, onun bu fani âleme gözlerini kapadığı ve sonsuz âleme açtığı andır.

Ağır hasta olduğunu haber alıp Batman’dan Elazığ’a gelen Muhiddin Naralan, Hulusi Ağabey’in ruhunu teslim etmesinden yarım saat sonra odasına girdiğinde, öd ağacının kokusuna benzer mis gibi bir kokunun bütün odayı kapladığını fark eder.

Yine Hacı Muhammed ve Muhiddin gibi yakınları, naaşı yıkanırken, sağ elinin şehadet parmağının şehadet konumunda olduğunu görürler.

Cenaze merasimi

Evet, hayatı ila-yı kelimetullah uğrunda geçmiş olan bu vâris-i Bediüzzaman'ın son deminde dilinin kelime-i şehadet getirirken, parmağının da dilini tasdik ve tekit eder konumda olmasından daha tabîî ne olabilir.

Büyük Kalabalık

Cenazesi, o güne kadar Elazığ'da görülmemiş bir kalabalıkla, İzzet Paşa Camii'nde kılınan namazdan sonra sevenlerinin gözyaşlarıyla Harput'taki aile kabristanına defnedilir. Şehir merkezinden Harput'taki mezarına kadar 6,5 kilometrelik mesafe insan seli halinde saatlerce akar.

Hava yazın en sıcak günlerinden biridir. Fakat tabutun tam üzerine gelecek şekilde kocaman bir bulut kümesi kalabalığı gölgeleyecek şekilde güneşe perde olur. Harput'a çıkan rampadaki keskin viraja gelindiğinde o buluttan beş dakika süreyle latif bir yağmur yağmaya başlar. Evet, sadece yerdekiler değil, göktekiler de gözyaşlarını bu büyük insan için dökerler.

Hulusi Ağabey'in tabutunun üzerine gelen ve ona gölgelik yapan bulut

Kabrinin başında Yirminci Mektup okunur.^[26]

Emekli gazi ve albay olması sebebiyle radyo ve televizyonlardan vefat haberi duyurulur. Ancak vasiyetinde istemediği için resmî tören yapılmaz.

Mezarı, Elazığ Harput Meteris Mezarlığı'nda İmam Efendi Türbesi'nin kuzey tarafındadır. Etrafı aile mezarlığı olarak

demir parmaklıkla çevrilidir. Baş tarafındaki şahide taşında, ‘Risale-i Nur’un birinci talebesi, Emekli Albay es-Seyyid İbrahim Hulusi Yahyagil, Ruhuna el-Fatiha’ yazılıdır. Taşın iç yüzünde ise şunlar yazılıdır:

“*El-Bâkî Hüve ’l-Bâkî*

Muhibb-ü Halili ’r-Rahman

Muhlis-u Ferdü ’d-Deveran

İhbaru ’l-Gavsi ’l-Azam

Vâris-ü Bedüzzaman”

O diyor ki: “Bugün evlatlarımdan ziyade *Risale-i Nur* şakirtleri kardeşlerimin arkadan yapacakları duayı arzuluyorum ve bekliyorum.”

O halde bu satırları okuyan kardeş, “Nur’un birinci talebesi”ne hemen şimdi bir Fatiha okumayı ihmal etme!

Tevafukun Lisan-ı Remziyle...

Hulusi Ağabey’in “Şehitlik nimetiyle müşerref olmadık!” diye bir hasret içinde olduğunu herkes bilir. Çanakkale’de yaralanıp büyük ihtimalle şehit olarak vefatı mukadderken, bunun gazilikle değiştirildiği an, 26 Temmuz Kadir Gecesi’dir.

İlginçtir ki yetmiş sene sonra vefat ettiği tarih de bir 26 Temmuz gecesidir. Sanki Cenab-ı Hak ona bu tevafukun lisan-ı remziyle diyor ki:

“Evet, seni yetmiş yıl önce o melheme-i kübrada, o ölüm-kalım savaşında şehit olarak huzuruma alacaktım. Fakat gelecekte o ahirzaman imamının yazacağı *Risale-i Nur*’a, iman ve Kur’an’a yapacağın müstakbel hizmeti, ata kanunum gereğince, makbul ve peşin bir sadaka olarak kabul ediyor ve bu yüzden senin ecelini bir başka 26 Temmuz’a tehir ediyorum. Seni maddî cihat meydanının bir gazisi, ama ahirzamanda ondan çok daha şerefli olan manevî cihat meydanının talebe-i ulum şerefiyle serfiraz bir şehid-i manevîsi olarak huzuruma alıyorum.”

İlginçtir, Üstad Kadir Gecesi’nde vefat eder, Hulusi Bey de Kadir Gecesi’nde gazi olur.

“Vârisleriniz Kimlerdir?”

Hulusi Ağabey’e sorulan “Vârisleriniz kimlerdir?” sorusuna verdiği cevap, *Risale-i Nur*’a sadakatini, ihlasını ve Nur talebeliği vasfını ortaya koymasından manidardır:

“Sual: Vârisleriniz kimlerdir?”

Cevap: Bizde vâris, şahıs olamaz. Şahsiyet-i maneviyedir. Dinlenecek söz Kur’an’dır. Ve onun sırr-ı i’cazını beyan eden Nurlardır. Şahsiyet-i maneviyeye ait olan hüsn-ü zanlar, herhangi bir şahsa mal edilemez. İhlas dersi düsturları bu hususta kimseden bir şey öğrenmeye ihtiyaç bırakmayacak kadar açıktır. Biz, Allah’a hamd olsun, Kur’an’ın şakirdiyiz. Şahsiyet-i maneviyeye haline gelen ihlaslı kardeşlerde tefanilik vardır. Birisi ölürse kalan ruhlar hizmete devam ederler. Vâris işte o şahsiyet-i maneviyedir.

Bu fakire o şahsiyet-i maneviyeye içinde bildiğiniz cüz’î izahları yapmak, ihtiyar ve iktidarı olmadığı halde ihsan buyurulmuştur. Sure-i Hicr’in 9. ayetinde, ‘Biz Kur’an’ı inzal ettik. Onu tebdil ve tahripten hıfz edicilerdeniz.’ Ve Sure-i Saff’ın 8. ayetinde ‘Onlar kastederlerdi ki, Allah’ın nurunu söndüreler. Allah nurunu her zaman îla ve ilan edecektir. Her ne kadar kâfirler kerih görürlerse dahi.’ Bu iki ayetin

hükümlerine göre, elbette bu derslerin izah edicilerini de halk etmek Allah'a ait bir vazifedir. Allah'ın rahmetinin devam edeceğine inanıyoruz.”

Bir Sır

Muhammed Orakçioğlu anlatıyor:

“Beni ilk defa Hulusi Ağabey'in dersine götüren Erzurum Tortum'dan Hacı Şaban Ağabey'di. Bu zat, ehl-i kalp mübarek biriydi. O zatın evi yoktu, dershanede kalırdı. 1968'de hacca giderken kendisini yolcu etmiştik. Dönüp geldiğinde herkes onu dershanede ziyaret etti.

Hulusi Ağabey'in vefatında Erzurum'daydı. Haberi geç aldığından cenazeye yetişemedi. Sonra geldiğinde Harput'taki büyük bir çınar ağacının altında oturup, çay içip, Hulusi Ağabey'le ilgili dertleşiyorduk. Muhiddin Naralan da vardı.

Hacı Şaban Ağabey bir ara, ‘Hulusi Ağabey'in bende bir sırrı var, acaba söylesem bir mahzuru olur mu?’ dedi. Biz de, ‘Söylenecek şey senin için mahzurlu olacaksa onu bilmeyiz. Ama Hulusi Ağabey için ise onun imtihanı bitti. Onun için bir zarar sözkonusu olmaz. Belki söylenecek şey, bizim için faydalı olur’ dedikten sonra şunu anlattı:

‘1968'de hacca gittiğimde Hulusi Ağabey'i Cennetü'l-Bâkî'de gördüm. O da beni gördü. Gördüğümü fark edince saklanmak istedi. Hemen kavuşup elini öptüm! Kendisine, ‘Ben bunu saklayamam’ deyince, ‘Gördüğünü kimseye söylemeyeceksin!’ dedi.”

* * *

İKİNCİ BÖLÜM ONUN DİLİNDEN

Dilinden Nur'un hakikatleri hiç düşmeyen Hulusi Yahyagil

Nurlu Hakikatler

HULUSİ AĞABEY'İN, gerek Nur soh

betlerinde ve gerekse dostlarına yazdığı mektuplarda, Nur'dan aldığı ilhamları yansıtan çok özel ve güzel hakikatler vardır. Bu ifadelerde zamanın ilcaatına göre yapılmış tavsiyeler olduğu gibi, bazı Nur talebelerinin yaşadıkları problemlere cevaplar da vardır.

Bu bölümde tecrübeli bir Nur rehberinin bu gibi izahlarından ve yazılarından bir derleme yapmayı uygun bulduk. Gerçi o, yazıların kendi ismiyle yayınlanmasından yana değildir. Bir yazısının kendi haberi olmadan bir dergide ismiyle yayınlanması üzerine yazdığı mektupta ibret dersi olacak ifadeler vardır:

“Enaniyeti okşayan, nefsin hoşuna giden medih ve şöhretten müçtenibim. Yazılarımı gerçi teksir ettirmek isterim. Fakat bilmelerinde bir fayda olmayacaklara, ‘Bu yazı filan tarafından yazılmıştır’ demekten de memnun olmam. Her neyse...

Sun’i yazılardan ziyade, sünihat-ı kalbiyeye taraftarız. Öyle olursa faydalı olduğu tecrübemizle sabit ve kat’idir. Elde mübarek Kur’an tefsirleri varken, zaten başka söze ve yazıya ihtiyaç yok. Olsa olsa onlardan mülhem izahlar olabilir. O da manevî nefhaya bakar.”

Yine bir dostuna yazdığı mektupta bazı sorulara verdiği cevaplardan oluşan bir yazının çoğaltılmak istenmesi üzerine isminin yazılmasına taraftar olmaz:

“Yakında sorulmuş olan bir kısım suallere cevaptan bir suret de size takdim ediyorum. Bir arkadaşa yazdırdım. İmla hatalarının tashihini size bırakıyorum. Hoşunuza giderse icap edenlere suret vermek veya okutmak, reyinize muhavveldir. Cevap veren meçhul kalsın.”

Evet, onun müsamahasına sığınarak, *Risale-i Nur*'dan mülhem ve bir manada Nurların izahı makamında olan söz ve yazılarından, umumun istifadesine vesile olacak kısımları burada yayınlıyoruz.

Cemm-i Gafir

1961’de bir dostuna yazdığı mektupta o günkü sıkı şartları nazara alarak şu tavsiyelerde bulunur:

- Cemaat zamanıdır, ama cemm-i gafir (büyük kalabalık) zararlıdır.
- Azami altı arkadaşla haftada bir buluşmak yeter. İki veya üçle daha fazla olabilir.
- Şer uykuda değildir, elbise değiştiriyor. Aldanmak, tedbiri terk etmek, şerirleri yeniden faaliyete geçirebilir.
- İstikbal ehl-i iman için mazi ve hal gibi nurludur. Rahmet-i ilahiyeden ümit kesilmez.
- Ahiret hemşirelerimizin uyanıklığı, şayan-ı şükran. Onlar da ihtiyat etmeliler. Gençleri de Allah şaşırtmasın.

Üstad’ı Gördüm

“Merhum Üstad’ı birkaç gün evvel âlem-i manada gördüm. Dert yandım. Bir memba başında bulunduk. Mübarek su ikiye bölünmüş. Hemen yakında bir meskûn yere fazlası, uzak bir mahalle de az kısmı akıyor. ‘Bak kardeşim!’ dedi. ‘Bunlar, yani çok su akan yakındakiler istifade edemiyor, uzaktakiler ediyor’ dedi. Bence onun kaynağı memleketimizdir. Fakat burada istifadeye maniler pek çok. Hariç memleketler daha büyük fayda sağlıyorlar demektir.”

(1961’de bir dostuna yazdığı mektuptan)

Bulutlar Dağılır

İhtilal sonrası bulutların biraz dağılmakta olduğunu haber veren mektup da 1962 tarihini taşıyor:

“İnşaallah dualarımız kabule karin olur. Kalpleri sarsan, ruhları sarsan, kuvve-i maneviyeyi kıran vahim bulutlar, şeytanî hamleler def ve ref olur. Yüz binler şükürler olsun, inayet ve rahmet-i ilahî hakkımızda devam ediyor. Bir ay var ki, gün aşırı muhtelif yerlerde ders ve sohbetlere muvaffak

oluyoruz. İnşallah mani zuhur etmez, devam ederiz. Nur-u ilahî söndürülemez, elbette devam edecek.”

Ümitli Olmak

“Her hayırlı işin gizli, çok mühim manileri olur’ denildiği gibi, sizin de manileriniz olacak, arzularınız harfi harfine yerine gelmeyecektir. Fakat bunlara karşı sabır gerek, yılgınlık göstermemek gerek. Eğer dünya, rahat, huzur, refah, saadet, daimi muvaffakiyet mahalli olsaydı, o zaman belki küçük bazı manilerden sıkılmaya haklı olabilirdik. İman bize lillahilhamd, dünyanın üç yüzünü de, iç yüzünü de öğretti. *‘Huz ma safâ, da’ ma keder.’* ‘İyi al, kötüyü at’ kaidesine riayet etsek, bize, sabır, teselli, atiden ümitli olmak için kâfidir.”

Teselli

“Sizi üzüntülü gördüğüm için, yani ifadelerinizden bu manayı anladığım için müteessir oldum. Kardeşim, bilirsiniz ki, dünyanın ne zevk u sefasında vefa, ne de elem ve cefasında beka vardır. Hayaller fikrinizi menfi cihetlere götürürse *‘Hasbünallâhu ve ni’me’l-vekîl’* dersiniz ve ‘Mevla görelim n’eyler, n’eylerse güzel eyler’ diyerek kıymetli Kur’an tefsirini okursunuz. Hem, *‘Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh’* tesbihine çok devam ediniz. Kuruntulara yer vermeyiniz. Madem Allah var. O’na hakiki inananlara elem ve keder tasavvur olunamaz.”

Bekir Bey

“Salisen, 8 Şubat’ta Rıdvan’ın son mahkemesi yapıldı. Temyiz, evvelce verilen hükmü bozduğu için bu defa aynı mahkeme beraat kararı verdi. Bekir Bey, havanın muhalefeti dolayısıyla mahkemeye yetişemedi. Fakat öğleden sonra geldi, görüştük.

Rabian: Seksenden fazla beraat, takipsizlik ve iade gibi kararlara rağmen, emniyet ve huzur verecek kat’i bir davranış görülüyor. Herhalde hem hizmete devam edilecek, hem ihtiyatı asla elden bırakmayacağız. Cenab-ı Hak ehl-i imanı ve Kur’an’ı şerirlerin şerlerinden korusun. Âmin.”

(1962 Mart tarihini taşıyan mektuptan)

Gavs-ı Azam

“Gavs-ı Azam Şah-ı Geylânî, (Allah şefaatine mazhar etsin, âmin!) 800 sene evvel Birinci Cihan Harbi’ne işaret ettiği yerde, Arap fırkasının Kafkasya’ya gideceğini ve orada perişan olacağını haber veriyor. Birinci Cihan Harbi’nde Bağdat Fırkası, bir don bir gömlek, çetin kış şartlarının hüküm sürdüğü Kafkasya’ya gider. Bölgenin şedaid-i havaiyesinde harbe girer. Ve soğuktan mahvolurlar. Bu nasıl gözdür ki, 800 sene sonraki hadiseleri görüyor. Onun için Gavs-ı Azam deyip geçmeyin. Allah şefaatinde mahrum etmesin. O da öyle bir zattır.”

Bir Niyaz

Hulusi Ağabey, bazen toplumun içinde bulunduğu gaflet, dalalet ve sefahet halinden şikâyet ederek, bu durumun mü’minlere de sirayet etmemesi için ikazlarda bulunur. Şu cümleler böyle bir halet-i ruhiyenin mahsulüdür:

“Alaka ve dağdağa-i dünya, takdir buyurulacağı gibi, huzuru ihlal etmektedir. Şeriat nazarıyla, din düsturlarıyla ve iman dürbünüyle neye baksak, fena ve müstekreh manzaralar. Bu halimizle maazallah, affa liyakatimiz de kalmıyor. Fakat ne yazık ki, bizlerde ne o nazar, ne de o düstur ve ne o dürbün ehemmiyete alınmamaktadır. Görenek belası, muhite uymak sevdası, moda gözetmek iptilasası gibi dalaletten gelen şeytanî ve hevesî muzahraf düsturlar, mensup olduklarımızı yakmış, bizi de tutuşturmuş. Artık o yanmaya da göz yumacak hale getirmiş ve mesuliyeti unutturmuştur. Def’ine kadir olmadığımız güne gün musibetler içindeyiz. İşin en ağlanacak cephesi şu ki, bize ne olmuş ki lakaydız. Ve âdeta bitarafliğimizi ilan etmişiz!”

“Henüz iptila, imtihan ve tekliflerden çıkmadığımız için, en ehemmiyetli meselemiz olan ve her an hitama ermesi mümkün bulunan şu fani ömürde Hâlık’ın kader-i tasfiyesinden elmas olarak çıkan zümre-i naciyeden olmaklığımızı, imanla ve emin lakabına layık olarak itminan-ı enfas müyesser olmasını ve bu

mukaddes neticeye vardırarak, bugün en parlak ve nuranî yol olduğuna şüphe etmediğimiz *Risale-i Nur* ve Müellifinin işaret buyurup davet eylediği Şahrah-ı Muhammedî (a.s.m.) üzerinde, iman ve Kur'an'ın müstakim, nuranî caddesinde, şaşmadan ve şaşırmadan yürüyen fedakârane ümmet-i Muhammedî (a.s.m.) kafilesine ve hizbullaha idhal edilerek ciddi taraftar olanlardan olmak, nasip ve müyesser olmasını eltaf-ı ilahiyeden niyaz ederiz.”

Mü'min

Musibettede bir din adamına yazıp mü'minin vasıflarını anlattığı bir yazısında ise şu ilginç maddelere yer verir:

- Mü'min, musibetlerin kendi kendine gelmediklerini, Allah tarafından bir memur olarak gönderildiklerini bilir. Ve bu inanışla Allah'ı kullara şekva etmek değil, kusurlarından istiğfarla rahmet-i ilahiyeye iltica eder.

- Mü'min sebepleri adi vesileler bilir. Müsebbübü'l-Esbab'dan gaflet etmeden onlara başvurur.

- Mü'min, eşedd-i belaya maruz kalmış olan enbiyaya bakarak kendisine gelen musibetlerde onlara iktida ve ittiba edip sabırla Allah'a yalvarıp ondan medet diler.

- Mü'min din adamı, fitne ve fesadın membaı olan siyasî cereyanlara karışmaz. Konuşanlara da ne muhabbet ve ne de adavet etmez. Her haliyle ehl-i imanı birliğe ve kardeşliğe çağırır.

- Mü'min din adamı, halkça, “Bu zat hiçbir siyasî zümreye taraftar ve münasebettar değildir” dedirtecek halde bulunur ve böyle bulunmakla ancak vazifesini bihakkın yapabilir.

- Mü'min, insaniyetin, bahusus İslamiyet'in, büyüklere, hele bunlar ebeveyn, üstad ve kocaları ise onlara hürmeti vazife olarak verdiğini bilir ve bu vazifeyi ihlal veya hürmetsizlik ve hakaret vs. kötülüklerle davrananların haklarından, Allah'ın geleceğine inanır. İmanı varsa titrer.

- Mü'min, sıkıntılara, zulümlere maruz kalırsa, “Cehennem lüzumludur” der. Çok kimseler var ki, “Cehenneme lüzum var” der. Bu gibi sıkıntı ve zulümlere sabredenlere de, Allah'ın

cenneti nasip edeceğini düşünerek, “Cennet ucuz değil, mühim fiyat ister. Ben cennete rıza ve likaya müşteriyim. Bu yolda başıma gelecek musibetlere sabretmekle, ancak o hakiki saadete mazhar olabilirim” der ve sabra çalışır.

- Mü'min, kader-i ilahînin tecelliyatında zulüm olmadığını, zahirî sebeplerin birer bahane olduğunu bilir. Kader-i ilahînin hükmünde adalet bulunduğuna kat'î inanır. Kusurlarından tövbe ve istiğfar eder.

- Mü'min, dünyayı dar-ı imtihan ve dar-ı iptila (bela) bilir. Küçük belalardan feryat ve şikâyeti kalmaz.

- Mü'min, rahmet-i ilahiyeden ümidini kesmez. “Madem Allah var, gam yok” der, teselli bulur.

- Mü'min, din kardeşinin musibetinden derunî teessür duyar. Onun için, dergâh-ı ilahiyeye müracaatta, hayır duada bulunur.

- Mü'min, esbaba teşebbüs eder. Fakat neticeyi, rahmet-i ilahiyeye itimaden, sabırla Allah'tan bekler.

Risalet-Velayet

“Peygamberler umumiyetle evvela velidirler, sonra peygamberlik vazifesiyle kavimlerinin irşadına memur edilirler. Peygamberimizin velayeti umum peygamberlerin velayetinden üstündür. O zatın Miraç'ı, velayet mertebelerindeki derecesinin en yüksek olduğunun kâfi delilidir. Cin ve insin mebusudur.

Yalnız Hz. İsa aleyhisselamın peygamberliği velayetinden evveldir. Çünkü Sure-i Meryem'in 30. ayetinde *'Kâle innî abdullah, âtâniye'l-kitâbe ve cealenî nebiyyâ'* buyuruluyor. Kısa tefsiri, İsa aleyhisselam ağzından memesini bırakıp lisan-ı fasihle, 'Ben Allah'ın kuluyum, bana kitap verilmiştir ve beni peygamber kılmıştır' demesiyle ispat ediliyor. İşte bundandır ki, 'Ahirzamanda Hz. İsa'nın nüzulü, Şeriat-ı Muhammediye'ye tabi olması, velayetini ikmal etmesi içindir' diyorlar.”

Tefekkür

“Allah’ın zatı hakkında tefekküre mezun değiliz. Esmâ ve sıfatı için tefekkür lazımdır. Esmâ ve sıfatının hakikatlerine de yetişilmez. Onların indinde, bütün mevcudat ve mükevvenat tecellilerini görmekle, idrak etmeye çalışmalıyız. Anahtarları, malum olan eserlerdedir. Bu hazinelerin kapıları, eserleri mütefekkirâne ve çok tekrarlı ibadet kastıyla mütalaa etmekle açılabilir. İnkişafı, fütursuz mesaiye ve halis niyet derecesine göre olur.”

Salavat

“Hz. Peygamber üzerine salavat-ı şerife getirirken, fikren, onun risalet vazifesini yaptığı zamana ve hayalen kabri saadetlerinin yerine gitmeli ve ‘Ya Rab! Bu zatı halk etmeseydin, bu âlemin ve gelecek âlemlerin halkına lüzum görmeyecektin. Öyle ise yokluktan kurtulmamızın vesilesi ve bize Sen’i tanıtan ve muhtaç olduğumuz ve her şeyi öğreten seyyidimiz olan bu zata rahmet ve merhamet et ki, o rahmetin ve o merhametin bize sirayet etsin’ manasında mütefekkirane düşünmeli.”

İhlas

“Ebu’l-Hasan el-Harekanî Hazretleri’ne sormuşlar: ‘İhlas nedir?’ Şöyle cevap vermiş: ‘Her neyi Allah için işlersen ihlastır. Her neyi halk için işlersen riyadır.’”

Hatim Duası

“Hatimlerin dualarında ve diğer ibadet ve tesbihlerin sonlarında yapılan bilimum dualar, bölünmeden bir ruha tam olarak ulaşır. Radyosunu açan her feridin, bir merkezden yayılan neşriyatı bölünmeden dinleyebilmesi, bunu ispata kâfidir.”

İhtilaf

“İhtilaf tamamen hallolmasa da rahmet-i ilahiyeden umarım ki, zararlı vaziyetten kurtulunur. Gizli düşmanların tesiriyle tesanüdün bozulmasına ve böylelikle emellerine muvaffak

olmalarına çabaladığının farkında olan maalesef pek az görünüyor!”

Vaktimiz Yok

“Manasında veya lafzında ayrılık ifadesi sezilen derneklere, mümbit yolda bulunurlarsa, müdahale etmemek... Fakat uhrevî meşgalemizden iktisat edeceğiz, istirahat zamanlarımızı uhrevî hayatımızı kazanmak, imanî ve Kur’anî hizmetlere tahsis etmek zaruretindeyiz. Başka şeylerle uğraşmaya vaktimiz yoktur. İmana hadim, Kur’an hizmetine nafi işlere müzahir olmalıyız.”

Ümitvarız

“Şu imanı zaafa uğramış, teslimi kırılmış asırda acayip bir vaziyette bulunuyoruz. Belki ehl-i iman için ağlanacak durum içine düşmüşüz. Bu vaziyette Cenab-ı Hak yine nurunu itmam eder mi?

İşte bir hikmet, Nur isminin tecellisiyle yanmaya başlayan kandil-i Nuranî, o *Risale-i Nur* dediğimiz iman-ı tahkikî dersleriyle onların planları alt üst oldu.

Evet, bu nuru söndürmek için bu arsız, hayâsız zümrenin yapmadığı tecavüz kalmadı. Ancak Cenab-ı Hak görmediğimiz, duymadığımız acayip bir şekilde nurunu ikmal etti, itmam etti ve inşaallah ebede kadar bu nur sönmeyecektir. Biz bu iman ve itikat üzerindeyiz. Hiç zerre kadar tereddüdümüz yok.

Evet, sıkıntılar, zalimlerin tecavüzleri, her şey olabilir. Fakat onlar tepindikçe, zorladıkça Allah nurunu ikmal eder, itmam eder.”

Kemiyet ve Keyfiyet

“Kemiyet itibariyle az olsak da keyfiyet itibariyle oldukça fazlayız. Şimdi öyleyse azlığımızla üzölmek, ümitsizliğe düşmek değil, azlığımızı kuvvetli bir varlığa çevirmek zamanıdır. Azlığı çokluğa çevirmenin imkânı elimizdedir. O

da ihlas kuvvetine dayanmak, Allah rızası için Şu imanî ve Kur'anî hizmette bulunmaktır.”

İhlas

Hizmet-i imaniyede beraber çalışanlarda elbette her bakımdan müsavat olamaz. Anlayış, anlatış ve amel ediş gibi hassaları ayrı ayrı olur. Öyleyse bir tatbikat yapalım:

İman hizmetindeki iki zattan biri, çok anlayışlı, diğeri az anlayışlı ise, çok anlayışlı olan tevazu gösterecek, az anlayışlı hizmet arkadaşına tahakküm etmeyecek. Az anlayışlı da bu çok anlayışlı hizmet arkadaşına rekabet değil, gıpta dahi etmeyecek. Onu, vücud-u hizmetin görülmesine ve anlaşılmaya vesile olduğundan dolayı, böyle değerli bir kardeşle bu kudsî hizmette beraber çalışmayı layık gören Rabb'ine hamd ve şükür edecektir. Birinde enaniyetsiz tevazu, diğesinde şakirane iftihar olacaktır.

Tefani, yani birbirinde fani olmak, kendi hissiyat-ı nefsaniyesini unutup, kardeşlerinin meziyyat ve hissiyatıyla fikren yaşamaktır. İhlastaki tarife göre kalıplar ayrı; kalpler, maksatlar bir. Elemler, sevinçler, meziyet ve faziletler umum kardeşlerin malı haline gelmesiyle tefani olur.

* * *

Sorular-Cevaplar

“NUR’UN BİRİNCİ TALEBESİ”NE gerek sözlü, gerekse yazılı olarak pek çok soru sorulur. Bunlara verdiği cevaplar, onun *Risale-i Nur*’a olduğu kadar, İslamî ilimlere vukufiyetinin de bir ifadesidir. Sorular birer anahtar olup, ilim cevherlerini açığa çıkarmaya vesiledir. Bir dostuna yazdığı mektupta soruların kendisini harekete geçirdiğini ifade eder:

“Fakat peşinen söyleyeyim ki, ben bir yazı almadan harekete geçemiyorum. Muhterem uhrevî kardeşlerimizden, müşkülleri müşavere ve müzakere kastıyla sormalarını bu cihetten arzu ediyorum. Evet, itiraf ederim ki, o sualler beni tahrike vesile oluyorlar, tembellikten beni bir derece kurtarıyorlar.”

Sorulara verdiği cevaplar Nurlardan aldığı manalarla olduğundan kendisine bir sıkıntı vermediğini ifade eder. Dolayısıyla kendisine ulaşan yazılı ve sözlü sorulara cevap vermekten geri durmaz. Bu cevaplar bir araya getirilecek olsa, hazine değerinde bir eser ortaya çıkar. Çünkü o, risaleleri anlayarak ve kabul ederek okuyan, zamanın hakikatli bir âlimidir. Bu bölümde, kendisine çeşitli zamanlarda sorulmuş sorulara verdiği cevaplardan oluşan bir demet sunuyoruz.

Hz. İbrahim Milletinden miyiz?

Soru: “Âdem aleyhisselamın neslindeniz ve Hz. İbrahim peygamberin milletindeniz” diyoruz. Âdem aleyhisselamın neslinden, diğer peygamberlerin milletinden olmadığımız ne malum?

Cevap: Âdem aleyhisselamın zürriyetinden olduğumuz, insanın yaratılışı hakkındaki “*Ve lekad kerremnâ benî âdem*” gibi ayetler, insan nevinin Âdem aleyhisselamdan geldiğini göstermektedir. Enbiyalar tarihi gösteriyor ki, peygamberler, kendi kavimlerine peygamber olarak gönderilmişlerdir. Bir arada müteaddit peygamber bulunmuş ve her biri kendi kavimlerini irşada memur olmuşlardır.

Âdemoğulları çoğaldıkça şubelere, kavimlere ayrılmışlardır. Mesela iki kardeşin bir anadan ve bir babadan dünyaya

geldikleri halde, her birinin nesli ayrılmış, bu ayrılıştan birkaç yüz sene sonra gelen evlatlarını şecereyle ta baştaki iki kardeşe kadar götürmek pek müşküldür.

Nitekim bir elma çekirdeği meyveli büyük bir ağaç olması, elbet bu ağaç, ömrü boyunca dal budak meyve ve çiçekleriyle hep o çekirdekten hayatını almıştır. Fakat bu elma ağacının bazen dalları kırılır, budanır, bodur kalır. Bazen dalları çok şubelere ayrılır. Onlarda da ayrı ayrı kader tecellisi olur.

İşte bu ağacın çekirdeği Âdem aleyhisselam, dalları ve meyveleri de evlatları demektir. Her dalın meyve verışı ayrı ayrı olur. Bazen dallar kurur, budanır, kırılır, kesilir. Bu tasavvur edilen beşer ağacının, en devamlı ve köküyle münasebeti kesilmeyen, âdetâ cesede göre ruhu mesabesinde bulunan mübarek dalı da Hz. Peygamber ve âlini netice veren daldır ki, bu dal İbrahim aleyhisselamdan sonra iki kola ayrılmıştır:

Birisi: Hz. İsmail'den gelen ve mükerrematın icadına vesile olan, Hz. Peygamber sallallahü aleyhi vesellemin ecdadının bulunduğu koldur.

İkincisi: Hz. İshak aleyhisselamdan gelen ve diğer enbiyayı netice veren koldur. Eğer, "Neden millet-i İbrahim deniyor da diğer peygamberin milletinden denilmiyor?" diye bir sual hatıra gelirse, Hz. İbrahim aleyhisselam hakkındaki ayetler, Kur'an'dan misal olarak, Sure-i Bakara'nın 120, 121; Sure-i Al-i İmran'ın 67; Sure-i İbrahim'in 76, 77, 78, 79 ve Sure-i Cin'in son ayeti olan 78. ayetleri bu suale cevap veriyor.

Yirmi Dördüncü Söz'ün nihayetindeki beşinci maddenin sonunda,"Ey nefsim! Madem hakikat böyledir ve madem millet-i İbrahim'densin (a.s.). İbrahimvari, '*Kâle lâ uhibbü'l-âfilîn*' de ve Mahbub-u Hakiki'ye yüzünü çevir, benim gibi şöyle ağla" demiştir.

Tarikat, Hakikat Yolu Deniyor, Nasıl?

Sual: Mesleğimiz tarikat olmayıp hakikat olduğu ifade ediliyor. Fakat bir yerde de tarikatın hakikat yolu olduğu söyleniyor. Ne dersiniz?

Elcevap: Tarikat, kademe kademe istidatlara göre çok zaman ve emekle yükselinebilecek bir meslektir. Hakikattir, fakat çok zaman ister. Cezb ve lütf-i Rabbanî yetişmezse muvaffak olmak pek zordur. Muvaffakiyet olursa ferde ve şahsa münhasır kalır.

Hakikat mesleği ise veraset-i nübüvvet mesleği demektir. Ferdin tekâmülü değil, cemaatin tekemmülüne giden bir meslektir. Bunun için bu işte kader-i ilahînin tensibiyle manen bir vücut haline gelerek çalışmak sayesinde neticeden umum faydelenir. Düstur, ‘İnsanların hayırlısı insanlara menfaatli olanlardır’ mealindeki hadis-i şeriftir.

Büyüklerin Tesbihini Nasıl Anlamalıyız?

Soru: Kur’an’ın tilmizlerinden misal olarak gösterilen Şah-ı Geylânî, Rufâî, Şâzelî gibi zevatın, zerrat silsilelerini, katarat adetlerini ve mahlûkatın nefisleri sayısını ellerinde tutarak, onunla evratlarını okumaları ve onlarla Cenab-ı Hakk’ı zikir ve tesbih etmeleri nasıl oluyor?

Cevap: Zikir ve tesbihatın en hakikattarı, en nuranîsi, en takdire şayanı o zatların zikirlerine benzeyenlerdir. Çünkü İkinci Söz’de, Hâlık’ı tanıyan ve tasdik eden bir mü’minin nazarında “Dünya bir zikirhane-i Rahman, bir talimgâh-ı beşer ve hayvan, bir meydan-ı imtihan-ı ins ü candır” deniyor.

Sure-i İsrâ’daki “*Tüsebbihu lehü’s-semâvâtü’s-seb’u ve’l-ardu ve men fihinne ve in min şey’in illâ yüsebbihu bihamdihî velâkin la tefkahûne tesbihahüm, innehû kâne halîmen ğafûrâ*” [Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan herkes O’nu tesbih eder. O’nu övgüyle tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Ne var ki, siz onların tesbihini anlamazsınız. O Halîm’dir, Gafûr’dur. (İsrâ Suresi, 44)] ayeti sırrınca bu âlemde her şey kendi lisanıyla Cenab-ı Hakk’ı zikir ve tesbih eder. Fakat siz anlayamazsınız.

Buna göre Kur’an ayetlerinin esrarına ve hakikat denizlerine dalacak ve içindeki cevherleri alabilecek hale gelen olursa, her şeyin hal diliyle yaptığı tesbihi duyar ve kendilerini bu zikirhane-i Rahman’da mükerrem ve ahsen-i takvimde bir ustabaşı ve bir Hâlık’ın mülkü görerek, zikirhanesindeki bütün tesbihleri dergâh-ı ilahiyeye takdim ederler. Allah o mübarek

zevatın zikir ve tesbihlerine benzer bir surette bizleri de zikir ve tesbihlere muvaffak buyursun. Âmin!

Esmâ-i İlahiyeyi “O Cihazat”la Nasıl Tanıyacağız?

Sual: “Âleme tecelli eden bütün esmâ-i ilahiyenin bütün tecelliyatının aksamını birer birer size o cihazat vasıtasıyla bildirip tanıttırmaktır” cümlesindeki “o cihazat” nedir? O cihazatla esmâ-i kudsiye-i ilahiyenin bütün tecelliyatının aksamını nasıl tanıyacağız?

Cevap: Sıfat-ı ilahiyeden Hayat, İlim, Semi’, Basar, İrade, Kudret, Kelam, Tekvin sıfatlarını tanımak için hayattan kısa bir ömür, ilimden az bir ilim, görmekten noksan bir görüş, işitmekten cüz’î bir duyuş, kudretten az bir kuvvet verilmiş. Biz diyeceğiz ki, “Bize verdiğin cüz’î ilim, irade ve kudretle bir kulübe yaptım. Sen ise şu musanna kâinatı halk etmişsin.” Böylelikle aczimizi, zaafımızı anlar, Hâlık’ın sıfatlarının çok yüce olduğunu idrak etmiş, yani kendimizi, dolayısıyla Rabb’imizi tanımış oluruz.

İbda ve İnşanın Birbirinden Ne Farkı Var?

Sual: On Altıncı Söz, İkinci Şua’nın cevabında, “Evvela münafat yoktur. Bir kısmı öyledir, iptidaki icat gibi; bir kısmı böyledir, mislini iade gibi” denilmiştir. Halbuki “saniyen”den sonra gelen “hâsıl-ı kelam”dan anlaşılıyor ki, iptidaki icat tedrici, mislini iade ise def’idir. Acaba musahhihlerin bir yanlışı mı var, yoksa başka bir mana mı var?

Cevap: Cenab-ı Hak’ın ibda ve inşa olmak üzere iki türlü yaratması vardır. İbda, Cenab-ı Hak, kâinatı yarattığı vakit, hiçbir mevcut yokken her mevcudun zerratını yoktan ve kudret eseri olarak doğrudan doğruya halk etmiştir.

İnşa ise, Cenab-ı Hak kâinatı yarattıktan sonra canlıların birçoğunu, insan, hayvan, nebat ve eşcar ilaahir, bunların her birisinin zerratını ve diğer letaifini mevcut âlem-i şehadet ve âlem-i gaybdan alarak, terkip etmek suretiyle inşa etmiştir.

Mesela her insanın iki şekilde hilkatı, yani yaratılışı vardır. Birinci ciheti ibda, ikinci ciheti inşaadır. İnşa ciheti, kâinattan zerratını ve cihazatını toplamaktır. Yani, terkip etmektir. İbda

ciheti, her bir insanın yaratılışında tefrik-i alamet olan hakikat-i vahdaniyet, yani birbirine benzememe vardır. Bu yaratmasında, gerek insanlarda gerek diğer mahlûklarda olsun, her an tecelli etmekte ve ibdaî sanatını göstermektedir.

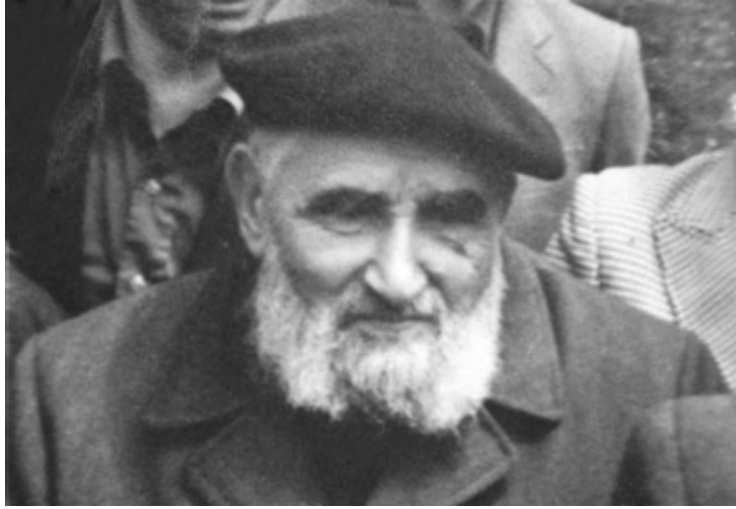
Namaz, Nasıl Enva-i Mahlûkatın Fihristesidir?

Sual: “Namaz enva-i mahlûkatın fihristesidir” mealen deniliyor. Hangi yönden bu fihristelik vazifesini yapıyor?

Cevap: Namazda kıyam, insanlara, ağaçlara benzer. Rükû, dört ayaklı mahlûklara; sücûd, yerde sürünenlere; kuud, tepelere, kayalara ve yerleşmiş gibi görülen taşlara benzer. O mahlûkların halen yaptıkları ibadetleri, mü'min namazıyla yapıyor ve bir nevi fihriste oluyor.

Tahiyyatta “El-Mübarekat” Kelimesi Neden Yok?

Sual: “El-mübarekat” kelimesi bizim okuduğumuz tahiyyatta neden yok?

Hulusi Ağabey, kendisine sorulan sorulara Nur'un hakikatleriyle cevaplar verirdi.

Cevap: Tahiyyat ikidir: Birisi Hanefîlerin ki, İbn Mes'ud'un (r.a.) rivayetiyle olan ve Hanefîlerce yapılan, bildiğimiz tahiyyattır. Ve üç kelime üzerinedir. Onlar da tahiyyat, salavat ve tayyibattır. Üstad'ımız Şafîî oldukları için Tahiyyat-ı Ebu Musa ve Tahiyyat-ı İbn Abbas denilen ve *Nur Âleminin Bir Anahtarı* adlı eserde ve *Sözler*'de geçen tahiyyattır. Tafsilat için fıkıh kitaplarına müracaat edilsin. Bunlar mezhep

imamlarının içtihadıdır. İkisi de doğrudur, noksanlık düşünülemez.

Namazdan Feyiz Almak İçin...

Sual: Namazdan feyiz almak ve namazda huzur bulmanın sebepleri nelerdir?

Cevap:

1. Sağlam taharet yapmak.
2. Sağlam ve sırayla sünnet vechiyle abdest almak.
3. Şaka bile olsa yalan söylememek.
4. Helalinden yemek-içmek.
5. Harama katiyen girmemek.
6. Harama nazar etmemek.
7. Hediye kabul etmemek.
8. Malayani konuşmamak.
9. Gıybet etmemek.
10. Sağlam ve tam niyet etmek.
11. Namazı cemaatle ve tadil-i erkânla kılmak.
12. Namazdan sonra tesbihat yapmak.
13. Namazı vaktinde kılmak.
14. Davetlere icabet etmek.
15. Tefekkür.

On Dokuzuncu Mektup

Sual: *Mucizat-ı Ahmediye Risalesi* irhasattan, doğumundan vefatına ve sonra olacak hadiseleri alması yerine, sondan başa doğru yazılmasının hikmeti nedir?

Cevap: Üstad Hazretleri'nin yazıları ilhamata dayanıyor. Yani, kalbe getirilenleri yazmıştır. Üçüncü Nükteli İşaret'in haşiyesinde şöyle diyor. "Maatteessüf niyet ettiğim gibi yazamadım. İhtiyarsız olarak nasıl kalbe geldi, öyle yazıldı."

Latifeler Nelerdir?

Sual: Letaif-i insaniye nelerdir?

Cevap: Letaif-i insaniye on latif duygudur: 1. Kalp, 2. Ruh, 3. Sır, 4. Hafi, 5. Ahfa, 6. Toprak, 7. Su, 8. Hava, 9. Ateş-nur, 10. Nefs-i nâtıka.

Nefs-i Nâtıka

“Nefs-i nâtıka denilen insan ruhunun en yüksek matlubu, geldiği âlem olan daim ve Bâkî'nin âlemine, O'nun o bâkî memleketine gitmektir. *'Hubbu'l-vatan mine'l-iman.'* Yani, vatana muhabbet imandandır. Buradaki vatan, vatan-ı aslî, yani daim, bâkî olan Allah'ın Bâkî ismiyle tecellisine mazhar olunan beka âlemidir, deniliyor. İşte o muhabbettendir ki, 'Nefs-i nâtıka denilen ruh-u insanînin en yüksek matlubu devam ve bekadır' denilmiştir.”

Tenkrit

Sual: “Bu hizmet-i Kur'aniyede bulunun kardeşlerinizi tenkrit etmemek ve onların üstünde fazilet-furuşluk nevinden gıpta damarını tahrik etmemektir” cümlesini açıklamanızı istiyoruz?

Cevap: Tenkrit; edebî, fennî, kinaî asarı tetkik, iyi ve fena cihetlerini şahsiyata taarruz olmaksızın bilmuhakeme göstermektir. Gıpta, bir kimsenin nail olduğu nimetin zevalini istemeksizin kendisi de o nimete nail olmayı arzu etmektir.

Lügat manaları böyle olan iki tabirden tenkrit, hakikatte tahkir olmadığı gibi, gıpta da haset, yani kıskançlık etmek değildir. Fakat mademki nefis, emmaredir. Söyleyene üstünlük fikrini verdirip onu enaniyete sürüklemesi ve söylenilene de “tahkir ediliyorsun” hissini verdirip hizmetin esas olan ihlaslı muhabbeti, birlik ve beraberliği bozması ihtimali olduğundan, bu kudsî hizmetteki kardeşlerin kusurlarını kendimizde mevcut bilip, onlara acımak ve ıslahlarına dua etmek ve meziyetlerini de kendimizde hazır bilip bir nevi ayrılık demek olan gıptaya lüzum hissetmeden, onların meziyetleriyle fikren ve halen şakirâne yaşamak gerektir.

İhlası elde etmek ve muhafaza etmek ve ihlası kıracak manilerden sakınmak düsturları şevkte dahi esastır. Tatbikatta maalesef bir vücut haline gelmek ve tefanilik, bazı manilerle tahakkuk edemiyor. Ve bundandır ki feyizli meyveler idrak olunamıyor. Allah cümlemizi ıslah-ı tammı elde etmek ve muhafaza için ihlas dersini tam anlamak ve tatbik eylemek hapimize nasip buyursun. Âmin!

Ruh Nedir?

Sual: “Ruh bir kanun-u zîvücut-u haricîdir, bir namus-u zîşuurdur. Sabit, daim, fitrî kanunlar gibi, ruh dahi âlem-i emirden, sıfat-ı iradeden gelmiş. Kudret ona vücut-u hissî giydirmiştir. Bir seyyale-i latifeyi o cevhere sadef etmiştir. Mevcut ruh, makul kanunun kardeşidir. İkisi hem daimi, hem âlem-i emirden gelmiştir. Şayet nevilerdeki kanunlara Kudret-i Ezeliye bir vücut-u haricî giydirseydi ruh olurdu. Eğer ruh, şuuru başından indirirse, yine lâyemut bir kanun olurdu.” Bu cümleleri izah eder misiniz?

Cevap: Ruh, bir kanun-u zîvücut-u haricîdir. Yani ruh, anasır-ı erbaadan (su, toprak, hava, ziya ve hararetten) değildir. Âlem-i emirden, sıfat-ı iradeden gelmiştir. Bir namus-u zîşuurdur. Yani akıllılara verilmiştir. Kudret sıfatı ruha vücut-u hissî giydirmiştir, yani duygularla süslendirilmiş bir vücut giydirilmiştir. Bir seyyale-i latifeyi o cevhere sadef etmiştir. Yani ruh, latifeden olduğu halde, bedeni o latifeye muvakkat kabuk, kılıf yapmıştır. Vücut-u haricî giymiş ruh, makul kanunun kardeşidir. İkisi hem daimi, hem âlem-i emirden gelmiştir. Yani ceset, ruhla kaimdir. Cesetteki kıymetli aza, cevarih ve letaifi hakiki sahibinin izni ve rızası dâhilinde kullandıracak akla ihtiyaç vardır. Ruhlu ve şuurlu bir insanın teklif altına girebilmesi için ona akıl ve idrak gibi ruhla omuz omuza çalışacak hassas bir terazi, bir mürşit verilmesi lazım geldiğinden, verilmiştir. “Şayet nevilerdeki kanunlara Kudret-i Ezeliye bir vücut-u haricî giydirseydi ruh olurdu” demekten maksat, mahlûkatın her nevine bir vücut-u haricî giydirilseydi, o zaman o vücut-u haricîye ruh denilmek lazımgelirdi, demektir.

Sure-i Lokman'ın 28. ayetinde, “Sizin hepinizin diriltilmesi ve öldükten sonra canlandırılması, Allah indinde bir nefsin halkı, ba'sı gibi” buyurulmaktadır. Şu halde bir nevin bir ferde cereyan eden bir kanun, o nevin umum efradında da caridir. Âdem'e (a.s.) ruhu nefheden kim ise, umum âdemoğullarına da ruh nefheden aynı zattır. “Sizi bir erkek ve bir diğiden, yani Âdem'le Havva'dan halk ettik” ayetinin, bütün hayatların her neve göre başlangıçlarının bu yaratılış kaidesine uygun olarak birer Âdem ve Havva'ları olmaları iktiza ettiğine, delaleti vardır. Hayvanların haşirde muhasebenden sonra birer mümessilleri, ruhlu ve cesetli kalıp diğerlerinin ruhları bâkî, fakat cesetlerinin toprak olmalarından da bir nevin bir fertte temsil ettirileceği anlaşılıyor. İşte bu nevideki kanunlara Kudret-i Ezeliye'nin bir vücud-u haricî giydirmesine en açık misal, kanaatimce budur. Cennet hayatını cesetli bir mümessile tattırılmasıyla o nevin cesetlerinden ayrılmış ruhlarına o cesetli mümessilleri gibi cennet hayatının zevkini tattırması, güneşin ziya ve hareketini her hayatlıya hissettirmesi gibi mümkündür. O tek ceset, umum o nevin ruhlarını temsil ediyor. Eğer şuuru başından indirse, ölümsüz bir kanun olarak kalır. Aklî muvazenesini kaybetmiş bir insanın ruhu lâyemuttur. Ancak akıl olmadığı için teklif ve mesuliyeti yoktur. Bu fani hayatı ölümle tamamlanan şuurlu bir insan ruhu, cesetten ayrılır ama o ruha ölüm yoktur, ruhu bâkîdir.

İnsan-ı mü'mine göre ruh, onun aza ve cevarihini ve letaifini hayatı müddetince tesiri altına alan, teşbih caizse, beden her tarafına sirayet eden bir elektrik cereyanı demektir. Ruh bedenden ayrılana kadar, o insanın ebede kadar olan hayatının nuru, diğer ruhlularla münasebetini idrak ederek külli olmaya müstait olur.

Ebed yolculuğu âlem-i ervahtan, bu hayattan, rahm-ı maderden, berzah âleminden, haşir âleminden, sırattan geçer. Rahm-ı mader, fani hayat için tedricen tekevvün eden bir intizar salonu. Berzah âlemi, ehl-i iman için ebedî mesut hayata geçmek için bir istirahat ve telezzüz mahalli. Haşir âlemi, ebedî saadete girmek için bir toplanma ve hesaba çekilme mahallidir. Âlem-i ervahta, ervah kafileleri, ceset libasını giymeye sıra bekliyor. Ceset kafesini bırakan ervah

kafileleri, ya âla-yı illiyyine veya esfel-i safiline geçme nöbeti bekliyorlar. Haşırde, ikinci ceset libasıyla ervah kafileleri muhakeme ve muhasebeyle ya cennete uçmak veya cehenneme yuvarlanmak için toparlanacaklardır. Berzahta da telezzüz ve elem olacaktır. İman pasaportunu alanlara ruhanî lezzetler ve sevdiklerine kavuşmalar olacağı gibi, Allah muhafaza buyursun, iman pasaportunu alamayanlara, ruhanî meş'emler ve azaplar olacaktır. “*El-mer’u maa men ehabbe*” hadis-i şerifince iman-ı tahkikîyi elde eden mü'min için sevdikleriyle daima beraberlik vardır.

A'raf ve Sakinleri Kimlerdir?

Sual: Yirmi Dördüncü Mektup'un Üçüncü Remizinde, “Zîruh ise, zîukuldan değilse, onların zeval ve firakı bir adem ve fena değil, belki vücud-u cismanîden ve vazife-i hayatın dağdağasından kurtulup, kazandıkları vazifenin semerelerini bâkî olan ervahlarına devrederek, onların o ervah-ı bâkîleri dahi birer esma-i ilahiyeye istinat ederek devam eder. Belki kendine layık bir saadete gider” deniyor.

Bunların gideceği saadet yeri cennet midir? Bunlarda mahşerde hesap yok mudur?

Elcevap: Cenab-ı Hak hayat nimetine mazhar ettikleri mahlûklarından insanlar, hem zîşuur, hem zîruh olduklarından, bunlardan, mükellefiyet çağına gelmeden ölenlerle, akıllarını - Allah muhafaza etsin- kaybetmiş olanlar mesul olmazlar. Gidecekleri yer, çocuklardan, mü'minlerin evlatları cennete, kâfirlerin evlatları a'rafa giderler. Delilerin de a'rafta kalacakları rivayeti vardır. Ancak sinn-i teklife girdikten sonra deli olanlar, akılları varken kazançları ne ise, ona göre ya ehl-i cennet veya ehl-i cehennem olurlar.

Hayvanlar, birbiriyle haklaşır, sonra cisimleri toprak olur, ruhları bâkî kalır. Bazı hayvanlar, Hz. İsmail'in koçu, Hüdhüd-ü Süleymanî ve Ashab-ı Kehf'in köpeği gibi olanlar, ruh ve cisimleriyle cennette bulunurlar. Bunlar mümessildirler.

Nebatat, yani yerden biten şeyler ki, bunların ruhları vardır. Akılları olmadığından mesuliyetleri yoktur. Hayata mazhar olmakla esma-i ilahiyenin onlarda tecelli etmesi, o esmanın

onlarda muvakkat tecellileri kâfi mükâfatları olmadığından, o esmanın beka âleminde onların misalî cesetlerine giren ruhlarında daimi tecellileri olacağına, yani ceza ve hesapları yok. Esmâ-i ilahiyeye ayinedarlıklarının mükâfatları var. Elbette imanlılara vaat olunan cennete girmeleri değil, belki bir nevi hayat-ı bâkiyeyi, cesed-i misaline girecek ruhlarıyla mazhar oldukları esmanın daimi tecellisiyle zevk alarak yaşarlar.

Emanet-i Kübra Nedir?

Sual: Haşrin İkinci Hakikatindeki “yer, gök, dağların tahammülünden çekindikleri emanet-i kübra” nedir?

Cevap: Emanete birçok mana vermişler. Bazı tefsirlerde emanet-i kübra semavat, arz ve dağların yüklenemedikleri kadar büyük mesuliyeti olan ilahî emirler ve nehiylerdir. Sure-i Hud’daki “*Festakim kemâ ümirt*”, yani “Yani emrolunduğun gibi istikamet et” ayet-i kerimesi, Hz. Peygambere (a.s.m.) “Beni Sure-i Hud ihtiyarlattı” dedirttiğine göre emanet-i kübranın bu suretle tefsiri hak olduğuna şüphe bırakmıyor.

Velayetle Gidip Risaletle Dönmek Ne Demek?

Sual: *Miraç Risalesi* gibi risalelerde, Peygamberimizin (a.s.m.) Miraç’ı için “Velayetle gitmiş, risaletle dönmüş. Miraç velayet-i Ahmediyenin (a.s.m.) keramet-i kübrasıdır. Bir anda dönmüş gelmiş” gibi cümleler, Resulullah’ın (a.s.m.) Miraç’tan önce de risalet ve nübüvvetle vazifeli olduğundan, bu husus bizi düşündürmektedir. Yani Miraç’tan önce resul ve nebi olduğu muhakkak iken, mezkûr cümlelerin ifade ettiği mana nedir?

Cevap: Evvela velayet, âlem-i mülk ve melekût, zahir ve batın, imanî ve nuranî bütün perdelerden geçip, esma ve sıfat yoluyla Müsemma-yı Zülcelal’i bulmaktır ki, buna halktan Hakk’a gidiş denir. Risalet ise, bütün perdeleri ve mertebeleri bitirip Zat-ı Akdes-i İlahiye’nin tecelliyat-ı Zat’ına müşerref olduktan sonra, müstakil memur-u ilahî ve mübelliğ-i vahy-i ilahî olarak yeryüzüne inmektir ki, buna Hak’tan halka dönüş denir.

Resul, kendisine hem vahiy geliyor, hem tebliğe memurdur. Nebi, vahye mazhar olup, tebliğ-i vahiyle mecbur olmayandır. Dilerse tebliğ eder, dilemezse etmez. Çünkü kendisine gelen vahyi tebliğe memur ve mecbur değildir. Kısm-ı ekserisi kendisinden evvel gelen resullerin şeriatıyla mükelleftir.

Peygamberlerin adedi 124 bindir. Bunlardan 313 zat resul, diğerleri ise nebidirler.

Saniyen: Resul-i Ekrem (a.s.m.) veli olarak doğmuş, 40 yaşına kadar veli olarak yaşamış, 40'tan 43'e kadar da nebi olarak yaşamıştır. Yani 40'tan 43'e kadar peygamber olduğu halde tebliğe memur değildir. 43'ten sonra resul olarak yaşamıştır. Demek ki, velayet-i Ahmediye (a.s.m.) risalet-i Ahmediyeye (a.s.m.) inkılap etmiş oluyor.

Hz. İsa (a.s.) ise, resul olarak doğup veli olarak göğe çıkmıştır. Ahirzamanda tekmil-i velayeti için tekrar yeryüzüne inecektir. Fakat resul olarak değil, belki Hz. Muhammed'in (a.s.m.) diniyle amel eden bir veli olarak yeryüzüne inecektir. Binaenaleyh, Hz. İsa'nın (a.s.) risaleti velayete inkılap etmiş oluyor.

Salisen: 313 resul dışında kalan bütün diğer peygamberan-ı izâm, velayetle hakikatü'l-hakaik miracına çıkar, velayetle döner. Yani başka bir peygamberin şer'iyle amel eder, kendisine yeni bir şeriat gelmez.

Rabian: Bütün evliyalar, hususan Kur'an şakirtleri, mirac-ı ruhanide terakki ederken, velayetle gider, velayet sıfatıyla döner. Yani Şeriat-ı Muhammediye'yle (a.s.m.) amel etmekle mükellef olarak dönüyor.

Hamisen: Resul-i Ekrem Efendimiz (a.s.m.) ise, velayetle gitmiş demek, yani gökler âlemini, mülk ve melekût âlemini esma ve sıfat-ı ilahiyenin tecellisini, semavata çıkarken ve Zat-ı Akdes-i İlahiye'nin tecelliyat-ı Zat'ına müşerref olmak için giderken, veli olarak gidiyor ki, yani tebliğle memur değil, tebliğ için gitmiyor. Belki, Hâlık-ı Âlem'i tanımak ve görüşmek için gidiyor.

“Risaletle dönmüş” yani evvelce resul değil de sonra resul olarak gelmiş değildir. Belki evvelce resul olduğu gibi, o âleme gidip döndükten sonra da resuldür. Demek ki, bu

cümlelerde Resul-i Zîşan Efendimizin (a.s.m.) risalet ve velayetiyle, sair resul ve nebilerin risalet ve velayetleri arasındaki farka işaretten öyle denilmiş. Yani Hz. İsa (a.s.) gibi değil. O yerde resulken veli olarak gidiyor. Ahirzamanda veli olarak da gelecektir. O, diğer nebiler gibi veli olarak gidip nebi olarak dönmüyor. Hz. İdris (a.s.) veli olarak gitmiş, fakat hiç dönmemiş, onun gibi de değil. Evliyalar gibi veli olarak gitmiş, veli olarak dönmüş de değildir. Belki Resul-i Ekrem Efendimiz (a.s.m.), evvelce de resul idi. Fakat risalet sıfatıyla değil, velayet sıfatıyla Miraç'a çıkmıştır. Hak'tan halka gelirken risalet sıfatıyla dönüyor. Yani diğer bir peygambere tabi olarak değil, belki müstakil bir memur-u ilahî ve mübelliğ-i şeriat olarak dönüyor.

Demek ki, Zat-ı Ahmediye'nin (a.s.m.) velayeti, risaletine inkılap etmiştir. Onun Miraç'ı ekser insanların miracına muhaliftir. Miraç, "Velayet-i Ahmediye'nin (a.s.m.) keramet-i kübrasıdır. Çünkü âlemlerde gezerken resul olarak değil, belki veli olarak gezmiştir. Onun için Miraç, meleklerle Zat-ı Ahmediye'nin (a.s.m.) mahubiyetini kabul ettirmek için gösterilen bir keramet-i kübrasıdır.

İkincisi: İnsanın camiiyeti ve şecere-i kâinatın en münevver meyvesi olduğundan, bütün kâinata cilveleri tezahür eden esma-i hüsnayı, birden ayine-i ruhunda gösterebilmesi cihetiyle, Cenab-ı Hak tecelli-i Zat'ıyla ve esma-i hüsnanın azamî mertebesinde nev-i insanın manen ve a'zam bir ferdine tecelli-i a'zam tezahür eder ki, bu tezahür ve tecelli, Mirac-ı Ahmedî (a.s.m.) sırrıdır ki, onun (a.s.m.) velayeti, risaletine mebde olur.

Yani Zat-ı Ahmediye'nin (a.s.m.) ilk Hira Dağı'nda mazhar olduğu tecelliyat-ı Zat-ı İlahiye'dir ki, bu risaletine mebde olmuştur. Yani ruhen mirac-ı nebevî ki, tecelli-i Zat-ı İlahiye'ye mazhar olmuştur. Bu, ceseden ve ruhen Miraç'a gitmeden evvel, Hira Dağı'nda vuku bulmuştur. İşte risaletine mebde olan miraç budur.

Zat-ı Ahmediye'nin (a.s.m.) bilahare cesed-i necmi ve ruh-u mübarekiyle mazhar olduğu Mirac-ı Azam ise, risaletten sonra vuku bulmuştur ve tarihlerde meşhur olmuştur. Zat-ı Ahmediye (a.s.m.) bu Miraç'tan evvel de resuldü. Miraç'tan

döndükten sonra da resul olarak dönmüştür. Fakat velayetle gitmiş, risaletle dönmüştür.

Hira'daki ruhen miraç, icmalidir. Hem ruhen, hem ceseden gittiği Mirac-ı Azam ise, tafsilidir. Ayetlerden biri ruhen miraca, diğeri ise Mirac-ı Azam'a işaret eder. Hem de iki sefer, Zat-ı Ahmediye'nin (a.s.m.) Cemalullah'la müşerref olduğunu ifade ediyor.

Hz. İsa Nazil Olmuş mu?

Sual: Hz. İsa (a.s.) acaba nazil olmuş mudur veya olacak mıdır? İnmişse acaba neden işitilmedi ve alaküllihal bu nüzul, âlem-i İslam içinde mi olacak, yoksa Hıristiyan âlemi içinde mi olacaktır? Eğer İslam âleminde olursa âlem-i İslam ona tabi olmazsa mesul olur mu? Çünkü hadiste "*fiküm*" yani içinizde nazil olacaktır denilmiş?

Cevap: Hz. İsa'nın (a.s.) gelmesi, Muhbir-i Sadık'ın haber vermesine binaen vuku bulacaktır. Fakat Hz. İsa (a.s.) peygamber olduğu halde tekrar peygamberlik yapmak için mi indirilecek? Bu suale verilecek en makbul cevap, bütün peygamberlerin velayetleri nübüvvetlerinden evveldir. Hz. İsa'nın (a.s.) nübüvveti ise velayetinden evveldir. Bu hakikat, ayetle sabittir. Velayetini itnam için gelecektir ve Mehdi'ye iktida edecektir. Hz. İsa'nın (a.s.) gelmesi İsevilerin tasaffisine bakıyor. İsevilerin tasaffisi var, ama tamam değil.

Sosyalistlik mi Medeniyet-i Sefihe mi?

Sual: El yazması ve Hüsrev Ağabey'in kalemiyle yazılmış olan *Mektubat* mecmuasında, "Sosyalistlik İslamiyet'in esasatını bozamaz. Şu medeniyet-i sefihe bozuyor. Hem çok pahalı düşüyor. Zira maddiyunluk ve engizisyon mayasıyla neşv ü nema bulan medeniyet-i hazıra pek çok aldatıcı ve sevk u vesaitle mücehhez ve cazibedardır. O sahhare, din, namus ve fazilet mukabilinde kendini satıyor. Şaşaalı bir hayatı gösterip takdim ettiğinden, dinden, namustan, fazla rüşvet alıyor.

Sosyalistlik ise, basit, sade bir hayatı takdim ediyor. Ona mukabil, kimseyi dininden, imanından, namusundan büyük bir hisseyi feda etmeye icbar etmediği gibi, kimse de kendinde

mecburiyet hissetmez. İnsanın gıdaya ihtiyacı olduğu gibi, zevke de ihtiyacı vardır. Nefis ve heva cihetinde tatmin edilmezse, ruh ve Hüda canibinde zevkini arayacaktır. İki adam, birisi seni muş’şa, cazibedar, eğlenceli bir ziyafete teşriflerle davet eder. Diğeri sade bir yerde basit bir çorbaya seni çağırır. Birincisine, değil cemaati ve sünneti, belki namazı da terk eder gidersin. İkincisine sünneti terk edemezsin. Birincisi, medeniyet-i hazıra, ikincisi dine hürmetkâr ve dindar olan sosyalistliktir” denilmektedir.

Bu bahis, *Mektubat*’ın sonuna ilave edilmiş. *Hutbe-i Şamiye*’nin de son kısmına yazılmıştır. Yeni yazıyla yazılmış olan *Hutbe-i Şamiye*’de bu yoktur. Bu mesele çok ehemmiyetli bir meseledir. Bugünkü sosyalistlerle bir alakası var mıdır? Mümkünse tafsilatlı izahını rica ediyoruz efendim. Mümkünse geç olsun, fakat mufassal bir malumat olsun?

Cevap: Sosyalistlik hakkındaki yazı, buradaki eserlerde yoktur. Fakat o yazı da bir hakikatin ifadesidir. O zamanki laiklik zihniyeti, laikliği imansızlık, dinsizlik telakki eden içimizdekilerin, yanlış, fahiş, zararlı isabetsiz düşünceleriyle sosyalistliğin mukayesesi yapılmıştır. Bir taraf zahiren herkesin maneviyatına saygılı, diğeri taraf ise müfritane mukaddesatı, dinî inançları tahrip edici bir hal gösterdiklerinden, o yazı o zamanın efkârına cevap mahiyetindedir. Bugünkü sosyalistlik, eğer komünistlik, dinsizlik esasına hadim ise, yani vicdan hürriyetini, dindarlığı, namus mefhumunu, mülkiyette tasarrufu hiçe sayan ve böyle bir hak ve hukuku tanımayan, adını değiştirmiş komünistlik ise, o zaman Üstad Hazretleri’nin sözünün bu gibi sosyalistlerle hiçbir münasebeti yoktur.

On Dördüncü Mektup ve Yirmi Beşinci Mektup

Soru: On Dördüncü Mektup mevzuu nasıldır?

Cevap: Bu mektup yazılmamıştır. Mevzuu da belli edilmemiştir. Yirmi Beşinci Mektup da yazılmamıştır. Fakat Yasin-i Şerif hakkında olacaktı. Allah nasip etmedi.

Tesbihat Münferit mi Cemaatle mi Yapılmalı?

Soru: Cemaatle kılınan namazın tesbihatını münferit veya cemaatle yapmakta sevapça fark var mıdır?

Cevap: Cemaatle yapılması tahattur ve tefekküre vesile olmasından efdal olur. Zaruret halinde terk edilmeden münferiden de yapılabilir.

Ahmed ve Muhammed'in Manası

Sual: Ahmed ve Muhammed ne manaya gelmektedir?

Cevap: Her ikisi de mübarek Peygamberimizin isimleridir. Her ikisine de "aleyhissalâtü vesselam" demek lazımdır. Lügat manaları: Muhammed, mükerreren hamd ve sena olunmuş; Ahmed, medih ve senaya ziyade layık olan demektir. Kur'an'da Muhammed ismi birkaç yerde geçer. Ahmed ismi bir yerde geçer.

Gençlere *Risale-i Nur*'u Nasıl Anlatmalı?

Sual: Kur'anî, imanî, nurlu dersleri, ilk tanışılan gençlere nasıl anlatacağız? Hatt-ı hareketimiz nasıl olmalı?

Cevap: O gibilere en evvel *Küçük Sözler*'i okuyup anlatmalı ve okumak üzere kendilerine vermeli. Sonra müşküllerini sormalı, karşılıklarını eserlerde bulup okumalı. Böylelikle onları tenvire çalışmalı. Fakat hidayet ve tevfiği muhakkak Erhamürrahimîn'den bilmeli ve istemeli, enaniyete meydan vermemeli, ihlası muhafaza etmelidir. Yani, "Ben bu zatı bu derslere ısındıramam, ancak Allah muvaffak buyurursa olur" demeli. Neticede kabul etmeyenler olursa müteessir olmamalı. Kabul edenlere de, "Allah hidayet etti" demelidir.

Vücudu Feda Etmek

Sual: "Eğer sen fani vücudunu o vücudu sana veren Hâlık'ın yolunda feda etsen, bal arısı gibi olursun, hadsiz bir nur-u vücut bulursun." Bunun izahı ve feda etmek nasıl olur?

Cevap: Fani vücudunu intihar ederek değil, ömrünü durdurmak lazım. O durdurmak da iptila ve musibetlerle oluyor. Mesela Cenab-ı Hak bir kuluna bakıyor ki, hal-i rahatta ve muti görünüyor. "Onu bir şeye müptela etsem acaba itaatini

gösterecek mi?” Cenab-ı Hak bizi Kendisine celbetmek için, musibetleri vererek uyandırıyor. Onlar birer memur-u ilahîdirler. İnsan varlığını, yani zahirî ve batınî duygularını, Cenab-ı Hakk’ın rızası dairesinde istihdam ederse ve “İyilikler Allah’tan ve kötülükler de nefsimdendir” derse, bal arısı gibi hareket etmiş olur. Çünkü arılar balın cüz’î bir miktarını kendilerine ve diğerini insanlara yedirmekle, insanlara hayırlı oluyor. Fakat faydalı olduğunu, hayrunnas olduğunu bilmiyor. Kendinden olduğunu bilmiyor. Sen de arı gibi hayrunnas ol, fakat kendinden bilme.

Vahiylere Nereden?

Sual: Deniliyor ki: Resul-i Ekrem (a.s.m.) Cebrail’e (a.s.) hitaben demiş ki: ‘Vahiylere nereden getiriyorsun?’ Cebrail (a.s.) de, ‘Arş-ı Ala’dan bir perde arkasından aldığını’ söylemiş. Bunun üzerine Resul-i Ekrem (a.s.m.) demiş ki: “Bir daha gittiğinde o perdeyi kaldır arkasına bak!” Cebrail (a.s.) perdeyi kaldırıncaya arkada Resul-i Ekrem’i (a.s.m.) görmüş. Bu rivayet doğru mudur, doğru ise hikmeti nedir?

Cevap: Evet rivayet doğrudur. Fakat bu hadis, müteşabihtir. Müteşabih olduğundan çok gizli esrarı vardır. Kısa meali şudur: “Resul-i Ekrem (a.s.m.) rivayet sıfatıyla yerededir, Cebrail’den (a.s.) alıyor, beşere söylüyor. Velayet sıfatıyla Arş’tadır. Cebrail (a.s.) onun hizmetkârıdır.”

On Sekiz Bin Âlem ve Amerika

Soru: On sekiz bin âlemden bahsedilirken Asya, Avrupa ve Afrika göl ve nehirleri bir âlem olarak misal veriliyor. Diğer iki kıtadaki bilhassa Amerika’daki daha büyük göl ve nehirlerden neden bahsedilmemiş?

Cevap: İslamiyet’in merkez-i intişarı Asya, Afrika, sonra Avrupa’ya sirayet ettiği ve Amerika’da Müslümanlık yakın zamanlarda başladığından olsa gerektir. Mamafih mü’min kalbi ve Müslüman gözü bu dersi Amerika kıtasına ve o kıtadaki muazzam deniz, nehir ve göllere de kıyasen nakledebilir. Mani yoktur.

Veliler Neden Nübüvvet Sırrına Mazhar Olamıyor?

Sual: Veliler, neden Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) nübüvvetinin sırrına mazhar olamıyorlar?

Cevap: Sırrın lügat manası, gizli iş, herkese söylenmeyen şey, müşahedetullahın mahalli bulunan kalpteki latife, insanın aklının ermediği şey, Allah'ın hikmetidir.

Eğer veli nübüvvetin sırrına mazhar olsa, o da nebi olmak lazım gelir. Nübüvvet ve risalet zamanla mukayyettir. Velayet zamanla mukayyet değildir. Bazı büyük veliler gelmiş ki, uyanırken Zat-ı Risalet'le (a.s.m.) sohbet etmişler. Fakat vâris-i nebevî olan sahabe derecesine çıkamamışlar. Bundandır ki, hiçbir veli sahabe derecesine çıkamıyor.

Sahabeler Hz. Peygamber'in (a.s.m.) hayatına, sohbetine ve risalet vazifesi zamanına yetişmişler, vasıtasız feyiz almışlar. Vefatından sonraki sohbetler, velayetin sırrına bakıyor. Nübüvvet, velayetten ne derece yüksekse, nübüvvetteki sohbet de velayetteki sohbetten o derece yüksektir.

Mühim bir nokta: Hz. Muhammed (a.s.m.) hatemü'l-enbiyadır. Getirdiği şeriat kıyamete kadar bâkî, son kitap olan Kur'an da hıfz-ı ilahîyle mahfuzdur.

“Levlâke Levlâk” Hadisindeki Sır Nedir?

Sual: “*Levlâke levlâk lemâ halaktü'l-eflâk*” hadisindeki sır nedir?

Cevap: Bu hadis-i kudsîyle Cenab-ı Hak Habib-i Ekrem'ine hitaben, “Eğer seni halk etmek murat etmeseydim, me'künat ve mevcudatı halk ve icat etmezdim!” buyuruyor. Demek âlemin hilkatine sebep, Hz. Muhammed aleyhissalâtü vesselamdır. Onun getirdiği nur, yani şeriat ve Kur'an bir nurdur. Eğer onların ahkâmına riayet edilmezse, o zaman bu âlemin bekasına lüzum kalmaz. Kâinatın Hâlıkı tarafından bu âlem sarayı yıkılır, tahrip edilir.

Hem Hanefî, Hem Şafî

Sual: *Münazarat*'ın 80. sayfasında “İkinci, zekâttır. Zira biz hem Hanefî, hem Şafiî'yiz. Bir zamandan sonra o Medresetü'z-Zehra İslamiyet'e ve insaniyete göstereceği hizmetle, şüphesiz bir kısım zekâtı bilistihkak kendine münhasır edecektir. Bahusus, zekâtın zekâtı da olsa kâfidir” denilmektedir?

Cevap: a) Sualinizin cevabı, metinde sarahatle zikredilmiştir. İki mezhep de ehl-i sünnet ve'l-cemaattendir. Mezheplerdeki ihtilaf, zekât gibi esas rükünlerde değil, belki teferruattadır. Mesela Mezheb-i Hanefî, zekâtı münhasıran fakir-i müslime verir. Şafiî ise ilim tahsiliyle uğraşanlara da tahsis eder. Hanefî ise ilim tahsiliyle meşgul olanlara bu yardımı caiz görür. Buradan da anlaşılıyor ki, zekâta ehliyet bakımından fakir-i müslimle ilimle iştigal edenler, iki mezhepçe de zekâta ehil olarak gösteriliyorlar.

b) İlim ikidir: Birisi, bilinen dünyevî işlere medar ulûm ve fünundur. Diğeri de tefekkür-i imanîye dayanan, her saati en az bir sene ibadet hükmüne getiren tefekkür-i imaniye dersleridir. Bu derslerin yapıldığı yerlere de aramızda dershane-i Nuriye diyoruz. Öyle ise dershanelerin devamına, binasına, onarımına bu sadaka (zekât da demektir), nuzür gibi şeylerin verilmesinde hiçbir zarar yoktur.

İmandaki “Menfî Meseleler” Nelerdir?

Sual: “İman ise ilimdir, vücudîdir, ispattır, hükümdür. Herbir menfî meselesi dahi, bir müspet hakikatin unvanı ve perdesidir” sözündeki “menfî meseleler” nelerdir?

Cevap: Bunlardan birincisi cihattır. Cihatta zahirde bir şer vardır. Amma cihadın terkinde pek büyük şerler vardır. Cüz'î şerri ister istemez yapmak bir zarurettir. Bakara Suresi'nin 216. ayetinde “*Kütibe aleykümü'l-kıtâl ve hüve kürhün leküm.*” (Din düşmanıya mukatele üzerinize farz kılındı.) Hâlbuki o kıtal, insanlık düşüncesiyle size hoş görünmedi. Sizin hoşunuza gitmeyen cihat ve gazada mal ve can telefî var. Amma dünyada zafer ve ganimet, ahirette ebedî nimet ve şehitlik rütbesi hazırlanmıştır. Sizin sevmediğiniz cihadın terkinde ise, hakkınızda düşmanın galebesi ve gaza sevabından

mahrumiyet vardır. Allah sizin için hayırlı olanı bilir. Siz bilmezsiniz.

İkincisi: Zekâtın farz kılınması, ribanın haram tutulması. Zekât zahirde mal ve parada eksilme gibi görünür. Hakikatte ise Sure-i Bakara'nın 270. ayetinde ifade edildiği gibi, zekât malın artmasına, bereketlenmesine sebep olduğu gibi, malın ve paranın kirini de temizler. Namaz, oruç ve hac gibi farzlarda zahirî külfete mukabil, o farızalardaki manevî nimet, zevk ve kazançlar hakkındaki Kur'anî derslerle diğer dinî eserlerde kâfi bilgi vardır. Tafsilatı onlara havale ederiz.

Cesetler ve Ruhlar

Sual: On Beşinci Söz'ün İkinci Basamağında, “Evet, herkesin nasıl akıl, hayal ve nazarı her vakit semaya gider. Öyle de ağırlıklarını bırakan ervah-ı enbiya ve evliya, cesetlerini çıkararak ervah-ı emvat, izn-i ilahîyle oraya giderler” cümlesindeki ağırlık, hangi ağırlıktır? Ceset ağırlığı mı, yoksa günah ağırlığı mıdır? Ceset ağırlığı ise, bunu bırakmak ne şekilde olur?

Cevap: Buradaki ağırlıktan murat ceset ağırlığıdır. Fakat ruhu cesedine hâkim olmayan bir Müslüman'ın, o hale mazhar olmasına imkân yoktur. Eserlerde şöyle bir tabir var: “Ruh cesetle kaim değildir. Belki ceset ruh ile kaimdir.” Bu sözden de anlaşılıyor ki, ruhun cesetten çıkmasıyla ceset devrilir, yani ölür. O halde yukarıdaki ağırlıktan murat, manen Cenab-ı Hak'a kurbiyetini artırıp gaflet perdelerini izale ederek, ruh cesede hâkim durumuna geçiyor.

Şöyle bir söz var: “Evliyadan, ziyade nuraniyet kesbeden zatlara göz, vasıta değildir.” Bu işaret de gösteriyor ki, gaflet perdesini izale edip kurbiyetini ziyadeleştiren zatlara, Cenab-ı Hak ikram-ı ilahî olarak keramete mazhar kılar.

Enbiyadaki hal ise tavziftir ve mucizedir. Bununla beraber Hz. Muhammed'den (a.s.m.) başka hiçbir kimse ruh maaleset semaya uruç edip bihakkın miraca mazhar olmamışlardır.

Yukarıdaki sorunuzun neticesi, enbiyaya ve evliyaya sema ve arz avuç içi gibidir. Vazifeleri ve dereceleri nispetinde

yükselmeleri, mucize ve keramet göstermeleri, bir ikram-ı ilahîdir.

Ervah-ı emvat ise, cesetlerini terk eden ruhlar, layık oldukları yere, kendi cesedine benzer latif bir kılıfın içerisine konular, öylece gönderilir.

Büyük Neticeler

Sual: Otuz Üçüncü Söz'ün Altıncı Penceresinde, “Nasıl göklerde –hatta kozmoğrafyanın itirafıyla dahi– gayet büyük neticeler için gayet muntazam hareketler, bir Kadîr-i Zülcelal'in vücut ve vahdetini ve kemal-i rububiyetini gösterir.” Burada geçen büyük neticeler nelerdir?

Cevap: Cenab-ı Hak bu kâinatı büyük bir saat ve büyük bir fabrika gibi yaratmış. Her an o fabrikanın tezgâhlarında kumaşlarını dokuyor, piyasaya sürüyor. Vakti gelince tekrar kaldırıyor. Yani, güneşin çıkmasıyla gündüz âlemini devam ettirip döndürdükten sonra güneşi gizlemesi, gece ayın ve yıldızların çıkması, âdeta büyük bir saatin saniye, yelkovan ve akrebinin çalışmaları gibidir.

Hayatlı mahlûkları ise, onların her birini hayata mazhar edip çeşitli hayat safhalarından geçirerek kader defterindeki kudret levhalarını alarak mahlûkatının fiillerini tespit ettikten sonra, büyük neticelere doğru sevk ediyor. Yani, kabir, haşir, sırat, cennet, cehennem, saadet-i ebedîye ve Cemalullah'a doğru sevk ediyor. Bu kâinat, o hayat safhalarına bir menşe oluyor. Büyük neticelerin vücuda gelmesine hizmet ettiriliyor. Cenab-ı Hakk'ın vermiş olduğu her hayat safhasında kemal-i rububiyetini göstermeye sebep oluyorlar.

* * *

Üstad ve Risale-i Nur

HULUSİ BEY'İN HAYATINI vakfettiği Üstad ve *Risale-i Nur* konusunda söyledikleri ve yazdıkları bir kitap hacmini aşacak kapasitededir. Biz sadece iki ayrı başlık altında bir derleme sunmakla yetineceğiz:

Üstad

Önce Hulusi Ağabey'in İmam-ı Rabbanî'nin *Mektubat*'ından seçip aldığı çok manidar bir mektuba yer vereceğiz. 260. Mektup'unda İmam-ı Rabbanî, asırlar sonra gelecek bir müşitten söz ediyor. Bu ibretli mektup aynen şöyledir:

“Ey oğlum! Kutb-u irşadın feyiz vermesi ve ondan feyiz almakla ilgili bilgiler Mebde ve Mead Risalesi'nde ifade ve istifade babında yazılmıştır. Sırası gelmişken faydalı olan bu bilgileri buraya yazıyoruz. Orada yazılı olsa bile karşılaştırınız.

Kutb-u irşat, kemalat-ı ferdiyete maliktir. Çok az bulunur. Asırlar sonra böyle bir cevher dünyaya gelip, kararmış âlem onun gelmesiyle nurlanacaktır. Onun irşat ve hidayetinin nurları bütün dünyaya yayılacak. Yerküresinde, ta haşre kadar herkese rüşd ü hidayet, iman ve marifet onun yoluyla gelecek. Herkes ondan feyiz alacak. Arada o olmadan kimse bu nimete kavuşamayacak. Onun hidayetinin nurları bir okyanus gibi bütün dünyayı saracak. O derya sanki buz tutmuş, hiç dalgalanmaz.

O büyük zatı tanıyan ve seven kimse, onu düşünürse yahut o bir kimseyi sever, onun yükselmesini isterse, o kimsenin kalbinde sanki bir pencere açılır. Sevgi ve ihlasına göre bu yoldan, o deryadan kalbi feyiz alır. Bunun gibi, bir kimse bu zatı tanımadan ve düşünmeden Allah Teâlâ'yı zikrederse yine feyiz alabilir. Fakat birinci feyiz daha fazla olur.

Bir kimse o büyük zatı inkâr eder, beğenmezse yahut o büyük zat, bu kimseye incinmiş ise, Allah Teâlâ'yı zikretse de rüşd ü hidayete kavuşamaz. Ona inanmaması veya onu incitmiş olması feyiz yolunu kapatır. O zat bunun istifadesini

istese veya zararını istemese bile hidayete kavuşamaz. Rüşd ü hidayet var görünürse de aslında yoktur. Faydası çok azdır.

O zata inanan ve seven onu düşünmeseler de, Allah Teâlâ'yı zikir etmeseler de, yalnız sevdikleri için rüşd ü hidayet nuruna mazhar olurlar.”

Bu yazıyı aldıktan sonra Hulusi Ağabey sonuna şu notu düşmekten kendini alamaz:

“Sustum artık, zekilere bu yeter.

Çok bağırdım, dinleyen varsa eğer.”

• Cenab-ı Hak, güneşi nasıl nebatatın, hayvanatın, insanların imdadına yetiştirmişse, bu zatı da, bu karanlıklar içinde bizim imdadımıza yetiştirmiştir, elhamdülillah.

• Üstad'ın macera-yı hayatı pek harika bir tarzdadır. Bir mektupta Bedreli merhum Hacı Sabri şöyle yazmışlardı:

“Üstad Hazretleri diyorlar ki: ‘Ben dersimi Üveysî suretinde Gavs-ı Geylânî, İmam-ı Hasan, İmam-ı Hüseyin vasıtasıyla Hz. Ali'den almışım.’”

Bu itibarla onun vazifedar bir memur olduğunu anlıyoruz. Demek ki Cenab-ı Hak, Habibi hürmetine onun ümmetini bu asrın fitnelerinden, hasseten imansızlık cereyanından korumak için ve hükmü kıyamete kadar bâkî ve füyuzatı daimi, Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın esrarlarından imanları takviye edecek hakaiki alarak sırren neşredecek, tenvir edecek bu zatı halk ve bu hizmet-i kudsiyeye memur buyurmuş.

• Füyuzat-ı ilahiye, Üstad Hazretleri bir merkez gibi, oradan âlem-i İslamiyeye dağılıyor ki, bu makama ferdiyetin tecellisi diyoruz.

• Vefatından sonra tasarrufu devam edenlerden biri de Üstad'ımızdır. Onu görmek isteyenler, satırların arasında görebilirler.

• Müddeiumumî, Üstad'ı ölümle tehdit ediyor. O da, “Beni dünyayla bağlayan hiçbir şey yok. Eğer ölüm senin elinde ise ver!” diyor. “Bizim itikadımıza göre ecel birdir. Eğer Cenab-ı Hak ölümü senin elinle verirse ona diyeceğimiz yoktur. Yoksa ölümü sen veremezsin.”

• Üstad Kastamonu Mahkemesi'ndeşken şöyle buyurmuştur: "Benim cesedimi parça parça etseniz, hakkı söylemekten vazgeçmem!"

• Üstad Hazretleri, "Ben namaz için el bağlamadan siz elinizi bağlamayınız" derdi. Arkasında bulunan bütün cemaati huzura götürürdü. Hatta beş sefer tekbir aldığını hatırlıyorum. Ben çok büyük zatların arkasında namaz kıldım. Fakat Üstad'ın arkasında kıldığım namazdan aldığım feyiz kadar hiçbirinden almadım.

• Üstad zehirlenmeden evvel, âlem-i manada Üstad'ın bıyıklarını yeşil olarak gördüm. Kendisine mektup yazdım, cevap vermedi. "Rüyan mübarek olsun!" dedi. Yeşilden murat, zehirlenmeye alametmiş. 1957 senesinde son görüşmemizde 19 sefer zehirlendiklerini söyledi.

• Üstad Hazretleri, "Cevşen'i 15 dakikada okurum" diyordu.

• Üstad yatsıdan sonra hiç oturmazdı, hemen yatardı.

• Farzdan önce üç defa ihlas okunmasını Üstad'dan sordum. Üstad, "Her vakit okunması müstahsendir" dedi. Onun için muhakkak okunsun. Buna bid'at diyorlar. Bid'at olsa, bid'at-ı hasenedir.

• Üstad'ın vefatı Ramazan ayında olmuştur. Vefat etmesine 12 saat kala bir yudum suyla orucunu açmış ve öyle de tutmuş ve oruçlu olarak vefat etmiştir. Rahmetullahi aleyh.

• Siz şahit olun ki, Üstad Hazretleri'nin, "Bir mü'minin kurtulmasına bedel cehenneme girmeye razıyım" demesi, Rahim isminin azami tecelliyatına mazhar olmasından dolaydır.

• Üstad, eserleri kaleme aldığında müthiş bir tarassut altında ve etrafında birkaç isimsiz kahraman var. Yani yalnız başına... Yabancı bir muhitte, tek olarak ortaya çıkıyor. Şarktan garba nefyedildiği zaman, ilk gönderildiği Burdur'da evi yok. Camiye gidiyor. Halk teveccüh ediyor. Hemen muhabere kesiliyor ve "Oradan kaldırılınsın!" deniyor.

Nereye? Isparta'ya gidiyor. Cami yine onun evi. Camide yine halk hücum ediyor. Vali kızıyor. Emniyet mensuplarına, "Burada da halk böyle teveccüh etti, öyleyse sizin böyle kenar

köşede bir yeriniz yok mu? Kaza olmasın, bir nahiye merkezine gönderin” diyor.

Her neyse Barla’ya geliyor. Barla garip bir yer. Hükümet orada da icap eden tedbirini almış. “Bundan zarar gelebilir” diye her tarafa yaymış. Zararı nedir? Âlimdir, hakîmdir. Muhataplarına çabuk tesir eder, nüfuzludur. Evet, onun için devamlı murakabe altında tutacaksınız. Kimseyle konuşmasına izin yok.

Yanına gelen herkes, “Niye geldin?” diye sorguya çekilir. “Bir daha gelme!” denir. Fesübhanallah! İşte bu şerait altında vazifeye başlıyor. Üstad, lâ teşbih, sanki İslam’ın bidayetinde iki cihan fahri Hz. Muhammed Efendimizin (a.s.m.) o müşrik kavmi arasında zuhuru gibi, tek başına cihana ilan-ı harp etme vaziyeti gösteriyor.

• Bu zat, izn-i ilahîyle yanlış olarak medenî tabir edilen yirminci asırda, iman kurtarma vazifesine başlamış. O mübarek Peygamberimizin (a.s.m.) bir hadis-i şerifi muktezasınca her yüz senede bir, tecdid-i din vazifesiyle muvazzaf kimselerden biri olmuş. Yani Cenab-ı Hak nurunu bir kere yakarsa, o üflemekle söner mi? Üflediler, üflediler, eşindiler, tepindiler, fakat söndüremediler. Söndüremeyecekler inşaallah.

“Takdir-i Hüda kuvve-i bâzu ile dönmez

Bir şem’a ki Mevla yaka, üflemekle sönmez.”

Risale-i Nur

Hulusi Ağabey, kendisine yazılan bir mektuba verdiği uzun cevapta, *Risale-i Nur*’u sair meslek, meşrep ve tarikatlerle karşılaştırmakta ve *Risale-i Nur*’un önemine dikkat çekerek, bu zamanda bütün ehl-i imanın ona sahip çıkması gerektiğini ifade etmektedir:

“*Risale-i Nur* iman-ı tahkikî dersidir. Bundan yalnız ehl-i şeriat değil, ehl-i tarikat, ehl-i hakikat ve marifet de mertebelerine ve derece-i zevklerine göre istifade ederler. İmam-ı Rabbanî Hazretleri’nin ahir ömründe süluk ettikleri bir meslek-i hakikattir. Öyle ise, ‘Münhasıran afakîdir, nefisle mücadele yoktur’ denilmek, hakikate uygun düşmez.

Risale-i Nur, münhasıran bir tarikat dersi vermediği gibi, ‘Bu zaman, tarikat zamanı değil, imanı kurtarmak zamanıdır’ demekle, bu zamanda ümmet-i merhume-i Muhammediye’nin maraz-ı maneviyesine de tam parmak basmış ve tedavi için *Risale-i Nur*’u umum Müslümanlara bu asırda Kur’an’ın şifa devaları ve tiryakları mahiyetinde ve sırr-ı icaz-ı Kur’an’ı taşıyan hakikatli bir tefsiri olarak tanıtmış ve ‘Ey ehl-i iman! Yani ey ehl-i şeriat, tarikat, hakikat ve marifet, *Risale-i Nur* malınızdır, sahip çıkınız, müstağni değilsiniz ve olamazsınız!’ demiştir.

Risale-i Nur, tarikat meraklılarına Yirmi Altıncı Söz’ün acz-i mendi namı verilen dört hatveli kısa bir tarik-i hakikat dersi vermekle nefsin terbiyesine de rehberlik etmiş ve Telvihat-ı Tis’a adlı şaheseriyle de turuk-u evliyanın faide ve hatalarını emsalsiz bir tarzda beyan etmiştir.

Risale-i Nur’la müellifini birbirine karıştırmamalıdır. Çünkü *Risale-i Nur*’un müellifi merhum, mağfur dahi şahsına bağlamamıştır. Kendileri dört-beş cihetle Nakşî, bir cihetle Kadirî’yken, ‘Bende Kadirî meşrebi tezahür ediyordu’ der.

İşte böyle bir zat-ı âli, hem Üveys-meşrep olarak, İmam-ı Rabbanî, İmam-ı Gazalî, Mevlana Celaleddin-i Rumî’den feyiz aldığını buyurmakla beraber, hakikat dersini, yine Üveys-meşrep olarak, Abdülkadir-i Geylânî, İmam Zeynel Abidin, İmam-ı Hasan, İmam-ı Hüseyin (r.a.) vasıtasıyla doğrudan doğruya Hz. Ali’den almışım, demektedir.

Merhum, müşarunileyh üç vecihle mütalaa olunabilir:

Bir: Şahsını gayet aciz, fakir, muhtaç, hatta kusurlu görmesi...

İkincisi: Ubudiyette dergâh-ı ilahîde aldığı şayan-ı imtisal ciddiyeti...

Üçüncüsü: Kur’an’ın dellalı ve sırr-ı i’cazından kendisine ilham olunan hakaikin beyanındaki, kendi nefsi de dâhil, bilaistisna umum ehl-i imana dersleri veriş hali...

Bu maddelerdeki vecihlerden merhum müşarunileyhi her sınıf ehl-i iman, üçüncü vecihte dinlemeye muhtaç ve mecburdur. Birinci ve ikinci vecihlerdeki hali, ehl-i insaf ve

dikkate ve talib-i rıza-i Rabbü'l-izzete cidden şayan-ı taklit ve imtisal ve ittibadır.

Risale-i Nur, ehl-i tarikati kendi virdlerine devamdan ve mürşitlerine bağlı kalmaktan ve nefislerini tezkiye yolunda bulunmaktan men etmez. Fakat nefse, şahsa ve zata ait olan bu kazancın ehl-i imana faide vermeyeceğinden umumun istifadesini ve umumun hayrını kendi nefisine tercih etmek ve Kur'an'ın hakikatli, hikmetli, esrarlı ve i'cazlı derslerinden olan *Risale-i Nur*'u, yani iman-ı tahkikî derslerini (kendisine hâdî ve mürşid gözüyle bakmadan) dinletebildiklerine beyan ve tebliğle '*Hayru'n-nâs, men yenfeu'n-nâs*' sırrına mazhar olmaya çalışmak hususunu bütün mü'minlerden ve bu zümreden tefrik edilemeyen ehl-i tarikten ister. İşte buna hizmet-i imaniye derler. Ücreti '*În ecriye illâ alallah*'tır ve kemal-i ihlasla Allah rızası için çalışmaktır.

Risale-i Nur, kendinden tefeyyüz edene başka bir nur aratmaz. Hem enfüse, hem afaka yetecek hakaik, içinde vardır.

Risale-i Nur'un mesleği Kur'an'ın meslek-i nuranîsidir. Bundan dolayı yalnız afakî olduğu zannediliyor. Çünkü Kur'an'ın havz-ı kevserinden gelen ve o kitab-ı mübinin hakikatli tefsiri unvanına bihakkın layık olan *Risale-i Nur*, muhataplarının ekserisi avam olduğundan, onları sıkmamak için delillerle, misallerle hakaiki ispata gidiyor.

Hülâsa *Risale-i Nur*, bütün ehl-i imana, okuması, öğrenmesi ve muktezasıyla amel olması gereken en lüzumlu tahkik-i iman dersleri ve hak ve hakikatler külliyatı ve bu fani âlemde irfan cennetinin gülistanıdır. Ve bu zamanda bütün ehl-i imana bundan daha nafi ve tiryak-ı umumî olacak hangi eser gösterilebilir?

Risale-i Nur'un muhataplarından ehl-i tarikat kendilerini hariç göremezler ve tutamazlar. Çünkü bütün hak tariklerin menbaları Kur'an'dır. Bundandır ki, ehl-i tarike deniliyor: 'Ey ehl-i tarikat! *Risale-i Nur* malınızdır, sahip çıkınız.'

Evet, zaman inziva zamanı değil, cemaat zamanıdır. Ehl-i iman cemaatından manevî meslek ve meşrep sahipleri ayrı düşünülemezler.

Risale-i Nur, birçok derslerinde nefsin ıslah ve terbiyesini kendisine mahsus üslupla ehemmiyetle beyan ederek ıslah ve tezkiye çarelerini de ehl-i fikre gösterir.

Risale-i Nur'un dersine, nefsin terbiyesine medar cihetleri dinlemek, çıkarmak ve öğrenmek niyetiyle giren ehl-i dikkat boş çıkmazlar, müşküllerini bulur ve öğrenebilirler.

Risale-i Nur, '*Kad efleha men zekkâhâ*' sırrına, üçüncü maddede bahsi geçen dört hatveli kısa tarikteki dersiyile de kâfi cevap vermiştir. Öyleyse enfüsî cihetten de bahsetmiştir. Bunun için bir zaman şöyle denilmiştir:

'Her ne varsa yaş kuru hepsi mevcut Kur'an'da
Hazinenin tılsımı Nurlardadır Nurlarda.'

Ayetlerden ilham almak, ehline mahsustur. Ben mazharım demek doğru değil, belki memerim denilebilir. Ama bu da ehlinin lisanında olmalıdır.

Risale-i Nur şakirtleri, Kur'an'ın hakikatli tefsirlerinden muhabbet ve alaka derecelerine göre Allah'ın lütfuyla ilham alabilir. Ve ilm-i esrar-ı Kur'an'a ehil olmadıklarını ve olamayacaklarını muteriftirler. Tafsilatı, Külliyat-ı Nur'a havale ederek şimdilik iktifa ediyoruz. *Vesselâmü alâ meni't-tebea'l-Hüdâ.*"

• *Risale-i Nur* iman dersidir, Kur'an dersidir, abdestsiz okunmaz.

• Eserlerin mütefekkirane okunması, insanı zahirden çabuk geçirip hakikate götürür.

• Okuduğumuz zaman kelimeler ve manalar üzerinde biraz duralım. Bu derslerde anlayamadığımızı ilham etmesi için Cenab-ı Hakk'a dua edelim.

• Okumak anlamak içindir. Anlayarak okumak, uhuvvetin ve ihlasın inkişafına sebeptir. Anlamadan okumak, buz üstünde taş kaydırmak gibidir. İhlassız hizmet de akıntıya kürek çekmek gibidir.

• On Altıncı Söz'ü hepinizden çok okumuş olmama rağmen hakikatine vakıf olmuş değilim. *Risale-i Nur*'un mütalaasına ömür yetmemektedir. Bu kadar kıymetli bir hazineyi bırakıp

başka şeylerle uğraşmak küfran-ı nimet olur. Secde-i şükre kapansak, ölünceye kadar secdede istiğrakta kalsak ve öylece vefat etsek yine de bu nimetin şükrünü eda edemeyiz.

- *Risale-i Nur*, en kıymetli eserdir. Bununla meşguliyetle geçen vaktimiz en kıymetli vakitlerdir.

- Kur'an'ın hakiki tefsirlerini feraizden sonra her şeye, her ibadet ve evrada tercihen nasıl mümkün oluyorsa öylece okumak elzemdir. Ve belaların def'ine en mühim sebeptir.

- *Risale-i Nur*, işkenceli bir hayatın mahsulüdür.

- *Mesnevî-i Nuriye* ve *İşârâtü'l-İ'caz*, *Risale-i Nur Külliyyatı* okunduktan sonra okunursa daha iyi anlaşılır.

- *Risale-i Nur*'da eksik kalan yerler, ileride bir Nurcu tarafından telif edilecektir. Telif edecek zat, Üstad gibi meşakkatlere maruz kalacağı gibi, ilhama da mazhar olması gerekir ki, telif edebilsin. Eddai'de Üstad buna işaret etmiştir kanaatimce. Bunlar Üstad'ın sağlığında telif edilmedi. Hikmetini bilmiyorum. Fakat bunlar bugün bize ihtar ediyor ki, hadiseler karşısında müteessir olmamak lazım. *Risale-i Nur*'un hizmeti bitmedi. Bunlar bize istikbale ümitle baktırıyor.

- Bu eserler roman değildir. Bu eserler, imanla göçürecek, sırttan geçirecek ve cadde-i kübrayı açacak eserlerdir. Bu eserlerin şükrü, yalnız hizmettir. Beni Rabb'im bu işe layık görmüş ve beni bu işte istihdam ediyor.

- *Risale-i Nur*'un metnine hiç dokunmamak lazım. Evet, nurlar hasiyetinde de olsa oraya geçmesine razı değilim.

- *İhlas Risalesi* iç talimattır. *Risale-i Nur* şakirtlerinin iç hizmet talimatıdır. Yani Yirminci Lem'a dış talimat, Yirmi Birinci Lem'a ise iç talimattır.

- İhlasta bu kadar kuvvetler mevcut olduğuna göre peki nedir o ihlas? İhlasın manası nedir? İhlas, "İçinde halk olmayan haslettir." Yani içinde –ister sevgi, ister nefret cinsinden olsun– halk endişesi olmayan duygu, düşünce ve davranışlarımızdır.

- Ben manen bu işe vazifeli adamım. 51 senedir bu işin içindeyim. Cenab-ı Hak benim ruhumu burada ve bu işte

kabzetsin.

- Nazar-ı dikkati Üstad'ın hususiyetinden ziyade, eserlere çevirmek istiyorum.

- Şu maddeler, Nurların ilham mahsulü olduğuna şüphe bırakmıyor:

1. Merhum Üstad'ın bizlere, “Siz bilerek çalışıyorsunuz. Ben şuurum taalluk etmeden istihdam ediliyorum” demesi.

2. “Kur'an'ın surları yıkılmıştır. Kur'an tek başına kendini müdafaa ediyor” demesi.

3. “Bir mesele-i imaniye kalbe gelse, bakarım iki yüz ayet birden imdada geliyorlar, yani gönderiliyorlar” demesi.

4. Yanında Kur'an'dan başka hiçbir dinî eser yokken bu harika eserlerin yazdırılması.

5. “Yalnız bir defa mühim bir esere müracaat ettik, onda da hata ettiğimizi anladık. ‘Sana Kur'an kâfidir’ ihtar edildi” buyurması.

6. Bir eseri yazdırırken, o eserin kaç kısım, mebhas, nokta, nükte, mesele, şule, remz... gibi sayılarının başlangıçta söylenilmesi.

7. En kıymetli eserlerin hasta olduğu zamanlarda yazılmış olması.

8. On Dokuzuncu Mektup'taki üç yüzden fazla hadisi yazarken, yakınında hadis kitabı bulunmadığından hataya düşmek ihtimalinden endişe ettiği, bilahare asıllarıyla karşılaştırıldığında yalnız bir yerde hata gördüğü, tetkik edilince o kitabın yanlış doğru cetveline göre düzeltilmediği ve kendi yazdığına hata olmadığını hamd ederek beyan etmesi.

9. İleride gelecek tehlikeleri sezerek daha onlar gelmeden uyarıcı irşatlarda bulunması.

- *Risale-i Nur* derslerinde okumak ve dinlemek adabı:

1. Abdestli bulunmak.

2. Niyet etmek: “Ya Rab! Kur'an'ın hakikatli tefsiri ve bu asra ve bu zamana göre tam manevî şifa vesilesi olan

eserlerdeki sırr-ı i'caz-ı Kur'an'ı anlamaya ve anladığımı başka din kardeşlerime anlatacak hale gelmeye beni lütfunla muvaffak buyur.”

3. Başlamadan önce salavat-ı şerife ve az bir hadis-i şerif okuyup Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ruhaniyetinden yardım istemek.

4. Muhterem Üstad'a şahsiyet-i maneviyeyi temsil etmesi sebebiyle dua etmek.

5. Cemaat halinde okunacaksa, benliği atıp bir vücut haline gelmek ve o cemaati bir tek fert gibi görmek ve anlamak.

6. Uyku galebe etmişken veya fazla yemek ve içmekle midede şişkinlik ve vücutta uyuşukluk olmayacak halde bulunmak.

7. Okuyan zatın, cemaatin içinde okuması düzgün ve tesirli olmak.

8. Bir cümleyi okuyarak tekrarlayıp anlamaya çalışmak, yani anlamadan geçmemek.

9. Eserlerin başka yerlerinde o mevzuya dair yazıları da hatırlamak.

10. Okuma sonunda da salavat-ı şerife ve Fatiha okumak ve şevkimizin ve anlayışımızın artmasına, birlik ve beraberliğimize ve İslamiyet'in bekasına dua etmek.

• *Risale-i Nur*'u izah sünihat-ı kalbiyeyle olur. Eğer izaha arzu varsa *Risale-i Nur*'u *Risale-i Nur*'la izah etmeli.

• “Yazılan *Sözler* tasavvur değil, tasdiktir.” Yani zihinde tasavvur edilip sonra söylenmemiştir. Sünihat olarak gelmiş, öylece söylenmiştir. Mesela, Üstad Hazretleri bazı yerlerde şöyle diyor: “Bu Söz iki makam, beş nükteden ibarettir.” Bunlardan anlaşılıyor ki, hepsi ilhama dayanıyor.

Bazen, “Sünihat-ı kalbiye tevakkuftadır” diyor. Bazı şeylere cevap vermiyor veya kısa geçiyor. Demek ki, içinden gelecek, bir varidat olacak, sonra söyleyecek. Bu sebeple de tesiri kuvvetli olacak. Bazen soru yok, istikbalde gelecek bazı batıl düşüncelere veya soru-i mukaddere cevap veriyor. İlham olmazsa bu nasıl olur? Cenab-ı Hakk'ın daima huzurunu

muhafaza eden bir şahıs, elbette böyle olur. Allah'ın verdiğini kullara duyurmak gibi bir vaziyet var.

- *Risale-i Nur* iki mana üzerine söylettirilmiştir:

1. İlm-i hakikat: Yani bir meselede o meselenin hakikatini, iç yüzünü ilim yoluyla ispatlayıp halletmektir.

2. Tefekkür yoluyla esma ve sıfat-ı ilahiyeye vukuf peyda edip, kurbiyet-i ilahiyeye ihlası nispetinde nail olmaktır.

- *Risale-i Nur*, zikirlerin en efdali olan tefekkürü esas almıştır.

- Üstad diyor ki: “*Risale-i Nur*’u dikkatle okuyan, beni o satırların arasında bulabilir.”

- *Delaili'n-Nur*’u Üstad Hazretleri tertip etmiştir. Ondaki bazı salavat-ı şerifeler de Üstad’a aittir. Bu salavatı sürekli okuyorum. Hiç usandırmadığından anlaşılıyor ki, kabul edilmiştir.

- “*Risale-i Nur* kâfidir” demek, başka eserleri okumamak demek değildir. Onlar bu asrın ihtiyaçlarını temine kâfidir. Başka faydalı eserlerden de istifade olunmakta bir mahzur yoktur. Şu şartla ki, o eserler Nurların yerine konulmayıp, Nurlardan daha çok istifade etmeye yardımcı kabul edilmelidir. Nurlar hariçte nur aratmaz. Hariçte nur arayanlar, güneş yerine mum ışığı bulurlar.

- Ben sizin içinizde en yaşlı ve ihtiyar haldeyim. Eğer bana, “Senin bize söyleyeceğin söz ne olmalı?” dersiniz, ben, bu zamanda derse gitmenizi ve fırsat buldukça *Risale-i Nur*’u okumanızı tavsiye ederim.

Cenab-ı Hak bize açtığı bu mübarek kapıyı kapamasın. Âmin!

- Üstad’ın yanında az bulduk ama iltifatı çok olmuştur. Bana akşam ile yatsı arasında okunması lazım olan vird için izin vermiştir. “Sen de istediğine izin ver” demiştir. “*Risale-i Nur*’un virdi var mı?” diye soran olursa, ‘Evet vardır’ deriz.

- Bizim *Risale-i Nur*’dan başka şeyle uğraşacak vaktimiz yoktur. Vaktimiz olsa, *Risale-i Nur*’la iştigal etmek iktiza eder.

- Bediüzzaman aleyhtarlığında, mütemadiyen uydurmalarla seslerini yükseltsinler de, biz hak ve hakikati beyan ve ilan etmekte sükût edelim, susalım veya “Biraz susun” gibi bir şeyle, perdeler arkasında icra-yı faaliyet yapan o gizli dinsizlere bir nevi yardım etmiş veya desteklemiş olalım. Asla ve kella! Kat’a ve asla! Susmayacağız ve hem susturamayacaklardır. Durmayacağız, durduramayacaklardır.

Bu can bu kafesten çıkıncaya kadar, bu ruh bu cesetten ayrılıncaya kadar, bu nefes bu bedenden gidinceye kadar, *Risale-i Nur*’u okuyacağız, neşredeceğiz. *Risale-i Nur*’un mahz-ı hakikat ve ayn-ı hak olduğunu ve Bediüzzaman Said Nursî’nin yapılan ithamlardan tamamıyla münezze ve müberra olduğunu, iftiracı ve tertipçi hunhar din düşmanlarına mukabil izhar ve ilan edeceğiz.

- Beyler bu maneviyata bağlanmak lazımdır. Ancak, taklidî imanla değil, tahkikî imanla bağlanacağız. *Risale-i Nur* talebeleri böyle olmalıdır. Taklidî imanla hizmet olmaz. İsterseniz darılınız. Ben böyle söylüyorum. Darılmayacağınızı bildiğim için söylüyorum.

- Bu hizmetin hadimleriyle uğraşanların muhakkak Allah haklarından gelecektir. Benim hiç kimseyle alıp vereceğim yoktur. Üstad’la son görüşmemizde ayrılırken, “Kardeşim! Ne senin için, ne benim için korkma! Fakat *Sözler* için ihtiyat et. Bir gün gelecek bunlar aranacak, fakat bulunamayacak” dedi. Cenab-ı Allah o günleri bize göstermesin. Çatlasalar da, patlasalar da Allah’ın nuru devam edecektir. Hiçbir şey yapamazlar! Açık konuşuyorum.

- Üstad bana şöyle dedi: “Sen tek kaldığın zaman ezan oku. Çünkü Cenab-ı Hakk’ın cünudu çoktur. Elbette seni dinlettirir.” Nerede olursak olalım ezanı ihmal etmeyelim.

- Cemaat içinde sorulan suallere, cemaatin güzel ve ihlaslı niyeti, o suale cevap verdiriyor.

- *Risale-i Nur*’la, ya okumak veya yazmak veyahut okutmak suretiyle meşguliyet, kalbe ferah, ruha rahat, rızka bereket, vücuda sıhhat veriyor.

- *Risale-i Nur*’u okuyanlar, herhangi bir vesileyle *Risale-i Nur* hizmetini bırakırlarsa, o memlekete bela gelir.

• *Risale-i Nur* eğer imdadımıza yetişmeseydi yüksek tahsil yapan gençler, dalalette boğulacaklardı.

• *Risale-i Nur*'u tanıyan gençler bu şükürü eda edinceye kadar başlarını secdeden kaldırmassınlar. Allah rızasını esas tutsunlar.

• Bir araya gelip bu derslerin hakiki şakirdi olmaya bakmalıyız. Ya şakirt oluruz ya da seğırtip dururuz.

• Biz gazete ve roman okumuyoruz. Burası huzur ister. Cenab-ı Hak insanın akıl ve kalbine bakar.

• Efkârda dağılmak gördünüz mü İhlas ve Uhuvvet derslerine ehemmiyetle bakınız. *Şualar*'daki Ayet-i Nuriye-i Hasbiyeler de elemleri giderir, ümidi artırır.

• Cemaatin isimlerini bir listede yazarak, her gün en az bir defa umum cemaate hususi dua edip, yaptığı hayrat ve ibadatından hissedar ederek, bu şekilde şirket-i maneviyeye dâhil olmak.

• *Risale-i Nur*'u hem biliyorsunuz, hem bilmiyorsunuz. Acz ve fakr ile Cenab-ı Hakk'a dua edin. "Ya Rab, aç bana! Senin verdiğinde hudut yoktur." *Risale-i Nur*'un önüne her oturduğumuzda bilmiyor olarak oturalım. Biz bildiğimizi bırakacağız. Kabımızı boşaltacağız. *Risale-i Nur*'un ince manaları içinde bu da vardır. "Bilirim" iddiasında olanlara verilmez. *Risale-i Nur* dışında başka bir şey düşünmeyin. Ekmek, su gibi zaruret olmadan düşünülmesin. Geçim işini de bir yoluna koymuşsanız, onu da düşünmeyin.

• Üstad Hazretleri, "Dinî musibetten daima Allah'a sığınmalıyız" diyordu. 1935'ten 1950'ye kadar ezan-ı Muhammedî (a.s.m.) Türkçe okutuldu. Ya Rab! Bizi dinde musibete uğratma! Ya Rab! Bizi dinde musibete uğratma! Ya Rab! Bizi dinde musibete uğratma!

• Neden başka şeylere vaktimiz oluyor da, bu müdakkik eserlerle uğraşmıyoruz, istifade etmiyoruz, ettirmiyoruz.

• *Risale-i Nur* talebesi ihtiyaç hâsıl olduğunda şer'î hükümleri öğrenmek için ilmihallere bakabilir. Yoksa hâşâ, "*Risale-i Nur*'u bırakıp da başka şeylerle uğraşmak yasaktır. *Risale-i Nur* talebesi hiçbir eseri okumaz" denilmez. Sırası

geldi mi şer'î hükümlere bakabilir. Zira Üstad eserlerinde havale etmiştir.

- Bu derslerin ulaşması için şunun bunun ayağına gitmek değil, sırren tenevveret düsturuna göre amel etmek gerektir. O bir gün tıpış tıpış gelir, bu dersleri dinler, feyzini alır. Cemal de burada, kemal de burada. Vallahi elli senelik tecrübemle bunu söylüyorum.

- Ne Üstad'ı dinliyoruz, ne de onun dediğini yapıyoruz. Üstad bize vird vermiş mi? Vermiş. Okuyor muyuz? Yok. Daha nasıl diyelim: “Biz Üstad'ı dinliyoruz!” Bir kulaktan girip diğer kulaktan çıkmasın. Anlayarak okuyalım.

- Nur şakirtleri, Kur'an'ın tilmizleri, hakaik-ı Kur'aniye ve imaniyenin hadimleri, birbirine karşı rüçhanları olmadığına inanan ihlaslı mü'minlerdir. Öyleyse hiçbir şakirdin kendisine çağırmaya, halkın kendi etrafında toplanmalarını istemeye ve beklemeye hakkı yoktur. Böyleleri varsa, bundan böyle de böyle kimseler zuhur ederse, hakkı bırakıp onların arkasından koşmak, hakiki Nur şakirtlerine yakışmaz.

- *Risale-i Nur*'un hizmetinde bulunmak bir amel-i salihdir.

- Kur'an hizmetinde hepimiz kardeşiz. Üstad küçük bir çocuk görse ona, “Kardeşim” derdi. Biz hepimiz ilahî bir sofrada bulunuyoruz.

- Bu hizmetin çok düşmanları var. Fakat biz Allah'a el açıp da onlar hakkında beddua etmeyiz. Yalnız bir şeyde Allah rızası var. O da cemaatin şahs-ı manevîsidir. Bununla iftihar duyarız.

- Okuyanlara bir vazife daha. Bu eserlerin Kur'an harflerinden geldiğini düşünerek Kur'an harflerini öğrenmektir.

- Bu yük kendi irademizle omuzumuza yüklenseydi, yorulduğumuzda kenara bırakırdık. İhsan-ı ilahî tarafından konulduğu için, yine ihsan-ı ilahî tarafından alınır. Hizmetten emekli olmak yok. Bu ancak vefatla olur.

* * *

Hikmetli Sözlere

HULUSİ BEY, GENİŞ İSLAMÎ müktesebatı yanında, *Risale-i Nur*'u hazmetmiş olarak da zamanın hakikatli bir âlimidir. Sohbetler esnasında dilinden dökülen hikmetli sözler, ibret verici kıssalar şayet bir araya getirilecek olsa, birkaç cilt eder. Bu bölümde çeşitli başlıklar altında açıklamalarından oluşan bir derlemeyi sunuyoruz.

Âlim ve İlim

- İnsan ilim tahsil ettikçe cehlini anlar. İlmin nihayeti yoktur.
- Kim, “Ben âlimim” dese, bilin ki o cahildir.
- Kim bir âlimin yanında iki saat otursa, yahut onunla iki lokma yese, yahut ondan iki kelime işitse, yahut onunla beraber iki adım yürüse, Allah ona iki cennet verir, her cennetin misli de dünyanın iki misli kadardır.

Allah'ı Tefekkür

- İmam-ı Şâfi'ye Allah'ın varlığından sual etmişler. O da yaprağı örnek vermiş. Müşrikler, “Ya imam şu kadar dağlar, taşlar, denizler varken sen bir yapraktan bahsettin” dediklerinde, “O yapraktan hayvan yer süt verir, arı yer bal yapar, böcek yer ipek yapar” deyince susmuşlar.
- Cenab-ı Hakk'ın fitrî kanunlarında müsamaha yoktur. Tedbir alınmazsa, o kişi anında cezasını çeker. Şer'î kanunlarda ise Cenab-ı Hak, ilahî kanunlara muhalefet eden ve nefsinin arzularına uyan kimsenin cezasını bekletir. Aynı şekilde hayır işleyen ve ibadet edenlerin de mükâfatını bekletip sonunda verir.
- Hava zerrelere aynı anda, sesi alıyor, sesi veriyor ve muhafaza ediyor. Tekrar geçen bir yeni sesle, bir evvelki sesi silip götürmüyor. Her bir sesi ayrı ayrı muhafaza ediyor.
- Her şeyde Cenab-ı Hakk'a gidecek bir yol bulmak mana-yı harfiyle bakmakla mümkündür. Kâinata, kâinat namına bakan,

onun sahibi namına bakmayan, kâinat kitabını okumayı bilmiyor demektir.

• “*Lâ ilâhe illallâh Muhammediin Resulullah*” 24 harftir. Yirmi dört saatin Allah için geçirilmesine işarettir. (Müftü Faik Efendi)

Nefis

• Adamın biri Hacı Tevfik Efendi’ye gelip, “Ben nefsimi ıslah ettim” der. Hacı Tevfik Efendi de gülümseyerek, “Hiç kuyruğuna bastılar mı?” diye sorar. Bundan anlaşılıyor ki, nefis ıslah olmaz, ona itimat edilmez, o her kötülüğü ister.

Sinek Konmaz

• Hz. Peygamber (a.s.m.) ve Gavs-ı Geylânî’nin (k.s.) üzerlerine sinek konmamasının iki sebebi vardır:

1. Aczlerini tam hissetmeleri
2. İkaza ihtiyaçları olmamalarıdır.

Sinek nura konmaz.

Kader

• Umumî olarak değil, bazen kaderle zuhura gelen haller, kader noktasında, katille maktul o hali istihkak ettiklerinden dolayı, kaderin mahkûmu olurlar. Yoksa kader, kulun aleyhinde kast-ı mahsusla asla cereyan etmez. Kader, geçmişteki günahlarının veya gelecekteki tecavüzatının engelleyici sebep-i tezahürüdür.

Edep

• Mâlâyânî iki çeşittir:

1. Dine ve dünyaya yaramayan söz konuşmak, nefesleri boşa sarf etmek.

2. Ehl-i kalp ve ilmin huzurunda konuşmak bile, o meclise göre malayanidir.

• İtidal-i dem, soğukkanlılık, cesareten daha güzeldir.

• Ehl-i ilim ve erbab-ı ihtisas bir zatın huzurunda veya meclisinde otururken veya onunla görüşürken, tezauf etmiş ene sahipleri, bir şey soruyormuş gibi konuşurlar, ehline fırsat vermeden kendi bildiklerini söylemeye başlarlar. Sözleri tükenince o ehl-i ilim ve erbab-ı ihtisas meclisine tasdik ettirmek için soru mahiyetinde, “Acaba doğru mu?” diye veyahut, “Efendim, ben böyle anlıyorum, yanlışımlı varsa düzeltiniz” demekle, güya tevazu yaptığını zannederler.

Bu gibi şahıslar, ehlinin, erbabının ve başkasının o mevzuda konuşmasına imkân vermediklerinden, kendisinin bilmediği birçok hakikatlerin tezahürüne mani olurlar ve dolayısıyla tezahür edecek hakikatleri de öğrenemezler. Bu gibi şahıslar, ekserî hakikat dersini alamadan cahil olarak ölürler.

Bu hastalık kendisinde olan şahısların, konuşmaktan ziyade, “Benim bilmediğim ne gibi hakikatler var, öğreneyim” diyerek sükûtu tercih etmeleri lazımdır. Böyle kimseler şu hakikati kendilerine rehber edinmelidirler: “Ehl-i ilim ve erbab-ı ihtisas meclisinde konuşmak edepsizliktir!”

Lihye-i Saadet

Peygamber Efendimizin (a.s.m.) lihye-i saadetinin üç özelliği vardır: Gölgesi yoktur, gece nur verir, ateşte yanmaz. Lihye-i şerif böyle tecrübe edildikten sonra camilere konur.

İnsan

• İnsan bin bir ismin tecellisine mazhar olabilir surette yaratılmıştır. Hayvan ise en fazla yirmi ismin tecellisine mazhardır.

• Sû-i karin (kötü arkadaşın) en tehlikelisi gazetelerdir.

• Davetlere icabet eden şahsın midesine giden gıda, nutfe olarak rahm-ı madere intikal edeceğinden, o lokmanın helal veya haram olması çocuk üzerinde müspet veya menfî tesir eder.

• İhsan ve ikram-ı ilahî, insanın acz ve fakrıyla ihlası ve teveccühü nispetinde gönderilir.

- “İnsan ona derler ki, içi dışına dönse utanacak hali olmaya.” (Müftü Faik Efendi)
- Kışın güneşine, düşmanın nasihatine ve amirin iltifatına aldanma.

Kur'an

- Kur'an okuyan manaya aşına ise, okuduğu zaman dinleyicilere de tesir eder.
- Kur'an okumasını bilen her gün bir hizip okumalı ki, Kur'an'ın hakkını vermiş olsun.
- Kur'an'ın sırr-ı i'cazı bitmemiştir. Delil, her asırda yazılan tefsirlerdir.
- Kur'an-ı Kerim'de otuz iki yerde namazla zekât beraber zikredilmiştir.
- Cenab-ı Hak horoz sesini, Kur'an okuyanın sesini ve seherde istiğfar edenlerin sesini sever.
- Kim Âmenerresûlü'yü yatsıdan sonra okursa, bütün gece ibadetle kaim olmuş gibi mükâfatlanır. Sure-i Bakara'yı okuyana sahirler sihre muvaffak olamazlar. Bu surenin okunması bereket, terki haybettir.
- Kur'an-ı Kerim'in 6666 ayeti şöyle tasnif edilmiştir:
  - 1000 emir ayetleri
  - 1000 nehiy ayetleri
  - 1000 tebşir (müjde) ayetleri
  - 1000 azap ayetleri
  - 1000 kısas (haber) ayetleri
  - 1000 emsal ve ibret haberleriyle ilgili ayetler
  - 500 helal ve haram ayetleri
  - 100 dua ve tesbih ayetleri
  - 66 nasih ve mensuh ayetleri
- Kur'an-ı Kerim'de Cenab-ı Hakk'ın “Biz” diye zikrettiği ayetler haşmet-i saltanatının icraat-ı ulûhiyetine işaretir. Yani

“Sizin her fiil ve hareketinizi, memurlarım olan melaike ve kâinatta sizinle alakalı olan mevcudatla tespit ettiriyorum. Ta ki, onlar ahirette size şahit olsunlar” manasını ihsas etmek içindir.

Bela, Musibet ve Hastalıklar

- Bela, belayı verenden gafil olmaktır.
- Afiyet, kalbin bir lahza Allah ile karar kılmasıdır.
- En büyük hastalık, dinsizlik ve imansızlık hastalığıdır. Bizi hasta eden de Allah'tır. Bize hastalıktan şifa veren de Allah'tır.
- Bu âlem, dar-ı ibtiladır. Cenab-ı Hak, hastalık vasıtasıyla kulunu kendine yaklaştırır. Mükâfatın büyüğü, musibetin büyüklüğü derecesindedir.
- Bu âlem iptila âlemidir, imtihan âlemidir, hizmet âlemidir. Mü'minlerin nazarlarını faniden bâkîye çevirmek için mü'minler, illet, killet ve zilletle iptilaya maruz bırakılmışlardır. Biz mü'minler ücretimizi peşin almışız. Saadet-i ebediye ve huzur-u daimi servetle elde edilmez. Meşhur Sa'lebe'nin zenginlik istemesi sonucu vahim olmuştu.
- Kabid (sıkan, daraltan, keder veren) ismine mazhariyet, imtihan ve terakki içindir. Buna sabır ve tevekkül lazımdır. Evliyalar Kabid isminde daha ziyade terakki ediyorlar.
- Musibete karşı okunacak ayet: “*Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü mine'z-zâlimîn.*” Bu ayet-i kerimenin akşamla yatsı arasında 33'er defa okunması, musibetin kalkmasına vesile olur. Tecrübe etmişimdir.
- Emrindekilerden hoşuna gitmeyen bir şey görünce, hiddet yerine istiğfara çalış.
- Sıkıntılı, üzücü hadisat, kusurlarımızın muktezasıdır. Ne zaman uyanılır, Allah'a nedametle, istiğfarla dönülürse, nihayetsiz rahmet ve kerem sahibi olan Allah necat esbabını halk eder. Zalimleri kahr ve perişan eder.

Zemin hazırlanmadan tohum saçılmadığı gibi, rahmet-i ilahiyeye nedamet ve istiğfarla zemin hazır edilmezse, elbette lütfu da tehir eder. Erhamürrahimîn'den niyaz ediyoruz ki,

müstehak olduğumuz zamana kadar zalimlere mehil verdirmesin, acil selamet müyesser buyursun. Âmin!

Manevî Terakki

- Hisse hâkim olan ruhtur. Nuraniyet kesbeden zatlara göz vasıta değildir. İmanı hakkalyakin mertebesine çıkarsa, insan her tarafı görebilir.

- Makamat-ı evliya içinde en yüksek makam, makam-ı mahbubiyettir.

- Kâfirin vücudunda bulunan bütün zerreler Cenab-ı Hakk'ı tesbih eder, fakat kâfire hiçbir faydası olmaz.

- Sizden bir Müslüman, hasta kardeşini ziyaret ettiğinde, “Arş-ı Azam sahibi olan Ulu Allah'tan sana şifa dilerim” desin.

- Her veli, bir peygamberin sireti üzerine halk olunmuştur.

- İstiğrak, kurbiyet-i ilahiyeye mazhar olanlarda meydana gelir, akrebiyet-i ilahîye mazhar olanlarda o hal zuhur etmez.

- Gafletli hareket sahibi, kendisiyle irtibat kuranları da gaflete sevk eder.

- Hocasından ders alan bir talebe daima derse geç kalıyormuş. Hocası sormuş. O da demiş ki:

“Hocam, sudan geçemiyorum, köprü de yukarıda olduğu için dolaşınca geç kalıyorum.” Hocası:

“Oğlum, bismillah söyle, suyu geç!” demiş.

Talebesi de her sabah, “Bismillah” diyerek suyu geçiyormuş. Hocası sormuş:

“Oğlum, artık erken gelmeye başladın?”

“Evet, Allah razı olsun, bana öğrettiğiniz gibi yapıyorum!” demiş.

Talebesi bir gün:

“Bugün bizim fakirhaneye gidelim” demiş. Hoca merkebe binmiş, suyun kenarına gelince, talebe, “Buyur hocam!”

demiş. Fakat hoca sudan geçememiş, köprüden dolaşarak geçmiş.

“Yavrum, sen yine itikadını bozma, bildiğin gibi işine devam et” demiş.

- Bazı evliyalar terakki ederek istidadı enbiya derecesine çıkar. Fakat o mertebede kalmaz, tekrar düşer. Çünkü çalışmayla enbiya makamına çıkılmaz. Bir an çıktıktan sonra tekrar inerler. Enbiyayı ise Allah seçer. Hatta bazıları var ki, “Yahu ben peygamber mi oldum?” der. O zatın mürşidi ise, “Acele etme, indirileceksin!” der.

Muhabbet

Muhabbet habbeyi de deler, kubbeyi de deler. Biz bir zamanlar Üstad’ın üslubunu dahi almıştık. Onun ihlasına, sadakatine, feyzine ve konuşmasına muhabbet ederdik.

Ahlak ve İbadet

- Halis ibadet ve hayır yapamazsan, şerlere ve nefsine ağır gelen şeylere karşı sabret.

- Taharet ve abdestini sağlam yapan bir kimse lisanını mâlâyaniyattan keserse, kırk vakit namazdan sonra feyiz almaya başlar, kalbi ferahlanır.

- Gıybet sırrı: Yanacaksak derdimize yanalım. Başkasının ateşiyle yanmayalım.

- Her dağın, taşın, ağacın yanında namaz kılın. Çünkü onlar size ahirette şahitlik yapacaklardır. (Hadis-i şerif)

- Bir insan namazda Fatihâ-i Şerife’yi okuduğunda “İyyâke na’büdü”ye geldiği zaman, o vakit namazda birisi hatırıdaysa onu unutmali ve yalnız Allah’a ibadet ettiğini düşünmeli. Yoksa Allah korusun tehlikeye düşer. Zira o vakit o şahsı kastedip “İyyâke na’büdü” (Yalnız sana ibadet ederiz) demiş olur.

- İki şeyi unut: Başkasına yaptığın iyiliği, başkasının sana yaptığı kötülüğü.

• Bir kimse kıyamet gününde Allah'ın kendisini sıkıntıdan kurtarmasını isterse, borcu olana daha çok mühlet versin ya da bağışlasın.

• “Görülmesi size Allah'ı hatırlatan, konuşması amelinizi artıran ve size ahiret iştiyakını veren kimseyle oturunuz.” (Hadis-i şerif)

• Amellerin en hayırlısı, vaktinde kılınan namaz, ana-babaya iyilik etmek ve rıza-i ilahî yolunda cihat etmektir.

• Hamiyet; dini, namusu, şerefi, ilm-i hakikati muhafaza etmeye çalışan ücretsiz fedakârlıktır.

• İki Müslüman'ın arasını bulmak, nafil hac, nafil oruç, nafil namazdan daha hayırlıdır. (Hadis-i şerif)

• Sizi meşguliyete uğratmadan evvel, kendi nefsinizi meşgul ediniz.

Deccal

• Deccal ikidir: Biri, âlem-i İslam içinden çıktı ve gitti. Diğeri, kâfirlerin içinden çıkacak. O en büyük deccaldır. Daha çıkmadı, fakat çıkacak.

Günah

• Günahı gizli işleyen bir insan, gizli hasene işlesin. Aşikâre işleyen, aşikâre hasene işlesin. Yoksa o günah, beyaz, temiz kalbe leke bırakır, gittikçe büyür ve kalbi karartır. Öyleyse her işlediğiniz günahın arkasından hasene işleyiniz.

• Cihadın tesirlisi, günaha girmeden üzerine düşen vazifeyi yapmaktır.

• Mü'minin her bir günü ya istiğfarla ya da elhamdülillahla gider.

• Hasımlarla helalleşmek lazımdır. İki rekât namaz kılınıp sevabı hasımlara bağışlanırsa, rahmet-i ilahiyeden umulur ki, hasımları bizden razı etsin.

• Kavm-i Ad, sekiz gün yedi gece devam eden rüzgârla helak edildi. Çok iri kimselerdi. Mağarada yaşarlardı. Mağarada

rüzgâr onları duvarlara çarpa çarpa öldürmüştür.

- Kadınlar çok istiğfar etmeli ve sadaka vermelidir.

Takva

• Ömer b. Hattab (r.a.), Übey b. Ka'b'a (r.a.), "Takva nedir?" diye sorduğunda, Übey, "Dikenli yolda hiç yürümedin mi?" dedi. Hz. Ömer, "Yürüdüm" deyince, "O zaman ne yaptın?" dedi. "Paçalarımı sıvayıp gayret sarfettim" cevabını aldıktan sonra, "İşte takva odur" dedi.

• Besmelesiz bir eve girersek bir sözden kırılırız veya başımıza bir iş açılır.

• Bismillah diyen zatın halka-i zikrine, mevcudat şuurlu bir fert olarak girer.

Evlilik

• Alacağınız kızı gözlerinizle değil, kulaklarınızla araştırın.

• Kadının iyiliği dört şeydendir: Gayret, iffet, setr, emanet.

• Peygamber Efendimizin evlenmeye terğib ve teşvik eden emirleri pek çoktur. Ancak evlenmekte manevî ve imanî küfüv, yani denklik olması da pek elzemdir. Bunu esas tutmayanların aile hayatları ya çabuk bozular veya pek huzursuz olur.

Bir hadis mealine göre de, "Ahirzamanda ümmetimin hayırlısı dünyadan hazzı az alandır" buyurulduğu rivayet ediliyor. Bunu da evlenmemekle tefsir ediyorlar. Kanaatimce o hadis umumi değildir. Ümmetin manevî yaralarını tedaviye manen memur edilenlere mahsus olsa gerektir. Eğer evlenilmezse bu meşru yol haricinde harama girmek tehlikesi vardır.

• İslamiyet'te erkek kadını tatlik edebilir, fakat bu en son çaredir. Talak ve Tahrim Surelerine bakılsın.

• Nikâhta kadın ve erkek, yekdiğerine küfüv, yani denk olmalıdır. Bu da kitabü't-talakta vardır. Merhum Üstad bir yerde, "bir hanım, kader-i ilahî iktizası kötü bir erkekle evlenmişse onun salahına intizar etmesini" tavsiye buyuruyor.

Ayrılmak en son çaredir. Sözü geçen hatırı sayılan bir zat vasıtasıyla nasihat edilmelidir.

- İyi zatların çocukları neden iyi tavır göstermiyor? Orada burada yedikleri haram lokma yüzünden! Bizi iki şey perişan ediyor: Biri nikâh, biri lokma!
- Bir evde bir târikü's-salat olursa o evde bereket olmaz.

Dua

- Bir kul ana babası için duayı kestiği zaman rızkı kesilir. (Hadis-i şerif)
- Üç kişinin duası kabul olunur: Babanın, misafirin ve mazlumun. (Hadis-i şerif)
- Cenab-ı Hak, “Yetmiş-seksen yaşındaki mü'minlere azap etmekten hayâ ederim” diyor.
- Abdestlinin teyemmümlü imama uyması sahihtir.
- Hakiki namaz insanı dünyada ve ahirette yolda bırakmaz.
- Âyetü'l-Kürsî'yi çok okuyan asabi olur. Çünkü Âyetü'l-Kürsî'de ism-i azamlık mertebesi vardır. İnsan bu isimlerin azamlık mertebesini hazmedemez ve asabi olur.

Ahret, Kabir, Haşır

- Ömür nefeslerden ibarettir. Nefesler ise sayılıdır.
- Her yeni doğan gün, yeryüzü sana şöyle der: “Ey insanoğlu! Sırtımda gezip dolaşıyorsun, fakat son durağın karnımdır. Bugün sırtımda gülüyorsun, fakat yarın böcekler karnımda seni yiyecekler!”
- Gideceğimiz memleket, iman ve amel-i salihden başka bir şey kabul etmiyor. Ona göre hazırlanmalıyız. Onun için boş geçen vakitlerimizi Nurlarla nurlandırmalıyız.
- Cennette kavak ağacından nar istersen, kavak ağacı elinin yetişeceği kadar eğilip en latif narı sana verir. Narı kopardıktan sonra, sanki hiç kopmamış gibi yerine aynısı getirilir.

• İmansız ölene okunan Fatihalar ve Kur'an-ı Kerim ona erişmez ve bundan haberdar olmaz. Yalnız okuyana sevap yazılır. Cuma akşamları mü'min ölümler kendi evlerine girip ruhlarına okunan Yasin-i Şerif'ten haberdar olur, hoşnut olarak tekrar geri giderler.

• Cennete giden yol, sırat köprüsü üzerinden geçer. Sırat, cehennem üzerine kurulmuştur. Allah bizleri muhafaza etsin. Ayak kaydı mı cehenneme düşer.

• Enbiya (peygamberler) cennete sakallı olarak girecek. Evliya ve diğer mü'minler ise sakalsız 33 yaşında gireceklerdir.

• Ölüm anında bir insana Kur'an-ı Kerim'i cehri açıktan okumak, gizli okumaktan efdaldir. Ölüm halinde onun kulağı – ömrü sağırlıkla geçmiş olsa bile– açılır, çok hassas olur, Kur'an-ı Kerim'i dinler. Sekeratta olanın yanında daima kelime-i şهادet ve kelime-i tevhit getiriniz. Belki Cenab-ı Hak ona hidayet eder. Anne-baba, teyze, arkadaş gibi bağırarak sözler söylemeyiniz. Çünkü o, ne dediğinizi anlamaz.

• Bir imanlı Müslüman, ölüm yatağındaiken melek müjde getirerek ona şöyle der: “Ey mü'min, sen bu dünyadan terhis oluyorsun. Öyleyse ölümden korkup titreme. Senin için ebedî hazırlanmış cennet seni bekliyor. Kabre girdiğinde rahat edeceksin. Kabirden çıkıp haşır meydanına geldiğin zaman, ‘Ya Rab! Ben ne olacağım, nereye gideceğim?’ dediğinde melekler, ‘Korkma, Hz. Muhammed (a.s.m.) sizi bekliyor, sizleri çağırıyor, gelin buraya’ derler.”

• Kabrin yalnızlığını giderecek iki arkadaş var: Biri Kur'an, diğeri de amel-i salihdir.

• Kıyamette mü'min, o dehşetli günü gördüğü zaman, “Keşke dünyada sıkıntım daha fazla olsaydı da burada mertebem yüksek olsaydı” diyecek. Fakat o zaman iş işten geçer. Öyleyse burada biraz kendimizi sıkalım ki, ahirette mertebemiz yüksek olsun.

• Mahşer gününde Peygamber Efendimiz (a.s.m.) milyonlarca ümmetiyle mertebeleri ne olursa olsun, bir anda görüşecek.

- Haşirde:

1. Ruhların cesetlere gelmesi,
2. Cesetlerin inşası,
3. Cesetlerin ihyası var.

Yukarıdaki üç madde zamansız olacaktır. Bütün hayvanların, insanların, nebatların hesapları da bir anda görülecektir. Eğer herkesin hesabı bir anda görülmeseydi, bizden önceki milyonlar insanlar, nebatlar ve hayvanların tek tek sorguya çekilmesi yıllarca sürecekti.

Bu dünya darü'l-hikmet, ahiret darü'l-kudrettir. Ahirette her şeyin bir anda sorguya çekilmesi, Cenab-ı Hakk'ın kudretinin eseri olduğunu gösteriyor.

- Mahşer meydanında insanların bazıları, dehşetten o kadar terleyecek ki, ter boğazlarına kadar ulaşacak. O günün dehşetini gidermek için peygamberlere müracaat edilir. Bütün peygamberler bir bahane arayarak yanaşmazlar. Yalnız Peygamberimiz (a.s.m.) bir an önce hesap olsun da insanlar mahşerin dehşetinden kurtulsun diye Allah'a dua edecek ve şefaatchi olacak. Bütün insanlar, "Ya Rabbi! Cennetse cennetine, cehennemse cehennemine bizi at, yeter ki bu dehşetten kurtulalım" diyecekler.

- Sırat köprüsünü imanı zayıf olanlar sürüne sürüne, kimisi at koşusu gibi, kimisi de berk gibi geçerler.

- Dünya, ahirete nispeten nimet cihetiyle küçük numuneler hükmündedir, nimete davetçidir, bahşıştir. Cennet o kadar geniş olacak ki, dünya cennete nispeten ancak bir harita kadar küçük düşüyor. Ehl-i cennet o kadar geniş bir tasarrufa sahip ki, pasaport ve tapu soran yok, istediği şekilde tasarruf edebiliyorlar.

- İnsanın dünyada işlemiş olduğu bütün fiil ve sözlerini Cenab-ı Hak haşirde kuvve-i hafızayla neşrecek, hatırlattırarak. Ameli salih olanların amel sahifeleri kendisine gösterilecek şekilde sağ tarafından verilir. Ehl-i dalaletin ve ehl-i küfrün ise, bunun aksine olarak sol tarafından cereyan ettirilir.

Hulusi Ağabey, yürüyemeyecek kadar hasta olduğu zamanlarda bile dersleri ihmal etmez, Nur kardeşlerinin yardımıyla derslere giderdi.

* * *

Zikir ve Dualar

HULUSİ AĞABEY DUA VE İBADETE çok düşkündür. Özellikle çok sevaplı ibadet ayları olan şuhur-u selase (üç aylar) geldiğinde cemaati ibadete, zikre teşvik eder. Bu mevsimin başında ibadet ve zikirle ilgili şu hatırlatmalarda bulunur:

- Recep ayında her gün bir defa okunacak:

“Allahümme bârik lenâ fi Recebe ve Şabane ve belliğnâ Ramazan.” (Ya Rab! Recep ve Şaban’ı bize mübarek et ve bizi Ramazan’a kavuştur.)

- Her gün çok defa okunur:

“Estağfirullâhi zü’l-celâli ve’l-ikrâm min cemî’z-zünûbi ve’l-âsâm.”

(Celal ve ikram sahibi Allah’tan bütün günahlardan ve hatalardan dolayı bağışlanma dilerim.)

- Recep ayında günde yedi sefer okunacaktır:

“Estağfirullâhe’l-azîm ellezî lâ ilâhe illâ hû, el-hayyü’l-kayyûmu ve etûbu ileyh, tevbete abdin zâlimin linefsihî lâ yemlikü linefsihî mevten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ.”

(Kendisinden başka ilah olmayan, Azîm, Hayy ve Kayyûm olan Allah’a istiğfar eder ve nefesine ne hayatta ne ölümden de diriliş zamanında malik olmayan zalim kulun tövbesiyle tövbe ederim.)

- Yine Receb’in birinci günü her rekâtında bir Fatiha ve bir sure okunacak olan iki rekâtlı bir namaz kılınacak.

- Namazdan sonra 111 kere salavat-ı şerife, 1660 defa “Ya Allah” çekilecek.

- Her gün Ramazan sonuna kadar, 1000 kere “Lâ ilâhe illallah”, 100 kere “Muhammedün Resûlullah” denilecek.

- Regaib Gecesi için olan 12 rekât namaz, Miraç Gecesi’nde ve diğer kandillerde de kılınabilir. Ayrıca Kadir Gecesi’nde istendiği takdirde tesbih namazı kılınabilir.

• Peygamberimiz (a.s.m.) Berat Gecesi'nde Şu duayı çok okurdu: “Allah'ım, azabından affına, gazabından rızana sığınıyorum. Senden yine Sana iltica ediyorum. Sana gereği gibi hamd etmekten acizim. Sen Seni sena ettiğin gibi ulusun.”

• On gün üst üste okunmak Şartıyla bismillahla beraber her murat için Şu dua yüz defa okunur:

“Yef'alullâhu mâ yeşâu bikudretihî ve yahkm mâ yürîdü biizzetihî.”

(Allah, kudretiyle dilediğini yapar, izzetiyle de dilediğine hükmeder.)

Sureler

Kur'an'dan okunması gereken sureler ve aŐirler hakkında Şu tavsiyeleri vardır:

“Yasin-i Şerif hakkındaki fezaili çok duymuŐum. Hz. Peygamber (a.s.m.) Kur'an'ın kalbi diye tavsif ediyor. Ancak bu mübarek surenin sabahları devam üzere okunması...

İkindiden sonra Amme Suresi, yatsıdan sonra da Tebareke Suresi'yle Âmenerrasl'nn okunması...

Ayrıca sabah ve akşam namazlarından sonra Sure-i Haşr'in nihayetindeki '*Lev enzelna*'dan '*Ve Hüve'l-Azz'l-Hakîm*'e kadar okunması çok faydalıdır. Bunları vird edinmenizi tavsiye ederim.

Yatsıdan sonra Tebareke okuyana kabir suali olmadığı bir hakikattir ve bizlere büyük bir müjdedir. İbadet ve taat yolunda bulundurduğu için Hâlık'ımıza hamd ediniz. Hamd nimeti ziyadeleŐtirir, Şevkini de artırır.”

Namaza Dururken

Hulusi Ağabey namaza dururken namazın bilinen niyetinden başka Şöyle zel bir niyet etmeyi de tavsiye eder:

“Namaza dururken Şunu düŐününüz ve ‘Ya Rab! Namaz mü'minin miracıdır. Bende huzurunuzla çıkacak ve sizinle, sizin kelamınızla konuŐacak bir iktidar yok. Amma aciz ve biçare abdin olarak ve fermanına uyarak taklidî bir tarzda

namaz borcumu ifa için huzurunuza çıktım. Bana af ile, lütuf ile muamele buyur. Başta Habib'in (a.s.m.) olarak, makbul kullarının namazı gibi benim de âcizane namazımı, niyazımı, evradımı, ezkarımı kabul buyur. Bana daima fütursuz şevk ihsan buyur' tarzında temennide bulununuz.”

Dualar

Hulusi Ağabey, özellikle kulluğun özü, imanın neticesi olan duaya büyük önem verir. Onun hayatında duanın yeri önemlidir. Dua onun bir nevî tefekkürü, tezekkürü ve tenevvürüdür.

Hulusi Ağabey, cemaat arasında hep dualı diliyle anılır. Genellikle derslerin sonunda yaptığı dualar meşhurdur. Şahsiyetinin önemli bir yönünü teşkil eden ve hayatının ayrılmaz parçası olan duaların bir kısmı, dostları tarafından kaydedilir.

Şimdi bu bölümde, Ramazan ve Kadir Gecesi gibi vesilelerle yaptığı dualardan bir demet sunacağız. Onun, dua ve niyazlarına birlikte “âmin” diyeceğiz. Umarız ki, Rabb’imiz bizi de katında makbul olan bu zatın kulluğu hürmetine bağışlar ve dileklerimizi kabul buyurur.

Ramazan Vesilesiyle Yaptığı Dua

“Cenab-ı Hak ve Feyyaz-ı Mutlak Hazretleri, cümlemizi idrakiyle müşerref olduğumuz mübarek Ramazan’ın gündüzlerini tam ve kâmil oruç tutmaya ve gecelerini teravih namazı ve sair ibadetlerle ihyaya muvaffak eyleye! Her gecesinde Leyle-i Kadir sevabı almak mümkün olan bu mübarek ayın hürmetine, yurdumuzu ve sair İslam memleketlerini kaht ve gala ve şamatat-ı a’da, gizli ve aşikâr dinsiz hain zümrenin tasallut ve tahakkümünden, semavî ve arzî her türlü musibetlerden muhafaza eyleye! Gadre uğramış, zulüm görmüş, hürriyetlerini kaybetmiş ve bu gibi musibetlere hedef tutulmuş din kardeşlerimizi nihayetsiz lütuf ve keremiyle halas ve muhafaza eyleye!

Ehl-i imanın bütün hastalarına acil şifalar, dertlilerine devalar, borçlularına borç eleminden kurtulmalar, yolcularına

selametler, ticaretle iştigal edenlerine, ‘Sıdk ve emaneti iltizam eden tacir; enbiya, sıddıkîn ve şühedayla beraberdir’ hadis-i şerifi mantıkınca doğruluk ve eminlik tevfik eyleye!

Bu mübarek ayda ehl-i imandan ihtiyaç içinde olanlara yardım etmek lüzumunu idrak edip bilfiil yardıma muvaffak eyleye!

Hadd-i buluğumuzdan bu zamana kadar işlediğimiz büyük ve küçük umum günahlarımıza ciddi pişmanlık duyarak Rabb-ı Rahim’imize iltica etmeyi ve af ve mağfîret-i ilahiyeye nail olmayı cümlemize müyesser eyleye! Âdem (a.s.) zamanından bu zamana kadar dar-ı bekaya intikal etmiş ehl-i imana ve bütün geçmişlerimize rahmet ve evlatlarımıza hayatlarının devamında tarik-i müstakimde hidayetler nasip eyleye!

Şahsî ve içtimaî hayatımızda iman ve İslam dairesinde amellere muvaffak edip, bizleri, efrad-ı aile, akraba ve taallukat ve tekmil din kardeşlerimizi salah-ı hal ile müzeyyen ederek rahmet-i ilahiyeye layık eyleye! Surî ve manevî bütün müşkülâtlarımızı hall ü asan eyleye!

Bu mübarek ayın orucuyla hayvanî ve şehevanî amellerden kurtararak melek evsafına yaklaşmak ve Ramazan’dan sonra da bu hali nihayetsiz lütuf ve keremiyle muhafaza etmeyi cümlemize nasip ve mukadder eyleye! Asâkir-i İslamiye’yi dâhilî ve haricî her türlü düşmana karşı, her zaman ve her yerde mansur ve muzaffer eyleye! Devlet adamlarımızı maneviyata, memleketin ümranına ve milletin refahına hadim eyleye!

Vadelerimiz hitamında cümlemize ol kelime-i münciye-i mübareke olan, ‘Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden Resulullâh’la ihtitamlar nasip eyleye! Şefaat-i Ahmediye’ye (a.s.m.) nail eyleye! Cennete ve rü’yet-i Cemale cümlemizi taltif buyurarak, haklarımızdaki hesapsız nimetlerini itmam eyleye!

Azamet-i Hüda ve bu duamızın indallahta kabulü için tekbir: ‘Allahu ekber, Allahu ekber, lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber, Allahu ekber ve lillâhi’l-hamd.’

Ya İlahî! Tekmil işlerimizin sonunu hayreyle! Dünyada zelil olmaktan, ahirette azaptan kuru! Ey yardımını bol olan

Rabb'imiz! Sen'in yardımın âli ve boldur. Ve her türlü noksanlardan berisin.

Ya İlahî! Malikimiz Sen'sin. Bizler memlûküz. Fatihü'l-ebvab Sen'sin. Rahmet kapılarını bize ancak Sen açarsın. Gücümüzün yetmediği hesapsız ihtiyaçlarımız var. Sebeplerin sahibi de Sen'sin. Sebeplerini hazırla da, isteklerimizi ihsan buyur. Bize istemeyi öğret ki, istediklerimizi ver ya Rabbî!

Ya İlahî! Bizleri Sen'in emirlerini yerine getirmeye çalıştırdıklarına, lütf-u fazlınla emniyette bulundurduklarına, kaza ve kaderine razı, belalarına sâbir, nimetlerine şâkir olup, zikrinden lezzet, kitabından ferah alanlarına, gecede ve gündüzde maddî ve manevî şerlerden esirgeyip necat verdiklerine, dünyadan nefret ve ahirete muhabbet ettirip Sen'in likana müştak kıldıklarına, yüzlerini Sana çevirtip, Sen'in rahmet kapında niyaz ettirdiklerine, ölümü, başta Habibullah (a.s.m.) geçmiş ahbaplara visal vesilesi olarak bildirdiğin makbul kullarının zümresine dâhil eyle!

Ferman-ı Âlişan'ın olan Kur'an'da bizlere öğrettiğin gibi diyoruz: Ya Rab! Resullerinin lisanı üzere bize vaat ettiğin sevabı ver ve kıyamet gününde bizi rezil ve rüsvay eyleme! Muhakkak Sen dua edene icabet eder, vaadinde hâşâ, hulfetmezsin.

Ya İlahî! Bizleri Sen'in rızan için sabahlat ve yine Sen'in rızan için akşamlat, yaşat ve vadelerimiz doluncaya kadar cemaat içinde emin kıl! Ve böylece emanetlerine ihanet etmemiş kulların olarak kendine döndür ya Rabbî!

Ya İlahî! Bizlere hakkı hak olarak gösterip uymayı, batılı batıl olarak gösterip sakınmayı müyesser eyle! Müslümanlardan olduğumuz halde vefat ettirip salihlere ilhak buyur! Zalimlerin şerlerini üzerlerimizden kaldır! Mü'minlerin makbul dualarına ortak et! Ve takdir buyurduğun musibetlerden bizleri lütfunla esirge ya Rabbî!

Ya İlahî! Ümmet-i Muhammed'i mağfiret buyur, şefaatine mazhar kıl, rahmeyle, yardım eyle, üzerlerine hayır kapılarını aç, kalplerini muhabbetinle teshir eyle, hallerini ıslah eyle! Fesada gitmekten muhafaza buyur, derecelerini yükselt,

gamlarını gider! Muhammed (a.s.m.) hürmetine bütün ümmet-i Muhammed'in (a.s.m.) kötülüklerinden geç ya Rabbî!

Ey tövbe edenleri ve affetmeyi seven Rabb'imiz! Tövbelerimizi kabul ve bizleri lütfunla affet! Ey korkulara ve 'Aman ya Rabbî' diyenlere eman veren Rabb'imiz, bizlere de eman ver! Ey mütehayyirlere delil olan Rabb'imiz, bizleri hidayette, sırat-ı müstakimde sabit kıl! Ey isteyenlerin yardımcısı olan Rabb'imiz, bizlere yardım eyle! Ey ümitleri kesilenlerin ümidi olan Rabb'imiz, ümitlerimizi kesme! Ey asilere rahmeyleyen Rabb'imiz, bizlere de rahmeyle! Ey günahkârların günahlarını mağfîret buyuran Rabb'imiz, günahlarımızı mağfîret buyur, her türlü kötülüklerimizi ört ya Rabbî!

Sadık dindarlardan olduğumuz halde hayatımıza ve o mübarek kelime-i şهادet olan *'Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden Resulullâh'*la nefesimizi vermeyi nasip eyle! Kalplerimizi muhabbetinle doldur ve nurlandır ya Rabbî! Sadrımızı aç, ayıplarımızı ört, işlerimizi kolaylaştır! Yüzlerin ak ve kara olarak görüleceği günde yüzlerimizi ak eyle, kalplerimizi pak eyle, kabirlerimizi nurlandır, cennet bahçelerinden bir bahçe eyle, günahlarımızı mağfîret buyur, kalplerimize Sen'in sevginden başka sevgilerin girmesine imkân verme, muratlarımızı ve maksutlarımızı ihsan buyur!

Ey gizli lüfufların sahibi Rabb'imiz! Bizleri korktuklarımızdan emin, umduklarımıza nail eyle! Ya İlahî, bizleri, ana-babalarımızı ve onların ana-babalarını meşayih ve üstadlarımızı bhusus Üstad Bediüzzaman Said Nursî (r.a.) Hazretleri'ni ve umum merhum Nur talebelerini, sevdiklerimizi, akraba ve taallukatımızı, komşularımızı ve bütün din kardeşlerimizi, bize iyilik edenleri, hayır dua edenleri ve bizden hayır dua isteyenleri ve bizde hakları olanları ve bütün ümmet-i Muhammed'i (a.s.m.) mağfîret buyur!

Ya İlahî! Bizleri ve bütün ehl-i imanı belalardan, borçlardan, musibetlerden, hastalıklardan, şerlerden ve şerlilerin şerlerinden muhafaza buyur! Beldemizi ve sair bilad-ı mü'minini her türlü afat-ı araziye ve semaviyeden koru! Din ve mukaddesat düşmanlarını kendi dertlerine düşürerek kötü

emellerinde muvaffak eyleme! Bizleri ashab-ı yeminden eyle, kitabımızı sağımızdan verdir! Bütün hayır niyetli yolculara selametler, fariza-i haccı yapmak isteyenlere kolaylıklar, gidemeyenlere de halis niyet ve hayırlı ziyaretler nasip eyle ya Rabbî!

Ya Erhame'r-Rahimîn! Sonsuz rahmetini, İsm-i Azam'ın, Kur'an-ı Hakîm'in, Habib-i Ekrem'in ve makbul kulların, Leyle-i Kadr'in ve diğer mübarek gecelerin hürmetine dualarımızı kabul buyur!

Alâ Resûlinâ salavat... Azamet-i Hüda ve icabet-i dua için tekbir:

Allahu ekber Allahu ekber, lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber, Allahu ekber ve lillâhi'l-hamd. Sallallâhu aleyhi ve alâ âlihî ve sahbihî ve ihvânihî ve sellim. Âmin!"

Kadir Gecesi Münacatı

“Ya Rabbe'l-Âlemîn! Ramazan-ı Şerif'in, Leyle-i Kadr'in, Kur'an-ı Hakîm'in, İsm-i Azam'ın, Habib-i Ekrem'in ve âl ve ashabının ve sair enbiya-i izam salavatullâhi ala nebiyyina ve aleyhim hazeratının, melaike-i mukarrebînin, Üstad'ımız Bediüzzaman Said Nursî'nin (r.a.) ve müçtehidin, ümmehat-ı mü'minin olan ezvac-ı tahiratın (rıdvanullahi aleyhim ve aleyhinne ecmain), sıddıkîn, şüheda-i salihin, evliya-i arifin, meşayih-i kâmilin, ağniya-i şakirin ve fukara-ı sabirinin hürmetine, âcizane kıldığımız namazlarımızı, tuttuğumuz oruçları ve sair ibadetlerimizi lütfunla, kereminle ve fazlınla kabule karin eyle! Bu mübarek ayda kalplerimizde uyandırdığın ibadet ve taat iştihakını Ramazan'dan sonra da eksiltmeden devam ettir!

Ya İlahe'l-Âlemîn! Hadd-i buluğumuzdan bu ana kadar büyük-küçük, şahsî ve içtimaî bütün günahlarımızdan ciddi pişmanlık duyarak ve bir daha işlememeye tevfiği Sen'den dileyerek huzur-u izzetine geldik. El açtık, yalvarıyoruz. Bizleri, bütün akraba taallukat ve bütün mü'minleri mağfiretine mazhar eyle, tövbelerinde sabit eyle, nefse ve şeytana uymaktan hıfz eyle, hallerimizi hayır ile ıslah ve işlerimizi razı olacağın şekilde güzel eyle!

Ya Ekreme'l-Ekremîn ve ya Erhame'r-Rahimîn! Affedicisin, affi seversin, hepimizin, geçmiş büyük ve küçük bütün günahlarımızı mağfiret eyle! Kötülüklerimizi *'Yübeddilullâhu seyyiâtihim hasenât'* sırrına mazhar eyle! Haricî ve dâhilî din düşmanlarının Müslümanlığa ve İslam âlemine, aziz vatanımıza müteveccih kötü ve mütecaviz niyetlerini kendi aleyhlerine tahvil eyle!

Dünyayı saran dinsizlik afetinden İslam âlemini ve yurdumuzu halas eyle! Bu afeti, memleketimizde, içimizde, bilhassa gençlerimizde yaymaya çalışanları, şeytandan ders alarak ehl-i imana saldıran zalimleri, *'İnnallâhe alâ külli şey'in kadîr'* diyerek izzet ve azametine havale edip, Sen'in kudretinin her şeye yettiğine ve yeterince kat'î surette inandığımız halde diyoruz ki: 'Ya Rabbenâ, ya İlahenâ, ya Nâsıranâ! Bu zalimlerin şerlerini, zulümlerini izzetine layık bir surette def ve ref eyle!'

Ya Erhame'r-Rahimîn! Bizleri, bütün ehl-i imanı fakirlik, hakirlik ve borçluluk eleminden ve diğer güç yetmez, tahammül olunmaz, görünür-görünmez her türlü musibetlerden, nefsin ve cinnî ve insî şeytanların şerlerinden muhafaza eyle!

Hastalarımıza acil şifalar, borçlularımıza kolaylıkla borçlarından kurtulmalar, bizlere ve evlad ü ahfadımıza ve bütün taallukatımıza ve ehbbamıza ta saat-i kıyamete kadar, Kur'an'ın sönmeyen nuru altında tarik-i müstakimde hidayete tevfiik eyle! Azıp sapanlardan eyleme! Yolcularımıza selametler, alelhusus fariza-i haccı ifaya niyet eyleyen mü'minlere kolaylıklar halk eyle!

İsrail adı altında mukaddes İslam yurduna yerleştirilen ve Mescid-i Aksa gibi Müslümanların mukaddes yerini işgal eden kavme mukavemet edemeyecek derecede Kur'an ahkâmına yabancı kalıp, dinsizlik rejiminin merhametine sığınacak dereceye düşen Müslüman devlet ve milletlerin kalplerini iman ve Kur'an nuruyla tahkim ve düştükleri bugünkü zelim halden tahlis eyle!

Kıbrıs'taki ve diğer kâfirlerin ülkelerindeki din kardeşlerimize feci ve şenî tecavüzlerde bulunan ehl-i küfrü müşevvikleriyle beraber kahreyle! Ve oralardaki din

kardeşlerimizin ve cümlemizin kalplerini muhabbetullah, muhabbet-i Resulullah'la takviye ve teshir eyle!

Şu meclisimizden ruh-u Seyyidü'l-Mürselin'i haberdar eyle, bu hayatta ziyaretler ve sünnet-i seniyesine tebaiyetler nasip eyle ve kelime-i mübareke-i münciye olan, '*Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden Resullâh*' diyerek '*Ve beşşirillezîne âmenû ve amelü's-sâlihat*' tebşiratına layık gördüklerinin cümlesine ve yevm-i haşirde Liva-i Muhammedî (a.s.m.) altında cem ederek, şefaati aliyelerine mazhar buyuracağıın kullarına bizleri de dâhil eyle!

Ya İlahe'l-Âlemîn ve ya Hayra'n-Nasırîn! Bizleri ve Üstad'ımız Bediüzzaman Said Nursî'yi (r.a.) ve analarımızı-babalarımızı ve bütün geçmişlerimizi meşayih ve üstadlarımızı, *Risale-i Nur* talebelerini, akraba ve taallukatlarımızı, komşularımızı, derslerimize iştirak edenleri, bizleri sevenleri ve bizlere iyilik edenleri, hayır duada bulunanları, bizden dua isteyenleri ve haksız yere hürriyetlerini kaybeden din kardeşlerimizi ve diğer musibete düşmüşleri, nihayetsiz lütfuna, rahmet ve inayetine mazhar eyle!

Müslüman memleketlerini her türlü afat-ı araziye ve semaviyeden sârî hastalıklardan ve düşmanlarımızı sevindirecek kötü hallerden, tecavüzkâr medya diliyle ehl-i imanı üzmeten hoşlanan eşrardan ve her türlü şerlerinden ve bilhassa 'ist'lerin şerlerinden muhafaza eyle!

İdarecilerimizin başlarına akl-ı selim, kalplerine İslamî iman ver ve dine, imana, Kur'an'a hadim eyle! Ve hayırlı işlerinde muvaffak eyle! Asakir-i İslamiye'yi, karada, havada, denizde din düşmanlarımıza galip ve daima mansur ve muzaffer eyle!

Bu duamıza âmin diyerek katılan zevatı ve bütün geçmişlerini dünyada ise selamet, kabirde istirahat, haşirde şefaati, Cennetü'l-Firdevs'te ebedî ikamet ve Cemal-i Bakemal-i İlahiye ve müşahadeye nailiyetle hakiki ve ebedî mesut edeceklerin arasına nihayetsiz rahmetinle idhal edip, nimetini itmam eyle ve bizleri ihlasla yaşat, hizmet-i Nuriyedekeyken imanla öldür. Âmin!

Azamet-i Hüda ve icabet-i dua için tekbir:

Allahu ekber Allahu ekber, lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber, Allahu ekber ve lillâhi'l-hamd. Vel-hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemin."

Ani Gelen Hayır ve Şer

“Cizre’de meşhur Seyda denilen ve Üstad’ın vefatından sonra Hakk’ın rahmetine kavuşan zatın bana söylediği şu duayı size tavsiye ederim:

‘Allahümme innî es’elüke min füc’et-i hayrin ve eûzü bike min füc’et-i şerrin.’ (Allah’ım! Sen’den ani gelen hayır isterim, ani gelen şerden de Sana sığınırım.)”

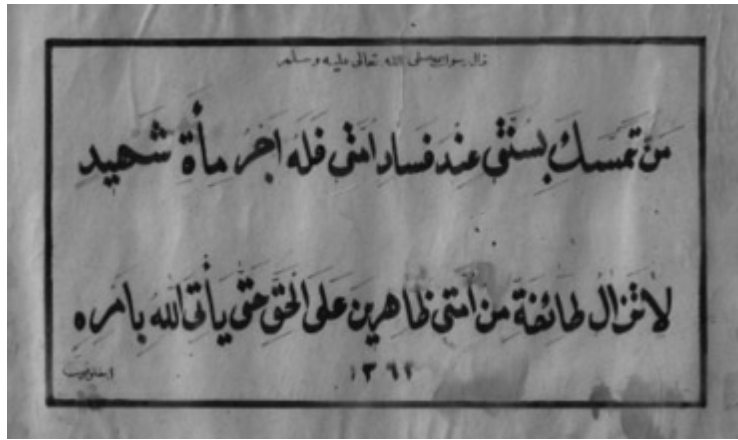
Mahkemede

Mahkemede hakkını elde etmek için okunan dua:

“Ya men teleccümü’l-mütekebbirîn, bilicami mazlameti sellim sellim ya Hafîz.” (Ey büyüklük taslayanların dizgini elinde olan Allah’ım, selamet ver, selamet ver ya Hafîz!)

Şifa İçin

Evvela hastanın şifaya kavuşmasına niyet edilir. Sonra yedi defa istiğfar, yedi defa salavat, on defa Allahu Ekber dedikten sonra, on dokuz defa *“Bismillâhirrahmânirrahîm. Ferdün Hayyün Kayyûmun Hakemün Adlün Kuddûsün, lillezîne âmenû hüden ve şifâ”* okunur.

Hulusi Ağabey’in el yazısıyla iki hadis-i şerifin yer aldığı levha

Dünyevî Musibetlerin Def’i İçin

Dünyevî musibetlerin def'i için 25 defa istiğfar ve güzel bir niyetten sonra 4444 defa Salât-ı Nâriye okunur.

Salât-ı Nâriye:

Allâhümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmen alâ seyyidinâ Muhammedin'illezî tenhallü bihi'l-ukadü, ve tenfericü bihi'l-kürebü, ve tukdâ bihi'l-havâyicü, ve tünâlü bihi'r-reğâibü, ve hüsnü'l-havâtimi, ve yüsteska'l-ğamâmü bi vechihi'l-kerîmi ve alâ âlihi ve sahibihî fi külli lemhatin ve nefesin bi adedi külli ma'lûmin lek.

Bu salât ü selama Hulusi Ağabey şöyle mana verir:

“Ya Rabbi! Habib-i Edîb'in, Resul-i Fehîm'in Seyyidina Muhammedeni'l-Mustafa Hazretleri'ni, rahmet-i kâmileyle rahmet ve selamet-i tammeyle selamette daim kıl ki, o Resul-i Zîşan'ın hürmetine bizim müşkül ve güç işlerimiz halledilir, darlıktan ve sıkıntıdan kurtulunur, bütün hacetlerimiz yerine getirilir, ataya-ı kesireye, çok çok nimetlere, son nefeste, hüsn-ü hatimeye, iman-ı kâmile nailiyet müyesser olunur, veçh-i kerimiyle bulutlar yağmur verir ve yağmur için dua edilir. Habib-i Edîb'in âl ve ashabına da her nefes aldıkça, her göz açılıp kapandıkça –ki adedi sence malumdur– salât ve selamlar olsun.”

Veba Hastalığı İçin

Ya men latîfü lemyezel

Ultuf binâ fîma nezel

Ente'l-Kaviyyü neccina

An kahrike yevme'l-halel

Lî hamsetün utfî bihâ

Nâre'l-vebâi'l-hatıma

El-Mustafa ve'l-Murtaza

Ve'bnâhüma ve'l-Fatıma

Bir Niyet ve Murad İçin

Bir niyet ve muradın hâsıl olması için on gün üst üste yüzer kere şu ibare okunmalıdır:

“Bismillâhirrahmânirrahîm. Yef'alullâhu mâ yeşâu bikudretihî ve yahkümü ma yürîdü biizzetihî.”

Ayrıca İmam-ı Muhammed'den (r.a.), “Her bir husus ve umurun husulü için sabah ve işrak namazından sonra 1000'er defa şu gelenler okunmalıdır:

Cuma: *Yâ Allah*

Cumartesi: *Lâ ilâhe illallâh*

Pazar: *Yâ Hayyü yâ Kayyûm*

Pazartesi: *Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed*

Salı: *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm*

Çarşamba: *Estağfirullah*

Perşembe: *Sübhanallah*

Sihir (Büyü) Hakkında

Peygamberimizin (a.s.m.) tesiriyle gaipten haber verme işi, yalan yanlış, uydurma sözler, kısaca kâhinlik ortadan kalktı. Fakat sihrin devam ettiğini görüyoruz. “Muavvizeteyn” diye bildiğimiz Felak ve Nas Sureleriyle ilgili olarak tefsirlerde şu bilgilere rastlıyoruz:

“Hz. Peygamber'in (a.s.m.) mübarek başının kıllarından bir kadın sihir yaptı. On bir düğüm, on bir ukde yapıp, büyü manasına onlara üfledi. Hz. Peygamber (a.s.m.) rahatsız oldu. Fakat Hz. Cibril (a.s.) bu kılların düğüm yapıp bir taşla atıldığı kuyuyu haber verdi. Hz. Ali Efendimizi (r.a.) göndererek, onu oradan çıkardılar.

On bir sihirli düğüme karşı on bir şifalı ayet, ‘*Kul eûzü bi-rabbi'l-felak*’ beş ayet, ‘*Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs*’ altı ayet olmak üzere toplam on bir ayet, her bir ayet okunup sihirli düğümlere üflendikçe, Resul-i Ekrem Efendimiz (a.s.m.) rahatladı. Ve bu suretle o, on bir sihirli düğüm çözülmüş oldu.”

Sihrin İslamiyet'te Őirkle beraber tutulduğuna dair ayrıca hadis-i nebevî var. Sihir, sihir yapmak ve yaptirmek, Allah'a ortak koŐmakla bir sayılmıŐtır.

* * *

Manzumeler

ŞİİRİ VE ŞİİRSEL SÖZÜ SEVEN Hulusi Bey'in *Risale-i Nur*'dan ilhamen yazdığı bir hayli manzumesi var. Şiire hayal karışabileceği ihtimalinden hareketle, şiirlerinin başına "Hakikat" başlığını koymayı ihmal etmez. Böylece şiirlerinin hayal mahsulü olmayıp hakikat olduklarını ifade etmek ister. Bunlar, Tasvir-i Hakikat, Ezvak-ı Hakikat, Derman-ı Hakikat, Lisan-ı Hakikat, İkaz-ı Hakikat, İrşad-ı Hakikat ve Tercüman-ı Hakikat başlıkları altında yer alır.

Bu şiirler okunduğunda içlerinde hayal mahsulü bir şey olmadığı, sağlam bir imanın, ümit ve şevk dolu bir ruh halinin yansımaları oldukları görülecektir.

Manzumeler, genelde dörtlü mısralardan sonra ikişer satırlık nakaratlar tarzında devam etmektedir. Esasında Hulusi Bey'in şiir yazmak gibi bir lüksü yoktur. O, sadece hakikatleri beyan ederken, onlara şairane bir üslup giydirmek istemiştir, hepsi o kadar. Üstad'ın *Lemaat*'ta "Şiire benzer şiir değildirler" dediği gibi, bunlara Nurlardan mülhem nesr-i manzum hakikatler demek daha doğru olur

Tasvir-i Hakikat

Bu Nurlara Bismillah ile girelim ey kardaşlar
Bu *Sözler*'e hamdederek başlayalım ey yoldaşlar
Bu bağlara şükrederek biz bakalım ey haldaşlar
Bu gülleri fikrederek koklayalım ey dindaşlar
Tullab-ı Nur elleriyle kurtulacak çok düşmüşler
Naşirlerin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler
Selam olsun hepinize ey Kur'an'ın hadimleri
İkram olsun ruhunuza ey Nurların naşirleri
İman dolsun kalbinize ey *Sözler*'in kâtipleri
Envar dolsun kabrinize ey Nurların şakirtleri
Tullab-ı Nur elleriyle kurtulacak çok düşmüşler

Naşirlerin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler
Talebelerin Üstad'ına, Said derler hem adına
Bu ümmetin imdadına, Nursî memur irşadına
Nasihati ihvanına, koşun halkın ıslahına
Nur'la gidin yanlarına, davet edin ahkâmına
Tullab-ı Nur elleriyle kurtulacak çok düşmüşler
Naşirlerin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler
Korkmayınız kıl ü kalden, Allah sizi kurtaracak
Yılmayınız hücumlardan, *Sözler* sizi kurtaracak
Bıkmayınız derd ü gamdan, Nurlar sizi kurtaracak
Çıkmayınız nurlu yoldan, yoktur başka kurtaracak
Tullab-ı Nur elleriyle kurtulacak çok düşmüşler
Naşirlerin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler
Birlikleri tevhitlidir, yok bunlarda ayrılık
Fikirleri teslimlidir, yok bunlarda gayrılık
Kullukları imanlıdır, yok bu zümrede azgınlık
A'malleri ihlaslıdır, yok işlerinde bozukluk
Tullab-ı Nur elleriyle kurtulacak çok düşmüşler
Naşirlerin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler
Üstadları yalnızken, sırren oldu tenevveret
Şakirtleri pek az iken, binler oldu bak ne hikmet
Hadimleri pek yok iken, Allah verdi Nur'a nusret
Bu Hulusi bermur iken, Allah verdi şükr-ü nimet
Tullab-ı Nur elleriyle kurtulacak çok düşmüşler
Naşirlerin dilleriyle dirilecek çok ölmüşler

Ezvak-ı Hakikat

İmanında kemal olan, zulümlerden ürkmez asla

İhvanında fena bulan, zalimlerden korkmaz asla
Mevcudatta hakkı gören, hududundan çıkmaz asla
Bu âlemde Nur'a eren, ezvakından doymaz asla
Her yerde hazırdır Allah, her şeye kâdirdir Allah
Ne misli var, ne nazîri, amenna elhamdülillah
Mesaibin cümlesinden, ancak Allah kurtarıcı
Mehalikin darbesinden, ancak Allah koruyucu
Menahinin küllisinden, ancak Allah saklayıcı
Measinin cemiinden, ancak Allah bekleyici
Her yerde hazırdır Allah, her şeye kâdirdir Allah
Ne misli var, ne nazîri, amenna elhamdülillah
Bak dağlara haşmeti gör, bak asara kudreti gör
Bak bağlara nimeti gör, bak esrara hikmeti gör
Bak çaylara sürati gör, bak ebhara vüsati gör
Bak canlara cenneti gör, bak envara rahmeti gör
Her yerde hazırdır Allah, her şeye kâdirdir Allah
Ne misli var, ne nazîri, amenna elhamdülillah
Derman istersen derdine, gel Kur'an'dan devayı al
İman istersen kalbine, gel *Sözler*'den safayı al
Bürhan istersen aslına, gel derslerden kimyayı al
Umman istersen zevkine, gel Nurlardan manayı al
Her yerde hazırdır Allah, her şeye kâdirdir Allah
Ne misli var, ne nazîri, amenna elhamdülillah
Girdik Nur'un bahçesine, nimetleri tattık hadsiz
Daldık Nur'un havuzuna, elmasları bulduk hadsiz
Vardık Nur'un çeşmesine, kevserleri içtik hadsiz
Gittik Nur'un ravzasına, hikmetleri gördük hadsiz
Her yerde hazırdır Allah, her şeye kâdirdir Allah

Ne misli var, ne nazîri, amenna elhamdülillah
Meslek-i Nur, saliklere rah-ı Hakkı gösteriyor
Üstad-ı Nur, taliplere iman yolu öğretiyor
Şakird-i Nur, muhtaçlara zevk-i ihlas belletiyor
Nurcu muhlis, mü'minlere nurlu *Sözler* dinletiyor
Her yerde hazırdir Allah, her şeye kâdirdir Allah
Ne misli var, ne nazîri, amenna elhamdülillah

Derman-ı Hakikat

Ey derde derman isteyen, gel Urfa'ya dermanı al
Ey ruhu seyran isteyen, gel Urfa'ya fermanı al
Ey zevke umman isteyen, gel Urfa'ya burhanı al
Ey aşka cevelan isteyen, gel Urfa'ya meydanı al
Yükseklerden düze indim, veda ettim ben dağlara
Hâlık'ımın mülkündeyim, selam olsun ihvanlara
Gerçi hayli bocaladım, aradığım bulamadım
Sağı solu çok dolaştım, matlubuma eremedim
Bu hallerden bunalmıştım, ümidimi kesmemiştim
Hadsiz şükür Sübhan'ıma, Nur ismiyle kurtarıldım
Yükseklerden düze indim, veda ettim ben dağlara
Hâlık'ımın mülkündeyim, selam olsun ihvanlara
Küllü şeye kadir olan, o Hâlık-ı kevn ü mekân
Muhataplar halk eyledi, hamd ve şükür ol Müstean
Nurlu dersler dinleniyor, minnet sana ey keremkâr
Fani ömür çevriliyor, bâkî ömre ey rahmetşan
Yükseklerden düze indim, veda ettim ben dağlara
Hâlık'ımın mülkündeyim, selam olsun ihvanlara
Hakim değil şuurumuz, biz kadere imanlıyız

Hayal değil meşhudumuz, biz hakikat yolcusuyuz
Sanat değil matlubumuz, biz Sâni'in masnuyuz
Fani değil maksudumuz, biz Bâkî'nin mahlukuyuz
Yükseklerden düze indim, veda ettim ben dağlara
Hâlık'ımın mülkündeyim, selam olsun ihvanlara
Kur'an'dadır bütün eşya, yaş ve kuru buna inan
Ferman eder böyle Hüda, inanırız ez ruh u can
Furkandadır her bir mana, delilimiz bütün cihan
Hitap eder Kur'an sana, derslerimiz birer burhan
Yükseklerden düze indim, veda ettim ben dağlara
Hâlık'ımın mülkündeyim, selam olsun ihvanlara
Uhuvvettir düsturumuz, kardaşlığın şevki çoktur
Muhabbettir matlubumuz, sohbetlerin feyzi çoktur
Hak rızası maksudumuz, Muhammed'in rahmi çoktur
Muhlis der ki, biz mü'miniz, Hakk'a şükrün zevki
çoktur

Yükseklerden düze indim, veda ettim ben dağlara
Hâlık'ımın mülkündeyim, selam olsun ihvanlara

Lisan-ı Hakikat

Allah'a inananlar, hiç merak etmeyiniz
Allah'ın inayeti, hem himayesindeyiz
Zulümlerden bizleri kurtarıyor Rabb'imiz
Madem Allah'ımız var, biz "Hasbünallah" deriz
"Eşkû bessî ve hüznî ilallâh" bilmeli
"Ve asâ en tekrehû" fermanını duymalı
Haksızlığa sen hakkı, beyan eder ol
Zulmü çeker sineye, der can eder ol
Derdi sürer yaraya, derman eder ol

Hâlık'ıyla huzurda, şükran eder ol
“Eşkû bessî ve hüznî ilallâh” bilmeli
“Ve asâ en tekrehû” fermanını duymalı
Kardeşlere şefkati, Peygamber'in âdeti
Milletine re'feti, dersleriyle hizmeti
İhlasına hücceti, Allah için uzleti
A'dasına rahmeti, Muhammed'in (a.s.m.) sünneti
“Eşkû bessî ve hüznî ilallâh” bilmeli
“Ve asâ en tekrehû” fermanını duymalı
Vehhamlara der, zarar ummayın mü'minlerden
Bunlar Kur'an tefsiri, korkmayın mü'minlerden
Bunlar imanın dersi, kızmayın mü'minlerden
Huzur sükûn sebebi, ürkmeyin mü'minlerden
“Eşkû bessî ve hüznî ilallâh” bilmeli
“Ve asâ en tekrehû” fermanını duymalı
Siyasetle şeytanı, meslek-i hak reddeder
Diyanetle imanı, meşreb-i hak emreder
Geda ile sultanı, mezheb-i hak bir eder
Muhlis ile ihvanı, menba-ı hak bir eder
“Eşkû bessî ve hüznî ilallâh” bilmeli
“Ve asâ en tekrehû” fermanını duymalı

İkaz-ı Hakikat

Üstad çıkmış zindandan, müjdeler hepimize
Zalimleri kahredip göstereceğin Hüda bize
Nurlar daim parlasın, lütfetsin Allah bize
Sakar me'vud dinsize, hamd olsun Rabbimize
Nurlar Kur'an tefsiri, bize büyük nimettir

Şakirtlere vazife, ihlas ile hizmettir
Mülhidler zalim olmuş, istiyorlar belayı
Kulaklar sağır olmuş, duymuyorlar sadayı
Gözleri âmâ olmuş, görmüyorlar eşyayı
Kalpleri kasi olmuş, bilmiyorlar Mevla'yı
Nurlar Kur'an tefsiri, bize büyük nimettir
Şakirtlere vazife, ihlas ile hizmettir
Ahkeme'l-Hakimîn var, inanmışız biz O'na
Ekreme'l-Ekremîn var, dayanmışız biz O'na
Erhame'r-Rahimîn var, sığınmışız biz O'na
A'dele'l-Adilîn var, güvenmişız biz O'na
Nurlar Kur'an tefsiri, bize büyük nimettir
Şakirtlere vazife, ihlas ile hizmettir
Nur şakirdi çalış sen, Allah ecrin verecek
Sana kalkan elleri, Rabb'in kırıp ezecek
Dırdır eden dilleri, Sâni kökten kesecek
Hain bakan gözleri, Basîr âmâ edecek
Nurlar Kur'an tefsiri, bize büyük nimettir
Şakirtlere vazife, ihlas ile hizmettir
Üstad'ını örnek yap, euzü çek şeytana
İhlasını rehber yap, besmele çek Kur'an'a
Namazını miraç yap, tekbiri çek Yezdan'a
Tevhidini siraç yap, kandili çek merdane
Nurlar Kur'an tefsiri, bize büyük nimettir
Şakirtlere vazife, ihlas ile hizmettir
Emelimiz kudsîdir, sarılalım Kur'an'a
Üstadımız Nursî'dir, yapışalım burhana
İhvanımız nurludur, dayanalım Sultana

Muhlisiniz diyor ki, yalvaralım Sübhan'a
Nurlar Kur'an tefsiri, bize büyük nimettir
Şakirtlere vazife, ihlas ile hizmettir

Muhtelif Beyitler

Hulusi Ağabey, içinde hikmet olan şiire meraklıdır. Bizzat kendisinin yazdığı Nur'dan mülhem şiirlerle birlikte, zaman zaman derslerde çeşitli şairlerden aktardığı beyitlerle de sohbeti süslediği vâkidir. Burada onun dersler arasında dilinden dökülen ve çeşitli şairlere ait beyitlerden, kıtalardan derlediğimiz bir demet sunacağız:

Ehl-i irfan meclisinde aradım kıldım talep
Her hüner makbul ise de, illa edep, illa edep

* * *

İlahî dide-i canı münevver kıl tecelladan
Seni görsün ta âşık cümle eşyada
Seni, Sen'sin bilen ancak
Ki senden başka yoktur Hak
Budur bildiğimiz mutlak
Gelir esma müsemmadan

* * *

Afet-i gamdan acep
Dünyada kim azadedir
Herkesin bir derdi var
Mademki Ademzadedir

* * *

Öğren ilmi, etme şek
On beynamazdan iyidir bir eşek

* * *

Kelamın fidda ise, sükûtun olsun zehep

Kemal ehli kemali sükûtta buldular hep

* * *

Müstakim ol, Hz. Allah utandırmaz seni

Korkma düşmandan, ateş olsa yandırmaz seni

* * *

Her söyleneni dinle

Ol söyleteni anla

Hoş eyle kabul canla

Mevla görelim n'eyler

N'eylerse güzel eyler

Az ye, az uyu, az iç

Ten mezbelesinden geç

Dil gülşenine gel, göç

Mevla görelim n'eyler

N'eylerse güzel eyler

* * *

Etme ar, öğren oku ehlinden

Her şeyin ilmi güzel cehlinden (Nabi)

* * *

Ne kadar cehd edersen murade

Olmaz mukadderden ziyade

* * *

Ekmeyen biçmedi bu mezrada elhasıl

Kime lazımsa ekmek, ona lazım ekmek

* * *

Ayinedir bu âlem her şey Hak ile kaim

Mir'at-ı Muhammed'den Allah görünür daim

* * *

Hüda kâdir üşütmez kar içinde
Yakmaz Halil'ini nâr içinde

* * *

O pırtı, bu pırtı
Bir gün yere gelir
Hepimizin sırtı

* * *

Zalimin rişte-i fa'li için bir ah yeter
Mani-i rızık olanın rızkını Allah keser

* * *

Hakk'a tefvîz-i umûr et
Ne elem çek, ne keder
Zuhura gelir elbet
Ne ise hükm-ü kader

* * *

Ebna-i zaman her hünere aferin verir
Ya Rab, bu aferin ne tükenmez hazinedir

* * *

Akrabaydık, akrep olduk biz bize
Ayrı düştük, bakmaz olduk yüz yüze

* * *

Hak tecelli eyleyince her işi asan eder
Halk eder esbabını, bir lahzada ihsan eder

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TANIYANLARIN DİLİNDEN

Hulusi Ağabey, 90 yıllık bereketli ömründe Allah'ın izniyle, pek çok insanın imanının kurtulmasına vesile oldu.

Bütün Vaktini Hizmete Adamıştı *Necmeddin Yahyagil (Oğlu)*

Babam, bütün vaktini hizmete adamıştı. Meşakkatli bir hayat geçirmesine rağmen, on üç yaşında başladığı namazını ömrünün sonuna kadar bir kez olsun terk etmemiş.

Birçok muharebeye katılmış. Çanakkale Harbi'nde emrine verilen 89 kişilik bölüğüyle başarılar kazanmış. Rus cephesinde çarpışmış, Bakü'nün alınışında bulunmuş. O yokluk günlerinde, çetin kış şartlarında hem düşmana karşı savaşmış, hem de oruç tutmuşlar. Anlatırdı. Günlük altı zeytinlik kumanyaları varmış. Bunlardan üç tanesini sahurda, üç tanesini de iftar açarken yerlermiş.

Sakarya, Çanakkale ve Rus harplerinden madalya ve beratlar kazanmıştı. İzmir'in kurtuluşunda da şehre ilk giren bölüklerden birinin başında olduğunu söylerdi. "Padişahım çok yaşa diyerek şehre girdik" derdi.

Allah'tan başka kimseden korkmazdı. Korkusuz, pervasız biriydi. Subaylar kendisinden çok korkarlar, erler ise kendisini çok severlerdi. Komutan olduğu yerlerde askere okunacak hutbeyi kendisi yazar verirdi. Hafız değildi, ama Kur'an'ı çoğu hafızdan iyi bilirdi. Hafızlar gelip ona danışarlardı. Zekâsı çok kuvvetliydi.

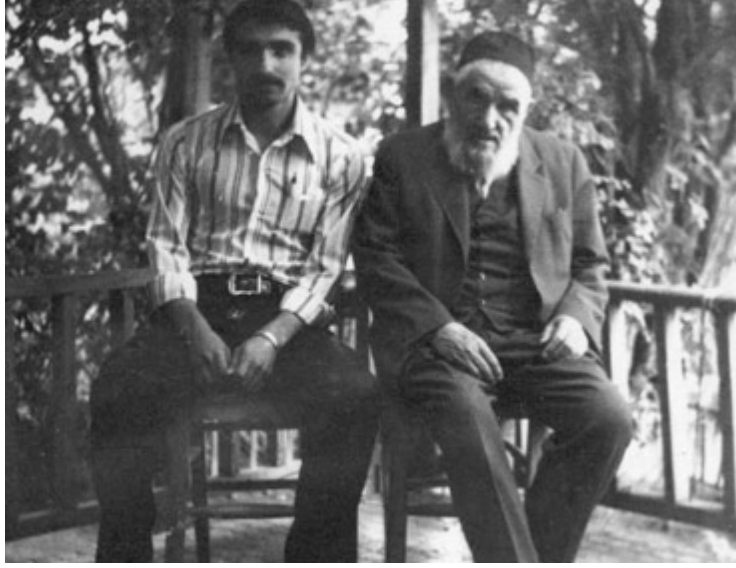
Dünya Malına Kıymet Vermezdi

Dünyayla maddî bir bağlantısı yoktu. Hayatında bir tek hediye kabul etmemişti. Dünyada bir tek çöp almadığı gibi, ben küçükken dedemden kalan evi de sattı. Öldüğünde üzerindikilerden başka bir eşyası, malı yoktu. Maddî hiçbir miras bırakmadı bize. İşi gücü ibadetti. Uyku nedir bilmezdi.

Emekli olduktan sonra Elazığ'a geldiğinde evde aynı odada kalırdık. Gece yarıları uyanışında kendisini ya namaz kılarken ya da risale yazarken bulurdum. *Delail-i Hayrat* ve Kur'an-ı Kerim'den başka kitap yoktu odada. Katiyen abdestsiz gezmezdi.

O günler matbaa, teksir makinesi gibi imknlar olmadığından risaleleri yazarak oğaltırlardı. Babam ve arkadaşları içeride yazarken ben kapıda bekçilik yapardım. O günler, dinin baskı altında tutulduğu günlerdi. Bana “Sen bu hizmetin kapıcısısın” derdi. O beni sevindirmeye yeterdi.

Öldükten sonra dkknıma geldi. Geldiğini başkasına söyledim, sonra gelmez oldu.

Hulusi Ağabey, torunu Hasan'la birlikte

* * *

Zeki ve Ketum Bir Zattı

Naci Yahyagil (Oğlu)

Muhammed Orakçioğlu, Hulusi Ağabey'in hayatı hakkında bir şeyler yazmak için oğlu Naci Yahyagil'in bilgisine başvurur. Bunun üzerine Naci Yahyagil, babası hakkında Orakçioğlu'na bir mektup yazar. Hulusi Ağabey'in şahsiyetiyle ilgili bazı bilgileri de ihtiva eden bu mektup, 24 Aralık 1987 tarihini taşır. İstanbul'dan yazılan mektup, "Muhterem Hacı Muhammed, 11.12.1987 tarihli mektubunu ve evrakı alıp sevindim" diye başlayıp şöyle devam etmektedir:

"Babamın kaleme aldığı askerî safahatı, tamamen her türlü hissiyattan uzak, objektif bir üslupla yazılmıştır. Allah rahmet eylesin, babam zeki ve çok ketum bir zattı. O kadar ki, ben onun Çanakkale'de yaralandığını işitmişim ama yarasını ortaokuldayken Elazığ'da beni götürdüğü hamamda gördüm.

Yine hatırımda, (Çardak'ta) çekilmiş bir resimde 'Acı günlerin hatırası' diye bir kayıtle orada sivil kıyafetli, elinde demir bastonla... (Bu baston zannedersen hâlâ evdedir.) O bastonun bende ayrıca bir hikâyesi vardır. Ordumuz yaptığı muharebelerde hep muzaffer olmuş, baştakiler masa başında haksız şartları kabullenerek mütareke yapmışlardır. Bu sebepten gönderdiğim hatıratta okuyamadığım bir yeri ben 'müteessiren' diye çözüp yazdım.

"Gökte Nur Çıkmış"

Çanakkale muharebelerinin sonlarına doğru 'Gökte nur çıkmış!' diye bir rivayet vardı. Bunu kendisine sordum. 'Ben o gece uykumda gördüm. Ertesi gün rüyamı arkadaşlara anlattığımda bana 'Bizzat gördük' demişler' diye anlattı. O nur 'İnnâ fetahnâ' diye başlayan ayet-i kerimedir. Bu hadiseye bile hatıratında yer vermemiştir. Onun için her türlü hissiyattan ârî, objektif olarak hatıratını yazmıştır. Daha birçok hadisat, hatıratında yer almamıştır. (Tabii sebebi var.) Ben birçok şeyleri kendi merakımla, arkadaşları ve yakınlarından öğrendim. Bana 'Eski yazıyı bu evde yalnız sen biliyorsun, okursan sen okursun' demişti 1986'da...

Hatıratının başında, ‘Vefatımda vârislerim bundan bir hülâsa çıkarsınlar’ ibaresi, o zamana aittir.^[27] Zaten kendisi hülâsadan da kısa bir not yazmıştı. Yazık ki, sağdan soldan derlediğim hususları bizzat kendisinden dinlemek istedim. Ne ben o gayreti gösterdim, ne de kendisinin böyle bir gayreti oldu.

1950’den sonra dinî hayat, bilhassa hacca gidişi senelerinden evvel, vefatına kadar olanını, sen benden de çok iyi biliyorsun. Benim bildiklerimi ve anlatacaklarımı birleştirirsen bir şeyler ortaya çıkar diyorum.

Göndermiş olduğunuz hatırat, 1956 vasiyeti, aile şeceresini aynen gönderiyorum.

Gayretinize ve alakanıza çok teşekkür ediyorum. Allah senden razı olsun. Ona da Allah rahmet eyleye.

Naci Yahyagil

Not: Aile şeceresiyle 1956 vasiyetini alıkoydum. Sizde yoksa gönderirim.”

* * *

Ondaki Nuru Görmemek Mümkin Değildi

Kamile Alpaslan (Torunu)

Dedem çok farklı bir insandı. Onu anlatmak mümkün değil. İlkokula gidiyordum. Yolda bir avuç para buldum. Avucumda tuta tuta yanına geldim. “Kız o ne?” dedi. Ben sevinçle, “Dede para buldum” diye gösterdim. Birden kaşlarını çattı. Sert bir bakışla, “Git o parayı aldığın yere koy!” dedi. Bana o ders oldu, ondan sonra başkasının parasına el sürmedim.

Dedem erzakların içine bereket duası yazıp koyardı. Hâlâ o yazılar duruyor. Onun için o evdeki bereket hâlâ devam ediyor. Evimizin misafiri bitmezdi. Ama yemekler yendikten sonra hep artardı.

Dedemin halası Sıdıka Hanım (ölümü 4 Ekim 1962) ailenin büyüğüdü. Her bayram önce onun yanına giderdik. Güler yüzüyle aileyi karşılar, dedeme sarılıp öperdi. Aile fertleri arasında büyük saygı ve sevgi vardı.

Aile iki büyük yangın atlattı. Birincisinde her şeyleri yanmış. Mehmed Dede, Elazığ’daki evin bahçesinde büyükçe bir çadır kurmuş. Selamlık olarak orayı kullanmaya başlamış. Amcalarım ve babam oyun oynarlarken o çadırın yanmasına ve içinde bulunan bütün eşyaların, bu arada aile şeceresinin de yanmasına sebep olmuşlar. Evde bulunan emir erleri yangını söndürmeye çalışsa da muvaffak olamamışlar.

Tayinim Niğde’ye çıkmıştı. “Ben de sizinle geleceğim” dedi. “Dede sen zahmet etme” dedim. “Ne o beni istemiyor musunuz?” dedi. Ben onun yorulmasını istemiyordum. Eşyalarımızın başında bizimle beraber geldi. Evi yerleştirmeye nezaret etti. Müthiş bir şefkat ve sevgisi vardı.

Evlendiğimde bana bir Kur’an-ı Kerim, bir ayna, bir de tarak hediye etmişti. Ve bana hiç unutmadığım şu nasihati yapmıştı:

“Bak kızım, bu evden gelinlikle çıkıyorsun, o evden de kefenle çıkacaksın!”

Üstad'ın Balıyla Şifa Buldum

Dedemle aile içi sohbetlerimizde içimden geçen soruları kendisine sormadan cevaplardı.

Bir gün kendisine Üstad'ı sordum. O anda gözlerinin parladığını hissettim. O tatlı sadasıyla Üstad'ı anlattı. Âdeta yanakları kızarmış, çok memnun olmuştu.

Üstad Hazretleri dedeme bir bal vermiş. Dedem de bunu muhafaza etmişti. O balı devamlı çoğaltmıştı. Hâlâ o baldan durur. 1988 yılında yüz felci geçirmiştım. Bir türlü iyileşmiyordu. Aldığım ilaçlar da fayda vermiyordu. 4-5 ay sonra annem Niğde'ye geldiğinde o şifalı baldan verdi, anında ağzım eski haline geldi.

Bediüzzaman vefat ettiği zaman çok üzölmüş, âdeta yetim kalan bir çocuk sıfatına bürünmüştü. Her zaman beyaz takke takan dedem, ondan sonra siyah takke giymeye başlamıştı. O Ramazan Bayramı evin selamlığında Üstad için taziyeye gelenleri kabul etmişti.

“Öf Be!” Dediğim Anda Dedem Karşıma Çıktı

Babamı kaybetmişim. Bir sene arayla beyim ağır bir ameliyat geçirmişti. Çok sıkıntılı günler geçiriyordum, çaresizdim. Odadan çıkıp mutfağa doğru giderken biraz isyan dolu bir şekilde elimi havaya kaldırarak, “Öf be!” dedim. Baktım mutfakta birden dedemle babam karşımda! Dedem parmağını dudağına götürerek bana sus işareti yapıyor. Ondan sonra içimde o sıkıntıdan da o isyan halinden de eser kalmadı.

Tunceli'den getirttiğı Zarife isimli bir yetim kız vardı. O evimizin bir parçasıydı. Onu yetiştirdi ve ona güzel bir terbiye verdi. Sonra da Zülfikâr isimli bir gençle evlendirdi.

Dedem, her bayramda aile efradına hediye almayı ihmal etmezdi. İki eliyle yanaklarımızı okşar ve öperdi. Bazen destelerle mendil alır, gelenlere de verirdi. Halası Sıdika Hanım'ı her cuma günü mutlaka ziyaret ederdi.

Mesleğini Çok Severdi

Dedem, mesleğini çok severdi. 1974 Kıbrıs Çıkarması olduğunda öyle heyecanlıydı ki, merdivenleri dörder dörder çıkıyordu. O zaman, “Keşke şimdi ben de asker olsaydım” dediğini hiç unutmam.

Vefatından önce İskenderun’dan gelip ziyaret etmiştim. Ayrılırken üzerinde hiç o zamana kadar görmediğim bir hal vardı. Ağlıyor, gözlerinden yaşlar süzülüyordu. “Dede niye ağlıyorsun, ağlama! Bir telefon edersin, hemen gelirim. Hem Hüsamet’in’le bayramda geleceğiz” dedim. O zaman bana manalı manalı baktı, “Gelirsiniz, bayramınızı yaparsınız!” dedi. Tabi ben o zaman bunun manasını anlamamıştım. Meğer “Bensiz bayram yaparsınız!” demek istiyor ve vefatını haber veriyordu.

Kardeşim Mustafa’yla bana her cuma birer avuç fıstık verirdi. Bana çok sana az verdi diye sayardık, her defasında fıstıkların sayısı eşit çıkardı.

Evlenirken yakınlarıma, “Eğer ağladığınızı görürsem imzayı atmam!” demiştim. Elazığ’ın bir köyü olan Sivrice’ye gelin gidiyordum. İmzayı atana kadar kendilerini tuttular, ağlamadılar. İmzadan sonra baktım dedem de dâhil, hepsi ağlıyor.

“Kafamı Kessler Bu Derse Giderim!”

Evlerin arandığı bir zamandı. Dedeme dedim ki: “Bu gün derse gitme!” “Bilsen kafamı kesecekler, ben yine bu derse giderim!” dedi.

Bizim evin misafir salonu genişti. Zaman zaman siyasîler, yüksek bürokratlar gelirdi. Mesela Cahit Dalokay, Fehim Adak, Korkut Özal, Bekir Berk gibi zatlar gelirdi. Bizim eve siyasîler gelirdi ama siyaset konuşulmazdı.

Bana hiçbir zaman, “Başını ört!” diye emretmedi. Çok soğuk bir günde okula giderken, “Kızım başını ört!” dedi. “Dede sıkılıyorum” dedim. “Bari şapka giy!” dedi, hepsi o kadar...

Keşke dedem yaşasaydı. Ben eğer *Risale-i Nur* talebesi olacaksam, dedem gibi olmak isterim. Bakış açısı geniş, aydın ve kendisini saklayan biriydi.

Yemekte Sünnete Riayet Ederdi

Dedem, son derece disiplinli, dirayetli olmasına rağmen, son derece de sevgi ve saygı doluydu. Takkesiz yemeğe oturtmazdı. Hanımlar da yazmalarını takarlardı. Herkesin sofrada hazır olmasını isterdi. Dedem sofradan kalkmadan kimse kalmazdı. Yemekte sünnete dikkat ederdi.

Karşı komşumuz Besime Hanım, dedemin odasının ışığının sabahlara kadar yandığını söylerdi. Yine bir gün dedemin odasından gökyüzüne doğru yükselen bir nur gördüğünü söylemişti.

* * *

Kamile Hanım, 38 yaşındayken dedesini kaybeder. Dedesini ve ona duyduğu özlemi bir yazıyla kaleme alır. Bu yazıyı birlikte okuyalım:

“Dedem, Emekli Albay Hulusi Yahyagil’i anlatıyorum:

26 Temmuz 1986 Cumartesi saat 22.45’de dedem her fani gibi dünyayı terk eylemiştir.

Bu acı haberi İskenderun’da bulunduğum sırada aldım. Kendisini dünya gözüyle bir kere daha görebilmek için Elazığ’a geldim ve gördüm. Gözleri aralık, kulakları yeşile meyyal, yüzü nurluydu. Allah’ın büyüklüğü, bizleri gördükten sonra gözleri kapandı.

Dedem 1895 yılında Elazığ’da doğmuştur. Babası Askerî Kâtip Mehmed Efendi’nin ve Nazife Hanım’ın tek evladıdır. Onur verici, gıptayla bakılacak bir hayat geçirmiştir. Bildiğim kadarıyla maddî ve manevî bir sıkıntısı olmamıştır.

Yahyagil ailesinin tek erkek evladı olmasına rağmen yaşından her zaman olgun davranmış.

Erzincan’da askerî okula kaydını yaptırmışlar. Öğrenciliği çalışkanlıkla ve sınıflarını geçerek devam etmiş. Kara Harp Okulu’na girdiği zaman Birinci Cihan Harbi çıkmış. Ve orduda görev verilmiş. Her Türk gibi orduda yararlıklarda bulunmuş.

Çanakkale’de Yaralanmıştı

26 Temmuz 1915 günü Çanakkale’de bir İngiliz kurşunuyla yüzünden, göğsünden yaralanarak gazilik mertebesine erişmiştir. Daha sonraları Kafkas Cephesi’nde de savaşmıştır. Birinci Cihan Harbi bittikten sonra yarım kalan okulunu bitirmiştir.

1917 senesinde amcasının kızı Halise Hanım’la hayatını birleştirmiştir. Evliliğinden üç oğlu, bir kızı dünyaya gelmiştir. Subay olduğu için vatanın her yerinde hizmet vererek vatanına hizmet etmiştir. 1950 yılında askeriyeden emekli olmuştur. Artık bundan böyle kendini, içinde her zaman bulunan iman aşkına vermiştir.

İlk haccına gidişi kendi arkadaşlarıyla beraber olmuştur. Genç, dinamik bir şekilde orada yapılacak dinî görevleri camide toplanarak tatbik edilerek ve bilinçli bir şekilde tatbikatını yaptırarak bu hac görevini ifa etmiştir.

Hulusi Ağabey, evinin bahçesinde yapılan bir Nur dersinde

Evimiz oldukça geniş bir evdi. Kışın erkekler selamlıkta toplanır, sohbet eder, yazın evimizin bahçesinde sohbet ederlerdi. Tabii bu sohbetler din üzerineydi. Dedem çok güzel konuşur ve kimseyi kırmamaya dikkat gösterirdi.

Ailesiyle İlgilenirdi

Belki mahallî tabirle gölgesi ağır bir insandı. Ama sevilir, sayılırdı. Benim babam dedemle beraber oturduğu için bizlerin üzerinde emeği çok fazladır. Liseyi bitirinceye kadar derslerimizde yardımcı olmuştur. Bilhassa matematikten her

sorduğumuzu cevaplamıştır. Okuduğumuzla ilgilendiği gibi, Kur'an-ı Kerim'i de bize o öğretmiştir.

Seyahati çok seven dedem, yılın muhtelif aylarında geziye çıkardı. Geziden döndüğü zaman, evimiz şenlenirdi. Kısa süreli yolculuklarına dayanamayan bizler, heyhat şimdi neler hissediyoruz bir bilerseniz!

Dedem, aile fertlerine duyduğu yakın alakayı akrabalarına ve dostlarına da duyardı. Akrabalarıyla akşamları oturup konuşmak onun için bir zevkti. Mutluluğunu ve huzurunu gözlerinden anlamak mümkündü.

“Cennet Beyinin Ayağı Altındadır”

Torunlarını evlendirdiği zaman, bir baba gibi davranmıştır. Bizlerin evlerine gelip kaldığı zaman göğsü kabarmıştır. Erkek torunlarının eşleri hürmette kusur etmedikleri gibi, eşim de onun sözünden hiç çıkmadı. Biz evlendiğimiz zaman eşime benim için, ‘Kamile sana Allah emaneti’ dedi. Bana döndü, ‘Kızım, cennet beyinin ayağı altındadır’ demişti. Bu sözlerden derin manalar çıkarmak mümkündür.

Elimizden geldiğince hürmette kusur etmedik. Ne kadar dağlar mani olsa da ona hizmet etmeye gayret ettik. Uzakta olduğum ve çalıştığım için her gün yanında olmayı arzu ettiğim halde gelemiyordum. En kısa ve en uzun izinlerimi onun dizi başında geçirmek, bana en lüks bir otel veya dünyanın en güzel yerinden daha güzel gelirdi.

Onun Mutlu Olması Hepimizi Mutlu Ederdi

Sabah otobüsten inip eve gelince, ilk işim odasına girip, ‘Ben geldim’ der, elini öperdim. Bakar, sevinir, ‘Yalnız mısın?’ derdi. Çok sevdiği damadı Hüsamettin'i gözleri arardı. O da senede bir veya iki sefer gelip, yıllık iznini yanında geçirirdi. Onun sevinip mutlu olması hepimizi mutlu ederdi.

Zaman treni çok hızlı geçiyordu. Çok sevdiği dostlarından olan ve ‘manevî evladımın’ dediği Hacı Muhammed Orakçioğlu, her sabah uğrayıp hatırını sorar, gelen mektuplarına cevap yazar, hizmette kusur etmemeye çalışırdı. Heyhat, böyle dostlar bulabilir miyiz ki?

İşte dedem öyle bir nur ki, her şeyi kalbinde gizli, kendini yüksek görmeyen, devamlı mütevazı, kusursuz bir insandı. Ama o kendini böyle tanımlamıyor. Kendini devamlı gizliyordu. Ondaki o nuru görmemek, hissetmemek mümkün değildi. O gençliğinde bile askerini atına bindirip yularından çeken bir subaydı. Dedemi anlatmak satırlara sığmaz, gücüm yok ki yaprak yaprak döküp anlatayım.

Evimiz Misafirsiz Geçmezdi

Dedem öğle namazından çıkıp yanında misafirlerle yemeğe geldiği zaman hepimiz sevinirdik. Selamlıkta ilk zamanlar divan sinilerini hazırlardık. Gelen misafir, kısmetiyle gelir, yemeğini yerdi. Sonra bizler de oturup yerdik. Ve o tenceredeki yemek bitmek bilmezdi. Sofrasındaki her misafir, her kim olursa olsun aynı değeri taşırdı.

Ah o Ramazan geceleri ne güzel günlerdi! İftar ve sahur yemekleri bir huzur içinde yenilip kalkılırdı. Teravih namazını cemaate dedem kıldırır, kısa fakat anlamlı sohbetleri kulaklarımızı çınlatırdı. Ramazan'da dostlarına yemek vermek onun için bir zevkti. Eskiden yemekleri babaannem ve annem yapardı. O nazik, duygulu dedem, her yemekten sonra gelir, her ikisine de 'Elinize sağlık' der, gönüllerini alırdı.

Evlat Acısı Bir Kor Gibi İçindeydi

Babaannemi 9 Kasım 1968 yılında kaybettik. Dedem çok üzüldü. Ama o vakur halini kaybetmedi. Biliyordu, herkesin gideceği yere o da gitmişti. Bizleri teselli etti. Ama zaman acıydı.

İkinci oğlu Necati amcamın da kaderde baba ocağında ruhunu 21 Mayıs 1974 yılında teslim etmek varmış. O zaman dedem çok yıkıldı. Evlat acısı bir kor gibi içindeydi. Acısını namaz kılarak hafifletmek istiyordu. Bir baba olarak evlat acısını görmek çok zordu. O bunun da acısını Cenab-ı Allah'ın inayetiyle hafifletti.

Artık zaman çizelgesi gün be gün aşağıya kayıyordu. Dedemin, kısa süreli rahatsızlıkları bizleri tedirgin ediyordu. Fakat 1983 yılının 15 Şubat'ında ağır bir prostat geçirdi.

Evimiz, yakın ve uzak akrabalar ve ÷lkemizin her yerinden gelenlerle dolup taşıyordu. Üresi yüzde 340 olmuştu. Ve tıbben yaşaması imkânsızdı. Ama büyük Allah'ımın hükmüyle bunu da atlattı. Birden iyileşti. O zaman anladım ki, dedem de gitmeye hazırlanıyordu. Ve etrafındakileri alıştıırıyor.

Dostlarıyla Vedalaşıyordu

Artık bir nur görünümü almıştı. Gelen misafirler çoğalmış, her gün yüz kişi kadar insan onu görmeye geliyordu. Gelenleri kısa görüşmeler halinde de olsa yanına alıyorduk. O, gelenlerden memnundu, yorulmak bilmiyordu. Her geçen gün ziyaretçisi çoğalıyordu. Artık zaman doluyordu. Kısa mesafeli şehirleri dolaşıyordu.

1986 yılının Ramazan Bayramı'nda, yakın vilayetleri dolaştı, dostlarıyla vedalaştı. Ama kimse bunu anlamadı. Onun vedalaşmasında ben de o bayram oradaydım. Bayramdan sonra yirmi gün kaldım, dönüyordum. Ayrıldığım gün, 'Dedeciğim Kurban Bayramı'na Hüsameddin'le geleceğim' demiştim. Fakat dedem gözümün içine bakarak ağladı. Ben gafil insan, onun veda edişini anlayamadım.

Ve o büyük insan, nurlu insan, gönüller fatihi, Hakk'ın rahmetine kavuştu. Mezarına sadece bir taş dikilmesini arzu etti. Vasiyetindeki her noktayı dikkatle yerine getirmeye çalışıyoruz. Mevla rahmet eyleye. Bizlere ve yakın dostlarına sabır versin."

* * *

Sıddikiyet Makamındaydı ***Muhammed Orakçioğlu***

Ben ilk defa Hulusi Ağabey'in derslerine 1963'te devam etmeye başladım. O zaman ihtilal sonrası ortalık sıkıntılıydı. Bazen tedbir olarak dersleri risale yazılı defterlerden okutarak yaptırırdı. Fakat vaktiyle Hekimhan'da karakol komutanıyken, askeri, karakolun damına çıkartıp ezanı aslıyla okutturur, kimse de bir şey diyemezmiş.

Yıl 1971'di. Bize Salât-ı Nâriye okutmuştu. 60 İhtilali'nde de okutmuş. Hatta o zaman dershanemizin üstünde bir-iki kardeşin kaldığı yerimiz vardı. Buna benzer bir odasını da hanımlar dershanesi yapmıştı. Hoparlör çekilmiş, dersleri onlar da dinliyordu. Her türlü tedbir var ama dersi iptal katiyen yok. Bir ağabey, "Efendim, derse birkaç gün ara versek" diyecek oldu. "Ben hayatım pahasına da olsa bu dersleri yaparım. Üçüncü Ordu üstüme gelse, bu dersi yapacağım. Korkan, çekinen evine gider!" dedi.

İmamlık Mertebesi

"Gizli kalmış hediye" bahsinin başında yer alan ifadeleri vefatından bir sene önce beraber okuduk. Orada Üstad, "Aziz ahiret kardeşim, hizmet-i Kur'an'da gayretli arkadaşım ve ders-i esrar-ı imaniyede zekâvetli, ferasetli talebem ve vefatımdan sonra sadakatli vârisim!" diyor. Üstad'ın mektuplarında ekseriyetle tarih yoktur, bir tek bu mektubunda vardır: 22 Temmuz 1930. Çok ilginçtir. "Sadakatli vârisim" ifadesini merak ettim. Bunda mutlaka bir işaret var diye. Bir hocaefendiye dedim: "Şuraya ebcet hesabıyla bir bak." "Sadakatli vârisim" ebcet hesabıyla Üstad'ın vefat tarihini veriyor. Mektubun sonunda da, "Şimdilik Allah'a ısmarladık" diyor. Mektubun tarihi 1930, Üstad'ın vefatı 1960. Yani Hulusi Ağabey'in hayatta kalacağını, tanzif edileceğini söylüyor. Zaten bir mektupta da "İnşaallah âli bir mertebe olan imamlık metrebesiyle müşerref olacaksınız" diyor.

Bir zaman mühim bir ağabey geldi. "Ağabey bizim sana karşı geçmişte bazı hatalarımız oldu!" deyip özür beyan etti.

Hiç düşünmeden ona şu cevabı verdi: “Kardeşim ben sizi ne tenkit ettim, ne de alkışladım.”

Hakikaten tenkit de yok, alkış da...

“Buraya Gelen Boş Gitmez!”

Hulusi Ağabey, kendini belli etmez, hakiki şahsiyetini hep gizlerdi. Bir gün Erzurum’dan Vahdeddin Hızıroğlu gelmişti. Sabah dershanede konuşurken, “Geliyoruz gidiyoruz ama Hulusi Ağabey bizi boş gönderiyor” dedi. Yani bir keramet bekliyordu. Bunu duyunca üzüldüm, hatta irkildim. İçimden, “Mutlaka bugün yanına gidersek bunun cevabını alırsın” dedim.

Beraber yanına gittik. Hulusi Ağabey, konuşuyor ama her zamankinden çok farklı bir konuşma. Bir şua veriyor âdeta, ama çok farklı. Derken son sözü şu oldu: “Kardeşim bizde bir şey yok. Ama buraya gelen boş gitmez!” Dışarı çıktık, Vahdeddin Hızıroğlu topaç gibi dönmeye başladı.

İhlası Hiçbir Şeye Feda Etmezdi

Bir kardeş rüyada Üstad’ın kabrini görüyor, Üstad’ın kabri açık ve mübarek cesedi dağılmış, kemiklerin her biri bir yana ayrılmış vaziyette... Hulusi Ağabey de kabrin başında ağlıyor. Üstad kabirden seslenip, “Kardeşim üzülme, şu kemiğimi şuraya, şunu da şuraya koy!” diyor. Üstad’ın cesedi eski şekline geliyor.

Bu rüyayı anlattıktan sonra kendisine, “Sizin bazı şeylere müdahale etmeniz lazım geliyor” dedim. Aldığım cevap çok ilginç: “Evladım, ben kendimi ne büyük, ne de makam sahibi biliyorum. Kime diyeyim ki böyle yap.” İçimden küllî bir netice için biraz fedakârlık etseniz diye geçirdim. O zaman, “Bana birisi bir şey sorarsa istişare kabul eder, fikrimi söylerim!” dedi.

Evet, sonra anlıyoruz ki Üstad Hazretleri ihlası hiçbir şeye fada etmemiş. Emirdağ’da bir mektup var, onu okuyunca meseleyi anladım. Diyor ki: “Sen bir parça siyasetle ve cemiyetlerle temasın olsaydı, yüzlerce, binlerce insan Nur dairesine girecekti. Hem bu kadar zahmet ve meşakkate maruz

kalmayacaktın. Elcevap, mesleğimin esası olan ihlas beni men ediyor.” Hulusi Ağabey de Üstad gibi ihlası hiçbir şeye feda etmiyor. Çünkü zemberek bozulursa her şey bozulur. Ruh giderse ceset dağılır.

Sıddikiyet Makamı

Hulusi Ağabey sıddikiyet makamındadır. Mesela ne diyor: “Üstad’ım, şimdiye kadar sizden ne zuhur etmişse, bundan sonra ne zuhur edecekse, peşinen kabul ettim, tasdik ettim” diyor. Daha Üstad’ın etrafında on kişi yokken bunu söylüyor. Daha işin başında, bakın bu bir ihata meselesi.

“Üstad’ım sizin hizmetiniz âlem-i İslam’ın ve insanîyetin necatını netice verecektir.” Bu mebdede müntehayı görmektir. Hele “Vazifem bitmiş midir?” diye Üstad’ın sorusuna verdiği cevap, fevkalade bir cevaptır. 92 yaşında adımları yirmi santimetreye düşmüş, düşünebiliyor musunuz, o halde yine derslere geliyor.

Hulusi Ağabey’le Üstad’ın görüşmesi, on beş sene olmasına rağmen, Üstad, “Kardeşim, sen benim otuz beş senedir talebemsin” diyor. Onların ruhları kayıtlı değil, demek ki ruhuna ders veriyor...

En çok üzerinde durduğu şey, *Risale-i Nur*’u anlayarak okumaktır. Bütün mesele, ihlasın, kuvvetin, şevkin, bütün mesleğin esaslarının tezahürü *Risale-i Nur*’u anlayarak okumakta olduğunu ifade ederdi.

Siyasete Bakışı Üstad’ın Ölçülerine Göreydi

Siyasî partilere bakışı Üstad’ın ehven-i şer ölçüsüyleydi. Bir de ümmetin ekserisinin teveccüh etmiş olmasını önemserdi. Dini, bir partinin inhisarına indirmenin zarar vereceğine ve bunu yapanların mesul olacaklarını söylerdi. Buradaki ölçüsü şahıslar değil, vereceği zarar sebebiyledir...

En başta o kitle bizi bir siyasî ekol olarak görmeye başlar. *Risale-i Nur*’un hakikatleri gölgelenir. Adamlar, “Bunu niye okuyacağız, bunlar zaten alet!” derler. *Risale-i Nur*’un hizmetinde inkişafın önündeki en büyük gölge odur. Yani ehl-i iman cemaatleriyle sürtüşmek!

Mesela bir zamanlar, “Hizmeti biz yapacağız, parsayı başkaları mı toplayacak” tabirleri konuşuldu. Nur talebeleri meydanlarda flama sallandırıldı. Bunlar yapılırken Hulusi Ağabey sadece işini yaptı. Kimseyi tenkit etmedi, ama alkışlamadı da... Bir fitneye sebebiyet vermedi, yani bu tarzı da tenkit etmedi. Doğrusunu koydu ortaya. En mühim mesele zaten o. “Kardeşlerinizi tenkit etmeyin” sırrını ihlal etmedi. Ama yanlış kısmını da ortaya koydu.

İhlas Sırrının Yerleştiğini Nasıl Anlarız?

“İnsanların iyi demesi de, kötü demesi de tesir etmiyorsa, ihlas yerleşmiş demektir.” Tabii bütün bunlar kitapta var da hayata intikali önemli. “Kardeşlerinizi tenkit etmeyiniz!” diyor. Ben bunu ne kadar yapabiliyorum. Bir günde beş defa yapıyorum. Tenkit bir hastalık. Peygamberimiz her safhada men etmiş. Cemiyeti ifsat eder. Söyleyene yükseklik duygusu ve gurur verir. Tenkit, kendini beğenmektir. Kendini beğenen tenkit eder. Tenkit ettiği kişiyi de küçük görür. Tehlikesi orada...

Üstad, ihlas için “hakiki ihlas” tabirini kullanıyor. Hakikisi ancak tahkikî imanla kazanılır. Hz. İbrahim ateşe atılırken havada Hz. Cibril gelir, “Benden bir isteğin var mı?” der. “Ben yalnız Allah’tan isterim, o beni görüyor ya!” der, o zaman ateş göl olur.

“Ben Sabit Karakterli Bir Ağabeyim”

Bir gün kerli ferli birisi gelip Hulusi Ağabey’e, “Yüzünüze karşı methetmiyoruz ki zarar görmeyesiniz!” diye bir söz sarf eder. Hulusi Ağabey, birden ciddileşir. “Kardeşim, beni Üstad’ın iltifatı şaşırtmadı!” der. Hani Üstad kendisine hitaben, “Seni gurursuz bildiğim için sana ait bazı ihsanat-ı ilahiyeyi bahsetsem beis yoktur” diyor ya. Tabi adamcağız bunu okumamış.

Yine bir gün Mahmud Allahverdi bir mektup yazmıştı, “Efendim bazı zatlar geliyor, bazı yanlış şeyler ifşa ediyorlar. Size gelip tesir etmesinler!” diyor. Ona da kısa bir cevap veriyor. “Ben sabit karakterli bir ağabeyim” diyor.

Komutanlarından birisi astsubaylardan Hulusi Bey'in mümeyyiz vasfını soruyor. Her birisi ayrı ayrı cevaplar veriyor. En sonunda kendisi, "Hulusi Bey'in en önemli özelliği sabit karakterli olmasıdır!" diyor.

"İnayet ve Rahmet Nezaret Eder"

Bana, "Biz seninle ikimiz bir ruhuz" derdi. Ben bunu hayırda istihdam edilmek olarak anlıyorum. "Sen ne yapıyorsan beğeniyorum, kabul ediyorum, bir şey sorma bana!" derdi. Tabii bir ömür beraber olunca aynîleşiyor insan. Onlar tasarruflarıyla yoğuruyor.

1968'de askere gidecektim. Önce, "Seni herhalde yazıcı yaparlar" dedi. Birkaç gün sonra da, "Herhalde seni İzmir'e gönderirler" dedi. Gerçekten hem İzmir'e gittim, hem de yazıcı oldum.

Cabir Bey vardı. Benim için "Bu askerde çok çeker!" diye bir söz sarf etti. Hulusi Ağabey bunu duyunca ciddileşti, "Hayır, *Risale-i Nur* talebelerine inayet ve rahmet nezaret eder" dedi. Aynen öyle oldu. İnayet ve rahmetin nezaretini aşikâre gördüm.

Çoğu zaman dükkâna gelirdi; çay içer, sohbet ve ders yapardı. Yaşlı ağabeylerden oteli olan biri vardı. Her gün çıkar, onun lobisine gider, gelenlerle ders yapardı.

Hafızası Çok Kuvvetliydi

Hafızası çok kuvvetliydi. Yetmiş yıllık hadiseyi unutmazdı. Birliğe tayinden sonra askerlerinin isimlerini bir kere sorar, "Yarısını ezberlerdim!" derdi.

Bir defasında beraber Bitlis'e gittik. Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin kabrini ziyaret ettik. Türbesini Sultan Abdülhamid yaptırmış, hatta ana kapısını da iç kapısını da kendi eliyle yapmış. Yanımızda da beş-altı kişi var. İçeri girdik. İçeride aynı tipte altı-yedi sanduka var. Üstlerinde örtü yok. Yasin okundu.

Oradaki türbedar hemen oradaki halılardan birini yuvarladı. Hulusi Ağabey'e, "Bu size Hz. Pir'den bir hediye!" dedi.

Hulusi Ağabey, “Buradan götürülmez, buraya getirilir” dedi. Neyse getirdik buraya... Yıl 1985. Yani vefatından az önce. “Ne yapacağız bunu?” dedi. O zaman evinin yeri yıkılıyor, yerine yeni dersane yapılıyordu. Dedim ki: “İnşaallah yapılan dershanenin duvarına asarız.” “Yere değil ha!” dedi. “Al götür, orası bitince sizden alırız” dedi. Kaldı öyle.

Derken vefat etti. Âdettir. Oğlu Necmeddin Ağabey, “Cenazenin üstüne bir halı alıp getireyim!” dedi. Hemen aklımıza geldi ve o halı üzerine örtüldü. O zat da zaten onun için veriyor. Halı şu anda evinin yerindeki dershanede duruyor.

Urfa’da İlk Hizmeti O Başlattı

Urfa’da ilk hizmeti başlatan o. Urfa, Malatya, Diyarbakır, Antep, Bingöl, Adıyaman. Senede bir bölgeyi geziyor, hizmetleri de Üstad’a rapor ediyordu.

Şimdi hep yanlış anlaşılan bir konu var. *Risale-i Nur*’da şahıs yok, şahs-ı manevî var! Tamam da hangi şahıslar? Orada da hakikatin ölçüsü kaybediliyor. Üstad üç şahsiyetim var diyor. “Şahsî şahsiyetim yok” diyor. Ama vazifedarlık noktasındaki şahsiyetini nazara veriyor. İki şahsiyet birbirine karıştırılıyor. Şahıs yok, şahsiyetler yok ama şahs-ı manevî var. Böyle diye şahıs yok ama “Ene!” var denilmek isteniyor. Peki, “Biri buldun mu yüzü bulmuş gibisin” ne oluyor? Hulusi Ağabey yok, Tahiri yok, ağabeyler yok, kim var? Eneler var. Birisi yok olacak ki öbürü var olsun. Allah muhafaza, bu kemalat kolay iş değil, çok ince iş. Cenab-ı Hak haddimizi aştırmamın.

Çağrılmadan Bir Yere Gitmezdi

Hulusi Ağabey bir yerden ciddi talep olmazsa hiçbir yere gitmezdi. Eğer ciddi, samimi talep varsa giderdi. Sitemini işittiğim bir mesele var. Bir bayram günüydü. Bitlis’e gidiyorduk. Bingöl’den geçecektik. “Efendim, Bingöl’deki kardeşlere de bir uğrasak” dedim. “Seni kırmayacağım” dedi. Fakat daha sonra, “Çağırılmamıştık ki götürdün!” dedi. Hulusi Ağabey’in en mühim vasfı ihlastaki gibi tenkit yok. İşte böyle zımnî, latife içinde bir şeyi ifade ederdi.

Her yıl Çermik'e kaplıcalara birlikte gider, on bir gün kalır dönerdik. Çok disiplinliydi, otelde kalırdı. O yıl Çermikli gençler geldi, "Ağabey, sizi dershanede misafir etmek istiyoruz. Biz her gün arabamızla sizi alıp götürürüz" dediler. Onları kırmadı. Fakat her yıl on bir gün kalırken, bu sefer dokuzuncu gün birden, "Haydi gidiyoruz!" dedi. Kalktık Elazığ'a geldik, duyduk ki, arkadan dershaneye baskın olmuş!

O yıl kaldığımız otelin sahipleri üst katı içki içilen bir yer haline getirmişlerdi. Hulusi Ağabey bundan rahatsız oldu. Kayınpederim Sabri Bey'le içkiyi kaldırsınlar diye otel sahibine haber gönderdi. Fakat dinlemediler. Derken adamcağızın ağzı burnu yamulmuş olarak geldi, Hulusi Ağabey'den özür diledi.

Bir gün müritleri olan kâmil bir zat Ergani'den ziyaretine gelmişti. Tabii bizde uhuvvet mesleği olduğundan şeyh-mürit arasındaki münasebet olmadığı için, mesleğimiz gereği Hulusi Ağabey'in huzurunda rahattık. Laf aramızda biraz da işi laubaliliğe vardığımız oluyordu. Adam Hulusi Ağabey'de ne müşahede ettiyse, dışarı çıkarken elleri böğründe geri geri adımlarla çıktı. Dışarıda bize, "Siz, bu zatın huzurunda nasıl böyle davranıyorsunuz?" diye çıkıştı.

"Üstad Karışmadı, Bu Zata Ne Oluyor?"

Hulusi Ağabey, 1963 ile 70 yılları arasında başına şapka taktı. Ondan sonra da bere takmaya başladı. Allah bilir, bununla hem halka, hem de yukarıdakilere karşı kendini perdelemek istiyordu. Ama bazıları buna yanlış mana verdiler. Ezan yasak olan bir devirde her vakit ezanı dışarıda aslıyla okutan cesur birinin bu tavrını çekinmek veya taviz olarak yorumlamak mümkün mü? Bu konuda İstanbul'dan bir ağabey kendisine çok ağır bir mektup yazmıştı. Ona ne cevap verdiğini bilmiyorum ama "Benim şapkama Üstad karışmadı, bu zata ne oluyor?" dediğini duydum. O ağabey vefat ettiğinde, "Ona hakkımı helal ediyorum" dediğine de şahidim.

Mesela Millî Eğitim Müdürü İzzet Bey vardı. Papyon kravatlı ve fötr şapkalıydı. Devamlı Hulusi Ağabey'le gezer, derslere katılır, hatta evinde ders bile olurdu. Hulusi Ağabey ona hiç müdahale etmezdi. Hatta onun kızları açık gezerdi.

Cemaatten “İmparator” dediğimiz Hacı Ahmed Ağa vardı. Bir gün, “Nedir bu İzzet Bey’in hali. Bize yakışmıyor!” dedi. Hulusi Ağabey, “Kardeşim ben bu zatı ateşe düşmemek için tutmuşum. İstiyorsan bırakalım!” deyince sustu.

Üstad’ın İstiğna Mesleğine Azamî Sadakati

Hulusi Ağabey, Üstad’ın istiğna mesleğine azamî sadakat gösterirdi. Bir gün Bingöl’ün kazası Kiğı’den seyyid bir zat elinde dokuduğu yün çorapla gelmiş, ağabeye hediye etmek istiyordu. Oğlu Necmeddin’e çorapları almasını ve karşılığını vermesini söyledi.

Yine bir zaman Adıyaman’a gitmiştik. Samsatlı meşhur ağalardan biri vardı. Bizi misafir ettiler. Kocaman bir sini üzerinde kızarmış bir kuzu getirdiler. Yemekten sonra ağa deve yününden dokunmuş kıymetli bir cübbe getirip Hulusi Ağabey’in sırtına koydu. Hulusi Ağabey bana, “Beni bu yükten kurtar!” der gibi işaret etti. Ben de kalktım. “Efendim teberrüken sırtına aldı, tekrar size hediye ediyor” dedim.

“Yüz Yirmi Beş Yaşayacaksın!”

Mekke’den Medine’ye dönerken yolda otobüs şoförüyle sohbet ediyordu. Adam ehl-i kalp birisiydi. Dedi: “İnşallah sen yüz yirmi beş yaşayacaksın!” Döndüğümüzde derslere devam eden hasbî ve ehl-i kalp bir Bulgar muhaciri vardı. Kendisine Pehlivan Amca derdik. Hulusi Ağabey’in bir sözüyle bir daha derslerden hiç ayrılmayan biriydi.

Bir gün o da durup dururken “İnşallah sen yüz yirmi beş yaşayacaksın!” dedi. Ben merak ettim. Mümkün değil, niye böyle diyor diye. Vefatından sonra hesap ettik, vefat ettiğinde hicrî olarak yaşı 92, buna cennet yaşı olan 33’ü de ilave ettiğimizde tam 125 oluyor.

“Hiç Ayağımı Uzatmadım”

Son zamanlarıydı. Prostat olmuştu. Şubat ayıydı. O zaman yerimiz kaloriferli değildi. Abdest alıyor geliyor, yirmi dakika sonra bir daha abdest alıyor. Yani her seferinde abdest alıyor. Doktor geldi baktı, üre ayakta şişlik yapmış. “Ayağın

uzatacaşın ve kaldıracakşın” deyince, “Ben bugüne kadar Rabb’imin huzurunda ayağımı hiç uzatmadım!” diyerek ağlamaya başladı.

Uağımız Kaırılmıştı

1983 yılında İstanbul’dan Diyarbakır’a giderken uçağımız Bulgaristan’a kaçırılmıştı! Uçakta ağabeyimle beraberdik. Yanımızda Hüseyn Kumaş, talebeleriyle birlikteydi. Ben *Cevşen*’le meşguldüm. Salât-ı Nâriye’yi uçakta taksim edip okuyalım dedik.

Mustafa Orakçioğlu’nu havaalanında beklerken... Hulusi Ağabey’in sağındaki uzun sakallı Hacı Sabri Aksoy, solundaki eli bastonlu Bekir Deveci, en sağdaki sakallı

Ahmed Alp (İmparator), solda elleri önünde olan ise oğlu
Necmeddin Yahyagil

Aç susuz 32 saat uçakta kaldık. Zaman zaman kumanya veriyorlardı. Hatta bir ara birader, bu komünistler ateş eder diye çok endişelendi. Şayet ateş edecek olurlarsa eğilmemiz gerektiğini konuştuk. Çok ciddi tehditler yapıyorlardı. “Konuşmayın, aranızda adamlarımız var!” diyorlardı. Vasiyet bile yazdırdılar.

Derken emniyet güçleri ikisini anlaşma niyetiyle çağırıyor, onları hallediyorlar. Öteki üçüncü uçaktan atlıyor. İçişleri Bakanı Kamuran Gürün de gelmişti. Çok şükür kurtulduk.

Dönüşte Hulusi Ağabey, kardeşlerle beraber bizi havaalanında karşıladı. Bizi sağ salim görünce çok sevindi. Taksiye binip şehre doğru gelirken, “İhtiyardım, beni daha da ihtiyarlattın!” dedi.

“Virdim Mirdim Yok, *Risale-i Nur* Oku!”

Hulusi Ağabey Eğirdir’den geldikten sonra nereye gitmişse evini götürmemiştir. Sadece Alman Harbi’nde tekrar cephede vazifelendirdikleri için Pendik’te alay komutanıyken validesi vefat ediyor. Pederi de ciddi manada rahatsızlanıyor. O zaman evini Pendik’e götürmek zorunda kalıyor.

Biri geliyor Hulusi Ağabey’e diyor ki:

“Bana bir vird ver, ona devam edeyim.”

“*Risale-i Nur*’u oku!” diyor. O yine:

“Sen bana bir vird ver” diyor.

“Benim virdim mirdim yok. Okursan *Risale-i Nur*’u oku!” diyor. Adam, Hulusi Ağabey’e kanaat etmiyor, kalkıp Üstad’a gidiyor. Üstad:

“Nereden geldin?” diyor,

“Elazığ’dan.”

“Hulusi’yi gördün mü, sana ne dedi?”

“Gitme, dedi. Ondan vird istedim, bana *Risale-i Nur*’u oku!” dedi.

“Daha niye geldin buraya?”

Adam dönüp Hulusi Ağabey’e geliyor, bunu anlatıyor, yine de:

“Bana bir vird ver” diyor. O da:

“Birader, Allah seni hayırlı insan etsin. Sen bana itimat etmedin, Isparta’ya kadar gittin. Üstad sana böyle söylediği halde, hâlâ gelip benden vird istiyorsun.”

***İhlas Risalesi*’ne Çok Önem Verirdi**

Hulusi Ağabey *İhlas Risalesi*’ne çok önem verirdi. Ders olarak *İhlas Risalesi* yeter, diğerleri itmam içindir” dedi. Doğrusu baştan bu bana biraz ağır gelmişti. Geçenlerde Birinci Söz’ün sonuna dikkat ettim. Orada da Üstad’ın sözü, getirip ihlusa dayandırdığını gördüm. İhlasın hülasası... “Allah namına almak, Allah namına vermek, Allah namına işlemek vesselam” diyor. Birinci Söz *Risale-i Nur*’un fatıhasıdır, orada da ihlas var.

Üstad, *İhlas Risalesi*’nin sonlarına doğru ihlası elde edip muhafaza etmenin iki sebebini izah ederken birincisini rabita-i mevt olarak ifade ettikten sonra, ikincisi masnuat-i ilahîden gelen tefekkürle huzur bulmak diyor. Dikkat edilirse bu ifade *Risale-i Nur*’un tümünü içine alıyor.

“Barla Lahikası”nı Okusunlar”

Bir gün Feyzi Allahverdi bir grup talebeyle geldi. “Ağabey, bunlar vakıf olacaklar, ne tavsiye edersiniz?” dedi.

“*Barla Lahikası*’nı okusunlar. Bu işin mebdei oradadır. Ona dikkat etsinler” diye cevap verdi. Gerçekten *Barla Lahikası*’nda çok ciddi kaideler, esaslar ve ruh vardır.

* * *

Mektuplaşmamız Hep Devam Etti

Selahaddin Eryavuz

Erzurum'da hali vakti yerinde bir memurdum. Askerî bir fabrikada ressam olarak çalışıyordum. İlk defa 1955'te elime Nurlardan Birinci Söz'ün teksir nüshası geçmişti. Daktiloyla çoğaltıp alakalılara verdim. O tarihte, Nurlar daha çok elle çoğaltılıp yurt sathına dağılıyordu.

O zamanlar Erzurum'da Efe lakabıyla tanınan Alvarlı Hoca'nın sohbetlerine de gidiyordum. Hatta bu zata intisabı düşünüyordum. Derken bazı sebeplerden dolayı Elazığ'a naklimi istedim. Hulusi Ağabey'imizin oradaki varlığından haberim yoktu.

Kısa bir müddet sonra kendimi Hulusi Ağabey'imizin huzurunda buldum. 1956 yılının Ağustos ayı sonlarıydı. Her gece Nur derslerine devam ediyordum. Öyle oldu ki, bu devam su ve ekmek gibi hayatımın zaruri bir ihtiyacı haline geldi.

“Bu Güzel Adı Burada Böyle Okuyamam”

Bir gün *Lem'alar*'dan ders okuyordu. Sıra On Yedinci Lem'a'nın Onuncu Notasına gelmişti.

Orada, “Bil el gafil, müşevveş Said!” cümlesine gelince rahmetli ağabeyimiz, “Bu güzel adı burada böyle okuyamam” deyip okumadan geçmişti.

Bir kış gecesı yatsı namazını kıldık, ayrılıyoruz. Cemaatten emekli savcı Rüştü Bey, yerde serili yaygıyı göstererek “Hacı Bey şu nakışlar namazda bana bir kuş resmi gibi geldi” dedi.

Baktık hakikaten halı motifi bir kuş resmini andırıyordu. Ertesi derste halının üzerine altını göstermeyen bir yaygı örttüdü.

Genç bir hafız gördü mü imamlığı ona verir, kendisi arkasına geçerdi. Ders esnasında bir tefekkür hali olduğunda iki parmağıyla sakalını sıvazlar, uç kısımlarını da ovar gibi yapardı.

Derslere Devam Ettik

1960'ta 27 Mayıs İhtilali olduğu gece, Altıncı Söz'ü okumuştuk. Dersler bir müddet dershanede tatil edildi, fakat evlerde az gruplar halinde devam etti. Tam bir yıl sonra yine aynı dershanede örfî idareye rağmen Hulusi Ağabey'le dokuz kişi bir araya geldiğimizde Altıncı Söz'ü okumuştuk. Bu arada İhsaniye Camii'nde toplu olarak 4444 defa Salât-ı Tefriciye okuduk. Hulusi Ağabey ihtilal musibetinin def'i için dua etti.

Bu kritik dönemde dersler, ikindi namazları sonrasına alındı. Bir gün bir otel odasında, bir gün bir tüccarın bürosunda, bir gün de çay bahçesinde cemm-i gafir olmamak şartıyla devam ettik.

Bir ara Elazığ'dan ayrıldım. Bursa'ya yerleştim. Fakat bazen ayrıldığıma üzüldür, pişmanlık duyardım. Onun sohbetlerine müştaktım. Yazdığım mektuplardan birinde herhalde bu hususu belirtmiş olacağım ki, bana yazdığı mektupta şunları ifade etmişti:

“Kardeşim,

24.10.1961 tarihli mektubunuzu aldım. Sıhhat ve afiyetinizin devamını Allah'tan dileriz. İstirahatinize elverişli bir yer tedarik edebildiğinize memnun olduk. Zorluk geçer. ‘Zeval-i elem, lezzet verir’ vecizesi. Geçmiş zorluğun yerini şimdi lezzete terk etmiştir. Buradan ve arkadaşlarımızdan zaruri ayrılmaktan mütevellit üzüntünüzde ehemmiyet yoktur. Allah için muhabbet isterse bir dakika olsun, o bir çekirdek gibi o kısa ömürde Allah adıyla kalbe dikilen muhabbet çekirdeği, bâkî âlemde hakiki, feyizli meyvesini verecektir.

Geçim ve zahiri güzellik bakımından, buradan memnun olduğunuz gibi, inşaallah iyi bir muhitle, manen de mesrur olursunuz. İhtiyat kaidesine devam etmeli, Yakup Bey ve arkadaşlarından görebildiklerime selamınızı söyledim. Gerek ben, gerek bütün sizi bilen arkadaşlar adına selam ve hayır duaları iblağ eder, daima Allah'ın inayet ve rahmetine mazhar olmanızı diler, hayır dualarınıza hepimizi dâhil etmenizi ricayla Allah'a emanet ederim.

Uhrevi kardeşiniz Hulusi Yahyagil”

Kendisiyle Çok Mektuplaştık

Gerek bu mektupları, gerekse çeşitli konularda yazdığı yazıları derleyip bir dosya haline getirdim. Önceleri bunları yakmamı istedi. Daha sonra görüştüğümüzde “Keşke yakmasaydın, ileride belki bir faydası olur” demişti. Şimdi yanımda bulunan bu dosya, yapılacak çalışma için önemli bir kaynak teşkil edecektir.^[28]

Onun hatırasını yâd etmek maksadıyla bana hitaben yazdığı geçmiş tarihli mektuplarından bazılarını ona bir dua-yı rahmet niyazıyla buraya alıyorum:

“Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû

Muhterem ahiret kardeşim,

Evvela: Sıhhat ve afiyetinizin devamını ve muhterem refikanız hanım hakkında hayırlı ve acil şifalı neticeler niyaz ederim.

Saniyen: Bir kardeşin beş sualine cevap olan melfuf yazıyı takdim ediyorum. Bunları teksir edecek Dursun kardeş, halen İstanbul’da olduğundan o gelinceye kadar daha fazla beklememek için bir nüsha yazılanları tashih ederek size gönderiyorum. Sizden ricam, hem oradaki kardeşlere, hem İstanbul, Eskişehir, İzmir, Konya, Ankara, daha arzu ettiğiniz yerlere birer adet güzelce yazmak ve tashih etmek şartıyla gönderip, nerelere gönderdiğinizi ilk mektupta bildirmenizdir.

Salisen: Fahri Bey kardeşimiz çok uzun zamandır çekmekte olduğu hastalıktan kurtulamamış ve 11 Temmuz 1965 Pazar günü sabah namazı vaktinde güneş doğmadan evvel, ruhunu rahmet-i Rahmana teslim etmiştir. Kesrik Mezarlığı’ndaki merhum oğlu Kamran’ın kabri civarına defni yapılmıştır. Bu zatların müfarakatı bize elîm ise de ailesine herhalde pek hayırlı olmuştur. İnşallah imanıyla da göçmüştür. Son günlerinde iki defa ziyaretlerine gittim. Birincide geldiğimi hissetti ve dudağı kıpırdamakla selamıma mukabele etti. İkincisinde yalnız gözünü açabildi. Allah merhuma nihayetsiz rahmetiyle muamelede bulunsun. Kederli efrad-ı aile, akraba ve dostlarına sabırlar ve ecirler ihsan buyursun, âmin! Ruhunu için el-Fatiha!

Rabian: Refikamın rahatsızlığıyla hava değişimi için Eskişehir'e 18 Nisan'da Bursa'dan hareketle gitmiştik. Oradan ayrılmadan evvel, bir emr-i hayır için akrabamızın davetiyle İstanbul'a uğradık. Dönüşte Ankara ve Konya'ya uğrayarak haziran akşamı hareketle buraya dönmüştük. Buraya geldikten sonra gizlice yine perhizini bozan bizim hasta hanım, gayet mühim bir tehlike daha atlattı. Elhamdülillah şimdi iyidir. 'Lâ râhate fi'd-dünya' bugünkü halimize de hamd ü senalar.

Hamisen: Size ve bütün efrad-ı ailenize, alakadar ihvan-ı mü'minine binler selam ve dualar ederiz. Korkut Bey'e mektup yazarsanız, haccını tebrik ettiğimi ve hem hayır dualarını beklediğimi lütfen hürmetlerimle birlikte yazınız. Bu kadarla iktifa. Allah'a emanet olunuz temennisiyle sözlerime son veriyorum.

14 Temmuz 1965

El-Bâkî Hüve'l-Bâkî

Uhrevi kardeşin Hulusi"

* * *

(5 Recep 1361)

"Aziz kardeşim,

7.11.1961 tarihli mektubunuzu aldım. Bilmukabele üç aylarınızı tebrikle ahiret pazarı, ekim mevsimi olan bu günlerden çok nasip almanızı Allah'tan niyaz ederim.

Merhum Üstad'ı birkaç gün evvel âlem-i manada gördüm, dert yandım. Madem müsadere ediyorlar, elde bir adet bulundurmalı. Sonra bir memba başında bulunduk. Mübarek su, ikiye bölünmüş, hemen yakında meskûn bir yere fazlası, uzak bir mahalle de az kısmı akıyor. Üstad, 'Bak kardeşim!' dedi. 'Bunlar, yani çok su akan yukarıdakiler istifade edemiyor, uzaktakiler ediyor!' dedi. Bence o nur kaynağı memleketimizdir. Fakat burada istifadeye maniler pek çok. Hariç memleketler daha çok istifade sağlıyorlar, demektir. Ara sıra faydalanmak için rüfekayla bir araya gelmekteyiz. Buna da şükür. Mektup ve adres saklamamanızı tavsiye ederim. Bazı lüzumlu adresleri gizleyin. Dinî eserlerde telif olan var mı? Bilmem bir liste gönderemez misiniz?

Cemaatten size ve dâhilden dâhile selamlar. Allah’a emanet olun. Hayır dua beklerim, hakikatli kardeşim.

Uhrevi kardeşiniz.”

* * *

(5 Mart 1962)

“Mübarek kardeşim,

... Saniyen: Ramazan Bayram hediyenizi mahcubiyet ve memnuniyetle aldım. Mahcubiyetim iki cihettendir. Biri, size karşı Allah rızasından başka bir yük yüklediğim halde, böyle bir külfeti ihtiyar eden, Mübarek Üstad’ın İkinci Mektup’undaki kaidelere riayet etmemektir. Memnuniyetim, manevî muhabbetinizi bu vesileyle izharındandır. Pek güzel hatırlığınız için tekrar etmemek ricasıyla hediyeyi kabul ettim. Allah senden razı olsun.

Salisen: Rıdvan’ın 8 Şubat’ta son mahkemesi yapıldı. Temyiz, evvelce verilen hükmü esasından bozduğu için, bu defa aynı mahkeme beraat kararı verdi. Bekir Bey, havanın muhalefetinden dolayı mahkemeye yetişemedi. Fakat öğleden sonra geldi, görüştük.

Rabian: Seksenden fazla beraat, takipsizlik ve iade gibi kararlara rağmen^[29] emniyet ve huzur verecek kat’î bir davranış görünmüyor. Herhalde hem hizmete devam edilecek, hem ihtiyatı asla elden bırakmayacağız. Cenab-ı Hak, ehl-i iman ve Kur’an’ı, şerirlerin şerlerinden korusun. Âmin!

Hamisen: Bu sene bir seyahat arzusu hissediyorum. Muvaffak olabilirim sizi ve sıcak muhitinizi de görmeyi temenni etmekteyim. Mâmafih Allah için birbirini sevenlere müfakat olmadığına, Mübarek Üstad’ımız (r.a.) işaret buyurmuşlardır. Hakikaten de öyledir.

Sadisen: Allah’a emanet ederim. Dâhilden dâhile selam ve tebriklerimi ıblağ ile dualar niyaz ederim, sevgili kardeşim.

Uhrevî kardeşiniz”

* * *

Hulusi Ağabey, Selahaddin Bey’in bir mektubuna verdiği cevapta onu şöyle teselli eder:

“Vefakâr kardeşim,

Sizi üzüntülü gördüğüm için, yani ifadelerinizden bu manayı anladığım için müteessir gördüm. Kardeşim! Bilirsiniz ki bu dünyanın ne zevk ve sefasında vefa ve ne de elem ve cefasında beka vardır. Hayaller fikrinizi menfi cihetlere götürürse, *‘Hasbünallâhu ve ni’me’l-vekil’* dersiniz. Ve ‘Mevla görelim n’eyler, n’eylerse güzel eyler’ diyerek kıymetli Kur’an tefsirleri okursunuz. Hem *‘Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh’* tesbihine çok devam ediniz. Kuruntulara yer vermeyiniz. Madem Allah var, O’na hakiki inananlara elem ve keder tasavvur olunamaz.

Oradaki alakadar kardeşlere birer birer çok selam.

20.10.1962

El-Bâkî, el-hubb-u fillah

Uhrevî kardeşiniz Hulusi”

* * *

Üstad'ın Şahsından Ziyade Risale-i Nur'u Öne Çıkarırdı *Muhiddin Naralan*

Malatya'da astsubaylıktan mağduren ayrılanlardanımdır. Daha sonra Hulusi Ağabey'in himmetiyle Batman Petrolleri'nde işe girdim. Çocuklarımla Elazığ'da okumaları sebebiyle sık sık Hulusi Ağabey'in sohbetlerine katılma imkânı buldum.

Merhum ağabeyimizi 1960 yılları ortalarında tanımak nasip oldu. Fakat şunu itiraf edeyim, sekiz yüz sene evvelinden Abdülkadir-i Geylânî (r.a.) gibi bir zatın ihbar ve iltifat ettiği, *Risale-i Nur*'un sena ettiği, Üstad'ın şakirtleri içinde en birinci talebelik makamını ona verdiği bir zatı bizim gibi birinin tarif ve tavsif edebilmesi mümkün değildir.

Hulusi Ağabey'in, sahib-i himmet veli bir zat olduğunda şüphe yoktur. Kalbini kırarak şekilde ona karşı gelen bazı kimselerin tokat yediğine, sevdiği zatların da dua ve himmetiyle büyük mükâfatlara nail olduklarına şahidim.

“Bir Daha Cam Kırdırarak Adam Bulamazsın!”

O zamanlar Erzurum'da üniversitede okuyan Sinan isimli bir genç vardı. İmtihanda son hakkı kalmış. Eğer kazanamazsa okuldan atılacak! Çok kritik bir durumdu. Nihayet İmtihana girmiş ve maalesef yaptığı halde hocası geçerli not vermemiş! Sinan bunu öğrenince hemen Vahdeddin Hızıroğlu'na koşmuş, “Ağabey okuldan atıldım!” demiş. O da, “Sen derhal Hulusi Ağabey'e telefon et, ben de üniversiteye hocanla görüşmeye gidiyorum!” demiş.

Sinan, Hulusi Ağabey'e telefon ederken, Vahdeddin Bey de üniversitenin yolunu tutmuş. Vahdeddin Bey üniversiteye varıp hocasının odasına girdiğinde kendisi daha bir şey demeden hoca büyük bir telaşla:

“Tamam tamam halledeceğim!” demiş. Ardından apar topar kalkıp imtihan neticelerinin asılı bulunduğu camekânın önüne gelmiş. Bakmış ki, camekân kilitli. “Nerede buranın anahtarı?”

demiş, Görevlide olduğunu söylemişler. “Çağırın gelsin!” dediğinde, “Efendim uzakta, evine gitti, gelemez” demişler.

Adam beklemeden hemen camı kırdırıp kâğıdı almış ve odasına giderek heyecanla, “Tamam şimdi düzeltiyorum!” deyip, Hızıroğlu’nun huzurunda Sinan’ın notunu düzeltmiş. Tabii bu arada ne olduğundan, hocaya kimin ne dediğinden kimsenin haberi olmamış.

Sinan bir müddet sonra Elazığ’a döndüğünde Hulusi Ağabey’i ziyaret etmiş. Hulusi Ağabey kendisini görür görmez ilk sözü, “Sinan! Dersine iyi çalış. Bir daha cam kırdırarak adam bulamazsın!” olmuş. Tabii Sinan şok olmuş. Bu, hayattayken tasarrufuna bir delil.

Vefatından Sonra da Tasarrufu Devam Ediyor

Vefatından sonra da tasarruf ettiğine delil var. Şöyle ki:

Bir gün Kırkıncı Hoca Gaziantep’e gitmiş. Orada bulunan bir hemşehrisinin çocuğu kaybolmuş. Ne kadar aramışlarsa da bulamamışlar. Kırkıncı Hoca bir müddet sonra o zatla birlikte Erzurum’a dönerken, “Hayatta olsaydı Hulusi Ağabey’i ziyaret edecektik değil mi? O halde şimdi de uğrayıp kabrini ziyaret edelim!” demiş.

Elazığ’a uğrayıp Hacı Muhammed Orakçioğlu’nu da yanlarına alarak Harput’taki kabrine gitmişler. Mezarı başında Yasin okuyup dua ettikten sonra şehre doğru gelirken, çocuğu kaybolan zat, Orakçioğlu’na, “Burada akıl hastanesi var mı?” demiş. O da “Var” deyince, “Nerede, bana gösterir misin?” demiş.

Birlikte hastaneye gitmişler. Adam heyecanla hastane kapısından içeri girmiş, bir müddet sonra kaybolan çocuğuyla birlikte dışarı çıkmış! Kırkıncı Hoca’yla Orakçioğlu bu işe şaşırılmışlar:

“Kardeşim nasıl oldu da çocuğu buldun?” dediklerinde verdiği cevap çok daha şaşırtıcı olmuş:

“Hulusi Ağabey’in kabri başında Yasin okurken merhum bana seslenerek, ‘Senin çocuğun Elazığ’daki akıl hastanesindedir!’ dedi. Ben de geldim buldum!”

Benim beş numaralı oğlum biraz rahatsızdı. Bir ara belki düzelir diye Elazığ'da medresede kalmak üzere gönderdim. Bir kabahat işlemiş, Hacı Muhammed Orakçioğlu da ona bir tokat aşketmiş. Bunun üzerine Şerif Ağabey Hulusi Ağabey'i rüyada görmüş, "Muhiddin'in çocuklarını dövmeyin, onun hatırı var!" demiş.

Derslerinden Sonra Ayağımız Yerden Kesilirdi

1967 yılında tayinimiz Malatya'ya çıkmıştı. Orada bulunduğumuz zaman zarfında her hafta ağabeyimizin derslerine iştirak etmeye çalıştık. Derslerindeki feyze gelince, Hanzala hadisinde sahabenin Resulullah'ın huzurundan ayrıldıklarında hissettikleri halet-i ruhiye gibi bizim de sanki ayağımız yerden kesilirdi. Öyle bir feyiz ve manevî lezzet hâsıl olurdu ki, yerde miyiz, gökte miyiz bilemezdik.

Kendi Şahsından Bahsedilmesini Sevmezdi

Hulusi Ağabey'in bir özelliği de, Üstad'ın şahsından ziyade *Risale-i Nur*'u öne çıkarmasıydı. Kendi şahsından bahsedilmesini de asla sevmezdi.

1968 senesiydi. Merhum ağabeyimiz yaşlanmıştı. Üstad'ımızın talebeleri de gittikçe dünyadan terhis oluyorlardı. Kendisine, "Ağabey hatıralarınızı yazsanız" dedik. "Hatıralara ne lüzum var. *Risale-i Nur* var, onunla meşgul olun!" diye cevap verdi.

Yine bir gün *Risale-i Nur*'da geçen bir hakikat için, "Üstad'ımız böyle diyor" dediğimizde, "Öyle deme, *Risale-i Nur* böyle diyor de!" demişti.

Şöyle bir sözü olduğunu da hatırlıyorum: "Üstad'ım on iki tarikattan mezun olmuştur. Beni de mezun etti. Üstad'ıma *Risale-i Nur* kâfi geliyordu. Bana da kâfi geliyor!"

"Hz. Mehdi'nin Askeri!"

Malatya'dan her hafta derse gittiğimizde kendi evinin sofasında bize yemek ikram ederdi. Bir gün yemekten önce ellerimi yıkamıştım. Arkama döndüğümde bana havlu

tuttuğunu gördüm. Çok mahcup oldum. Mahcup olduğumu anlayınca tebessüm etti.

Yine bir gün yemek yerken yavaş yediğimi gördü, “Sen ne biçim askersin?” diye takıldı. Ben de, “Efendim ne olacak işte biz Deccal’ın askeriyiz!” dedim. O, “Yok yok, Hz. Mehdi’nin askeri!” diye tashih ve taltif etti.

Bir defasında kendisine “Ağabey yeni bir misafirimiz dünyaya geliyor, dua edin ve ismini siz koyun!” dedim. Cinsiyetini bilmiyorduk. Birden, “Yusuf olsun!” dedi. O sırada, “Ya kız olursa” diye içimden geçirdim. Hemen eliyle sırtıma dokunup, “Hadi hadi!” dedi. Ayrıldıktan sonra bana mektup yazarak, “Kız olursa Züleyha olsun!” dedi. Gelen yavru erkekti ve dediği gibi Yusuf olmuştu. Ama o kerametini perdelemek için mektupla kız ismini yazmayı da ihmal etmemişti.

İşimde bir kadro yükselmesi olacaktı. Ama herkes benim yükselmemi istemiyor, hatta engellemeye çalışıyordu. O sırada ziyaretine gitmiştim. Bu durumu anlattım ve “Ağabey herkes karşı, herhalde engel olacaklar!” dedim. Hemen ciddileşti, kesin ve kararlı bir tavırla, “Mani olamayacaklar!” dedi. Gerçekten bölgenin en büyük müdürü de karşı çıktığı halde mani olamadılar...

Allah rahmet eylesin ve bizleri şefaatine nail eylesin.

* * *

Konuşmalarında Denge ve Hikmet Vardı ***Nureddin Doğan (Emekli Öğretmen)***

Hulusi Ağabey'i 1966'da tanıdım. 1968-1986 arası, bir-iki yıl Konya ve Ankara'da görev yapmam dışında, hep Elazığ merkezde vazife yaptım. Yani 18 yıl bilfiil beraber olduk.

Hulusi Ağabey'in derslerine katılmada ben biraz şanslıydım. Çünkü genelde okullarda sabahçıydım. Bu yüzden ikindi ve akşam derslerinde rahatlıkla bulunabiliyordum. Çoğu zaman dersi bana okuturdu. Hatta bir kardeş:

“Neden hep Nureddin'e okutuyor?” demiş. Ben bunu duyunca okumak istemedim. Bana:

“Neden okumak istemiyorsun?” dedi. Ben de durumu anlattım. Dedi ki:

“Neden hep biz konuşuyoruz oluyor da sen okuyunca olmuyor.”

Hafızam kuvvetliydi. Bana:

“Senin kellen on beş para eder” diye takılırdı.

Bunu şöyle bir hatıraya dayandırırđı.

“Biz İstanbul'da Kuleli Askerî Lisesi'nde okurken bazen pişmiş kelle satın alırdık. Kellenin iyisi on beş para, ehveni de beş paraydı.”

1980'de rahatsızlığı sebebiyle torununun çimento fabrikası lojmanlarındaki evinde bir müddet istirahate çekilmişti. O sırada ihtilal oldu.

Kendisine, “Efendim şimdi ne yapalım?” diye haber gönderdik. Daha önce 1971 Muhtırası'nda üç gün aradan sonra kaldıkları yerden derslere devam etmişlerdi. Bunu ölçü alarak bir hafta dersleri tatil ettik. Bunu haber alınca, “Ne münasebet, ikindi dersini nasıl kaldırırđınız” diye haber gönderdi. Biz de hemen başlattık.

İkinci Dersleri Çok Verimli Olurdu

İkinci derslerine yaşlılar, emekliler, esnaftan bazı kimseler, memurlardan mesaisi müsait olanlar ve bazen de talebeler katılırdı. Bu derslerin belli bir yeri yoktu. Genelde bir dükkânda, bir otel lobisinde, bazen de evlerde olurdu. Çarşı içinde, Zincirli Han'ın ortasında iskemlelerle oturlan bir bahçe vardı. Yazları çoğu zaman orada yapardık. Yine Otel Emek'in sahibi dost birisiydi. Onun salonu da geniş olduğundan orada da dersler devam ederdi. Bu dersler çok verimli olurdu.

Erbakan'la Görüştü, Ama...

Millî Nizam Partisi'nin kurulduğu günlerde bu otelde yine ders vardı. Yandaki otelde Erbakan'ın konuşma yaptığını duyduk. Partiyi kuranlar arasında Hulusi Ağabey'in Urfa'da görevli olduğu zamanlarda yüzbaşı olan dostu, Malatyalı Şevki Bey vardı. Hulusi Ağabey'in yanına geldi, bir şeyler anlatıp gitti. Tekrar geldi. Kendisini Erbakan'la görüştürmek istiyordu.

Çok ısrar edince, Hulusi Ağabey onların gelmesine taraftar olmadı. “Biz gidelim” deyip Divan Palas Oteli'ne gittik. Elli kişi kadar partili, yakalarında rozetleriyle hep birden ayağa kalkıp Hulusi Ağabey'i karşıladılar. Erbakan, Hulusi Ağabey'in eline eğildi, Hulusi Ağabey elini öptürmedi. Sonra partisinin hizmetlerinden bahsetti. Hulusi Ağabey'in kaşları çatıldı, huzursuz olduğu halinden belliydi.

O sırada kalabalık arasında derslere iştirak eden İhsan Bey'i gördü, onunla selamlaşınca biraz ferahladı. Derken camiye gitmek üzere kalkıp çıktık. “Taksi tutalım” dediler, “İstemez” dedi. Arkadan onlar da camiye geldiler.

Bu olay Nur dairesinde duyulmuş. Bekir Berk Ağabey'le Mahmud Allahverdi Malatya'dan Elazığ'a gelip bu meseleyi tahkik etmişlerdi. Ben, “Erbakan'la görüşmenizi duymuşlar, onu soruyorlar” diye kendisini haberdar ettim.

Hulusi Ağabey, “Benim arkadaşlarımın beni bilmesi lazım. Biz sabit karakterli biriyiz. Koyun değiliz ki, yeşil gördük mü ardından koşalım!” dedi. Bunu duyunca ağabeyler tatmin olup gittiler.

Ayrılmadan önce Eğirdir'den Barla'ya son ziyarete gittiğinde Üstad'ın, “Bir hekimi bir yere gönderirken ona şöyle hareket edeceksin demeye lüzum yoktur” dediğini hatırlatırdı.

Kalp Gözü Açıktı

Hulusi Ağabey'in kalp gözü açıldı. Bakarsın derse birisi gelmiş, ona cevap vermiştir. Son zamanlarda Gavs-ı Azam'daki esma tecellilerinden bahsederken, “Biz de Hakîm ismine mazharız” demişti. Onun için konuşmalarında hep ölçü, denge ve hikmet vardır.

1971'de tayinim Elazığ'dan Aydın'a çıkmıştı. Tayinimde “harcırahsız” yazıyordu. Benim de Aydın'a gitmeye arzum vardı. Gittim, “Efendim tayinim çıktı ama harcırahsız” dedim. “*Asâ en tekrehû şey'en ve hüve hayrun leküm*” ayetini okudu. Arzuma muhalefet etmemi işaret etti. “Harcırahsız gitmeye ne mecburiyetin var, yine de tercih senindir” dedi.

Gitmek istiyordum, “Efendim yol param var” dedim. “Sen bilirsin, babanla istişare et” dedi. Bunun üzerine “Ben sizinle istişare etmek istiyorum” dedim. “O halde bizim bir kura usulümüz var. O bizim arzumuza göre çıksa bile kimseyi zorlamayız” dedi. Ben de kabul ettim. Dört tane boş kâğıda şunları yazdı:

1. Elazığ'da kalmak hayırlıdır.
2. Elazığ'dan gitmek hayırlıdır.
3. Aydın'da kalmak hayırlıdır.
4. Aydın'dan gitmek hayırlıdır.

Bunlardan ikisini al dedi. Elimi uzattım “Elazığ'da kalmak hayırlıdır, Aydın'dan gitmek hayırlıdır” çıktı.

Bir yaz günü otelde ders yapmadan öyle oturuyorduk. Bir ara kalbimden, “Neden böyle burada boş boş oturuyoruz?” diye bir vesvese geçti. Hâlbuki âlimin yanında oturmak da, yüzüne bakmak da ibadettir.

Hulusi Ağabey bana dönerek gayet yumuşak bir ifadeyle, “Kalk git, kalk!” dedi. Ben biraz ağırdan aldım, “Git git” dedi. Pişman olmuşum ama iş işten geçmişti.

1972’de sular akmıyordu. Dışarıdan çeşmeden getiriliyordu. Su kıtlığı var diye abdest almadan evden çıktım. Geldim, yüzüme baktı. “Niye evden abdestsiz çıkıyorsun?” dedi. Tabii ben mahcubiyetten boynumu büktüm.

Hulusi Ağabey bir bahçe dersinde

Randevuya Çok Sadıktı

Hulusi Ağabey, randevuya çok sadıktı. Bir pazar bahçe dersine gidecektik. Uyandığımda baktım ki yağmur yağdı yağacak bir halde. İçimden, bugün bahçeye gidilmez deyip yattım. Evimiz onun evine yakındı.

Tam 9’u beş geç dediler ki: “Hulusi Ağabey giyinmiş, şemsiyesi elinde evinin önünde seni bekliyor!” Ben hemen koştum, buluştuk, gittik. O gün ikindiye kadar hep yemekle çayla meşgul olup mahcubiyetimden yüzüne bakamadım.

“Benimle Görüşmek İsteyenlere *Mektubat*’ı Ver”

Bir defasında iki zat Van mevlidine giderken Elazığ’a uğrayıp Hulusi Ağabey’le görüşmek istediklerini söylediler. Haber verdim, geldi. “Buyurun!” dedi. “Efendim giderken sizinle de bir görüşelim dedik” dediler. O da, “İşte görüştünüz!” dedi. Onlar gittikten sonra bana, “Benimle görüşmek isteyenlere *Mektubat*’ı ver, okusunlar!” dedi.

İmam-Hatip öğretmenlerinden bir dostum vardı. Mürşit arıyordu. Bir ara kendisini Hulusi Ağabey’le tanıştırmamı söyledi. Hulusi Ağabey din adamlarına ehemmiyet verdiği halde, şahsına nazar ettiği için bu zata ilgi göstermedi.

Yine İmam-Hatip öğretmeni ilahiyatçılar, bize özel ders versin dediler. Onlar için de, “Gelsinler cemaate!” dedi.

“Abdestsiz Gitmeyelim”

Yine bir bahçe dersindeydik. Tuvalet için yüz metre ötede bir ev vardı. Oraya gittik. “Efendim burada mı abdest alırsınız, yoksa orada mı?” dedim. “Burada alma imkânı var mı?” dedi. “Var” dedim. “O halde oraya kadar abdestsiz gitmeyelim” dedi.

Bir kere misafiriğe gitmişti. Uykusu pek azdı. O sırada prostattan ameliyat olmuştu. Dedi ki: “Gecede 15 dakikada bir abdest almak zorunda kalan bir adamdan ne çıkar.” Tabii bunu diyen zatın, aldığı her abdestten sonra bir de salât-ı vuzu kıldığını düşünün!

Bir yaz bahçe dersinde çok feyizli bir ders olmuştu. Abdest için kalktığımızda, “Efendim çok feyizli bir ders oldu. Keşke bunu banda kaydetseydik” dedim.

“Şahsımıza ait iki satır bir şey var mı? Ne varsa *Risale-i Nur*’dan” dedi. “Efendim istifade için demek istedim” deyince, “Ona bir şey demem” dedi.

“Risale-i Nur’un Bir Miralayı”

Bir gün Sungur Ağabey Elazığ’a gelmişti. Bir ikindi dersindeydik. Sungur Ağabey dedi ki:

“1957 seçimlerinden önce Demokrat Parti’nin bazı milletvekilleri Üstad’ı ziyarete gelmişlerdi. Üstad onlara *Risale-i Nur* hizmetlerini anlatırken bir ara, ‘*Risale-i Nur*’un bir miralayı’ dedi ve bize dönerek, ‘Hulusi Bey’ deyip, söze şöyle devam etti: ‘Urfa’dan Kars’a kadar komünizme karşı manevî bir set çekmiştir!’

Bunun üzerine Hulusi Ağabey kaşlarını çattı. Sungur Ağabey’e “Bari siz söylemeseniz!” dedi. Bu defa Sungur Ağabey, “Efendim, sizde fahir değil, şükür damarını tahrik eder” deyince, “Elhamdülillah” diye karşılık verdi.

Hulusi Ağabey derse başlamadan önce Peygamberimizin ruhaniyetinden istimdat için salavat-ı şerife ve üç hadis

okurdu. Bunu bazı kardeşler yadırgarlardı. Bunlardan birisi bir gün kır dersine giderken, “Ne gerek var, dershanede oturup okusak olmaz mı? Niye kıra gidiyoruz?” diye bir itiraz yaptı. Gittik, ikimiz kenarda oturuyorduk.

Hulusi Ağabey salavat-ı şerife ve hadis okuduktan sonra derse başlamadan bize baktı, “Kardeşlerim, evde okusak da olur. Ama Üstad da kırları sevdiği için, zaten kırdaki, yemekte, dershanede her yerde beraberiz” dedi.

Açık Bir Hanımla Görüşünce...

Bir gün Hulusi Ağabey’in torunu Kamile Hanım’ın açık bir kız arkadaşı, Hulusi Ağabey’in kapısını çalıyordu. Bunu gören bir kardeşimiz:

“Neden Hulusi Ağabey bunlarla beraber oturuyor?” diye itiraz etti. Hulusi Ağabey bunu duyunca:

“Kardeşim bırakıp da gitsek daha mı iyi? Ne kadar başında bulunsak o kadar kârdır” dedi.

Üstad, Hulusi Ağabey’e Derse Geliyordu

Üstad’ın akşamları Hulusi Ağabey’in derslerinde bulunduğu ve bazı ehl-i kalp kardeşler tarafından –Hafız Zihni, Orakçioğlu ve komşumuz İhsan Bey gibi– müşahede edildiğini duymuştum.

70’li yıllardı. Bir bayram akşamı ders bitmiş, eve gelmişim. Komşumuz İhsan Bey eve gelmemişti. Bana nerede kaldığını sordular. “Ders bitmişti bilmem” dedim. Acaba baskın olup da götürmüşler mi diye endişe ettik.

Sonra, o gece Üstad’ın derse geldiğini görmüş ve ders dağıldıktan sonra kalan kardeşlerle birlikte gözyaşları içinde *Cevşen* okuyarak geceyi dershanede geçirdiklerini öğrendik.

Yine Hulusi Ağabey’in akrabası Kenan Çavuş vardı. Ehl-i kalp biriydi. Üstad, Hulusi Ağabey’in, “Barla’dan sonra iki numaralı dershanedir” dediği evinde her akşam Üstad’ı müşahede ettiğini söylemiş. Bunu dedikten sonra bir daha göremediğini ifade etmişti.

Tenkrit Edenlere Cevabı

Münekkit bir kardeş vardı. Bir gün, “Ben Hulusi Ağabey’in derslerinden bir şey anlamıyorum!” dedi. Ben de, “Bunu yüzüne karşı söyle de bari gıybet olmasın” dedim. O da aynen bunu söyledi. Hulusi Ağabey bir şey demeden baş üstüne der gibi sadece elini öpüp başına koyma işareti yaptı.

Yine bir kardeş, Hulusi Ağabey’in ders tarzına karşıydı. Hulusi Ağabey Eskişehir’e gidip geldikten sonra bir grup gelip:

“Ağabey falan kardeşimiz ders tarzınızı tenkrit ediyor. Bunu dershaneye almayalım” dediler.

Bunun üzerine Hulusi Ağabey:

“Bu adam namaz kılıyor mu?”

“Evet.”

“*Risale-i Nur* okuyor mu?”

“Evet.”

“Varsın benim aleyhimde olsun!” diye karşılık verdi.

* * *

Miralay İbrahim Hulusi Yahyagil

Abdülkadir Badıllı

Ben abd-i acizden bu zat-ı kerimü's-sıfat, azimü's-sadakat, kamilü'l-ihlas hakkında bir yazı isteniyor. Bu hususta Mevlana Abdurrahman Câmî'nin, Mevlana Celaleddin-i Rumî (k.s.) hakkında söylediği Farsça şu beyitte:

“Men çi guyem vasf-ı an âli cenab

Nist peygamber veley daret kitab”

Yani, “Ben o âlicenabın vasfında ne diyeyim, o zat peygamber değil amma kitap sahibidir” dediği gibi, ben de Hulusi Bey'in bir evlad-ı manevîsi^[30] olarak o zat-ı kerimin evsaf-ı mübarekeleri hakkında ne diyebilirim ki... Ancak şunu derim: O zat-ı kerim bir ihlas abidesidir, bir sadakat timsalidir, bir uhuvvet ve muhabbet örneğidir.

Makam-ı Sıddıkiyette Durmadan İlerledi

Bu zat-ı azim, 1928'den 1986'ya kadar, Bediüzzaman ve *Risale-i Nur*'a ilk günden itibaren, ta Hakk'a ruhunu teslim edinceye kadar, vermiş olduğu ahd ü peymanı tam götürmüş, hiç sarsılmadan, hiç yorgunluk hissetmeden, bir asker ruhuyla “İleri marş!” demiş, hep kemalata koşmuştur.

Evet, Hulusi Bey, makam-ı sıddıkiyette durmadan ilerlemiş, Üstad'ına karşı ihlaslı sıddıkiyetini kemalin zirvesiyle sona kadar götürmüş ve hatmeylemiştir. Hüner odur ki, Niyazi-i Mısırî'nin dediği gibi, “Yorulup yolda kalmaya o kim azm-i visalindir” düsturuyla başladığı hak ve sıdk mesleğini sonuna kadar götürmüştür. Bu devam ve sona götürme işiyse, ahirete olan imanın kuvvet derecesine göre olur. Hizmetinin, talebeliğinin ücretini, mükâfatını bu dünyada talep edenler, yorulup yolda kalırlar. Nitekim böylelerini gördük. Allah bizi bu vartadan korusun.

Mü'min insanın son hali ve akıbeti, çok mühimdir. Başlangıcı iyi, parlak, ama son vaziyeti ve akıbeti iyi ve sağlam gitmezse, onun o halinden korkulur. Peygamber-i

Zişan Efendimizin (a.s.m.) dualarının birisi, “*Allahümme ahsin âkıbetena fi’ d-dünyâ ve’ l-âhireti*” tarzındadır. Yani, “Ey Allah’ım, bizim dünya ve ahirette akıbetimizi güzel kıl!” buyurmuştur. Bu duayı bizler de hep etmeliyiz ki, Nurlara ve Muazzez Nur Üstad’ımıza sadakat ve bağlılığımız son nefesimize kadar devam etsin. Âmin!

Nur Kahramanı Hulusi Ağabey’imizin nurlu, istikametli hayatına bakacak olursak, o hiçbir dakika nurlu istikamet çizgisinden, medar-ı necat olan şerefli ihlastan, sıddıkiyet makamı olan Aziz Üstad’ının şehrahına karşı sadakatten, hiç fütür getirmeden dosdoğru yürümüştür. Nasıl mı? İşte onun hayatı:

Kısa Bir Fezleke

Henüz yaşı 18 iken Harbiye Okulu’ndan teğmen namzedi olarak ayrılıp orduya katılır. 26 Temmuz 1331 (1915) Conk Bayırı Muharebesi’nde yüzünden ve göğsünden yararlanır. Tedaviden sonra tekrar firkasına döner. Nisan 1916’da Kafkas Cephesi’ne sevk edilir. Kafkas Cephesi’ne giderken Karadeniz sahilinde vuku bulan bazı harplere katılır. Eylül 1916’da Erzincan’ın batısına kadar ric’at muharebelerinde bulunur. Sonra Kafkas Teşkilatı’na katılır. 1917 sonunda ileri harekâtla Ermeni ve Bolşeviklerle yapılan muharebeleri takip ederek Gence ve Bakü’nun zaptı ve Karabağ’ın Ermenistan’dan temizlenmesi harekâtında bulunur. Mütareke olunca da buradan Batum’a, oradan da Trabzon’a döner. Buradan kendi bölüğüyle birlikte 25. Taburun makineli bölüğünü alarak Niksar, Erbaa, Tokat ve Sivas’a kadar gelir. Buradayken izne ayrılır.

İzinden sonra 5. Alay 3. Tabur 1. Bölüğe nakledilir. Sonra bu alayın 17. Taburuyla İstiklal Harbi’ne iştirak etmek üzere 3. Antep ve Sakarya Muharebelerine katılır. Antep’e giderken Elaziz’e uğrayarak Mardin-Deynik yoluyla Mardin’e, buradan da Urfa’nın kurtuluğu için, gayr-i resmî yardımlarda bulunmak üzere Viranşehir’e gelir. Orada Millî Aşireti çeteleri tarafından yanlışlıkla esir alınır. Daha sonra serbest kaldığında Viranşehir’le Urfa arasında bir kamp kurar. Urfa’yı işgal etmiş Fransızlarla Mardin’in Ermeni ve diğer Hıristiyanları arasında

yapılan muhabereyi kesmek ve aynı zamanda Urfa'nın kurtuluşunda çalışanları eğitmek için adamlar yetiştirir.

Bu sıralarda üsteğmenliğe yükselir. Bilahare Gaziantep'e, oradan da Sakarya'ya intikal ettirilir. 21 Ağustos 1922'de yüzbaşı olur. Kasım 1923'te de Elazığ'da 15. Alay 4. Bölüğe, daha sonra da 8. Bölüğe kumandan tayin edilir.

15.06.1925'te harp yüzünden yarıda kalmış harbiyedeki tahsilini bitirip 1927 başlarında yeniden orduya katılır. İlk tayini Mardin-Cizre'ye çıkar. 1927 Eylül'ünde Manisa'ya tayin olur. Manisa'daki 16. Fırka (Kolordu) 44. Alay 1. Taburundayken 16 Ocak 1928'de Isparta-Eğirdir Dağ Talimgâhı Muallimliği'ne naklolunur.

Eğirdir'e tayini yapıldığında kıdemli yüzbaşısıdır. Buradayken cami cemaatinden Şeyh Mustafa adıyla meşhur Hafız Mustafa'yla tanışır. Hulusi Bey Cizre'deyken Bitlis'teki Şeyh Muhammed Küfrevî'nin halifelerinden birinin vasıtasıyla Nakşibendî tarikatına intisap eder. Adı geçen Şeyh Mustafa, ehl-i hal bir zattır. Camiden her çıktıklarında Hulusi Bey'e parmağıyla Barla'yı göstererek, "Beyim, senin derdinin dermanı orada bulunan zattadır" der. Üç ay sonra 19 Nisan 1929'da bu Şeyh Mustafa'yla birlikte atlarla Eğirdir'den Barla'ya giderler. Hulusi Bey'in Hz. Üstad'ı bu ziyaretindeki niyeti, yine tarikata girme düşüncesidir.

Hurdebinî manevî radara sahip Hz. Bediüzzaman, Hulusi Bey'in niyet ve düşüncesini hissetmiştir ki, huzur-u Üstad'a girer girmez, selam verdikten sonra, henüz ayaktayken, Hz. Üstad, Hulusi Bey'in kolundan tutarak, "Kardeşim, ben şeyh değilim, ben İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi bir imamım!" der. Haliyle Hulusi Bey, bu garip halden fevkalade bir tesir altında kalır. Kendisinin ifadesiyle, "Bu ilk ziyaretimde hakikatin mahiyetini idrak etmiş oldum" der.

Nur Talebeliğiyle Başka Bir Hulusi

Bu tarihten sonra Hulusi Bey, Nur talebeliğiyle artık başka Hulusi'dir. Hem maddî hem manevî bir askerdir. Onun Nur dairesine girmesi, *Risale-i Nur*'un yayılma sahasının genişlemesi noktasından ehemmiyetli bir hadisedir. Hatta

diyebilirim ki o sıkı, sıkıcı günlerde muvazzaf kıdemli yüzbaşı bir asker olarak, pervasızca gelip alenen Bediüzzaman Hazretleri'ni ziyaret etmesi, nasıl ki Hz. Ömer'in (r.a.) alenen gelip huzur-u Peygamberîde (a.s.m.) İslamiyet'i kabul ve biat etmesiyle İslamiyet'i aziz kılmaya vesile olması gibi, Hulusi Bey'in de o vaziyeti Nur mesleğini aziz kılmaya vesile olmuştur, diyebiliriz.

Hz. Üstad ilk başlarda Hulusi Bey'e hitaben, "Ahiret kardeşim Hulusi Bey'e, sizin gibi hakiki kardeşlerimle uzaklığın alameti olan mükatebe âdetim değil. Çünkü manen beraberiz. Merak ettiğin meselelerin cevabı da sizin yanınızdaki *Sözler*'de vardır. Cenab-ı Hakk'a hamd ve şükrediyorum ki, sizler gibi sadık bazı kardeş ve talebeleri bana vermiştir. Onlara nafi olacak hakikatları elbette sualinden evvel yetiştirmek vazifemdir..."

Hz. Üstad'ın bu beyanında erkân-ı imaniyenin temel esaslarını ispat, şerh ve izah hususlarında filhakika mutlak ekseriyet itibarıyla bunlara dair sualler sorulmadan ruh ve kalb-i mübarekinde zuhur ederdi. Bu husustaki sırra dair, Hz. Üstad şöyle buyurur: "Yazılan eserler, risaleler ekseriyet-i mutlaka hariçten hiçbir sebep gelmeyerek ruhumdan tevellüt eden bir hacete binaen ânî ve def'î olarak ihsan edilmiş. Sonra bazı dostlarıma gösterdiğim vakit, demişler: 'Şu zamanın yaralarına devadır.' İntişar ettikten sonra ekser kardeşlerimden anladım ki, tam şu zamandaki ihtiyaca muvafık ve derde layık bir ilaç hükmüne geçiyor."

İmanın erkân-ı azimesi dışındaki bir nevi teferruat olan, ama yine akide ilmüne dâhil kısımlarda, ilk başlarda mutlak ekseriyetle Hulusi Bey'in sualleriyle Nur'un *Mektubat* kitabı vücuda gelmiştir. *Barla Lahikası* da Hulusi Bey'in Nurlara karşı kalbî ihtisaslarının varidatı olan yazdığı mektuplarıyla başlamış, tekevvün etmiştir. Böylece Lahikalar silsilesinin temeli Hulusi Bey tarafından atılmıştır. Bu hüküm *Barla Lahikası* mukaddemesinde Hz. Üstad'dan müeyyedir.

İki Cenahlı Askerlik Hayatı

Gelelim Hulusi Bey'in iki cenahlı askerlik hayatının seyrine:

Hulusi Bey 6 Ekim 1930'da Elaziz'deki 17. Kolordu 25. Alay 6. Bölüğe tayin edilir. Burada 1933'te binbaşılığa terfi eder. 1938 Mayıs'ında Sivas'taki askerî kursa müdür olarak atanır. Hulusi Bey, buradayken Birinci Ordu 1. ve 2. manevralarıyla birlikte Dersim Harekâtı'nda bulunur.

1940 Ağustos'unda yarbaylığa terfi ettikten sonra Elaziz'den Hekimhan Askerlik Şubesi Reisliği'ne, 1941 Aralık ayında da Elaziz Askerlik Şube Reisliği'ne, 1943 Ocak ayında Konya-Karapınar Askerlik Şubesi'ne, 1943 Ağustos'unda 41. Tümen 19. Piyade Alayı Kumandanlığı 1. Muavinliği'ne getirilir. 1944 Ağustos'unda albaylığa terfi eder. 10 Aralık 1945'te Kars Askerlik Şube Reisliği'ne, 1946 Ağustos'unda da Sarıkamış Askerlik Dairesi Reisliği'ne getirilir.

30 Eylül 1948'de Urfa Askerlik Daire Reisliği'ne nakli yapılır. Böylece üç buçuk sene kadar Urfa'da kalmış olur.

3 Ocak 1950'de emekliye ayrılmak üzere 7. Kolordu Komutanlığı'na dilekçe verir. 23 Ocak 1950'de Urfa'dan Denizli Askerlik Dairesi'ni teşkil etmek üzere ayrılır. Böylece Hulusi Bey'in 36 senelik istikametli, imanlı maddî askerlik hayatı sona ermiş olur.^[31]

Asıl Bitmeyen Askerliği

Hacı Hulusi Yahyagil, bu tarihten itibaren Elaziz'deki babasının evindeki misafirhane odasını Nur medresesi ittihaz ederek burada Nur dersleriyle irşat hizmetlerine devam eder. Senede bir Diyarbakır, Urfa, Adıyaman ve Malatya'yı ziyaret ederek Nur talebelerinin *Risale-i Nur*'a karşı aşk ve şevklerini tazelemeye matuf Nur derslerini, sohbetlerini yürütür. Adları yazılan şehirlerde hiç olmazsa üçer gün, birer hafta, ama Urfa'da on-on beş gün kalır. Her gün ayrı bir evde sohbetler olur.

Yıl 1953. Benim *Risale-i Nur*'u tanıyıp Üstad'ımı ziyaret ettiğimin senesiydi. Hulusi Bey, Urfa'ya yine ziyarete gelmişti. O muhterem alicenab zat, Urfa'daki mihmandarı Hacı Mustafa Ergün'ün evine inmişti. Abdullah Ağabey'le birlikte ziyaretine gittik. Ellerini öpüp oturduk. Bizimle ilgilendi, adımını sordu. "Abdülkadir" dedim. "Maşaallah" dedi

ve “Abdülkadir kardeşim, senin istikbalin parlaktır inşaallah” diye dua ve temennide bulundu. Benim o gün, o zatın Urfa’ya teşrif ve kudumundan mı bilmiyorum, ruhumda çok büyük bir sürur, neşe ve neşet hükmediyordu. Sürurumdan uçacak gibiydim.

Bir gün yine Urfa’ya gelmişti. Bizim mütevazı Nur medresemizi ziyarete geldi. Mevsim yaz olması hasebiyle medresemizin avlusuna hasırlar sermiş, oturuyorduk. Kendisi de hemen o hasırlar üzerine oturdu. “Hasırlara oturmak sünnettir, Peygamberimiz de hasırlar üzerinde oturmuş, hatta yatmıştır” dedi. Sonra ders başladı.

Hulusi Ağabey, kendine mahsus mübarek meşrebine göre, dersten önce kendi ecdadından mütevâris şirin bir salavat-ı şerifeyi, arkasından bir-iki hadis-i şerif mealini teberrüken okuyarak veya okutarak, sonrasında da fikhî bir-iki meseleyi okutarak izahlarını yaptıktan sonra *Risale-i Nur* dersine başladılar. *Risale-i Nur* okunurken de uzun izahları âdet edinmişti. İşte o günlerdeki cahilliğimden, onun bu ahsen vaziyetine, güya Hz. Üstad’ın tarzını savunuyorum diye, kalbimde o aziz ve şerif zata itiraz gibi bir şeyler gidip geliyordu. Urfa Nur medresesinin bir yönden idarecisi gibiydim.

Benim kalbimden geçen o itirazvari kuruntular sürerken, ders başladı. Başladı ama radarı açık ve hassas olan Hulusi Ağabey birden nazarını bana atfederek, “Bağlantı kurulamıyor, kopukluklar var!” dedi. Ben bundan dolayı, yerimde dondum kaldım. Ve hemen kalben istiğfarda bulundum. Sonra ders devam etti.

Bu zatın kalp gözünün açık olduğunu gösteren çok hadise var. Kendisi de, “Ben Nur dersine başlarken Hz. Üstad’ın meclisimizde mevcudiyetini hissediyorum” derlerdi. His, görme demektir.

Manevî Askerlik

Şimdi de, Hulusi Ağabey’in Elaziz’de, Kars’ta, Sarıkamış’ta, Malatya ve Urfa’da kaldığı günlerde askerlik vazifesini en dürüst bir şekilde yerine getirdiği gibi, manevî askerlik olan

Nur talebeliğinin icaplarını da en üstün seviyede ve en âlâ derecede nasıl ifa ettiğine bakalım.

İşte o zat-ı kerim, Üstad'ı Hz. Bediüzzaman'dan ve halis ve i'cazlı bir Kur'an dersi olan *Risale-i Nur*'dan aldığı feyz, nur, himmet ve gayretle gittiği şehirlerde, önce oranın ulema ve meşayihıyla, sonra esnaf ve eşrafiyla hemen diyaloga giriyor. Evlerde derslerini, sohbetlerini tertip ettiriyor. Kendisine engel ve bağ olmasın diye veya başka bir sebepten gittiği yerlere hanımını götürmüyor.

Muhterem Mustafa Sungur Ağabey'den birkaç defa duymuştum. Hz. Üstad buyurmuş ki: "Nur'un miralay bir talebesi, Nurlardan feyiz alıp neşrelediği nur ile Kars ve Ardahan'dan Malatya'ya kadar, komünizmin önüne bir sed çekti ki, Türkiye'ye gelmedi."

Nitekim başka bir ifadeyle Üstad, Hulusi Bey'e yazdığı hususi bir mektubunda şöyle der: "Aziz, sıddık, muhlis kardeşim ve hizmet-i imaniyede metin, muktedir arkadaşım! Evvela sizi Nurların neşrinde ve vaizlerin diliyle ders vermeniz ve benim bedelime, benim borcum olan o memleketimde Nurlarla o hemşehrilerime yardım ve imdat etmekte ruh u canımla tebrik edip bin barekallah derim." (Bu mektup Kars'tayken yazılıp gönderilmiş.)

Üstad'ın başka bir mektubundan: "Kardeşim, bazı dakika olur ki az amel çok sayılır. Bir neferin müthiş bir zamanda bir saat nöbeti, bir sene hükmünde olduğu gibi, inşaallah Hulusi'nin de Nurlara nöbetlik saatleri o nevidendir."

Mektuplaşmalarımız

Bu yazının haşiyesinde işaret ettiğim üzere, Hulusi Ağabey'le gayet serbest mektuplaşmalarım olmuştu. Mektuplarımın bazıları nezaketsiz ve bedevîce olmuştu. O zat-ı kerimü's-sıfatı incitecek mahiyette olmasına rağmen, bana karşı lütufkâr, müşfikâne cevaplarla mukabele ediyordu. Bütün mektuplarım nezaketsiz değildi şüphesiz. Sadece sözde Üstad'ın meslek ve meşrebiyle alakadar meselelerde çocuksu kafama göre müdafaa ediyorum diye nezaket hududunu aşan bazı mektuplarım varit olmuştu.

Şu anda mevcut koleksiyonumda Hulusi Ağabey'in kendi el yazısıyla altı adet mübarek mektubu ve beş adet bayram tebrikleri bulunmaktadır. Bunları ben kudsî yadigâr olarak saklıyorum. Hulusi Ağabey bu mektuplarımdan bir-ikisine verdiği cevaptan bir-iki paragraf buraya alıyorum:

“Hiç tevile lüzum görmeden kat'î diyorum ki, son hadisenin sebep-i hakikisi, benim hakkıma karşı yine Settar ismiyle setr buyurduğu günahlarımdan dolayı rahimane bir tokattır.

Muş'taki zat (Molla Muhammed Doğan) ehl-i haldendir.^[32] Bana karşı ileri derecede sevgisinden dolayı çok sert davranmışım. Son meselede de ikaz etmişim. Onun haline mağluben hareketini affınıza layık görseniz iyi olur.

Netice: Beni ve sizi üzen hadiseyi ben unuttum. Sizin gibi genç ve müstaid bir kardeşe uhrevî bir kardeş ve manevî bir evlat nazarıyla bakmakta inşaallah devam edeceğim. Buradakilere de duyurdum ve duyuracağım. Hepsi memnun oldular ve olacaklardır.”

Mektuplardaki âlicenaplık ve keremkârlığı görüyorsunuz. Bu fakir-i pürkemteri af buyurdıkları gibi, evlad-ı manevîliğine de kabul ediyor. Allah (c.c.) o zat-ı kerimden ebedü'l-abidin razı olsun, razıdır zaten...

Onun Hayatı Nurların Çizdiği İstikamettir

Hulusi Ağabey'in mektubunda işaret buyurduğu hadise veya hadiselerin burada deşifre edilmesine gerek yoktur, makamı değildir. Fakat bu münasebetle bir-iki cümle yazmak isterim.

Hulusi Ağabey'imizin hayatı, hizmeti, meslek ve meşrebi Nurların çizdiği istikamettir. O zat hiçbir zaman maceracı olmadı. Fitneye bâdi olacak hiçbir hareket ondan zuhur etmedi. Gösterişli vaziyet ve ihlası zedeleyici davranışları asla kabul etmedi. *Risale-i Nur*'un cadde-i kübrasındaki sırat-ı müstakimden iğne ucu kadar inhiraf etmedi.

Burada bir hususa daha temas etmek isterim ki, Hulusi Ağabey'in vefatından sonra sözde ona dayanarak, ayrı ayrı çatallaşmalarla bidatlı fırkalar teşkil etmeye çalışanlar, Hulusi Ağabey hayattayken onun rızası hilafına ve istikrahını

celbetmesine mucip olarak yüzüne karşı, “Sen kutb-u azamsın, sen gavs-ı ekbersin” diyenler, acaba neden o itikat ve telakkileri zıddına ona harfiyen uymayıp, ittiba etmeyerek bidatlı yollara saptılar? Oysa insan çok büyük tanıdığı, mürşit ve istikamet rehberi bildiği üstad ve hocasına aynen tabi olması lazımdır. Aksi halde yalan söylemiş, yalancı tavır göstermiş olur.

Bu münasebetin arka yüzü ve öbür yönüyle ayrı bir mevzuya temas etmek yerinde olacak sanırım. Şöyle ki: Umum *Risale-i Nur* camiası ihlas ve sadakatte daima birinci ve saff-ı evvelin kudemasından ve onun namı ve şanı Hz. Gavs-ı Geylânîce ön sıralarda zikredilen medar-ı iftihar, birinci dereceli Nur talebesi bu zatı sever, takdir eder, başları üstünde gezdirirler. Hürmet ve i'zazlarla yâd ederler. Ve o da buna layıktır zaten.

Bütün bu vasıflarla beraber, Hulusi Ağabey’imizle beraber, başka hasletler ve başka meziyetleriyle tebarüz etmiş ve temayüz etmiş ve o noktalardan zirveye yükselmiş birçok Nur talebesi zatlar da vardır. Yani Hz. Üstad’dan sonra tek ve yalnız bir Hulusi Ağabey var değildir. Hem Hulusi Bey, bütün o meziyet ve kemalatıyla beraber, ikinci bir Üstad Bediüzzaman değildir ve olamaz. Bazıları halen bu zat için, “Üstad-ı Sani” deseler de bunun aslı ve hakikati yoktur, olması da imkânsızdır. Çünkü Hz. Üstad ferdiyettedir, tektir, yektadır, hasü'l-hastır. Bu meseleyi “Hayat-ı Nuriyem” isimli eserimizde detayıyla ispat ederek izah etmişiz.

Buna göre Hulusi Ağabey’imize aşırı muhabbet besleyenler bu noktalara göre sevgilerini ayarlasalar, istikametli bir mesleğe girmiş olurlar. İnşallah biz Hulusi Ağabey’imizin manevî makamını mülahaza ederek (ki öylesi mülahazalar çoğu zaman hayalî de olabiliyor) muhabbet etmiyoruz. Belki onun bir Nur hadimi, Bediüzzaman’ın sadık ve vefadar bir talebesi, onun her emrine lebbeyk diyen bir yaveri, bir Nur naşiri olduğu için seviyoruz, vessalam...

Netice olarak derim ki: Nur kumandanımız Hulusi Ağabey, Nur’daki ihlasın nokta-i mihrakiyesidir. İhlasın sırrını kendimize yerleştirmeye dair nurlu bir misaldir. Hiçbir zaman şekilciliği öne çıkarıp da nazar-ı dikkatleri kendisine tevcih etmek istememiştir. Daima memlekette asayiş, emniyet,

huzuru istemiştir. Bunları sarsacak, zedeleyecek hal ve davranışlardan uzak kalmıştır.

Başında basit, siyah bir külahla namazını kılmış, müstehap olan, fakat orada burada ihzariyle nazar-ı dikkati çektiği için o müstehabı uygulama diye bir girişimi, bir teşviki olmamıştır. Çünkü o biliyordu ki, müstehaptan önce yapılacak çok şeyler var. İmanın takviyesine yönelik vacipler var. Selamet ve huzur içinde Nur hizmetini yürütmeyi amel-i sahadaki bazı müstehaplara tercih etmiştir.

Hülasa: Hulusi Ağabey'imizin ihlas, sadakat, ahde vefadarlık gibi nurlu hasletleri hakkında ne kadar yazsak yetmeyecektir. *Risale-i Nur'un Mektubat* kitabı, *Barla Lahikası* eseri, onun evsaf-ı güzidelerini en rana, en parlak bir tarzda göstermektedir.

Hulusi Ağabey'in Manevî Huzuruna Bir Arıza

Ey bu kaba, nezaketsiz, bedevî Abdülkadir'i affedip, safh edip üstelik manevî evlatlığına kabul buyuran büyük insan, âlicenap, feyizmeap zat-ı kerim, muhlis talebe!

Senin huzur-u nevvarında o sarhoş gençlik günlerimde sana karşı sû-i edepte bulunup yaptığım itale-i lisanlarımı, yine şimdi de affedip bağışlamanı istiyorum. Çünkü sen, ahlak-ı âliye-i Peygamberiye (a.s.m.) ve Üstadiyenin izindesin. Affetmek büyüklerin şe'nidir, safh etmek âlicenab keremkârların işidir.

Ey manevî ikinci babam!^[33] Ben sana karşı hep minnettarım. Seni unutmuyorum. Dualar ve Kur'an ve surelerini ve evrad-ı Nuriyeyi okuduğumda Üstad'ımın ve senin ve Nur talebeleri ağabeylerimin ruhlarınıza ihda eyliyorum. Siz de beni ruz-i mahşerde unutmayın ne olur!

“Estağfirullahi'l-azîm min külli zenbin ve etûbu ileyh” diyerek hatm-i kelim eylerim.

Abd-i ahkar

Abdülkadir Badıllı

* * *

Hakîm Bir İnsandı

Doç. Dr. İbrahim K k am

Hulusi Aġabey'in derslerinde bulunmak nasip oldu. Çok hakîm bir insandı. Sözleri hikmet dolu olurdu. Dersler esnasında kendisinden dinlediġim çok hikmetli sözler vardır. Bunlardan not alabildiklerimden bazılarını kaydedeceġim:

— “*Risale-i Nur* hakiki iman dersi veriyor. O zatı gördük. O zatın eserleriyle imanımız kemale erdi. Biz korkmuyoruz. Cenab-ı Hakk'ın huzurunda ‘*Risale-i Nur* Şakirdiyiz’ diyeceġiz. Ona Şakirt olmak bir l tuftur.  mitvarız, yeisimiz yok.”

— “İnsan denilen mahlûk hata ve nisanla yoġrulmuŐtur. Üstad'da unutmak yok. *Risale-i Nur* vasıtasıyla ona baġlı olanları da unutmaz. Haşirde de unutmaz. Üstad Hazretleri ahdine vefa eder. Biz  yle itikat ediyoruz. Ölürsem cenazemi götürün. Hakkınızı helal edin. Ben zannedildiġi gibi kâmil insan deġilim.”

— “Bir Nur talebesine bir zarar geldiġi zaman, sanki benim evimden  l  çıkmış gibi oluyor.”

— “ stad yatsıdan sonra hiç oturmazdı, hemen yatarđı. Peygamber Efendimiz (a.s.m.) yatsıdan önce uyumayı, yatsıdan sonra konuŐmayı hoş görmezdi.”

— “İlgın'ın bir köyünden İsmail isminde meczup bir zat bana mektup yazmıştı. Mektupta, ‘Siz hep ism-i Celal'e devam ediyorsunuz. Bundan hem siz, hem biz zarar görüyoruz’ diyordu. Bunu  stad'a yazdım. Üstad da, ‘Ya Cemil  ya Allah'la başlayan tesbihatı gönderdi.’”

— “Harput'ta Sare Hatun Camii'nde Gavs-ı Azam'ı gördüm. Kurşunlu Camii'nde de Hz. Ali'yi (r.a.) gördüm. Mübarek zat Hz. Ali (r.a.) kabri açılmış, üzerinde konuşuyordu, ‘Ey Bediüzzaman!’ diyordu.”

— “Bana bir soru sorulduġunda bakıyorum buna cevap verecek malumat yok. Fakat Allah'ın lütfuyla bir kapı açılıyor. O sorulara haddimin fevkinde cevap veriyorum.”

— “Ben Sarıkamış’tayken saf bir imam vardı. Ben aklıma ne gelirse söylüyorum. O diyordu ki: ‘Bu Albay benim aklımdan geçen sorulara cevap veriyor.’ Ben bilmeden söylttiriliyordum.”

— “Bir gün Barla’dayken Üstad dedi ki: ‘Abdülkadir-i Geylânî Hazretleri havada uçarak gelse ve size dese ki: ‘Said’i dinlemeyin!’ Ne dersiniz? Ne yaparsınız?’ Huzurundaki talebeler, ‘Biz yine sizi dinleriz’ dediler. Üstad, ‘Ben de sizden bunu beklerdim’ dedi.

— “Üstad’a mektup yazarken onu üzmemeye çok dikkat ederdim. Onun için, ‘Elhamdülillahi ale’l-Hulusi’ derdi.”

— “İki ayaklının dikildiği günün akşamında (1934’te), âlem-i manada gördüm ki, ay yerden çıktı, göğe doğru yükseldi. Güneş batıdan doğdu, göğe doğru yükseldi. Sonra dönüp batıdan battı. Bunu Üstad’a yazdım. ‘Kardeşim, bunu bazı zatlar da görmüşler. Kanaatim odur ki, kıyamet alametleri o zaman başladı!’ diye cevap vermişti.”

— “Ben elli üç senedir *Delail-i Hayrat*’ı okurum. Bırakamam. Bıraksam mesul olurum. Onun için de bırakamıyorum. Haftada bir defa hatim ediyorum.”

— “Sırr-ı ihlas: Ne insanların yermesi, ne de övmesi seni müteessir etmeyecek veya sevindirmeyecek.”

— Kendisini ziyarete gelenler için, “Ziyarete, ziyarete layık olmak lazım” derdi. Hacı Sabri de, “Biz Allah için ziyaret ediyoruz, siz de bize dua ediyorsunuz” deyince, “Geçti ömür bâdiheva” dedikten sonra, “Allah için beni ziyaret edenlere Allah ne muratları varsa versin” derdi.

— Yine bir gün “Sizi buraya kim sevk etti? Saik-i Hakiki kim? Bizim bir makamımız yok. Üstad da öyle diyor. Biz kardeşiz. *‘İnneme’l-mü’minûne ihvetün.*’ Ben bazen düşünüyorum. İskoçya’da dünyaya gelseydim. Anam-babam beni ne olduğu belli olmayan keşişin yanına götürse ne olurdu halim? Demek ki Cenab-ı Hak bizi bidayetden itibaren korumuş.”

— Kibarlığın sonradan kazanılamayacağını şöyle bir kıssayla anlatırdı:

“Büyük zatlardan birisi hizmetçisiyle birlikte bir dostuna misafir olur. Yemekte pirinç pilavı yerken pirinç tanelerinden birkaçı o misafirin sakalına dökülür. Hizmetçisi, ‘Efendi gül dalına bülbül kondu’ der. Ev sahibi, misafir hizmetçinin bu kibarlığına hayran olur. Odadan dışarıya çıkınca kapı aralığında kendi hizmetçisine, ‘Gördün mü ne kadar kibar bir hizmetçi’ der. Hizmetçi de, ‘Efendi bunda ne var, onu ben de derim’ der. Ertesi gün yemekte ev sahibinin sakalına pirinç tanesi düşer. Hizmetçisi, ‘Efendi, kapı aralığında dediğin şey oldu!’ der.”

— *Risale-i Nur* dairesinde şefaath var. Üstad Hazretleri Hulusi Ağabey’e beş bin kişiye şefaath edeceğini söylemiştir.

— Biz başımıza şapka koyduk. Beyzade Efendi’nin büyük oğluna, “Efendim, ben şapka ile namaz kıldım, olur mu?” dedim. “Olur” dedi. Hulusi Ağabey buna rağmen oğlu Necmeddin’in ifadesiyle etrafındakileri uyarırdı: “Başınız açık kılın, fakat şapka ile kılmayın!”

* * *

İkinci Derslerini Aksatmazdı

Şerif Bayram

Hayatım hep PTT müdürlüklerinde geçti. 1964'te Solhan'da, 1973'te Keban'da, 1984'te de Elazığ'da PTT müdürlükleri yaptım.

1964'te Bingöl Solhan'dayken bir rüya gördüm. O zaman henüz Hacı Hulusi Bey'i tanımıyordum. Orada memurlar meşru olmayan işlerine beni de çekmek istiyorlardı. Beni aralarına alamayınca bana karşı cephe aldılar. Bundan dolayı sıkıntılı günler geçiriyordum.

Rüyamda Elazığ'dayım. Sonradan Hacı Bey'in evi olduğunu öğrendiğim bir evin önünde duruyorum. "Bu evde Resulullah (a.s.m.) vardır!" diyorlar. Eve giriyorum. Sakallı, yatakta göbeğinden yukarısı açık bir zat yatıyor.

Beni görünce "Yaklaş!" dedi. Yaklaştım. Tekrar "Yaklaş!" dedi, yine biraz daha yaklaştım. Derken diz dize geldik. "Kucakla!" dedi. Kendisiyle kucaklaştım. Yanında birileri daha vardı. Hemen "Kelime-i tevhit çekin!" dedi. Hep beraber başladık, "La ilahe illallah" diye kelime-i tevhit çekmeye... Saati gösterdi. "33'e gelince ben öleceğim!" dedi.

O sırada dışarı çıktım. Ağlıyordum. Ağabeyim Yusuf, bir at üzerinde gelip, "Niye ağlıyorsun?" dedi. "Resulullah vefat etti" dedim.

Emniyet Onun Geldiğini İhbar Etti

Aradan bir müddet geçtikten sonra Çermik'e PTT müdürü olarak tayin oldum. O zaman manyetolu telefonlar vardı. Başındaki memur yemeğe gitmek için izin istedi. "Git ben senin yerine bakarım" dedim. O sırada Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nden bir telefon geldi. Telefon Çermik Emniyet Müdürlüğü'nü arıyordu. "Hulusi Bey, Çermik Kaplıcaları'na geldi, haberiniz olsun!" diyordu.

Eserleri okuyordum ama Hulusi Ağabey'le henüz tanışmamıştım. Bunu fırsat bilerek hemen gittim. Kaldığı

otelin girişinde bazılarına ders yapıyordu. Aman Allah'ım, rüyada gördüğüm zatın ta kendisiydi. Dersten sonra yanına yaklaştım, "Efendim bir şey soracağım" dedim. "Buyurun" dedi. "Rüyada Resulullah (a.s.m.) makbul zatların suretinde görünür mü?" dedim. "Evet, görünür" dedi. Bunun üzerine kendisine gördüğüm rüyayı anlattım. "Bende bir şey yoktur!" dedi.

Sonra Keban'a atandık, oraya da gelir gider, dersler yapardı.

1984'te de Elazığ merkezine tayin olduktan sonra vefat edene kadar hep beraberdik. Özellikle her gün ikindi derslerini hiç aksatmazdık. Bildiğiniz gibi onun ders tarzı önce bir hadis ve salât ü selam okuyarak başlardı. Kendisinden çok istifade ettik. Allah onu ve Üstad'ı bize şefaatçi yapsın. Âmin!

* * *

Bütün Hayatı Sünnet-i Seniyye İttibadan İbaretti

Halil İbrahim Yelkaya

1971 Muhtırası'ndan sonra babamın ortak olduğu işyerinde çalışmak üzere Elazığ'a gitmiştim. Elimde, bana görüşmem için verilen bir isim ve adres vardı: Yılmaz (Muhammed) Orakçioğlu. Aslında kendisiyle 1967'den beri tanışırız. Antakya'ya ayakkabı almaya gelirdi.

Elazığ'da en çok merak ettiğim, sorularıyla *Mektubat* gibi bir eserin vücuda gelmesine vesile olan ve Üstad'ımızın çok önem verdiği talebelerinden emekli Albay Hulusi Ağabey'di.

Elazığ'a sabah ezanında vardım. Doğru Yeni Camii'ye gittim. Hulusi Ağabey de sabahları hep o camiye gelirmiş. Ben o zaman kendisini tanımıyordum. Camide namaz kılışıyla dikkati çeken nuranî bir zatı takibe koyuldum. Camiden çıktık, o evine doğru yöneldi. Kendisine yaklaşımadım, elinde parlayan bir baston, tertemiz ve ütülü elbisesi, zerre kadar toz olmayan ayakkabıları dikkatimi çekmişti.

Aklıma Resulullah'ın insanlar içerisine çıkarken su dolu bir kaba bakarak saçına başına ve elbisesine düzen vermesi geldi. Hulusi Ağabey'i tanıdıktan sonra anladım ki, onun bütün hayatı sünnet-i seniyye ittibadan ibaretti.

Elazığ'da bir yıl dershanede kaldım. Bu muhterem ağabeyimizin sohbetlerine katıldım. O günlerden hatırımda kalanları arz etmeye çalışayım.

Ağabeyimiz Elazığ'da ikinci derslerini devamlı hale getirmişti. Dersleri bazı günler dershanede, bazen de esnafın iş yerlerinde yapardı. Kahvehanelerde lastikli iskemlelere oturulur, ders dinlenir, çaylar gelirdi. Çok tatlı sohbetler olurdu. Çevreden insanlar da katılırdı. Bu dersler şehrin her yanında sıraya konularak yapılırdı.

“Körün Gözüne Üfle de Gel!”

Hulusi Ağabey derste bazılarıyla latifeler yapardı. Bunlar arasında Kendirci Ahmed Efendi'yle Hacı Sabri Efendi meşhurdu. Hacı Sabri Efendi çok fedakârdı. Ağabeyimin her isteğini emir telakki ederdi. Mali durumu iyiydi. Hizmetle alakalı harcamadan hiç çekinmezdi.

Fakat Hacı Sabri Ağabey'imiz sigara tiryakisiydi. Bu durumu Hulusi Ağabey bilirdi. Ders bitişi sohbet geçilince Hulusi Ağabey, "Hacı Sabri, sen şu köşeyi dön, –kırdaysak, şu çalıyı dön– körün gözüne bir üfle de gel!" derdi. Hacı Sabri Efendi de, "Peki efendi kurban!" der, hemen çevik bir hareketle kalkar, sigarasını içer gelirdi. Geldiğinde, "Körün gözüne üfürdün değil mi hacı?" diye sorardı.

Üstad'a Talebe Olmak En Büyük Lütuf...

Hulusi Ağabey, Üstad'ımızın talebesi olmayı en büyük lütuf kabul ederdi. Muş'tan bir molla kendisini sık sık ziyarete gelirdi. Ağabeyimizdeki manevî makamı fark etmiş ve cazibesine kapılmıştı. Ama Üstad'ın talebesi ötesinde kendisine farklı bir nazarla bakanlara iltifat etmez, tasvip etmezdi ve bunlar dost halkasında yerlerini devam ettiremezlerdi.

Sık sık Üstad'ımızdan bahsederdi. Bazı davranışları değerlendirirken, "Üstad'ımız razı olmazdı veya Üstad'ımız da böyle yapardı" derdi. Mesela bir sohbet sırasında yüzüme konan sineği öldürmüştüm. Kızdı ve "Üstad'ımız sinekleri öldürtmezdi!" dedi.

Derslere başlarken okuduğu uzun salavat-ı şerife yanında bir de, "*Allahümme salli alâ Muhammedin tıbbil-kulûbi ve devâihâ ve âfiyeti'l-ebdâni ve şifâihâ ve nûri'l-ebşâri ve ziyâihâ ve alâ âlihî ve sahibihî ve sellim*"i okurdu.

Harputlu Kabadayı Gibi Sevap İşlemek

Ders esnasında cemaatin dinleme durumunu takip eder, usandırmazdı. Bazen fıkralar anlatırdı. Bir gün birisinin kaba kuvvetle hizmeti söz konusu edildi. Tebessüm ederek, "Olmaz! Böyle hizmet edilmez" deyip şu fikrayı anlattı:

“Bizim Harput’ta bir kabadayı varmış. Herkes şerrinden korkarmış. Bir cuma günü, ‘Bu gün bir sevap işleyeyim’ demiş. Kaması belinde sokağa çıkmış. Bir gayrimüslime rastlamış. Kamayı çekmiş, ‘Ulan kâfir yat yere!’ demiş. Ve adamın göğsüne basmış. ‘Ulan Müslüman ol, benim sevap kazanmam lazım!’ demiş. Adamcağız korku belası, ‘Olayım ama ne demem lazım?’ diye sormuş. Kabadayı, ‘Ben bilmem, ne dersen de Müslüman ol!’ demiş.”

Bunu anlattıktan sonra, “İşte bunlar da bizim Harputlu kabadayı gibi sevap işliyorlar!” demişti.

Öyle İhlasa Aykırı Hareketler Vardır ki...

Bir gün *İhlas Risalesi* okunurken verdiği şu misali hiç hatırımdan çıkmaz:

“İhlaslı amel işleyenler, merdivenleri korkuluksuz ve dışarıdan olan bir minareye çıkmaya çalışanlara benzer. Yükseldikçe çok dikkatli adım atarlar. Hatta düşmemek için minareye yapışarak çıkarlar. Çünkü hayatî tehlike vardır. İşte ihlas kaybedildiğinde de Allah korusun minareden aşağıya düşmek ihtimali vardır. Öyle ihlusa aykırı hareketler vardır ki, uhrevî amelin sevabını siler götürür.”

Polis Baskını Olacağını Görmüştü

71 Muhtırası verilmiş, sıkıyönetim ilan edilmişti. Henüz ilk defa evinde ders almış bir kişinin evindeydik. Evde Külliyyat bile yoktu. Kitaplarımızı yanımızda götürmüştük. Merhum Selahaddin Yeşilyurt ders okuyordu. Hulusi Ağabey başını eğip bir noktaya bakmaya başladı. Kimsenin yüzüne de bakmıyordu. Canı sıkılmış bir hali vardı. Her zamankinden farklıydı. O gün hiç izah da etmedi.

On dakika kadar ders okunduktan sonra, “Tamam bu kadar yeter, Fatıha’dan sonra hemen dağılalım!” dedi. Dağıldık. Biz çıktıktan beş dakika sonra eve iki minibüs dolusu polis gelmiş, baskın yapmış. Bu apaçık bir keramet, Üstad’ımızın, “Allah seni bu hizmette muhafaza edecek!” sözünün bir tecellisiydi.

Yine 1971 yazıydı. Mustafa Sungur, Mahmud Allahverdi, Nazım Gökçek, Abdülkadir Badıllı, yanlarında kalabalık bir

grupla Elazığ'a gelmişlerdi. İkinci dersine katıldılar. Akşam dershanede kaldılar. Dershanemiz geniş bir bahçe içerisinde iki katlı bir Elazığ eviydi. Ev sahibi olarak ben hizmet veriyordum.

“Bundan Sonra Adın Halı Palas Olsun!”

Yatma vakti geldiğinde ağabeylerimizi odalara yerleştirdim. Yanlarında gelenler açıkta kaldılar. Hemen altlarına yatak olarak salon halısını ve yaslanılan sert yastıkları da yastık yaptım, üzerlerine de halı örterek salonda yatırdım. Sabah kahvaltısından sonra Erzurum'a gittiler.

O gün Hulusi Ağabey ikinci dersi için geldi. Bana, “Oku bakalım Hataylı” dedi. *Mektubat*'tan okuyorduk. Biraz okuduktan sonra “Dur bakalım. Dünkü misafirleri burada nasıl yerleştirdin? Yatağı yorganı nasıl hallettin?” dedi. Ben de “Halı palasın canı sağ olsun ağabey!” dedim. “Nasıl yani?” deyince durumu anlattım. Tebessümü aşan bir kahkahayla güldü.

Bu söz çok hoşuna gitmişti. Henüz çocuk yaşta birinin böyle pratik bir çözüm bulması ve bunu “halı palas” diye adlandırması kendisini keyiflendirmişti. “Aferin” dedikten sonra, “Bundan sonra senin adın Halil İbrahim değil, Halı Palas” dedi. “Bana selam gönderirsen adını Halı Palas olarak söyleyeceksin” dedi. Ondan sonra Elazığ'da adım Halı Palas olarak kaldı...

“Şefkatim Babanıkinden Fazladır”

71 Muhtırası sonrası sıkıyönetim bütün şiddetiyle devam ediyordu. Biz hafta sonları orta öğretimle kalabalık derslere devam ediyorduk. Bazıları şikâyet etmişler. Tedbirsizlik diye derslere ara vermeyi kararlaştırmışlar. Ben ara vermeyi kabul etmedim, devam edeceğimi söyledim.

Durumu Hulusi Ağabey'e bildirmişler. Beni çağırdı, “Benim senin üzerindeki şefkatim babanıkinden fazladır. Sen güzel hizmetlerine devam et. Yalnız dersleri dikkat çekmeyecek şekilde küçük topluluklar halinde yap. Zaman zaman da yer değişiklikleri yap. Cenab-ı Hak muhafaza etsin” dedi.

1972’de Bayram Ağabey Elazığ’a gelmişti. Bana, “Kardeş sen dersane hizmetini öğrenmişsin. Malatya’da Mehmed Ali kardeş yeni bir yer açacak, sen oraya gidip ona yardım et!” dedi. Ben de bana hizmette çok yardımları olan Muhammed Orakçioğlu Ağabey’e bunu anlattım. Hulusi Ağabey’in de tasvibini alarak Malatya’ya gittim. Allah hepsinden razı olsun. Dünyada kendilerini tanıma lütfuna mazhar oldum, ahirette de Yüce Mevla’m şefaatlerine mazhar eylesin!

Bir bahçe dersinden sonra huzur-u ilahîde

* * *

Üstad Onunla Bir Kardeş Gibi Görüşüyordu *Seyyid Salih Özcan*

Bana 1948’de Urfa’da *Risale-i Nur*’u ilk tanıtan Hulusi Ağabey’dir. Ben o zaman 17-18 yaşlarında lise son sınıf öğrencisiydim. Sonradan hâkim olan Mehmed Aydın isminde bir arkadaşım ile camiye gidiyorduk. Hulusi Ağabey de resmî elbisesiyle camiye gelirdi.

Bir gün bizi yanına çağırdı. “Size hikâye okuyayım mı, dinler misiniz?” dedi. Biz şaşırmiştık. Çünkü o bir subaydı. “Memnuniyetle” dedik. Bize Birinci Söz’ü okudu. Bitirince de, “Yarın gelerseniz, yine okurum” dedi. Birkaç gün devam ettik. Her gidişimizde *Küçük Sözler*’den birini okuyordu.

Ben o zaman *Risale-i Nur*’u duymuştum ama ne olduğunu bilmiyordum. Sonra emekli olacağını bize söyledi. O zamanlar Kasap Pazarı’nın arkasında Mevlevihane vardı. Oranın büyük ve geniş bir alanı vardı. Orada Urfa’nın ileri gelen esnafı ve Malatyalılar toplanırdı. Hulusi Ağabey orada ikinci dersleri yapıyordu.

Hulusi Ağabey’in Urfa’dan ayrılacağını duyan halk, o geniş alanı tamamen doldurdu. Bin, iki bin kişi kadar olduğu söyleniyordu. Ben de dedemle beraber gitmiştim. Hulusi Bey veda konuşması yapacaktı. O sahra gibi yer, kalabalığı almamıştı. Çok güzel ve etkili bir konuşma yaptı. En önemli cümlesi de şuydu: “Benim sizlere yaptığım bütün konuşmalar, benden değildir. Bediüzzaman Hazretleri’ndendir!”

O zamanlar Bediüzzaman adı kimse tarafından ağıza alınamıyordu. Fakat o orada açıkça söylemişti. Herkes kendisiyle vedalaşmak için el sıkışmak istiyordu. Gececeği yere yakın olanlarla tokalaşıyor, diğerlerine el sallayıp, selamlaşarak vedalaşyordu. Yanımızdan geçerken dedemle de vedalaştı. Dedem yavaş yavaş yanında yürüyordu. Ben de dedemin peşinden hayranlıkla onları takip ediyordum.

“O Asrın İmamıdır”

Hulusi Ağabey, birdenbire geri döndü. Dedeme hitaben, “Bu çocuk Bediüzzaman’ı ziyarete gitsin!” dedi. Dedem itiraz etti. “Ben hacı-hocaya torunumu göndermem. Bizler seyyidiz. Seyyidler başkasının ayağına gitmez” dedi.

Hulusi Ağabey, “O sizin bildiğiniz hocalardan değil. O imamdır, asrın imamıdır!” deyince dedem, “Ya öyle mi diyorsunuz. Öyleyse gitsin” dedi. Hulusi Ağabey hemen kâğıt kalem çıkardı. Üstad’ın Emirdağ’da bulunduğu evin adresini, krokisini yazıp dedeme verdi.

Liseyi bitirince İstanbul’a Tıp Fakültesi’ne kaydolmaya gidecektim. Giderken de Üstad’a uğramaya niyet ettim. Önce Antep ve Diyarbakır’a, oradan da trenle meşakkatli bir yolculuktan sonra Adana’ya vardım. Ulukışla’dan aktarmayla İzmir tarafına giden trene bindim, Çay İstasyonu’nda indim.

Çay İstasyonu’nda Eskişehir otobüslerini beklerken lenger şapkalı biri bana bakmaya başladı. “Nereye gidiyorsun?” dedi. Ben de boş bulunup, “Bediüzzaman’ı ziyarete gideceğim” dedim. Adam açtı ağzını yumdu gözünü, başladı bağırmağa, Üstad’a sövüp sayıyordu. Bir sabrettim, iki sabrettim, sonunda patladım:

“Ne bağıryorsun be? Sana ne benim ziyaretimden, git işine!” dedim. Sustu, bana uzun uzun baktıktan sonra çekip gitti. Oradakiler, “Bu Halk Partilidir, ona uyma, sana zarar verebilir” dediler.

Neyse Emirdağ’a gittim. Otobüsten inince krokiyi çıkardım. Ayrıca Hulusi Ağabey’den Mehmed Çalışkan’a verilmek üzere bir mektup vardı. Kroki beni bir bakkala götürdü. Baktım onda da şapka var. Misafir olduğumu anlayınca:

“Çocuk nereye gidiyorsun?” dedi. “Bediüzzaman Hazretleri’nin evi nerede?” diye sordum. O da sert bir ifadeyle, “Bediüzzaman on beş gündür yanına hiçbir misafiri kabul etmiyor!” dedi. Zaten çok yorulmuş ve acıkmıştım. Öteki şapkalı gibi biri zannederek bağırdım:

“Sana ne yahu! Sen onun evini söyle bana!” Bu sefer yumuşadı. Halimi anladı ve hemen peynir ekmek koydu, yemeye başladım. O gitti. Biraz sonra başını sallayarak geldi:

“Allah Allah, kimseyi kabul etmeyen Üstad, bu çocuk için ‘Ben üç gündən beri onu bekliyorum çabuk getirin!’ dedi.”

Üstad: “Annem Hüseyinî, Babam Hasenî”

Kalktık gittik. Yanındakilere, “Siz çıkın, bu kalsın!” dedi. Ben yanına yaklaşıp elini öpmek istedim, öptürmedi, başımı öptü. Bana kim olduğumu, annemi, babamı, dedemi bütün sülalemi sordu. “Size kimler derler?” dedi. Ben de, “Bize seyyidler derler ama ben seyyid miyiz bilmiyorum. Dedemden böyle duydum” dedim. Bunun üzerine:

“Kardeşim, benim annem Hüseyinî, babam Hasenî’dir, ben şimdi seyyid miyim?” dedi. Ben de, “Efendim siz hem seyyidsiniz, hem şerifsiniz” dedim. “Şuna bak, sen bunları da biliyorsun” dedi. “Ama bunları anlatma!” dedi. Fakat ben dayanamadım, dışarı çıkınca sevincimden bunları anlattım.

Üstad’a Hulusi Ağabey’den bahsettim. Risaleleri bize onun tanıttığını, adresi de onun verdiğini anlattım. Hulusi Ağabey’in selamıyla birlikte mektubunu verdim.

Hulusi Ağabey’den Hep İhlas Dersi Dinledim

Hayatta Hulusi Ağabey’le toplam dört görüşmemiz oldu. Üçünde de kendisinden İhlas dersini dinledim. İlki şöyle oldu: Ben Ankara’da üniversitede okurken bir gün Zübeyir Ağabey’den bir telgraf geldi. Telgrafta, “Çabuk gel!” diyordu, hemen gittim.

“Buyur Üstad’ım, bir emriniz mi var?” dedim. “Evet” dedi ve şöyle devam etti:

“Elazığ’a gideceksin, Hulusi Ağabey’ini bulacaksın. Ona benim selamımı söyleyip, ‘Ben Hulusi’nin bir tırnağını, bin tane Mehmed Kayalar’a değişmem’ dediğimi söyleyeceksin! Sonra da Diyarbakır’a gidip Mehmed Kayalar’ı bulacaksın, ona da selamımı söyleyerek, ‘Hulusi Bey buraya geldiğinde ayağa kalkmasını ve yerini Hulusi Bey’e vermesini, Hulusi Bey’in ders yapmasını istediğimi’ söyleyeceksin!”

Ben bu dediklerini aynen uyguladım. Önce Hulusi Ağabey’e gidip durumu anlattım. Oradan Mehmed Kayalar Ağabey’in

yanına gittim. “Üstad Hazretleri’nin size selamı var” der demez, Kayalar ayağa kalktı, asker gibi saygı duruşuna geçerek, “Ve aleyküm selam Üstad’ım!” dedi. Üstad’ın söylediklerini naklettim. Baştan biraz itiraz edecek gibi oldu:

“Kardeşim, Hulusi Ağabey miralay oldu. Beni dinlemez ki... Bir de ben burada on beş seneden beri ders yapıyorum, bu nasıl olacak?” dedi. Ben de, “Siz ne yapar, aranızda nasıl anlaşırınsınız onu bilmem. Ben Üstad’ımın söylediklerini size nakletmekle görevliyim. Benim görevim bu, gerisi size ait!” dedim. Bunun üzerine Kayalar:

“Evet kardeşim, Üstad’ım emrettikten sonra ben bunu derhal yerine getiririm!” dedi. Ben elini öpüp ayrıldım. Sonra Dişçi Kadri Bermutlu’yla Muzaffer Aksu’yu buldum.

“Biz yarın Kayalar’ın oraya geleceğiz, siz de gelin” dedim. “Biz gelmeyiz” dediler. “Hulusi Ağabey de gelecek” deyince, “Tamam, o zaman geliriz” dediler.

“Dersleri Hulusi Ağabey Yapacak!”

Neyse, Ulu Camii’nin çay ocağında Kayalar’la otururken Hulusi Ağabey de çıkageldi. Mehmed Kayalar hemen ayağa kalktı, “Hulusi Ağabey geliyor, Hulusi Ağabey geliyor!” diyerek iltifatta bulundu. Yanımıza oturdu. Kayalar, “Bundan sonra dersleri Hulusi Ağabey yapacak!” dedi.

Sonra hep beraber Kayalar’ın Dicle kenarındaki evine gittik. Çok kalabalık vardı. İçeri girdik. Kayalar yine Hulusi Ağabey’i göstererek, “Bundan sonra dersleri Hulusi Ağabey yapacak!” dedi. İşte ilk defa orada Hulusi Ağabey’den İhlas dersini dinledim. O kadar feyizli bir ders oldu ki anlatamam. Herkes tam bir sükûnetle, çıt çıkarmadan dinledi. Kayalar da hiç ses çıkarmadan dinledi.

Üstad’ın Huzurunda İhlas Dersi Yaptı

Hulusi Ağabey’den ikinci İhlas dersini dinleyişim Eskişehir’de Abdülvahid Tabakçı’nın evinde oldu. Bu da çok enteresandır. Üstad’ın kaldığı yere geldiğimde kapıda Zübeyir Ağabey vardı. “Kardeşim, içeride Üstad’ın misafiri var, girmeyiniz!” dedi. Ben de “Kim var?” dedim. “Hulusi Ağabey

var” deyince, “Tamam işte, siz haber verin, kabul eder veya etmez, biz de ona göre hareket ederiz” dedim.

Zübeyir Ağabey girdi, “Üstad’ım Seyyid Salih diye biri geldi, ‘Eğer Üstad müsait değilse sonra da gelebilirim’ diyor” dedi. Hz. Üstad, “Yok yok şimdi gelsin” dedi. Sevinçle içeri girdim. Selam kelamdan sonra bana Hulusi Ağabey’i göstererek, “Bunu tanıyor musun?” dedi. “Evet, ben *Risale-i Nur*’u ondan öğrendim” dedim. “Maşaallah barekallah, peki otur!” dedi.

Hulusi Ağabey’e dönerek, “Şimdi sen de bize bir ders yap!” dedi. Hulusi Ağabey kendi usulünce, önce uzunca bir salavat-ı şerife okudu, ardından bir hadis-i şerif, sonra da İhlas’tan derse başladı. Üstad’ın çok hoşuna gittiği her halinden belliydi. Dersten sonra Hulusi Ağabey astsubay oğlu Naci’yle buluştu. Ben de oradan ayrıldım.

Hulusi Ağabey’den üçüncü İhlas dersini ise 1972’de Medine-i Münevvere’de dinledim. Onlar Medine’ye on bir-on iki kişi gelmişlerdi. Kaldıkları yer müsait değildi. Ben Rabıta üyesi olduğum için lüks otelde kalıyordum. Hulusi Ağabey’i kendi otelime almak istedim. Hulusi Ağabey, “Ben bunlarla geldim, bunlardan ayrılamam!” dedi. “Hiç olmazsa gelin de orada bir banyo yapın, burası müsait değil” dedim. Gelip banyosunu yapıp gitti.

Hulusi Ağabey, Üstad Hazretleri’nin en birinci talebesi olmaya gerçekten layık birisidir. Onun hakkında çok şeyler söylenebilir. Urfa’da onun derslerini hiç kimse kaçırmazdı. Çok saygın ve çok sevilen bir kişiydi. Üstad onunla bir kardeş gibi görüşüyordu. Ama o Üstad’a öyle hürmetkârdı ki tarif edemem.

* * *

Bizi Yetiştirmeye Çalıştı *Dursun Kutlu*

Hulusi Ağabey'le olan maceramı anlatmadan önce Zübeyir Ağabey'le olanı anlatayım. Bir gece İstanbul Bayezit'teki kıraathanelerden birinde Süleyman Arif Emre, ben ve Hacı Mahmud Allahverdi konuşuyorduk. Arif Emre bize o zaman kurulmakta olan Selamet Parti'sini anlatıyordu.

Herhalde manen Zübeyir Ağabey hissetmiş olacak ki, bizi çağırdı, gittik. İlk sözü şu oldu: “Kardeşim, yeni bir parti kurduruluyor. Düşman bizi damdan aşağı boynumuz üzerine getirip atmak istiyor!” Sonra da bana dönerek, “Adalet Partisi'nden bir görev verilirse kaçma!” dedi.

Daha sonra Adıyaman'da Adalet Partisi teşkilatından benim ismim başkanlık için Ankara'ya bildirilmiş. Zübeyir Ağabey'in bu beyanını da düşünüp itiraz etmedim. Sonra istifa etmek istedim ama olmadı. Derken, aradan epey zaman geçti. Muhammed Orakçioğlu kardeşim, Hulusi Ağabey'in “Nur talebelerinin siyasetle bağları olmaz!” şeklindeki sohbet bandını bana gönderdi. Onu dinledikten sonra istifa ettim.

“Neden Şapka Giydiniz?” Dediklerinde...

Hulusi Ağabey'le 1952'den beri tanışırız. Adıyaman'a çok gelip giderdi. İlk zamanlar başında siyah bir bere, siyah çerçeveli gözlük ve siyah sakalları vardı. Adıyaman'da bir keşiş vardı, Hulusi Ağabey ona o kadar çok benziyordu ki, elimde olmadan ne zaman yüzüne baksam, o keşiş gözümün önüne geliyordu! İçimden “Estağfirullah!” desem de buna engel olamıyordum. Fakat bunu kimseye de söylemiyordum.

Hulusi Ağabey, Adıyaman'a ikinci gelişinde bu defa başına bere yerine şapka giymiş olarak geldi. Kardeşler, “Ağabey siz geçen geldiğinizde bereliydiniz, şimdi neden şapka giydiniz?” dediklerinde, rahmetli aynen şöyle demişti:

“Ne yapayım kardeşim, bereyi giyip keşişe benzemektense böyle yaptım!” Ben tabii çok mahcup oldum. Büyük zatları zahire bakarak değerlendirmek çok yanlış.

Ondan sonra 40-50 defa daha Adıyaman'a gelip gitti. Bizi yetiştirmeye çalıştı.

Bir ara iyice yaşlanmış ve ağır bir rahatsızlık geçirmişti. Ben de bu halde evradlarını okuyamaz diye onun adına okuyayım dedim. Tabii bunun ondan haberi yoktu. Sonra onun için okumaya devam ederken bu defa içimden, "Okuyorum ama acaba okuduklarım ona varıyor mu?" diye bir şüphe geçti.

O zaman Batman'da Muhiddin Naralan vardı. Hulusi Ağabey'e uğramıştı. Hulusi Ağabey onunla bana haber gönderdi, "Dursun'a git söyle, gönderdikleri bana kavuşuyor!" diye. Tabii Muhiddin benim neyi gönderdiğimi, ona neyin kavuştuğunu bilmiyordu. Ben de söylemedim.

İşte Hulusi Ağabey böyle biriydi, Allah gani gani rahmet eylesin, onu bize şefaatçi eylesin. Âmin!

* * *

Hıfz-ı İlahî Onu Daima Korumuştur

Hasan Okur

1957 yılı Kasım ayıydı. Hava savunmasıyla ilgili radarların elektronik beyin aksamını tamir için görevli olarak Eskişehir'e gitmiştim. Üstad Hazretleri, Hulusi Ağabey'e yazdığı bir mektupta, "ölmeden önce gelmesini ve görüşmek arzusunda olduğunu" bildiriyordu. Bunun üzerine o da Elazığ'dan Eskişehir'deki havacı astsubay oğlunu ziyarete gelmiş. Oradan Üstad'a gitmek üzereyken, Saatçi Hilmi ve Muhiddin kardeşler ve diğer ileri gelen zevatla yaptığı istişarede, "Ağabey, Üstad on beş günde bir Eskişehir'e geliyor. Sizin gitmenize gerek yok" demişler. Bunun üzerine Hulusi Ağabey, Üstad'a olan hasretini ve ulaşma sabırsızlığını tevekkülle erteleyerek burada da hizmet-i Nuriyeye devam etmişti.

Nur talebeleri tarafından kendisine yapılan davetler muvacehesinde yatsı namazını belirlenen bir camide kıldıktan sonra münavebeyle her gün ayrı bir evde derslere devam ediliyordu.

Bu derslerden ilkinde katıldığım gün, gayet vakur ve heybetli halinden çok etkilenmişim. İltifat buyurdular, beni yanlarına oturtular. Aman Allah'ım, ilk gördüğüm insan sanki o değil. Mütebessim, enis, munis ve mültefit hali neticesinde, içimde saygıyla bütünleşen sevgi şulesinin parladığını, hep onun yakınında olsam gibi arzuların beni kucakladığını hissettim.

Hulusi Ağabey'in Ders Usulü

Ağabeyin ders usulüne gelince... Evvela hamdeleden sonra salavat olarak, babasının en çok okuduğu *Delaili'n-Nur*'un üçüncü sırasındaki "bahri envârike"yle başlayan çok ulvî manaları ihtiva eden salavat-ı şerifeyle bir ayet, bir hadis okuyarak, kısa mealini verdikten sonra, daha çok *Mektubat* ve *İşârâtü'l-İ'caz*'dan ders yapıyordu. Bizlerin bilemediği Osmanlıca kelimelere açıklık getiriyor, bu suretle dersin kemaliyle anlaşılmasını sağlıyordu.

Ben *Risale-i Nur*'u tanıyalı henüz iki sene olmamıştı. Pek çok kelimeyi anlamakta zorluk çekiyordum. Ankara'da teksirle basılan yeni huruf Yirmi Birinci Söz'ün Birinci Makamı elindeydi. İçimden "Bir de ben okusam" diye geçiyordu. Hemen bana uzatarak "Al kardeşim sen oku!" dedi. Evvelce zaten okuyup, başkalarına da hizmet adına anlattığım yer Meyve Risalesinin Altıncı Meselesiydi. Bu arada eserde geçen "hasaret eder" kelimesinin ne demek olduğunu sordu. Ben duraklayınca kendisi "zarar demek" diye izah etti.

Çok Sevilirdi

Hulusi Ağabey, dış görünüşü itibariyle sade giyimli, temiz ve şıktı. Simasının vakur ve ciddiyeti yanında, sohbet esnasında gayet halim-selim ve mültefit haliyle, sadece Nur camiası tarafından değil, ehl-i tarik ve sair ehl-i iman tarafından da çok sevilirdi. Sohbetlerinde bu kesimden de çoklukla insanlar bulunurdu.

Hele bunlardan birisi vardı ki, seksen küsur yaşında Sütçü İbrahim Dede... Bu zat Eskişehir Muttalıp köyünde bulunan Nakşî Şeyhi Hacı Hilmi Efendi'nin baş müridiydi. Sekiz kilometre olan bu köye, şeyhinin yanına yaya olarak gider gelirdi. Elinde Mevlana Halid Hazretleri'nin bastonu olduğu söylenirdi. Onunla iyi bir dostluk kurmuştum.

Bir gün beni şeyhine götürdü. Şeyhi aynı zamanda hafız da yetiştiriyordu. Hafızlık merasimi yapacağı zaman Üstad'ımızı davet eder, Üstad da bu davete icabet edermiş.

Bu zat bir gün Üstad'ımıza "Benim talebelerim senin, senin talebelerin benim" demiş. Bu bakımdan İbrahim Dede'yle kendisini ziyaretimizde intisabım olup olmadığını sordu. "Efendim, ben Nur talebesiyim" dediğimde çok memnun oldu. Ve bana nar ikramında bulundu.

Her zaman Hulusi Ağabey'in derslerinde bulunan İbrahim Dede ehl-i tarik olduğu için konunun akışı içinde vecde gelir, yüksek sesle "Allah!" diye bağırdıktan sonra kendi kendine hafiften bir de "Ya!" derdi. Bunun üzerine Hulusi Ağabey şöyle bir yorumda bulunmuştu: "Bakın! İbrahim Dede 'Allah'

dedikten sonra ‘Ya’ diye tasdik ediyor. Bize de, ‘İşte Allah böyle denir’ diyor” diye iltifatta bulunmuştu.

Hulusi Ağabey latife de yapardı. İbrahim Dede başından iki evlilik geçtiğini bahseder, eski hanımına eski yamalık, yeni hanımına yeni yamalık derdi. Bir gün Hulusi Ağabey kendisine, “Söyle bakalım İbrahim Dede, eski yamalık mı iyi, yeni yamalık mı?” deyince, İbrahim Dede derin bir ah çektikten sonra “Eski yamalık başkaydı” dedi.

“O Emekli Bir Albaydır!”

Eskişehir’de bulunduğum süre zarfında, hiç ara vermeden on iki gün Hulusi Ağabey’in derslerini dinlemek lütfuna mazhar olduk. On iki günün sonunda Üstad’ın şoförü Mahmud Çalışkan geldi. “Üstad yarın Eskişehir’e gelecek!” dedi. Dersten sonra Hulusi Ağabey’i alıp götürdü. O gün sabahı zor ettim. Emirdağ’dan sabah namazını kılıp çıkacağını öğrendiğim Üstad’ımı Eskişehir’e 50 km uzaklıkta askeri ciple karşıladım.

Araçta Üstad’ı görmek isteyen sivil arkadaşlar da vardı. İlk ziyaretimi gerçekleştirdikten sonra Üstad teşrif ettiler. Abdülvahid Tabakçı’nın evinin önü epeyce kalabalıktı. Üstad, Hulusi Ağabey’le bizleri ellerini hafiften yana açıp sonra göğsüne götürerek selamlayıp eve geri geri girdiler. Bu arada sivil polisler Hulusi Ağabey’i yaklaştırmamak için itekleyince resmî üniformasıyla Yarbey Reşat Bey ileri atıldı, “Biliyor musunuz o zat kimdir? O emekli bir albaydır!” diye onları azarladı. Reşat Bey, ara sıra resmî elbisesiyle derslere gelirdi.

İhlasta Daima Birinci

İsmiyle maruf hulusiyetin mâsadakı olan Hulusi Ağabey’in, Üstad’ımızın ifadesiyle ihlasta daima birinci geldiğini, *İhlas Risalesi*’ndeki şu ifadelerle hemhal olduğunu görüyoruz:

“Ey ahiret kardeşlerim ve ey hizmet-i Kur’aniyede arkadaşlarım! Bilirsiniz ve biliniz: Bu dünyada, hususan uhrevî hizmetlerde en mühim bir esas, en büyük bir kuvvet, en makbul bir şefaathçi, en metin bir nokta-i istinat, en kısa bir tarik-i hakikat, en makbul bir dua-yı manevî, en kerametli bir

vesile-i makasıt, en yüksek bir haslet, en sâfi bir ubudiyet, ihlastır.”

Bu madde madde hususları yaşamak Üstad’ımıza müyesser olduğu gibi, Üstad’dan sonra saff-ı evvel erkânlar arasında en azami bir tarzda Hulusi Ağabey’e müyesser olmuştur.

Üstad’a sorduğu çok çeşitli sualler yanında esma-i hüsnadan Rahman ve Rahim isimlerinin azam mertebede olduklarından mı yoksa başka bir sebeple mi besmeleye dâhil olduklarını soruyor. Üstad da lafzullahtan sonra Allah’ın en büyük isimleri Rahman ve Rahim olduğunu ifade ediyor, izahı Şükür Risalesi’nde var.

“Hulusi Gibi Muhlis Talebeler”

Üstad’a yazdığı bir mektuptaki ifadeler de hayranlığımı mucip olmuştur: “Hizmette füturum yok; fakat mânilerin hadd ü pâyânı yok. Fakat dünyayı sırtıma yükleseler, her tarafımı ateşle sarsalar, bu ulvî düşünceme mâni olamazlar.” İşte ders alınması gereken sarsılmaz örnek ruh hali...

Üstad’ın kendisine yazdığı “Acaba yazılan *Sözler* kâfi midir, vazifem bitmiş midir?” diye fikrini öğrenmek istemesine karşılık bu suale verdiği cevap pek harikadır.

Yine Gavs-ı Azam Abdülkadir-i Geylânî’nin “*Taişü saîden sâdikan bimuhabbeti*” fıkrasında “Hulusi gibi muhlis talebeler” şeklinde kendisine işaret etmiş olması da manidardır.

Ehl-i Dünya Ona Bir Şey Yapamadı

Hulusi Ağabey, hizmet-i imaniyede ön safta yer almakla beraber, o çalkantılı dönemlerde ve *Risale-i Nur*’da çok ismi geçmesine rağmen otuz sene ehl-i dünya ona bir şey yapamamıştır. İhlasın kerameti olarak hıfz-ı ilahî onu daima korumuştur.

Eserlerin her biri kendi makamında rüçhanı olduğu gibi Nur’un kahramanlarının da bu manada bir mevkinin var olduğu ve ayrı meziyetlere sahip oldukları inkâr edilemez. Her birisinden ayrı birer feyiz alınacağında şüphe yoktur.

Cenab-ı Hak bizleri, onlardan istikamet üzere istifade ve istifaza edenlerden eylesin.

Halisiyetin mir'atıdır o

Ubudiyetin timsalidir o

Lillahilhamd tanıdım onu

Usul-i dinde marifet ehli o

Sözler ve Mektubat'ın muhatabı o

İsm-i Ledün'de bahsedilen o

Besmelenin esrarından

Ehadisin envarından anlayan o

Yahyagil unvanından bilinen o

* * *

O Daima Birinciydi

Sami Pala

Hulusi Ağabey, benim feyiz aldığım, ders aldığım, tereddüt ettiğim hususlarda, “Acaba o ne der?” dediğim bir ağabeyimdir. Diğer ağabeyler de çok büyük, her biri âlim, hatta büyük evliya olduklarını biliyorum. Hepsinin fikirlerine, görüşlerine, hizmetlerine büyük hayranlığım var. Fakat nedense Hulusi Ağabey’e karşı ruhum tam mutabık geliyordu. Her defasında benim zihnimde olan bir müşkülümü hallediyordu. Düşündüğüm bir hususu, “Acaba bu düşüncem, bu hareketim hak mıdır?” dediğim hususların hepsine tatmin edici cevaplar vermiştir. Tam benim ruh halime uygun izah etmelerinin sayısız örnekleri var.

Mesela ben ağır bir hastalıktan sonra sakal bırakmıştım. Bundan dolayı da içimde bir sual vardı. Çünkü bizim işimiz evvela sakal değil, evvela imandır. Bazı meşrepler evvela sakal diyorlar. Hemen hemen her sene ziyaretine gidiyordum. O sene ilk defa sakallı olarak gittim. “Acaba Hulusi Ağabey ne diyecek?” diye düşünüyordum. Kapıdan içeri girer girmez:

“Ooo Sami Efendi! Tebrik ederim, ne güzel” diye karşılamanın mı? Birden dünyam açıldı. İçimden “Artık kim ne derse desin!” dedim. İçimdeki tereddüt izale oldu.

Hulusi Ağabey Muhlis Değil Muhlastı

Mehmed Feyzi Ağabey’e giderken muhlis ile muhlas arasındaki farkı soracaktım. Sormadan bize cevap verdi. Dedi ki: “İhlas, iktisap ile olursa, ihlası okuyup muhlis olursun. Fakat muhlas olamazsın. Muhlas, Allah’ın seçtiği kimsedir. Onlar korunurlar, muhafaza altına alınırlar” dedi. Ben böyle kimse kim var diye düşünürken birinci derecede Hulusi Ağabey’i gördüm.

Allah ona öyle uzun bir yaş verdi ki, günah işleyemez hale getirdi. Vefatından iki gün önce, ikinci vaktinde iki kişi koltuğuna girerek derse götürmüş.

Dersi en dikkatli o dinlerdi. Ders esnasında mesela birisi okuyor, bir miktar okuduktan sonra duruyor, bekliyor ki Hulusi Ağabey bir şey söylesin. Bu insanların zaafı, Nur'dan değil de ondan bir şey bekliyor, onun açıklamasını duymak istiyor. Şahsına teveccüh kendisini çok rahatsız ediyordu. Biz de manaya teveccüh var, şahsa teveccüh yok.

Hulusi Ağabey harika bir kimseydi. Onun kıymetini bilemedik. 60'lı yıllarda Bursa'ya geldiğinde ona gerçekten sahip çıkamadık. O zaman davanın tam şuurunda değildik. Daha sonra çok ziyaretine gittim. İki senede bir mutlaka ziyaretine giderdim.

Oğlu Eskişehir'de olduğu için sık sık oraya gidiyordu. Orada bir Nur talebesi vardı, hep onda kalıyordu. O kardeşten Hulusi Ağabey'le ilgili çok şeyler dinledim. "Bin tane kerametini gördüm" derdi.

O daima birinciydi. Son nefesine kadar birinciliğini devam ettirmiş. Hiçbir yerde yakalanmadı, açığa çıkmadı. Çünkü ihtiyaç yoktu, teşvike de ihtiyacı yoktu.

Kendisine Alaka Duyulmasını İstemezdi

Hulusi Ağabey kendisine alaka duyulmasından şikâyet ediyordu, davaya bağlanılmasını istiyordu. Ama Şark insanı biraz şahsa önem veriyor, onlar birbirlerine bakarak Hulusi Ağabey'in şahsına bağlanıyorlardı. Devamlı ikaz ediyordu. Ama kâmil insan kalp kırmak da istemiyordu.

Hulusi Ağabey denince aklıma ciddiyeti geliyor en başta... Yüzünde müthiş bir vakar ifadesi vardı.

Onun bizzat içinde olduğu veya tasvip ve teşvik ettiği çok faaliyetler vardır. Fakat hiçbir yerde namı bilinsin istemezdi. Hocalara hutbeler yazıp verirdi. Nur'un gözüyle hakikatleri cemaatlere bu yolla duyururdu. Ayrıca yazı ve mektuplarıyla da hizmet ederdi.

Kendisine sorulan soruları cevapsız bırakmazdı. Her yerde etrafına hakikati ve nuru yayar, her yerde hizmet ederdi. Bütün bu halleri bende hayranlık doğurmuştur. Fakat bu hayranlığım akılladır. Yoksa şahsına körü körüne bir bağlılığım yoktur.

En küçük bir inhiraf yapmamış, davasından hiç ifrat ve tefrite sapmamıştır. Her konuda tam Üstad'ın ahlakında yaşamıştır. Kimsenin kusuruna bakmamıştır.

Elazığ Saray Camii'nin açılışında

* * *

Lisan-ı Haliyle Tebliğ Ederdi

Veli Sarıkamış

1960'ta ben orta birde öğrenciyken Hasan Ağabey'im Ziraat Fakültesi'ni bitirmişti. Bir gün elimden tutarak beni ilk defa Hulusi Ağabey'in dersine götürmüştü. Yaz günüydü ve ders Kesrik'te Cabir Ağa'nın bahçesindeydi. Ben bir sürü yaşlı insan arasında derse katılmışım. Hulusi Ağabey, "Gençleri davet ettim. Hasan onları temsilen davete icabet etti" dedi. Beni tanıttı. Namaza kalkarken, "Abdestin var mı?" dedi. "Var" dedim. Başımı sıvazladı. "Gene gelirsin" dedi. İlk karşılaşmamız böyle oldu.

Hulusi Ağabey'in baba evi Elazığ'ın merkezinde eski bir Anadolu konağıydı. Güzel bir bahçesi vardı. Emekli olup Elazığ'a yerleşince, evinin selamlığını derslane yapmış, orada ikindiden sonra dersler yapmaya başlamıştı. Ramazanları misafirlerini o evde ağırlayıp teravih namazları kıldırırdı.

Çok Prensipli Bir İnsandı

Hulusi Ağabey'i çok iyi tahlil etmek lazım. Evinde çok iyi bir baba, çok prensipli bir insan. Hizmette kusursuz bir sadakat ve devamlılık. Dost ve ahbabıyla son derece ilişkili ve vefalı bir insan. Son derece mütevazı biri. Kendisini ziyaret edenleri sıraya koyar, yaz aylarında iade-i ziyaret ederdi.

Randevusuna çok sadıktı. Mesela dokuz buçukta randevu verse tam o saatte orada olurdu. Ağabeyimin biraz geç kalma huyu vardı. Onun için, "Hasan kardeş sözünde durur, ama saati dakikası belli olmaz" derdi. Kendisine yazılan hiçbir mektubu cevapsız bırakmazdı.

Hulusi Ağabey, otururken, kalkarken, yürürken, hep Üstad'ın ifadesiyle, "Nezihane, nazikâne ve kavli leyyin" ifadelerinin tecessüm etmiş bir numunesiydi.

Toplumun İçindeydi

Hulusi Ağabey'in önemli bir özelliği toplumun içinde olmuş olmasıdır. Elazığ'da eski hanlar vardı. Geniş avluları olurdu.

Arpacı, Zincirli Hanı çok meşhurdu. Bu hanların bahçeleri yazın serin olurdu. Yirmi-yirmi beş kişi halka olur, oturur ders yaparlardı.

Elazığ'da yine teras kahveleri vardı. Hulusi Ağabey oralara gider oturur, ikinci dersleri yapardı. Vefatına kadar bu derslere devam etti. Hele Cabir Ağa'nın otelinin bir teras katı vardı ki, oraya 99 basamaklı merdivenle çıkılırdı. Hulusi Ağabey, "Çıkarken her basamakta bismillah ve sübhanallah dersenez, 99 kez söylemiş olursunuz" derdi.

Hulusi Ağabey, genelde öğle namazından bir saat önce çarşıya çıkar, terzi, eczacı, berber gibi esnafları ziyaret ederdi. Geçtiği her yerde halk ona teveccüh eder, hürmet gösterirdi. Ben bu halini İslam'ı lisan-ı haliyle topluma tebliğ ettiğine yorardım.

Partili Partisiz Ayırt Etmezdi

Mesela Eczacı Hacı Tevfik vardı. Bu adam CHP il başkanıydı. Hulusi Ağabey'i çok sever sayardı. Hulusi Ağabey ona da uğrar, onun evinde ve bahçesinde *Risale-i Nur* dersleri yapardı.

Mesela bir ilköğretim müdürü İzzet Bey vardı. Daima fötr şapkalı ve papyon kravatlı gezerdi. Onun da Hulusi Ağabey'e büyük saygısı vardı. Onun evinde de dersler yapılırdı.

Yine köy enstitüsü mezunu Mahmud Solmaz ve Bekir Bey vardı. Bekir Bey, Samsunluydu. Hulusi Ağabey'den dolayı tayinini Elazığ'a aldirmıştı.

Demokrat Parti il başkanı da, CKMP'liler de hepsi Hulusi Ağabey'in dersine gelirdi. Hele bir Hacı Bakır vardı. Bu zat çok koyu Demokrat'tı. Üstad'ın milis kuvvetleri arasında da bulunmuştu. Halk Partili Hacı Tevfik ile Bakır Hoca derste kucaklaşırlardı.

Bakır Hoca bir gün heyecana gelip Menderes ve Celal Bayar'ı methedip İnönü'ye laf atmıştı. Hemen Hulusi Ağabey, "Hocanın ağzına somun tığın, hoca acıkmış galiba!" diye latife ederek kendisini susturdu.

Olduğu Yerde Tefrikanın İzine Rastlanmazdı

Diğer taraftan Muhtar Şerif Bey, Adalet Partisi militanıydı. O da derslere gelirdi. Meclis başkanları, il genel meclis üyeleri o gün hepsi derse gelirdi. Yediden yetmişe bütün insanlar derste kaynaştıkları için Elazığ'da sokakta parti kavgası ve aşırılıklarına rastlanmazdı. Farklı politikacılar onun dairesinde kardeşçe bulunurdu. Hoşgörü, barış gibi kavramları o zamandan en mükemmel şekliyle topluma Hulusi Ağabey yansıtmış ve benimsetmişti.

Özetle, Hulusi Ağabey'in bulunduğu yerde tefrikanın izine rastlanmazdı. Tıpkı Yunus'un:

“Yetmiş iki millete bir göz ile bakmayan,

Şer'in evliyası da olsa hakikatte asidir” dediği gibi, iman dersinde kimseyi tefrik etmez, bu yüzden dersanelere siyasetin girmemesi için de büyük gayret gösterirdi.

Esprileri, hikâyeleri ve şiirleriyle dersi canlı tutardı. Hülasa her partiden, yaşlısı-genci, tarikatçısı-âlimi herkes dersine gelirdi. O bugün demokratik açılım, diyalog, hoşgörü denilen şeyi o zamandan gerçekleştirmişti.

Babam Onun Birliğinde Askermiş

Babam Mehmed Nuri Sarıkamış, Hulusi Ağabey'in birliğinde askermiş. Dersim Hadisesi sırasında Hulusi Ağabey binbaşyken onun taburunda ihtiyat askerliğine çağırılmış. Dersim Hadisesi'ne şahitti. Onunla ilgili hatıralarını anlatırdı.

Askerken Dersim dağlarında çadır kurmuşlar. Sabah olunca kamçısıyla çadırları dolaşıp “hayye ale's-salâh, hayye ale's-salâh” diye askeri namaza uyandırdığını babam anlatmıştı. Ezan-ı Muhammedî'yi aslî haliyle okutmuş.

Hafız Değildi Ama Ehl-i Kur'an'dı

Vefatı sırasında Fikri Okur Hoca başında Kur'an okumuş. O anlatmıştı:

“Baygın yatarken birden doğrulup parmağıyla kapıya doğru işaret etti. ‘Hayrola Hacı Ağabey bir şey mi istedin’ dediklerinde, ‘Hayır Üstad geldi. Hafız efendi okumaya devam et!’ deyip tekrar yattı.”

Hulusi Ağabey hafız değildi ama ehl-i Kur'an'dı, hafızlardan daha çok ayetlerin hangi surenin neresinde olduğunu bilir ve bulurdu. Hatta şöyle derdi: “Sağ sayfanın altından beş satır geri sayın okuyun.” Geçen ayetlerin manalarını verir, yanındaki Osmanlıca mealden okurdu.

“Şevklerini Kırmak İstemedim”

Gazilikten gelen velayeti vardı. Bir gün evinde Çanakkale Savaşı'ndan bahsediyorlar. Herkes bir şeyler anlatıyor, kendisi hiçbir şey söylemeden dinliyor. Onlar gittikten sonra babası, “Yahu asıl sen konuşmalıydın, neden bir şey söylemedin” deyince, “Onların anlattığına müdahale edip şevklerini kırmak istemedim. Onları düzeltseydim şevkleri kırılırdı” demiştir.

Edebiyat öğretmeni olmuşum. Göreve başlarken bana ne tavsiye edersiniz dediğimde:

“Ehl-i irfan meclisinde aradım kıldım talep,

Her hüner makbul ise de illa edep, illa edep” beytini okuduktan sonra “Edepsiz edebiyattan ne çıkar” demişti. Bu bana ders olmuştu. Ondan sonra nerede göreve başlamışsam, önce bu beyti tahtaya yazıp açıklamakla başladım.

* * *

İhtilaflarda Hiç Yer Almadı

Prof. Dr. Suad Yıldırım

Merhum Hulusi Ağabey'i ilk olarak fakülte ikinci sınıf öğrencisiyken 1962 yılı yaz ayında Elazığ'daki evinde ziyaret ettim. Merhum Hasan Sarıkamış ve İbrahim Erkul'la beraberdik. Arkadaşlarla Ankara'da dershanede tanışmıştık. Hasan Bey Elazıglı olduğundan Hulusi Ağabey'i yakından tanıyordu.

Elazığ'da bütün şehir ahalisinin tanıyıp, büyük bir saygı, sevgi, güven duydukları, kendisinden "Albay Hulusi Bey" veya "Hacı Hulusi Bey" diye bahsettikleri bir zattı.

Mütebessim, mütevazı, ruhu itminana ve dinginliğe ermiş, namazlarını camide kılan, mahalle sakinleri tarafından tanınıp selamlaşılan, büyük-küçük, yaşlı-genç herkese ilgi gösteren hoş sohbet bir zattı.

Ahiretten Gelmiş Mücessem Ruh Gibi

Sünnet-i seniyeeye uygun sakalı, nuranî yüzü, heybesi maneviyat dolu haliyle âdeta ahiretten gelmiş mücessem bir ruh gibiydi. Gelen insanlarla sohbet etmekle beraber, zamanının çoğunu *Risale-i Nur*'dan okumaya ayırırdı.

Derse salavat-ı şerifeyle başlıyordu. Hatırımda kaldığı kadarıyla en çok, "*Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin hayri'l-verâ, şemsi'd-duhâ, bedri'd-dücâ, nuri'l-hüdâ...*" sigasıyla olan salavatı okurdu. Sonra en az üç kadar hadis-i şerif okuduktan sonra *Risale-i Nur*'dan okur veya okuturdu.

Dinî ilimlere önem verir ve onu erbabına bırakırdı. Fetva soranları müftülere, hocalara yönlendirirdi. Bütün bu yönleri *Risale-i Nur*'u yeni tanımış bir genç olarak beni çok etkilemiş ve Nur talebeleri adına benim için ciddi bir referans olmuştu.

1964'te Diyarbakır'a müftü yardımcısı olarak tayin edildikten sonra, bir kaç kez Elazığ'a ziyaretine gittim. Bir sefer de kendileri Diyarbakır'a teşrif ettiler. Nur talebelerinin

âdetleri olan hizmet seyahatlerini, ilerlemiş yaşına rağmen o da uyguluyordu. Diyarbakır, Urfa, Malatya gibi civar il ve ilçelere gidip geliyordu.

“Biz Avam-ı Nastan Olarak...”

Diyarbakır’a teşriflerinde hiç unutmam, kendisine su ikram edildi. Bir miktar içtikten sonra bardağı bıraktı. İkram eden arkadaş, aldı kendisi bir yudum içtikten sonra diğer arkadaşlara verdi. Benim bu uygulamayı yadırgadığımı anlayınca, “Mü’minin artığı mü’mine şifadır” hadis-i şerifini okudu. Ben ulemalık taslayarak, “Bu hadis elbette doğrudur. Ama hadis umumdur, yoksa taklit edilebilir mi?” dedim. Bunun üzerine Hulusi Ağabey, “Biz avam-ı nastan olarak bu hadis-i şerifi okuduğumuz ve işittiğimiz gibi kabul ediyor ve tevil etmiyoruz” diye cevap verdi. Cevabı, ihlaslı, iddiasız, vecizdi. Ne zaman bu cür’etimi hatırlasam derin bir mahcubiyet duyar, yaptığıma esef ederim.

Cemal Gürsel’e Mektup Göndermişti

Bulunduğu toplantılarda malayani ve özellikle politikadan konuşulmazdı. 1960 İhtilali’nden sonra cumhurbaşkanı olan Cemal Gürsel, Harp Okulu’ndan devre arkadaşımış. Kendisine tavsiyelerini ihtiva eden bir mektup gönderdiğini öğrendim. Bu hadise, idarenin başında olanlara emr-i bi’l-maruf ve nehy-i ani’l-münker yapması bakımından çok önemliydi.

Ders esnasında havayı yumuşatmak için yaptığı espriler hakikate medar olurdu. Bu kabil latifeleri kaldırabilecek yakınında birilerinin üzerinden yapardı. Bir gün bir hoca arkadaşına, “Hocamız keskin zekâlı, becerikli ve erkân-ı harp (kurmay) biridir” deyince koltukları kabarmış. Hemen arkasından, “Ama kurmaylar, sade, kolay meseleleri de karmaşık, anlaşılmaz hale getirmeyi iyi becerirler!” deyince omuzları inivermiş.

“Topal Tilkinin Kuyruğu...”

Bir seferinde şöyle bir şey nakletmişti: “Dindar salih bir zat varmış. Herhangi bir hocalık iddiası yokmuş. Ama onu salih bilen biri gelip bir gün, ‘Hangi işe el atsam zarar ediyorum. Ne olur, bana bir muska yaz da işlerim yoluna girsin!’ demiş. O zat kendisinin bu konuda mahir olmadığını söylemişse de adam, ‘Senin yazdığın bana faydalı olacağına inanıyorum’ diye tutturmuş. O zat da başından savamayacağını anlayınca. ‘Tamam, yazacağım, şu vakitte gel al!’ demiş. Gelince, ‘Bunu al bahçedeki toprağa göm. Fakat gömerken sakın topal tilkinin kuyruğunu hatırına getirme. Aksi takdirde muskanın hiçbir faydası olmaz!’ demiş. Adam gitmiş, ne zaman muskayı gömmeye teşebbüs etse topal tilkinin kuyruğu gözünün önüne gelmiş.”

Gerçekten insanlar tavsiye edilen güzel sözleri unutsalar da aykırı olan ve yasaklananları unutmazlar. Şu halde unutulmasını istemediğimiz hususlarda aykırı çağrışimlardan yararlanabiliriz. Şahsen ben bunu dinledikten sonra bazı önemli şeyleri unutmamak için “topal tilkinin kuyruğundan” yararlanmışımdır.

“Suad Bey Müftümdür”

1970’li yıllarda Erzurum’da asistanken yolum Elazığ’a düştü. Onun ikinci derslerini bildiğimden doğru dershaneye gittim. Geniş salon tıklım tıklım doluydu. Yaklaşık yüz elli kişi vardı. Kapının eşiğinde zor yer buldum. Elazığ’a gitmeyeli on seneden fazla olmuştu. Kimse beni tanııyordu. Dersteki cümleyi bağlar bağlamaz, “Suad Bey, nur-u aynim, neden öyle uzakta kaldın, şöyle yanıma buyur!” diye seslenince şaşkırdım ve mahcubiyetle yanına gittim. Yanına varınca, “Suad Bey benim müftümdür” diye iltifatta bulundu.

Üstad’la görüşmeleri mahdut olduğu halde, Üstad’dan öyle bir bahsedışı vardı ki, sanırdınız sürekli beraberler. Öyle anlaşılıyor ki, cismaniyetten sıyrılıp, kalp ve ruhun derece-i hayatına yükselen bu zatın ziyaretine seneler ve mesafeler engel olamıyordu.

Tam Bir Denge İnsanıydı

Hulusi Ağabey, Üstad'ın vefatından sonra çıkan ihtilafların dışında kalmaya çok dikkat göstermiştir. Hulusi Ağabey Üstad'dan sonra 27 yıl yaşadığı halde ihtilafların hiçbirinde yer almadı. Hiç kimsenin aleyhinde konuşmadı, konuşurmadi. *Risale-i Nur*'u okuyup okutarak, Kur'anî tefekkür derslerini ve talebeler arasında hüsn-ü zannı idame ettirdi.

Onun verdiği bir başka ders, Nur talebesi olarak diğer Müslüman gruplarla ve toplumun diğer kesimleriyle güzel münasebetler kurmaktır. Bu hususta tam bir denge insanıydı. Toplumun her kesimine matlup muamelede bulunurdu.

* * *

Ondan Risale-i Nur'dan Başka Bir Şey Öğrenmedim *Bilal İslamoğlu*

1980 yılında bazı zarurî sebeplerle Elazığ'a gitmek zorunda kaldım. Orada bir demir dükkânında çalışıyor ve dershanede kalıyordum. Kader-i ilahî iki yıl orada kalıp, Hacı Hulusi Ağabey'den istifade etme imkânı verdi.

Bu arada 12 Eylül İhtilali oldu. Sıkıyönetim ilan edildi. Bir akşam derse gittiğimizde Hulusi Bey'in hizmetinde bulunan ve kendisini çok sevdiğine inandığım Hacı Muhammed Efendi sıkıyönetimi kastederek, "Efendim, ne yapalım, ne emir buyurursunuz?" dedi. Hulusi Bey, gayet ciddi bir şekilde:

"Ne demek istiyorsun, kitapları kaldırmayı mı düşünüyorsun? Eğer kitapları kaldırırsanız, ben buraya gelmem! Bu hizmetin temeli kitaplardır. Biz Üstad'dan böyle görmedik. Onları kaldırırsanız hizmet biter" dedi. Sonra şunu ilave etti:

"Başka türlü tedbirler alın. Geliş gidişlere dikkat edin. İkişer ikişer gidip gelin, yolları değiştirin. Tedbir almak, Hakîm ismine riayet etmektir. Ama ne olursa olsun, başımıza taş da yağsa *Risale-i Nur* okuyacağız, vazgeçmeyeceğiz!"

"Milletin Hayrına Çalışanlara Dua Ediyoruz"

Yine bir cumartesi gecesini umumi dersteydik. Tahminen derste üç yüz kişi vardı. Biraz sonra arkadan bazı sesler gelmeye başladı. Hulusi Bey başını kaldırıp, "Hacı Muhammed ne oluyor?" dedi. "Efendim, memurlar gelmiş!" Hulusi Bey âdeta manevî bir kumandan edasıyla memurlara seslendi:

"Niye geldiniz, ne yaptığımızı merak mı ediyorsunuz? Biz bu vatan ve milletin hayrına çalışanlara 'Allah muvaffak etsin' diye dua ediyoruz. Bu vatan ve milletin aleyhine çalışanlara da, 'Allah ıslah etsin!' diye beddua ediyoruz. Yaptığımız bundan ibarettir. Haydi şimdi çıkın gidin, bir daha da gelmeyin!" dedi. Adamlar çıkıp gittiler.

Yine o sene içinde Anayasa referandumunu arifesinde bir-iki ağabey, kendisine bir nevi tavsiyede bulunmak üzere geldiler. Hulusi Ağabey ciddileşti ve böyle meseleler için rahatsız edilmemesini söyledi.

Tedbire Çok Riayet Ederdi

Hulusi Ağabey, tedbire çok riayet ederdi. O yörenin insanları şalvar giydikleri halde kendisini hiç şalvarlı görmedim. Hatta ehl-i riyalet bir berber vardı, sarık sarıp Hacı Bey'in yanına otururdu. Bir gün ona, "Oğlum berber, beklediğin bir şey mi var? Eğer bir hizmet verilecekse burada önce biz varız. Benden sonra da sırada olan çok kimse var, sana sıra gelmez!" dedi. Berber bundan sonra bir daha sarık takmadı.

Ders esnasında cemaat Hacı Hulusi Bey'in izah etmesini isterdi. Bir gün, "Siz bana niçin soruyorsunuz? Benim vereceğim cevaplar *Risale-i Nur*'da yazıyor. Onu okuyunuz, cevabını oradan öğrenin!" dedi.

İrtibata Çok Önem Verirdi

Bir gün devamlı derse gelen bir pehlivan vardı. Bir akşam gelmedi. Hulusi Ağabey geleni gideni öyle takip ediyordu ki, hemen, "Hacı Muhammed, nerede bizim pehlivan?" dedi. "Bilmiyoruz" dediler.

"Ne demek bilmiyoruz. Siz İslamiyet'i ne sanıyorsunuz? Müslümanlık sadece namaz kılmak, hacca gitmek midir? Her gün derse gelen birisi gelmemişse, ya hastadır ya da ölmüştür. Hasta ise ziyaretine, ölmüşse cenazesine gidelim. Çabuk olun, beş dakika içinde haber bekliyorum!" dedi.

Öyle Bir Rahmet Boşandı ki...

Yaz günleri dersler bahçede olurdu. Bir temmuz günü ders bahçedeydi, hava çok sıcaktı. Cemaat uyumaya başlamıştı. Çok mübarek olan o pehlivan ağabey Hulusi Ağabey'e, "Efendim, hava çok sıcak, bir çağırın da gelsin!" dedi.

Hacı Hulusi Bey, "Hadi sen çağır!" dedi. O da, "Olur mu efendim, ne haddime!" dedi. Hulusi Bey, "Sen karışma çağır!"

dedi. Bunun üzerine saf kalpli pehlivan üç kere, “Gel, gel, gel!” dedi. Gökte el kadar bulut yoktu. Hiç rüzgâr da esmiyordu. Beş dakika sonra bir gök gürültüsü, bir rüzgâr, peşinden öyle bir rahmet boşandı ki, Hacı Bey taksiye zor yetiştirildi.

Hulusi Ağabey, yaz aylarında dersleri bahçede yapardı.

“Misafiri de Derse Getirin”

Hacı Muhammed’in yaşlı bir kayınpederi vardı. Hacı Dayı derdik. Yanına oturur, tam bir teslimiyet içinde dersi dinlerdi. Ona Hacı Sabri derdi. Bir akşam o da gelmedi. “Hacı Muhammed, nerede bizim sofi” dedi. “Bilmiyorum” dedi.

“Allah Allah, nasıl bilmezsin?” dedi. “Çabuk telefon edin, gelsin!” dedi. Etiler, bastonuyla çıkageldi. Onun bu alakasından dolayı Hacı Sabri ağlıyordu. “Neredesin?” dedi. “Efendim eve misafir geldi. Bu yüzden gelemedim” dedi. “Onu da alıp geleydin” dedi. “Buraya gelecek misafir değil” deyince:

“Allah Allah, dershaneye gelemeyecek misafirin evde ne işi var? Ders akşamı bir yere gidilmez. Size gelen olursa, ‘Ben bu akşam doluyum. Cumartesi benim işim var. Ne gelirim ne giderim!’ diyeceksiniz” dedi.

Hafızları çok severdi. Orada olursa namazı Hafız Zihni Efendi’ye kıldırırdı. O yoksa başka hafıza kıldırırdı. Kendisinin namaz kıldırıldığını görmedim.

Fıkra Anlatırdı

Cemaate uyku basınca fıkra anlatırdı. Güldürür, havayı dağıtırdı. Bir gün yine dersteydik. “Size fonfişardan bahsedeyim mi?” dedi. “Nedir fonfişar?” dediler. “Bir zaman bir hoca varmış. Talebeleri ne sorsalar cevap verirmiş. Talebelerin içinde zeki biri varmış. ‘Bu hoca ya çok şey biliyor ya da bizi uyutuyor. Bunu bir imtihan edelim!’ demiş. Orada kaç kişi varsa baş harfini almışlar, ‘fonfişar’ çıkmış. Demiş: ‘Hocam bir şey soracağım.’ ‘Sor’ demiş. ‘Fonfişar ne demek?’ Hoca hiç düşünmeden, ‘Haaa! Fonfişar mı? O çok mühim, anlatayım’ deyince hepsi birden, ‘Hocam bırak, sen bizi bugüne kadar oyalamışsın’ deyip foyasını meydana çıkarmışlar.”

“Şişirin Bakalım, Patlatabilecek misiniz?”

Albayken tekmil verecekmiş. “Beş yüz kişiden iki yüz elli kişinin ismini soyadını bir seferde ezberledim” dermiş. Tabii oradaki cemaat tarikattan geliyor. Dört yüz kişiyse, üç yüzü öyle. Ders bitince cemaat ikiye ayrılıp koridor halinde ellerini bağlıyor, hürmetle kendisine yol veriyorlar.

Yine böyle bir esnada yüzlerine üfürdü ve “Şişirin, şişirin bakalım, patlatabilecek misiniz?” dedi. Kendisi o işe razı değildi, oralı da değildi, ama cemaati de kırmak istemiyordu.

Ben iki sene dersine devam ettim. Risalede olmayan tek bir şey öğrenmedim. İlla anlat diyorlardı. “Kardeşim niye okumuyorsunuz? Benim de anlatacağım risaleden. Benim anlatmama gerek yok. Siz okumuyorsunuz!” derdi. İlle o bir şey söyleyince ağzına bakarlardı. Yani o iki senede *Risale-i Nur*’dan başka bir şey öğrenmedim.

* * *

Hizmetle İlgili Her Şeyden Haberdardı

Ali İhsan Eroğlu

Muş'ta bulunduğumuz yıllarda sık sık Elazığ'a Hulusi Ağabey'in ziyaretine gider, dersine katılırdık. Kendisi de bir kere Muş'a gelmişti.

Çermik'te kaplıcadayken bir zat bizi ziyafete davet etti. Uzun bir yer sofrası hazırladı. Hulusi Ağabey'in muhibbi Hacı Sabri Efendi de vardı. Hacı Sabri Efendi, sofradan erken kalkmıştı. Hulusi Ağabey, "Niye yemedin Hacı Sabri?" dedi. O da, "Efendi kurban, doydum" diye cevap verdi.

"Peki, doyduğunu nasıl anlarsın?" deyince, "Karnım şişip, nefesim kesilince anlarım!" dedi. Bunun üzerine herkes güldü. O zaman o dersi benim kafama çakmış oldu. Ne zaman sofraya otursam, o söz aklıma gelir, tıka basa doymadan kalkmaya çalışırım.

"Sürüne Sürüne Derse Gelecektir"

Yine bir gün birisi derste, "Efendim nefis insanın sırtını nasıl yere getirir?" dedi.

Hulusi Ağabey, "Beyefendinin dükkânının cephesi geniş, fazla güneş aldığından, müşterilerle fazla meşguliyet sebebiyle eve yorgun dönüyor. Yemek de yedikten sonra, 'Yahu bugün biraz rahatsızlığım var. Şu kanepede biraz uzanayım' diyor, nefis sırtını yere getirmiş oluyor. Hâlbuki yakinen bilse ki, derste duyacağı bir kelime, bir cümle ebedî hayatının kurtuluşuna vesile olacak. Değil rahatsız olmak, yürüyemeyecek derecede dahi olsa, sürüne sürüne derse gelecektir."

Hulusi Ağabey bunları anlatınca sanki aynen benim halimi anlatıyordu. Bundan da dersimi aldım.

Her Şeyden Haberdardı

1981'de Muş'ta 20-30 kişi yakalanmıştı. Bizim Necmi ve Ulvi de içlerinde vardı. Elazığ'a Askerî Cezaevi'ne götürüldüler. O

zaman İstanbul'daydım. Elazığ'a hareket ettim. Malatya'ya geldiğimde otobüs mola verdi. Orada Mehmed Ali ve Tatvanlı Hacı Yaşar kardeşlerle görüştim. Onlar bazılarıyla görüşüp bir çare araştırmak gerektiğinden bahsettiler. Ben de, "Hacı Hulusi Bey'in iradesi dışında bir şey olmaz. O vaziyeti takip ediyor" dedim. Yaşar kardeş de, "Aynı kanaattem" dedi.

Elazığ'a gittik. İkinci dersine yetiştik. Ders bitti. Hulusi Ağabey bana, "İstanbul'dan mı geliyorsun?" dedi. "Evet" dedim. Ve kardeşlerin tutuklu olduğunu hatırlattım. "Malumatım var, takip ediyoruz" dedi.

Ertesi gün Muhammed Orakçioğlu'nun dükkânında çay içiyorduk. Ağırcezada başkâtip olan bir kardeş, "Bu şartlarda 14 sene ceza giyerler. 5-6 seneye kurtulurlarsa bayram etsinler!" dediğini Orakçioğlu bana nakletti. O sırada telefon çaldı. Telefonda Hulusi Ağabey, "Nerelere uğradınız, kimlerle temas ettiniz, ümit verici bir gelişme var mı?" diye soruyordu. O da, "Bazılarıyla görüştük ama tatmin edici bir cevap alamadık" dedi.

Bunun üzerine, Hulusi Ağabey, "Yarın mahkeme günüdür, hepsi bırakılacak!" dedi. Muhammed Orakçioğlu, "Duydun mu?" dedi ve bunu nakletti. Ben de, "Hulusi Ağabey söylediye doğrudur" dedim.

Ertesi gün gerçekten hepsi bırakıldılar.

İstişare Bana Unutturuldu

Kardeşler bırakıldıktan sonra Hulusi Ağabey'in evindeydim. O sırada Erzurum'dan iki hoca gelmiş ve Kırkıncı Hoca'nın selamını getirmişlerdi. Selamı aldıktan sonra, "Siz de Kırkbirinci hoca mısınız?" diye onlara latife etmişti.

Ben Muş'tan İstanbul'a nakli düşünürken Hulusi Ağabey'le istişare etmeyi niyet etmiştim. Ama Cenab-ı Hak onunla istişare etmeyi bana unutturdu, İstanbul'a geldim. Epey zaman sonra aklıma geldi. Aradan yıllar geçtikten sonra bir gün Sungur Ağabey, "Senin Muş'tan ayrılmana Hulusi Ağabey razı değildi. Ama sonra razı oldu!" dedi.

Daha sonraki yıllar bana, "Her ne kadar sen İstanbul'da bulunuyorsan da Muş'u temsil ediyorsun" demişti. Bu ifadeyle

istişarenin hakkı gecikmiş de olsa yerine gelmiş oldu. Bundan sonra benim Muş'la olan bağlılığım hep devam etti.

Hulusi Ağabey bana, “Molla'nın muhafızı!” derdi. Bunun ne demek olduğunu düşündüm. Ben devamlı Molla Muhammed'e cemaatle birlikte hareket etmesini, münferit hareket etmemesini tavsiye ediyordum. Hulusi Ağabey'in sözünün bu manada olduğunu anladım. Çünkü ben ayrıldıktan sonra münferit hareketler inkişaf etti. Bazı ehl-i hizmete hücumlar oldu. Her neyse... Kırkıncı Hoca kendisini Muş'a göndermişti. Tabii ilk geldiğinde gayet müspetti. Hulusi Ağabey, o ve onun gibi zatları manevî himayesi altında bulunduruyordu.

Molla bir gün Hulusi Ağabey'in dersinde garip sesler çıkarınca, Hulusi Ağabey kendisine hitaben:

“Molla! Ne görüyorsun, bize de söyle!” diye takıldı. Molla'dan ses çıkmayınca Elazığlı Hacı Tevfik Efendi'nin, çoğu zaman okuduğu dörtlüğünü okudu:

“Kovan arısının olmazsa balı,
Kuru vızıltıdan ne ola hali,
Ya Rab gider bizden bu kîl ü kali,
Cem-i taklidimizi tahkike çevir.”

Mevlana'nın, “İlim layık olmayana verilince, yol kesicinin elinde bir silah olur!” diye bir sözü vardır.

* * *

Nur'un Saff-ı Evvellerindendi

Rahmi Erdem

Merhum Albay Hulusi Yahyagil'i, 1961 yılında Bitlis Hapishanesi'nden çıkıp Van'a yerleşince, Elaziz'deki dersane-i Nuriyesinde tanıma bahtiyarlığına erdim. Hemen hemen her ay kendilerini ziyarete gider, elini öper, dualarını alırdık. Bu fakiri görür görmez, "Rahmi kardeş, bize rahmet" der, iltifat eder, şevkimizi artırırdu.

O yıllarda bizler, *Risale-i Nur*'un feyziyle kendini bulma, kendine gelme cehdi içinde, kaybettiğimiz manevî dünyamızı keşfe, Kur'an'ın muhkemat kalesine girmeye çalışıyorduk. Küllenmiş istidadımızı inkişaf ettirmek, *Risale-i Nur*'la nurlanmak, Kur'an'ın elmas kılıcı olan *Risale-i Nur*'a ihtiyacımızı aşk haline getirmek, bunu saff-ı evvel olan Nur'un büyük talebelerinden öğrenmek ve hayata geçirmek istiyorduk.

İlk görüştüğümde nuranî bir yüz, şakağında Çanakkale muharebelerinin alamet-i nişanı bir kurşun yarası dikkatimi çekmişti. Eski Osmanlı terbiyesini tevarüs etmiş, bir Osmanlı subayı, Bediüzzaman'la şahlanan bir iman, onun liderliğinde "ba'sü ba'de'l-mevt", yeniden doğuş harekâtının önderlerinden biri...

Üstad'ın Manevî Tasarrufu

Kendilerinden dinlediğim bir hatıra:

Yıl 1935. Eskişehir Cezaevi'ne toplanan 120 mücahit insan... Hulusi Ağabey, aralarında yok... Hz. Üstad buyuruyor:

"Hulusi de hapishaneye gelsin!"

Birden polisler hanesini sarıyor, alıp götürmek için emir bekliyorlar. O anda Hz. Üstad,

"Gelmesin, kalsın!" diyor.

Polis tedbiri son buluyor. Şahane bir manevî tasarruf...

Bilahare bir vakt-i münasipte Hulusi Bey, Hz. Üstad'ı ziyarete gidiyor. Bakıyor Üstad, talebelerinden gelen bir mektubu okuyor. O talebe mektubunda ziyaretime gelemediğini ifade ederek özür beyan ediyor. Hz. Üstad, Hulusi Bey'e dönerek, "Kardeşim Hulusi, biz istesek gelir, istemiyoruz" der. Ve bir manevî tasarrufa daha dikkat çeker.

Aynı şey, Denizli Hapishanesi'nde de meydana gelir. Denizli'de Hz. Üstad'a, "Üstad'ım, avukat tutalım mı?" diyen Gönenli Hafız Mehmed Efendi, Seyyid Şefik Arvasî gibi hocaefendilere, "Benim avukat tutacak param yok, siz bilirsiniz. Ama beraber çıkacağız" der. Dokuz ay sonra hapishaneden beraber çıkarlar.

"Hulusi'nin Bir Galesi Var Zannediyorum"

1930'lu yıllarda Dersim'de çıkan isyanın bastırılmasında Hulusi Bey de birliğiyle vazife alır. Atına biner, hareket etmek üzereyken postacı nefes nefese bir mektup getirir. Mektubu açar bakar ki, Hz. Üstad'dan geliyor. Hz. Üstad mektubunda, "Hulusi'nin bir galesi var zannediyorum. Merak etmesin. *Risale-i Nur*, talebelerine rahmet ve inayet, nezaret ve himayet eder" diyerek teselli eder.

Hulusi Bey'de mektubu almadan önce mustarip ve münkesir bir vaziyet vardır. Kardeşin kardeşe öldürülmek ihtimali, onu teessüre sevk etmekte, çıkış yolları aramaktadır.

Bir Osmanlı subayı olan Hulusi Bey vazife mahalline gider. Onun imanî ve İslamî kimliğini işiten, duyan ve o havalinin ileri gelenleri silahlarını kullanmazlar. Hulusi Bey'in yanına gelip, hürmetlerini, saygılarını arz ederler. Bu suretle hiç kimsenin burnu kanamadan vazifesini yapıp döner.

"Hidayetime Hulusi Ağabey Vesile Oldu"

Van'da ikamet ettiğim 60'lı yıllarda onu Van'a davet etmiştik. Bize bir bahçede *İhlas Risalesi*'ni okudu. Bir ara kendini aşarcasına, "Bu hakikatler izah edilmez, yalnız yaşanır" dedi.

Van'da bir gün, Elazığ Devlet Su İşleri'nde çalışan bir grup ziraat mühendisi geldi. Bir tanesini eskiden tanıyordum.

Eskiden serkeş birisiydi. İslah-ı nefis etmişti. Sordum: “Sebeb-i hidayetiniz kimdir?” Anlatmaya başladı:

“Günlerden cuma günüydü. Elazığ’da camilerde sala veriliyordu. Arkasından ezan-ı Muhammedî okundu. Bizim hanım başladı ağlamaya... Ben şaşırdım. ‘Niçin ağlıyorsun?’ dedim. Dedi: ‘Keşke bir çobanla evlenseydim de seninle evlenmeseydim. Sen benim manevî hayatımı kararttın. Kulluk zevkimi unutturdun. Kendi gafletli hayatına beni de ortak ettin!’

Şok oldum. Dedim: ‘Ağlama, cuma namazına gideceğim.’ Kalkıp abdest alıp camiye gittim. Namaz kıldık. Çıkarken nuranî yaşlı bir zatın arkasından kemal-i hürmetle bir grup insanın bir tarafa gittiklerini müşahede ettim. Bir bahçeye gittik. Hulusi Ağabey bize *Risale-i Nur*’dan ders okudu. İçimde bir ışık yandığını hissettim. O dersleri hiç kaçırmadım. Artık kendimi bulma, kendime gelme yörüngesine oturmaya başladım. Cenab-ı Hakk’a şükrettim, doğru yolu buldum.”

“Üstad *Risale-i Nur*’u İzah Eder miydi?”

1962 yılında Zübeyir Ağabey, *Sözler* kitabının ikinci baskısı için Van’a mektup yazıp beni de istedi. Mehmed Fırıncı, Mehmed Emin Birinci, İbrahim Canan, Hamdi Sağlamer ve kardeşler bu hizmeti yürütüyorlardı. O sırada Hulusi Bey İstanbul’a teşrif etmiş, buluştuk. “Beni Zübeyir Efendi’ye götür” dedi. Süleymaniye Kirazlımescit Sokak, 46 numaradaki ikametgâhına gittik.

Zübeyir Ağabey, büyük bir hürmet ve saygıyla Hulusi Bey’i karşıladı. Elini öptü. Beni de içeri davet etti. Uzun bir süre sohbet ettiler. Sohbetin en can alıcı noktası şuydu: Zübeyir Ağabey, Hulusi Ağabey’e “Üstad *Risale-i Nur*’u okurken size izah eder miydi?” diye sordu. Hulusi Ağabey, “Noktası, virgülüne kadar izah ederdi” deyince hayrette kaldı. “Bize izah etmezdi” dedi.

Yüzbaşı Hulusi Bey, Yüzbaşı Refet Barutçu, Hava Astsubay Ahmed Nazif vs. gibi daha onlarca Nur’un saff-ı evvellerini tanımak, bizler için büyük bir şanstır ki, bu şansı yeterince iyi kullanamadık. Ama bu zatlar bir projektör gibi geçmiş

aydınlattıp bizi hale bağladılar. Allah onları cenneti ve cemaliyle şereflendirsin. Şefaatlerine bizleri nail eylesin. Âmin!

Nur'un saff-ı evvellerinden Hulusi Yahyagil

* * *

Risale-i Nur'dan Konuşurdu

Necati Usun

Hulusi Ağabey, muhterem, büyük bir insan. Üstad'ın dediği gibi hakikaten vakar, tevazu, mahviyet ve ihlas... Şimdi nasıl Mehmed Feyzi Efendi'de ilim var. Ezberden *Risale-i Nur*'u anlatır, dünyaya bakmaz. Hulusi Ağabey de öyle. Bu insanlar maddiyata hiç tenezzül etmeyen insanlar...

Hulusi Ağabey, Eğirdir'de o zaman vazifeli subay, yüzbaşımış. Üstad'ı Barla'da ziyarete gidiyor. Kendisinin de ilmi var. İlmî, tasavvufî eserleri okumuş. Böyle malumatlı bir insan. Ayrılacağı zaman Üstad ona bir şey söylemiş. O da “Tabii tabii” demiş. Üstad “Kardeşim tabii tabii deme, sevk-i kaderi de” diye düzeltmiş.

Vefatından bir sene önce İstanbul'a Abdullah ve Aytimur Ağabeylerin kaldığı yere gelmişti. Elazığlı kardeşler ilgileniyordu. *İhlas Risalesi*'nden ders yapıyordu. Ders yaparken “Kardeşlerim ben bu *İhlas Risalesi*'ni belki beş yüz, belki daha fazla okumuşum. Ama her okuyuşta yeni bir mana açılıyor” demişti. Üstad nasıl, “*Risale-i Nur*, sair kitaplara muhalif olarak başta perdeli gidiyor, gittikçe inkişaf eder” ve “Büyük bir bahçeye giren bir kimsenin, o bahçenin bütün meyvelerine elleri yetişmez. Fakat eline girdiği miktar yeter. O bahçe yalnız onun için değil; belki, elleri uzun olanların hisseleri de var” diyor... Bu zatlar, Üstad'a çok güzel ayna olmuş kişilerdir.

Risale-i Nur Ölçüleriyle Konuşuyordu

Vefatından altı ay önce Elazığ'a gitmiştim. Evine girdiğimizde uzanmış yatıyordu. Kardeşler vardı, gözünden yaş akıyordu, pamukla siliyorlardı. Erzurum'dan da ilahiyatçı bir doçent gelmiş, sorular soruyordu. O hasta haliyle bile kardeşin sorduğu soruları *Risale-i Nur* ölçüleriyle cevaplandırıyordu. Ne dünyadan, ne hastalığından değil, *Risale-i Nur*'dan konuşuyordu.

Bir defa gittiğimde bir kaç kişi vardı. *Risale-i Nur*'dan sordular, ben ezberimden nakledince bir mesele daha oldu, yine naklettim. “Aaa sen her tarafı biliyorsun” dedi. Ankara'dan talebe kardeşlerle gitmiştik. İsmimi sordu “Necati” dedim. İsmimi öğrenince biraz hüzünlenir gibi oldu. Necati isminde oğlu varmış, vefat etmiş.

Necmeddin Şahiner'e vermek üzere iki tane mektup vermişti. İçinde Üstad'ın hatıralarından bahisler vardı. Hulusi Ağabey, Üstad ve *Risale-i Nur* diye kendi hatıralarını yazabilir, kitap yapabilirdi. Herkes de o eseri alabilirdi. Ama o sahada faydalı olmak isteyen kardeşlere yardımcı olmaktan başka bir şey yapmadı.

* * *

Çok Tatlı Bir Anlatışı Vardı ***Muhammed Sadık Hamidi (Emekli Müftü)***

Ben aslen anne baba tarafından Arap'ım ve şecereyle sabit Âl-i Beyt'tenim. Şeyh Said olayından sonra bizim sülale Batı'ya, Burdur, Konya, Kastamonu gibi yerlere sürgün edildi. 1991'de vefat eden öz amcam Şeyh Abdülaziz ve onun arkadaşı Şeyh Abdülvahab, Burdur'da Üstad Bediüzzaman'la beraber aynı caminin meşrutasında altı ay kadar kalmışlar.

Burada kalırken Üstad'la yaşadıkları bir hatırayı anlatmadan geçemeyeceğim. Üstad her sabah namazdan sonra onları alıp kıra çıkarır, bir nevi spor olan uzun atlama yarışması yaptırır. Aslında bu sünnette vardır. Peygamber Efendimiz Hz. Aişe validemizle bu yarıştı yaptığı bilinmektedir. Hatta Hz. Aişe'nin morali bozulmasın diye Efendimizin adımlarını kısa tuttuğı ve yarıştı Aişe'ye kazandırdığı da bilinir.

Ben 1965 yılına kadar Diyarbakır İmam-Hatip'te okudum. Sonra Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ne geçtim. O yıllarda Diyarbakır'da Dicle kenarında Hazım Bey'in köşkü vardı. Orada toplanılır, *Risale-i Nur* sohbetleri yapılırdı. Hulusi Ağabey, bu derslere sık sık davet edilirdi. Genelde Merhum Hasan Sarıkamış kendisini getirtirdi. Hulusi Ağabey'in çok tatlı bir anlatışı vardı. Suad Yıldırım Hoca da o yıllarda Diyarbakır müftü yardımcılığı yapıyordu. Kendisiyle orada tanışmıştık.

Hiç unutmam, bir defasında Hulusi Ağabey, yanındaki bir defterden Osmanlı döneminin Diyarbakır valilerinden meşhur Giritli Sırrı Paşa'nın papazlarla olan münazarasını okuyup anlatmıştı. Sırrı Paşa aslen gayrimüslimdi. Hak dini araştırıp Müslüman olduktan sonra çok müdakkik bir âlim olmuş. Hatta bazı kitaplar kaleme almış. Özellikle Meryem Suresi'ni tefsir eden eseri meşhurdur. Sırrı Paşa bu münazarada bütün papazları ilzam etmiş, hepsi birden Kur'an'ın hak kitap, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in hak peygamber olduğunu ikrar etmişler. Hulusi Ağabey'in okuduğı Sırrı Paşa'ya ait o metni çok merak ettim, ne kadar aradımsa bir türlü bulamadım.

* * *

Bize Babalık Yaptı

Haluk Tangülü

On üç yaşımdan beri Hulusi Ağabey'in derslerine devam ettim. Bu dersler tam on beş yıl kadar aralıksız sürdü. Bu süre zarfında, Allah kabul etsin, hizmetini yapmaya çalıştım.

Bir defasında beraber trenle Eskişehir'e gittik. Kendisine refakat etmişim. Eskişehir'e kadar bütün istasyonların isimlerini ezberden saymıştı.

Peder vefat etmişti. Ağabeyim de askere gitmişti. Halimiz perişandı. Hulusi Ağabey bize babalık yapıyordu.

Hiç unutmam bir gün bana, "Ağabeyin askerden ne zaman gelecek?" dedi.

"Bu hafta sonra" dedim. "Bir hindi kesin, eve geleceğim" dedi. Geldi, evimizi şenlendirdi, babasızlığı bize hissettirmede, bize moral verdi.

Her gün namaza getirip götürürdüm. Bir kış günüydü, hava çok soğuktu. Camiden çıkıp koluna girdim, eve kadar götürdüm. Kapıdan tam dönecektim.

Baktı üzerimde palto yok. "Git Muhammed Orakçioğlu'na selam söyle, sana bir palto versin!" dedi. Gittim, o da bana o zaman en kıymetli markalardan bir palto hediye etti.

"Ben Seyyidim, Şeceremiz de Var!" Dedi

Son zamanlardaydı. Tırnaklarını kesip bir kâğıda koydum. Biraz çekinerek, "Ağabey, siz seyyid misiniz?" dedim. Celallendi. O zaman yüzüne bakamazdınız.

Parmağını bana doğru uzatarak, "Evet ben seyyidim, şeceremiz de vardı, yangında yandı" dedi.

1984 yılında prostattan ameliyat olmuştu. Gece sık sık tuvalete kalkıyordu. Hacı Muhammed Ağabey kendisine nezaret ediyordu. Serumlara bağlıydı. Henüz narkozu bile geçmemişken her defasında güçlkle abdest alıyordu.

Bir gün elini öptüm, “Bilet aldım, İstanbul’a gideceğim” dedim. “Gidemezsin” dedi. Bilet yandı, gidemedim. “Necmeddin’i gr” dedi. Ertesi gün Eskişehir’e gittik. Belki gitsek başımıza bir şey gelecekti.

Bir gün ikinci namazına dururken üç defa tekbir aldıktan sonra namaza başladı. Hacı Sabri namazdan sonra, “Efendim bu ne haldir?” diye sordu. “Başı açıklar vardı!” dedi.

Bizim üzerimizde bir babadan fazla himmeti ve emeği olmuştur. Allah rahmet eylesin.

Nur kardeşleriyle birlikte, bahçe derslerinden birinde

* * *

En Üstün Meziyeti İhlas Kahramanı Olmasıydı Ömer Çelik

Sene 1969. Beldemizdeki İlim Yayma Cemiyeti'ne Kur'an-ı Kerim öğrenmek için gidiyordum. Bir gün ikindi vaktiydi. Derneğe gittiğimde, büyük bir kalabalık olduğunu gördüm. Merdivene kadar tıklım tıklım insan doluydu.

Sordum: “Ne var, ne oluyor?” “Emekli Albay Hulusi Bey ders yapıyor” dediler. Pürdikkat dinledim. Fakat biraz geç gitmiş olduğumdan dersin sonuna yetişebildim. Merakımdan, “Ne okundu?” dedim. Dediler: “*Risale-i Nur* okundu.” Ben çok beğendiğimi söyledim. Oradaki cemaatten biri bana, *Haşir Risalesi*'ni verdi ve ders yapılan yeri söyledi. Böylece hizmet halkasına dâhil oldum.

Diğer gün tarif ettiği yere gittim. Elazığ'da ilk derslane olarak orayı tutmuşlardı. Daha önce Hulusi Ağabey'in evinde ders yapılmıştı. Dershanede kalan genç bir kardeş kapıyı açtı. İçeri girdiğimde hayatımda öyle bir atmosferi ilk defa gördüğüm için bende ciddi bir iştihak hâsıl oldu. Hulusi Ağabey'in o izahlı dersleri âdeta beni büyüledi. O günden sonra Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle mübalağa olmasın her gün dersleri takip etme şerefine nail oldum.

Mevsim mayıs ayı olmuştu. Pazar günleri şehrin çevresindeki bahçelere gidiliyordu. Cumartesinden nevaleler hazırlanır, kardeşlerden birinin kamyonuna binilir, Hulusi Ağabey'in evinin önünden hareket edilirdi.

Bir süre sonra benim bir motosikletim oldu. Hulusi Ağabey beni motorize birlik diye adlandırdı. Cumartesi günü ertesi gün gidilecek yeri önceden tespit etmek için motorla gider, döner, Hulusi Ağabey'e tekmil verirdim.

Cemaatin Derse Dikkatine İhtimam Gösterirdi

Hulusi Ağabey, gittiğimiz bahçede cemaat yerleştikten sonra şeker dağıtırır, yaşlı ağabeylerle latifeler yapar ve ondan sonra

derse başlardı. Önce salavat, sonra üç adet hadis-i şerif okurdu.

Hulusi Ağabey, cemaatin derse olan dikkatine çok ihtimam gösterirdi. Cemaatteki rehaveti hissettiği anda meşhur Hacı Sabri Ağabey'e takılır, latife yapardı. Böylece cemaatin dikkatlerini toplar ve dersi başlatır, pürdikkat dinlerdik. O zaman okunan mevzu kafamıza nakşolurdu. Bazen *Risale-i Nur*'dan veya kendisinin tensip ettiği yerlerden bizlere not aldırırdı.

Sene 1972-73. O yıllar, Nihat Erim'in başbakanlık yaptığı yıllardı. Sıkı takip altındaydık. Hulusi Ağabey dershanedeki derslere biraz ara verdi. Fakat ikinci derslerini devam ettirdi. Kardeşlerden Terzi Kenan Ağabey'in dükkânının önünde toplanır, her gün ikinci dersini yapardık.

Sonra malum, Ecevit'le koalisyon olunca ülke ciddi sıkıntılar yaşadı. O sıkıntılı yıllarda Hulusi Ağabey çok endişeliydi. Ders başladığı zaman yine salavat-ı şerifeyle başlar, üç adet hadis okurdu. Cemaatin dikkati derse toplanıp manevî hava hâsıl olunca ellerini kaldırır, dua ederdi. Hep beraber âmin derdik. O zamanlar bu mükerrer olurdu. O duaların neticesi büyük fütuhatlar olduğunu gözümüzle gördük. Ümmet o sıkıntılardan Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle kurtuldu.

İkinci Derslerine Verilen Önemin Hikmeti

Cemaati tanıdıktan sonra ben istisnasız her gün ikinci derslerinin yapıldığına şahidim. İkinci derslerine verilen önemin bir hikmeti de, muvazzaf meleklerin o vakitte nöbet değişikliği yapmış olması olduğunu öğrendim.

Cenab-ı Hakk'ın inayetiyle Hulusi Ağabey'le on altı sene her gün beraber olduk. Bir tek gün cematten hiç kimseyi direkt olarak ikaz ettiğini görmedim. Bende biraz uyku illeti vardı. Derste tam Hulusi Ağabey'in karşısında oturdum. Uyumamak için elime toplu iğne alırdım, dizlerime batırırdım.

Hulusi Ağabey'in en üstün meziyeti Üstad'ın da dediği gibi ihlas kahramanı olmasıydı ve buna layıktı. Hulusi Ağabey subaylık yıllarında Elazığ'a izinli geldiğinde oranın meşhur

âlimlerinden Hacı Tefvik Efendi vardı. Güzel nazımlı söz söylerdi. Hulusi Ağabey'e bir gün sormuş: "Arkadaşların nerede?" Hulusi Ağabey de, "Efendim onların işi var" demiş. Bunun üzerine Hacı Tefvik Efendi:

"İş var, iş var. Bu yerlerde Hakk'a ermiş kişi var. Bu iş anın işi değil ki işi var" demiş.

Ben askerî kademedede çalıştığım için Doğu'da, Ağrı, Doğu Bayazıt, Muş, Tatvan vs. beldelere gider, ekip olarak oradaki tank, top gibi askerî araçların tamir ve bakımını yapardık. Vefatının yakın olduğu günlerde yine göreve gitmek için Hulusi Ağabey'in elini öptüm. Bana, "Sen nereye gidiyorsun?" dedi. Hâlbuki diğer zamanlarda böyle demez, "Güle güle" derdi. O gün sanki lisan-ı haliyle gitme der gibiydi. Pazartesi gitmemiz gerekirken bir mani çıktı gidemedik. Dört gün sonra da Cenab-ı Hakk'ın rahmetine kavuştuk, cenazesine iştirak ettik. Allah rahmet eylesin.

* * *

Asil Bir Soydan Geliyordu

Mustafa Erbek

Hulusi Ağabey'i 1968'de Ömer isimli bir kardeşimizin beni götürdüğü bir ikindi dersinde tanıdım. Hulusi Ağabey'i ilk defa görüyordum. Bir kardeş okuyor, o izahlarda bulunuyordu. Müthiş manevî hava beni âdeta sımsıkı sarmıştı. Çay arası verildi, sonra tekrar derse başlandı, akşam namazına yarım saat kalana kadar sürdü. Hulusi Ağabey, ders sonunda uzun bir dua yaptı. Çok etkilendiğim bu dersten sonra kardeşler bana bazı küçük risaleler verdiler. Böylece bir daha ayrılmamak üzere Nur derslerinin müdavimi oldum.

Hulusi Ağabey, Üstad ve *Risale-i Nur*'u tanımadan önce de İslamî meselelere vakıf biriymiş. Sünnet-i seniye'yi nefsinde yaşayan sarsılmaz bir kalbe ve takvaya sahipmiş. *Risale-i Nur*'u ve Üstad'ı bulunca, âdeta aradığını bulmuşçasına bütün benliğiyle sarılmış.

Hulusi Ağabey asil bir soydan geliyordu. Babasının evinde bulunan şecereleri bir yangın esnasında yanmıştı. Bir gün şöyle demişti: "Bir ara bende şeceremi araştırma hissi uyandı. Böyle bir düşünce içindeyken bir-iki gün sonra Üstad Hazretleri'nden mektup geldi. Bu mektupta, 'Kardeşim Hulusi, sen ve ben ehl-i sadattanız' diyordu."

Derslerde misallerle izahlar yapardı. Çoğu kez, *Risale-i Nur*'un diğer yerindeki meselelerle izah ederdi. Bazen izahların başka mecralara kaydığı görülürdü. O zamanlar cemaatin içinde o konuda problemi olup, soramayanların sorularına cevap verdiğini sonradan anlardık.

Diyarbakır'dan Fikret Özdemir Ağabey sık sık gelirdi. Bir gün, "Ben dersin içinde Hulusi Ağabey'in izahları arasında sorularıma sormadan cevaplar buluyorum" demişti.

Bahçe Dersleri de Meşhurdu

Hulusi Ağabey'in ikindi ve akşam dersleri yanında bahçe dersleri de meşhurdu. Bu derslere Elazığlı cemaatle beraber, dışarıdan gelenler de katılırdı. Mesela Nazım Gökçek, Ali

Uçar gibi vakıflar yanında, bazen Sungur Ağabey, Abdullah Yeğin, Fethullah Hoca, Kırkıncı ve Osman Demirci Hocalar, Mahmud Allahverdi gibi ağabeyler de katılırdı.

Sungur Ağabey'e karşı ayrı bir muhabbeti vardı. Bunun sebebini şöyle anlatmıştı: "Bir gün Üstad Hazretleri bana, 'Kardeşim Hulusi, Sungur benim manevî evladımdır, senin de manevî evladındır' demişti." Bundan dolayı Sungur Ağabey'e ayrı bir alaka ve yakınlık duyardı.

"Risale-i Nur Kıyamete Kadar Bâkîdir"

Derslerde abdestli olunması, satırlar arasında mütefekkirane dikkat edilmesi ve mananın anlaşılması için Allah'tan yardım istenilmesini tavsiye eder, okuyanın, evvela kendi nefsinin muhatap almasını ve Üstad'ın derste bizimle berabermiş gibi dinlenmesini ikaz ederdi. Derste şahsiyet-i maneviyyenin oluşmasına çok dikkat ederdi. Bunun için ihlas ve uhuvvete ve kardeşler arasındaki muhabbete önem verirdi.

Bir bahçe dersine geç kalmıştım. Hulusi Ağabey ayakta havuz başında, izahlarını yayınlamak isteyen biri için muhatapına sert ikazlarda bulunuyordu: "Kardeşim, o kardeşimize söyleyin, bu düşüncesinden vazgeçsin. Benim hiçbir izahatım *Risale-i Nur*'un yerini tutamaz. Bunlar, o anda kalbe gelen manalardır. Demek değil ki, asıl mana budur. *Risale-i Nur* kıyamete kadar bâkîdir. Yoksa büyük tokat yer!"

Derslerde siyasetin konuşulmasına müsaade etmez ve "Ben hayatta kaldığım müddetçe masamda *Risale-i Nur*'dan başka bir şeye müsaade etmeyeceğim!" derdi.

* * *

Tasarrufu Halen Devam Ediyor

Prof. Dr. Rüstem Gül

Üstad Hazretleri'nin ihlasta, talebe, kardeş, dost olma özelliklerinde birinci, Âl-i Beyt'ten ve Gavs-ı Azam'ın 800 sene öncesinden görüp bahsettiği bir zatı anlatmak, benim gibiler için ağır ve zor bir iş olsa gerektir. Israrınız üzerine bazı hususları yazmaya çalışacağım.

İlk tanışmamız, 1972 yılında oldu. O sıralar benim ruhî sıkıntılarım vardı, vesvese yakamı bırakmıyordu. Bir arkadaş, “Gel seni Bediüzzaman'ın çok mühim bir talebesinin yanına götürüyüm. O zat, kalpten geçenleri biliyor!” dedi. Gittik, derse iştirak ettik. Derken bana kim olduğumu, nereli olduğumu sordu. Kars'tan deyince “Neresinden?” dedi. Beyköylü olduğumu söyledim. “Sizin köyde Ermenilerle savaşırken bir gece kalmışım” dedi.

İlk okunan mevzuyla benim bir ilgim yoktu. Fakat o, birden konuyu değiştirdi, vesvese bahsine getirdi. Anlatmaya başladı. Anlattıkça içimdeki vesveselerin bir bir yok olduğunu hissettim.

Dışarı çıktığımızda sıkıntım tamamen gitmişti. Beni derse getiren arkadaş, “Nasıl?” dedi. Ben, “Tamam!” dedim, “Aradığımı buldum!” O günden sonra Allah'a şükür derslerine hep devam ettim.

Dersler Çok Feyizli Geçerdi

Bir cumartesi akşamıydı. On Birinci Söz'den okunuyordu. Dersin feyzinden âdeta herkes mest olmuştu. Kendisi de coşmuştu, ders esnasında izah ederken birden ayağa kalktı, âdeta yerinde duramıyordu.

Derslerde mevzuyla alakalı bahisleri bulup okutması çok hoşuna giderdi. Bir derste bir kardeş okuyor, diğer iki kardeş de mevzuyla alakalı yerleri bulup ona veriyorlardı. Onları o kadar zevkle ve memnuniyetle takip etti ki sonunda, “Allah bu kardeşlerimizden razı olsun. Ben anlıyorum ki bunlar *Risale-i Nur*'la ciddi meşgul oluyorlar” demişti.

Hulusi Ağabey, derslerde kalem kâğıt bulundurmamızı ve bazı notlar almamızı isterdi. Bunun sünnet olduğunu söylerdi.

Bir gün hatalı bir iş yapmıştım. Akşam derse gittiğimde salona girer girmez bana bakarak parmağıyla beni uyardı. Ödüm koptu ve o hatayı bir daha işlememeye kendime söz verdim.

Üstad'dan Bahsedilince Gözleri Yaşarırdı

Derslerde Üstad Hazretleri'nden bahsedilince gözleri yaşarırdı. Okunan dersleri çok ciddi bir şekilde dinlerdi. Yaşlı anında bile okuyanın en küçük yanlışının farkına varır, o hatayı yapıcı bir üslupla düzeltirdi. Yaptığı latifeler bile ders özelliği taşırdı.

Ehl-i sünnet çerçevesi içinde hizmet eden tüm meslek ve meşrep erbabını kucaklardı. Maneviyatı çok kuvvetli ve duaları makbuldü. Ettiği duaları Allah geri çevirmezdi.

Cemaatin Her Ferdiyle İlgilenirdi

Bir şey hediye edilince karşılığını vermeden almazdı. Vaadinde sadıktı. Gecikeni hoş karşılamazdı. Cemaatin her ferdiyle ilgilenir, hisleriyle hislenir ve işlerinde yardımcı olurdu. Talebeyse dersini sorar, çalışmaya teşvik ederdi. Memursa memuriyetinde bir sıkıntısı varsa ya duayla veya bilfiil yardımcı olurdu. İşsizse iş bulması için maddî ve manevî gayret sarf ederdi.

Derse gelmeyenleri öğrenir, sıkıntıları varsa dertlerine çare olmaya çalışırdı. Bütün olumsuzluklara rağmen tedbir alır, ama dersleri aksatmazdı. Bazı ikindi derslerini esnafların dükkânları önünde yapardı. Vefatının son gününe kadar dersleri hiç aksatmadı. Hafızası çok kuvetliydi. Bazen askerlerinin isimlerini künyeleriyle beraber söylerdi.

“Beyköy’e Bir Profesör Lazım!” Deyince...

Devlet Su İşleri'nde inşaat mühendisi olarak çalışıyordum. Bir gün evine ziyaretine gittim. Elini öpüp oturdum. Yanında Hacı Muhammed Orakçioğlu vardı. Bana bakarak, “Beyköy’e bir

profesör lazım!” dedi. Biraz durduktan sonra tekrar, “Rüstem pehlivan da bu işe yakıştır!” dedi.

Hâlbuki benim üniversiteyle bir ilgim yoktu, geçmeyi de düşünmüyordum. Fakat onun bu teveccühü hakkımda dua oldu. 1979’da yüksek lisansa başladım. Sonra doktora derken 1988’de profesör oldum. Hayatımda maddî ve manevî desteğini gördüğüm gibi, vefatından sonra da gördüm.

Mesela doktora başladım. Yeterlilik sınavı için ODTÜ’ye gidecektim. Hocalar olumsuz olduğundan bazı arkadaşların da görüşüyle gitmekten vazgeçecektim. Durumu Hulusi Ağabey’e arz ettim. Dua etti ve git dedi. Gittim. Ama ne ben, ne de hiç kimse bu sınavda başarılı olacağıma inanmıyordu.

Tavsiyesi üzerine sınava abdestli olarak girdim. Üç jüri üyesi döne döne istediklerini sordular. Ne sordularsa cevap verdim. Tam 90 dakika ara vermeden tüm soruları cevaplandırdım. Buna jüri üyeleri de ben de şaşırdım. Neticede sınavda başarılı oldum.

Elazığ’a döndüğümde kimse sınavdan geçtiğime inanmıyordu. Sınav sırasında Hulusi Ağabey beni sormuş. Kardeşler, “Şu anda sınavda” demişler. İki defa sert bir şekilde “Geçsin geçsin!” demiş.

“Sen Beni Bırakıp Gidemezsin!”

Doktora sınavından sonra mesleğimle ilgili Hollanda’da bir kursa katılmak istedim. Müracaat ettim. Kurs her yıl akim ayında başlıyor, 11 ay sürüyordu. Dünyanın her tarafından gelen inşaat mühendislerinin katıldığı bir kurstu. Başvuruyu nisan ayında yapmıştım. Ekim ayı yaklaşınca içimde Hulusi Ağabey’den ayrılmanın burukluğu vardı. 1985 yılıydı. 13 senedir beraber olduğum ağabeyimden ayrılmak bana çok zor geliyordu.

Yanına vardığımda, içimdeki duyguyu okudu, “Oğlum sen beni bırakıp gidemezsin!” dedi. Bir müddet sonra başvurunun neticesi şöyle geldi: “Bütün şartlarınız uymakla beraber Hollanda hükümeti size bu yıl burs veremiyor. Ancak hakkınız bâkîdir. Gelecek yıllarda bunu kullanabilirsiniz!”

Hulusi Ağabey o yıl 26 Temmuz'da vefat etti. Eylül ayında Hollanda Konsolosluğu'ndan yazı geldi ve ben ondan sonra Hollanda'ya gidebildim. Görüldüğü gibi onun bir kerameti olarak bizim Hollanda'ya gidişimizi vefatından sonraya erteledi.

Tasarrufu sadece hayattakilerle sınırlı değildi. Hayattan gittikten sonra da tasarruf ediyordu. İşte bir misal:

Mühendislerle Avrupa'nın çeşitli yerlerine seyahat ve tetkik gezilerimiz oluyordu. Aralarında bir ara çok sıkıldım ve onlara karşı kırıcı davranmaya başladım. Rüyama girdi ve o mübarek parmağını bana doğru uzatarak, "Dikkat et, ileride İslam'a büyük hizmet edeceksin!" diye beni ikaz etti.

Hayattan giderken son tavsiyesi şu oldu:

"*Risale-i Nur*'u okusunlar, yazsınlar, neşretsinsinler!"

Allah rahmet eylesin ve bizleri de şefaatine nail eylesin.
Âmin!

* * *

Nur Dairesinin En Birincisi, En Kâmilî *Prof. Dr. Şener Dilek*

Yıllar önce yolumuz Tillo'ya uğramıştı. Bilindiği gibi Tillo evliyalar şehri. İbrahim Hakkı Hazretleri'nin şeyhi İsmail Fakirullah Hazretleri'nin türbesini ziyaret ederken duvarda asılı bir levha dikkatimi çekmişti. Levhada Fakirullah Hazretleri'nin bir sözü yazılıydı:

“Anlarsa, uzağım yakınımıdır.

Anlamazsa, yakınım uzağımdır.”

O seyahatten bir müddet sonra, Elazığ'a uğramış, Hulusi Ağabey'i ziyaret etmiş, ikindi dersine iştirak etmiştik. Dersten sonra çay içerken bir ağabey, Hulusi Ağabey'in, Üstad'ı, bütün hayatı boyunca sadece altı kere ziyaret ettiğini söylemişti. O an çok hayret etmiştim. Kendi kendime, “Üstad'ı bütün ömründe altı kere ziyaret eden bir zatın, *Risale-i Nur* dairesinde birinciliği muhafaza etmesini nasıl anlamak lazım?” diye düşünmüştüm.

Oysa Fakirullah'ın beytinde de görüldüğü gibi, kurbiyet bedenlerin, kalıpların yakınlığı değil, bir mukabele sırrı idi. Göğüsleri alevlendiren derin bir iştihak, gönüllerin vuslatı, kalplerin ısınması, his ve duygularda tam bir mutabakat, tam bir ayinedarlık, ruhların hakikat âlemine tam ve halis bir teveccühü, birbiri içinde açılan ve derinleşen iç dünyalar demekti.

Hulusi Ağabey'in ikindi dersleri meşhurdu. Türkiye'nin pek çok yerinden ağabey ve kardeşler gelir, ikindi sohbetine iştirak ederlerdi. Yaz aylarında da bahçe dersleri olurdu. Hulusi Ağabey, bahçesi olanlara, “Bahçe sizden, bohça bizden!” diye latife ederdi.

Bir gün, Hacı Mahmud Allahverdi Ağabey Malatya'ya gelmişti. Elazığ'a geçmek istiyordu. Birlikte Elazığ'a gittik.

Hacı Mahmud Ağabey'in Hulusi Ağabey'le çok yakınlığı vardı. Sık sık Hulusi Ağabey'i ziyaret eder, hal-i âlem hakkında Hulusi Ağabey'e bilgiler sunardı. Hulusi Ağabey de

onu yanına oturtur, “Hacı Mahmud! Seni görünce siyasî damarlarım depreşiyor!” diye latife ederdi.

Hulusi Ağabey’i *Risale-i Nur*’un Diliyle Anlamalı

Malatya’dan Elazığ’a giderken, sohbetimiz hep Hulusi Ağabey’le ilgiliydi. Yol boyunca Hacı Mahmud Ağabey Hulusi Ağabey’in kerametlerinden, velayete medar kemalatından konuşmuştu. O gün, Hacı Mahmud Ağabey’e:

“Bu anlattıklarınız çok güzel. Cidden lezzet aldım, memnun oldum. Ama bana kalırsa, biraz da Hulusi Ağabey’in ‘sırr-ı veraset’ ve ‘neşr-i esrar-ı Kur’aniye’ cephelerini anlatsanız, ‘dava ruhunu’ ve ‘hamiyet-i diniye’ cihetlerini nazara verseniz hikmete daha muvafık, hizmete daha mutabık olmaz mı?” demiştim. O da, “Benden bu kadar. Şimdi sıra sende. Sen anlat, biz dinleyelim” diye tevazu buyurmuştu.

O gün Hulusi Ağabey’in hizmete medar cihet ve cephelerini lahika mektupları ışığında anlatmaya çalışmış, sohbetin sonunda, “Benim kanaatime göre, Hulusi Ağabey’i risalelerde geçen vasıf ve cihetleriyle nazara vermek lazım” demiştim. Rahmetli Hacı Mahmud Ağabey çok memnun olmuştu. Evet, asıl *Risale-i Nur*’un diliyle Hulusi Ağabey’i anlamaya çalışmak lazım.

Risale-i Nur, sahabe mesleğinin bu asra bakan bir cilve-i inikâsıdır. Hakiki ve hakikattar her Nur talebesi de bu inikâsın bu asra bakan bir temsilcisi gibidir. Temsil ve ayinedarlık sırrıyla, özellikle saff-ı evvel Nur talebeleri bu mazhariyetleri hayatlarında fiilen sergilemişler, birer numune-i imtisal olarak yaşamışlar. İşte, onlardan en birincisi Hulusi Ağabey’dir.

***Risale-i Nur* Hizmetinde Mükemmel Bir Model**

Evet, *Risale-i Nur*’un penceresinden Hulusi Ağabey’e nasıl bakabiliriz? Onun hizmetteki yerini ve konumunu, ayinedarlığını ve mazhariyetini bir tasnif mantığı içinde nasıl sıralayabiliriz?

Anladığım kadarıyla, Hulusi Ağabey, *Risale-i Nur* hizmetinde, tabiri caizse, mükemmel bir model... Bu modeli,

gelecek kuşakların dikkatlerine sunmak, nitelik ve vasıflarını elden geldiği ölçüde anlatmak lazım...

Hulusi Ağabey modelini, lahika mektupları ışığında, yüklendiği görev ve sorumluluklar, mazhar olduğu vasıf ve sıfatlar itibarıyla şöyle hülasa edebiliriz:

- İhlasta ve sadakatte mümtaz ve serfiraz...
- Ders-i Kur'anîyenin birinci muhatabı...
- Makam-ı tebliğin dellalı, Hz. Üstad'ın vekil ve vârisi...
- Hizmet-i imaniyeyi hayatına en büyük gaye yapan...
- Risaleleri dikkatle okuyan tam bir müdakkik...
- Lezzet-i hizmet-i imaniyeyi tatmış, hakikate yetişmiş, hakikatteki hakiki teselli ve esaslı sevinci bulmuş bir zat...
- Yüksek hamiyet ve gayret sahibi...
- Hizmetteki ciddiyeti mükemmel...
- Nur'un "acz, fakr, şefkat ve tefekkür" mesleğine tam bir ayine...
- Hz. Üstad'a tam mukabele ve tam mutabakat halinde...
- Mürasele ile muvasalayı temin etme iştiyakı içinde...
- Tam tevazu ve mahviyet içinde "fenafi'l-ihvan"...
- Risaleleri takdir ve tahsini fevkalade...

Sırr-ı veraset cihetiyle, Hulusi Ağabey'in daha pek çok yüksek sıfat ve meziyetlerini beyan edebiliriz. Ancak, bu makam, açıklamalara uygun olmadığından, o deryadan birkaç damla niteliğinde birkaç misali birkaç nükte başlığı altında şöyle sıralayabiliriz:

Birinci Nükte: Bir Tavsifat...

Hz. Üstad'ın Refet Bey'le ilgili, bir mektubun başında şöyle bir ifadesi var:

"Şu fıkra aklen Hulusi, kalben Sabri, vicdanen Hüsrev hükmünde olan Refet Bey'in mektubudur."

Üstad'ın “en birinci talebe”sini “aklen” kelimesiyle tavsif etmesi, hakikat noktasında çok düşündürücü, ibretli ve dikkat çekicidir. Niçin akıl?

Çünkü, imanın haşmet-i maneviyesini akıl temsil eder. Makam-ı tebliğde sıdk, emniyet ve samimiyyetin yanında bulunması lazım gelen çok önemli bir sıfat, fetanettir; akılda dirayet, sürat-i intikal, kavrama kabiliyeti ve idrak gücünde rusuhiyettir. Hulusi Ağabey, bu itibarla –diğer Nur talebelerine nispeten– birinci derecede mümeyyizdir ki, Hz. Üstad onu “aklen” kelimesiyle tavsif etmiştir.

İkinci Nükte: Bir Model...

Hz. Üstad, intibaha gelen bir doktora yazdığı mektubunda şöyle buyurmaktadır:

“Zeki dostum! Kalp çok arzu ederdi, ehl-i fenden envar-ı imaniyeye ve esrar-ı Kur’aniyeye iştiyak derecesinde ihtiyacını hissetmek cihetinde Hulusi Bey’e benzeyecek adamlar ileri atılsın.”

Üstad'ın bu beyanında çok önemli bir mesaj var. Hz. Üstad Hulusi Ağabey'i, tabir caizse, bir hizmet modeli olarak görmüş, bu modelin temsilcilerinin de ehl-i fenden olmasını kalben arzu etmiş. Bu modeli, ehl-i fenne giydirmek istemiş.

Evet, Üstad'ın bu beyanını, istikbal noktasında ehl-i fenne yüklenen bir sorumluluk olarak algılamak durumundayız.

Üçüncü Nükte: Bir Kurbiyet...

Hulusi Ağabey'in Hz. Üstad'a ruhen yakınlığı ve hissen alakadarlığı, kurbiyet noktasında herkesten önde, herkesten ileridedir:

“Bana bir hediye gönderdin; gayet ehemmiyetli bir kaidemi bozmak istersin. Ben demiyorum ki: ‘Kardeşim ve biraderzadem olan Abdülmecid ve Abdurrahman’dan kabul etmediğim gibi senden de kabul etmem.’ Çünkü sen onlardan daha ileri ve ruhuma daha yakın olduğundan, herkesin hediyesi reddedilse, seninki bir defaya mahsus olmak üzere reddedilmez.”

“Bir mektupta, buradaki hissiyatıma hissedar olmak arzusunu yazmıştın. İşte binden birini işit.”

“Bir parça mahrem bir sırdır; fakat senden sır saklanmaz.”

Dördüncü Nükte: Şükür ve Tahdis-i Nimet...

“Neşr-i envâr-ı Kur’aniyedeki muvaffakiyetin ve gayretin ve şevkin, bir ikram-ı ilahîdir, belki bir keramet-i Kur’aniyedir, bir inayet-i Rabbaniyedir. Sizi tebrik ediyorum.”

“İşte kardeşim; hem senin hakkında, hem benim hakkımda, bhusus Kur’an hakkındaki hizmetimizde eskiden beri gördüğüm ve yazdığım ihsanat-ı ilahiye bir ikramdır; izharı, tahdis-i nimettir. Onun için sana karşı tahdis-i nimet nevinden ikimizin hizmetimize ait muvaffakiyatı yazıyorum. Biliyordum ki sende fahr değil, şükür damarını tahrik ediyor.”

Evet, Hz. Üstad, hizmet noktasında önemli bir ölçüyü beyan ediyor. Muvaffakiyeti, gayret ve şevki, nefislere nispet etmiyor; bir ikram ve inayet-i Rabbaniyeye olarak bildiriyor. Nefsin önünü kapatarak, fahr değil şükür kapısını açıyor. Bu vasfından dolayı Hulusi Ağabey’i tebrik ediyor.

“Hem senin gibi, inşaallah kalbi selim, aklı müstakim, hakiki iman dersini veren zatlara başka yerler daha ziyade muhtaçtır. Eğirdir’de lillahilhamd imana çok hizmet ettin. Eğirdir’den ziyade başka yerler belki daha muhtaçtır.”

Beşinci Nükte: Dünyevî Mertebeler...

Bir eline dünyayı, diğer eline ukbayı alarak, muadelet ve dengeyle yürümek, ifrat ve tefrite düşmeden istikametle hizmete koşmak ve bu uğurda tam bir fedakârlık sergilemek kolay bir iş değil.

Hulusi Ağabey, “dışı sahra-yı kesrette, içi umman-ı vahdette” sırrına makes olmuş... Albay rütbesine yükselmiş, ama o makamın maverası, derin, engin ve zengin...

Rütbesi, kemalatını örtmek için bir libas... Fazilet ve derinlik, o rütbenin içinde gizli... Kemalat ve makamat, o rütbenin altında mahfî ve mestur...

Albay Hulusi Bey, makam ve rütbesini hizmete vesile kılmış bir ağabeyimiz...

“Meratib-i dünya, nokta-i nazarımda pek ehemmiyetsiz olmakla beraber, senin gibi mertebesini hizmet-i Kur’an’a medar edenler için, minnet altına ve zillete girmemek şartıyla hoş görüyorum.”

Altıncı Nükte: Tebşirat...

Hız. Üstad’ın Hulusi Ağabey’i, diğer hiç bir kimseye nasip olmayacak bir şekilde pek çok cihetle tebşir etmiş, bu tebşiratlarını, bir nimet-i ilahiye ve bir medar-ı şükür olarak beyan etmiş, ifade buyurmuştur.

İşte birkaç misal:

“Sevgili kardeşim,

Seni teşvik için değil, çünkü teşvike muhtaç değilsin. Hem medar-ı fahr olmak için değil; çünkü fahr ise ucb ve riyaya medardır. Belki sana medar-ı şükür olmak için diyorum ki:

Sen ve Hakkı Efendi benim için yüz ciddi talebe hükmüne geçtiniz. Hatta diyebilirim ki, kader-i ilahî beni bu yerlere göndermesi, sizleri şu vazife-i kudsiyede uyandırmak içinmiş. Şimdi şu zamanda iman-ı tahkikînin dersini vermek pek büyük bir fazilettir ve kudsî bir vazifedir. İman-ı tahkikîyi taşıyan bir mü’min, çok mü’minlere bir nokta-i istinat olur ki, şuursuz olarak avam-ı mü’minîn ve iman-ı tahkikî sahibinin kuvvet-i imanına istinat ederek kuvve-i maneviyeleri kırılmaz; dalaletlere karşı dayanırlar.

İşte şöyle bir derste bulunduğunuz için Cenab-ı Hakk’a şükretmelisiniz. Ben de Cenab-ı Hakk’a yüz binler şükür ediyorum ki, o kuvvetli omuzlarınız yüküm altına girdiği için zayıf omuzum ağırlıktan kurtulup ruhum rahat etti. İstirahat bulan ruhum size takdir-kârane ve minnettârane bakıyor. Ve mesuliyetten kurtulan kalbim de muvaffakiyetinize dua ediyor. Ve icra-yı vazife için çok düşünmekten kurtulan aklım da sizi tebrik ediyor. Ben şu vazife-i kudsiyede bilmeyerek istihdam olunurdum; siz bilerek hizmet ediyorsunuz, bahtiyarsınız. İnşallah, niyet-i hâliseniz, benim müşevveş niyetimi dahi tashih edecektir.

“Sen Şimdi iki vazifeyi görmekle mükellefsin: Biri, kardeşim Hulusi Bey’in vazifesini; biri de, evlad-ı maneviyem ve biraderzadem ve bir deha-i nuranî sahibi olmak pek muhtemel olan Abdurrahman’ın vazifesi de size ilave edildi. O benim hakiki bir vârisim idi. Yazdıklarımı ve malımı kendi malı telakki ederdi, öyle de sahip oluyordu. Sen de bundan sonra yazı ve sözleri, senin hocanın yazısı diye tutma; kendi malın ve senin szlerindir bil, öyle sahip ol.”

“İŞte seni gurursuz bildiğim işin bu sırrı sana aŐıyorum. Şöyle ki: Ben *Sözler*’i yazarken ihtiyarsız olarak ekser temsilatı, Őuunat-ı askeriye nevinde zuhur ediyordu. Ben hayret ediyordum. Neden böyle yazıyorum, sebebini bulamıyordum. Sonra hatırıma geldi ki, belki istikbalde Şu *Sözler*’i hakkıyla anlayacak, kabul edip hırz-ı can edecek en mühim talebeleri askerîden yetişecek. Onun işin böyle yazmaya mecbur oluyorum, düşünüp o kahraman askerleri bekliyordum. İŞte mağrur olma, Őkret; sen o askerlerden bahtiyar birisisin ki, evvel yetiştin.”

Yedinci Nükte: Hakiki Bir Dost...

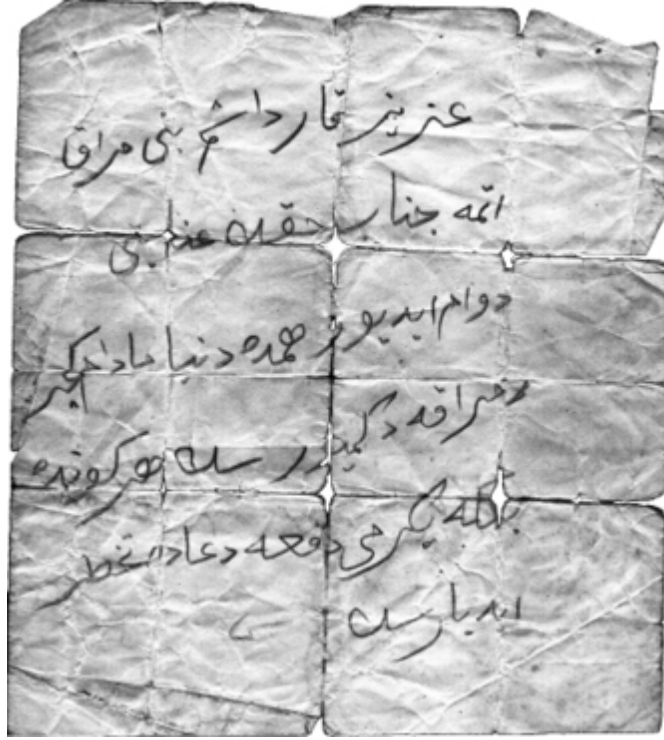
Şu dünyada, en büyük nimetlerden birisi de, hakiki bir dost bulmak; hakiki dostlarla hizmete birlikte kuvvet vermek ve marifet ikliminde teneffüs etmektir.

“Aziz kardeşim,

Evvela: Mektubun bana tesir etti. Fakat hakikati düşündüm, o teessür gitti. İŞte hakikat Şudur ki: Mabeynimizdeki münasebet ve uhuvvet inşaallah halis ve lillah işin olduğundan, zaman ve mekânla mukayyet olmaz. Bir Şehir, bir vilayet, bir memleket, belki küre-i arz, belki dünya, belki âlem-i vücut iki hakiki dost işin bir meclis hükmündedir. Böyle dostluk ve kardeşliğin firakı yok, hep visaldir. Fani, mecazî, dünyevî dostluklar sahipleri firakı düşünsün, bize ne?”

“Aziz kardeşim,

Beni merak etme. Cenab-ı Hakk’ın inayeti devam ediyor. Hem de dünya madem geÇer, meraka değmiyor. Sen her günde belki yirmi defa duada tahattur edilirsin. Seni unutmayan hasta kardeşiniz Said Nursî.”

“Aziz kardeşim, beni merak etme. Cenab-ı Hak’ın inayeti devam ediyor. Hem de dünya madem geçer, meraka değmiyor. Sen her günde belki yirmi defa duada tahattur edilirsin. Seni unutmayan hasta kardeşiniz Said Nursî.”

Sekizinci Nükte: Neseb-i Necîb...

Hulusi Ağabey’in cedlerinden birisinin “Es-Seyyid Muhammed” olduğuna dair sorduğu suale, Hz. Üstad şöyle cevap vermiş:

“Kardeşim, buna ilmî ve tahkikî ve keşfî cevap vermek elimde değil. Fakat ben arkadaşlarıma derdim ki: ‘Hulusi ne şimdiki Türklere ve ne de Kürtlere benzemiyor. Bunda başka bir hâsiyet görüyorum.’ Arkadaşlarım da beni tasdik ediyorlardı.

‘Dâd-ı Hak râ kabiliyet şart nist’ sırrıyla, ‘Hulusi’de büyük bir asalet tezahürü bir dâd-ı Hak’tır’ derdik. Hem katiyen bil ki; Resul-i Ekrem aleyhissalatü vesselamın iki âli var: Biri, ‘nesebî âl’dir; biri de, ‘şahs-ı manevîsi ve nuranîsinin risalet noktasındaki âli’ var. Bu ikinci âlde katiyen sen dâhil olmakla beraber, birinci âlde dahi delilsiz bir kanaatim var ki, ceddinin imzası sebepsiz değildir.”

Evet, Hulusi Ağabey’in sırr-ı veraset cihetiyle, manevî ehl-i beytten olduğu gibi, neseben de o silsile-i azimeye

mensubiyeti, Cenab-ı Hakk'ın bir ikram-ı ezeliyesidir.

Dokuzuncu Nükte: Bir Sırr-ı Velayet...

“Binler selam. Siz maddî rütbenizden çok yüksek manevî rütbeniz iktizasıyla ayrı ayrı yerlere gönderiliyorsun. O yerlerin sana ihtiyacı var. Hiç merak etme.”

“Mezhebimizde (mesleğimizde) firak yok. Sen nerede bulunsan, şu kardeşinle ellerinizdeki *Sözler* vasıtasıyla sohbet edebilirsin. Ben de istediğim zaman, seni yanımda dergâh-ı ilahîye beraber el açıp niyaz etmek suretinde görebilirim.”

Allah rahmet eylesin, Mehmed Kayalar Ağabey, Yalova Çiftlikköy’de ikamet ediyordu. Onu vefatına yakın dönemde birkaç arkadaşıyla ziyarete gitmiştik. Bize Üstad’dan şöyle bir hatıra nakletmişti. Hz. Üstad ona demiş:

“Kardeşim, ellerimi dergâh-ı ilahiyeye açtığım zaman kıyamete kadar gelecek bütün talebelerimi avucumun içinde görüyorum.”

“Hulusi Bey benim yegâne manevî evladım ve medar-ı tesellim ve hakiki vârisim ve bir deha-yı nuranî sahibi olacağı muhtemel olan biraderzadem Abdurrahman’ın vefatından sonra, Hulusi aynen yerine geçip o merhumdan beklediğim hizmeti, onun gibi ifaya başlamasıyla; ve ben onu görmeden epey zaman evvel *Sözler*’i yazarken, onun aynı vazifesiyle muvazzaf bir şahs-ı manevî bana muhatap olmuşçasına, ekseriyet-i mutlakayla temsilatım onun vazifesine ve mesleğine göre olmuştur. Demek oluyor ki, bu şahsı Cenab-ı Hak bana hizmet-i Kur’an ve imanda bir talebe, bir muin tayin etmiş. Ben de bilmeyerek onunla onu görmeden evvel konuşuyormuşum, ders veriyormuşum.”

Hz. Üstad’ın bu cümlesi kapalı... Belki bir işaret, bir telmih... Bu işaretten şöyle bir mana anlaşılabilir: Nasıl ki, telefonun ekranına, yani tabir caizse, telefonun “sır levhası”na bir mesaj gönderilir. Bu mesajın bazen kimden geldiği bilinir, bazen de bilinmez. İnikasat da, bazen şuurî olur, bazen de gayr-i şuurî...

Evet, hakikat dersi, yüz yüze, göz göze, diz dize, kitap ve kelamla, lisan ve beyanla olduğu gibi; melekût cephesiyle de,

hakikat nurlarının ruhlara ekilmesi, velayet-i kamileyle, “sır levhaları”nda ve “temessül aynaları”nda inikâs sırrıyla mümkündür.

Nasıl ki, makam-ı Hızır’a çıkan zatlar, Hz. Hızır’dan ders alır. Tasarrufat âleminde ve velayet-i vustada alınan dersler, nuraniyet ve letafet sırrına bakar. Bu noktadan hareketle, Hulusi Ağabey’in de, “zü’l-cenaheyn” olduğu, velayet-i kübrayla birlikte velayet-i vustaya, belki de “velayet-i ulya”ya mazhar olduğu ifade edilebilir. Nitekim Hz. Üstad bir mektubunda Hulusi Ağabey’e şöyle buyurmaktadır:

“İkinci rüyan ise: Sana ve Müslümanlara büyük bir beşarettir. Ve sarıklılara ehemmiyetli bir itabdır. Onuncu saftayken imametin çok manidardır. İnşaallah, Cenab-ı Hak seni, âli bir mertebe olan imamlık mertebesine mazhar eder. Sizi yanımda hazır edip, sizinle şimdilik birkaç kelime konuşacağım.”

“Lemaat”ta beyan edildiği gibi, (Birinci Harb’in) Mütareke başında, bir cuma gecesinde bir rüya-yı sadıkada, misal âleminde, bir meclis-i azîmde, Hz. Üstad’a sorular sorulmuş, Hz. Üstad da, onlara “asr-ı hazır mebusu sıfatıyla” cevap vermiş. Bu uzun cevaplardan sonra Üstad bu metni şu cümleyle tamamlamış: “Orada asrın vekili, burada Said Nursî.”

Hz. Üstad’ın bu beyanı gibi, Hulusi Ağabey için de denilebilir:

“Orada imamet mertebesi, burada vârislik rütbesi...”

“Orada nur-u velayet, burada sırr-ı veraset...”

“Orada makam-ı tasarruf, burada makam-ı tebliğ...”

Evet, hüsn-ü zan, mü’minin şiarıdır. Hakikatini Allah bilir.

İç Dünyasının Derinliği

Elhasıl, Hulusi Ağabey, veraset, mazhariyet, kabuliyet ve inşaallah makbuliyet cihetiyle, Nur dairesinin en birincisi, belki en kâmilî...

Onun duruşu, duyuşu, hissedişu çok yüksek, çok derin, çok içli...

Bakın, şu cümleler onun iç dünyasındaki derinliğı ne güzel ifade ediyor:

“Gavs-ı Azam Şah-ı Geylânî Hazretleri'nin (k.s.) eserlerindeki gaybî ve manevî ihbar, bu biçareyi öyle bir hale getirdi ki, tariften acizim. Ruhaniyetlerindeki celalet ve azamet karşısında avuç içinde sıkılan bir top hamur ne hale girerse, bu biçare de, öyle oldum. Bir şey düşünemez, sersem, âdeta meyyit-i müteharrik bir hale geldim. Günlerden beri zihnim ve bütün havassım, hemen tamamen bu harika eserle meşgul.”

Evet, bütün bu sıraladığımız nükteler, denizden bir katre misal... Onu Hz. Üstad şu cümlelerle ne güzel ifade etmiş:

“Aziz kardeşim, çendan Abdülmecid benim nesebî kardeşim ve yirmi sene talebemdir. Fakat ne o ve ne hiç birisi benim Hulusi'me yetişmiyor.”

* * *

Üstad'ın “Birinci Talebesi” Müstesna Bir İnsandı *Vehbi Vakkasoğlu*

Hulusi Ağabey, adının tecellisini şahsiyetine yansıtmış olan muhteşem bir büyüğümüz, bir ihlas abidesiydi. Herkesçe sevilir, sayılırdı. Onu tanıyıp da gönlü ona sevdalanmayan birisini bilmem.

Onun şahsiyetinin önemli bir ipucunu gösteren bir hatıra var. Adıyaman'da stajyer öğretmenlik yaptığım sırada kendisinin çok değer verip sevdiği bir ağabeyimiz, Terzi Mahmud Allahverdi vardı. Hacı Mahmud Ağabey başı sıkıştıkça veya risaleden bir yeri daha derin anlamak istedikçe hep Elazığ'a koşardı. Hulusi Ağabey de zaman zaman Adıyaman'a teşrif ederdi.

Bir defasında şu konuşmaya şahit oldum. “Ağabey,” dediler. “Bu yaşlı halinizle yol yorgunluğuna katlanmayın. Ne zaman arzu ederseniz, biz buradan görmek istediğiniz bütün arkadaşlarla birlikte Elazığ'a geliriz!”

Böyle bir teklif olunca o mübarek ağabey, “Beni kabalığa mı sevk etmek istiyorsunuz? İade-i ziyaret diye bir şey vardır. Ben vazifemi yapıyorum!” dedi.

“Kitabı Evvela Kendiniz İçin Okuyun!”

O geldiğinde Adıyaman'ın rengi değişir, geceleri gündüz olurdu. Ben akşamları dersinde bulunmak isterdim.

1969-70'li yıllardı. Derslerde de özellikle “Kitabı muallime verin, muallim okusun!” dedikçe koltuklarım kabarırdı. Fakat herhalde kitap okuma konusunda seçilmemden dolayı bende bir hal hissetti ki ya da keramet mi gösterdi bilmem. Dedi ki: “Kitabı evvela kendi nefsiniz için okuyun!” Böylece havamı almıştı.

“Sıkışınca Cepheden Kaçmak Olur mu?”

Bir defasında Mahmud Ağabey kendisiyle hususi görüşmek istedi. Hulusi Ağabey sağolsun bizi evlat gibi gördüğü için çık demedi, ben de kaldım. Mahmud Ağabey dertleniyordu. Adıyaman'da artık hizmetin zorlaştığından, kendisine karşı çok katı bir tavır olduğundan, bunun da hizmete zarar verecek hale geldiğinden dolayı yana yakıla şikâyet ediyordu.

“Ağabey müsaade edin artık başka bir yere taşınayım. Orada yaşayıp, orada hizmet edeyim” demeye getiriyordu. Hem soruyor, hem de içinden böyle bir cevap çıkarıyordu.

Hulusi Ağabey, “Tamam mı Hacı Mahmud?” dedi. “Tamam” deyince, yüzünde tebessümle unutamadığım bir söz söyledi. Çok da zarif nükteleri olurdu. “Hacı Mahmud, hakikaten Adıyaman'dan sen git! Ama sen sadece bir yere gidebilirsin” dedi.

Hacı Mahmud beklediği cevabı bulmuş gibi iştihakla gözlerini dikti. “Tamam ağabey, nereye gideyim?” dedi. O günlerde de aya gitmek konuşuluyordu. “Aya git, aya!” dedi. Ben gayr-i ihtiyari güldüm. Hacı Mahmud Ağabey bozuldu. “Otur yerinde, ben dünyanın her tarafını biliyorum, gideceğin yerin farkı yoktur. Hem sıkışınca cepheden kaçmak olur mu? Devam et!” dedi.

Sonra hiç unutamadığım bir şey daha söyledi. Âdeta onu okşayarak, “Hacı Mahmud, sen bu kardeşinin hayatına bakarsan, benim bu konuda başka türlü söylememe imkân olmadığını görürsün. Beni ne zaman zulüm diye sürdülirse gittiğim yerde en büyük hizmet olmuştur. Ne zaman filan yerde filan vakitte hizmet daha çok olur diye kendi isteğimle gittimse en az hizmet o zaman olmuştur. Ben bu dersi Üstad'dan almışımdır. Onun için ittiba et, bir yere kımıldama!” dedi ve devam etti:

“Birileri seni zorla gönderirse, onu da kendinden bilme. Seni gönderenler göndermiyor, seni gönderen Allah'tır, orada manevî hizmet vardır. O niyetle gidersen öyle olacak. Benim hayatımda hep böyle oldu” dedi.

Bu sohbetten ben de dersimi aldım. Çünkü o sıralarda İstanbul'a tayinim çıkmıştı, onu geri aldirmaya çalışıyordum. Hemen vazgeçtim. Hakikaten onun kerametini gördüm. Bu da

kadere ittiba noktasından Hulusi Ağabey'den gördüğüm mühim bir dersti.

“Benim Değil, Atın Kerameti”

Çanakkale’de yaşadığı harikulade olaya gelince... Mütevazı, alçak gönüllü, arkadaş gibi bir hali olduğundan Mahmud Allahverdi. “Bu halini görerek lakayt bulunuyoruz, biraz kendimize çekidüzen verelim. Bu zat genç yaşında Çanakkale gazisi olmuş biridir” diye bir hatırlatmada bulunmuştu.

Hulusi Ağabey’in sıradışı bir insan olduğundan tahmin ederim özel olarak ona anlatmıştı. Ben bunu tanıyanlardan duydum diyene rastlamadım. Çünkü şahsıyla alakalı şeyleri anlatmazdı. Tabii bu Çanakkale meselesi bizim çocukluk hülyamızdı.

Bir gün talebeleri topladım, bizzat hatırayı kendinden dinleyelim ve talebelerime canlı bir şahit olsun diye götürdüm. Ama bizimki toyluk, cahillik. Düşünün yirmi iki buçuk yaşında bir delikanlısınız, damdan düşer gibi, “Ağabey bu Çanakkale’deki kerametinizi bir anlatır mısınız?” denilir mi? Ama dedim, tabii sakil bir soruydu. Ama o yine de cevapsız bırakmadı, “O benim değil, atın kerameti” dedi.

Hulusi Ağabey, yeri gelmeden, bir şey sorulmadan anlatmazdı. Başkalarından duyup kendisine sorduğumuzda parça parça anlattığı şeylerden öğrenirdik. Dersim Olayı’nı da anlatmazdı. Yalnız, “Dersim’deki o müthiş musibetten Allah’ın inayeti, Üstad’ımın himmetiyle kurtuldum” derdi.

* * *

“On Beş Bin Kişiyeye Şefaate Edecek”

Dr. Niyazi Beki (Emekli Öğretim Üyesi)

1960'tan beri *Risale-i Nur*'un bazı parçalarını, özellikle *İşârâtü'l-İ'caz*'ı tanımama rağmen, asıl *Risale-i Nur*'u bir meşrep olarak tanımam 1967 yılına rastlar. Medrese tahsilinden sonra 1967-70 yılları arasında Elazığ İmam-Hatip Mektebi'nde okurken, Hulusi Ağabey'in sohbetlerine devam etme imkânını buldum. O zamandan itibaren *Risale-i Nur*'la – kendi çapımda– Kur'an ve iman hakikatlerine hizmet etmeyi hayatımın en büyük gayesi olarak telakki etmişimdir.

Vefatından sonra bir gün rüyamda bana, “Her namazdan sonra üç defa ‘*Rabbenâ âtinâ*’ duasını oku!” demişti. Bu, rüya da olsa, o günden beri yirmi yıldan fazla bir zamandır, onun bu tavsiyesini yerine getirmeye çalıştım ve bu duayla ilgili olarak birçok tevafuk ve feyizler gördüm. Sadece bu himmeti için bile olsa birkaç hatırasını yâd ederek onu anmayı bir vefa borcu olarak görüyorum.

Bediüzzaman Hazretleri'nin yakın talebesi İbrahim Hulusi Yahyagil Ağabey'den dinlediğim birkaç hatıra:

“Eğer Kutup Olarak Hareket Etseydim...”

“Ben Eğirdir'deyken Barla'da Bediüzzaman Said Nursî adında büyük bir zatın olduğunu duymuştum. 1928-29 yıllarıydı. Ben o zaman yüzbaşydım. Dini mükemmel yaşamak için ciddi bir arayış içindeydim. Bir gün altı kişilik bir grup Üstad'ı ziyaret etmeye karar verdik. Biz altı kişiydik. Üç atımız vardı. Nöbetleşe biniyorduk. Hz. Ömer'in (r.a.) Kudüs'e giderken nöbetleşerek devesine bindiği gibi... Fakat yolda giderken hepimizin içinde bir endişe vardı: ‘Acaba bu büyük zat, bizim gibi günahkâr insanları kabul eder mi?’

Üstad'ın yanına gizli olarak, kimse görmeden, akşamdan sonra varışımız onun hoşuna gitmişti. Bizim halimizi hatırımızı sorduktan sonra dedi ki:

‘Kardeşlerim, zaman eğer eski zaman olsaydı, ben de bir kutup olarak hareket etseydim, sizin ta bu aşağıdaki dereden

(çaydan) buraya kadar emekleyerek gelmeniz gerekirdi. Kabul edilip edilmemeniz, o da ayrı konu. Fakat şimdiki zaman cemaat zamanıdır. Sizin bana ihtiyacınız olduğu gibi, benim de size ihtiyacım vardır. Onun için sizi ale'r-re'si ve'l-ayn (başım gözüm üstüne) kabul ederim.' Böylece tam içimizden geçenlere cevap vermiş oldu. Biz de rahatlayıp çok sevindik.

“Ben Şeyh Değilim, Hocayım!”

Bu ilk gidişimizden bir müddet sonra ben tek başıma Üstad'ı ziyarete gittim. Yolda içimden dedim ki: 'Bu şeyh bana bir vird verse çok iyi olur.' Çünkü Barla'da ona Şeyh Said diyorlardı. Yanına vardığımda elimi tuttu. 'Kardeşim hoş geldin' dedi. Ve ekledi: 'Ben şeyh değilim, ben hocayım! Ben İmam-ı Gazalî gibi, İmam-ı Rabbanî gibi bir imamım!' Bu sözler karşısında ürpermeye başladım. Ve Üstad'ın zannettiğim gibi küçük bir makam sahibi olmadığını anladım.'

Üstad, bir görüşmemizde, bir hafta sonra tarif ettiği bir yere odun toplamak için talebeleriyle birlikte gideceğini, istersem, benim de oraya görüşmeye gidebileceğimi söylemişti. Orduya değil, şahsıma ait atıma binip gittim. Baktım Üstad kervanıyla çıktı. Hayvanlara odun yüklemiş, talebeleriyle birlikte görüldü. Ben, Üstad beni uzaktan görüp bineğinden inip rahatsız olmasın diye atımı oradaki bir tepenin arkasında bağladım. Kendimi de oradaki büyük bir ağaç kütüğünün arkasında sakladım.”

Hulusi Ağabey'in bu sözünü dinlerken ben içimden Üstad'ın kendisine niçin bu kadar iltifat ettiğini düşündüm. İçimi okumuşçasına bana bakarak şöyle dedi:

“Ben birkaç defa 'Üstad'ım benim bir meziyetim yoktur, neden bana bu kadar iltifat ediyorsun?' demiştim. O da bana, 'Kardeşim, *dad-ı Hak râ kabiliyet şart nist*' demişti. Yani, 'Allah vergisinin söz konusu olduğu yerde bir kabiliyet ve meziyetin olması gerekmez.'”

“Yağmurda Islanmamıştık”

Hulusi Ağabey, sonra şöyle devam etti:

“Nihayet Üstad geldi. Biraz sohbet ettikten sonra ayrılma zamanı geldi. Hava bulutluydu, yağmur alameti vardı. Üstad bana, ‘Kardeşim şemsiyen var mı?’ diye sordu. Ben de muşambamı göstererek, ‘Şemsiyem budur’ dedim. Zaten Üstad da biliyordu ki, subaylarda şemsiye yasaktır. Üstad, ‘Peki peki kardeşim’ dedi ve ayrılıp gitti. Ben de atıma bindim, yola düştüm.

Yolda müthiş bir yağmur yağmaya başladı. Fakat ben ve atım ıslanmıyorduk. Yolda bana bir fikir geldi. Atımı yağmurun içerisine sürüyordum, yağmur bu tarafa kaçıyordu. Öteki tarafa sürüyordum, diğer tarafa kaçıyordu. Nihayet eve kadar geldim. Ben ve atım hiç ıslanmamıştık.”

Hulusi Bey, bu harika olayda payının olmadığını göstermek için sözünü şöyle bağladı:

“Bütün bunlar niye olmuştu? Çünkü o büyük zat demiş ki, madem bu adamcağız benim için zahmet çekmiş buraya kadar gelmiş, benim yüzümden ıslanmasın.”

Tayy-ı Zaman ve Tayı Mekânla Sohbet

Üstad’ın talebeleriyle arasındaki manevî bağlantıyı gösteren bir örnek de, aynı sohbette bulunmak için talebesi Hulusi Yahyagil Ağabey’e tayy-ı zaman ve tayy-ı mekân yaptırmasıdır. Bu olayı bizzat yaşayan Hulusi Bey’den defalarca dinlemiştim. Bunlardan biri de 70’li yılların sonuna doğru bir tarihte Elazığ’da bir bağda yapılan bir sohbette gerçekleşmişti. Ben daha önce 60’lı yıllarda Hulusi Bey’den duyduğum ve risalelerde de işaret edilen bu meşhur olayı kendisine sordum. Aramızda şu diyalog geçti:

“Üstad Isparta’da, siz Elazığ’da olduğunuz halde Üstad’la görüşüyormuşsunuz. Hatta bu konuda Üstad bizzat kendisi diyor ki: ‘Akşamları ben Hulusi’nin dersinde bulunurum. Sabahları da o benim derslerimde bulunur!’ Siz daha önce birkaç defa, ‘Ben derslerde Üstad’ı hissediyordum, fakat göremiyorum’ demiştiniz.”

Hulusi Bey hemen atılıp dedi ki: “Hayır öyle demedim, bu yanlış. Benim sözlerimi yazın. Ben göremiyordum demedim. ‘Hissediyordum, fakat söyleyemiyordum’ dedim. Eski

arkadaşlarım bilirler ki, derslerde bana bir hal oluyordu. İşte o zaman Üstad'ın orada olduğunu hissediyordum. Fakat söyleyemiyordum.”

“Peki, Üstad'ın vefatından sonra siz hâlâ görüşüyor musunuz?” şeklindeki soruma, “Hayır” diye cevap verdi.

Üstad'ın Derslerine Nasıl Gidiyordu?

“Peki, siz sabahları nasıl Üstad'ın derslerine gidiyordunuz?” Bu soru üzerine biraz durdu ve dedi ki: “Kardeşim, yalan mı söyleyeyim. (Bu gerçeği inkâr mı edeyim manasındadır.) İşte Hacı Sabri Efendi, o bunu anlatsın.”

Hacı Sabri Efendi, sürekli Hulusi Bey'in sohbetlerini takip eden ve ara sıra Üstad'ı ziyaret eden ve benim de İmam-Hatip'te öğrenciyken velim olan Elazığ eşrafından bir zattı. Sohbetimiz sırasında oradaydı. Hulusi Bey'in bu sözleri üzerine Hacı Sabri Efendi devreye girdi ve şöyle dedi:

“Ben bir gün Isparta'ya gidip sabahleyin Üstad'ın yanına vardım. Hulusi Efendi'nin size selamları var” dediğimde, Üstad, “Hulusi zaten biraz önce buradaydı” dedi.

Bunun üzerine ben Hulusi Ağabey'e, “Peki siz nasıl oraya gidiyordunuz?” diye sorduğumda, “Onu Üstad biliyor. Üstad beni götürüyordu. O, ‘Ben seni derslerimde ihzar ediyorum (hazır bulunduruyorum)’ derdi” diyerek cevap verdi.

“Çok Haşmetli Bir Maneviyata Sahip”

Burada şunu da belirtelim ki, Hulusi Ağabey'in manevî cephesi her türlü tavsifin üstündedir. Mustafa Sungur Ağabey'in ifadesiyle, “Mehmed Feyzi Efendi zahirî, dış görünüşü itibariyle haşmetli bir görüntü veriyor. Hulusi Efendi ise iç âleminde çok haşmetli bir maneviyata sahiptir.”

Bu manevî yapının küçük bir misali de şudur: Üstad'ın kabrinin ortaya çıktığına dair konuşmaların yapıldığı bir sohbette aynen şunları söylemişti:

“Üstad'ın kabri olduğunu söylediklere yere gittim, baktım. Üstad orada yok!” Bu açık sözleri onun keşfü'l-kubur bir zat olduğunun da açık belgesidir.

Üstad'ın her zaman birinci muhatabı olmuş Hulusi Bey'den dinlediğim bir başka hatıra da şöyledir:

Risale-i Hamidiye'yi Okuyunca...

Hulusi Bey, Bir zaman *Risale-i Hamidiye*'yi okuyup bitirmiş. (Bir keresinde büyük bir tefsir olduğunu söylemişti) Üstad'ın iltifatlarını almak için, “Üstad'ım, ben *Risale-i Hamidiye*'yi okuyup bitirdim” demiş. Üstad, “Kardeşim, bu odun yığınları ancak *Risale-i Nur*'un ortaya çıkmasından sonra parlamaya başlamış” diyerek *Risale-i Nur*'un bu zamanda ne kadar ehemmiyetli ve gerekli bir ders olduğuna işaret etmişti.

Üstad'ın “odun yığınları” benzetmesini şöyle anlamak gerekir. Odun yığınlarının insanlara fayda vermesi, ısıtması, yiyecekleri pişirmesi için ateşle tutuşturulması gerekir. Aksi takdirde onlardan hiçbir şekilde istifade edilmez. Bunun gibi İslamî kaynaklar da bu ahırzaman fitnesi içerisinde eski rağbetini kaybetmiş, raflarda odun yığınları gibi değersiz bir konuma sokulmuştur. Bu feci olay ise, insanlardaki iman şevkinin ve İslam zevkinin söndürülmesiyle meydana gelmiştir.

İşte *Risale-i Nur*, insanların kalbine yeniden iman şuurunu yerleştirip iman şevkini ve İslam zevkini uyandırmasından sonradır ki, bu İslamî kaynaklara yeniden rağbet edilmeye başlanmıştır. Ateş, odunları tutuşturup istifadeli hale getirdiği gibi, *Risale-i Nur* da bu asırda o güzel kaynakların üzerindeki külleri kaldırmış ve içlerindeki parlak hakikat nurlarının yeniden tedavüle çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Hulusi Ağabey bir gün şu anda hatırlayamadığım bir eleştirinin sözkonusu olması münasebetiyle şöyle demişti: “Ben elbette layuhti değilim. Fakat ale'l-amyā (körü körüne, rastgele, uluorta) beni tenkit etmek de kimsenin haddi değildir.”

Hatırladığım kadarıyla 70'li yılların ortalarındaydı. Hulusi Ağabey, Bingöl'deki ılıcalara gelmişti. Bunu haber alan Bingöl'ün merkezinden ve köylerinden gelen yüzlerce insan, onun yanına toplanmıştı. Hatta bir evin odasında gelenler elini öpmek istiyordu. O da artık elini çekmeden serbest

birakıyordu. Ancak bir süre sonra gelenler dışarı çıkarken yine elini öpmek için sıraya girmişlerdi. Hiç unutmam, elinin öpülmesini kendi meziyetinden ötürü olmadığını belirtmek ve geleneksel bir âdet statüsünde değerlendirmek için, “Bu el öpme merasimi yine mi başladı?” deyip işi espriye vurmuştu.

Nihayet ağaçlık olan geniş bir alanda ders yapıldı. Risaleleri ben okuyordum. Kendisi de ara sıra açıklıyordu. Ders bittikten sonra dedi ki:

“Biz bu kardeşimizden rica ediyoruz ki, sesini biraz daha yükseltsin ve bazı bölümleri tekrar tekrar okusun.”

O zaman içimden, “Tekrar tekrar olursa dinleyenler usanmaz mı ki?” diye geçirdim. Hemen elini dizimin üstüne vurup, “Kardeşim, usandırsa bile!” dedi.

Bu da Hulusi Ağabey’in bazen insanın içinden geçenleri – Allah’ın inayetiyle– okuyup bildiğine dair yaygın kanaati pekiştiren bir olaydır.

“Üstad, Mehdi’nin Görevini Yapmıştır”

Aynı günde bir medrese hocası olan rahmetli babam, Hulusi Ağabey’e, “Üstad Mehdi mi?” diye bir soru sormuştu. Biraz başını eğip düşündükten sonra, “Üstad, Mehdi’nin görevini yapmıştır” diye cevap vermişti. Ve daha sonra, “Babandan çok büyük haz duydum” demişti.

Şu kısa ama önemli hatırayla konuyu noktalamak istiyorum. Bazı detaylarını unutmuş olabilirim. Fakat özet olarak bir sohbetle şöyle demişti: “Bir gün Fahri Bey, Üstad’ı ziyaret etmiş. Üstad ona, ‘Sen ve Hulusi mahşerde inşaallah birçok kimseye şefaate edeceksiniz’ demiş. Fahri Bey, ‘Üstad’ım benim bir kıymetim yoktur. Fakat Hulusi kaç kişiye şefaate edecek?’ diye sormuş. Üstad da, eliyle işaret ederek, ‘Beş bin, beş bin, beş bin. Yani on beş bin kişiye şefaate edecek’ demiş.”

Bunu belirttikten sonra aklımda kaldığı kadarıyla, “Eğer Allah bana böyle bir imkân lutfederse ben ne yapacağımı bilirim” şeklinde bir ifade kullanmıştı. Bu ifadesi o zaman, önceliği Nur hizmetinde bulunanlara vereceği şeklinde algılanmıştı. Allah bizleri onun ve onun gibilerin şefaathine mazhar eylesin. Âmin!

Üstad onun için “On beş bin kişiye şefaathedecek” demişti.

* * *

İhlas Dersini Bana Yaptırmıştı

Necati Kurşunoğlu

1970 Haziran ayında Sungur Ağabey'le Urfa'da buluşmuş, Islahiye üzerinden Elazığ'a gitmiştik. Önce Hulusi Ağabey'in evine uğradık, evde yoktu. Sorduk, bir köyde bahçede olduğunu öğrendik ve beraber gittik. Baktık 40-50 kişi kadar kalabalıkla ders yapıyordu.

Sungur Ağabey selam verdi. Hemen oturduk, o da tebessümle selamımıza karşılık verdi. Onun derse başlamadan önce bir usulü vardı, hadis okurdu. Sungur Ağabey, "Ağabey siz serbestsiniz, siz dilediğiniz gibi ders yapabilirsiniz" diye bir cümle sarf etti. O zaman garibime gitmişti. O mübarek sadece tebessüm etti, başka bir cevap vermedi.

Yine Erzurum'da 1973'te Mayıs ayının ortalarında Vahdet Yılmaz'la birlikte bir hizmet için Ankara'ya gitmiştik. Medrese-i Yusufiye'de üç ay kaldıktan sonra yeni tahliye olmuştuk. Ankara'ya vardığımızda sıkıyönetim bütün şiddetiyle devam ediyordu. Bu arada Hulusi Ağabey'in Ankara'ya geldiğini ve Dışkapı dershanesinde bulunduğunu öğrendik. Biz de nasıl olsa Üstad Hazretleri Hulusi Ağabey'e "Sen hapse girmeyeceksin!" demiş diye endişesiz, rahatça derse gittik.

Biz Çıktıktan Sonra Baskın Olmuş

*İhlas Risalesi'*nden ders yapacaktı. Herhalde Vahdet haber vermiş olacak ki, beni isimle çağırdı ve *İhlas Risalesi'*ni bana okuttu, kendi de izahlarda bulundu. Merhum Bayram Ağabey de yanındaydı. Çok büyük bir kalabalık vardı, çok feyizli bir ders olmuştu. Ders bitmişti, ama yine de endişemiz vardı. Çünkü her an baskın yapılabilirdi. Biz Vahdet'le işaretleşerek önden çıktık.

Sonradan öğrendik ki, çay gelince "Erzurumlular nerede?" diye bizi sormuş. Oradan çıkıp Bahçelievler dershanesine gittik. Ardımızdan baskın olmuş. Geldiğimiz yere telefon ettik. Telefona polisler çıktı! Biz hemen kapattık. Arkadan Feyzi

Allahverdi'yle birlikte yirmi kişiyi alıp götürdüklerini duyduk. İlginçtir, polisler gelmeden on dakika önce Hulusi Ağabey'le Bayram Ağabey de çıkmışlar, minibüse binip oradan uzaklaşmışlar. Hemen arkalarından baskın olmuş.

Vefatından sonra ilk mevlidine 1987'de Abdullah Yeğin Ağabey'le beraber gittik ve Harput'taki kabrini ziyaret ettik.

Bana ders okutmasını Cenab-ı Hakk'ın eşsiz bir lütfu olarak telakki ettim. Hatırladıkça derin bir sevinç duymaktayım. Allah ahirette de şefaatine nail eylesin. Âmin!

* * *

Aklı, Fikri Risale-i Nur'du ***Fuat Yılmaz (Emekli İlahiyatçı)***

14-15 yaşlarında gözümüzü açtık, Hacı Hulusi Bey'le tanıştık. Dolayısıyla *Risale-i Nur*'u ondan tanıdık. Elazığ'da aynı mahalledeydik. Lisede okuyordum. Bu arada Kur'an kursuna da devam ediyorduk. Sonra Ankara İlahiyat Fakültesi'ne kaydoldum. 1958'de ilahiyatta İbrahim Canan, İbrahim Erkul, Merhum Hasan Sarıkamış gibi arkadaşlarla bir grup oluşturmuştuk. Cebeci'de Artıkoğlu Apartmanı'nda kalıyorduk. Merhum Zübeyir Ağabey, Sungur Ağabey, Bekir Ağabeylerle sık sık görüşüyorduk.

Elazığ'a gittiğim bir sırada Hacı Hulusi Bey'e Üstad'ı ziyaret etmek istediğimi söyledim. Bunun üzerine, Üstad'a hitaben bir mektup yazıp elime verdi. Ankara'da Said Özdemir Ağabey'den de selam alarak Emirdağ'a gittim. Üstad'ın kaldığı yeri öğrendim, gittim. Beni Zübeyir Ağabey karşıladı. Zübeyir Ağabey bana, "Şu anda Üstad, *Sözler*'in basımı için çok yoğun bir çalışma içinde. Siz Ankara'ya dönün!" dedi. Ben "Üstad'ı görmeden gitmem!" dedim.

Neyse oradan ayrıldım, camiye gittim. Bu arada arabaların gitme saati geçti. Biraz daha oyalandım. Arabaları bilerek kaçırdım. Derken Zübeyir Ağabey çıkageldi, "Sen gitmedin mi? Üstad seni soruyor?" dedi. Hemen gittik. Gece vaktiydi. Zübeyir Ağabey bana bir yer gösterdi. "Burada istirahat et. Üstad seni gecenin bir vaktinde çağıracak" dedi.

Üstad, "Benim Bedelime Onu Ziyaret Et" Dedi

Müthiş bir heyecan içindeydim. Vakit geçtikçe heyecanım artıyor, gözüme uyku girmiyordu. Derken zil çaldı. Hemen abdest alıp Üstad'ın yanına girme şerefine nail oldum, elini öptüm. Hacı Hulusi Bey'in mektubunu verdim, selamını söyledim. Bunun üzerine, "Kardeşim, artık Hacı Hulusi oradayken bizi ziyaret etmenize lüzum yok. Benim bedelime onu ziyaret et. Onu ziyaret edersen, beni ziyaret etmiş olursun" dedi.

Biraz ders yaptıktan sonra, “Seni yeğenim Fuat’ın yerine kabul ediyorum” dedi. Bunu duyunca sevinçten uçtum. *Mesnevî-i Nuriye*’den ders okunuyordu. Bir parça da ben okuduktan sonra huzurundan ayrıldım. Ayrılırken bana 10 kuruş harçlık verdi. Allah’a şükür, bir kere de olsa Üstad’la görüşmüş olmanın sevinç ve heyecanıyla Ankara’ya döndüm.

O Tam Bir Nur Talebesiydi

Hacı Hulusi Bey’in aklı, fikri, düşüncesi, gecesi-gündüzü Üstad ve *Risale-i Nur*’du. Risalelerin okunuşu esnasında zaman zaman yeri geldiğinde Üstad’dan hatıralar anlatırdı. O zaman duygulanır, gözleri dolardı. Tek kelimeyle o tam bir Nur talebesiydi. Kendisini ziyarete gelenlere, Üstad gibi, “Ben de sizin gibi bir adamım, niye zahmet edip geliyorsunuz” der, tevazu gösterirdi.

Hacı Hulusi Bey, gerek Elazığ’da, gerek bütün Türkiye’de hürmet duyulan ve sevilen bir mübarek zattı. Hayatının son anlarında yürüyemeyecek ve konuşamayacak kadar hasta olmasına rağmen kardeşlerin kolları arasında gelir dersi dinler giderdi. Son nefesine kadar derse devam etmiştir.

Ruhu şad, kabri nur, makamı cennet olsun. Âmin!

* * *

Onun Duası Sayesinde Hiç Hapse Girmedim *Sıddık Dursun*

Ben 1965 yılından vefat anına kadar senede en az iki sefer, bazen dört sefer ziyaretine giderdim. Hulusi Ağabey’de ayrı bir hal vardı.

Mesela bir sefer ben Bingöl’den Hacı Ömer’le birlikte Elazığ’a giderken babam, Hacı Ömer’e dedi ki: “Gittiğinde Hulusi Ağabey’e selam söyle, ellerinden öp ve Sıddık beni bazen dinlemiyor. ‘Bu gibi ziyaretlere gidiyor, izinsiz gidebilir mi?’ de.”

Gittiğimde Hulusi Ağabey’le evinin önünde karşılaştık. Daha biz soruyu sormadan kendisi meseleyi açtı. Dedi ki: “Sıddık kardeş, ebeveynine danışmadan beni ziyarete geliyorsa, bundan babası memnun olmalıdır. Sıddık, Allah’ın emrine uyarak iman ve Kur’an hizmetinde bulunduğundan bu ziyaretlerde hür ve serbesttir. Onun için buraya gelmesi lehinedir, ona sevap yazılmaktadır. Benden de babasına selam söyle!” dedi.

“Bu Eserler Nasıl Meydana Geldi?”

Bundan sonra derse gittik. Akşam dersiydi. Dersten önce yağmurlu fırtınalı bir hava vardı. Ben de yürüyerek gittiğim için ıslanmıştım. İçimden, “Niye buraya kadar bizi yaya getirdiler” diye sızlanınca, Hulusi Ağabey içeri girdi. Dedi ki:

“Efendiler, başlarınızı ve dizlerinizi kırınız ve bu hakikatleri dinleyiniz. Bu eserlerin nasıl meydana geldiğini biliyor musunuz? Üstad sigara paketlerine sarılan kâğıtlara yazar, bize gönderirdi. Bu eserler böyle çok zor şartlar altında meydana gelmiştir!”

Bir gün yine bahçeye giderken, yemekler yenilmişti. Biz gidince, “Nerede kaldınız, biz sizin için yemek hazırladık. Ama şimdi yemekler bitti” dedi. Zazaca şöyle hitapta bulundu: “Nan heya, dev heya!” Yani ekmek var, ayran var. “Bu sana

yeter mi?” dedi. Ben de, “Sizden gelen başımın üstünde kabulümdür” dedim.

Bana Dua Etti

Bir gün Bingöl’e geldiğinde ders yaptık. Oradan hep beraber Muş’a gidildi. Bana “Sen gelmiyor musun?” dedi. “Emrederseniz gelirim” dedim. “Emrediyorum” dedi ve gittik. Muş’ta dersten sonra biz müsaade isteyince, “Bize dua edin” dedim. O zaman, “Allah seni hizmet-i imaniye ve Kur’aniyede daim ve muvaffak eylesin!” diye üç sefer söyledi. Dedi ki: “Bese?” Yani yeter mi? Ben de, “Senden gelen dua başım gözüm üzerine kabulümdür” dedim.

Bir defasında Bingöl’ün kaplıcalarına gelmişti. Orada dersane yapıyorduk. O dershanenin ilk harcını kendi elleriyle koydu. Ve orada üç-beş gün kaldı. Kendisini havuzlara götürdüm. Sonunda “Allah senden ebediyen razı olsun” diye dua etti, çok memnun oldu.

Dersim Olayı

Bir gün Elazığ’da Hulusi Ağabey’le sohbet ederken mesele Dersim Olayı’na geldi. Ben bu olaya Üstad’ın bakışını sordum. “Üstad’ın bu mevzuda Dokuzuncu Mesele’de geniş bir izahı var ve fakat ‘Maalesef siyasete taallük ettiği için buraya alınmadı’ denilmektedir. Ben bunu araştırdım. Isparta’da İslamköy’de Hasan Efendi’de buldum” deyince Hulusi Ağabey, “O olayı o tarihte ben yaşadım” dedi. “Kastamonu’da bir mektup var” dedim. “Hulusi Bey’in bir gailesi var” demektedir.

“Evet kardeşim, aynı o olaya değinmekte. Ben o zaman Elazığ’da görevliydim. Bize gelen yazıda dehşetli bir ifade vardı. Aynen şöyle diyordu: ‘Dersim’e derhal gidilecek ve orada canlı varlık adına hiçbir şey bırakılmayacaktır!’ Bu dehşetli emirde bir parantez içinde şunlar yazılıydı: ‘Bunlar içerisine her nevi hayvan dâhildir!’ Ve devam ediyordu: ‘Bunlara her nevi ot, buğday da dâhildir!’ İşte bu talimattan sarsılmıştım. Ne yapacağıma bir türlü karar veremiyordum. İstifa etsem bir türlü, gitsem bir türlü. İşte bu arada Üstad’ın

mektubu imdadıma kavuştu. ‘Hulusi’nin bir gailisi var. Ve fakat merak etmesin.’ İşte bu mektup üzerine, çıktım, Dersim’e gittim. Allah’ın hikmeti, kaldığım süre zarfında tek bir kurşun atmaksızın elhamdülillah geri döndük. Üstad, en zor zamanlarda hep benimle beraber olmuştu. Bana yazdığı mektupta, ‘Sabahları sen benim yanımda hazır oluyorsun, akşamları da ben senin dersinde senin yanında bulunuyorum’ demişti.”

“Üstad Yanımızda ve Dersimizde”

Bana bakarak, “Sıddık kardeş, onun için bu emre göre hareket et! Üstad’ın yanımızda ve dersimizde olduğunu düşün ve öylece hazır ol!” dedi ve şöyle devam etti:

“Nasıl ki Üstad beni hiçbir zaman Medrese-i Yusufiye’ye almadı. ‘Sen benim muhafazam altındasın’ diyordu. Onun içindir ki sen de öyle girmeyeceksin.”

Gerçekten çok tehlikeli zamanlarda 1971 Muhtırası’nda, 1980 İhtilali’nde ve birçok tehlikeli noktada Cenab-ı Hakk’ın hıfzı ve himayesi altında olduğumuzu çok zahir ve bahir gördük.

1983’te Hulusi Ağabey’in ağır hasta olması üzerine Elazığ’a gitmiştik. Yemek yediğimiz bir yerde yetmiş kişiydik. Yapılan baskın neticesinde orada iki geceyi nezarete geçirdik. Hepsi o kadar.

* * *

Komünizmin Önüne Manevî Bir Set Çekmişti

Mehmed Ali Bağltaş

Hulusi Ağabey dersleri müzakereli, mütalaalı, mütefekkirane okumaya önem verirdi. Salât ü selam ve hadislerden sonra, Efendimizin ruhaniyetini haberdar ederek başlardı. “Üç kişi bir araya geldiğinizde mutlaka okuyunuz!” derdi. En çok hoşlandığı şey, kendisine soru sorulmasıydı. Üstad kendisine, “Sen Şark’ın müşkilatını halledeceksin!” demiş.

Hulusi Ağabey anlatmıştı: “Benim tayinim Manisa’dan Eğirdir’e Dağ Talimgâhı’na öğretmen olarak çıkmıştı. Hâlbuki ben bu eğitimi bilmiyordum.” Kitapları göstererek, “Sonradan anlaşıldı ki, kader bizi bunlar için oraya göndermiş!” dedi.

Şeyh Muhammed Küfrevî’nin müritleri, şeyhin, Üstad’ın aleyhinde konuştuğunu söyleyince ziyaretine gider. “Eğer nöbetçiler yolumu kesecek olurlarsa onları dinlemeden içeri dalarım, şayet beni öldürürlerse şehit olurum düşüncesiyle gittim. Fakat kimse bana dokunmadı, içeri girdim. Şeyh Efendi elimi elleri arasına alarak ayakta bana iki saat Arapça, icazet için okunan son dersi verdi.”

Hulusi Ağabey bunu anlattıktan sonra, “Üstad da Barla’da bu dersi aynen bana önce Arapça olarak, sonra Türkçe olarak verdi!” dedi.

Hulusi Ağabey’in son zamanlarıydı, az işitiyordu. Fakat dersleri aynı dikkatle takip ediyordu. Sungur Ağabey, “Hâlâ Nurlardan aynı zevki alıyor musunuz?” dedi.

“Ne demek? *Risale-i Nur* okunurken yeni işitiyor gibi ondan haz alıyorum” demişti.

Nur’un Miralay Bir Kumandanı...

Yine Sungur Ağabey, Üstad’ın, “Nur’un miralay bir kumandanı Sarıkamış’tan Urfa’ya kadar komünizmin önüne bir set çekmiş” dediğini hatırlattı. Şahsıyla alakadar olduğu için üzerinde durmadı. Fakat sonradan öğrendik, *Risale-i*

Nur'un çeşitli bölümlerinden seçip çıkardığı parçaları bir araya getirerek oralarda neşretmekle komünizme manevî bir set teşkil etmiş.

Üstad bir gün kendisine, “Bir aşir oku!” demiş. Hulusi Ağabey de okumuş. Üstad bunun üzerine, “Sen iyi bir hafız olurdun” demiş. Fakat ne hikmetse o an kendini toparlayıp da, “Dua et Üstad’ım hafız olayım” diyememiş.

Sonra “Risalelerin yerlerini bilmek ve ezberlemek suretiyle bana Kur’an hakikatlerinin hıfzı verildiğini anladım” dedi. “Okunan dersin yerini ve Külliyyat’tan o dersle alakalı yerleri düşünerek okumak lazım” derdi.

“Yirmi Dersin On Sekizinde Üstad’ı Görüyorum”

Bir gün, “Ben yirmi dersin on sekizinde Üstad’ı görüyorum!” demişti. “O iki derste neden göremiyorsunuz?” denildiğinde, “Allah bilir, kardeşler arasında kalben kırıklıklar ve nazlanmalar olduğu zaman... Bir de tecessüs niyetiyle derse gelenler olduğu zaman!” demişti.

O sıkı dönemlerde, cebinde risale bulunan tutuklanıyordu. Biz de o zamanlar tedbir olsun diye, risaleleri bölümler halinde defterlere yazıp üzerimizde taşıyorduk. Bir gün gittiğimde, “Bir ders yap” dedi. Cebimden defterimi çıkardım. “Sağdan mı, soldan mı?” dedi.

Ben önce anlamadım. Tekrar, “Sağdan mı, soldan mı?” dedi. Yani “Kur’an hattıyla mı, Latin harfle mi okuyacaksın?” demek istemişti. “Hayır, sağdan değil” dedim. “Neyse oku!” dedi. Kur’an hattıyla okuyup yazmamızı arzu ve teşvik ederdi.

Bir gün Ararat Dağı meselesini okuyordum. “Birden dağ infilak etti. Mühim bir zat bana, ‘İ’caz-ı Kur’an’ı beyan et!’” kısmı gelince, “Ağabey bu Peygamber Efendimiz mi?” dedim. Birden ciddileşti. “O diyor mu, o yazıyor mu? O demezse ben nasıl diyebilirim” dedi.

Birinci ders yapılmış, arada çay içiliyordu. Çaydan sonra ikinci dersi okumamı söyledi. Ben yine salât-ü selam okuyacak oldum. “Tamam tamam o merasim yapıldı” dedi. O, dersi bir bütün olarak kabul ediyordu. Çay arasını da dersten sayıyordu. “Sen sadece ders oku!” dedi.

“Bana Cennet Çiçeklerini Koklattın!”

1983 senesiydi. Ali Uçar çeşitli yerlerden talebeleri toplayarak Malatya’da İhlas Apartmanı’nda okuma programı düzenlemişti. Kırkıncı günü esnafı da toplayarak büyük bir ziyafetle programı noktalamayı düşünüyordu. Fakat otuz sekizinci günü olunca polisler geldiler. Bunun üzerine kırk gün dolmadan dağılmak zorunda kaldık.

Fakat Ali Uçar, bir otobüsle gençleri toplayıp Hulusi Ağabey’i ziyarete götürmüş. Hulusi Ağabey gençleri karşısında görünce çok sevinmiş ve “Allah senden razı olsun Ali kardeşim, sen ta Adana’dan, Adıyaman’dan, Elazığ’dan gençleri toplayıp buraya kadar geldin. Bana cennet çiçeklerini koklattın!” deyip memnuniyetini dile getirmiş.

Hulusi Ağabey’in derslerinde nefs-i emmareyi kıran öyle tesirli bir hal olurdu ki, bir gün derste bana hitaben, “Sen mi istedin Malatya’ya gitmeyi, senin nefsin mi istedi? Sakın nefs-i emmarene bir hisse verme! Seni Cenab-ı Hak tutup getirdi. Seni cemaatle beraber istihdam ediyor” dedi. O dersi sanki dün yapmış gibi hâlâ üzerimde hissedirim. Çok müessirdi. Allah ebeden razı olsun, şefaatlerine mazhar eylesin.

Mektup Kendisinden Önce Gelmiş

Mehmed Ali Öztürk hocamız vardı. Âlim, fazıl, şair ve hatipti. Hulusi Ağabey’i çok severdi. Üstad’ı ziyarete gittiğinde Üstad alnından öpmüş, “Hâlâ sıcaklığını alnımda hissedirim” demişti.

Üstad’a, “Efendim babam erken vefat etti. Dua et de ilmimizi tamamlamaya muvaffak olalım” demiş. Üstad, “Oğlum, ulum-i âliye (alet ilimleri) sol elinde, ulum-u âliye-i Kur’aniye olan *Risale-i Nur* sağ elinde olacak. Sen benim Şark’taki bir vekilimsin. *Risale-i Nur*’u okuyup temsilat yoluyla neşredeceksin!” demiş. Dışarı çıktığında içinde başka okumak ve ilim tahsil etmek arzusu kalmamış.

Sonra yanındakiler kendisine, “Üstad’ın bir mektubu var, onu Hulusi’ye götüreceksin!” demişler. O, mektubu almayı unutmuş ve ayrılıp istasyona gelmiş. Arkadan Zübeyir

Ağabeyler gelip, “Kardeşim, bizi Üstad gönderdi, dedi ki: ‘O kardeşim sırf beni ziyaret etmek için buraya geldi. Onun için bu bana manevî hediye hükmüne geçiyor. Siz biletini alın!’”

O, “Ağabey, Üstad’ın emri başım gözüm üstüne. Ama ben biletimi kendim alacağım” demiş. “Peki, biz emri sana bildirdik” demişler. Mektubu unuttuğunu söyleyince, “Biz onu senden sonra postaya verdik” demişler.

Hoca trene binip, hiçbir yere uğramadan doğruca Elazığ’a gelmiş ve hemen Hulusi Ağabey’in evine varmış. Bakmış ki, Hulusi Ağabey Üstad’ın gönderdiği mektubu okuyor! Şaşırılmış. Mektubun kendisinden önce nasıl vardığına hayret etmiş. Çünkü hiçbir yere uğramadan gelmiş, üstelik posta da o trenle gelecekmiş.

“Üstad, Ben Seni Ziyarete Geldim!”

Hulusi Ağabey’in muhibbi Hacı Sabri Efendi, Elazığ’ın eşrafından, fedakâr ve mübarek bir zattır. Üstad’ı ziyarete gittiğinde Üstad kendisine, “Hulusi var orada, niye zahmet edip geldiniz” demiş.

Emirdağ’da Üstad’ı ziyarete gidişi çok meşakkatli olmuş. Yolda trende görevliye, “Beni Emirdağ’a en yakın istasyonda indir!” demiş. Görevli Çay İstasyonu’na gelince inmesini söylemiş. Hacı Sabri trenden indiğinde vakit gece yarısıymış. Bakmış etrafta kimseler yok. Hava da pek soğuk. Ne yapacağını şaşırılmış.

İstasyon memurlarının kaldığı kulübenin kapısına vurmuş. Üşüdüğünü ve ortada kaldığını söylemiş. Görevliler, “Amca bizim çoluk çocuğumuzdan artan bir tek battaniyemiz yok ki sana verelim” demişler. Ümitsizce dönmüş. Birden, “Üstad, ben seni ziyarete geldim!” diye bağırmış. Uzaktan bir ışık belirmiş. Işık kendisine doğru yaklaşınca, bakmış ki tenteli bir cip. Yanında durmuş ve şoför kapıyı açıp, “Atla içeri!” demiş. Binmiş, cip bir müddet yol aldıktan sonra bir otelin önünde durmuş. Şoför, “İn burası oteldir!” demiş. “Hakkınız neyse vereyim” deyince, “Para istemez” deyip oradan uzaklaşmış. O günden beri adamın kim olduğunu öğrenememiş.

Sabah olunca, Hacı Sabri Efendi, Üstad'ın yanına varmış ve Hulusi Ağabey'in selamını tebliğ etmiş. Üstad, "Hulusi az önce buradaydı!" demiş. Üstad ayrıca kendisine, "Sen Hulusi'den ayrılmayacaksın!" diye tembih etmiş. Hacı Sabri Efendi, ondan sonra Hulusi Ağabey'den hiç ayrılmamış. Hac da dâhil, nereye gitmişse, 36 sene hep kendisiyle beraber olmuş.

Hacı Sabri Efendi ve Hulusi Ağabey

“Üzülme, Benden Önce Vefat Edeceksin!”

Hulusi Ağabey bir gün kendisine, “Sabri kardeş, sen benden önce mi vefat etmek istersin, sonra mı?” demiş. Bunu duyan Hacı Sabri Bey, başlamış ağlamaya. Bir türlü kendini durduramamış, o halde eve varmış. Hanımı neden ağladığını sormuş, “Hacı Ağabey vefat ederse ben nasıl yaşarım?” diye üzüntüsünü dile getirmiş. Sonra Hulusi Ağabey kendisini çağırıp, “Hacı Sabri üzülme, sen benden önce vefat edeceksin!” demiş. Hakikaten Hacı Sabri Efendi Hulusi Ağabey'den iki buçuk ay önce vefat etmiş.

Afyon Hapsi'nde ağabeyler arasında bazı gerginlikler ve huzursuzluklar olunca, Üstad çok üzülmüş ve sert bir ifadeyle, “Yarın Hulusi'yi de buraya getireceğim!” demiş. Hulusi Ağabey, hiç hapse girmemiştir. Hapistekiler, “Bu nasıl

olacak?” diye düşünürken, Üstad ertesi gün, “Kardeşim Hulusi vazifesini tam yaptığınan şimdilik gelmesine ihtiyaç kalmadı” demiş.

“Bize Kendi Elleriyle Meşrubat İkrâm Etti”

Peder prostattan rahatsızdı. Ameliyat olması gerekiyordu. Fakat korkuyor ve ameliyat olmak istemiyordu. Birlikte Hulusi Ağabey’i ziyarete gittik. Pederi tanıştırdım. Yaz aylarında marmelattan yapıma meşrubatlardan üç bardak bir tepsinin üzerine koyup getirdi. Ben mahcup olup elinden almak istedim. “Otur otur!” dedi. Müsaade etmedi ve bize kendi elleriyle verdi. İçtikten sonra bardakları alıp götürdü. Bununla, ev sahibinin misafire hizmet etmesinin sünnet olduğu dersini veriyordu.

Sonra pederi hastaneye götürdük. Babamın ismi de Hulusi’dir. Babam, “Oğlum bu zatı ziyaretten sonra bende hiçbir korku kalmadı!” dedi. Hemen ameliyata girdi, O zamanlar bu ameliyat iki kademeli yapılırdı. Babamınki bir defada oldu bitti, ikinciye de ihtiyaç kalmadı.

Allah bizleri ahirette onun şefaatine nail eylesin. Âmin.”

* * *

Çok Dakikti

Ağa Dayı

Hulusi Ağabey'i sekiz yıl her gün saat 11'de evinden alıp camiye götürdüm. O kadar dakikti ki, bir dakika bile gecikmez ve bekletmezdi. Çoğu giyinmiş ve elinde bastonuyla kapıda beni bekler bulurdum.

Bir defasında yaz dersi için kendisini bizim köye (Pertek) davet etmiştik. 40-50 kişi kadar vardı. Dersten sonra yemek yenilecekti. O sırada başka bir şehirden gelen yirmi kişi daha Hulusi Ağabey'i ziyaret için aramıza katılmışlardı. Biz ancak oradakilere yetecek kadar bir yemek hazırlamıştık. Şimdi ne yapacağız diye endişe ettik.

Durumu Hacı Ağabey'in kulağına fısıldadık. Kalktı, yemeğin başına geldi, bir kaşık istedi ve yemekten bir lokma ağzına aldı, tekrar onu yemeğe kattı, kaşıkla iyice karıştırdı. "Şimdi servis yapın!" dedi. İnanın gelenlerle birlikte herkes o yemekten yedi, doydu kalktı ve yemekler de arttı.

* * *

Onunla Çok Feyiz Alıyordum

Hafız Bedri

Yeni Camii'de imamdım. Hulusi Ağabey'le kıldığım namazlardan çok başka bir feyiz alıyordum. Hele kışın sobanın etrafında Nimetü'l-İslam'dan okuduğumuz fıkıh derslerinin tadını hiç unutamam.

Hacı Sabit Efendi vardı, ilk haccında kendisiyle beraberdi. Üstad'ı ziyarete gitmiş.

Üstad, nereden geldiğini sormuş. Elazığ'dan deyince:

“Hulusi Elazığ'da değil mi?” demiş.

“Elazığ'dadır efendim” deyince:

“O zaman bir daha beni ziyarete gelme!” demiş.

O sırada içinden, kendisine bir mendil hediye etmesini geçirmiş. Üstad:

“Kardeşim, bende dünyalık bir şey yoktur” demiş.

* * *

Duruşu Bile İnsana Ders Verirdi

Ali Balat

1974-75 yıllarında, Diyarbakır İmam-Hatip son sınıfında talebeyken, Hulusi Ağabey'i tanıdım. O zamanlar, her yıl Diyarbakır'ın Çermik kaplıcalarına gelir, on-on beş gün kalırdı. O vesileyle Diyarbakır'a bir-iki gece uğrar, dersler yapardı. Geldiğini haber alan cemaat toplanır, çok feyizli dersler olurdu.

Hulusi Ağabey'in duruşu bile insana ders verirdi. Derste hep dizüstü otururdu. Çok şefkatli ve mübarek bir hali vardı. Dersi çok dikkatli dinlerdi.

Benim Hulusi Ağabey'le ilgili uzun boylu hatıralarım yok. Yalnız o zamanlar kendisinden aldığım, unutamadığım ve hayatıma rehber yaptığım bir-iki dersi aktarmak isterim:

Birisi: Bir gün demişti ki: “*Risale-i Nur*'u dinlerken, nasıl ki kedi avını yakalamak için bütün dikkatini bir noktaya teksif ederse, aynı şekilde siz de bütün dikkatinizi okunan metne teksif ederseniz, hakikatler kaçmadan avlayabilirsiniz. Aksi takdirde av nasıl uçup giderse hakikatler de gelir geçer, uçup gider, eliniz boş kalır!”

Ne zaman bir ders okunacak olsa bu söz aklıma gelir ve dikkatle dinlemeye çalışır, istifade ederim.

İkincisi: Yine bir gün şöyle demişti: “Kardeşler, birbirinizin hatasını görmeyin, örtün. Örtün ki ölsün, örtmezseniz ölmez. Açığa çıkardın mı ölmez!” Bu da bana unutamadığım bir ders olmuştu.

Yine bir defasında *Risale-i Nur* dairesinin dışında kalanlardan bahsederken şöyle demişti:

“Kardeşler, Allah size bu hakikatleri nasip etti. Onlar bilmiyorlar ki, anlasınlar. Ama siz bilmiş, anlamışsınız, onun için bahtiyarsınız. O halde bunun şükrünü eda edin!”

Allah kendisinden ebeden razı olsun, bizleri de şefaatten mahrum etmesin. Âmin!

Çok Muhterem Bir Zattı *Fehim Adak (Eski Bakan)*

Ben o zaman Elazığ Devlet Şu işleri Müdürlüğü'nde çalışıyordum. Korkut Beyler, Selahaddin Beylerle birlikte haftada bir yaptığı umumi sohbetlerine iştirak ederdik. Tabi biz o zaman çok gençtik. Kendisinden istifade etmek için grup halinde giderdik.

Şimdi üzerinden çok uzun zaman geçti, hatırımda çok bir şey kalmadı. Ama şu kadarını ifade edeyim, çok muhterem bir zattı. Toplumun her kesimine faydalı olmak, herkesi irşat etmek için adeta koşardı. Allah rahmet eylesin.

* * *

[1]. Beyzade Ali Rıza Efendi, Türkistan'dan Mısır'a göçen bir aileye mensuptur. Napolyon'un Mısır'ı işgal etmesi üzerine bazı aile fertleriyle babası Bekir Bey Harput'a yerleşir. Beyzade 1810 yılında Harput'ta dünyaya gelir. O zaman Harput'ta bulunan tanınmış âlimlerden dersler alan Beyzade, tarikatların erkânlarına da vakıf olur. Yaşadığı çağın en büyük âlimleri sırasına girer. Harput ve çevresinde, halkın nokta-i istinadı olur ve büyük sevgi ve ilgiye mazhar hale gelir.

Rivayete göre Beyzade hacca gittiğinde Efendimizin (a.s.m.) kabr-i şerifi önüne gelince kapalı kapı kendiliğinden açılır ve Beyzade içeri girdikten sonra kapanır. Orada bulunan nöbetçiler bu hale şaşırırlar.

Bir gün sokakta çıplak gezen Deli Mustafa'yı tutup, "Seni bir daha böyle görmeyeceğim!" diye ikaz eder. Beyzade o gece rüyasında Efendimizi (a.s.m.) görür. Efendimiz (a.s.m.) kendisini, "Benim Deli Mustafa'ma karışma!" diye ikaz eder. Beyzade rüyada Efendimize (a.s.m.), "Ya şeriatın, ya Deli Mustafa'n" diye karşılık verir. Birkaç gün sonra Beyzade sokakta Deli Mustafa'yı giyinmiş olarak görür. Beyzade, "Aferin, bundan sonra seni hep böyle görmek istiyorum" der. Bunun üzerine Deli Mustafa, Beyzade'yi şaşırtan bir cevap verir: "Ne yapayım, sana Resulullah bile söz dinlemedi!"

1904 yılında Harput'ta vefat eden büyük âlim ve veli Beyzade Ali Rıza Efendi, Harput'un Meteris Mezarlığı'nda medfundur.

[2]. Bu ses âdeta ona şunu ifade ediyordu: “Senin bu dünyada daha vazifen var. Asrın imamına asker olacak, onun kitabını yazacak, yayacaksın. Ona talebe olacak, hizmet edeceksin, kalk!”

[3]. İngilizlerin desise ve iğfallerini maddeler halinde çürüten bu beyanname, bir soğuk savaş niteliği taşır ve o zaman *Hutuvat-ı Sitte* adı altında, İstanbul'da birkaç kez basılıp dağıtılır. İngilizlere hakaret dolu ifadeler içeren bu beyannamenin, "Altıncı Hatve"sinde şöyle denmektedir:

"Der ki: 'Bana karşı mukavemetiniz beyhudedir. Müttefikiniz beraberken yapamadığınız şeyi, şimdi nasıl yapacaksınız?'"

Şu vesveseye karşı deriz: En ziyade hile ve fitne kuvvetiyle ayakta duran azametli kuvvetin bizi yeise düşürmüyor.

Evvela: Hile ve fitne perde altında kaldıkça tesir eder. Zahire çıkmakla iflas eder, kuvveti söner. Perde öyle yırtılmış ki, senin yalanın, hilen, fitnen, hezeyana, maskaralığa inkılap edip akim kalıyor. Anadolu'ya karşı gibi...

Saniyen: O kof kuvvetini, yüzde doksanı sana karşı itilaf kabul etmez muhasım bir cereyan, ataletle mahkûm ediyor. Fazla kalan kuvvetinle, dert ve dermanda müşterek olan âlem-i İslam'ı susturacak, depretmeyecek derecede eskisi gibi bir istibdat altında tutmaya ihtimal versen, şeytanken, eşeğin eşeği olursun."

[4]. Nizameddin Nazif Tepedelenlioğlu, *Kırk Yazarın Kaleminden Bediüzzaman*, Anadolu Yayınları, s. 297

[5]. Sultan Abdülhamid'in de intisap ettiği Nakşî şeyhi Muhammed Küfrevî, Siirt'in Küfre köyünde 1775'te dünyaya gelir. Kendisine "Kutup" unvanı verilir. Manevî saltanatı İstanbul'a kadar uzanan Küfrevî, 1898 yılında 123 yaşındayken Hakk'ın rahmetine kavuşur. Sultan Abdülhamid İtalya'dan Bitlis'e mimarlar getirerek türbesini yaptırır. Ayrıca kapılarını da bizzat sedef kakmalı olarak kendisi yapar. Muhammed Küfrevî Hazretleri, Üstad Bediüzzaman'a ilm-i hakikatten en son dersi verir ki, bu ders, icazet alan talebeye verilen derstir. Muhammed Küfrevî Hazretleri'nin vefatını rüyada gören Üstad ertesi gün cenazesine iştirak eder.

Hulusi Bey'in babasının bağlı bulunduğu Elazizli Beyzade Ali Rıza Hazretleri'yle Küfrevî Hazretleri dostturlar. Bunu Hulusi Bey'in anlattığı şu hatıradan öğreniyoruz: "1313 (1896) yılında alay zabiti olarak babamın Bitlis'e tayini çıkıyor. Beyzade Hazretleri'ne gidiyor. 'Efendim, benim Bitlis'e tayinim çıktı' diyor. Beyzade Hazretleri, 'Orada benim bir arkadaşım var, ona selam söyle!' diyor. Biraz murakabe ettikten sonra, 'Fakat sen ona yetişemeyeceksin!' diyor. Babam bu sözden, kendisinin öleceğini zannediyor. Fakat sonra tayini durduruluyor. 1318'de gittiğinde Mehmed Küfrevî Hazretleri'nin öldüğünü öğreniyor."

[6]. Hulusi Bey'in Üstad'ı ve *Risale-i Nur*'u tanınmasında büyük rolü olan, Şeyh Mustafa namıyla bilinen Aziz Üstün, 1890'da Eğirdir'de İbrahim Efendi'nin oğlu olarak dünyaya gelir. Annesi Denizli'nin Çal ilçesindedir. Altı yaşında hafız olan Şeyh Mustafa, çok istemesine rağmen Diyanet'ten vazife alamaz. Kardeşi İstiklal Harbi'nde şehit düşerken, kendisi de bir şarapnel yarası alır.

Şeyh Mustafa'ya, Eğirdir'de Meczup Mustafa, Hacı Aziz, Aziz'in Mustafa da derler. Evliya-i abdaliyeden meczup bir velidir. 22 Ağustos 1922'den on iki gün önce İzmir'de harp cephesinden annesine yazdığı mektupta zafer müjdesini veren Şeyh Mustafa'yı sonraki yıllarda cuma namazına yarım saat kala iki-üç saatlik mesafelerde başka yerlerde cumada görenler olur.

Hulusi Bey, Eğirdir'de camiye gelip giderken ev komşusu olan bu zata yakınlık duyar, dinî konularda sohbet eder. Şeyh Mustafa Hulusi Bey'in soruları karşısında zorlanınca, "Senin ilacın Barla'da bulunan zattadır" der. Her defasında Barla'yı işaret ettikçe Hulusi Bey'de Barla'ya ve Üstad'a karşı bir alaka uyanır ve Barla'ya gitmek ister. Nihayet bir yıl sonra 1929'da Şeyh Mustafa'nın nezaretinde bir grupla Eğirdir'den Barla'ya hareket eder.

Üstad Barla Lahikası'ndaki bir mektubunda Hulusi Bey'e Şeyh Mustafa'dan şöyle bahseder: "Şeyh Mustafa'ya benim tarafımdan geçmiş olsun de ve şu hikâyeyi ona söyle: 'Eskiden iki ciddi ahiret kardeşleri varmış. Biri hasta düşmüş, ötekisi ziyaretine gitmiş. Dua etmiş, hasta iyi olmamış. 'Öyle ise sen kalk, ben yatacağım' demiş. Hasta kalkmış, onun yerine hasta olarak yatmış. Her neyse... Demek Şeyh Mustafa ile kardeşliğimiz ciddileşmiş ki, ben hastalığına dua ettim, kabul olmadı. Fakat birkaç gün devamı mukadder olan hastalığının bir parçası bana verildi. İnşallah ona bir parça hiffet gelmiştir."

Üstad bir gün Hulusi Bey'e, "Meczup Mustafa'yı atmak istedim. Sonra ihtar edildi. 'Buna acı, çünkü hale mağluptur!' dediler" der. Şeyh Mustafa, Üstad'la ilk görüşmelerinde, 4-5 saat hiç konuşmadan bir arada bulduklarını ve kalben

sorduğu halde, Üstad'ın kendisine lisanen cevap verdiğini söyler.

Şeyh Mustafa, 1959 yılı Aralık ayında Akpınar köyünden gelirken dağdan yuvarlanarak vefat eder. Mezarı, Eğirdir Kabristanı'nda Hakkı Efendi'nin mezarının yanındadır.

[7]. Üstad bu tabiri yalnız Hulusi Bey için kullanmıştır.

[8]. Hakkı Tığlı, 1875'te Eğirdir'de dñnyaya gelir, 1962'de vefat eder. Kabri Eğirdir Mezarlığı'ndadır. Memur olarak çalışıp emekli olduktan sonra bir nevi avukatlık yerine geçen dava vekilliğinde bulunur. Eğirdir Mñftñsñ Hñsnñ Bey'in kardeşi ve Üstad'a muarız olan öğretmen Tefvik Tığlı'nın da amcasıdır. 1935'te Eskişehir Hapsi'nde Üstad'la beraber bulunur. "Hayatımın en mesut anları, Eskişehir'de Üstad'ımla hapiste geçirdiğim anlardır" der.

[9]. Bu müftü, Çankırı'nın kazası Çerkeş'ten, Eğirdir'de sorgu hâkimliği yapan oğlunu ziyarete gelen Çerkeş müftüsüdür. Eğirdir'de bulunduğu sırada Barla'da bulunan Üstad'dan haberdar olur ve merak edip ziyaretine gider. Sohbet sırasında Üstad'ın ilmî derinliği ile sakalsız olmasını bağdaştıramaz ve içinden, "Bu ne ilim, bu ne sakalsızlık!" diye geçirir. Üstad, "Kardeşim, çocukken sakal bırakmadım, öylece gitti" diye cevap verir. Bunun üzerine Müftü Efendi, Üstad'a, "Efendim himmet buyurun!" der. Üstad da, "Himmet Kur'an'dadır. Senin müşkülün On Dokuzuncu Söz'dedir. Eğirdir'de Yüzbaşı Hulusi Bey'e git, sana okusun!" der.

Eğirdir'e döndüğünde hemen Hulusi Bey'i bulur ve durumu bildirir. Hulusi Bey kendisine On Dokuzuncu Söz'ü okur. Müftünün zihnindeki sorunun cevabı, bu risalenin sonunda yer alan Kur'an'daki tekrarların hikmeti bahsindedir. Burası okununca, müftü heyecandan yerinde duramaz, "Yahu bu benim kimseye sormadığım 35 senelik müşkülümdü, şimdi halloldu!" der.

[10].HAŞİYE: İkinci sual: Sabah ve akşam namazlarından sonra Sure-i Haşr'in sonunda "*Hüvallahüllezi*"den başlamak sünnet iken "*Lâ yestevî*"den başlanması efdaliyeti terk olur mu?

[11]. Şeyh Sadi'nin *Gülistan*'ında geçen kıssa, Neml Suresi'nin 40. ayetinde Belkıs'ın tahtını Hz. Süleyman'ın (a.s.) yanında hazır eden ve özel bir ilme sahip olan veziri Asaf b. Berhiya'dır. Tefeülde buranın çıkması, Üstad'ın yanında Hulusi Bey'in vezir konumunda olduğuna işaret olsa gerektir. Evet, iman hizmetinde büyük önem verdiği ve "birinci talebem" dediği Hulusi Bey, Üstad'ın yanında tıpkı Hz. Süleyman'ın (a.s.) veziri gibidir.

[12]. Şahabeddin Özer, Abdülmecid Ünlükul'un kayınbiraderidir. Diyarbakır'ın Ergani kazasında esnaftır. Abdülmecid Efendi'nin eşi Rabia Hanım, Şehabeddin, Necmeddin, Nureddin ve Şemseddin isimli kardeşlerden biridir. Şehabeddin Efendi, 1893 Van doğumludur. Babası Hacı Mustafa, annesi ise Fidan Hanım'dır. Halk arasında Şeyh Gazalî Baba diye anılan babası, Gazali Camii'nde medfun olup kabri ziyaretgâhtır. Şehabeddin Efendi 1943'te Diyarbakır'da vefat etmiştir.

[\[13\]](#). Adı geçen mektup, Birinci Mektup'tur.

[14].HAŐIYE: Birinci Mevkıfı ise Ramazan hediyesidir.

[15]. Hulusi Bey, bu meselede bazı zatlarn suni Şekilde kendilerini o sarıklı genÇ tasavvur etmelerini doğru bulmaz. “O mesele sunilikten uzak olması lazımdır. Hem de herkesin o olabilme ihtimali vardır. Onu inhisar altına almamak lazımdır. Evet, herkes evvela genŐtir. Ve her bir genÇ Nur talebesinde, o olabilme imkânı vardır. Bu açık kapılı ihtimal içindir ki, her zamanda öylesi fertlerin çıkması mümkündür” der.

Mustafa Sungur Ağabey’in bunu destekleyen bir hatırası da şöyledir: “Hz. Üstad’ımız 1955 senesinde Isparta’da bir gün, ‘Ben bir zaman o sarıklı genÇ Ceylan’dır demiştim. Hakikatte o bir kişi değildir. Müteaddit kişilerdir’ demiŐlerdi. Evet, gerÇekten Hz. Üstad, *Risale-i Nur*’un hizmet-i imaniyesinde istihdam edilmiş bazı zatlara o sarıklı genÇ olabileceklerine – teşvik tarzında– iltifatlarda bulunmuŐtur.”

[16]. Muallim Cûdî, 1863'te Trabzon'un Arsin ilçesinde âlim bir babanın evladı olarak dünyaya gelir. Mısır'a giderek iki yıl kadar kalır ve Arapça ilmini geliştirir. Devrinin büyük âlimlerindedir. Divan edebiyatına vakıftır. Millî Mücadele'de büyük gayretler gösterir. Teklif edilen milletvekilliği ve Diyanet İşleri Başkanlıklarını reddeder. 1926 yılında Kadir Gecesi 63 yaşında Hakk'ın rahmetine kavuşur.

Kasidesinin bir bölümü şöyledir:

Hak sevdi onu, o sevdi Hakk'ı
Hubbun o hakiki müstehakki
Akvama muhabbeti eş etti
Bir sofraya koydu kardeş etti
Cem etti kabâil-i şuûbu
Bir kibleye bağladı kulûbu
Mevla'ya muhabbeti müselleme
Sallallahü aleyhi vesellam

[17]. Bu mektupta adı geçen Hulusi Bey'in selamlık cemaati, Elazığ eşrafından olan zatlardır. Bunlardan, Hulusi Bey'in komşusu Fethi Bey, Beyzade Ali Rıza Efendi'nin halifelerinden, aynı zamanda Han köyünün ağalarındandır. Hulusi Bey, Üstad'dan kendisine gelen mektupları evvela bu zata okur. Bu zat, Elazığ Belediye Başkanlığı yapmış olan Atik Bey'in de babasıdır.

Hacı Baha Efendi, Elazığ'ın büyüklerindedir ve o da Beyzade Hazretleri'nin halifesidir.

Hacı Abdurrahman Efendi ise, Kerbela'da otuz yıl vaizlik yapmış âlim bir zattır.

Müftü Kemal Efendi, kırkından sonra hafız ve âlim olmuş bir zattır.

Hafız Ömer Efendi, önce vaizlik, sonra Elazığ Müftülüğü yapmış ve Üstad'ın cenazesinde hazır bulunmuş âlim bir zattır.

Hacı Tevfik Efendi ise yine halkın veli nazarıyla baktığı âlim ve şair bir zattır. Harput'taki mezarı ziyaretgâhtır.

[18]. Afyon Hapsi'nde savcının asılsız iddialarını saatlerce dinledikten sonra müdafaasına izin verilmemesi üzerine Üstad, "Mahkeme-i Kübra'ya Şekva" isimli dokuz maddelik bir müdafaayı temyiz mahkemesine sunar. Bu müdafaanın dokuzuncu maddesi, "Mahremdir, en has Nurculara mahsustur!" deyip siyasete temas ettiğinden o maddeyi geri çeker. İşte bu madde, Dersim'de insanlık dışı zulümleri uygulayan memurlara ağır ifadeler ihtiva eden maddedir. Üstad, "Bizi mahkûm edenlerin *Risale-i Nur*'u mütalaalarının hatırı için, onları kızdırmamak fikriyle yazmadım" der.

Üzerinden hayli zaman geçmiş olması ve Dersim Olayı'nın kamuoyunda tartışılmış olması sebebiyle "Mahkeme-i Kübra'ya Şekva"nın yayınlanmamış bu dokuzuncu maddesini buraya alıyoruz:

"Mahkeme-i Kübra'ya Şekva'nın dokuzuncu maddesinden bizi mahkûm eden heyet, *Risale-i Nur*'u okumalarının hatırı için Üstad'ımız mahrem tutup yazmamış. Fakat madem en muannit Avrupa feylesofu ve enaniyetli ve mutaassıp Mısır ve Şam'ın uleması bir defa *Zülfikâr* ve *Asâ-yı Mûsâ*'yı okumasıyla onlara taraftar olup tahsin ettikleri halde, bu insafsız heyet, onları iki sene dikkatle okudukları halde gizlenmesine çalışmaları ve serbestiyet vermemelerine binaen, 'Onların hatırı daha tutulmaz' diye o mahrem ifade şöyle izhar edildi.

Dokuzuncu madde: Said ve Nurcular aleyhindeki kararnamenin elli yedinci sahifesinde bizi mahkûm etmek için son fıkralardan birisi şu fıkradır: 'Said Nursî, devletin kanunlarını tatbikle muarız ve muhalifleri adaletin pençesine teslim eden çok amir ve memurları yılan, zındık, gizli komünist, vatan düşmanı, mülhit ve münafık tabir etmesi onunla tam suçlu oluyor ki, mahkûm ediyoruz.'

Bunların bu fikrasına karşı, hapse giren Nur'un bir kısım talebeleri böyle cevap veriyorlar: 1938 senesinde Dersim Faciası ki, *Doğu Mecmuası*'nın 17. sayısında 'Doğu Faciası' serlevhasıyla bu vakıanın tam tamına aynısını yazdı ki, hiç dünyada emsali vuku bulmamış öyle bir zındıklık, münafıklık ve vatan ve millete hadsiz bir düşmanlık olduğunu kat'i ispat ediyor. Elbette öyle fevkalade cani canavar memurlara bin

defa zındık, gizli komünist, dinsiz demekle suçlu olmak, bilakis tasdik ile takdir ile mukabele lazım. İşte Said umuma değil, böylelerine zındık, münafık demiş.

İkincisi: Yine kararnamenin aynı sahifesinde Said Nursî'nin mahkûmiyetinin bir sebebi olarak yazmışlar ki: 'Bütün ömrünü Türk vatanının dâhilî ve haricî türlü tecavüzlerden kurtulmasına hasr ve vakfeden, Türkiye Cumhuriyeti'nin banisi ve Türk istikbal ve istiklalîyetinin sadık ve fedakâr hadimi olan M.K.'yi Süfyan ve İslam Deccalı, tağut, dalalet, zındık komitesinin firavun-meşrep reisi, ehl-i dalaletin dehşetli şahsiyeti, diye vasıflandırmak ve bu suretle her Türk'ün kalbinde kökleşen sevgisini kökünden sarsarak ve ona alet olan has adamlarına münafık, mülhid demesi, büyük bir suçtur diye mahkûm ediyoruz.'

Cevap: Yine Nur'un hapse girmiş bir kısım talebeleri diyorlar ki, bu vatan ve milletin istikbalini ve istiklalini mahveden, onun icraatı olduğuna bir delil şudur: Bu vatandaki milletin bin seneden beri Hıristiyan'ın dehşetli umum devletlerine karşı üç yüz elli milyon manevî ihtiyat kuvveti hükmünde olan âlem-i İslam, bütün ruh u canıyla bu vatandaki millete uhuvveti ve irtibatı ve düşmanın bu vatana hücumu vaktinde o muazzam manevî ordu ağlaması ve itiraz etmesi içindir ki, yetmiş, seksen, bir zaman yüz yirmi milyon Osmanlı Devleti, o dindar raiyetiyle dört yüz milyon Hıristiyan devletlerine karşı istiklalini, istikbalini muhafaza ediyordu.

İşte o reis, bu ihtiyat kuvvetini, bu vatan ve milletin aleyhine çevirmesi ve bir cihette istikbalini ve istiklalini mahvettiği halde, nasıl 'İstikbalini muhafaza ediyor ve kurtarmış' denilebilir. Hem Bağdat'tan ta Hint'e, Mısır'dan Cezayir'den ta Endülüs'e ve Yemen'den ta Habeşistan'a kadar âdeta iki Avrupa kıtası kadar Osmanlı hâkimiyeti ve Türk milletinin amiriyeti tahtındayken, kırk seneden beri o reis ve onun gibi dinsizliği dindarlara tercih edenler, yetmiş milyon Arabı elinden çıkardığı gibi, en mukaddes şeylerini dahi rüşvet verdirmeye, o istibdad-ı mutlak ve rüşvet-i mutlakayla ancak bir muvakkat idareye mecbur eden ve bu biçare masum ve mazlum ve dindar ve mücahit milletin hem istikbalini, hem istiklalini dehşetli çok acınacak bir vaziyete sokan ve hakiki

Türk hâkimiyetçiler ve vatanperverler ve dindar mütefekkirlerinin kalplerinde dehşetli bir nefret ve itirazına hedef olan bir bedbaht reisin hakkında, ‘Her Türk’ün kalbinde sevgisi kökleşmiş olduğu halde Said o sevgiyi çıkarmasıyla suçludur, mahkûm olur!’ demeleri ne kadar haktan, hakikatten, insaftan, vicdandan uzak olduğunu, her vicdan sahibi anlar. Ve yirmi ay, hem tecrit-i mutlakta hapis, hem iki sene göz hapsi altında mahkûm etmek, dünyada hiç emsali vuku bulmamış zalimane bir muameledir.

Acıptır ki savcı iftiralı iddianamesinde ziyade iliştiği ve Said’in ithamına medar yaptığı Siracunnur’un ahirindeki Beşinci Şua’nın meselelerinde ‘Said demiş ki, başa şapka koymaya cebreden Süfyan, öyle dehşetli bir istibdatla hareket eder ki, bir cani yüzünden yüz köyü harap eder. Bir asi yüzünden binler masumu mahveder!’ dediği fıkra için, Said’in mahkûmiyetine pek musırrane çalışıp demiş ki: ‘... tahkir edip inkılaplar aleyhindedir.’

Cevap: Yine o cevabı veren Nur Şakirtlerinden Abdurrezzak namında birisi diyor ki: ‘İşte o davanın doğruluğuna delalet eden yüz emareden tek bir emaresi, 1938’deki Dersim Faciası’nda binler masumları, ihtiyar kadınları hem öldürüp, hem ateşlere atmak ve bir isyan tevehhümü ve ihtimali yüzünden yaktırması, Beşinci Şua’nın o hükmünü kâfi hakikat olarak gözlerine sokuyor.

Acaba bin seneden beri bir milyar şühedayı hakikat-ı Kur’an ve iman yolunda feda edip şehit veren ve bütün mefahiri İslamiyet’te tahakkuk eden ve âlem-i İslam’ın en büyük ordusu ve kahraman milleti olan Türk’e bütün bütün mahiyetlerine zıt ve bütün ecdatlarını darıltan, inciten, manen ihanet eden ve neslen hiç Türklükle münasebeti olmayan bir adama (M.K.) Türklerin cediti ve büyük babası namını vermek, ne derece Türklüğe bir adavet ve ihanet olduğu anlaşılıyor mu?

Nur talebelerinden Abdurrezzak”

[19]. Hafız Ömer Efendi, o sıralarda Hulusi Bey'in mahallesinin imamıdır. Daha sonra gezici vaizlik ve Elazığ Müftülüğü de yapmıştır. Üstad'ın vefatında hazır bulunmuş, hatta huzuruna girdiğinde ruhunu teslim ettiğini ilk fark eden ve “*Innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn*” diyen odur. Ağabeyler ancak o zaman Üstad'ın vefat ettiğini anlarlar.

[20]. Kabakoz, Hulusi Ağabey'in İkinci Dünya Savaşı sebebiyle tayin edildiği Pendik'te kaldığı zaman, birliğiyle gittiği Şile taraflarında bir köyün adıdır.

[21]. Gerçekten *Uhuvvet Risalesi*'nin muhtevasına baktığımızda fertten aileye, toplumdan millete kadar topyekün insanlar arasındaki problem ve huzursuzlukların çözümüne ait bir sosyal barış projesi olduğu görülür.

[22]. Süleyman Sırrı Paşa (1873-1941), Kurtuluş Savaşı sırasında Ağrı'daki 7. Aşiret Süvari Tümen Kumandanlığı'nda bulunur. Yunan, İtalyan ve Balkan Savaşlarına da katılan Süleyman Sırrı Paşa Yunanlılar'a esir düşer. 1913'te esaretten kurtulur. 1929'da tümgeneral olur ve 1931'de emekliye ayrılır.

Süleyman Sırrı Paşa, Cumhuriyet kurulduktan sonra bir ara Van Valiliği'nde de bulunur. Üstad, Ankara'dan Van'a döndüğünde Van'da kendisiyle görüşür. Şeyh Said Hadisesi vuku bulunca, Ankara'dan gelen bir emirle kendisinden Üstad'ın imha edilmesi istenir. Süleyman Sırrı Paşa gelen telgrafa, "Burada Şeyh Said diye biri yoktur. Said Hoca vardır. O da kendi halinde ibadetiyle meşgul bir insandır" diye cevap verir.

[23]. Hacı Mustafa Ergün, Urfa'da hizmete ciddi sahip çıkan, Üstad'ın tabut ve kabrini yaptırmakla kalmayıp Zehraviye Camii'nin inşasında da büyük gayretleri olan bir zattır. Ne yazık ki, 27 Mayıs ihtilal hükümeti tarafından işkenceye tabi tutulur ve felç geçirir. Hulusi Ağabey, bu zatın vefatını haber aldığıında, "Urfa'nın yarısı gitti" diye üzüntüsünü belirtir.

[24]. *Buhari*, Merdâ 3; *Tirmizî*, Zühd 57

[25]. Yazılarının ileride istifadeye medar olacağını belirtmesi ve bu çalışmada o yazılara ağırlıklı olarak yer vermemiz, onun bir kerameti olsa gerektir.

[26]. Fikret Özdemir Ağabey vefat edince cenaze namazını Hulusi Ağabey'in kıldırmasını ve başucunda Yirminci Mektup'un okunmasını vasiyet eder. Hulusi Ağabey bunun üzerine Diyarbakır'a gider, cenaze namazını kıldırır. Kabri başında Yirminci Mektup okunur. Bu, Hulusi Ağabey'in çok hoşuna gider, "İşte vasiyet böyle olur" diye takdir eder. Bunu bilen yakınları aynı şekilde kendi mezarının başında da Yirminci Mektup'u okuturlar.

[27]. 27 Şubat 1980 tarihli son vasiyeti muteberdir.

[28]. Evet, iŖte bir inayet eseri olarak grdgm rüyadan sonra Bursa'ya gidip bizzat kendisinin bana verdiği dosya, "İleride belki lazım olur" diyen Hulusi Ağabey'in bir kerameti olarak elime gemiŖ ve bu alıŖmaya kaynak teŖkil etmiŖtir. (İhsan Atasoy)

[29]. Bu rakam, 1962 yılı itibariyledir. 1970'li yıllara gelindiğinde binin üzerinde mahkeme ve beraat kararı alındığı bilinmektedir.

[30]. “Cahil cesurdur” darb-ı meseliyle, bu naçiz, kemter, bedevilik fitratımla Hulusi Ağabey’le serbest mektuplaşırđık. Bazen nezaket sınırlarını aşmış olurdum. Bir mektuptaki kabaca cümlelerim meğer o zatı incitmiş. Bana oldukça sert ikazlı bir mektup yazmıştı. Ben yaptığıma bin pişman olarak huzurum allak bullak olmuştu. Kalktım, o zat-ı kerime şu mealde bir mektup yazdım: “Ben Hz. Bediüzzaman’ın bir evladıyım. Sizin o ikazınız beni çok ama çok huzursuz etmiştir. Şu anda ben huzursuzluk içinde kıvranıyorum!” Bu mektup üzerine o zat-ı alicenab büyük bir cemaat içinde o gün (Sungur Ağabey, Ali Mutlu ve Adıyamanlı Mahmud Allahverdi de varmış) demiş ki: “Hepiniz şahit olun, ben Abdülkadir’i evlad-ı manevî olarak aldım.” Bu beşaretli mübarek haber bana ulaştığında dünyalar benim oldu. Huzurum nurlandı, sürurlandı. Onun için “Onun evlad-ı manevîsiyim” dedim. Elhamdülillah.

[31]. Bu kronolik malumatlar, onun okuduğu *Delail-i Hayrat*'ın arkasına kendi el yazısıyla yazmış olduğu malumatlardır.

[32]. “Yani meczuptur.” (Abdülkadir Badıllı)

[33]. Hz. Üstad da bu kemter kula, “Babanım” demişti.
Onun için ikinci “manevî babam” dedim.